

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΩΝ

ΑΘΗΝΩΝ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΥΠΕΡ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΑΓΩΝΑ

ΑΡΧΟΜΕΝΗ ΑΠΟ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ
ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ.

ΔΙΗΡΗΜΕΝΗ ΜΕΝ ΕΙΣ ΒΙΒΛΙΑ ΤΕΣΣΑΡΑ
ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣΑ ΔΕ

ΥΠΟ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΣΟΥΡΜΕΛΗ.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

Ἐπιδιορθωθεῖσα καὶ αὖξυνθεῖσα δι' ἀξιολόγων προσθηκῶν
(έπο τοῦ ιδίου Συγγράφεως.)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΤΥΠΟΙΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΑΓΓΕΛΙΔΟΥ.

— 1853 —
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΒΙΒΛΙΟΒΗΜΑ

Εύδαιμον πτολίεθρον Ἀθηναῖς ἀγελείης,
Πολλὰ ἴδων, καὶ πολλὰ παθὼν, καὶ πολλὰ μογῆσαν,
Αἰετὸς ἐν νεφέλησι γενήσεαι τῆματα πάντα.
(Χρησμ. παρ' Ἀριστοφ. Ἰππ. σίχ. 1013 ἵσε Σχολ.)

.....
“Ιστορίας ἀρετὴ ἡ ἀλγήθεια.”
.....

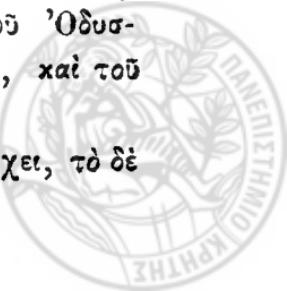
ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ.

ΩΣΤΙΣ ἐπεχείρησε νὰ συγγράψῃ ιστορίαν ἐν συνειδήσει ἐγνώρισε τῷ ὅντι πόσον δύσκολον εἶνε τῆς ἀληθείας ἡ εὑρεσις, ὃσον δύσκολον νὰ συμφωνήσωσιν οἱ πολλοὶ περὶ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου· καὶ τοῦτο διὰ τὴν ποικιλίαν τῶν νοητικῶν καταστάσεων ἐνὸς ἔκαστου.

Διὰ νὰ μὴ περιπέσω εἰς τοιαύτας ἐλλείψεις, δὲν ἡ-
θέλησα νὰ ἔξελθω τῶν ὄριων τῆς Ἀττικῆς καὶ τῶν ἐν
Ἀθηναῖς πραγμάτων, εἰμὴ εἰς ὅτα συνδέονται τὰ Ἀτ-
τικὰ μὲ τὰ γενικὰ τῆς Ἐπαναστάσεως. Μ' δὲν τοῦτο,
ἀν καὶ ἥμην παρὼν καὶ αὐτόπτης τῶν πολλῶν ἀφ' ὃσα
διαλαμβάνει ἡ παροῦσα συγγραφὴ, εὔρον ὅμως ἐν μέ-
ρει πολλὰς δυσκολίας, ἀλλὰ ἡ ἀκριβής ἔρευνα διέκρι-
νε τὴν ἀλήθειαν κατὰ προτίμησιν τοῦ ἀξιοπιστοτέρου·
διότι τίποτε δὲν ἀρῆκα ἀνεξέταστον μέχρι τοῦ ἐλαχί-
στου.

'Αφ' ὅτου τὸ πρῶτον ἔξεδωκα τὴν παροῦσαν ιστο-
ρίαν μέχρι τῆς σῆμερον ἐφάνησαν οὐκ ὀλίγα ιστορικὰ
περὶ τῶν κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν διατρεξάντων συγγράμ-
ματα, ἐν οἷς καὶ τοῦ Κάρπου Παππαδοπούλου τὸ πό-
νημα, σχεδιασμένον μὲν ὑπὸ τρύτου, κατεστρωμένον δὲ
εἰς γραφὴν ὑπ' ἄλλου τινος ἐπὶ πληρωμῇ τῆς ἐπεξερ-
γασίας, φέρον δὲ ἐπιγραφήν. « Ἀνασκευὴ τῶν εἰς τὴν
ιστορίαν τῶν Ἀθηνῶν ἀναφερομένων περὶ τοῦ Ὁδοσ-
σέως Ἀνδρήτζου, τοῦ Ἑλληνικοῦ Τακτικοῦ, καὶ τοῦ
Συνταγματάρχου Φαθειέρου. »

Καὶ δὲν τίτλος τοῦ πονήματος οὗτως ἔχει, τὸ δὲ

δ'.

πρᾶγμα εἶνε ἀληθῶς ἐπικύρωσις τῶν ὑπ' ἐμοῦ λεγομένων· διότι ἀντὶ ἀνασκευῆς βλέπει τις εἰς τὸ πόνημα τοῦτο τὸν Κάρπον βεβαιοῦντα πανταχοῦ πάντα τὰ παρ' ἐμοῦ ἴστορούμενα, ἐκτὸς ὅτι λοιδορεῖ μόνον, νομίζων ὅτι αἱ λοιδορίαι ἀρκοῦσιν εἰς ἀνασκευήν. Καθ' ὅσον ἀφορᾷ μάλιστα τὸν ταχτικὸν στρατὸν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸν ἀρχηγόν του Φαββιέρον κάμπια δὲν ὑπάρχει ἀσυμφωνία, ἐκτὸς μόνον ἀσημάντων τινῶν παραδρομῶν.

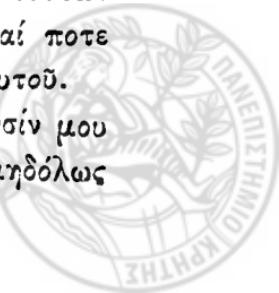
"Οσον δὲ περὶ τοῦ Ὀδυσσέως, ἀντὶ ν' ἀποπλύνῃ τὸν βύπον, ἐπαυξάνει τὸ αἴσχος καὶ τὸ ὄνειδος τοῦ ἀνθρώπου· καθότι ἐπιβεβαιοῖ μὲν τὰς κακουργίας αὐτοῦ, χρωματίζει δὲ αὐτὰς ὑπὸ ἀλλοίαν ἔποψιν, προσάπτων ἐνοχὴν εἰς τοὺς παθόντας· ἐφῷ καὶ πρὸς ἀθώωσιν τοῦ ἀγαπητοῦ Ὀδυσσέως του ἐπιφέρει. « Μὴ δὲν εὑρέθησαν εἰς ποιαντην λυπηρὰν ἀνάγκην καὶ ὁ Θ. Κολοκοτρώνης εἰς τὴν πελοπόννησον, πολλοὶ ἄλλοι διπλαρχηγοὶ εἰς τὰ διάφορα μέρη καὶ κατὰ διαφόρους καιρούς, καὶ ὁ Στρατάρχης Δ. Γύνηλάντης εἰς τὸ 1829; » (ὅρα Σελ. 6.) Βλασφημία κατάπτυστος !!! 'Ο Κολοκοτρώνης καὶ Ὅψηλάντης κακοῦργοι φονεῖς, προδόται τῆς Πατρίδος καὶ Τουρκοδυσσεῖς; Πότε καὶ ποιὰ παραδείγματα δύναται νὰ ἔχῃ ὁ Κάρπος ἢ ἄλλος τις τῶν παρευρεθέντων εἰς τὸν Ἀγῶνα; Εἶνε ἀληθὲς ὅτι πολλοὶ τῶν διπλαρχηγῶν διὰ τὰς περιστάσεις τοῦ πολέμου ἐξώκειλον εἰς ἀμαρτήματα, ἀξιοκατάκριτα μὲν, οὐχὶ ὅμως αἰμοθόρα, καὶ φέροντα ὅλεθρον εἰς τὰ πράγματα τῆς Πατρίδος, ώς ὁ Ὀδυσσεὺς, οὔτε ἐπραξε τόσους φόνους κατὰ συναγωνιστῶν, ὃσους ὁ Ὀδυσσεὺς. Κανένας ἄλλος τῶν διπλαρχηγῶν δὲν ἐσήκωσεν ὅπλα κατὰ τῆς Πατρίδος, ώς ὁ Ὀδυσσεὺς, οὔτε

Φαίνεται δὲ ὁ φίλος μας Κάρπος ὅτι ἡθέλησε νὰ παῖξῃ μὲ τὴν φαντασίαν του, καὶ μὴ δυνάμενος νὰ συμβιβασθῇ καθ' εαυτὸν, ἀπολακτίζει τὴν ἀνασκευὴν, καὶ προσθέτει εἰς τὰς κακουργίας τοῦ Ὁδυσσέως δ, τι ἐγὼ παρέλειψα ἔκουσίως ώς μιαρωτάτην τῶν κακουργιῶν του. "Ἀκροτηριάσας δὲ ὁ Κάρπος τὴν πρᾶξιν αὐτὴν διὰ νὰ μὴ δώσῃ γαραχτῆρα βδελυρὸν, ἐκφράζεται οὕτω πως Σελ. 39.

"Λέγει δὲ ὁ Κ. Συρρεελῆς; δὲ ὁ Ὁδυσσεὺς ἐφόνευσεν ἀδίκως Ἑλληνας· ἃς εἴπω ἐγὼ μίαν πρᾶξιν του, τὴν ὅποιαν ἀν αὐτὸς ἔξευρε, τὶς οἶδε, πῶς ἥθελε τὴν μεταπλάση Ἀνέβη (δ Ὁδυσσεὺς) ἐπὶ τοῦ τραχύλου ἐνὸς τῶν δημογερόντων (τῆς Λεβαδείας) Ἄλια Πατσάλη, τὸν ἔφερεν εἰς δύο ωρῶν διάστημα, καὶ τὸν ἐφόνευσεν ". "Οταν ὁ ἀναγνώστης ἀπαντήσῃ ἐν τῇ παρούσῃ συγγραφῇ τὴν ἀληθῆ διήγησιν τῆς πράξεως ταύτης εἰς τὰ περὶ τοῦ Ὁδυσσέως, θέλει φρέσῃ διὰ τὴν κακίαν τοῦ ἀνθρώπου τούτου. "Ωστε προσφυῶς εἴπε τις ἀναγνώσας τὸν Κάρπον· « ὡς πόσον συνιστᾷ, ἀντὶ νὰ καταβάλῃ ὁ ἀνεπιτήδειος ἐχθρὸς διὰ τῶν παραλογιῶν καὶ ἀντιφάτεών του, στον δὲν δύναται νὰ πράξῃ ὁ ἄγαθὸς φίλος διὰ τῶν ἐπαίνων του ».

"Ἐπειδὴ προεθέμην νὰ γράψω ἀλήθειαν, καὶ θηρεύων αὐτὴν πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν ἐλλείψεων πρίν ἐπεχειρήσω τὴν προκειμένην δευτέραν ἔκδοσιν, παρεκάλεσα καὶ ἄλλους πολλοὺς ἐκ τῶν παρευρεθέντων εἰς τα πράγματα νὰ μὲ φωτίσωσιν ἀν παρέτρεξα τὶ, ἢ εἴπον τὶ μὴ ἔχόμενον ἀληθείας· καὶ ἔκτινων μὲν ὠφελήθην, ἐξ ἀλλων δὲ παράπονα μόνον ἤκουον, καὶ ἔκαστος τούτων ὑπὲρ ἔχυτοῦ λέγων, ἐσιώπα τὰ τῶν ἀλλων, καὶ ποτε κακίζων τὰ τῶν ἑτέρων, ἐμεγαλορρημόνει τὰ ἔσωτοῦ.

"Ἐνεκα τούτου πεπεισμένος εἰς τὴν συνείδησίν μου καὶ εἰς τὴν αὐταλήθειαν τῶν πραγμάτων, μηδόλως

φροντίζων περὶ τῆς κακοηθείας τινῶν, ἐπιδιορθώνων διὰ προσθέσεων ἀξίων λόγου ἐπὶ τὸ τελειότερον τὴν παροῦσαν συγγραφὴν, ἀφίημι αὐτὴν νὰ διέλθῃ ἐκ νέου τὰ πιεστήρια τοῦ τύπου θελτιωμένη, καὶ νὰ ἀναφανῇ εἰς τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ γνωρίζωσι τὴν ἴστορίαν τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος, καὶ πρὸ πάντων, τῶν Ἀθηνῶν. Καὶ ἐφιλοπόνησα δὲ χάριν τῶν ὑπὲρ Πατρίδος ἀγωνισθέντων καὶ τῶν ἀπογόνων αὐτῶν, ἀθανάτου μνήμης ἔγενεα.

Ο ἴστοριογράφος πρέπει νὰ εἴνε ἀνώτερος παθῶν, ἀμερόληπτος, καὶ δσον οἶον τε φιλαλήθης, διὰ νὰ ἔκδωσῃ σύγγραμμα ἀψευδῶν γεγονότων, ἐπιλαμπούσης ἐν πᾶσι τῆς ἀληθείας· καὶ τότε εὔτυχεῖς οἱ ἀναγνῶσται τοιούτου ἴστορικου συγγράμματος· εὔτυχεῖς οἱ λαοὶ τοιούτου κήρυκος τῆς ἀληθείας ἐπιτυχόντες εἰς τὴν εἰκόνα τῶν πράξεών των. Εἴνε μὲν σπάνιον ἡ ἐπιτυχία αὗτη διὰ τὴν περὶ τὸ γράφειν ἀσυνειδησίαν τῶν μὲν, διὰ τὴν μεροληψίαν τῶν δε, διὰ τὴν κουφόνοιαν ἄλλων, καὶ διὰ τὸν φθόνον τινῶν, οὐχ ἥττον δὲ καὶ διὰ προσωπαρέσκειαν κολάκων τινῶν, ἀναιδῶς παρεξηγούντων τὰ πράγματα, καὶ παραμορφούντων τὸν ἀληθῆ χαρακτῆρα τοῦ γεγονότος, μάλιστα δὲ ἀν τύχωσιν ἴστοριογραφοῦντες στιχουργοὶ, οἵτινες ἀδείᾳ ποιητικῆ ψευδόμενοι ἀναιδῶς, πλάττουσι πράξεις ἥρωϊκὰς, ἢ ἀποδίδουσι τὰ ἀλλότρια τοῖς οἰκείοις. Ο νουνεχῆς καὶ ἀπαθῆς ἀναγνώστης δύναται νὰ κρίνῃ καὶ ἐκτιμήσῃ τὰ ἴστορούμενα· δύναται καὶ νὰ διαγνωρίσῃ τὸν χαρακτῆρα τοῦ γράφοντος ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τῆς κρίσεως. Οσοι δὲ ἀναγινώσκουσι προκατειλημμένως, δμοιάζουσι τὰ μικρὰ ἐκεῖνα παιδία, πρὸς τὰ ὅποια οἱ γονεῖς παίζοντες βάλλουσιν ἔμπροσθεν αὐτῶν νομίσματα χρυσᾶ, ἀργυρᾶ, χάλκινα· τὰ δὲ παιδία αὐτὰ, καθὸ μω-

ρὰ ἀπλόνουσι τὰς χεῖρας καὶ λαμβάνουσιν ἐκ τῶν νομισμάτων ἀδιακρίτως τῆς ἀξίας ἐνὸς ἑκάστου:

Νομίζω ἔμαυτὸν ἴκανοποιημένον, ζήσας νὰ ἔχδώσω εἰς δευτέραν ἑκδοσιν τὸ προκείμενον ἱστορικὸν σύγγραμμά μου ἐπιδιορθωμένον καὶ τελειότερον, καὶ θεσαῖω, τοὺς ἀναγνώστας ὅτι δὲν θέλουσιν ἀπαντήσῃ οὕτε φεύδη, οὕτε ἀπίθανα, οὐδὲ παραμορφωμένα. Εἰς οἰκείους καὶ φίλους δὲν χαρίζομαι, οὐδὲ τοὺς ἔχθρους ἀδικῶ. Ἡ συμπάθεια καὶ ἀντιπάθεια εἶνε μόρια τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ’ ἐξ ἑτέρου καὶ ἡ συνείδησις εἶνε θεά τις τιμωροῦσα τοὺς ἀδικοῦντας. Εὔχομαι δὲ ἵνα καὶ πᾶς ἄλλος ἱστοριογράφος πληγιάσῃ ἐγγὺς τῆς ἀληθείας, δόσον ἐγώ.

Σημειωτέον δ’ ἐντούτοις ὅτι ἐξακολουθῶν εἰς τὴν πρώτην ἑκδοσιν τὸ ἔθιμον τῶν προσκυνητῶν τοῦ ἀγίου Τάφου χριστιανῶν τοῦ νὰ καλῶνται χατζῆδες τουρκιστὶ, ἐφύλαττα τὸ στοιχεῖον Χ. ως δηλωτικὸν τῆς τοιαύτης κλήσεως· ηδη δὲ παρέλειψα αὐτὸ, καὶ ἄλλα τοιαῦτα βάρβαρα. Ἀμέλησα δὲ εἰς τὴν πρώτην νὰ δώσω προσκήνην εἰς γαιογραφικὰς τινὰς θέσεις τοῦ Τόπου, καὶ νὰ ἐπιστήσω ἐπί τινων χωρίων καὶ δήμων τῆς Ἀττικῆς, τῶν ὁποίων ἡ ἀνακάλυψις εἶνε τὰ μέγιστα πολυπόθητος παρὰ τοῖς φιλοπονοῦσι περὶ τὰ τοιαῦτα. Τὴν ἐλλειψιν ταύτην ἀναπληρῶ εἰς τὴν παροῦσαν ἑκδοσιν.

Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῇ πρώτῃ ἑκδόσει ἀνέθηκα τὴν βίβλον εἰς τὴν Α. Μ. τὸν Βασιλέα τῆς Ἑλλάδος, ἔκρινα δίκαιον νὰ συμπεριληφθῇ καὶ εἰς τὴν παροῦσαν ἡ ἀνάθεσις αὗτη· διότι εἶνε ἡ πρώτη, νομίζω, ἐξ ὅν εύηρε- στήθη ἡ Α. Μ. ν' ἀποδεχθῇ ἐν Ἑλλάδι.

ΒΑΣΙΛΕΥ.

¶ Μέγας δημιουργὸς τοῦ πατὸς, διὰ τὰ μὴν ὑπάρχωσι τὰ δημιουργῆματα τον εἰς βαθύτατον σκότον, καὶ μέρωσι τὰ πάτα γερά, ἐστησερ ἐρ μέσῳ τοῦ στερεώματος τὸν μέγαν Ἀστέρα τοῦ Φωτός· καὶ Ἰδοὺ ἐφωτίσθη τὸ Πᾶν.

Καὶ τέλος, ἀφοῦ ὁ Πλάστης ἐπευχήθη εἰς τὸν Ἀιθρῶπον τὸ « Ἀδέξαντος καὶ πληθύνεσθε, καὶ ἔμελλεν ἐκ τούτου τὸ ἀρθρώπιτον γέρος τὰ πληθυτῆς ἀλλὰ διὰ τὰ μὴ διαιτᾶται θηρίου δίκην, ἐν ἀχροστίᾳ ἔχον τὸ λογικόν, εἴπερ ὁ θεός, γενηθήτω Πόλις εἰς φωτισμὸν τοῦ ἀρθρωπίτου γοδὸς, καὶ ἐγένετο αἱ Ἀθῆναι· Καὶ ίδού ἐφώτισαν πᾶσαν τὴν Οἰκουμένην.

Ἄλλ᾽ ἔμελλε κατὰ τὸν ὄργανισμὸν τοῦ Δημιουργῆματος, τὰ ἀρτιπέση τὸ σκοτεινὸν σῶμα εἰς τὸ Σῶμα τοῦ Φωτός, ως εἰς τὸν Ἡλιον ἢ Σελήνην, καὶ τὰ ἐπιφέρη ἐπὶ πολὺν χρόνον τὸν σκοτασμὸν τῆς φωτοδότιδος γῆς.

Τέλος πάντων τὸ ἀρτιπέπτον ὑπέλιπεν, ἡ σκοτόμαια διελύθη, ἡ ρύθμοδάκτυλος Ἡώς ἀρεφάνη, καὶ ίδον οἱ Ἑλληνες χαίρονται ηδη εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ πολυποθήτου Ἀστέρος, τοῦ μέλλοντος τὰ φωτισην καὶ τὰ λαμπρύνη τὸν Ἐλληνικὸν ὄρλεοντα, καθίμενος ἐπὶ θρόνου λαμπροῦ ἐν τῇ ἐκλεκτῇ Πόλει τῶν Ἀθηνῶν. (α)

Ταῦτης δὴ τῆς Πόλεως τὰς προσπαθήσεις κατὰ τὸν ἐπέρι Ἐλευθερίας ἀγῶνα θέλεις ίδη Βασιλεῦ! εἰς τὴν Παροῦσαν βίβλον, τὴν ὁποιαν ὁ ὑποφανέμενος λαμβάνει τὴν τόλμην τὰ προσφέρην εὐλαβῶς πρὸς τὴν ΥΜΕΤΕΡΑΝ ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΗΤΑ.

·Ο ὑποκλινέστατος Ὑπίκοος,

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΣΟΥΡΜΕΛΗΣ.

(α) Ἡ εὐχὴ αὕτη ἐπληρώθη διὰ τῆς μεταθέσεως τοῦ Θρόνου ἐκ Ναυπλίου εἰς Ἀθήνας· ἡ Πόλις Ἀθηνῶν ὀφείλει· Ἀνδριάντα εἰς τὸν βασιλέα Λουδοβίκου πατέρα τοῦ Ὀθωνος· δίστι ἐκλογῆς καὶ προτροπῆς ἔχεινοντο αἱ Ἀθῆναι πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου· καὶ οὕτως ἀπεδόθη εἰς τὴν Πόλιν αὐτὴν διακαιωματικῶς ἀνῆκεν αὐτῇ· ὁ ἀκραψιψής ὑπὲρ τῆς Ἐλληνικῆς δόξης ζῆλος τοῦ Λουδοβίκου δὲν συνετέλεσεν εἰς τοῦτο μόνον, ἀλλ᾽ οὐχ ἡττον ἐπενήργησε ζωηρῶς εἰς τὰς δουλὰς τῶν μεγάλων Δυνάμεων περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς Ἐλλάδος εἰς βασιλείου ἀνεξάρτητον.

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΩΝ

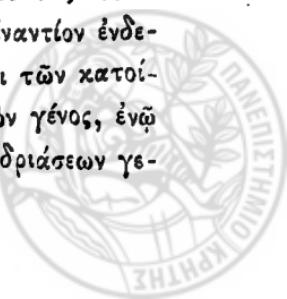
ΑΘΗΝΩΝ. ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΤΕΛΟΣ πάγτων ἀφοῦ δὲ ἀλέξανδρος ὡψηλάντης εἰσῆλθεν εἰς τὴν Μολδοβλαχίαν, φέρων τὸ σύμβολον τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως κατὰ τῆς ὁθωμανικῆς Τυραννίδος, ἢ Πελοπόννησος, τὸ Αἴγατον Πέλαγος, καὶ ἡ λοιπὴ Ἑλλάς, προδιατεθειμένη ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους τῆς φιλικῆς Ἐταιρείας, ἀδράζει τὰ ὅπλα, καὶ ἐπανίσταται κατὰ τῶν κρατούντων ἀνὰ πᾶσαν Πόλιν καὶ Ἐπαρχίαν.

Αἱ Ἀθηναὶ ἀναπτερούμεναι εἰς τὴν φωνὴν τῆς ἀνεγερτικῆς Σάλπιγκος, συντρέχουσίν δικούμαδὸν εἰς τὸν ἀνήκουστον καὶ μοναδικὸν τοῦτον τῆς Ἐλευθερίας ἀγῶνα, ἀναπετάσσασαι τὴν σημαίαν τοῦ Σταυροῦ ἐναντίον τῆς κατακρατούσης ἡμισελήνου.

Οἱ κρατοῦντες τῶν Ἀθηνῶν Τοῦρκοι εἰς τὴν γενικὴν ταύτην τῶν πραγμάτων ταραχὴν ἀπόπληκτοι γεγονότες, καὶ περίφοροι διὰ τὸ ἀπροσδόκητον τοῦτο περιστατικὸν, ἔκυματοῦντο εἰς τὴν ἀβεβαιότητα, καὶ ἐζήτουν ποῖα μέσα νὰ εὕρωσι προσφορώτερα εἰς τὴν σωτηρίαν των. Καὶ διὰ νὰ προλάβωσι τὰς συνεπείας τῆς Ἐπαναστάσεως, καὶ ν' ἀσφαλισθῶσιν ἐναντίον ἐνδεχομένων δεινῶν, κρίνουσιν ἀναγκαῖον νὰ φονεύσωσι τῶν κατοίκων τῆς Πόλεως χριστιανῶν τὸ ἐν ἡλικίᾳ ἀρσενικὸν γένος, ἐνῷ εἰσέτι δὲν ἔσαν εἰς ὅπλα οἱ χριστιανοί. Καὶ συνεδριάσεων γε-

νομένων ἐπιμένουσιν διοφώνως εἰς τὴν θανατηφόρον ἀπόφασιν. Καὶ ὁ μὲν Μουρτῆς (Βίσαγγελεὺς) ἀποφάνεται νόμιμον καὶ δικαίον τὴν σφραγήν, ὁ δὲ Καδῆς (Δικαστῆς) Χατζῆ Χαλῆλ Ἐφέντης αχλούμενος, ἀνὴρ ἀρετῆς καὶ φρονήτεως, μήν ἐλπίζων ἶσως καὶ αὐτὸς, δτι τὰ πράγματα ἡθελον ἀποδῆ εἰς ὅλεθρον τῶν δικογενῶν του, τοὺς ἀπαγορεύει σφοδρῶς τὸ σκληρὸν καὶ ἀπάνθρωπον τοῦτο μέτρον, καὶ προσπαθήσεις ὅτου ἡδύνατο διὰ λόγου, μετέπεισε αὐτῶν τὴν γνώμην καὶ θουλὴν ἐν αὐτῇ τῇ ἀκμῇ τῆς ἔξιψεως των. Εἰς τὸν Ἀνδρα τοῦτον ὄφελεται ἀνδρικὸς παρ' ἡμῶν διότι ἂν διὰ τῶν προσπαθειῶν του δὲν ἐκώλυε τὴν κακὴν θουλὴν τῶν ἐνόπλων ἔχθρῶν, ἢ Πόλις τῶν Ἀθηνῶν δὲν ἐτάξετο ἐλευθέροις διὰ νὰ χρησιμεύσῃ, ως καὶ ἐγρησίμευσε, καταρρίγιον τῶν κατοίκων πάστης τῆς Αἰγατολικῆς Ἑλλάδος, καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν ἡδύναντο νὰ ἐνεργηθῶσιν, ως ἐνεργήθησαν, τόσαι μεγάλαι καὶ ἐνδοξοὶ πράξεις εἰς τὴν Ἀττικὴν, συντελέσασαι καὶ αὗται εἰς τὴν μεγάλην ἀπόφασιν τῆς ἐλευθερώσεως τῆς Πατρίδος, τοῦ ἔθνους ὁλοκλήρου. Ἡν δὲ οὕτος ὁ Εὐεργέτης ἡμῶν γέννημα καὶ θρέμμα τοῦ Βυζαντίου, ὑπὸ τὴν θρησκείαν τοῦ Μωάμεθ, ως καὶ οἱ λοιποὶ Τούρκοι.

Δυτικεστηθέντες δὲ οἱ Τούρκοι τῶν Ἀθηνῶν εἰς τὴν ἀποτυχίαν τῆς θανατηφόρου θουλῆς των, καὶ πλήρεις ὑπονοιῶν δυσαρέστων, καὶ βλέποντες τὰ πράγματα ἐπὶ τὰ χείρω προβαίνοντα, μετὰ σπουδαίας τινὰς συζητήσεις ἐνέκριναν οὐσιώδες καὶ ἀναγκαιότατον νὰ φυλακώσωσι, πρὸν ἀφανεῖς γένωσι, τοὺς Πρωεστῶτας τῶν Χριστιανῶν, καὶ τινὰς τῶν προκρίτων αὐτῶν οὓς ἂν τύχωσι· διότι τινὲς ἔξι αὐτῶν προλαβόντες προσέφυγον εἰς Προξενεῖα Εύρωπαϊκὴν καὶ συλλαμβάνοντες αὐτοὺς τὴν δεκάτην Ἀπριλίου τοῦ σωτηρίου ἔτους 1821 είκοστοῦ πρώτου ἡμέραν τοῦ Πάσχα, ἀνάγουσιν εἰς τὸ Φρούριον, καὶ ὥπτοντες αὐτοὺς εἰς σκοτεινὴν καὶ στενὴν είρκτην, ἐθεώρουν αὐτοὺς ἀντεκίμενον τῆς λύσσης των. Οἱ συλληφθέντες δὲ ἦσαν οὕτοι· Προκόπιος Βενιζέλος, Ἄγγελος Γέροντας, Παλαιολόγος Βενιζέλος, (Προεστῶτες τῆς Πόλεως κατ' αὐτὸ τὸ ἔτος) Φιλάρετος Τριανταφύλλης Ιερομόναχος, Ἄνθιμος Ἀγιοταφίτης Ιερομόναχος, Ἄγγελάκης Βενιζέλος, Γεώργιος Μπάρμπανος, Ἰωάννης Παν-

ταζῆς, Φίλιππος Γουναράκης, Σπυρίδων Φ. Γουνχράκης, Δημήτριος Καρόρης, καὶ Βασιλείος Σχοράντης.

Τὸ μέτρον τὸῦτο τῶν Τούρκων ἔκαμε τοὺς Ἀθηναῖους νὰ λάθεωσι καὶ αὐτοὶ μέτρα σπουδαιότερα, καὶ νὰ προλάβωσι τοὺς κακοὺς σκοποὺς τῶν ἐχθρῶν. Αὐθημερὸν τῆς συλλήψεως τῶν δώδεκα πολλοὶ τῶν ἐγκριτωτέρων προσφεύγουσιν εἰς τὰ εύρωπα· καὶ προξενεῖς, ὅπου ἥτεν καὶ οἱ πρὸ αὐτῶν προσφυγόντες· ἥταν γὰρ ταῦτα ἀσυλα παντὶ τῷ προσφεύγοντι καθ' ὅλην τὴν Τουρκίαν (α). Ἐνταῦθα δὲ σκιπτόμενοι περὶ τοῦ πρακτέου συναχούνται διὰ γραμμάτων μὲ τοὺς κατοίκους τῶν χωρίων, καὶ ἐπιταχύνουσι τὴν εἰσοδον αὐτῶν εἰς τὴν Πόλιν, διὰ νὰ ἔγειρωσι γενικὸν τὸν πόλεμον ὡς ἐκ τῶν ὅλων τῆς Ἀττικῆς κατοίκων κατὰ τῶν τυράννων ἐχθρῶν ἥταν δὲ πρεδιατεθειμένοι οἱ γωρικοὶ διὰ τοῦ Δημητρίου Ζωγράφου, ἀδελφοῦ τοῦ Νικολάου Ζωγράφου, καὶ Πατρὸς τοῦ Θεμιστοκλέους Ζωγράφου ἀρχιτρικλίνου ἥδη τοῦ Βασιλέως, ὅς τις διὰ τῆς ἴκανότητός του καὶ τῶν προσφυγῶν τρόπων του συνεισέφερε πολὺν εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ. Οὗτος ἐπνεε διακαῆ ζῆλον ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ ἀποκκταστάσεως τῆς Πατρίδος. Συναγωνισθεὶς δὲ καὶ συμπαθῶν μέχρι τῆς ἀλώσεως τοῦ Φρουρίου, ἐτελεύτησεν ὑπὸ νόσου εἰς τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ Ιανουαρίου 1823.

Συσσωματωθέντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ ἐκ τῆς πόλεως καὶ

(α) Μεγάλην χάριν χρεωστοῦμεν εἰς τὸν φιλέλληνα καὶ ἐνθερμούς ζηλωτὴν τῆς ἐλευθερίας μας, τὸν Δόκτορα Καΐσαρα Βιτάλην, ἄντιπρόσενον Νεαπόλεως, ὃς οἱκῶν ἐνταῦθα πρὸ πολλῶν ἐτῶν, μετερχόμενος τὸ ἐπάγγελμα τοῦ Ἰατροῦ, καὶ ἔχων γυναικα Ἀθηναίαν, συνηγωνίσθη μετὰ τῶν Ἀθηναίων, γενόμενος κοινωνὸς ὅλων τῶν δεινῶν τῆς Ἐπαναστάσεως. Αὐτὸς οὗτος ἐπρομήθευσε τοὺς ἐν Ἀχαρναῖς συνελθόντας πυρίτιδος, μὴ δυναμένους νὰ κινηθῶσιν ἀνευ τοῦ μέσου τούτου τοῦ πυρός, ἐμβαλὼν τὴν πυρίτιδα εἰς τζότρας [τζίτζας] διὰ τὴν ἐρευναν τῶν Τούρκων, σφοδρῶς ἀπηγορευμένης τῆς μετακομίσεως, ἀποστείλας αὐτὴν εἰς Ἀχαρνὰς διὰ τοῦ γυναικαδέλφου του Βαρβολομαίου Μερτρούδ· ἐτελεύτηρες δὲ ὁ ἀγαθὸς οὗτος φιλέλλην τὴν δευτέραν [14] Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους 1827 ὑπὸ νόσου ὑδρωπικίας· ἐγκατέλιπε δὲ θυγατέρας δύο, ἐξ ὧν τὴν μίαν ἔχει γυναικα ὁ Ιατρὸς Ἀλέξιος Πάλλης, τὴν ἐτέραν δὲ ὁ Γερουσιαστὴς Γεώργιος Ψύλλας.

τῶν χωρίων περὶ τοὺς χιλίους διακοσίους εἰς Μαινίδιον (α) (’Αχαρνάς) ἐμβαίνουσιν εἰς τὴν πόλιν τὴν εἰκοστὴν πέμπτην Απριλίου 1821, ἔχοντες ἀρχηγὸν τὸν Μιλέτιον Βασιλέα Χαστιέα καὶ οἱ Τοῦρκοι προλαβάντες ἀπεκλείσθησαν εἰς τὸ Φρούριον σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις, διορίσαντες μικρὰς φυλακὰς τοῦ τειχίου τῆς Πόλεως κατὰ τὰς πύλας. Ἡ δὲ εἰσοδος τῶν Ἀθηναίων ἐγένετο διὰ τῆς πύλης Βομβονήστρας (β) καλουμένης, πρώτου εἰσπηδήταντος ἐνδόν, καὶ ἀνοίξαντος τὴν θύραν Δημητρίου Σαρκουδίνου, ὅτε ὁ Γεώργιος Κουρτέσης ἐπιπίπτει πρῶτος κατά τινος Ὀθωμανοῦ Θεσσαλονικέως, τοῦ ἀρπάζει τὴν σπάθην ἀπὸ τὰς γεῖρας, πολύτιμον οὖσαν, καὶ παρέδωκεν αὐτὸν εἰς τὸν θάνατον. Γενόμενος δὲ κύριος τῆς Πόλεως, ἔψκλων δοξολογίαν πρὸς Κύριον. Καὶ ἐποιμένως εἰσελθόντες εἰς τὰς οἰκίας τῶν Τούρκων, ἥρπαζον πᾶν τὸ προστυχὸν, καθυβρίζοντες ἐν ἔκδικήσει τῶν ἀπαιδεύτων τινὲς καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἄψυχα, μὲ τὸ νὰ ἥσαν τουρκικά· ἐξομοιούμενοι κατὰ τοῦτο μὲ τοὺς Τούρκους, οἵτινες ταύτα ἐπρεπτον κατὰ τῶν Χριστιανῶν ἀμοιβαίως.

Οἱ Τοῦρκοι μὴ δυνάμενοι νὰ ἐξελθωσι τοῦ Φρουρίου ἐφρούριορκοῦντο δεινῶς· ἥσαν δὲ οἰκογένειαι Ὀθωμανοὶ ἀπασιι τετρακόσιαι πεντήκοντα μία, ἀπορομήθευτοι ἀπὸ ἀναγκαῖα καὶ πολεμεφόδια, καὶ κατὰ πάντα ἥσαν ἀνεφοδίαστοι· ὥστε δὲν

(α) Παράδοξος ἡ ἐπικρατήσασα ὀνομασία «Μαινίδιον». ’Αχάρνα ἡ ’Αχάρνη, εἶναι εἶδος ἰχθύος, ἔξιγούμενον λαβράκι. Μαινίδιον δὲ ὅποκοριστικὸν τοῦ Μαίνη ἡ μαίνις (σαρδέλα) λέγεται μικρόν τι ἰχθύδιον. ‘Ο Δῆμος ’Αχάρνης ἡ ’Αχαρνῶν ἥτον ὁ μέγιστος τῶν δήμων τῆς ’Αττικῆς. Φαινεται δτι ἡ ὁ ’Αριστοφάνης, ἡ ἀλλος τις τῶν νεωτέρων Κωμικῶν, ἡ παῖζων, ἡ σπουδάζων, εἶπε περὶ τοῦ δήμου τούτου· « οὐκ ἔστιν ἥδη ’Αχάρνη, ἀλλὰ Μαινίδιον ». Ὁ ἔστι « δὲν εἶναι πλέον λαβράκιον, ἀλλὰ σαρδελίδιον ». καὶ ἔχτοτε ἐπεκράτησε τὸ ὄνομα τοῦτο Μαινίδιον. Πόλεν δὲ ὁ δῆμος οὗτος ἐκλήθη ’Αχάρνα ἡ ’Αχάρνη, εἶναι ἀδηλον.

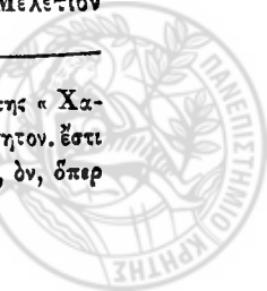
(β) Η Πόλις περιτειχισμένη οὖσα ἀπὸ μικρὸν τειχίον, εἶχε θύρας ἐπτά, ἔξι ὡν αὕτη ὑπῆρχεν διους ἥδη τὰ ἀνάκτορα· ἐκαλεῖτο δὲ Βομβονήστρα ἀπὸ τὸν ποιούμενον δόμον, τῶν πιπτόντων ὑδάτων εἰς τὴν αὐτόθι δεξαμενὴν, ἔξι ἥς διηροῦντο τὰ ὑδραγωγεῖα τῆς Πόλεως.

έδύναντο νὰ ἀνθεῖσιν εἰς δικρῆ ἀποκλεισμόν. Μ' ὅλον τοῦτο δὲν ἐδοκίμασαν τὸν ἀποκλεισμὸν πλέον τῶν τριῶν μηνῶν.

Οἱ Ἀθηναῖοι ἐπεγέρησαν τὸν ἀποκλεισμὸν μετὰ σπουδῆς καὶ ζήλου, συνεισφέροντες ἔκκστος τὰ ἵδια αὐτοῦ εἰς τὰς κοινὰς χρείας τοῦ μεγάλου τούτου ἐπιχειρήματος. Πρᾶγμα μεγάλης θέας ἀξίου, νὰ ἀλέπης τοὺς πολίτας μικροὺς καὶ μεγάλους καὶ αὐτὰς τὰς γυναικας, νὰ ἐνασχολῶνται σπουδαίως εἰς ἐργασίας πολεμικὰς, πρῶτον ἀντικείμενον τῆς δράσεώς τῶν, οἱ μὲν κατασκευάζοντες λόγγας, οἱ δὲ πυρίτιδες κόνιν, ἄλλοι δὲ διαλύοντες τὸν μόλυβδον εἰς βόλια, ἄλλοι ἐργαζόμενοι τὰ περὶ τοὺς πόδας, καὶ ἄλλοι τὰ τῆς κεφαλῆς, ἔτεροι δὲ περὶ σπάθας καὶ πυροβόλων φιλοπονοῦντες· ἥσαν δὲ τινὲς καὶ ῥοπάλοις ἐνωπλισμένοι. Ἐν ἑνὶ λόγῳ δὲν ἥσαν ἄλλα ἀντικείμενα παρὰ τὰ πολεμικὰ, καὶ τὰ πάντα ἥσαν εἰς κίνησιν. Πανταχόθεν ἀντηχοῦσεν ὁ πατριωτισμὸς, ὁ ζῆλος, ἡ ἀμιλλα τοῦ καλοῦ μὲ τὴν γενικὴν φωνὴν, «ἢ ζῷη ἐλευθέρω, ἢ θάνατος; ἔνδοξος;». Εἰς τοσοῦτον δὲ θερμὸν ἐνθουσιασμοῦ εἶχον φθάσῃ οἱ Ἑλληνες κατ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴν, ὥστε δὲν δυνάμεθα νὰ ἐξομοιώσωμεν τὸ πάθος, εἰ μὴ μὲ ἐπιδημικὴν μανίαν θανάτου ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, διαδοθεῖσαν καθ' δλην τὴν Ἑλλάδα· διότι ἐβλεπεις δλους μικροὺς μεγάλους μακινομένους διὰ τὸν ὑπὲρ Πατρίδος θάνατον.

Ὥστε διὰ νὰ ἐξχολούθωτι τὰς ἐργασίας τῶν τακτικώτερον, καὶ εἰς τὰ χρειώδη νὰ προμηθεύωνται ἐν εὔκολίᾳ, καὶ μάλιστα διὰ νὰ φυλάξτεται ἡ εὐταξία περὶ τὰ πράγματα, ἀφοῦ πρῶτον ἐσχημάτισαν πολιτικὴν τινα ἀρχὴν, διοικοῦσαν τὸ ἐσωτερικόν, καὶ ἀνταποκρινομένην μὲ τοὺς ἔξω Ἑλληνας περὶ τῶν κοινῆς συμφρούντων, ἀναγνωρίζουσιν εἶτα προθύμως ὄπλαρχηγοὺς ἐν τῇ τοιχύτῃ τάξει, είκοσι πεντάρχους, πεντακοντάρχους, ἑκατοντάρχους, καὶ ἐπέκεινα· καὶ ποιήσαντες τὸν ὄρκον τῆς ὑπακοῆς ὑποτάσσονται οἱ Χασιῶται (α) ὑπὸ τὸν Μελέτιον

(α) Ἡ Κάμη Χασιὰ ἐκλήθη ἀπ' ἀρχῆς τῆς κατοικήσεώς της «Χασιά» διὰ τὴν κεχωμένην θέσιν της. Τούτο δὲ εἶναι ἀναμφίσβητη τον. ἔστι δῆμος χαστάω, ἐκ τοῦ πρωτούπου χάω, ἐξ οὗ χαστός, ἡ, δν, δπερ

Βασιλείου καὶ Δημήτριον Σκευῶν συνδημότας τῶν οἱ Μαινηδιᾶται ὑπὸ τὸν Ἀναγνώστην Κιουρκατιώτην συνδημότην τῶν. Οἱ Μεσογεῖται (α) ὑπὸ τὸν Ἰωάννην Δάδαριν, πρόσκριτον τοῦ χωρίου Λιόπεσι, ἢ τῶν Ἐγελιδῶν, (β) οἱ δὲ κάτοικοι τῆς Πόλεως ὑπὸ τοὺς Ἰω. Βλάχον, Νικόλαον Σαρῆν, Συμεὼν Ζαχαρίτζαν, Νερούτζον Βενιζέλον, Λουκᾶν Νίκαν, Σωτήριον Βουζίκην (γ), Δημήτριον Ξένθην, Σπυρίδωνα Κυριακὸν, Ἰωάν. Καρόρην, Ἀπόστολον Κορθινόν, Νικόλαον Κόρδαν, καὶ Ἀντώνιον Πούλον. (δ) Καὶ ἐν τούτοις ἦν ἀργηγὸς Δῆμος Ἀντωνίου ἐις Δεβεδίας· γενικὸς δὲ ὑπασπιστὴς διωρίσθη Νικόλαος Κολοθός. Τούτων δὲ γενομένων, καὶ ἀπεκδυόμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τῆς δουλείας, ἐνεδύθησαν τὸν νέον Ἑλληνα, καὶ διὰ τῆς ἐλληνικῆς ἐνδυμασίας ἀλλοιωθέντες ἐγώπιον τῶν ἔχθρῶν,

ἥμεις χωστὸν λέγομεν. Εἶνε ἀξιοπερίεργος ὁ Ἡσύχιος, λέγων χασιὰ καὶ χαστιεῖς δῆμος ἐστί, δὲν φανερώνει τίνος Πόλεως ἢ Ἐπαρχίας· δῆν οἱ δημογράφοι δὲν ἐνέκριναν νὰ τὸν συμπεριλάβωτιν εἰς τοὺς δίκιους τῆς Αἰτικῆς· μ' ὅλον ὅτι κατ' ἔξαίρεσιν ἐκαλοῦντο δῆμοι αἱ τῆς Ἀιτικῆς Κῶμαι καὶ τὰ νῦν λεγόμενα χωρίξ· ἂν ἡ θέσις τῆς Κώμης ταύτης δὲν ἥτον πραγματικῶς χάσμα, οὐδὲ τοιοῦτο δημόσιον παραδειγμή τὸ ὄνομα χαστιὰ ἢ χαστιεῖς εἰς τοὺς νῦν Χασιώτας· διότι γνωρίζομεν ὅτι ἐκ τῶν θέσων ἐκλήθησαν καὶ ἄλλοι δῆμοι, ως ἡ Κοίλη, ἡ Ἱγεία, αἱ Δαιρίδες καὶ περὶ ὧν ἐν οἰκείῳ τόπῳ ἐροῦμεν.

(α) Θαῦμα! πῶς διετηρήθη μέχρι σήμερον τὸ ἀρχαιότατον ὄνομα της Μεσογείας μία τῶν τεσσάρων Φυλῶν τῆς Ἀιτικῆς ἐπὶ Κραναοῦ βασιλέως, καλουμένων οὕτω «Κραναῖς Ἀθίς, μεσογείαις, Διακρίς».

(β) «Ἐστι δῆμος παλαιὸς· «Ἐγελίδαι» καλούμενος ἐξ Ἐχέλου «Ηρώως, νῦν δὲ ὑπάρχει χωρίον ἀκατοίκητον, ἀπέχον τῆς Κώμης Λιόπεσι εἴκοσι λεπτα τῆς ώρας, Χελιδοῦ καλούμενον, διοι φαίνονται σημεῖα κατοικημένου τόπου. Οἱ κάτοικοι τούτου τοῦ χωρίου μετοίκησαν ως εἰς καταληλοτέραν θέσιν εἰς τὴν νῦν Κώμην Λιόπεσι· δῆν εἶναι δίκαιον ν' ἀποδυθῇ εἰς αὐτοὺς τὸ παλαιὸν ὄνομα «Ἐγελίδαι»—Τὸ δὲ ὄνομα λιόπε ἀλβανιστὶ σημαίνει ἀγελάδα.

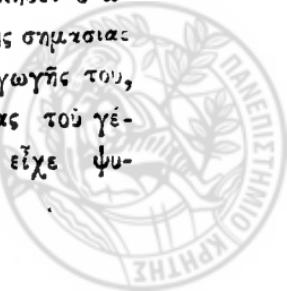
(γ') Οὗτος πληγωθεὶς κατὰ μέτωπον ἀπὸ τοῦ Φρουρίου ἀπέθανε τὸν ἔνδοξον θάνατον τῇ 30 Μαΐου εἰς ἡλικίαν ἑτῶν 25, χρηστὸς νέος ἀναδειχθεὶς· ἦν δὲ ἀδελφὸς Μιχαὴλ Βουζύκη

(δ').) Οὗτος ἀπέθανεν ὑπὸ λοιμωχῆς νόσου τῷ 1824, χρηττὸς ἀναδειχθεὶς Πολίτης εἰς ἡλικίαν ἑτῶν 30· ἦν δὲ ἀδελφὸς Παναγ. καὶ Σταύρου Πούλου.

παρίστανον φχινόμενον νέον, τρομερὸν εἰς αὐτούς· ἐφ' ὃ ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων τοῦ Φρουρίου γελάσαντες οἱ Τοῦρκοι τὸν σαρδώνιον γέλωτα, «τὶ ἐπάθετε, θρέ, λέγουσι πρὸς τοὺς Ἑλληνας, καὶ ἐγίνατε 'σὰν τρελοί· ὁ Θεὸς σᾶς πῆρε τὰ μυαλά σας διὰ νὰ χαθῆτε.»

Οἱ Ἀθηναῖοι διὰ νὰ κρατῶσι στενώτερον τὸν ἀποκλεισμὸν ὑποδέχονται ἀσμένως καὶ ἄλλους ἀνδρας ἐθελοντὰς ἐκ πλησιοχώρων τιγῶν Νήσων, οἷον Ὑδραίους, Αἰγινήτας, Σαλαμινίους, καὶ Κίους. Ταυτοχόοντες δὲ ἦλθε καὶ ὁ Κεφαλὴν Γεράσιμος Φωκᾶς, ἀρχηγὸς ἑζήκοντα περίους ἐπτανησίων. Τούτους δὲ ἀπαντας διώρισαν ἑκάστους εἰς ιδίαν θέσιν περὶ τὸ Φρούριον, χορηγοῦντες αὐτοῖς τακτικῶς τὴν καθημερινὴν τροφὴν καὶ τὰ πολεμεφόδια.

Ἐπειδὴ ἔκτὸς τῆς τοπικῆς Ἀρχῆς δὲν ὑπῆρχεν ἄλλη τις ἀνωτέρα, ὑπὸ τὴν ἐπιβρόκην τῆς δόποιας νὰ διατηρηται ἡ τάξις, καὶ ἡ πειθαρχία τῶν ἐνόπλων, οἱ ἐν τοῖς πράγμασι Πολῖται ἔκριναν πρόστοφον νὰ ζητήσωσι διορισμὸν Ἀρχηγοῦ τῆς ἐνταῦθα στρατιωτικῆς δυνάμεως παρὰ τοῦ Δημητρίου ὑψηλάντου, δεῖτις πρὸ ὅλιγου ἐλθών εἰς Ἑλλάδα, ὑπελήφθη ὡς ὑπερτάτη Ἀρχὴ τῶν Ἑλλήνων, διότι, ἂμα κατευοδόθη, διεκήρυξεν δὲ εἶνε πληρεζούσιος ἀντιπρόσωπος τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτρόπου τοῦ Ἑλληνικοῦ Εἴθους, μέλλοντος διον οὕπω κατὰ τὴν διακήρυξιν του, νὰ φέσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα μὲ πολυάριθμον στρατόν. Ὁ ἀρχιστράτηγος λοιπὸν τῆς Ἑλλάδος, καὶ πληρεζούσιος τοῦ μεγάλου Ἐπιτρόπου πέμπει εἰς Ἀθήνας τὸν λιθαρόπουλον μὲ τὸ ἐπόμενον δίπλωμα ἡ ψήφισμα. Καὶ ὁ λιθαρόπουλος οὗτος ἔζουσίασε μὲ δραστηριότατα καὶ μὲ ζῆλον μέχρι τῆς συστάσεως τοῦ Ἀρείου Πάγου, καὶ τῆς πελοποννησιακῆς Γερουσίας, καθ' ἣν ἐποχὴν ἐγνωρίσθη ἡ ἀναρχος ἀρχὴ τοῦ ὑψηλάντου μηδὲν οὔσα, καὶ ὁμοιάζουσα τὸ παιγνίδιον τῶν παιδῶν «Βασιλειᾶς» καλούμενον. Ἐν τοσούτῳ ὅμως ὥφελησεν ὁ ἀγαθὸς οὗτος ἀνθρωπος Δημ. ὑψηλάντης, καὶ διὰ τῆς σημεριας τοῦ ὄνόματός του, καὶ διὰ τῆς στρατιωτικῆς διαγωγῆς του, καὶ διὰ τοῦ πολλοῦ ζῆλου του ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας του γένους τῶν Ἑλλήνων καὶ ἀν οὗτος εἶχε νοῦν, διην εἶχε ψυ-

χὴν, καὶ ἀν εἶχε πνεῦμα ὃσον εἶχε ζῆλον, ἥθελε συντελέση τὰ μέγιστα. Εἶπεται δὲ τὸ ψήφισμα ἢ δίπλωμα.

» Δυνάμει τῆς δοθείσης μοι πληρεξουσιότητος εἰς τὴν ἀρ-
» χιστρατηγίαν τῆς Ἑλλάδος παρὰ τοῦ γενικοῦ Ἀρχιστρατή-
» γου· Ἀλεξάνδρου, Ὅψηλάντου, τοῦ σεβαστοῦ μοι Αύταδέλφου,
» ψηφίζω καὶ πέμπω ὡς ἀρχηγὸν πληρεξούσιον τῶν στρατευ-
» μάτων τῆς Ἀττικῆς μέχρι τῆς ἐκπορθήσεως ἢ παράδοσεως
» τοῦ Κάστρου, τὸν κύριον Λιθέριον, ἄνδρα φιλογενῆ, ἔμφρο-
» να, καὶ πεπαιδευμένον. Όθεν πάντες οἱ διογενεῖς οἱ εἰς τὴν
» Ἀττικὴν στρατεύμενοι πρέπει νὰ τὸν γνωρίζωσιν ἀρχηγόν
• τιν, καὶ μετὰ τὴν ἐκπόρθησιν ἢ παράδοσιν τοῦ Κάστρου νὰ
» δεχθῶσι τὸν παρ' αὐτοῦ πολιτικὸν ὄργανονταν καὶ διάταξιν
» μέχρι δευτέρας μου σκέψεως.

Ἀημήτριος Ὅψηλάντης.

Πληρεξούσιος τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτρόπου.

Οἱ ἀποκλεισμένοι ἐν τούτοις, γενόμενοι ἔντρομοι εἰς τὴν ἀ-
προσδόκητον συμφορὰν, καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ πληροφορηθῶσιν
δποῖαι ἀρχα γε νὰ εἴνε αἱ ἀρχαὶ τοῦ ἐπιχειρήματος τούτου τῶν
χριστιανῶν ὑπηκόδων των, κατετέκοντο καὶ ὠδύροντο, διανοού-
μενοι τὰ μέλλοντα νὰ πάθωσι κακὰ, ἀν μείνωσιν ἐγκαταλε-
λειμμένοι εἰς τὴν διάκρισιν ἀ.θρώπων καὶ ἀσεβῶν καὶ δούλων
διὰ νὰ εἴπω οὕτως, δπως ἐκεῖνοι καὶ μᾶς ἐκάλουν, καὶ μᾶς ὑ-
πολήπτοντο. Όθεν διὰ νὰ πληροφορηθῶσι τὰ πράγματα τῆς
Τουρκίας δπως ἔχουσι, καὶ πρὸ πάντων νὰ ἔξαιτήσωσι συνδρο-
μὴν, ἔξαποστέλλουσι ποταπόν τινὰ χωρικὸν χριστιανὸν, δντα
μεθ' ἐκυτῶν εἰς τὸ Φρούριον, γραμματοχομιστὴν εἰς τοὺς ἐν
Εύβοιᾳ Ὁθωμανοὺς· καὶ διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ οὗτος μὲ γραφὴν ἐ-
κείνων, ὑπεσχέθησαν αὐτῷ πολλά. Οὗτος δὲ εἰς τὴν ἔξοδόν του
συλληφθεὶς δὲν ἥθελησε νὰ φανερώσῃ τὰ γράμματα. Ἀλλ' οἱ
ἡμέτεροι ἐρευνήσαντες αὐτὸν ἀκριβῶς, εὗρον αὐτὰ ἐντὸς τῶν πα-
πουτζίων ἔνδον τῆς ὅλης.

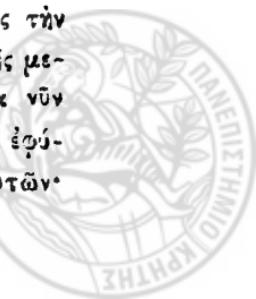
Ήσαν δὲ τὰ διαλαμβανόμενα τῶν γραμμάτων, ὅτι παρὰ πᾶ-
σαν ἐλπίδα συκώσαντες ὅπλα ἐναντίον αὐτῶν οἱ ἀπιστοι κά-

τεικοι τῆς Πόλεως καὶ τῶν χωρίων τῆς Ἀττικῆς ῥχγιάδες (ὑπήκοοι) χριστικοὶ, τοὺς ἔβιξαν ὡστε ν' ἀποκλεισθῶσιν ἐν τῷ Φρουρίῳ ἀπρομήθευτοι διόλου διὰ τὸ αἰφνίδιον συμβέαν· ὡστε κινδυνεύουσι ν' ἀπολεσθῶσιν ἐξ ἀλοκλήρου, ἐὰν δὲν τοὺς προφθάσῃ ὅσον τάχος θοήθεια· ἔξορκίζοσι δὲ αὐτοὺς εἰς τὸ δόνομα τοῦ μεγάλου Προρρήτου νὰ μὴ περιέλθωσι τοὺς ὄμογενεῖς καὶ ὄμοιρήσκους ἀδελφούς των νὰ γένωσι θύματα σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις, τῶν ἀπίστων καὶ μισηῶν ῥχγιάδων εἰς αἰώνιον ὅνειδος τοῦ ὁθωμανικοῦ ἔθνους, καὶ ἄλλα τοιαῦτα.

Καὶ πάλιν μετ' ὄλιγας ἀποστέλλονται ἔτερον ὄμοιον κατὰ τὴν τύχην, οὐχὶ δὲ καὶ κατὰ τὸν τρόπον, ὅστις ἐγχειρίζει τὰ γράμματα πρὸς τοὺς ἡμετέρους.

Κατ' αὐτὰς μετὰ πολλὰς σκέψεις, οἱ ἀποκλεισμένοι δοκιμάζουσι καὶ τοῦτο· ἔνα τῶν δώδεκα (περὶ ὧν προερχέθη) τὸν πρεσβύτερον Φίλιππον Γουναράχην πέμπουσι πρεσβευτὴν πρὸς τοὺς ἡμετέρους, προτείνοντες δὲ αὐτοὺς τὴν ἀμυνηστίαν, καὶ ἀφεσιν τοῦ ἀξιοποίου τολμήματος, ἀν διαλέγονται τὸν ἀποκλεισμὸν, καὶ ἡσυχάσωσιν· οἱ Ἀθηναῖοι δὲ καταγελάσαντες αὐτοὺς ἐπέμενον ἐντονώτερον· συνελυπήθησαν ὄμως τὸν ἀτυχῆ Γουναράχην διὰ τὸν ἐν εἰρκτῇ υἱόν του Σπυρίδωνα, διότι ἐμελλον νὰ τὸν θυντώσωσιν οἱ ἔχθροι, διὰ τὴν ἀπραξίαν τοῦ πατρὸς εἰς τὴν ἀποστολήν του.

Τέλος στενοχωρημένοι οἱ Τοῦρκοι εἰς τὴν ἐλλειψιν τῶν τροφῶν, καὶ ἐν τοσούτῳ ἐπιδεικνύμενοι ἀνδρείαν, ἔζηρχοντο σπανίως ἀπὸ τοῦ Φρουρίου, ἀποσταχυζόντες τὰ πλησίον αὐτοῦ ἐσπαρμένα, καὶ ποτε περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ιουνίου, διὰ νὰ ἐπιχειρήσωσι τὸ πρᾶγμα σπουδαιοτέρως, καὶ νὰ ὀφεληθῶσιν ἐκ τοῦ ἐπιχειρήματος, κρίνουσι καὶ δὸν ἀρμόδιον τῆς ἔξοδου τὴν μεσημβρίαν, νομίζοντες δὲ αὐτὴν ἐπεται νὰ κοιμῶνται αἱ φυλακαὶ· καὶ οὕτως ἔξερχόμενοι περὶ τοὺς ἐκατὸν ἔζηκοντα ἐνοπλοῖς, συνεπάγονται καὶ τινας ἀναγκαιοῦντας εἰς τὴν συλλογὴν τῶν καρπῶν. Προχωρήσαντες δὲ εἰς τὰ πρὸ τῆς μεσημβρίης πύλαις τοῦ τειχίου τῆς πόλεως ἀλώνικ, ἐνθα νῦν κεῖται τὸ στρατιωτικὸν Νοσοκομεῖον, ἐπιπέπτουσιν ἐνθα ἐφύλαξτον οἱ Αἴγινηται, καὶ λαμβάνουσι τὴν σημαίκην αὐτῶν·

εῖτα ἀπαντῶσι φυλακὴν ἐξ ὑδραίων, ἐνθα γενομένης μάχης, συνδραμόντων καὶ Ἀθηναίων, τρέπονται εἰς φυγὴν, σωθέντες ἐν τῷ φρουρίῳ. Μ' δλον τοῦτο ἥδυνθήσαν νὰ λάβωσιν ὄλιγον τινὰ καρπόν· ἐφονεύθησαν δὲ ἐξ αὐτῶν ψυχαὶ τεσσαράκοντα, ἐξ ὧν αἱ εἰκοσιεπτὰ ἡσαν ὀραΐικὰ γυναικόπαιδα ἐκ τῶν συνεπαγομένων ὡς ἔρρεθη ἁνωθεν, ἐκ τῶν ἡμετέρων δὲ ἀπέθανον δύο, ἐζωγρήθησαν δύο, καὶ ἐπληγώθησαν τρεῖς, ἐν οἷς ἦν διάρχηγὸς Δῆμος Ἀντωνιάδης, δςτις μετακομισθεὶς εἰς Λευκαναν πρὸς θεραπείαν, ἀλλ' ἀποτυχών ἵατροῦ, γαγγραινούσης τῆς πληγῆς, ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν ἐτῶν τριάκοντα πέντε. Ἡν δὲ ἀκριώς ζηλωτὴς τῆς ἐλευθερίας καὶ ἐξιος ἀρχηγὸς, θρηνηθεὶς παρὰ πάντων.

Κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν, ἀποκλείσαντες οἱ Τούρκοι πεντέξ τῶν ἡμετέρων ἐν τῷ ὑπὸ τὸ Φρούριον ναῷ τοῦ ἀγίου Γεωργίου τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ καλουμένου, καὶ προσπαθοῦντες νὰ τοὺς συλλάβωσι ζῶντας, δὲν ἐδυνήθησαν νὰ τὸ κατορθώσωσι, διότι ἀπορχασιμένοι αὐτοὶ ν' ἀποθήνωσιν ὑπέμειναν τὸ πῦρ τῶν ἔχθρῶν, μαχόμενοι ἡρωϊκῶς μέγρι τῆς τελευταίας ἥρανίδος τοῦ αἵματός των, καὶ ὁ τοιοῦτος ἀποφασιστικὸς θάνατος ἐτρόμαχε τοὺς Τούρκους.

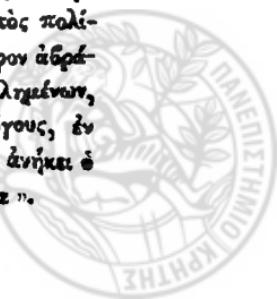
Μετὰ ταῦτα παρεκτυροῦντες οἱ Τούρκοι, δις ἡ θέσις τοῦ Μουσείου, τὴν ὅποιαν κατεῖχον οἱ Ἑλληνες, ἥτον πρόσφορος καὶ ἀναγκαῖα εἰς αὐτοὺς, ἀποφασίζουσι νὰ καθέξωσιν αὐτὴν δι' ἐξόδου· καὶ ἐξορμήσαντες ἀπαντῶσιν εὐθὺς τὸ Ἑλληνικὸν πῦρ, καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ προχωρήσωσι, πληγόνονται τινὲς ἐξ αὐτῶν, καὶ ὀπισθοδρομοῦσιν εἰς τὰ ἴδια· ἀλλὰ διάνδρειότερος αὐτῶν, εἰς τοῦ δοποίου τὴν ἀνδρίαν ἥπιτζον οἱ Τούρκοι πολὺ, πίπτει νεκρὸς ὑπὸ τὸ κράτος τῶν ἡμετέρων, καὶ τεμόντες τὴν κεφαλὴν του οἱ ἡμέτεροι, ἐστησαν αὐτὴν ἐφ' ὑψηλοῦ, πρὸς ὄνειδος καὶ ἐμπαιγμὸν τῶν ἔχθρων. Παροξυνθέντες ἐκ τούτου οἱ βάρβαροι, καὶ βαρυθυμοῦντες διὰ τὴν ἀποτυχίαν τοῦ σκοπουμένου καὶ τὴν ἥτταν αὐτῶν, ἀποκεφαλίζουσιν ὀκτὼ ἐκ τῶν λοιπῶν ἔνδεκα, τῶν ἐν τῇ εἰρκιῇ, ὡς ἔρρεθη, κειμένων, ἀφήσαντες μόνον νὰ ζήσωσιν οἱ προεστῶτες, Προκόπιος Βενιζέλος, Ἄγγελος Γέροντας, καὶ Παλαιολόγος Βενιζέλος, διὰ νὰ δώ-

σωσι λόγον ἐν περιπτώσει ὡς ἀντιπρώσωποι καὶ ἐγγυηταὶ τῆς Κοινότητος τῶν Χριστιανῶν Ἀττικῆς. (α).

Άπό τοὺς φονευθέντας τούτους, χωρὶς νὰ ἔξιρίσω τοὺς ἄλλους Μάρτυρας τῆς Πατρίδος, καὶ Πίττεως, ὁ Ἱερομόναχος Φιλάρετος; Τρικυνταφύλλης, ἢ τον τῷ ὅντι μεγάλης ἀρετῆς Ἀνθρωπος, φέρων μέγα καύχημα εἰς τὸ Ἱερατεῖον. Άνεβαινε δὲ εἰς ἥλικιαν ἑτῶν περὶ τὰ πεντήκοντα, ἀναστήματος ὑψηλοῦ, καὶ τὴν τρίχα ξανθός· ἦν δὲ καὶ ισχυντερος μᾶλλον ἢ εὔσαρκος· πρόσωπον εἶχε σεμνὸν, γένειον σχεδόν μικρὸν, ὀφθαλμοὺς γλαυκοειδεῖς, δρις ὅμως μεγάλους· ὁ δὲ χρὼς τοῦ πρεσβύτου τον οἰτοειδῆς. Ἐν τούτοις ἦτον καὶ φίλος τῶν Μουσῶν; Ἑραστὴς τῆς Ἀλευθερίας, καὶ ὡς Ἱερεὺς ἐφρόνει τὴν δόξαν τῆς θρησκείας ἐν τῇ Ἀλευθερίᾳ.

Οὐ θάνατος τούτων τῶν Πολιτῶν ἐπροζένηπε μὲν πένθος εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ἀλλὰ κατέρρεγε τὰ σπλάγχνα αὐτῶν τὸ πνεῦμα τῆς ἐκδικήσεως· ὥστε ἡ Φρουριορχία ἐγένετο σφοδροτέρα μετ' ἐπιμονῆς μεγάλης, μὴ παραλειπομένου μηδενὸς τῶν δυνατῶν ἀναγκαίων μέσων εἰς ὅσον οἶν τε σφιγκτὴν στενοχωρίαν τῶν ἀποκλεισμένων. Ἀλλὰ δὲ Δαίμων αὐτῶν ἥθελητε πρὸς κατέφοντας ἀρχαρπάσῃ ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων, διὰ νὰ παρεκτείνῃ τὸν ἀγῶνα, καὶ νὰ καταστάῃ τὴν σκηνὴν τοῦ Πο-

'Αφοῦ ἥλθεν εἰς Ἀθήνας δὲ Ὁμέρο Πατέας Βρεώνης, διαλυθείσης τῆς πολιορκίας, κατεβίβασαν οἱ Τοῦρκοι αὐτοὺς εἰς τὴν Πόλιν, φυλάττοντές τους εἰς ἀνώγειον διὰ τὰ περιττέρω. Τὴν νύκτα δὲ εἰς τὰς δύνα Αὐγούστου, κοιμώμενων τῶν φυλάκων, καταβάντες ἀπὸ τῶν θυρίδων διὰ σχοινίων ἀπεσάθησαν εἰς Σαλαμίνα, κακοπεθήταντες πολλὰ εἰς τὴν σκοτεινὴν εἰρκτὴν τοῦ Φρουρίου, ὃς νὰ ἱστανεται εἰς τὴν κόλασιν τοῦ Ἀδού. 'Εξ αὐτῶν μετὰ ταῦτα δὲ Προκ. Βενιζέλος ἡμίπληξ γενόμενος, καὶ ζήσας κατάκειτος δεκαπέντε ὅλα ἔτη ἐτελεύτης μετὰ πολιώδους ἡμιζωίων. Οδος τὴν υἱὸς τοῦ σοφοῦ Ἰω. Βενιζέλου, καὶ πενθερὸς Γεωναδίου τοῦ Γιανναπέρχου. 'Ο Ἄγ. Γέροντας πολιτευθεὶς τιμίως, καὶ ἀνεφανεὶς χρηστὸς πολιτης ἐν διλφι τῷ διαστήματι τῆς ἐπαναστάσεως μένει μέχρι σύμερον ἀδρεπευτος. 'Ο δὲ Παλ. Βενιζέλος ἀν καὶ οὗτος εἶναι ἐκ τῶν παρημελημένων, εὐτυχεῖ ὅμως ἀλληθινὴν εὐτυχίαν, ἀποκτήσας υἱὸνς ἐξ ἀξιολόγους, ἐν οἷς εἰς Ἱεροὶ Ἀλέξανδρος καὶ Μιλτιάδης Βενιζέλου· εἰς τοῦτον ἀνήκει ὁ μεχερισμὸς τοῦ εἰκόντος « μακάριος δοτις αὐτούχησεν εἰς τέκνα ».

λέμου θεατρικωτέρων· καὶ τοιουτοτρόπως ἡ περίστασις ἔχει με νὰ ματαιωθῶσι τὰ μέχρι τοῦδε τολμήματα τῶν Ἑλλήνων, καὶ οἱ Τοῦρκοι νὰ σωθῶσιν ἀπὸ τὸν κίνδυνον τῆς παρούσης Φρουριορίας.

Εἴπομεν δὲ οἱ Τοῦρκοι ἐκλείσθησαν εἰς τὸ φρούριον ἀπρομήθευτοι τροφῶν, καὶ ἀπελπισμένοι τοῦ νὰ εὕρωσι τὰ μέσα πορισμοῦ ζωοτροφίας διὰ τὸν στενὸν ἀποκλεισμὸν, ἀφ' ἑτέρου αἰσθανόμενοι ἐκευτοὺς ἀνικάνους νὰ λύσωσι τὸν ἀποκλεισμὸν, ἐπιψυλάζαντες τὸν καιρὸν θαθείας νυκτὸς, ἀφοῦ τὴν ἡμέραν ἐσκεπευσαν διὰ τηλεσκοπίου πλοιάριον ἀραμένον εἰς Φάληρον, ἐκπέμπουσι πέντε ἐκ τῶν οἰκείων μὲν τὰ ἀναγκαῖα γράμματα πρὸς τὸν Ὁμέρην διοικητὴν τότε Καρύστου, ἐξηγούμενοι καθ' θὺν εὑρίσκοντο δεινοτάτην θέσιν, καὶ ἐξαιτούμενοι θρημῶς σωματεκὴν θοήθειαν, ἵκανὴν νὰ διαλύσῃ τὸν ἀποκλεισμόν. Διελθόντες δόθεν οἱ ἀπεσταλμένοι μετὰ προσοχῆς μεγάλης τὰς φυλακὰς τῶν πολιορκούντων, ἥλθον ἀσφαλῶς εἰς Φάληρον, καὶ ἐμβάντες εἰς τὸ πλοῖον, καὶ συναρπάσαντες δύο τοῦ πλοίου ναύτας κοιμώμενους, ἐπλευσαν ὑπὸ τὴν κωπηλατίαν τούτων εἰς Κάρυστον.

'Ἐν τοσούτῳ δὲ ὁ Ὁμέρος Πασσῆς Βοιωνῆς περιφερόμενος περὶ τὴν Βοιωτίαν ἐσκόπευε τῶν ἀποστατῶν τὰ κινήματα Πελοποννήσου καὶ στερεᾶς Ἕλλαδος· λαβὼν δὲ ὑπὸ τοῦ μησθέντος Ὁμέρη τῆς Καρύστου προτρεπτικὴν ἐπιστολὴν ὑπὲρ τῶν ἀποκλεισμένων Τούρκων τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ἀκούων τὰς μετὰ δακρύων παρακλήσεις τῶν ἐκ τοῦ Φρουρίου ἀπεσταλμένων, κάμπτεται εἰς συμπάθειαν, καὶ ἐκστρατεύει ἐπὶ τὰς Ἀθήνας.

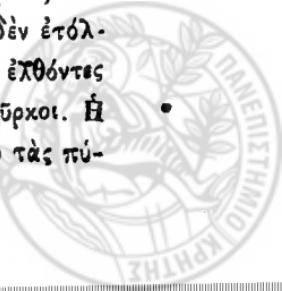
Οἱ Ἀθηναῖοι, πρὶν εἰςλθη εἰς τὴν Ἀττικὴν δὲ Βοιωνῆς, προποστέλλουσιν εἰς Βοιωτίαν στρατιωτικὴν θοήθειαν εἰς τὰ ἐκεῖ Ἐλληνικὰ Σώματα ὑπὸ τὸν λουκᾶν Νίκαν κατὰ μῆνα Μάϊον· ἐπομένως δὲ μαθόντες δὲ οἱ ἔχθρος παραγίνεται εἰς Ἀθήνας, εὐρέθησαν εἰς ἀμηχανίαν, διότι ἔδειπον ἐκευτοὺς περιστοιχισμένους ἀπὸ δεινοτάτην περίστασιν· ἀλλ' ἐγκαρδιωθέντες δητὶ ἡ ἀνθρωπίνη δύναμις, διαιροῦνται εἰς δύο Σώματα· καὶ οἱ μὲν κρατοῦσι τὸν ἀποκλεισμὸν τοῦ Φρουρίου, οἱ δὲ ἀπαντῶσι τοὺς ἐπερχομένους εἰς χωρίον Λιάτανι τῆς Τανάγρας ἐννέα ὥρας ἀπέχον τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τὸ ἀρκτικόν. Ήσαν δὲ οὗτοι τὸν ἀ-

ριθμὸν ἐπτακόσιοι, δὲ ἐχθρὸς εἶχε στρατὸν πλήρη τῶν τριῶν χιλιάδων. Ἐνταῦθι λοιπὸν συγχροτεῖται μάχη διαρκοῦσα ὡραὶ τινὰς μεταξὺ δύο ἀνίσων σωμάτων κατά τε τὸ ποσὸν καὶ ποιόν. Ἀλλ᾽ ὁ ἐχθρὸς δυνατώτερος ὡν κατορθοῖ τὴν διάβασιν, ἀπολέσας ἄνδρας ἱκκνούς. Καὶ τὴν εἰκοστὴν ἰουλίου εἰσέρχεται εἰς τὴν Πόλιν.

Οἱ πολιορκοῦντες τὸ φρούριον μὴ δυνάμενοι νὰ ἀντιπολεμῶσι δύο Δυνάμεις, τοὺς ἀποκλεισμένους καὶ τοὺς ἐπερχομένους, ἀναχωροῦσιν ἄλλοι εἰς Σαλαμῖνα, καὶ ἄλλοι εἰς Αἴγιναν, ἔγκαταλιπόντες δῆλοι σχεδὸν πᾶσαν κινητὴν περιουσίαν εἰς τὰς κρυψῶνας τῶν οἰκιῶν, καθότι αἱ πλειότεραι εἶχον ὑπὸ γῆν τοικύτας.

Οἱ ἐχθρὸς πλησιάσας περὶ τὴν Πόλιν ἔξαπλώνει τὰς πτέρυγας τοῦ Στρατοῦ κατὰ τὴν ὁδὸν Πειραιῶς, συλλαμβάνει γυναικόποιοι τινὰ μὴ δυνάμενα νὰ προλάβωσι τὴν φυγὴν καὶ τὸν Νικόλαον Μαρκοπούλιώτην πατέρα τοῦ Κωνσταντίνου Μαρκοπούλιώτη, τὸν ὁποῖον οἱ Τοῦρκοι τὸν Ἀθηνῶν ἀπὸ λύσσαν ἐκδικήσεως κινούμενοι, τὸν ἔδωκαν τὸν σκληρότατον θάνατον τοῦ παττάλου. Ἄν δὲ ἐχθρὸς δὲν ἔθαδίζει μὲν δειλίαν, ζθελε συλλάθῃ πολλοὺς ἄνδρας καὶ πολλὰ γυναικέπαιδα διότι η ἀναχωρήσις τῶν ἐγένετο καθ' ἦν ὥραν ὁ ἐχθρικὸς καπνὸς ἐφάνη πρὸ ὄφθαλμῶν ἀπέναντι τῆς Πόλεως. Ἐβοήθησαν δὲ τοὺς ἡμετέρους οὐκ ὀλίγον δύο ἀγκυροβολημένα ἐν Πειραιεῖ Ἑλληνικὰ πλοῖα, ἐπει τούτῳ μεμισθωμένα ἀπ' ἀρχῆς τῆς φρουριορχίας ὑπὸ τῆς τοπικῆς Διοικήσεως, διὰ νὰ χρησιμεύσωσι καὶ εἰς φύλαξιν κινητῶν πολυτίμων πραγμάτων, καὶ εἰς διάσωσιν τῶν φευγόντων εἰς τὰς ἐπιδρομὰς τῶν ἐχθρῶν.

Οἱ ἀποκλεισμένοι δὲ εἰς τὸ φρούριον ἀν καὶ ἔβλεπον ἀφ' ὑψηλοῦ τοὺς οἰκείους ἐρχομένους εἰς Βοήθειαν καὶ σωτηρίαν αὐτῶν, δὲν ἐπίστευον ὅμως ὅτι οἱ ἐπερχόμενοι ήσαν Τοῦρκοι, ἀλλὰ νομίζοντες στρατήγημα τὴν φυγὴν τῶν ἡμετέρων, δὲν ἐτόλμησαν νὰ καταβῶσι πρὶν τοῖς φωνήσωσι κάτωθεν οἱ ἐλθόντες Τοῦρκοι, καὶ νὰ τοὺς Εεβανιώσωσιν ὅτι ἀληθῶς εἰσὶ Τοῦρκοι. Ἡ λύπη μετεβλήθη εἰς χαράν, καὶ ἀνοίξαντες τοῦ φρουρίου τὰς πύλας καταβαίνουσιν οἱ ἄνδρες εἰς τὴν Πόλιν.

Γενόμενοι δὲ κύριοι τῆς πόλεως οἱ ἔχθροι, καὶ μαθόντες δτε οἱ Ἀθηναῖοι ἔχουσι κεκρυμμένα ὑπὸ γῆν τὰ κινητὰ κτήματά των, ἐγένοντο ίκανοι νὰ εὔρωσιν ὅλας σχεδὸν τὰς κρυφῶνας. Ἐκ τούτου οἱ Ἀθηναῖοι ἐπαθον ζημίαν σημαντικὴν αἰτιον δὲ τῆς τοιαύτης ζημίας ὑπῆρξεν ἡ ἀσκοπος διεύθυνσις τῶν πραγμάτων, διότι ἀπηγόρευσαν οἱ ἐν τοῖς πράγμασι στρατιωτικοὶ τὴν ἔξοδον τῶν κινητῶν πολυτίμων ἄλλως ἐν εὔκολῃ ἦδύναντο νὰ μεταφέρωσιν αὐτὰ εἰς Σαλαμῖνα. Πλὴν ἡ πολυαρχία ἐν καιρῷ Ἐπαναστάσεως δὲν συγχωρεῖ σκέψεις περὶ ἀσφαλείας περιουσίας.

Ἄξιον σημειώσεως κρίνω τὸ παρόν. Ἐπειδὴ ἔνας τῶν ἀποκλεισμένων Τούρκων ἀπεσκίρησε τὴν ὄλομέλειαν διὰ ν' ἀποφύγη τὸν κίνδυνον τοῦ ἀποκλεισμοῦ, καταβὰς νύκτα ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων διὰ σχοινίων, καὶ σιθεὶς εἰς τὴν Πόλιν, τὸν δόποιον οἱ ἡμέτεροι ἐπροφύλαξαν δι' ἀσφάλειαν τῆς ζωῆς του εἰς τὸ Αύστριακὸν Προξενεῖον. ὅπου ἦσαν καὶ ἄλλοι τινες Τούρκοι διὰ τὸ ἀσυλον δῆθεν τοῦ Προξενείου οὗτος δὲ εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Βριώνη εἰς τὴν Πόλιν, παραμένων εἰσέτι ἐνταῦθα, ἥθελησε νὰ καταβῇ ἀπὸ τοῦ ἀνωγείου τῆς οἰκίας, καὶ ἐνῷ κατέβαινε μετὰ τῶν λοιπῶν Τούρκων τὴν (σκάλαν) Κλίμακα, οἱ Ἀθηναῖοι Τούρκοι καταβάντες ἥδη ἀπὸ τοῦ Φρουρίου, ἀμα εἶδον αὐτὸν, εἰς τὴν στιγμὴν τὸν φονεύουσι « δὲν πρέπει νὰ ζῆς προφέροντες μετ' ὄργης, ἀπιστε καὶ προδότα τῆς δρθοδόζου (Μουσουλμανικῆς) Πίστεως π. Τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ ἀφίνουσιν ἀταφον, κηρύττοντες αὐτὸν ἀνάξιον τῆς ὁθωμανικῆς μερίδος καὶ τῆς ἀνθρωπίνου συμπαθείας. Φρόντιμα τῷ ὅντι ἀξιον ἐπαίνου! Πόσους τοιούτους προδότας παρέβλεψαν οἱ ἐν τοῖς πράγμασι τῆς Ἑλλάδος! καὶ πόσοι ἔξ αὐτῶν τρέφονται τὴν σῆμερον ἀπὸ τὸ πτωχὸν δημόσιον ταμεῖον, θραβευθέντες ἀναξίως καὶ παραλόγως.

Οἱ Τούρκοι τῶν Ἀθηνῶν περιχαρεῖς γενόμενοι διὰ τὴν σωτηρίαν αὐτῶν κατεψηφίσαντο θάνατον τῶν ἐπαναστατικάντων, τὴν δὲ περιουσίαν αὐτῶν νὰ σφετερισθῶσι πρὸς ἀποζημίωσιν των δι' ὅταν ἐπαθον μέχρι τοῦδε ἐπραττον δὲ καὶ οὗτοι καθ' ἥμῶν, ὅτι καὶ ἡμεῖς κατ' αὐτῶν ἀλλ' ἡμέραν παρ' ἡμέραν προβαίνουσαι αἱ δυσάρεστοι εἰδήστεις τῶν Τουρκικῶν πραγμάτων, ἀναχαίτεζον τὸ θράστο; αὐτῶν, καὶ ἐταπείνουν τὸ φρόντη-

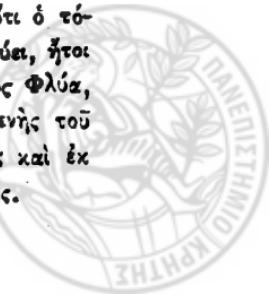
μα. Ἐν τούτοις ἐφρόντισαν νὰ προμηθευθῶσιν ἀπὸ ζωτροφίας, πολεμεφόδια, καὶ τὰ λοιπὰ ἀνχγκαῖκ διὰ τυχόντα ἀποκλεισμοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Οἱ Ἀθηναῖοι ἀν καὶ κατέφυγον εἰς τὰς νήσους εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Βριώνη, δὲν ἐδύναντο ὅμως νὰ ἡτογάσωσιν ἔκει οὐδὲν μῆνα, ἀλλὰ πνέοντες ἔκδίκησιν, καὶ ἐκκεκαυμένοι ἀπὸ τὸν πατριωτισμὸν, ἔζηλθον περὶ τοὺς ὀκτακοσίους εἰς Μεγαρίδα, ἐνώθεντες μετὰ τῶν φυλαττόντων τὰ στεγά Ἀρχηγῶν Κυριακούλη Μαυρομιχάλη καὶ Νικήτα Σταματοπούλου· εἶτα διαιρέθεντες κατὰ Σῶμα, ἔβλαπτον τὸν ἔχθρον πανταχοῦ, ἐδῶ μὲν παραφυλλάττοντες, ἔκει δὲ λητεύοντες, πρόσκομμα γενόμενοι καὶ εἰς δουνά, καὶ εἰς ὅρη, καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ὄδοις, ὥστε ἐκ τούτου συνέβη τὸ ἀκόλουθον.

Τὸν Σεπτέμβριον μῆνα τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1821 ἔζηκοντα Ἀλβενοὶ στρατιῶται τοῦ Βριώνη, ἔζηλθον ἐφιπποι ἀπὸ τῆς Πόλεως, πορευόμενοι εἰς Δραγουμάνον (α) χωρίον, ἀπέχον τῆς Πόλεως μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν, διὰ νὰ λαμψραγωγήσωσι σῖτον κεκρυμμένον ἔκει, οὕτω πληροφορηθέντες· ἐνδομήκοντα δὲ ἐκ

(α) Δραγουμάνος εἶνε λέξις Τουρκικὴ ἐρμηνευομένη ἐλληνιστὶ Διερμηνεύς. Εἰς τῶν Διερμηνέων τῆς ὑψηλῆς Θύρας ἐλθών εἰς Ἀθήνας περὶ τὰ τέλη τοῦ δεκάτου ἑβδόμου αἰώνος, ἡγόρσετε τὸ χωρίον τοῦτο, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐκλήθη Δραγουμάνον· συνορεύει δὲ πρὸς Μεσημβρίαν μὲ τὸ χωρίον Φλέγαν, καὶ πρὸς Δυσμάς μὲ τὸ ὑποστατικὸν τῆς Βασιλίσσης Α' μαλίας· ἐνταῦθα τὸ πάλαι ἦτον ὁ δῆμος Φλύα, ἦτις μετωνομάσθη Φλέγα, καὶ δον μέρος ἐκτήσατο ὁ Δραγουμάνος ἐκλήθη ὁπδ τὸ ὄνομά του, δον δὲ ὁ Μεσογείτης, ἐκλήθη καὶ τοῦτο ὁπδ τὸ ὄνομά του, ἦτοι τὸ χωρίον τοῦ Μεσογείτη, ὅπερ ἐστὶν ἥδη τὸ τῆς Βασιλίσσης· τὸ δὲ λοιπὸν μέρος καλεῖται μέχρι τοῦδε Φλέγα· βεβαιοῦται δὲ διὰ ὁ τόπος οὗτος εἶνε ἡ Φλύα ἐκ δύο μαρτυριῶν, ἀ. δτι: ὁ τόπος φλύα, ἦτοι ἐκπηγάζει ὑδάτα εἰς πολλὰ μέρη, ἐξ οὗ ἐλήθη καὶ ὁ δῆμος Φλύα, καὶ δ'. δτι ἐκ τοῦ «Φλύα» παρεσχηματίσθη ἡ Φλέγα, συγγενῆς τοῦ φλέω, ἐξ οὗ τὸ φλέγω, καὶ φλύα· ὥστε καὶ ἐκ τοῦ δυνάματος καὶ ἐκ τοῦ πράγματος βεβαιοῦται τοῦ δήμου τούτου ἡ ἐνταῦθι ὑπαρξία.

τῶν ἡμετέρων ὑπὸ Όπλαρχηγοὺς Ἀναστάσιον Λέκκαν, καὶ Δημήτριον Σκευᾶν Χαστιέκ, ὑποστήσαντες αὐτοὺς, τοὺς κτυπῶσιν εἰς τρόπου ὥστε ἡναγκάσθησαν νὰ διεσθοδρομήσωσι, θανατωθέντες ἐξ ἐξ αὐτῶν, πεσόντων καὶ δύο ἵππων.

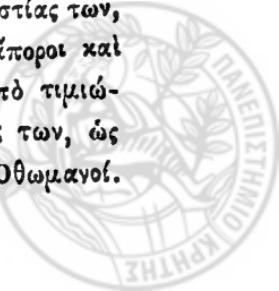
Ἄναγγείλαντες δὲ οὗτοι τὸ γεγονός πρὸς τὸν Βριώνην Πασᾶν, τὸν παροξύνουσιν εἰς ἔκδίκησιν. Ὁργισθεὶς δὲ ἐπὶ τούτῳ ὁ Βριώνης, παραλαμβάνων μεθ' ἑαυτοῦ τὸ ἱππικὸν καὶ πεζοὺς περὶ τοὺς πεντακοσίους, ἐπέρχεται μὲ σπουδὴν κατὰ τῶν ἡμετέρων. Οὗτοι δὲ ἀτρόμητοι εἰς τὴν ὑπερτεροῦσαν τοῦ ἔχθροῦ δύναμιν, τοποθετηθέντες εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, συνάπτουσι μάχην ὥραν ἀρκετὴν, χωρὶς νὰ ἐνδώσωσιν αὐδὴν κατὰ μικρόν· ὁ ἔχθρος ἀγχανκτῶν εἰς τὴν ἀντίστασιν, ἀλλὰ καὶ τὴν κατ' αὐτοῦ περιφρόνησιν ἕνδομάκοντα μόνον ἀνδρῶν, καὶ τούτων ὅχι ὠπλισμένων καλῶς, ἐπιπίπτει μὲ τὸ ἱππικὸν κατ' αὐτῶν· ἀλλ' οὗτοι ἀντεπιπίπτουσι πεζοὶ πρὸς ἵπποις, ὀλίγοι πρὸς πολλοὺς, ὥστε παραμικρὸν ἐκινδύνευσε νὰ θανατωθῇ καὶ αὐτὸς ὁ ἀρχηγὸς Όμέρης, ἐνῷ Ἀθηναῖος τις Δῆμος Ἐουμπέσης ὥματι ἐγνώρισε τὸν Πασᾶν ἐφ' ἵππου, μακινόμενος δρυφῇ ἐναντίον αὐτοῦ, πεζὸς ὧν, σύρει κατ' αὐτοῦ τὴν πιστόλαν (τὸ μόνον δπλον του)· καὶ ἀν σωματοφύλακας τις δὲν ἦθελε προλάβῃ νὰ δώσῃ τὸ σῶμά του καὶ ν' ἀποθάνῃ ἀντὶ τοῦ Κυρίου του, ἐφονεύετο τότε θεβαίως ὁ Πασσᾶς. Μ' ὅλου τοῦτο ὁ Ἑλλην δὲν ἀποχωρεῖ, δὲν δειλιᾶ, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας, ἐπειδὴ δὲν εἶχεν ἔτερον ὅπλον, ἐπιπίπτει κατὰ τοῦ ἵππου, ἀδράζει τὸν χαλινὸν, καὶ ὁ μὲν Βριώνης γενόμενος ἐντρομός, ῥίπτει ἀπὸ τὰς χεῖρας τὴν σπάθην του, πολύτιμον οὕσταν, καὶ οὕτω σώζεται ὠκυποδίᾳ τοῦ ἵππου· ὁ δὲ Ἐουμπέσης γίνεται θύμα τοῦ ἡρωϊσμοῦ του μεταξὺ τῶν σωματοφυλάκων τοῦ Βριώνη, ως ἄλλος Κυναίγειρος Μαραθώνιος· ἢ δὲ σπάθη (*α*). γενομένη λάφυρον ἐτέρου συναγωνιστοῦ Ἡρωὸς τοῦ Ἀγγέλου Ἐγγελί, ἐσήμανε τὸν θρίαμβον τῶν Ἕλλήνων. Οἱ βάρβαροι δὲ νομίζαντες ὅτι πολεμοῦσι μὲ ὑπεράνθρωπόν τινα δύναμιν, σπεύδουσι νὰ σωθῶσιν εἰς τὴν Πόλιν. Εἰς τὴν παροῦσαν

[α]. Ἡ Σπάθη αὕτη ἐπροσφέρθη μετὰ ταῦτα δῶρον εἰς τὸν Ὀδυσσέα, καὶ οὗτος τὴν ἐπιλογήν της πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην.

μάχην ἔπεισον ἐκ μὲν τῶν ἐγθρῶν ἴκανοι, ἐπληγώθησαν δὲ πολλοί· ἐκ δὲ τῶν ἡμετέρων εἰς μὲν ἀπέθανεν, ἐσυλλήφθησαν δὲ τρεῖς, περιπλακέντες εἰς τὸ πλῆθος τῶν ἐγθρῶν. Ἐκ τῶν συλληφθέντων εἰς ὅτον καὶ ὁ Νικόλαος Σαντοριναῖος, ὁ πατὴρ τοῦ Ἰωάννου Σαντοριναίου, τοῦ ὄποιου τὴν κεφαλὴν ἔφερον οἱ Βάρθαροι εἰς τὴν Πόλιν δεῖγμα δῆθεν Παλικαριᾶς.

Ἡ νίκη αὕτη τῶν Ἀθηναίων δὲν εἶναι τόσον σημαντικὴ διὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν φονευθέντων ἐγθρῶν, ὃσον ὅτι κατήσχυνε τὰ μέριστα τὸν Πασσᾶν, ώστε δὲν ὑποζέρει πλέον νὰ μένῃ εἰς τὰς Ἀθήνας. Οἱ κάτοικοι τῶν Ἀθηνῶν Τούρκοι μαθόντες τὴν ἀπόφασιν τοῦ Πατσᾶ, ἔρχονται πρὸς αὐτὸν, καὶ μετὰ θερμῶν δακρύων τὸν παρακαλοῦσι νὰ μὴ τοὺς ἐγκαταλείψῃ ἐρήμους εἰς τὴν διάκρισιν τῶν ἀπίστων Ἑλλήνων· οὗτος δὲ ἀμετάθετος εἰς τὴν ἀπόφασίν του, καὶ λέγων πρὸς αὐτοὺς, «Διν ἐνδομήκοντα ἀνθρώποι μὲ ἐνίκησαν, καὶ μὲ ἐκάμψαν γὰρ κινδυνεύσω τὴν ζωὴν μου, τὶ θέλει γένη, Διν συσσωματωθῶσιν εἰς χιλίους, » φεύγει περὶ τὰ τέλη τοῦ Ὁκτωβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἀφήσας ὅμως εἰς τὴν πόλιν ἔνα χιλίαρχον μὲ τριακοσίους στρατιώτας βοήθειαν τῶν κατοίκων Τούρκων. Ἀλλὰ καὶ οὗτος μαθὼν ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι συσσωματοῦνται εἰς τὰ χωρία τῆς Ἀττικῆς ἐπὶ σκοπῷ ν ἀποκλείσωσι πάλιν αὐτοὺς εἰς τὸ Φρούριον, φεύγει δρομαῖος ἐντεῦθεν, ἐπιμείνας δέκα μόνας ἡμέρας μετὰ τὴν ἀπέλευτιν τοῦ Ἀρχηγοῦ του· ἔμειναν δύος; ἐκ τοῦ Σώματος τούτου ἔξκοντα Ἀλβανοὶ μισθωτοί.

Οἱ Τούρκοι τῶν Ἀθηνῶν περίλυποι γεγονότες εἰς τὴν περίστασιν ταῦτην, ἀν καὶ προμηθευμένοι ἀπὸ τὰ ἀναγκαῖα, ὡς εἴπομεν, Ἐλέπουσιν ὅμως ὅτι ἐγκατελείφθησαν ἀβοήθητοι καὶ ἐργμοὶ τῆς προστασίας τοῦ Κράτους των. Θεωροῦσι τὴν περίστασιν δεινοτάτην πρὸς ἑαυτούς· ἀποφασίζουσι μόλις ταῦτα νὰ πολεμήσωσι μόνοι ἐνχτίον πάστης περιστάσεις, νομίσαντες δεινότερον νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν Πατρίδα των, τὰς ἐστίας των, τὰ κτήματά των, καὶ νὰ περιφέρωνται ἀλλαχοῦ ἀποροι καὶ ἀπόλιδες. Δύο κακῶν προκειμένων, ἐπροτίμησαν τὸ τιμιώτερον, ἔχοντες πάντοτε εἰς τὸν Θεὸν τὰς ἐλπίδας των, ὡς μᾶλλον τῶν ἀλλων ἔθγῶν ἐλπιδόληπτοι δύντες οἱ Ὀθωμανοί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Τέλος οι Ἀθηναῖοι μετὰ τὴν φυγὴν τοῦ Βριώνη ἐξέρχονται ἄλοις ἀπὸ τὰς Νήσους εἰς τὴν Ἀττικὴν τὴν πρώτην Νοεμβρίου τοῦ ἀύτου πρώτου ἔτους. Μὴ τολμῶντες νὰ διευθυνθῶσι πάρχυτα εἰς τὴν Πόλιν, εἰσῆλθον αὐθιμερὸν εἰς τὰ χωρία, ἵνα οὖ συσσωματωθῶσι μὲ τοὺς λοιποὺς κατοίκους τῆς χώρας, τοὺς δποίους ὁ Γαβρίηλ Ἀναστασίου ἔσπευσε νὰ παρασκευάσῃ εἰς πόλεμον. Ἐρχόμει οι δὲ ἐπέκεινα τῶν διακοσίων εἰς Ἀμαρύσιον (α) καὶ Χαλάνδριον (β) χωρία, ἀπέχοντα τῆς Πόλεως τὸ μὲν δύο, τὸ δὲ μίαν καὶ ἡμίσειν ὥρας, ἐδωκαν ἀφορμὴν εἰς τοὺς Τούρκους τῆς Πόλεως νὰ τολμήσωσι τὸ ἀκόλουθον ἐπιχείρημα, κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς ἐμρχνείας τῶν ἡμετέρων. Μαθόντες δὲ διὰ ἥλθον αὐτόθι οἱ ἐπαναστάται ἀπροπτεράσκευοι καὶ ἀσυσσωμάτωτοι, νομίζουσιν ἀρμόδιον εὔκαιραν νὰ κτυπήσωσιν αὐτοὺς οὗτως ἀδικθέτους, διὸ νὰ προξενήσωσιν ἐκ τούτου τὸν φόβον καὶ εἰς τοὺς λοιπούς. Πορευόμενοι δὲ εἰς τὰ ῥιθέντα χωρία, εἴτε ἐσμικρύνθη τὸ θάρρος των, εἴτε ἐπρόκρινχν νὰ δοκιμάσωσιν ἔκεινο τῶν ἐναντίων, ἀντὶ μάχης διημερεύουσιν εἰς ἀκροβολισμοὺς ἀποφεύγοντες τὴν συμπλοκὴν, καὶ οὕτως ἐπιστρέφουσιν

(α) Τὸ χωρίον τοῦτο κοινῶς λέγεται Μαρούσιον, διορθωθὲν εἰς Ἀμαρύσιον ἐκ τοῦ Παυσανίου, λέγοντος « Ἀθμονεῖς τιμῶσιν Ἀμαρυσίαν » (κεφ. λά ἐν τοῖς Ἀττικοῖς); ὥστε οἱ Ἀθμονεῖς ἐκλήθησαν Ἀμαρύσιοι· ἀλλ᾽ ἐγὼ ἀπαντῶ κἀλυμα δυσδιάδατον τρόπον τινά· ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ Ἀμαρυσίου καῖται ὁ παλαιὸς δῆμος Πήληκες, μέχρι σήμερον καλούμενος Πέληκας τροπῇ τοῦ η εἰς εἰ κατὰ διάλεκτον. Πρόσον λοιπὸν δῆμον πρέπει νὰ προχρήνωμεν τοὺς Ἀθμονεῖς, ή τοὺς Πέληκας; τοὺς πρώτους; ἀλλ᾽ οἱ δευτέροι σώζουσι τὸ ὄνομα· τοὺς δευτέρους; ἀλλ᾽ οἱ πρῶτοι σώζουσι τὸ ἐπώνυμον τῆς Θεᾶς. Ἰδοὺ ή λύσις. Τό Ἀμαρύσιον διαιρεῖται εἰς ἄνω καὶ κάτω καὶ εἰς τὸ ἄνω καῖται οἱ Πήληκες, εἰς τὸ κάτω δὲ οἱ Ἀθμονεῖς, δῆπου νῦν λέγεται τὸ « χωρίον Λογοθέτου » καὶ ἡ γῆ τοῦ χωρίου τούτου εἶναι ἐπιδεκτικωτέρη εἰς ἀμπελοφυτείαν διότι οἱ Ἀθμονεῖς ἐφημίζοντο εἰς ἀμπελουργίαν κατὰ τὸν Ἀριστοφάνην· καὶ ὁ οἶνος τοῦ τόπου τούτου εἶναι ἔξαιρετος.

(β) Ἐλέγετο τοῦτο τὸ πάλαι χόλαργος καὶ χολαργία· ἐξ οὗ δῆμού διέγειρες Περικλῆς.

αὐθημερὸν εἰς τὴν Πόλιν. Ἀπέθανον δὲ ἐν τούτῳ ἑκατέρῳ δύεν
ἀνὰ ἓνα, καὶ ἐπληγώθησαν ἀνὰ δύο (α).

Οἱ Τοῦρχοι δοκιμάταντες τὴν δύναμιν τῶν ἀνωτέρω Ἀθηναίων, κρίνουσιν ἀνχυγαῖον νὰ τοὺς κτυπήσωσι κατὰ κράτος ὅσον τάχος, πρὶν συνενωθῶσι μετὰ καὶ ἄλλων. Διὸ τὴν ἐπιοῦσαν δευτέραν Νοεμβρίου ἔξερχόμενοι πρῶτη τῆς Πόλεως ἐπέχειν τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα, ἀπαντῶσι τοὺς Ἀθηναίους εἰς τὸ Χαλάνδριον, ἐνθα συσσωματωμένοι δύτες περὶ τοὺς διακοσίους πεντήκοντα, ἐσκέπτοντο ὅπως ἐλθωσιν εἰς τὴν Πόλιν, περιμένοντες ἐν τοσούτῳ καὶ ἄλλους συμπολίτας. Καὶ ἴδόντες οὗτοι τοὺς ἔχθρους πλησιάζοντας εἰς τὸ χωρίον ἐναντίον αὐτῶν, ἀπομακρυσμένους μάλιστα ἀπό τε τῆς Πόλεως καὶ τοῦ Φρουρίου, τοὺς ἐνόμισαν ἕρμαιον τῆς τύχης των, καὶ πλήρεις πνεύματος ἐκδικήσεως καὶ ἐλπίδων χρηστῶν, τοὺς ὑποδέχονται μὲ τὸ πῦρ καὶ τὸ σίδηρον. Ἐνταῦθα λοιπὸν συγκροτεῖται μάχη γενναῖως ἀπ' ἄμφω τὰ μέρη, γνωστοῦ δυτος ἐν ἀμφοτέροις, διότι ἡ ἡμέρα ἐκείνη θελεῖ σταθμίσῃ τὴν τύχην των, διότι καὶ τὰ δύο μέρη ἐμάχοντο, οἱ μὲν περὶ σωτηρίας, οἱ δὲ ὑπὲρ ἐλευθερίας. Ἡ μάχη διαρκεῖ ἀρκετὴν ὥραν· ἀλλὰ τέλος οἱ Τοῦρχοι μὲ δόλον διέπολέμησαν ἀνδρείως, τρέπονται εἰς φυγὴν αἰσχύστην, ἀποβάλλοντες πολλοὶ ὅπλα καὶ ἵματια, διὰ ν' ἀποτρέψωσι τοὺς διώκοντας εἰς τὴν λαφυραγωγίαν· κατεδιώχθησαν δῆμος ἐως εἰς αὐτὰς τὰς πύλας τῆς Πόλεως. Πρᾶγμα τῷ δυτὶ παράδοξον! διήτη ἀν οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν πλειότεροι τὸν ἀριθμὸν, ἦσαν δῆμος οἱ πολλοὶ ἀσπιλοι, καὶ ἀπειροι πολέμου, καὶ διὰ τοῦτο παράδοξον, διέψυνήθησαν νὰ τρέψωσιν εἰς τοιαύτην φυγὴν τοὺς ἐνόπλους καὶ γεγυμνασμένους ἐκγενετῆς εἰς τὰ ὅπλα. Εἰς τὴν μάχην δὲ ἐπεσαν Τοῦρχοι ἀριθμημένοι τρισσαντα δύο, ἐκτὸς τῶν πληγωμένων· συνελήφθη δὲ καὶ εἰς ζῶν, διν οἱ συγγενεῖς τοῦ πεσόντος ἀργυροῦ Λέκκα σουβλίσαντες τὸν ἔρριψαν εἰς τὴν πυρὰν πρὸς ἐκδίκησιν. Ἐκ τῶν ἡμετέρων δὲ ἀπέθανον δύο μό-

(α) Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὁ Συμεὼν Ζαχαρίτζας, παραφυλάξας τὴν ὁδὸν Πειραιῶς, τὴν φέρουσαν εἰς τὴν Πόλιν, συλλαμβάνει δύο ἵππους φορτηγούς, τρέφας εἰς φυγὴν τοὺς ἱππηλάτας.

νον, ἐξ ὧν δε εἰς ἣν δ' Ἀναστάσιος Λέκκας, ἀρχηγὸς τῶν Ἀθηναίων, ἀδελφὸς τοῦ Δημητρίου Λέκκα, καὶ πατὴρ τοῦ ὑπομοιράρχου Χρήστου Λέκκα. Ἡν δὲ οὗτος χαρακτῆρος μὲν ἡρωϊκοῦ, ψυχῆς δὲ γενναίας καὶ ἀτρομήτου, τὸ δὲ σῶμα μέτριος καὶ πάνυ πρᾶος, τὴν τρίχα ἔχνθος, τὸ πρόσωπος εὔειδής, τίλικίας δὲ ἔτη εἶγε τριάκοντα δύο, ὅσοι ἦσαν οἱ φονευμένοι εἰς τὴν μάχην αὐτὴν Τοῦρκοι.

Περίλυποι δὲ γεγονότες οἱ Τοῦρκοι διὰ τὴν ἥτταν, καὶ αἰσθόμενοι ἔκπτωτοὺς ἀνικάνους νὰ ἔξελθωτιν ἥδη τῆς Πόλεως, ἢ καὶ νὰ δυνηθῶσι νὰ φυλάξωσιν αὐτὴν, καταφεύγουσιν εἰς τὸ Φρούριον μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων, πεπεισμένοι δύτες δτὶ θὰ κλεισθῶσι καὶ αὐθίς. Κατέτηκον δὲ αὐτοὺς καὶ οἱ ἡμέρας τῇ ἡμέρᾳ αὐξανόμενοι φόβοις ἀπευκταίων μελλόντων διὰ τὴν τελείων διακοπὴν τῆς μετὰ τῆς Τουρκίας καὶ τῶν διογενῶν κοινωνίας των. Καὶ συνεργόμενοι εἰς κοινὰς διασκέψεις, καὶ βουλευόμενοι περὶ τῶν πρακτέων, οὐδὲν ἄλλο ἐθεώρουν σωτῆριον παρὰ τὴν καρτερίαν καὶ τὴν ἀμυναν.

Οἱ Ἀθηναῖοι δὲ ἐνθαρρύνθεντες διὰ τὴν νίκην, καὶ γενόμενοι ὑπὲρ τοὺς χιλίους, εἰσέρχονται ἀκωλύτως εἰς τὴν Πόλιν. Καὶ τὴν τρίτην τοῦ αὐτοῦ Νοεμβρίου ἀποκλείουσι πάλιν τοὺς ἔχθρους εἰς τὸ Φρούριον, καὶ ἐντεῦθεν ἀρχεται ἡ δευτέρα φρουριορχία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Εἶπομεν προηγουμένως δτὶ οἱ Τοῦρκοι ἐφρόντισαν νὰ προμηθευθῶσι ἀπὸ τροφὰς καὶ τὰ ἄλλα ἀναγκαῖα, ὥστε νὰ δυνηθῶσι νὰ ἀνθέξωσιν εἰς ἀποκλεισμὸν χρόνιον ἀν ἀναγκασθῶσιν.

Οἱ Ἀθηναῖοι δὲ ἐπειδὴ ἔξειρχον τὰς προμηθείας τῶν ἀποκλεισθέντων, καὶ ἐγνώριζον δτὶ τοῦ Φρουρίου ἡ ἄλωσις εἶναι δύσκολος, γνωρίζοντες δὲ δτὶ πᾶσα ἀργοπορία καὶ θραδύτης δύναται νὰ ἐπιφέρῃ ἀπευκταῖα καὶ συνεπείας ὀλεθρίας, δὲν ἡθελοσαν νὰ περιείνωσι τὴν παράδοσιν τοῦ Φρουρίου διὰ στενῆς μόνον φρουριορχίας, ἀλλὰ διενογήθησαν νὰ κυριεύσωσι τὴν Ἀκρόπολιν διὰ μηχανῶν, εἰ δυνατὸν καὶ δι' ἐφόδου.

Θέτεν διὰ νὰ εὔκολύνωνται εἰς τὰ ἐπιχειρήματα, καὶ νὰ

πράττωσι τακτικῶς καὶ ἀκειμύνως, καὶ νὰ ἔχωσι πρόχειρα τὰ χρειώδη, πρῶτον ὑπετάγησαν εἰς τοὺς αὐτοὺς διπλαρχηγοὺς, ὡς καὶ εἰς τὴν πρώτην φρουριορχίαν, τοὺς ὅποιους ἀνεφέραμεν ἐν τῷ πρώτῳ κεφαλαίῳ, ἐν οἷς προστέθησαν ὁ Δημήτριος Λέκκας, ὁ Νικόλαος Ἀργύρες, καὶ Ἀλύπιος Καλογερᾶς. Καὶ ἐπὶ τούτων ἀρχηγὸς διωρίσθη ὁ Πενταγιώτης Κτενᾶς· εἶτα καθιστῶσιν Ἀρχὴν ἐπιτόπιων διοικητικὴν, συγκαιμένην ἐκ πέντε ἀνδρῶν, διευθύνοντος ἑκάστου τὴν ἴδιαιτέραν ὑπηρεσίαν του, διοριζαντες τὸν μὲν Γαβριὴλ Ἀναστατίου ποριτὴν τῶν προσδόδων, τὸν Σπυρίδωνα δὲ Πατοῦσαν καὶ Προκύπιον Βενιζέλον ἐπὶ τῶν Πολιτικῶν, τὸν Γεώργιον Σκουζέ ἐπιστάτην τῶν πολεμεφοδίων, καὶ τὸν Σπυρίδωνα Γκικάκην ἐπὶ τῶν τροφών· καὶ συγχρόνως διορίζουσι δώδεκα συμβούλους αὐτῶν.

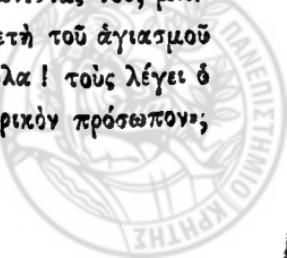
Εἴπομεν ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἐπαθον ζημίαν σημαντικὴν εἰς τὴν εἰσοδὸν τοῦ Βριώνη. Καὶ μ' ὅλον ὅτι ἐγκαταλειμμένοι ἀπὸ πᾶσαν ἄλλην ἔξωτερην θοήθειχν, μ' ὅλον ὅτι κατεξοδεύοντο εἰς τὴν τροφὴν καὶ τὰ ἄλλα ἀναγκαῖα τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν, ἀποθεμένων εἰς τὰς Νήσους, δὲν ἐσμικρύνθη μ' ὅλα ταῦτα ἡ προθυμία των, καὶ ἡ γενναιότης νὰ θυσιάσωσι καὶ τὰ ἔναπολειφθέντα αὐτοῖς χρήματα εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἵεροῦ καὶ μεγάλου σκοποῦ. Οἱ πλούσιοι καὶ εὐκατάστατοι δίδουσι κοινὰ τὰ ὑπάρχοντά των, οἱ πένητες συνεισφέρουσι πᾶν τὸ δυνατὸν, καὶ ἐν γένει ἔκαστος κατὰ τὴν δύναμίν του φέρουσι τὰς ψυχάς των, τὰ σώματά των, εἰς τὴν ἐλευθέρωσιν τῆς Πατρίδος. Ό, τι καὶ ἀν εἴπῃ τις εἰς ἐπαινον τῶν Ἀθηναίων κατὰ τὴν παροῦσαν ἐποχὴν, δὲν ξθελεν ὑπερβῆ τοὺς ὅρους τῆς μετριότητος· αἱ δαπάναι δὲ τῆς πρώτης καὶ δευτέρας πολιορκίας ἀναβαλλουσιν εἰς δραχμάς ἐνὸς ἑκατομμυρίου, αἱ γενόμεναι ἔξι ἀτόμων μόνον.

Οἱ ἐν τῷ Φρουρίῳ ἀγρυπνοι ἡμέραν καὶ νύκτα δὲν παρέλειπον κἀνέν μέσον, δι' οὗ ἐδύναντο νὰ βλάπτωσι τοὺς ἡμετέρους. Ἐκτὸς τῆς χρήσεως τῶν κκνονίων καὶ βομβῶν παρεφύλαττον ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων καὶ πορμαχώνων τῆς Ἀκροπόλεως δι' ὅλης ἡμέρας ταὺς ἐν τῇ πόλει διερχομένους, τοὺς ὅποιους κατὰ πρώτην ἐμφάνισιν ἔτουφέκιζον, φογεύοντες καθ' ἑκάστην

σχεδόν, πότε ἔνα, καὶ πότε δύο, καίτοι μετερχομένους ὅλας τὰς δυνατὰς προφυλάξεις.

Τέλος ἀποθίλεποντες οἱ Ἀθηναῖοι εἰς τοῦ Φρουρίου τὴν ἄλωσιν, βουλεύονται ὅπως δυνηθῶσι νὰ ἐπιτύχωσι τὸ σκοπούμεον, καὶ γνωρίζουσι πάντες ὅτι τίποτε ἄλλο δὲν ηδύνατο νὰ τοὺς ὠφελήσῃ εἰς τὸν σκοπὸν, εἰμὴ ἡ κυρίευσις τοῦ Σερπεντζέ, διστις εἶνε τὸ μεσημβρινὸν μέρος τοῦ Φρουρίου, τὸ περιέχον τὸ ωδεῖον τῶν παλαιῶν, διότι ἐντεῦθεν ἐδύναντο νὰ προχωρήσωσιν εὐκολώτερον καὶ εἰς τὴν κατάσχεσιν τῶν λοιπῶν. Τούτου δὲ ἐγκριθέντος παρὰ πάντων, ἀν καὶ ἡτον τολμηρὸν ἐπιχείρημα, ἀποφασίζουσιν ἔφοδον κατὰ τοῦ Σερπεντζέ, τοῦ ὅποιου τὸ τεῖχος ἐφυλάττετο ἀπὸ τοὺς Τουρκαλβανοὺς, ὑπερασπίζετο δὲ καὶ ἀπὸ τοὺς προμαχῶνας τῆς Ἀκροπόλεως, καὶ ἀπὸ ἄλλας θέσεις τοῦ Φρουρίου. Οἱ Τούρκοι εἶχον ἐδὼ οὐχὶ τὴν τυχοῦσαν προσοχὴν, διότι τὸ εἰς χρῆσιν καὶ πόσιν των ὕδωρ ἥσαν τὰ πηγάδια τοῦ Σερπεντζέ· δὲν ἦλπιζον ὅμως ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἦθελον τολμήσῃ ἔφοδοι εἰς τὴν δυσκάθεκτον αὔτὴν θέσιν· ἀλλ' ἡ προθυμία ὑπερνικᾷ τὰς δυσκολίας. Οἱ Ἀθηναῖοι σταθεροὶ εἰς τὴν ἀπόφασίν των, καταφρονοῦντες τὰ ἐναντία καὶ τρομερὰ, ἐπιπλέοντες τὸ τεῖχος, φονέύουσι τοὺς ὑπερασπίζοντας αὐτὸν, κρατοῦσι τὸν Σερπεντζέ, καὶ κατατρομάζουσι τοὺς ἀποκλεισμένους εἰς τὴν Ἀκρόπολιν. Ἐγένετο δὲ ἡ πρᾶξις αὕτη τὴν δεκάτην τρίτην Νοεμβρίου 1821. ἐπειον δὲ εἰς τὴν ἔφοδον πολλοὶ τῶν Ἀθηναίων, ὃν τὰ ὄνδρα τα θέλομεν καταλέξῃ ἐν ιδίᾳ τάξει· ἐν οἷς καὶ ὁ γενναῖος Γεώργιος Γκλύστης ὁ Σαλαμίνιος, διτις ἐπαινεῖται παρὰ πάντων διὰ τὸν πολὺν ζῆλον καὶ πατριωτισμὸν του· ἀποθνήσκων ἐκ τῶν τραυμάτων κατὰ τὴν ἔφοδον, ἔρωτῷ τοὺς περὶ αὐτὸν, « ἐμβήκαμεν, » διέστιν, ἔκρατήσαμεν τὸν Σερπεντζέ; ἀκούσας δὲ τὴν ποθεινὴν φωνὴν « ἐμβήκαμεν· » ἀμέσως ἔξεψυξεν ἀπὸ τὴν χαράν του.

Εἶνε δὲ οὐχ ἡτον ἀξίον περιεργείχεις νὰ σημειώσωμεν καὶ τὴν ὄμιλαν τοῦ Ἀρχηγοῦ Κτενᾶ πρὸς τοὺς συναγωνιστὰς του, μέλοντας νὰ ἐφορμήσωσιν, ἀφοῦ ἐψάλη ἡ τελετὴ τοῦ ἀγιασμοῦ κατὰ τὸ ἔθιμον τῶν χριστιανῶν· « Βρωμόσκυλα! τοὺς λέγεις ὁ ἥρθεις Ἀρχηγὸς, θὰ τὴν έγάλωμεν μὲ παστρικὸν πρόσωπον· »

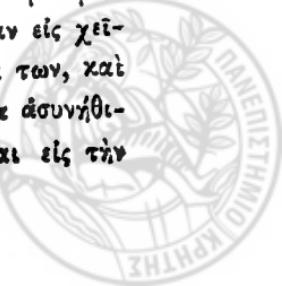

ἀποκρινομένιν δὲ αὐτῶν • θὰ τὴν διγάλωμεν Ἀρχηγὲ, • ἀμέσως δίδοται τὸ σημεῖον τῆς ἐφορμῆς· Βρωμόσκυλα δὲ τοὺς ἔχαλεσσι διὰ νὰ τοὺς ἐνθυμίσῃ τὴν Τουρκικὴν ὕδριν, οὕτω καλούντων τοὺς χριστιανοὺς, καὶ ἐκ τούτου νὰ τοὺς ἐμπνεύσῃ μῆσος κατ' αὐτῶν, καὶ ζῆλον ὑπὲρ τῆς Πίστεως.

Ἄφοῦ λοιπὸν ἔκρατησαν τὸν Σερπεντζέ, γίνονται ἀκράτητοι, καὶ σπεύδουσι νὰ προχωρήσωσιν εἰς τὴν κυρίευσιν τῆς Ἀκροπόλεως· καὶ οὕτως ἐκ πρώτης δρμῆς κυριεύουσι τὴν πρώτην πύλην αὐτῆς, καὶ μετ' αὐτὴν ἐπιπλῶσιν εἰς τὴν δευτέραν· κρατοῦσι καὶ αὐτὴν, ἀντιμαχόμενοι εἰς τὴν ἀνδρείαν ἀντίστασιν τῶν κρατούντων. Μετὰ ταῦτα ὁ ἐνθουσιασμὸς καταντήσας αὐτοὺς εἰς παραφορὰν, τοὺς φέρει νὰ κυριεύσωσι καὶ τὴν τρίτην πρᾶγμα ἀδύνατον καὶ παράδοξον διὰ τὴν δυνατὴν καὶ ὑψηλὴν θέσιν της· δθεν ἀποτυχόντες, ἀποθνήσκουσι περὶ τοὺς εἰκοσιπέντε τὴν πέμπτην Δεκεμβρίου, ἐκτὸς τῶν ὅσοι ἀπέθανον εἰς τὴν ἄλωσιν τῆς πρώτης καὶ δευτέρας πύλης, ἐν οἷς καὶ ὁ ἀγαθὸς καὶ ἀνδρεῖος Παναγῆς Σ. Ἀργύρης, καὶ ὁ μεγαλόψυχος Ἅγγελος Ἐγγελις.

Ἐγένετο δὲ ἡ κατὰ τῆς τρίτης πύλης ἐπέλευσις δι' αἰτίαν τοιαύτην. Ἡλίκις Μαυρομιχάλης, υἱὸς τοῦ Πέτρου Μαυρομιχάλη, ἐπειδὴ ἦλθεν εἰς Ἀθήνας μὲ ἀρκετὸν Σῶμα στρατιωτῶν, διὰ νὰ περάσῃ εἰς Κάρυστον, διέτριψεν ἡμέρας τινάς. Οἱ Ἀθηναῖοι φιλοτιμούμενοι νὰ πράξωσί τι γενναιόν καὶ ἡρῷον εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ καλοῦ τούτου Πολέτου, ἐπεχείρησαν τὴν ἐφοδίαν ταύτην ἀν καὶ ἀπέτυχον, διόπερ ἡτον ἐπόμενον· ἔδειξαν δῆμος δὲ τι ἡ ἄλωσις τοῦ Φρουρίου δὲν ἥθελεν εἶναι ἐπιμένως ἀμφίστολος, τοιούτων ἀγωνιζομένων ψυχῶν.

Οἱ Τούρκοι ἀφοῦ ἔχασαν τὸν Σερπεντζέ, καὶ τὰς δύο πύλας τῆς Ἀκροπόλεως, ἐστενοχωρήθησαν ἐπὶ μᾶλλον καὶ ἡ δεινοπάθεια αὐξάνετο διὰ τὸ στενόν τῆς Ἀκροπόλεως· ἀρχίζει δὲ ἀναστεναγμὸς καὶ δὲ κλαυθμὸς τῶν γυναικοπαίδων σφοδρότερος· διαλογίζονται τὴν μέλλουσαν τύχην των, ἀν πέσωσιν εἰς χεῖρας ἔχθρικάς καὶ δουλικάς μᾶλλον κατὰ τὸ φρόντιμά των, καὶ γίνονται ἀπεργυόρητοι. Άι γυναῖκες καὶ τὰ κοράσσα ἀσυνήθιστα εἰς ἔργασίας χειρῶν κοπώδεις, ταλαιπωροῦνται εἰς τὴν

στροφὴν τοῦ χειρομύλου ἀδιακόπως· ὥστε στρέφοντες τὴν χειρόμυλον, ἐτραγῳδούν μετὰ πόνου ψυχῆς τὴν παροῦσαν ὡδὴν, ἕδιον αὐτῶν ποίημα.

«Κακόμοιραις ἡ Ἀθηναῖς ἡ καλομαθημέναις

· Τρεβοῦσι τὸν χερόμυλον καὶ κλαίουν ἡ καύμέναις.

»Ἀφῆκαν βρύσεις μὲν νερὸν, δένδρα μὲ πορτοκάλια

Κ' ἐμβῆκαν στὸν ῥημόκαστρον, καὶ τρώγουν τὰ λιθάρια

»Τάχα νὰ ζήσω νὰ τα'δῶ τὰ πράσινα (α) μπαράκια (β)

Νᾶλθουν νὰ πολεμήσουν, νὰ βγέλουν τὰ φρυμάκια.

»Βρέ Ισταλά (γ) ἐλπίζομεν νκ ἔλθουν οἱ Πρασάδες

Καὶ νὰ κτυπήσουν τὰ σπαθῖα νὰ κόψουν τοὺς ραχιάδες (δ).»

Οἱ δὲ Φρουριορκοῦντες ἐξεκαλουμένοι σφοδρότερον τὸν ἀποκλεισμὸν, πάντα λίθον κινοῦντες εἰς ἀποπεράτωσιν τῶν πραγμάτων. Παρατρέχω τὰς καθημερινδὲς συνδιαλέξεις γενομένας μεταξὺ τῶν διαμαχομένων μερῶν, καὶ ἐκείνας τὰς γενομένας ἔκατέρωθεν μετὰ λοιδοριῶν καὶ ὅρεων, καὶ τελευτώσας ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς γέλωτας καὶ εἰρωνίας, μὲ πάθος δυως πολύπαραλείπω τὰ ὄσα προτιμεπτικὰ μετῆλθον οἱ Ἀθηναῖοι διὰ νὰ πείσωσι τοὺς Τοῦρκους νὰ παραδοθῶσιν ἐπὶ ὑποσχέσεων ὠφελίμων. Ἄλλοι οὗτοι ἀντέχουσι καρτεροφύγως καὶ δὲν ἐνδιδοῦσιν οὐδαμῶς σεων ὥστε ἡ καρτερεῖ τῶν εἶναι πολλοῦ ἐπανου ἀξία. Εἶναι ἀληθὲς, καὶ δὲν δυνάμεθα νὰ τὸ ἀρνηθῶμεν, ὅτι οἵτε πολεμοῦντες καὶ οἱ πολεμούμενοι ἔκατεροι ἦσαν Ἀθηναῖοι, καὶ δὲν διεκρίνοντο εἰς τὴν ἀνδρίαν, εἰμὴ κατὰ τὴν θρησκείαν καὶ ιδιαίτερα τινὰ ἥθη. Ὡθεν εἴχον δίκαιον οἱ Τοῦρκοι νὰ παραπονοῦνται πρὸς τοὺς χριστιανοὺς συμπολίτας τῶν, λέγοντας πρὸς αὐτοὺς «ἡμεῖς εἴμεθα Ἕλληνες, καὶ πολεμοῦμεν διὰ νὰ ἐλευθερώσωμεν τὴν πατρίδα μας» ἀποχρινόμενοι οὕτω «καὶ τί εἴμεθα ἡμεῖς; δὲν ἡμεθα Ἕλληνες; δὲν ἔγενον ἡθικοί εἰς τούτον τὸπον; δὲν ἀνετράφημεν, δὲν ἐμεγαλώσαμεν μαζί σας εἰς τούτην τὴν γῆν, τὴν ὁποίαν ἐσεῖς κάβνετε τώρα ἐδικήν σας;» καὶ ἄλλα παρόμοια. Μὰ εἴσθε Τοῦρκοι, εἴσθε Μωχμετάνοι, λέγει ἔνας τῶν ἡμετέρων, «καὶ διὰ τί, ἀποκρίνονται, δὲν γνοεθε καὶ σεῖς, διὰ νὰ εἴμεθα δλοι ἐλεύθεροι.

(α) Οἱ Τοῦρκοι εἰς τὰς σημαῖας μεταχειρίζονται ὡς ἱερὸν τὸ πράσινον χρῶμα· (β) Σημαῖας· (γ) "Εχει ὁ θεός. (δ) Ὑποτελεῖς.

Άλλα πρίν δώσω τὸ τέλος τῆς παρούσης μου ὑποθέτεως, πρέπει νὰ εἴπω τινὰ συμπεσόντα ἐν τῷ μεταξὺ ώς ἀξια μνημῆς καὶ ἀγαπόσπαστα ἀπὸ τὴν διήγησιν τοῦ παρόντος μου ἔγχει-
ρήματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ Ιανουαρίου 1822 ἔργεται εἰς Ἀθήνας
δ Ἄρειος Πάγος, συνιστάμενος ἀπὸ μέλη τὸν πρώην Ταλαν-
τίου Νεόφυτον Μεταξᾶν, Ἀνθίμον Γαζῆν, Κωνσταντίνον Σα-
κελλίονα, Δρόσον Μανσώλαν, Γεώργιον Λίνιανα, Κωνσταντίνον
Τασίκαν, καὶ τὸν Γραμματέα Ἀδάμῳ Δούκαν. Οὗτος δὲ δ Ἄρειος
Πάγος ἦτος Ἀρχὴ τις τῆς Ἑλλάδος δευτέρᾳ τῇ τάξει ἐκείνῃς
τῆς ὑπερτάτης Διοικήσεως λεγομένης, συγκεκροτημένος περὶ τὰ
τέλη τοῦ πρώτου ἔτους τῆς Ἐπαναστάσεως ἀπὸ τὰς Ἐπαρ-
χίας τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος, κατὰ γνωμοδότησιν τοῦ Θεο-
δώρου Νέγρη προεδρεύοντος τῆς ἐν Σαλώνοις Συνελεύσεως τῶν
ἀντιπροσώπων τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος, ἐκτὸς Ἀθηναίων καὶ
Θηραίων, μὴ συγκατατεθειμένων εἰς τοῦτο, εἴτα δὲ ἀναγνωρισ-
θεὶς ὑπὸ τῆς ὑπερτάτης Ἐθνικῆς Βουλῆς ἀνεγνωρίσθη καὶ
ὑπὸ αὐτῶν.

Ὕ' Ἀρχὴν αὕτη πρὶν ἀναγωρίσῃ ἀπὸ Ἀθηνῶν, δίδει νέον
δργανισμὸν εἰς τοὺς πολίτας Ἀθηναίους ἀρχῶν πολιτικῶν καὶ
πολεμικῶν κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον.

ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ ΔΙΑΤΑΞΙΣ ΠΕΡΙ ΕΦΟΡΙΩΝ.

« Κατὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου πάγου, ἐπικυρωθεῖσαν
ὑπὸ τῆς ὑπερτάτης Ἐθνικῆς Βουλῆς, δ ὁ δργανισμὸς τῶν Ἐφό-
ρων γίνεται κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον

Α'. Ἐκλέγονται διὰ ψήφων ἐκ τῶν ἐγκριτωτέρων πολιτῶν
διὰ τὴν διοίκησιν ἔκστης Ἐπαρχίας δώδεκα ἄνδρες.

Β'. Διαιροῦνται οὗτοι εἰς δύο τμῆματα, πολιτικὸν καὶ Δι-
κανικόν. Καὶ τὸ μὲν πολιτικὸν καταγίνεται εἰς τὴν διοίκησιν
τῶν ὑποθέσεων τῆς Ἐπαρχίας, τὸ δὲ Δικανικὸν θεωρεῖ τὰς
κρίσεις.

Γ'. Τὸ πολιτικὸν συγχροτεῖται ἀπὸ δύτῶ μέλη, καὶ δύο-
μάζεται οὕτως· α') Ἐφόρος τῆς Πολιτικῆς· β') Ἐφόρος τῆς
Οἰκονομίας· γ') Ἐφόρος τοῦ Ταμείου· δ') τῆς Ἀστυνομίας· ε')
τῆς Αστρείας· σ') τῶν Πολεμικῶν· ζ') τῆς Δικαιοσύνης· η')
Ἐχουσιεν οὗτοι καὶ ἀρχιγραμματέα.

Χρέη καὶ δικαιώματα τῶν Ἐφόρων ἐν γένει.

Α') Ἐκτελοῦσιν δλας τὰς διαταγὰς τοῦ Ἀρέου Πάγου.
β') Βουλεύονται περὶ πάσης ὑποθέσεως δλοι κοινῶς καθ' ἡμέ-
ραν. γ') εἰς τὰς ἀποφάσεις ὑπογράφονται τὰ γράμματα (ἔγ-
γραφα) ἀπὸ τὸν Ἐφόρον, εἰς δὲ ἀνάγεται ἡ ὑπόθεσις, καὶ σφρα-
γίζονται μὲ τὴν σφραγίδα τῆς Ἐπαρχίας, καὶ ὑπογράφεται
εἰς τὸ τέλος ὁ ἀρχιγραμματεὺς. δ') Διαμοιράζονται τὰ Τμή-
ματα τῆς σφραγίδος μὲ κλήρους οἱ ἐπτά, ἐκτὸς τοῦ ἀρχιγραμ-
ματέως. ε') Εἰς τὰς φιλονεκίας ἡ ἀπόφασις γίνεται διὰ τῆς
ψῆφου τῶν πλειόνων ψηφίζουσι δὲ μόνον οἱ ἐπτά. σ') διαρ-
κεῖ ἡ Ἐφορία ἔνα τελευτόν.

"Ορκος τῶν Ἐφόρων.

« Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ παντοδυνάμου καὶ ἀληθεστάτου Θεοῦ
» ἐμπροσθεν τῶν συμπατριωτῶν μας ὑποσχόμεθα ἡμεῖς οἱ ὑπο-
» γεγραμμένοι διορισθέντες Ἐφόροι, δτι θέλομεν ὑπερτηση
» τὴν Πατρίδα μας, καθ' 8ν τρόπον μᾶς ἐπρόβαλε, μὲ ζῆλον
» καὶ πατριωτισμὸν, καὶ νὰ δώσωμεν λογαριασμὸν τρεῖς φοραῖς
» τὸν χρόνον. Καὶ ἀν κἀνενας φανῇ παραβάτης νὰ ἔχῃ τὸν
» Θεὸν ἀντίμαχον, καὶ τὴν πατρίδα πολέμιον. »

Οι Ἀθηναῖοι φύσει φιλόκαιοι, καὶ φιλόκαλοι ἐν ταύτῃ, πα-
ρεδέχθησαν μετὰ χαρᾶς τὸν καινὸν τοῦτον ὄργανον, καὶ
ταυτοχρόνως γενομένης συνελεύσεως, θάλλονται εἰς πρᾶξιν τὰ
διαταχέντα παρὰ τοῦ Ἀρέου Πάγου.

ΕΚΔΟΓΗ ΤΩΝ ΕΦΟΡΩΝ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ

ΔΙΑΤΑΞΗΝ ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

« Ἀγαθῇ Τύχῃ. *

« Κοινῇ γνῶμῃ τῆς πόλεως Ἀθηνῶν καὶ τῶν πέριξ χωρίων

ΙΙΙ:...

— Η ΕΛΛΑΣ —

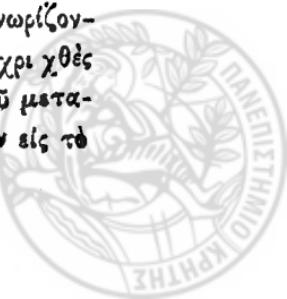
αύτης διωρίσθησαν εἰς τὰ ὑπουργήματα Πολιτικὰ καὶ Δικανικὰ οἱ ἔνδεις ἄνδρες δώδεκα. Οἱ Ἀγ. Αθηνῶν Κ. Διονύσιος Ἐφόρος τῆς Θρησκείας, ὁ Ἡγούμενος Βραντζ. Κ. Γαβριὴλ ('Αναστασίου) Ἐφόρος τῆς Οἰκονομικῆς, τῶν Πολιτικῶν Σπ. Πατούσας, τοῦ Ταμείου Σπ. Γκικάκης, τῶν Πολεμικῶν Ἰω. Βλάχος, τῆς Ἀστυνομίας Διονύσιος Πετράκης, τοῦ Δικαίου Παναγῆς Ζαχαρίας, καὶ Δημόσιος Γραμματεὺς Ἰωάννης Σκουζές. Ἐφόροι δὲ τοῦ Δικανικοῦ οἱ Κ. Θωμᾶς Λογ. Χωματιανὸς, Νεόφυτος Πεντέλης (Ἡγούμενος), Γεωργαντᾶς Σκουζές, καὶ Ἀγγελος Γέροντας· οἱ ὅποιοι οὗτοι δικαιάμενοι τῆς παρούσης ἐνυπογράφου ἀποδεῖξεως ἔχουσι νὰ ἐκτελῶσιν Ἑκαστος εἰς τὸ μέρος του τὸ ὑπούργιμα, ώς ἀποτελεῖ ἡ διάταξις τῶν νόμων εἰς ἐν ὅλοκληρον δωδεκάμηνον. Οὗτον καὶ δίδοται τὸ παρὸν παρ' ἡμῶν τῶν πληρεξουσίων, ὑπογεγραμμένον καὶ ἐσφραγισμένον τῇ σφραγίδι τῆς Κοινότητος εἰς ἔνδειξιν.

'Εν Ἀθήναις, τῇ 27 Ἰανουαρίου 1822.

*Ἀς σημειωθῇ μὲν περιέργειαν δτι ἦτον ἀδύνατον νὰ εὔρεθαι σι προμηνυθέντες ἄνδρες εἰδήμονες τῆς ἀξίας τοῦ ὑπουργήματος των, καὶ ίκανοι τῆς κατὰ λόγον ἐκτελέσεως, ώς θεωροῦντες αὐτὰ πρωτοφανῆ ἀντικείμενα· ἐνῷ καὶ ἡ πρᾶξις καὶ ἡ θεωρία ἔλειπε κατὰ πρῶτον καὶ ἀπ' αὐτὰ τὰ μέλη τοῦ Ἀρείου Πάγου.

Ἄφοι γὰρ ἡ Ἀρχὴ αὕτη ὠργάνισε τὸ Πολιτικὸν καὶ Δικαστικὸν οὕτω, δὲν ἀμέλητε νὰ διαθέσῃ καὶ τὸ στρατιωτικὸν, διορίσασα Ταξιάρχην, ἱκανοτάρχους, πεντηκοντάρχους, καὶ εἰκοσιπεντάρχους. Καὶ τὸ ὕφος τοῦ διορισμοῦ ἦτον τοιοῦτον.

Πόσον ἀρά γε ὑψώσε τὸ φρόνημα τῶν Ἀθηναίων δέ νέος οὐ τος ὀργανισμός! Πρώτην φορὰν ἀκούουσι, βλέπουσι, δέχονται ὀργανισμὸν, διάταξιν, ἀξίωμα. Ταῦτα εἰσὶν αἱ ἀπαρχαὶ τῆς Ἐλευθερίας. Πόσον τὸ τοιοῦτον αὔξησε τὴν προθυμίαν, ἐμεγάλυνε τὴν ψυχὴν, καὶ διεκαθάρισε τὴν διάνοιαν. Δὲν γνωρίζουται πλέον οἱ χριστιανοὶ Ἀθηναῖοι, ἂν ἥσαν ἐκεῖνοι οἱ μέχρι χθὲς προσκυνοῦντες τὸν βάρβαρον. Γεννᾶται δημιλλα τοῦ καλοῦ μεταξύ των, καὶ φιλοτιμοῦνται ποῖος; νὰ ὑπερβῇ τὸν ἄλλον εἰς τὸ

φιλόπατρι. ἂν δὲν ἦμην Ἀθηναῖος, θήελα ὑπερπαινέσω τὴν εὐ-
ταξίαν, τὴν εύπειθειαν, τὴν ὑποταγὴν τῶν συμπολιτῶν μου εἰς
τὰ νεοκυθετημένα, εἰς τοὺς Ἀρχηγούς των, εἰς τὴν φωνὴν
τῆς Πατρίδος· ἄκρα ὁμόνοια, ἄκρα συμπνοια ἔβασιλευεν εἰς αὐ-
τούς. Εἴθε νὰ διέμενεν ἡ ὁμόνοια καὶ μετὰ τὴν ἀλωσιν τοῦ
Φρουρίου.

Ο Ἄρειος Πάγος ἀφοῦ διέτριψεν δλίγας ἡμέρας, προσπαθῶν
ἐν ταύτῳ νὰ πείσῃ τοὺς ἐν Φρουρίῳ νὰ παραδοθῶσιν, ἔχοντες
πᾶσαν ἀσφάλειαν τιμῆς τε καὶ ζωῆς, παραλαβὼν δὲ συνεργά-
την ἐκ μέρους τῆς Ἐπαρχίας Ἀθηνῶν τὸν Ἰω. Τατλήκαραν,
τὸν μετεπωνομασθέντα Εἰρηναῖον (α), ἀναγωρεῖ διὰ νὰ διαθέσῃ
καὶ τὰ κατὰ τὴν λοιπὴν ἀνατολικὴν Ἑλλάδα.

Τὸ Ἀρχικὸν τοῦτο Σῶμα ἀνοικείως ὠνομάσθη Ἄρειος Πά-
γος· ἀλλ' ἀς μείνῃ εἰς τοὺς αἰῶνας δεῖγμα τῆς ἀρχαριότητός
του, καὶ ὅτι ἡ Ἑλλὰς ὡς νήπιον ἀρτιγενὲς ἀνεφάνη εἰς τὸν Κό-
σμον· ὡφέλησεν ὅμως κατὰ τὸ δυνατόν, ἐφ' ὅσον διήρκητεν,
ἔχων τοὺς σκοπούς του εἰλικρινεῖς.

Κατ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴν πέμπεται Βουλευτὴς ἀντιπρόσω-
πος τῆς Ἐπαρχίας Ἀθηνῶν εἰς τὸ Βουλευτικὸν Σῶμα ὁ Ἰατρὸς
Ανάργυρος Πετράκης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὴν παροῦσαν ἐποχὴν ἥλθον ἐνταῦθα καὶ
τιγες θοηθοὶ τῶν Ἀθηναίων, οἱ μὲν ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἀποκλει-
σμοῦ τῶν ἔχθρων, οἱ δὲ κατὰ τὰ μέσα, ἀλλοὶ δὲ μετὰ ταῦ-
τα, νομίζω ἥδη ἀρμόδιον νὰ γνωστοποιήσω τὴν δύναμιν ταύ-
την, καὶ εἴτε ν' ἀκολουθήσω τὰ λοιπὰ τῆς προθέσεως.

(α) Οὗτος ήν ἐκ Ραιδεστοῦ τῆς Θράκης, κατοικῶν εἰς Ἀθήνας ἐκ
νεδητηος, ἀνὴρ σοφὸς καὶ μεγάλης ἀρετῆς, ἐφῷ καὶ παρὰ πάντων
ῆγαπετο καὶ ἐσεβάζετο· ἀπέθανε τῷ 1835, ζῆσας ἔτη 76.

30 Αἰγινῆται, ἀρχηγὸς αὐτῶν ὁ Γεώργιος Τζελεπῆς, ἀνὴρ πάνεων πατριωτισμόν.

40 Σαλαμῖνοι, ἀρχηγὸς αὐτῶν Γεώργιος Γκλύστης· ἀλλ' ἀποθανόντος τούτου εἰς τὴν ἔφοδον τοῦ Σερπεντζέ, ὃς προερπήται, ἀρχηγοῦσιν Ἀναγνώστης Μπιρμπέλης, καὶ Ἰωάννης Βιένας. Διέμειναν δὲ οὗτοι δι' ὅλης τῆς φρουριορχίας. Σημειούσθω ὅτι κατ' ἀρχὰς συνέδραμον περὶ τοὺς διακοσίους.

60. Ἐπτανήσιοι, οἱ πλεῖστοι Καφαλῆνες, ἀρχηγὸς αὐτῶν ὁ Γεράσιμος Θ. Φωκᾶς, ἀνὴρ ἐνθερμοὶς ζηλωτὴς τὰς Ἐλευθερίας, καὶ Ἄνθρωπος ἀγαθός.

50. Σύμμικτοι ἐξ Κεφαλήνων, Ζακυνθίων, καὶ τιγων Ναξίων, ἀρχηγὸς αὐτῶν Χριστόδουλος Ράπτόπουλος, ἀνὴρ πνέων ἐνθουπιασμὸν μέγαν. Ἀπεσταλμένοι παρὰ τῆς ὑπερτάτης Διοικήσεως κατὰ μῆνα Μάρτιου τοῦ ἑτού 1822.

30. Γερμανοὶ, ἀρχηγὸς αὐτῶν ὁ Βουτιὲ Γάλλος· ἥλθον δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν μῆνα ἀπαντες οὗτοι εἰς ἀκρον Φιλέλληνες.

Εἰς τὴν πρώτην τοῦ αὐτοῦ Μαρτίου ἥλθε καὶ ὁ Κώνστας Λαγούμπτζης Ἀργυροκαστρίτης, ὁ ἀριστος ὑπονομοποιὸς, χρήσιμος εἰς τὴν ἐπιτάχυνσιν τῆς ἀλώσεως τοῦ Φρουρίου.

Οἱ Ἀθηναῖοι περιχαρεῖς γενόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τῶν δύω τούτων ἀνδρῶν τοῦτε πυροβολιστοῦ Βουτιὲ καὶ τοῦ ὑπονομοποιοῦ Κώνστα, ἀπεδέχοντο πᾶν δὲ τι ἢ ικανότης αὐτῶν τοὺς ἐπρότεινε χρήσιμον. Καὶ ὁ μὲν Βουτιὲ ἐπρομηθεύθη ἀπὸ βόμβας καὶ ἀλλα πολεμεφόδια, καὶ ἐνήργει προθύμως· δὲ ὑπονομοποιὸς ὡδήγησε τοὺς φρουριοκοῦντας εἰς ἔργασίαν ὑπονόμου κατὰ τὴν τρίτην πύλην τῆς ἀκροπόλεως, καὶ τοῦ ἐπικειμένου αὐτῇ προμαχῶνος. Οὗτοι δὲ ἐπιχειροῦντες αὐτὴν μετὰ πάσης σπουδῆς καὶ προθυμίας, ἐντὸς τριάκοντα τριῶν ἡμερῶν τελειοῦσιν αὐτὴν, τῆς δύοιας ἢ ἀρχὴς ὑπεγίνετο ἀπὸ τῆς πρώτης πύλης.

Ἐν τούτοις ὁ Ἀρειος Πάγος δι' ἐπιστολῆς του προτρέπει τοὺς Ἀθηναῖούς νὰ πέμψωσιν εἰς Στυλίδα τῆς Φιώτιδος στρατιώτικὸν τι Σῶμα ἐναντίον τῆς ἐκεῖ ἔχθρικῆς Δυνάμεως, ὃπου συνέδραμον καὶ ἀλλα Ἑλληνικὰ Σώματα. Πρόθυμοι δὲ οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τοι στενοχωρούμενοι διὰ τὴν χρείαν τῆς ἐξακολουθή-

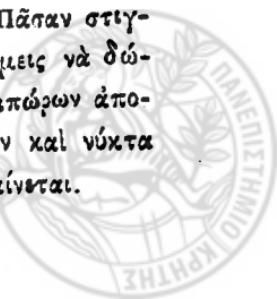
σεως του ἀποκλεισμοῦ, ἀποστέλλουσι κατὰ μῆνα Μάρτιον ἀνδρας του Πολέμου ἐκατὸν δέκα, ὑπὸ Ἀρχηγὸν Νικόλαον Ἀργυρην· καὶ πάλιν κατὰ μῆνα Μάϊον του αὐτοῦ ἔτους πέμπουσιν εἰς Ὑπάτην ἔτερον Σῶματα ἐκατὸν ἑδομήκοντα Ἀνδρῶν ὑπὸ ἀρχηγοὺς Νεροῦτζον Βενιζέλον, καὶ Ἀντώνιον Πούλον, ὃπου γενομένης μάχης ἡρίστευσεν ὁ Ἰω. Κανάρης σεμαιοφόρος ὅν.

Τελειωθείστης, ως εἴπομεν, τῆς ὑπονόμου, οἱ ἀποκλεισταὶ προειδοποιοῦσι τοὺς ἀποκλεισμένους, προτρέποντες αὐτοὺς νὰ παραδοθῶσιν, πρὶν ἀνατραπῇ ἡ πύλη διὰ τῆς ἐκρηκτῶς; τῆς ὑπονόμου, καὶ πάθωσιν ὅλεθρον. Οὗτοι δικαιοῦσι, ἀν καὶ δὲν ἐδύναντο μήτε τὴν ὑπόνομον νὰ ματαιώσωσι, μήτε ν' ἀντικρούωσι τοὺς ἐπιπέποντας κατ' αὐτῶν, δὲν ἐνδίδομοις δικαιοῦσι τοὺς ἐπιπέποντας κατ' αὐτῶν, δὲν ἐνδίδομοις δικαιοῦσι τοὺς Τούρκους, ὅταν οὐθὲν ἐλθωσιν εἰς χειράς των, θεωροῦντες ἀνγκαῖον τῆς ὑπονόμου τὸ ἀποτέλεσμα, δίδουσι τὸ πῦρ εἰς τὴν ὥλην, πίπτει τὸ τείχος τῆς Πύλης, καὶ μετ' αὐτῆς ἔτερός τις Πύργος· ἀλλὰ διὰ νὰ κυριευθῇ ἡ θέσις, ἡ περιέχουσα τοὺς προμαχῶνας, ἐξ ὧν ἐμάχοντο οἱ ἔχθροι, παρατηροῦσιν ὅτι: χρειάζεται ἔφοδος. Οἱ Ἀθηναῖοι ἀγυπτίμονοι, καὶ διὰ νὰ μὴ γάστωσι τὸν καιρὸν, περιφρονοῦντες παντάπαι τὴν ζωὴν, φιλοτιμοῦνται τις πρῶτος ν' ἀναβῇ εἰς τὴν ὑψηλὴν ἐκείνην καὶ ὅρθιον (α) θέσιν· οἱ ἔχθροι, ως πρέχοντες τὸν ἐσχατὸν κίνδυνον, ὅλαις δυνάμεις μετέρχονται τὸ πῦρ καὶ τὴν μάχαιραν. Ἀγῶν μέγας ἐγείρεται ἐκατέρωθεν· οἱ μὲν προσαίνοντες, οἱ δὲ ἀντικρούοντες· καὶ ἐνῷ πέποντες οἱ ἐμπροσθινοί, οἱ ἀκόλουθοι λαμβάνοντες τὸν τόπον αὐτῶν· καταφρονεμένου δὲ παντελῶς τοῦ θανάτου, κατακρατοῦσιν οἱ Ἀθηναῖοι τὴν ὁχυρὰν ταύτην θέσιν τῇ δεκάτῃ ὄγδοῃ Ἀπριλίου

(α) Ἐπειδὴ οἱ προμαχῶνες, οἱ Πύργοι, καὶ λοιπὰ ὁχύρωματα τοῦ Φρουρίου κατεδαφίσθησαν ἥδη ὑπὸ τῆς Ἐξουσίας, ως ἀχρησταὶ καὶ μὴ ἀρχαῖαι, δὲν δύναται τις, θεωρῶν μόνον τὰς θέσεις, ως ἔχουσι σήμερον, νὰ ἐπαινίσῃ καὶ νὰ θεωράσῃ κατ' ἄξιαν τὸν ἡρωϊσμὸν τῶν πολεμησάντων.

1822: Πράγμα μέρα τῷ ὅντι καὶ ἡρωϊκόν. Ἀλλὰ τί δὲν κατορθοῖ ἡ προθυμία καὶ ὁ ζῆλος; Τοιαῦται πράξεις εἶναι τῷ ὅντι σπάνιαι, καὶ ὑπερτεροῦσι πᾶσαι ἄλλην Παλλαριάν. Ἐπεισον δὲ νεκροὶ ἐκ τῶν Ἀθηναίων μὲν δεκαεπτά, ἐν οἷς καὶ ὁ Λουκᾶς Νίκας, δοτις πληγωθεὶς καιρίως, ἐτελεύτησε μεθ' ἡμέρας ἔξι, ἐπιδειξίας ἕργα ἀληθοῦς ἥρωος, ἐν ἡλικίᾳ ἐτῶν εἴκοσιέξι· καὶ ὁ λεοντόκαρδος Δημήτριος Σκευᾶς ὁ Χαστιεύς. Γερμανοὶ δὲ ἐπεισον ἔξι, δέκα δῆλοι ὅντες οἱ συνορμήσαντες· ἐπληγώθησαν δὲ πάντες περὶ τοὺς τριάκοντα. Ἐδῶ χρεωστοῦμεν νὰ ἐπαινέσωμεν τὴν ἀπειρόμετον ἀνδρείαν τῶν Γερμανῶν, οἵτινες εἰς τὴν ἀπόφασιν ταύτην τῶν Ἀθηναίων ἐφώνησαν τὰ ἔξῆς ἀξιομείωτα. «Μήτε τόπου ἀγιώτερον. μήτε ἐποχὴν ἢ ἀρμοδιωτέραν δυνάμεθα νὰ εῦρωμεν διὰ νὰ δώσωμεν εἰς τὸ θυσίαν τὰ σώματά μας ὑπὲρ τῆς φίλης Ἑλλάδος, καὶ μάλιστα ἐνῷ ἔχομεν συναποθκνοῦντας τοὺς ἀνδρείους, τοὺς ἀγαπητοὺς ἡμῶν Ἀθηναίους.»

Ἄχρηστου δὲ κατασταθέστης τῇς τρίτης Πύλης καὶ τῶν περὶ αὐτὴν προμαχώνων, οἱ ἀποκλεισμένοι, περιορισθέντες μόνον εἰς τὸ ἀκροφρούριον, ἥλθον εἰς δεινοτάτην στενοχωρίαν καὶ κακοπάθειαν, δι’ ḥν περιπέπτουσιν εἰς ἀσθένειαν. Τὰ γυναικόπαιδα εἰς ἀθλίαν κατάστασιν. Τὸ νερὸν τῶν δεξαμενῶν ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ τὴλαττοῦτο καὶ ἔξελειπε· κατὰ δυστυχίαν τῶν ταλαιπώρων ἐπικροτεῖ ἀνομβρίχ· τὰ δὲ πηγάδια, ἔξι ὡν ἐπινον, πρὸ πολλοῦ τὰ ἐστερήθησαν, ἀφ’ ὅτου ἔχασαν τὸν Σερπεντίζε. Μ’ ὅλα ταῦτα ἀντέχουσιν εἰς ὅλα τὰ δεινὰ ἔως εἰς τὴν ἐσχάτην σταλαγματίαν τοῦ ὄδατος. Πολλοὶ ἀποθνήσκουσι, πολλοὶ ἀπομαραίνονται· ἔξωθεν δὲν βλέπουσιν οὐδεμίαν θοήθειαν ἀπὸ μέρους τῶν δμογενῶν, οὔτε δύνανται νὰ μάθωσιν, ὅπως τρέχουσι τῇς Τουρκίας τὰ πράγματα. Στενὰ πανταχθεν· νὰ παραδοθῶσι; δὲν ἀποφασίζουσι· κλαίουσι, θρηνοῦσιν, ὁδύρονται ἀνδρες, γυναῖκες, καὶ τὰ παιδία. Πᾶσαν στεγμὴν προσεύχονται, ἐπικαλούμενοι τὰς ἄνω δυνάμεις νὰ δώσωσιν ὑετόν. Ἀλλὰ τὸ κακὸν ζώδιον τῶν ταλαιπώρων ἀποσκορακίζει τὰ νέφρα τοῦ Ούρανοῦ, ὥστε ἡμέραν καὶ νύκτα ἐπικρατεῖ ἡ αἰθρία, καὶ ὁ Ούρανος χαλκοῦς ἀναφαίνεται.

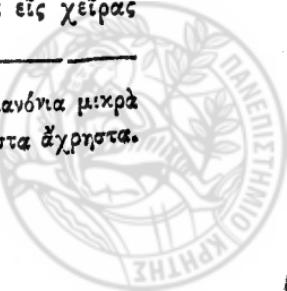
Τέλος ἀφοῦ ἐφθασαν εἰς ἀκραν ἀδυνατίαν, καὶ δὲν τοῖς ἡμεινε πλέον ἔλπις έροχῆς, οὔτε ῥανὶς ὄντας, ἀποφασίζουσι νὰ παραδοθῶσι μὲ συνθήκας, ἀφοῦ παρῆλθον τρεῖς ὀλόκληροι ἡμέραι χωρὶς νὰ ἔχωσι νὰ γευθῶσιν οὐδὲ σταλαγματίαν ὄντας· καὶ οὕτως εἰς τὰς δέκα τοῦ Ιουνίου 1822 παραδίδοται ἡ Ἀκρόπολις εἰς τοὺς Ἀθηναίους μὲ τὴν ἀκόλουθον συμφωνίαν πρὶν ὅμως ἐκθέσω τὰ ἄρθρα τῆς συνθήκης πρέπει νὰ εἴπω, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Διοίκησις προειδοποιηθεῖσα παρὰ τῶν Ἀθηναίων, ὅτι πλησιάζει ἡ παράδοσις τῶν ἀποκλεισμένων, ἐφρόντισε νὰ στελῇ ἐπιτροπὴν, συγκειμένην ἀπὸ τὸν Ἀνδρέαν Καλαμογδάρτην καὶ Ἀλέξανδρον Ἀξιώτην, διὰ νὰ καταγράψωσι τὰ διάφορα εἶδη τοῦ Φρουρίου.

Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΓΕΓΡΑΜΜΕΝΗ ΥΠΟ ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΕΝΩΝ

Διὰ τοῦ παρόντος συμφωνητικοῦ γράμματος δῆλον γίνεται, ὅτι, ἐπειδὴ οἱ Ἑλληνες κάτοικοι τῆς ἐπαρχίας Ἀθηνῶν, ἐπαναστατήσαντες μᾶς ἐπολέμησαν, καὶ ἀφοῦ μᾶς ἀπέκλεισαν εἰς τὸ Φρούριον, μετὰ σταθερὰν ἐπιμονὴν ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, καὶ μετὰ τὴν ὁποίαν ὑπεφέραμεν σκληραγωγίαν, μᾶς ἔλλειψαν τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα, καὶ κατὰ τὸν ἀνέκαθεν ὄρον ἐζήτουν νὰ δώσωμεν ῥάϊ (ὑποταγὴν) εἰς αὐτοὺς, καὶ νὰ τοῖς παραδώσωμεν τὸ Φρούριον· καὶ ὅλοι ἡμεῖς οἱ μικροὶ καὶ μεγάλοι ἐστέργαμεν τοῦτο, καὶ διὰ τοῦτο συνδιαλεχθέντες μετὰ τῶν ἀπεσταλμένων καὶ ἀπολύτων πληρεζουσίων τῆς Διοικήσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐθνους (ὄνομαζομένης ἐνδόξου Γοβέρνου) ὑπὸ τὴν ὁποίαν ὑπόσκεινται οἱ εἰρημένοι Ἀθηναῖοι Ἑλληνες· τῶν ἐντίμων Κυρίων Ἀνδρέου Καλαμογδάρτη, καὶ Ἀλεξάνδρου Ἀξιώτου, καὶ μετὰ τῶν δώδεκα Ἐφόρων τῶν Ἀθηνῶν, καὶ μετὰ τῶν λοιπῶν Ὄπλαρχηγῶν, ἐκάμαμεν τὰς ἀκολούθους συμφωνίας διακρινομένας κατ' ἄρθρον.

Α'. Νὰ δώσωμεν εἰς χεῖράς των τὰ ὄπλα τὰ ἐν τῷ Φρουρίῳ εὑρισκόμενα (α) κανόνια, Μουρτάρια, καὶ ὅλα τὰ εἰς χεῖρας

(α) Τὰ εὑρεθέντα ἐντὸς τοῦ Φρουρίου ήσαν τὰ ἑξῆς· κανόνια μικρὰ καὶ μεγάλα δρειχάλκινα μὲν δκτὼ, σιδηρὰ δὲ 49, τὰ πλεῖστα ἀχρηστα. Βαρούτη ὄκαδες 72, σιταροχρήματα κοιλὰ 8000.

τῶν Ὀθωμανῶν εὐρισκόμενα δπλα καὶ χαρμπίκ χωρίς νὰ κάμειν κάμιαν ἀντίστασιν.

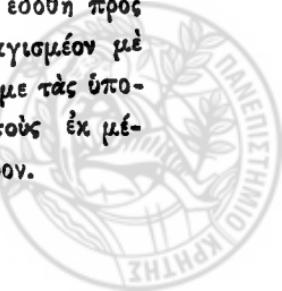
Β'. Μετὰ τὴν παράδοσιν αὐτῶν μέχρις ὅτου προμηθεύθησιν ἄλλοσι, οἱ Ἑλλήνες νὰ ἀσφαλίσωσι τὴν τιμὴν καὶ τὴν ζωὴν τῶν Ὀθωμανῶν, χωρὶς νὰ τοῖς προσένηθῇ παραμικρὰ ζημία ή βλάβη.

Γ'. Ἀπὸ τὰ εἰς χεῖρας τῶν Ὀθωμανῶν εὐρισκόμενα ἐπιπλα καὶ φορέματα νὰ λάβῃ ἑκάστη Ὀθωμανικὴ οίκογένεια μεθ' ἑαυτῆς ἀνὰ ἓν πάπλωμα, σινδόνιον, προσκέφχλον, καὶ σιλτὲ, καὶ κατασκευασμένα φορέματα συγκείμενα εἰς ἓν φορτίον· καὶ ἀνὰ δύο τεντύερέδες μὲ τὰ σκεπάσματά των, καὶ ἀνὰ δύο σαχάνια.

Δ'. Ἀπὸ τὰ εἰς χεῖρας τῶν Ὀθωμανῶν εὐρισκόμενα ἀδαμαντικά, χρυσαφικά, καὶ ἀργυρικά, καθὼς καὶ τὰ μετρητὰ χρήματα ὅσα μὲν εἶναι ἔδιαιτων περιουσίαι, τὰ μὲν ἡμίση νὰ λάβωμεν ἡμεῖς, τὰ δὲ ἄλλα ἡμίση νὰ τὰ παραδώσωμεν εἰς αὐτοὺς· ὅσα δὲ ἥθελεν ἀποδειχθῆ ὅτι εἶναι τῶν Ἑλλήνων περιουσίαι νὰ τὰ παραδίδωμεν εἰς αὐτοὺς σῶα χωρὶς νὰ τὰ μερίζωμεν.

Ε'. Ἀφοῦ ἔξελθωμεν τοῦ Φρουρίου ὅσοι τῶν Ὀθωμανῶν θελήσουν νὰ διατρίψωσιν εἰς τὴν πόλιν, νὰ ἔχουν τὴν ἄδειαν νὰ κατοικῶσιν ἀπαρεμποδίστως, καὶ νὰ μὴ παρενοχλῶνται ἀπὸ κανέν μέρος· ὅσοι δὲ θελήσουν νὰ περάσουν εἰς τὴν Ἀσίαν, νὰ ἐπιβιβάζωνται εἰς πλοῖα ὑπὸ σημαίαν Ἀγγλικήν, Γαλλικήν, καὶ Ἀουστριακήν, καὶ νὰ μεταφέρωνται ἐν ἀσφαλείᾳ· τὸν δὲ ἀπαιτούμενον ναῦλον τῶν πλοιών αὐτῶν, καὶ τὸ ἀναγκαῖον μὲ αὐτάρκειαν διὰ τὰ πρόδη τὸ ζῆν παξιμάδι καὶ πυρὶ εἰς τὸ διάστημα τῆς ὁδοῦ πορίας των νὰ παραδώσουν οἱ Ἑλλήνες εἰς χεῖρας τῶν πλοιάρχων.

« Ἀφοῦ ἐσυμβιβάσθημεν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, καὶ παρέδεχθημεν ἐκάτερα τὰ μέρη τὰς συμφωνίας αὐτὰς, ἐδόθη πρὸς ἡμᾶς ἐν ῥωμαϊκὸν συμφωνητικὸν ἔγγραφον, σφραγισμέον μὲ τὴν σφραγίδα τῆς Ἐπαρχίας, καὶ ὑπογεγραμμένον με τὰς ὑπογραφὰς τῶν διωρισμένων. Διὸ καὶ δίδεται πρὸς αὐτοὺς ἐκ μέρους ἡμῶν τὸ παρόν ἐπίσημον ἐσφραγισμένον ἔγγραφον.

Τὴν 3 Σιαγάλ 1227, (Τουρκ. ξτ).

(Ἐπονται 30 ὑπογράφατ τῶν προκρίτων μετὰ τῶν ιδίων αὐτῶν σφραγίδων.)

Ἄφοῦ δὲ ἀλλάχθη ἀμοιβαίως ἐπικυρωμένη ἡ παροῦσα συνθή-
κη ὥρᾳ ὄγδοῃ πρὸ μεσημέριας, οἱ Ἀθηναῖοι ἐμβαίνουσιν εἰς τὴν
Ἀκρόπολιν ἐν χαρᾶ καὶ ἀγαλιάσει, προπορευομένου τοῦ Μητρο-
πολίτου Ἀρχιερέως Διονυσίου μετὰ τοῦ Κλήρου, καὶ παρακολου-
θούντων τῶν ἐν τῇς πράγμασι πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν, καὶ
τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Κυθερνήσεως· καὶ γενομένης δοξολογίας
πρὸς τὸν Ὑψιστον, ὁ φρούραρχος Τοῦρκος ἔγχειρίζει ἐπὶ δίσκου
ἀργυροῦ τὰς κλεῖς τοῦ Φρουρίου πρὸς τὸν Μητροπολίτην, καὶ
οὗτος πρὸς τὸν Ἐφορον τοῦ πολέμου Ιω. Βλάχον. Οἱ δὲ Τοῦρκοι
ἀφοῦ ἐποιέσθησαν νερόν, καταβαίνουσιν εἰς τὴν πόλιν ὡς ἡμι-
θανεῖς οἱ πλειότεροι διὰ τὴν κακοπάθειαν καὶ ἀποτίαν· ἥσαν δὲ
ψυχαῖς δλαι 1160· πρὶν δὲ νὰ κλεισθῶσιν, ἀνέβαινεν ὁ ἀριθ-
μὸς αὐτῶν περὶ τὰς 2500. Εἶνε περίεργον οὐ μάλλον μυστηριώ-
δες, δτὶ καθ' ὃν μῆνα παρέλαθον οἱ Τοῦρκοι τὴν Ἀκρόπολιν ἀπὸ
τοὺς χριστιανοὺς (τῷ 1456 μηνὶ Ἰουνίῳ) κατὰ τὸν αὐτὸν τὴν
ἀπέδωκαν πάλιν εἰς τοὺς χριστιανούς, κρατήσαντες αὐτὴν ἕτη
366. Ἀν εἴχαμεν γνωστὴν τὴν ἡμέραν τοῦ μηνὸς ἐκ τῆς ιστο-
ρίας ἐκείνων, καθ' ὃν παρεδόθη εἰς τὸν Τοῦρκον τὸ φρούριον, ἥθε-
λαμεν τίξεύρῃ καὶ τὴν ἡμέραν, καὶ ἥθελεν εἶναι θαῦμα ἀν τον
ἡ δεκάτη τοῦ Ἰουνίου.

Ο Ταξιάρχης δὲ Παναγῆς Κτενᾶς ἀκράτητος ἀπὸ τὴν χαρὰν
διὰ τὴν παροῦσαν ἀγαθὴν τύχην, τρέχει εἰς τὰ κανονοστάσια,
καὶ μόνος πυροκροτεῖ τὰ νικητάρια. Ἀλλ' ἀπροσεξίᾳ φερόμε-
νος, ἐνῷ γεμίζει πρίτην φορὰν τὸ κανόνιον, πρὶν ἀποστῇ, πε-
πυρωμένον ὃν, καὶ ἐκ τούτου ἀναδίδον ἀφ' ἐκαυτοῦ τὸ πῦρ εἰς
τὴν έχρούτην, καίει τὸν γενναῖον τοῦτον νέον, ἀποτινάζον αὐ-
τὸν κατὰ κρημνοῦ. Ἐνταῦθα ἡ χαρὰ τῶν Ἀθηναίων συνεκερά-
σθη μετὰ τῆς λύπης· ἐκλαύθη παρὰ πάντων, διά τε τὴν ἀξιό-
τητα, καὶ τὸν ἔνθερμον ζῆλόν του· ἦν δὲ ἐτῶν 28, μετρίου
ἀναστήματος, μελανοειδῆς τὴν δψιν. Ο θάγατος τούτου ἐπέ-
φερεν ἀπευχταῖα ἀποτελέσματα, τὴν διχόνιαν τῶν Ἀθηναίων
εἰς τὸ τις νὰ λάθῃ τὴν Φρουραρχίαν, καὶ ἐπομένως τὸν Όδυσ-

σέα, τὸν Γκούραν, καὶ τὰ ἔξης. Οἱ δὲ συμπολῖται αὐτοῦ ἐποίησαν τὰ προσήκοντα ἐπικήδεια, θάψαντες αὐτὸν εἰς τὸν Ναὸν τῶν ἀγίων Ἀναργύρων, ἐπιστήσαντες εἰς τὸν τάφον λίθον, (α) ἐπιγράψαντες καὶ τοῦτο.

« Ἐλλήνων νίκης ἄγγελος ἔπειθες ἔνον πάθος.

η. «Ως ὁ Εὔκλῆς ὁ πελαιός ὁ Μεραθμομάχος.

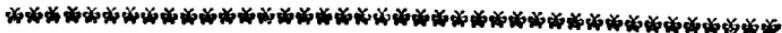
η. «Ως Φοῖνιξ ὅμως 'ε τοῦ πυρὸς τὰς φλόγας σὺ ἐρδίφθης

η Καὶ εἰς ζητάνατον ζωὴν πάλιν ἀνεγεννήθης.»

Εἶτα δὲ εὐγνωμοσύνῃ κινούμενοι καθιστώσι Φρούραρχον τὸν Αύταδελφον αὐτοῦ Σπύρον Κτενᾶν, νέον ἀπειρον τῶν πραγμάτων, καὶ ἀδόκιμον. Μόλιν τοῦτο τὸ οὐ πέφεραν διὰ δλίγον καὶ ρὸν, ἐν δσῳ ἐπραττε κατὰ συμβουλὰς τῶν φρονιμωτέρων.

(α) Τοῦτον κατέθραυσαν οἱ ἔχθροὶ ἀφοῦ ἐκυρίευσαν τὴν πόλιν τῷ 1827, εἶτα οἱ ἐπιζήσαντες ἀδελφοὶ Κτενᾶ συντίμωσαν τὰ τμῆματα καὶ διέθεσαν τὴν πλάκα ἐπὶ τοῦ τάφου τῷ 1832.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Οι Ἀθηναῖοι ἐλευθερωθέντες ἥδη, ἔχαιρον τὰ τῆς ἐλευθερίας καθ' δον δ καιρὸς τοῖς ἐσυγχώρει· ἀλλ' ἐπειδὴ δ πόλεμος δὲν ἐγένετο μόνον πρὸς μόνους τοὺς Τούρκους τῶν Ἀθηνῶν, ὥστε μετὰ τὸ τέλος τούτου νὰ ἡτοχάσουν τὰ πράγματα, ἀλλ' ἦτον γενικὸς ἐναντίον μεγάλου τυράννου, διὰς δὶξ νὰ καταβάλῃ τὴν ἐπανάστασιν τῆς Πελοποννήσου κινεῖ μεγάριθμον στρατὸν κατ' αὐτῆς ὑπὸ τὸν Δράμαλιν Ἀρχηγόν· οἱ Ἀθηναῖοι φοβούμενοι μῆπως δ ἔχθρος εἰς τὴν διάβασιν ἐπιδράμη καὶ τὴν Αττικὴν, ἐταράχθησαν ὡς εἰκός.

Ἐν τούτῳ ἐλθούστις τῆς εἰδήσεως περὶ τῆς προσεγγίσεως τοῦ Δράμαλι, τὸ συρρέεσαν πλῆθος ἐκ διαφόρων μερῶν εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν διὰ τὴν ἐλευθερώσιν της, λαβόντες ἀφορμὴν ἐκ τῆς ρηθείσης εἰδήσεως, καὶ διερεθίζοντες τινὰς τῶν ὄπλοφόρων Ἀθηναίων, θανατώνουσι τοὺς Τούρκους τοὺς παραδοθέντας μὲ τὴν προειρημένην συνθήκην. Οἱ ἀπαίδευτοι στρατιῶται ἀπανθρωπίᾳ φερόμενοι, μολύνουσι τὰς χεῖράς των εἰς ἀθῶα αἴματα· οἱ δυστυχεῖς Τούρκοι κατώκουν δῆλοι σχεδὸν εἰς τὸ δημόσιον καταστημα, διπερ ἦν Διοικητήριον τῆς Τουρκικῆς Ἐξουσίας, καὶ δὲν ἐδύναντο ν' ἀποφύγωσι τοὺς φονεῖς των ὡς περιωρισμένοι εἰς τὰ οἰκήματα ἀσπλοι. Θανατώνοντες δὲ τοὺς ἄνδρας καὶ πολλοὺς τῶν παιδῶν, διαμοιράζονται τὰς γυναικας, λαμβάνων δὲ καθεὶς διποία τῷ ξρεσκεν. Οἱ πρόκριτοι καὶ φρονιμώτεροι πολίται τῶν Ἀθηνῶν καταταραχθέντες εἰς τὴν ἄδικον καὶ ἀπάνθρωπον πρᾶξιν, ἐτρεχον προσπαθοῦντες νὰ διασώσωσιν δοσούς δυνηθῶσι· καὶ μόλις σώζονται ἐκ τῶν ἀνδρῶν μὲν ἔζηκοντα περίπου, ἐκ τῶν ἀρρένων δὲ παιδῶν περὶ τοὺς 150, γυναῖκες δὲ ὡς 500. Καὶ οἱ μὲν ἄνδρες μετά τινων γυναικῶν

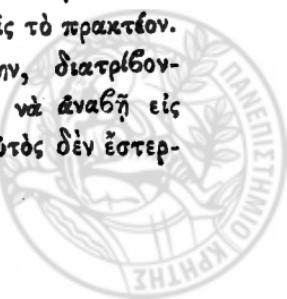

καὶ πολλοὶ τῶν παιδῶν ἀποστέλλονται εἰς Σμύρνην διὰ τοῦ Αὐστριακοῦ Ἀντιπροξένου Γεωργίου Γροπίου, ἀδείᾳ τῆς τοπικῆς Ἀρχῆς· τὰς δὲ γυναικας, ὅσαι μετὰ ταῦτα ἀφέθησαν ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας, παραλαβόντες αὐτοὺς οὗτος εἰς τὸ κατάστημά του φιλανθρωπίᾳ κινούμενος, διὰ νὰ μὴν εἰπώ ἰδιοτελείᾳ, ὡς τινες λέγουσιν, ἔτρεφεν αὐτὰς 200 περίπου τὸν ἀριθμὸν ἐξ ἴδιων ἔξοδων ἐπ' ἐλπίδι τοῦ νὰ ἀποζημιωθῇ ἐν καιρῷ, ἵνας ὅτου εὐκαιρίας λαβόμενος ἀπεπέμψατο καὶ αὐτὰς εἰς τὴν Σμύρνην. Ἐγένετο δὲ τὸ δρᾶμα τοῦτο τὴν εἰκοστήν ὄγδόν του αὐτοῦ Ἰουνίου. Δικαιούνοντες τινὲς ζηλωταὶ τῆς Δεισιδικιμονίας τὴν ἀδικον σφαγὴν, ἐφήρμοζον εἰς τὴν περίστασιν ταύτην τὸν 69 παράγραφον τοῦ ιῆ κεφαλαίου τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ Θεολόγου «Ἀπόδοτε. φησί, αὐτῇ (τῇ Τουρκίᾳ) ὡς καὶ αὐτῇ ἀπέδωκεν ὑμῖν, καὶ διπλώσατε αὐτῇ διπλὰ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς· ἐν τῷ ποτηρίῳ, φησί, ἐκέρασε, κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν· ὥστε ἐδόξασεν ἁαυτὴν καὶ ἐστερνίασε, τοσοῦτον δότε αὐτῇ ἔκσανισμὸν καὶ πένθος.»

Μετὰ τοῦτο οἱ Ἀθηναῖοι ἐνῷ ἐπλησίαζεν ἡ διάβασις τοῦ Δράμαλι, μεταφέροντες εἰς Σχλεμῖνα καὶ Λιγιναν τὰς Οἰκογενίας των, καὶ ἡ πόλις σχεδὸν ἐρημοῦται· τὸ Φρούριον ὑπάρχει ἀδύνατον, καὶ ἀνοχύρωτον διὰ τὰς ἐλλείψεις τῶν ἀναγκαίων.

Πρὶν δημως διαβῆ τὰς Θερμοπύλας ὁ ἔχθρος, ὁ Ἄρειος Πάγος διατάττει νὰ ἐκπτρατεύσωσι πεντακόσιοι Ἀθηναῖοι, ἐνώμένοι μετὰ τῶν ἄλλων Ἕλλήνων διὰ νὰ ἐμποδίσωσι τὴν διάβασιν τοῦ ἔχθροῦ. «Ἡ Πόλις ἀμέσως πέμπει τὴν τοιαύτην δύναμιν ὑπὸ Ὀπλαρχηγούς τὸν Νικόλαον Σαρῆν, Συμεὼν Ζαχαρίτζαν, καὶ Ν. Ἀργύρην.

Ο δὲ Σπύρος Κτενᾶς Φρούραρχος, μὴ δυνάμενος νὰ ὑπερασπίσῃ τὸ Φρούριον, ἀν δ ἔχθρος ἔλθῃ εἰς Ἀθήνας, λέγει πρὸς τοὺς πολίτας νὰ λάβωσι μέτρα περὶ τούτου, δτε αὐτὸς παραιτεῖται· οὗτοι δὲ εὑρεθέντες εἰς ἀμηχανίαν, ἀποροῦσιν εἰς τὸ πρακτέον. Ἀφοῦ δὲ παρεκάλεσεν τὸν Στάθην Κατζικογιάννην, διατρίβοντα τὴν εἰς Ἀθήνας μὲ τριάκοντα στρατιώτας, νὰ ἀναβῇ εἰς τὸ Φρούριον συμβοηθὸς τοῦ φρουράρχου, καὶ αὐτὸς δὲν ἐστερ-

ἔεν ό Ιωάννης Βλάχος, καὶ Νικόλαος Ζαχαρίτζας, παιδες τῶν πρώτων κτηματικῶν οἰκων, βλέποντες ὅτι κινδυνεύει νὰ χάσωσιν οἱ Ἀθηναῖοι δπερ μὲ τόσους ἀγῶνας, μὲ τόσα ἔξοδα, καὶ μὲ τόσα αἴματα ἐκέρδισαν, φιλοτιμούμενοι οἱ δύο οὗτοι νέοι νὰ μείνωσιν εἰς τὸ Φρούριον, καὶ στήσαντες τὰς σημαίας εἰς τὸ μέσον τῆς ἀγορᾶς, προσεκάλουν τοὺς ὅσοι ἀπὸ πατριωτισμὸν ἀποφασίζουσιν ν' ἀποθάνωσι μετ' αὐτῶν εἰς τὴν διάσωσιν τῆς ἡδη ἐλευθερωμένης πατρίδος.

Τὸ παρόδειγμα τοῦτο ἐνθαρρύνει τριακοῖους ἑδομήκοντα νέους καὶ μὲ ἀπόφασιν μένσυσιν, ἢ νὰ σώσουν τὸ Φρούριον καὶ τὴν πόλιν, ἢ νὰ ἀποθάνωσιν ἐδῶ· καὶ ταυτοχρόνως σπεύδουσι νὰ ἐφοδιάσουν, ἐπιδιορθώσουν, καὶ ὄχυρώσουν τὸ Φρούριον κατὰ τὸ δυνατόν, ἐργαζόμενοι ἡμέραν καὶ νύκτα, ποῖος μὲν νερὸν, ποῖος δὲ ἔντλα, καὶ ποῖος λίθους ἀράμενος ἐπ' ὥρων, νὰ μεταχομίζῃ ἐνταῦθοι εἴνε τῷ ὅντι ἐπαινετοὶ οἱ δικαιριθέντες οὗτοι ἄνδρες διὰ τὸ φιλόπατρι αὐτῶν καὶ τολμηρὸν ἐπιχείρημα· τολμηρὸν δὲ τὸ λέγω, διότι ἡσαν ἐγκαταλειμμένοι· δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, εἰμὴ ὅτι πνεῦμα πατριωτισμοῦ παρὼνταν τὰς ψυχάς των.

Ἐν τούτῳ δὲ γράφουσι πρὸς τοὺς ἰδίους αὐτῶν γονεῖς καὶ οἰκείους καὶ πάντας τοὺς συμπολίτας, ἔξηγούμενοι τὰ αἰσθήματά των. Ἡσον δὲ τὰ ἐνδιαλαμβανόμενα ὡς ἐγγιστα τοῦ νοήματος τῶν γραμμάτων κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον.

« Ἀγαπητοὶ γονεῖς, φίλοι, συγγενεῖς, καὶ λοιποὶ Συμπόν λεῖται! ἡ Πατρίς μας βλέπετε κινδυνεύει τὰ ἐσχατα· μὴν μὴ δυνάμενοι νὰ πράξωμεν ἀλλως πως, ἀπερχοίσαμεν νὰ μελλωμεν ἐδῶ, διὰ νὰ τὴν ὑπερασπισθῶμεν δλοι δμοῦ μὲ ἀπόφασιν νὰ χύσωμεν καὶ τὴν ὑστερινὴν σταλαγματίαν τοῦ αἴματός μας. Τίποτε ἄλλο δὲν ζητοῦμεν ἀπὸ σᾶς, εἰμὴ τὴν εὐχὴν σας, τὴν ἀγάπην σας, καὶ ὑγείαν σας, καὶ νὰ παρακαλήστε τὸν Θεὸν διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος. Ἡ ὑπόθεσις τῆς πατρίδος εἶναι ὑπόθεσις τοῦ Χριστοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ἐλπίζομεν εἰς τὴν θείαν θογύθειαν νὰ μὴ χαθῶμεν ἀδίκως, μήτε ἡμεῖς, μήτε ἡ πατρίς· εἴθε ν' ἀπολαύσωμεν καὶ ἡμεῖς ἐσας, καὶ σεῖς ἡμᾶς, καθὼς ἐπιθυμοῦμεν.» Τὴν 1 Ιουλίου 1822.

Αλλ' ἐν τοσούτῳ εἰσέρχονται εἰς τὴν πόλιν καὶ ἄλλοι ἔνθερ-
μοι ζῆλωταί, ὁ Ἡγούμενος τοῦ Βρανᾶ Γαβριήλ Ἀναστασίου
μετά τινων ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του, ὁ Ν. Σχοῖς, ὁ Σ. Ζαχαρί-
τζας, καὶ Λάζαρος Ἐλιακόπουλος, μετὰ τῶν ὡπ' αὐτοὺς, ὥστε
οἱ πάντες ἐγένοντο περὶ τοὺς πεντακοσίους.

Οἱ ἐν Σχλαμίνι Ἀθηναῖοι οἱ πλεῖστοι κτηματίαι εὐγνωμο-
σύνη κινούμενοι, καὶ προτροπῇ τοῦ Ἀρείου Πάγου ψηφίζουσι τὰ
ἄκολουθα.

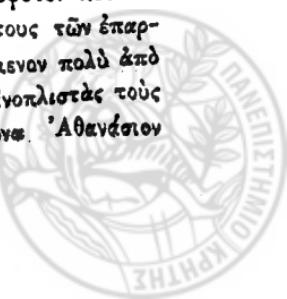
* Ἀρετῆς ἔνεκα

Οἱ Ἀθηνῶν Διονύσιοι (α) ἐπιβεβαίοι.

« Όσοι καὶ ὅποιοι Ἀθηναῖοι Ἑλληνες ζῆλω ἐνθέρμω καὶ

(α) Συνήθεια δεσποτικὴ τῶν Ἀρχιερέων ἦτον νὰ προγράφωνται ἐν παντὶ ἐπισήμῳ ἐγγράφῳ, ὅταν μάλιστα ἦτον ἀνάγκη νὰ ἔχῃ τὴν κύ-
ρωσιν.

Οἱ Ἀρχιερεὺς οὗτος ἦν ἀνεψιὸς τοῦ ἀκοδίμου Γρηγορίου τοῦ Πα-
τριάρχου ἐκ Δημητράντης τῆς Ἀρκαδίας, ἀνὴρ σεβάσμιος καὶ ἐνάρετος· ἀπέθανε δὲ τῷ 1823 τῇ 14 Μαΐου οὕτω πως. Κατ' αὐτὰς συνέπεσε νὰ
ἔλθῃ ἀπὸ Τῆγον ἡ αὐταδέλφη του πανοικὶ εἰς Ἀθήνας· ἐπειδὴ δὲ τὸ
φέρον πλοῖον ἦν μολυσμένον ἀπὸ πανώλους νόσου, ἀγνοούσης τῆς γυ-
ναικὸς, τὴν δευτέραν ἡμέραν τοῦ ἐρχομοῦ τῆς ἀποδημίας τις τῶν ἐν
τῷ πλοῖῳ ὑπὸ τῆς αὐτῆς νόσου, καὶ φανερωθέντος τοῦ πράγματος, τί-
θεται δὲ πόδι φύλαξιν, ἐνῷ εἰσέτι δὲν εἶχε λάθη συγκοινωνίαν μετά τίνος
τῶν παρ' ἡμῖν· ἐπειδὴ ὅμως ἡ πανερότης του ἤλθεν εἰς ἐπίσκεψιν τῆς
αὐταδέλφης του πρὸ τοῦ συμβάντος θανάτου, ἔδωκεν ὑποψίαν εἰς τὴν
τοπικὴν Διοικησιν, μήπως ἔλασθε κοινωνίαν μὲ τοὺς περὶ τὴν ἀδελφήν
του, καὶ οὕτως ἐνεκλείσθη εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, περιωρισμένος μὲ αὐ-
τηρὰν φύλαξιν. ἀπὸ θαθεῖαν δὲ λύπτην κυριεύθεις διὰ τὸν ἀνόικειον, ὃς
ἐνόμισε, τρόπον τοῦ περιορισμοῦ εἰς τὸν Ἀρχιερατικὸν χαρακτῆρά του,
καὶ περιπεσὼν εἰς ἀσθένειαν, μετ' ὀλίγας τελευτᾶς· ἦν δὲ ἐτῶν περὶ
τὰ 40, εὐμεγέθης ὥν τὸ ἀνάτημα, γένειον ἔχων μαυροειδὲς ἀναλο-
γοῦν τῷ σώματι κατὰ τὸ ποσόν· ἦν δὲ τὸ πρόσωπον γαληνὸς καὶ τὸ
εἶδος χαρείς. Ὁφείλεται πολὺ εἰς τὸν ἀνδρα τοῦτον, ἐπειδὴ ἔδωκε
τὴν ἀσθένειαν εἰς τοὺς ἐπισκόπους του τὸν Ταλαντίου Νεόφυτον καὶ τὸν
Ἱσαΐαν Σαλώνων, προσέτι ἐπρότρεψε καὶ τοὺς προκρίτους τῶν ἐπαρ-
χῶν, οἵτινες διήγειραν τὸν λαὸν εἰς τὰ δπλα, ἐνθαρρυνόμενον πολὺ ἀπὸ
τὰς εὐχὰς τῶν Ἀρχιερέων, καὶ μάλιστα ἐνῷ εἶχαν ἐνοπλισθεὶς τοὺς
Ἐπισκόπους, καὶ Στρατηγὸν τὸν περίφημον Ἰεροδιάκονον· Ἀθανάσιον
Δωριέα, τὸν κληρίζεται Διάκονον.

πατριωτισμῷ ὥμοσαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς πατρίδος, καὶ ἀπεράσιται μετὰ τῶν τριῶν Ἐφόρων κυρίων Γαβριήλ, Ἰωάννου Βλάχου, καὶ Ν. Ζαχαρίτζα, καὶ τοῦ Γραμματέως Ἰωάννου Σκουζέ, καὶ τῶν Ὀπλαρχηγῶν Σπύρου Κτενᾶ, Λάμπρου Ἡλιακοπούλου, Συμεὼν Ζαχαρίτζα, καὶ Νικολάου Σαρῆ. νὰ συγχινούνεσσι, καὶ νὰ χύσουν τὸ αἷμά των ἔως εἰς τὴν ἐσχάτην σταλαγματίαν, ὑπερμαχοῦντες νὰ κρατήσωσι καὶ νὰ διαφυλάξωσι τὴν Ἀκρόπολιν, ἐκκλείοντες καὶ καταπολεμοῦντες τοὺς εἰσερχομένους κατ' αὐτῆς ἐχθροὺς Τούρκους· οἱ τοιοῦτοι γνωστοποιηθέντες κατ' ὄνομα καὶ ἀπὸ τοὺς ῥηθέντας Ἐφόρους θέλει θαυμασθοῦν (α) ἀπὸ τὸ ἔθος, θέλει στεφανωθοῦν (β) μὲ τὴν εὐγαρίστησιν τῶν συμπολιτῶν των Ἀθηναίων, ως λυτρωταὶ τῆς πατρίδος καὶ εὐγενεῖς Ἀθηναῖοι. Ή δὲ Σ. Διοίκησις τοῦ Ἀρείου Πάγου, καὶ οἱ πατριώται Ἀθηναῖοι, προσφέρουσιν εἰς αὐτοὺς ἀρετῆς ἔνεκκα δέκα χιλιάδας δένδρα ἐλαιῶν ἐκ τῶν Ἑθνικῶν, ἐφ' ὧ καὶ ἐγένετο πὸ παρὸν ἐπικυρωμένον παρὰ τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ τῶν ἐν Σαλαμῖνι παρευρεθέντων Ἀθηναίων, καὶ ἐσφραγισμένον τῇ σφραγίδι τῆς Κοινότητος τῶν Ἀθηνῶν εἰς ἔνδειξιν.

Προσθ. Εάν ἡ Ὑπερτάτη Διοίκησις δὲν θελει συγκατανέψη εἰς τὰ εἰρημένα, ὑποσχόμεθα ἡμεῖς οἱ Ἀθηναῖοι νὰ τὰ δώσωμεν ἐξ ιδίων μας (γ) κατ' ἀναλογίαν ως ὑπογραφόμεθα.

Ἐν Σαλαμῖνι, τῇ 6 Ιουλίου 1822 (Τ. Σ.)

(Ἐπονται 63 ὑπογραφαί)

(Τ. Σ.) Ἐπικυροῦ δ Ἄρ. Πάγος τὰ δημιουρηθέντα τὴν ὑπόσχεσιν τῶν ὑπογεγραμμένων.

Ο ΤΑΛΑΝΤΙΟΥ ΝΕΟΦΥΤΟΣ Πρεδερος.
Κ. ΤΑΣΙΚΑΣ

ΠΑΝΟΥΣΗΣ ΤΡΕΨΙΑΔΗΣ

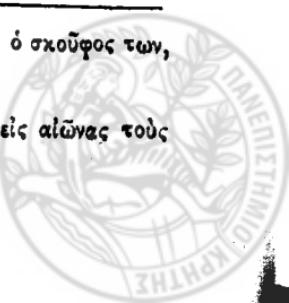
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΤΑΜΑΤΟΓΙΑΝΝΗΣ

Διὰ τὸν Ἀρχιγραμματέα ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΙΔΗΣ

(α) Οὔτε καν τοὺς ἐρωτᾷ τὶς ἀπὸ τὶ μελί κρατεῖ ὁ σκοῦφος τῶν, κατὰ τὴν παροιμίαν.

(β) Οὔτε τὸν ἐξ ἀκανθῶν στέφανον.

(γ) Ἀκόμη χρεωστοῦνται καὶ θέλει χρεωστοῦνται εἰς αἰώνας τοὺς ἀπαντας.

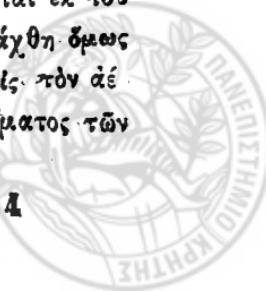
Τὸ ἔγγραφον τοῦτο ἐστάλη εἰς τὴν Πόλιν, δπερ ἐνέδρανε τοὺς ἐν αὐτῇ διὰ τὴν πρὸς αὐτὸὺς εὐγνωμοσύνην τῶν συμπολιτῶν. ἸΑρά γε ἐκ τῶν ἀνδρῶν τούτων ἀντημείρθη καν εἰς μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων; οὐδεὶς! οὕτε ἐκ τῶν ζώντων, οὕτε ἐκ τῶν παλιδῶν τῶν ἀποθανόντων.

Οἱ Δράμαλις μαθὼν ὅτι τὸ Φρούριον διχυροῦται, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀπεφάσισαν νὰ τὸ ὑπερασπισθῶσι μὲ τὴν ἐσχάτην σταλαγματίν τοῦ αἴματός των, ἔχοινε μάταιον ν' ἀποστείλῃ πρὸς τὰς Ἀθήνας μέρος τῆς Διγάμεως του. Οὗτον πανστρατικὴ δικβαίνει τὸν Ἰσθμὸν, καὶ εἰσέρχεται εἰς τὴν Πελοπόννησον· καὶ οὕτως ἡ Ἀττικὴ ἀποφεύγει οἵδη τὸν κίνδυνον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Ἐπειδὴ αἱ Ἀθῆναι εὑρίσκοντο οἵδη ἔξω κινδύνους ἀρχεται μεταξὺ τῶν Πολιτῶν ἡ διχόνοια. Οἱ Φρούραρχος Κτενᾶς μικρόνοις ὁν, πράττει ἀνόητα, καὶ ἡ ἀνοησία αὐτοῦ ἐπιφέρει θάνατον τοῦ Γεωργίου Σκουζέ, ἐπιστάτου τῶν Προσδόμων, διαπραχθέντα ἀπό τινας κακούργους στρατιώτας του· φυλακίζει καὶ ἄλλους πεντέξ ἐκ τῶν κτηματικῶν, τοὺς διποίους μετέφερεν ἐκ Σαλαμίνος, ἐπὶ σκοπῷ, ἢ νὰ τοὺς ἀφκιρέσῃ χρήματα πρὸς χρῆστιν στρατιώτακῶν μισθῶν, ἢ νὰ τοὺς θανατώσῃ, ἀν δὲν χρηματοδώσωσιν.

Οἱ Μεγαλόψυχος Ν. Σαρῆς τεταρχγμένος εἰς τὰ μωρὰ καὶ βλαβερὰ κινήματα τοῦ Κτενᾶ, διαχοεῖται δπως ἔξωτει αὐτὸν ἐκ τοῦ Φρουρίου· ὑποκρινόμενος δὲ φιλίχν, κατορθοῖ καὶ ἐμβαίνει εἰς τὸ Φρούριον μὲ δεκαπέντε μόνον στρατιώτας, καὶ δυνάμεις τῆς μικρᾶς του δυνάμεως καθίσταται ἵκανθς καὶ κυριεύει τὸ Φρούριον, ἀργοῦ ἐδίωξεν ἀρέ δλαχτας τὰς θέσεις τοὺς φρουρὺς, οἵτινες ὑπέρβαντον τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐνδομήκοντα· ἐνσπείρει τὸν φρέσον εἰς τοὺς περὶ τὸν Κτενᾶν, καὶ καταχρηματίζονται ἐκ τοῦ Φρουρίου ἔως δτού νὰ σωθῶσιν εἰς τὴν Πόλιν· ἐφυλάχθη δρεως νὰ μὴ θανατώσῃ τινὰ, τουρκείζων καὶ πιστολίζων εἰς τὸν ἀέρα, μόνον διὰ νὰ φοβήσῃ· ἐφείδετο γὰρ πολὺ τοῦ αἴματος τῶν συμπολιτῶν του.

Εύθυνς ἀπολύει τοὺς φυλακωμένους, καὶ κηρύττει εἰς τὴν πόλιν τὴν εἰρήνην καὶ διμόνοιςγε· προσλαμβάνει εἰς τὸ Φρούριον συμβούθδὸν τὸν Δημήτριον Λέκκαν, καὶ προσπαθεῖ νὰ φανῇ εὐδόκιμος εἰς τοὺς συμπολίτας του. Οἱ δὲ ἐναντίοι, ἐν οἷς ἦσαν καὶ Ἰω. Βλάχος καὶ Ν. Ζαχαρίτζας, φοβούμενοι ἀπευχταῖς, διὰ νυκτὸς ἀνεχώρησαν. Τοιαῦτα εἶναι τῆς διχονοίας τ' ἀποτελέσματα.

Μετὰ ταῦτα οἱ περὶ τὸν Ἰω. Βλάχον, Ν. Ζαχαρίτζαν, καὶ Συμεὼν Ζαχαρίτζαν περὶ τοὺς 500, ἀπέρχονται μὲν εἰς τὰ Δερβενοχώρια τῆς Μεγαρίδος, διὰ νὰ ἐμποδίσωσι τὴν ἔξοδον τῶν ἔχθρῶν ἀπὸ τοῦ Ἰσθμοῦ, ἐναμένοι μὲ τοὺς περὶ τὸν Δ. ‘Τψηλάντην καὶ Νικήταν, οἵτινες ἐφύλαττον ἔκει, ἀφοῦ ὁ Δράμαλις ἐκλείσθη εἰς Κόρινθον. ’Ἄλλ’ ὁ κύριος σκοπός των ἥτον νὰ ἐνεργήσωσι τι κατὰ τοῦ Σαρῆ. Ἐπειψαν δὲ καὶ οἱ περὶ τὸν Σαρῆν στρατιώτας ἑκατὸν εἰς Μεγαρίδα ὑπὸ τὸν διπλαρχηγὸν Σπυρίδωνα Κυριακόν.

Ἀφοῦ δὲ τὰ Σώματα ταῦτα διέτριψαν ἡμέρας τινὰς, ἔως δτου ὁ Δράμαλις δέν ἥτον εἰς κατάστασιν νὰ ἐξέλθῃ τῆς Κορίνθου, οἱ ἐναντίοι τοῦ Σαρῆ πείθουσι τὸν ‘Τψηλάντην καὶ Νικήταν νὰ ἐλθωσιν εἰς Ἀθήνας, διὰ νὰ ὑποχρεώσωσι τὸν Σαρῆν νὰ τοῖς παραδώσῃ τὸ Φρούριον. Τίποτε ἀλλο δὲν ἐκίνησεν εἰς τοῦτο τοὺς Ἀθηναίους αὐτοὺς, εἰψὴ φθόνος. Καὶ ὁ φθόνος δὲν ἵξεύρει ποτὲ νὰ προτιμήσῃ τὸ συμφέρον.

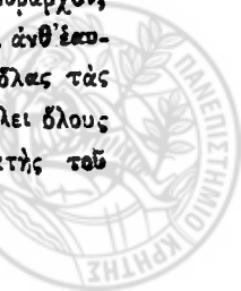
Ἐρχόμενοι δὲ ἐνταῦθα οἱ ἀρχηγοὶ οὗτοι ‘Τψηλάντης καὶ Νικήτας μετὰ τῶν ἐναντίων τοῦ Σαρῆ προσκαλοῦσιν αὐτὸν νὰ ἐμφανισθῇ ἐνώπιον των, θέλοντες νὰ τὸν πείσωσι νὰ παραχωρήσῃ τὸ Φρούριον. ’Ἄλλ’ οὗτος δὲν ἐδώκεν οὐδεμίαν ἀκρόασιν. Βλέπων δὲ ὅτι ἀποσπῶσιν ἀπ' αὐτοῦ τοὺς Πολίτας, καὶ προσπαθοῦσιν οἱ ἐναντίοι, ὥστε νὰ ἐγκατατείφθῃ μόνος, εὑρέθη εἰς στεγνὴν θέσιν. Καὶ διὰ νὰ μὴ δώσῃ εἰς αὐτοὺς τὸ Φρούριον, παρ' ὃν ἥδικετο μᾶλλον, ἢ ἥδικει, προκρίνει καὶ καλεῖ ἐκῶν ἀέκων τὸν Ὁδυσσέα διὰ γραμμάτων, ὑποτχόμενος νὰ παραδώσῃ αὐτῷ τὸ Φρούριον, θεωρῶν αὐτὸν προτιμότερον τοῦ ‘Τψηλάντου. Ταῦτα δὲ Σαρῆς ἐνήργει καὶ ἐπραττε μετὰ τοῦ Λέκκα καὶ τοῦ Μελετίου Βασιλείου, οἵτινες ἐλθόντες πρὸς τὸν Ὁδυσσέα

διεκοίνωσαν τὰ κατ' αὐτοὺς, καὶ τὰ τῶν φυτριῶν. ἔτυχε δὲ καὶ πρὸ δλίγων ἡμερῶν οἱ ἐν Αἰγίνῃ πρόχριτοι τῶν Ἀθηνῶν νὰ καλέσωσι τὸν Ὁδυσσέα ἐπὶ τὸν αὐτὸν σκοπόν. Ἐν τούτοις δὲ Σαρῆς ἦσθαι ετο τὴν δεινότητα τῆς περιστάσεως, καὶ ἐδυσκολεύετο νὰ παρκδώσῃ τὸ Φρούριον. Ὁθεν ἐθύρευε τὴν σύμπραξιν τῶν συμπολιτῶν του, διὰ νὰ μὴ δώσῃ τὴν ἵξουσίαν τοῦ τόπου εἰς ἄλλοτρίας χεῖρας· ἀλλ' οἱ ἐναντίοι ἤσαν πολλοί, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ ἀσθενέστερον.

Οἱ Ὁδυσσεὺς λαβὼν τοιαύτην αἵστον εὔκαιρίαν, ἔχαρτη τὰ μέγιστα, μακαρίζων ἔχυτὸν, κύριος ἥδη γενόμενος τοῦ Φρουρίου τῶν Ἀθηνῶν, καὶ κατὰ συνέπειαν μεγαλητέρας ἐκτάσιες. Παραλαβὼν δὲ μεθ' ἔχυτον τὸν Ἰωάννην Γκούραν, ἔχων καὶ στρατιώτας 150, ἔρχεται εἰς Ἀθήνας, τὴν είκοστὴν πρώτην Αύγουστου 1822. Οἱ ἐν τῷ Φρουρίῳ δὲ ὑποδέχονται αὐτὸν μὲ κανονοβολισμὸν, προσφέροντες αὐτῷ καὶ τὰς κλεῖς τοῦ Φρουρίου.

Οὗτος δὲ φύσει πονηρὸς καὶ πανοῦργος, ἐνεδύθη τὴν Ἀλωπεκῆν, ποιούμενος συχνὰς συκεντεύξεις μετὰ τοῦ Ἄψηλάντου καὶ Νικήτας, ὑποχωρῶν αὐτοῖς διὰ λόγου μόνου τὸ Φρούριον, καὶ ὠφελούμενος ἀπὸ τὴν ἀπλότητα τῶν δύο τούτων, εύρισκες εὔκαιρίαν νὰ τοὺς ἀπατήσῃ καὶ ἀλλως πῶς. «Πρέπει, λέγει, νὰ συνδεθῶμεν σφιγκτὰ, καὶ διὰ νὰ φυλαχθῇ ἡ πίστις μεταξὺ ἡμῶν, νὰ δρκισθῶμεν καὶ νὰ σχηματίσωμεν Ἐταιρίαν μυστικήν. Ἐπρόβαλε λοιπὸν, δτι δὲ. «Ἄψηλάντης νὰ γένη Ἡγεμὼν τῆς Ἑλλάδος, δὲ Κωλοκοτρώνης Ἀρχιστράτηγος τῆς Πελοποννήσου, δὲ Μάρκος Βότσαρης τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, καὶ αὐτὸς δὲ Ὁδυσσεὺς Ἀρχιστράτηγος τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος. Οἱ Ἄψηλάντης ἐπείσθη μὲν, ἀλλ' ἐφύλαξε τὴν Ἡγεμονίαν διὰ τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἀλέξανδρον. Τοιαῦτα ἐπαιζεν δὲ Ὁδυσσεὺς πρὸς στερέωσιν τοῦ μέλλοντός του.

Ἀφοῦ δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ἐγνώρισαν τὸν Ὁδυσσέα Φρούραρχον, οὗτος ἀπεποιούμενος δολίας τὴν Φρούραρχίαν, διορίζει ἀνθέστοῦ Φρούραρχον τὸν Ἰωάννην Γκούραν, κατακρατεῖ δλας τὰς θέσεις καὶ τοὺς προμαχῶνας τοῦ Φρουρίου, καὶ ἀποβάλλει δλους ἐν γένει τοὺς Ἀθηναίους φύλακας. Γενόμενος δὲ ἐγκρατῆς τοῦ

Φρουρίου καὶ τῶν πραγμάτων τῆς Πόλεως, διαθέτει τὰ πάντα κατ' ἀρέσκειαν, ἐφοδιάζων τὸ Φρούριον μὲν τροφὰς καὶ πολεμεφόδια. Καὶ ἐπειδὴ τὸ Κοινὸν ἡ δημοτικὸν Ταμεῖον δὲν εἶχε χρήματα, δανείζει αὐτῷ ἐξ ιδίων του γρόσια τουρκικὰ δεκατριῶν χιλιάδων, τιμωμένου τοῦ διεστήλου πρὸς ὀκτὼ γρόσια. Ταῦτογρόνως ἔζητος καὶ διωρίσθη ὑπὸ τῆς Τοπικῆς Ἀργῆς Οἰκονόμος τοῦ Φρουρίου διὰ τὸν λογαριασμὸν ἔξόδων καὶ ἐσόδων. Εἴτα ἐνεργεῖ διὰ τῶν προκρήτων τῆς Λεβαδίας παροκούντων ἥδη ἐνταῦθα, καὶ ἐκλέγεται Ἀρχιστράτηγος τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος, συνελεύσεως γενομένης Ἀθηναίων, Θεσσαλίων, Λεβαδιτῶν· δὲ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν διαζώνυνται αὐτῷ τὴν σπάθην ἐπευχόμενος τὰ κατ' εὐχὴν· ἡ σπάθη δὲ αὕτη ἦτον τοῦ Ὁμέρου Βριώνη, περὶ ἣς ἐρέθη ἐν τοῖς προγουμένοις.

Ἐν τούτοις δὲ διὰ νὰ φανῇ τρομερὸς εἰς τοὺς Ἀθηναίους, κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ, καὶ νὰ δειξῃ αὐτοῖς ὅποιας φύσεως ἄνθρωπος εἶνε, συλλαμβάνει διὰ νυκτὸς δύο νεήλυδας ὅμοιογενεῖς, καὶ τοὺς κρεμᾷ εἰς ἀγγόδυνην. Ιερέα δέ τινα ζῶντα κτίζει δρθιον ἔως οὖ ἀπέπνευσεν διαυγῆς, διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ μὲ τοιαύτην θυσίαν τὸν Δαίμονά του· διότι ἦν ἀσπονδος ἔχθρὸς τῶν ἱερωμένων, καὶ τὸν φόνον αὐτῶν ἐδόξαζεν οἰωνὸν αἴσιον, ώς γνωστὸν τοῦτο πᾶσι τοῖς Ἑλλησιν. Ἰδοὺ δόξα ἀλλοκοτος! Ἰδοὺ μιαρότης ἐβραϊκή!

Ἐπομένως παραλαμβάνων μεθ' ἔαυτοῦ δύο τρία πρωτοπαλήκαρά του ἐκ τῆς φρουρᾶς τῆς Ἀκροπόλεως, διέρχεται τὰς ἐπάλξεις τοῦ Φρουρίου, ὑποδεικνύων ἀφ' ὑψηλοῦ πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἀγροὺς καὶ τοὺς ἐλαιῶνας τῶν Ἀθηνῶν, λέγων, ἴδού τὰ πλούτη τῶν στρανιωτῶν. Ταῦτα πάντα ἡμέτερα· δὲν μένει ἥδη ἄλλο, εἰμὴ νὰ ἔκριζωσωμεν τὰς ἀκάνθας, διότι τοὺς προκρίτους Ἀθηνῶν. Τὰ δὲ πρωτοπαλήκαρα ἀποκρίνονται· «ὅτι γνωρίζεις τὴν γενναιότης σου πρόσταζε, ἡμεῖς ἄλλο δὲν ξεύρομεν εἰμὴ νὰ ἔκτελωμεν τὰς διαταγάς Σου· εἰς δλα μᾶς ἔχεις προθύμους.」 Ίδού ἀληθές τὸ ἀξιωμα, διτι φιλεῖ τὸ ὑπήκοον τοῖς τοῦ Ἀρχοντος ἥθεσιν ἔξομοιοῦσθαι.

Μετὰ ταῦτα διέταξε νὰ κατασταθῇ Δημογεροντία μὲ ἐλεύθεραν ἐκλογὴν τῶν Πολιτῶν, καὶ οἱ ἐκλεχθέντες Δημογέροντες

νόσαν, ύπο τὴν δνομασίαν Ἑφόροι, Θωμᾶς Λ. Χωματιανὸς, Παναγῆς Ζαχαρίζας, Ἰωάννης Βλάχος, Παναγῆς Σκουζές, καὶ Ἰωάννης Πάλλης· (τῇ ἀ. Σεπτεμβρίου 1822). Εἶτα ἐζήτησε πεντακοσίους στρατιώτας Ἀθηναίους ν' ἀκολουθήσωσιν αὐτὸν εἰς ἔκστρατείκν.

Η Κοινότης τῶν Ἀθηνῶν ἐκοῦσα ἀέκουσα πληρώνει μὲν μεθούσας πεντακοσίων στρατιωτῶν, οὗτος δὲ παραλαμβάνων μεθ' ἑκυτοῦ τοιακοσίους πεντήκοντα Ἀθηναίους ἀμισθώτους ὑπὸ Ὄπλαρχηγοὺς Ν. Σαρῆν καὶ Ν. Ἀργύρην, Μελέτιον Βασιλείου, Δημητρίου Αέκκαν, καὶ Ἰω. Δάδαχριν, στρατεύει περὶ τὴν Βοιωτίαν, μετὰ τὰ μέσα τοῦ Ὁκτωβρίου. Ἐδῶ προταρμόδεται νὰ εἴπωμεν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους τὴν παροιμίαν τοῦ Δαμαλῶν· «τὰ λιανὰ δὲν θέλατε, τὰ χοντρὰ γυρεύατε, πραβᾶτε τῷρα Διαβόλοις τὸν χερόμυλον».

Ο νέος δὲ Ἀρχιστράτηγος ἀπαντήθεις μὲ τὸν ἔχθρὸν μεταξὺ Βελήτζας καὶ Δαδίου χωρίων Βοιωτίας, δπου ἀναγκαζόμενος νὰ συνάψῃ μάχην, τρέπεται εἰς φυγὴν, πρῶτος αὐτὸς τρέχων ὅσον τάχιστα διὰ τῆς ὡκυποδίας του (ἢ γὰρ ὡκυποδέστατος τῶν Ἑλλήνων, ὑπερτρέχων καὶ τὸν ἄριστον ἵππον), τὸ δὲ στράτευμα ἀκολουθοῦν τὰ ἔχνη τοῦ Ἀρχηγοῦ, μόλις τὴν ἐπιοῦσαν τῆς μάχης ἡδυνήθη νὰ τὸν εῦρῃ εἰς τὰ κρησφύγετα τῶν δασῶν.

Ο φιλόπατρις δὲ καὶ γενναῖος Σαρῆς νομίζων αἰσχρὸν τὴν φυγὴν ἐπιμένει εἰς τὴν θέσιν μόνος, καὶ πυροβολεῖ τοὺς ἐπερχομένους δυον ἥδυνατο, καὶ ἀσάλευτος ἀπὸ τὴν θέσιν του, συλλαμβάνεται ζῶν κατ' ἀποτυχίαν τῶν πυκνοτάτων ἔχθρικῶν θολίων. Εἶτα δὲ ἀπάγεται αἰχμάλωτος εἰς Λάρισσαν πρὸς τὸν Ῥουσίν Πασσᾶν. Ο Ἑλλην οὗτος ἦτον γενναῖας, ἀνδρεῖας, καὶ ἀγαθῆς φύσεως. Πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως εἶχε δεῖξη δείγματα τοιαύτης φύσεως πρὸς τὴν Τουρκικὴν Ἐξουσίαν, θν πολλάκις κατήσχυνε δραπετεύων ἀπὸ τὰς χειρας τῶν κρατούντων καὶ ἀπὸ εἰρκτὴν, καὶ ἀπὸ μέσον πολλῶν· ἦτον δριώς καὶ κακῶν ἥθων εἰς τὴν παιδικὴν ἡλικίαν ἀποτελέσματα τῆς ἀπαδεύτου μεγάλης του φύσεως. Ἀπαγθεῖς δὲ εἰς Λάρισσαν βάλλεται εἰς εἰρκτὴν ἐμπειρεχομένην εἰς τὰ οἰκήματα τοῦ Ῥουσίν

Πασσᾶς ἀλυσοδεμένος. Ἐν τῷ εἰρκτῇ μελετῶν τὴν ἀπόδρασιν, τὴν ἐννάτην ἡμέραν λύει τὰς ἀλύσεις, καὶ ἐν μέσῳ τῆς νυκτὸς ἐξέρχεται πιθῶν ἀπὸ τοῖχον εἰς τοῖχον, καὶ τὴν ἡμέραν φθάνει εἰς τις Βλαχοποιένα, τὸν ὅποιον πείθων ἀλλάζει τὰ ἱμάτια, ἐνδυθεὶς τὰ ποιμενικὰ, καὶ οὕτως ἀποκρινόμενος καθ' ὅδον ποιμενικὴν προφορὰν, κατώρθωσε νὰ ἀπατήσῃ τοὺς ἀπαντῶντας ἔχθρούς, ὥστε ἐφθασεν εἰς Ταλαντοῦσι πρὸς τοὺς ἡμετέρους, ὅκτὼ ὄλας ἡμέρας πορεύμενος ἀπὸ ὅρος εἰς ὅρος, τρερόμενος ἀπὸ χόρτα. Τὴν 24 τοῦ Δεκεμβρίου φθάνει εἰς Ἀθήνας πρὸς τὴν ἀ. φυλακὴν τῆς νυκτὸς, καὶ τὴν ἐπιοῦσαν τὰ Χριστούγεννα ἐμφανίζεται ὡς ἀναστημένος ἐκ νεκρῶν εἰς τὴν Πόλιν· διότι ἐνομίζετο παρὰ πᾶσι θανατωμένος.

Οὐ Οδυσσεὺς δὲ, ἀν καὶ νικημένος, κατορθοῖ καὶ κάμνει συνθήκην μετὰ τοῦ ἔχθροῦ, ἀπατῶν καὶ δολεύμενος αὐτόν. Μίαν ἀπὸ τὰς ῥαδιουργίας του ἡτον καὶ τοῦτο, πλάττει γράμματα τῶν ἀλβανῶν τῶν ἐν τῷ πολέμῳ, ὡς στελλόμενα δῆθεν πρὸς αὐτὸν, διελαμβάνοντα ἀπιστίαν πρὸς τοὺς Τούρκους, καὶ προδασίαν τῶν Τουρκικῶν πραγμάτων· καὶ κάμνει νὰ συλληφθῶσιν ἀπὸ τοὺς Τούρκους τὰ γράμματα· ὁ δὲ Πασσᾶς πιστεύσας τὰ ἐνδιελαμβανόμενα ὡς ἀληθῆ, ἐβιάσθη καὶ συνθήκας νὰ κάμη, καὶ ν' ἀναχωρήσῃ. ὥστε τὸ ἔτος τοῦτο, ἡ Ἀνατολικὴ Ἑλλὰς ἔμεινεν ἀβλαβής ἀπὸ ἐπιδρομᾶς τῶν ἔχθρων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Οὐ Γκούρας ἀφοῦ ἔλαβε τὴν Φρουραρχίαν ἐπειελήθη νὰ δχυρώσῃ, ἐνδυναμώσῃ, καὶ ἐφοδιάσῃ τὸ Φρούριον καθ' ἀς ἔλαβεν δδηγίας καὶ διαταγὰς παρὰ τοῦ Ἀρχηγοῦ αὐτοῦ Ὁδυσσέως. Καὶ διὰ προτροπῆς τούτου, ἐπιστασίᾳ τοῦ Φρουράρχου, δαπάγνετε καὶ ἐργασίαις καὶ προθυμίᾳ τῶν Ἀθηναίων ἀνεγείρεται ἐκ Βάθρων δ προμαχῶν τῆς πηγῆς, ητις ἐξ ἀλλης ἐπιχειρήσεως τυχαίως ἀνεκαλύφθη μετὰ τὴν ἀλωσιν τοῦ Φρουρίου, κεκαλυμμένη οὖσα πρὸ αἰώνων. Τὴν πηγὴν ταῦτην εἰς τῶν τότε λογίων ἐκάλεσε Κλεψύδραν ἐσφαλμένως, μὴ γνωρίζων δτε· ἡ Κλεψύ-

δρα τῶν παλαιῶν δὲν ἔκειτο ἐνταῦθι ὑπὸ τὴν Ἀχρόπολιν, ἀλλ' ἔξω τῆς Πόλεως πρὸς τὸ δυτικούτερον, τῆς δπολέας τὰ ὕδατα ἀνεφαίνοντο εἰς τὸ Φάληρον, κατὰ τὴν περὶ αὐτῆς ἱστορίαν. Ἡ πηγὴ αὗτη τὴν σήμερον εἶναι ἀφανῆς, ἐκείνης παντελῶς. Εἰς τῆς πηγῆς δὲ τῆς νῦν τοῦ νέου προμαχῶνος τὴν ἐκκαθάρισιν δὲ ζηλωτὴς ἐπιστάτης τῶν ὕδατων τῆς πόλεως Λάμπρος Γεωργαντᾶς εἰργάσθη μετὰ τοῦ Κωνσταντίνου Κροκιδᾶ· διδεύτερος οὗτος πλακωθεῖς ἀπὸ ἔκρηξιν χώματος σώματος μεγάλου ἔξεπνευσεν. Εἰς τὴν οἰκοδομὴν ταύτην ἔχωδεύθησαν πολλάτατα χρήματα. Ἐλλούδης δὲ οὐδεὶς οὐδεσσεύς ἐπέγραψεν εἰς τὸν προμαχῶνα τάδε

Προμαχεῶνα τόνδε πηγαίον ὕδατος

Ἀνήγειρεν ἐκ Βάθρων Οδυσσεύς Λανδράτζου.

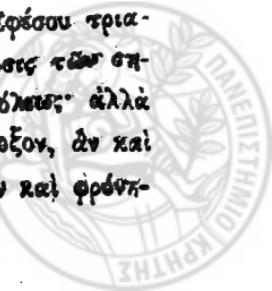
Ἐλλήνων Στρατηγός ο.

Ἄτοπος καὶ ἀλογός ἡ ἐπιγραφὴ, διότι οὔτε κατέβαλέ τι, οὔτε συνεισέφερεν ἐξ ίδιων τού, εἰ μὴ δι τι συνεπροθυμοποιήθη εἰς τὴν οἰκοδομὴν. Ἡ πλάξ δὲ ἐφ' ᾧ τὸ ἐπίγραμμα ἀφγρέθη ἥστη.

Ἐπειδὴ δὲ κατ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴν (Οκτώβριον μῆνα 1822), ἥλθεν ἀπὸ Κωνσταντινούπολεως εἰς Ἀθήνας τὴν πατρίδα του δι συγγραφεὺς τῆς παρούσης πραγματείας, κινούμενος ἀπὸ τὰ διποῖς εἶχεν αἰσθήματα, ἔχοινοποιησεν εἰς τοὺς συμπολίτας του τὸν ἀκόλουθον λόγον, καθ' ἃς εἶχε τότε ιδέας, καὶ δυνάμεις φυλάττεων δὲ εἰσέτει ἔναυλον τὸν περὶ τούτου ἐπαίνον τοῦ μακερίτου Θεοδώρου Νέγρη, ἐνεθαρρύνθη νὰ τὸν κατατάξῃ ἐνταῦθα.

ΑΟΓΟΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΣΟΥΡΜΕΛΗ.

« Θαυμαστὸν μὲν καὶ ταράδοξον ἔφαντα ποτὲ φίλοι συμπατριῶται! μετὰ τὸν παραδοξότατον πολυχρόνιον ὅπνον, εἰς τοὺς ἐπτά παιδας ἔκεινους, τοὺς ἐν σπηλαίᾳ τῆς Ἐφέσου τριάκοσια ἔβδομηκοντα δύο ἐτη κοιμηθέντας, τὸ ἀλλοίωσε τῶν οἴμων, τῶν οἰκοδομημάτων, καὶ τῶν δόδων τῆς πόλεως» ἀλλὰ μετὰ παρέλεσεν τοσούτων ἔτην δὲν εἶναι ταράδοξον, μὸν καὶ ἡ πόλεις μετεσχηματίσθη, καὶ εἰ ἀνθρώποις Ἑλλαζαν καὶ φρέσ-

μα καὶ δοξασίαν, καὶ τρόπους, καὶ ἔθιμα· δὲν εἶνε παράδοντον, ἀν καὶ οἱ διώκται τῶν χριστιανῶν, καὶ ἡ εἰδωλολατρεία δέξελειτον, καὶ διάμιος τοῦ σωτῆρος σταυρὸς πανταχοῦ τῆς πόλεως ἐγκαθίδρυστο. Καὶ εἰς μὲν τοὺς ἑπτὰ παῖδας δὲν πνος λιαν θαυμαστὸς καὶ παράδοξος, ἡ δὲ μεταβολὴ τῶν πραγμάτων οὐδαμῶς, διὰ τὴν παρελθοῦσαν μακροχρονίαν.

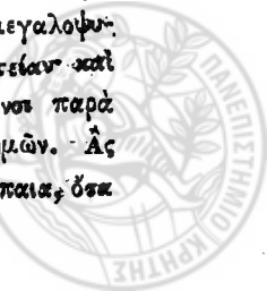
‘Αλλ’ εἰς ἐμὲ, ὃ φίλοι συμπατριώται, συμβαίνει τὸ ἐναγ-
τίον. Τέσσαρα μόνα ἔτη παρῆλθον καὶ μῆνες ἕξ ἀρ’ οὐ γρόνου
ἀπεδήμησα ἀπὸ τῆς φίλης πατρόδος μου, ἔως ὅτου ἐπανῆλθον
πάλιν εἰς τὰς ἀγκάλας της· τὸ διάστημα μὲν μικρὸν, ἡ με-
ταβολὴ ὅμως μεγίστη· τὰ πάντα μοὶ φαίνονται εἰκότως πα-
ραδοξότατα. « Αὕτη ἡ ἀλλοίωσις τῆς δεξιᾶς τοῦ Ὑπίστου! »
· Απίστους ἔχθροὺς τῆς πίστεώς μας δὲν βλέπω· οἱ τύραννοι
δπαδοὶ τοῦ Μωάμεθ ἔξ δόλοκλήρου ἐντεῦθεν ἔξελιπον! τὸ ση-
μεῖον τοῦ τιμίου σταυροῦ ὑψωμένον φαίνεται εἰς δῆλην τὴν πό-
λιν, καὶ εἰς δλους τοὺς ναοὺς τοῦ Κυρίου! οἱ ἄνθρωποι ἐκ δού-
λων καὶ αἰγμαλώτων δλοι ἐλεύθεροι καὶ τὰ ὅπλα ἐνδεδυμένοι!
δλοι μετέβαλον καὶ ψυχάς καὶ φρονήματα, σχεδὸν καὶ χεῖρας,
καὶ πόδας, καὶ σώματα! δλοι δλοι μιὰ φωνὴ καὶ μιὰ συμπνοίᾳ
καὶ ἀπλέτῳ ζήλῳ φωναζούσει « πολλῷ κρείττων δὲν πέρ » Ελευ-
θερίας θάνατος, ἡ ἡ μετὰ δουλείας ζωή. π. Ταῦτα πάντα δὲν
εἶναι τῷ δντι φίλτατοι συμπολῖται παραδοξότατα; ποῖος γοῦς,
ποῖος ἄνθρωπος οὐ μόνον ὁμογενής, ἀλλὰ καὶ ἀλλοεθνής δὲν
ἀπορεῖ, δὲν θαυμάζει τὴν ταχίστην καὶ παράδοξον μεταβολὴν
τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων! « Αὕτη ἡ ἀλλοίωσις τῆς δεξιᾶς
τοῦ Ὑψίστου! δεῦτε καὶ ἰδεῖτε τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ ὡς φοβερὸς
ἐν βουλαῖς ὑπέρ τοὺς υἱούς τῶν ἀνθρώπων π. ὅλη ἡ Πελοπόν-
νησος, ἡ Ἀττική, ἡ Βοιωτία, Φωκίς, Δοκρίς, Αιτωλία, Ἀκαρ-
νανία, Κρήτη μὲ δλον τὸ Αίγαιον Πέλαγος, χαίρουσιν ἥδη ξαυ-
τοὺς ἐλεύθερους.

Μακαριστὰ μὲν καὶ ἀξιέπαινα τὰ ἔθνη ὅσα ἐλεύθερα δντα
μὲ τὰ ὅπλα εἰς τὰς χεῖρας ἔχυσαν τὰ αἴματά των, καὶ ἐφύ-
λαξαν τὴν ἐλευθερίαν των· πολλῷ μακαριστότερον ὅμως καὶ
ἐπαινετώτερον εἶνε τὸ ἡμέτερον Ἑλληνικὸν ἔθνος· καθότι δντες
ὑπὸ θαρύτατου ζυγὸν τῶν ἀπίστων θαρβάρων, καὶ διδομέγοις

σχεδόν τὰς χεῖρας καὶ πόδας ὡς αἰχμάλωτοι, ἡμπορέσαμεν καὶ διερήξαμεν τὰ δεσμὰ τῶν ἔχθρῶν, καὶ ἀπερόψαμεν ἀφ' ἡμῶν τὸν ζυγὸν αὐτῶν, καὶ ἴδού διαρρήδην χορεύομεν τὴν Πινέριζην ἐλεύθεροι, « ἐν θυμῷ μεμαῶτες ἀλεξέμεν ἀλλήλοις ».

» Ποιὸν ἔθνος ἄνδρες σοφοί, ὑπέπεσεν εἰς αἰχμαλωσίαν κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον, ὡς ἡμεῖς, καὶ εἴτα ἡμπόρεσε νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἐλευθερίαν του! ; Οἱ Ἐβραῖοι ἔγειναν εἰς τὴν Αἴγυπτον δοῦλοι, καὶ μετὰ ταῦτα ἐλευθερώθησαν ἀλλὰ πῶς; ἀρά γε μαχόμενοι καὶ τὰ δπλακέχοντες εἰς τὰς χεῖρας, καὶ νικήσαντες τὴν Φαραωνίτιδα δύναμιν; ὅχι! ὅχι! εἰς δλους εἶνε γνωστὸν ἡ ἐξ Αἴγυπτου ἔξοδος, τῶν Ἐβραίων χρόνοις δὲ ὕστερον πάλιν αἰχμαλωτίσθησαν ἀπὸ τὸν Ναβουχοδονόσορα Βασιλέα τῆς Βαβυλῶνος, καὶ πάλιν ἐλευθερώθησαν ἀλλὰ πῶς; Κύρος δὲ τῶν Περσῶν θασιλεὺς καθηυποτάξας τὴν Βαβυλῶνα, τοῖς ἔχαρισε τὴν ἐλευθερίαν· τέλος ὑπέπεσον εἰς τὸν ζυγὸν τῶν Φωμαίων, καὶ μέχρι τῆς σήμερον πάντες πανταχοῦ γῆς διατελοῦσιν ὑπήκοοι ἀλλοτρίων δυνάμεων. Οἱ Ἀσσύριοι δυνατοὶ καὶ φοβεροὶ εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους, ἀφοῦ ἀπαξ ἀπώλεσαν τὴν ἐλευθερίαν των, συναπώλεσαν καὶ τὸ δνομα. Οἱ Βαβυλῶνιοι δυνατοὶ καὶ περίφημοι καὶ οὗτοι γενόμενοι, ἀφοῦ ἐκυριεύθησαν ἀπὸ τοὺς Πέρσας, καὶ ἐπομένως ἀπὸ πολλοὺς δυνάστας, ἐπαθον μετὰ ταῦτα καὶ τῶν Ἀσσύριων χειρότερα. Ἡ Αἴγυπτος, ἡ Καρχηδὼν, καὶ ἡλλα πολλὰ καὶ διάφορα Κράτη, ἀφοῦ ἀπέθανον καὶ ἐνεκρώθησαν, δὲν ἡμπόρεσαν νὰ ἀναστηθῶσι, φοβούμενοι καὶ δεύτερον θάνατον.

» Ἡμεῖς δικαστοί οἱ Ἑλληνες, ἀν ὑπεπέσαμεν εἰς τὸν θαρὺν ζυγὸν τῶν σκληρῶν τυράννων λατρευτῶν τοῦ Μωάμεθ, διὰ αἰτία τὰ δποῖξ δὲν εἶνε τοῦ παρόντος καιροῦ ν' ἀναφέρω, ἵψυλάξαμεν δικαστούς καὶ θρησκείαν, καὶ γλώσσαν, καὶ ἔθιμα, καὶ ἔκεινον τὸν προπατορικὸν Ἑλληνικὸν χαρακτῆρα, ἐξ οὗ διακρινόμεθα τῶν ἄλλων ἔθνῶν, καὶ τὴν ἡρωεῖκην ἔκεινην μεγαλοψύχιαν, δι' οὓς ἀνελάβομεν εὔκλεῶς τὴν ἐλεύθερον πολιτείαν καὶ θέλομεν ζήση, ὡς ἐλπίζω, εἰς τὸ ἔξης, δοξαζόμενον παρὰ πάντων, καὶ τιμώμενοι οὐχί θτον τῶν προγόνων θμῶν. Άς ἀναμνησθῶμεν δὲ τὰς πράξεις ἔκεινων, γίκας καὶ τρόπαια, δια

κατὰ Βαρβάρων κατέστησαν, διὸ τῶν ὅποιων ἀθάνατον χλέος μετ' ἀθανάτου ὄνυματος πᾶσιν ἀνθρώποις κατέλιπον· εἴτα παραβαλόμενοι ἡμεῖς πρὸς ἑκείνους, καὶ ἀντεξεταζόμενοι ἀπροσωπολήπτες δικαίᾳ κρίσει, θέλομεν γνωρίσῃ, ἀν ἄξιως «ἡμεῖς τοι πατέρων μεγ' ἀμείνονες εὐχόμεσθ' εἶναι». Τότε δὲ τυφλούται τὸ φιλοῦν περὶ τὸ φιλούμενον, ἀν μή τις μαθὼν ἔθισθη τὰ καλὰ τιμῆν καὶ διώκειν μᾶλλον, ἢ τὰ συγγενῆ καὶ οἰκεῖα.

» Ἀμαζόνες μὲν γὰρ κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους γυναικες παραδόξου, ὡς λέγεται, ἀνδρίας, ἀφοῦ καθυπέταξαν ἀλλα πολλὰ ἔθνη, ἐστράτευσαν καὶ ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν, διὰ νὰ θριαμβεύσουν κ' ἐδῶ, ὡς καὶ ἄλλοθι· ἀλλ' οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι ἀπαντήσαντες ἔξω τῆς πόλεως, καὶ μαχόμενοι μὲ ἀνδρείας ψυχὰς ἀπέδειξαν τὰς ψευδάνθρωπους γυναικας, δπερ ἦσαν κατὰ φύσιν γυναικες. τοῦτο μὲν τῶν προγόνων χλέος καὶ ἐπαινος, τῶν ἀπογόνων δὲ ἡμέτερον καύχημα· ἀλλ' ἐλεύθεροι ὅντες, καὶ τὰ πολεμικὰ γυμνασμένοι, ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἐμάχοντα. Εἴτι δὲ μετὰ ταῦτα Δαρεῖος ὁ Περσῶν βασιλεὺς μὴ ἀρκούμενος νὰ εἶναι μόνον κύριος τῆς Ἀσίας, ἐπειδύμησε νὰ ἔξουσιάσῃ καὶ τὴν Εὐρώπην· ἔφθισε τέλος πάντων εἰς Μαραθῶνα καὶ ζήτει παρὰ τῶν Ἀθηναίων ὅδωρ καὶ χῶμα, σημεῖον ὑποταγῆς· οἱ δὲ ἡμέτεροι πρόγονοι νομίζοντες τὸν εὐκλεῆ θάνατον γλυκύτερον τῆς δεδουλωμένης ζωῆς, δὲν ἐφοβήθησαν τοὺς ἐχθροὺς, ἀλλ' ἔκει εἰς Μαραθῶνα παραταξάμενοι, ἐθέριζον εἰς τῶν Βαρβάρων τὸ σράτευμα, κατὰ κράτος νικήσαντες· καὶ τοῦτο μὲν τῶν προγόνων χλέος καὶ μνήμη ἀθάνατος, τῶν ἀπογόνων δὲ ἡμέτερον καύχημα καὶ παράδειγμα ἀρετῆς· ἀλλ' ἐλεύθεροι ὅντες, καὶ τὰ πολεμικὰ γυμνασμένοι, ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἐμάχοντο. Μετὰ ταῦτα δὲ ὥστε τοῦ Ξέρκης ὁ τοῦ Δαρείου, βασιλεὺς καὶ οὗτος Ἀσίας, ἀτιμαζόμενος διὰ τοῦ πατέρος του τὴν ἡτταν, καὶ λυπούμενος διὰ τὸν συμφορὰν τῆς Περσίας, μὲ ἄκραν ὄργην ἐπεστράτευσε καθ' Ἑλλήνων, μάλιστα δὲ Ἀθηναίων, φέρων μεθ' ἐσωτοῦ ἀνθρώπους μὲν ἀναριθμήτους, στρατιώτας δὲ εὐαριθμούς· οἱ πρόγονοι ἡμῶν μεγαλόψυχοι καὶ τότε φανέντες, ἐπὶ Ἀρτεμισίῳ, ὡς φησὶ Πίνδαρος, ἐβάλλοντο κριπεῖδ' ἐλευθερίας ἐπὶ τε Σαλαμῖνη, καὶ Μύκαλη, καὶ πλαταίαις, ὥσπερ ἀδαμάν-

τινοις στηρίξαντες τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος· καὶ τοῦτο τῶν προγόνων κλέος καὶ μνήμη ἀθάνατος, τῶν ἀπογόνων δὲ τῆμέτερον καύχημα καὶ παράδειγμα ἀρετῆς· ἀλλ' ἐλεύθεροι δῆτες, καὶ τὰ πολεμικὰ γυμνασμένοι, ὑπὲρ τῆς ἐλεύθερίας ἐμάχοντο. Ήμεῖς δὲ δῆτες ὅχι ἐλεύθεροι, ἀλλ' αἰγυμάλωτοι, ὅχι ἔνοπλοι, ἀλλ' ἐξωπλισμένοι, καὶ γυμνοί, καὶ πέντες, καὶ ὡς ξένοι τῆς Ἑλλάδος κατασταθέντες οἰκήτορες, τὸ νὰ δυνηθῶμεν, τώρα πρῶτον μαθόντες τὴν πολεμικὴν ἐπὶ τῶν σωμάτων τῶν δεσποτῶν, μὴ ἴδοντες πρότερον γυμνάσιον τακτικῆς, τὸ νὰ δυνηθῶμεν, λέγω, νὰ πολεμήσωμεν ὅχι μὲν Ἀτιανοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ μὲν ἄνδρας, Βαρβάρους μὲν, ἀλλὰ γεννημένους καὶ ἀναθραψμένους παππόθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ νὰ κατανικήσωμεν τὸ θηρίον ἐκεῖνο, τὸ ὁ ποῖον κατετρόπωσεν δλα τὰ βασιλεια τῆς Ἀσίας, καὶ ἔστησε τὸν θρόνον του ἐπάνω εἰς τὴν Εύρωπην, πολλὰ ἔθνη καὶ ἵνταῦθι υποζυγῶσαν, καὶ νὰ διώξωμεν ἀπὸ τὴν εὐρωπαίαν γῆν τὴν Ἑλλάδα, ἀπὸ τὰ κτήματά των, ἀπὸ τὰς οἰκίας των, ὅχι ξένον λαὸν, ξένον στράτευμα, ἀλλ' ἐγκατοίκους πολίτας, πλουσίους, ἐλευθέρους, Ἡγεμόνας, Ἀρχοντας, καὶ ἔξουσιαστάς· τοῦτο εἶναι παράδοξον! τοῦτο εἶναι τεράστιον! τοῦτο εἶναι καὶ ἔνδοξον, τοῦτο εἶναι καὶ ἐπαινετόν.

» Άρα διὰ τοῦτο δὲν εἶναι ψεῦδος, ἀν "ημεῖς τοι πατέρων μεγ' ἀμείνονες εὐχόμεσθι" εἶναι. » Διστε οἱ μὲν πατέρες ἡμῶν ἀς τραγῳδῶσι τὸ « Ἄμμες ποτὲ ημεῖς Ἄλκιμοι νεανίαι ἡ. Ήμεῖς δὲ ἀς ψάλλωμεν, » "Ἄμμες δε γ' ἐσσόμεθα πολλῷ κάρρονες. »

» Οθεν δικαίω τῷ λόγῳ πρέπει νὰ λογιζώμεθα Ἐθνος εὐκλεᾶς ἔνδοξον, ἀνδρεῖον, καὶ χαρακτηριστικόν. Οἱ Εύρωπαῖοι ἀν χαλιρωσι καὶ καυχῶνται, ὅτι δὲν ὑπέπεσον, εἰς τὴν ὄποιαν ημεῖς δουλεῖαν, ἀς μακαρίζουν τὴν τύχην των, δτι δὲν ἔτυχε νὰ ἔχωσι γείτονα τὸν Τοῦρκον, ὑπὸ τοῦ ὄποιου αἰχμαλωτισθέντες δὲν ηθελε δυνηθῶπι ν' ἀναλάβωτι τὴν ἐλευθερίαν, καὶ νὰ φυλάξωσι θρησκείαν, γλῶσσαν, καὶ ἔθιμα εἰς διάστημα τετρακοσίων περίπου ἔτῶν τυραννούμενοι, βασανίζομενοι, κατατρυχόμενοι, θλιβόμενοι, ταλαιπωροῦντες καὶ δεινοπαθοῦντες καθ' ἔκαστην ὑπὸ δυνάστας Βαρβάρους τε καὶ ἐτεροθράσκους, ζῶντας

ύπδ δεινὴν δεισιδαιμονίαν. Ὁ Ναπολέων δ πολεμήσας τὰ λοιπὰ ἔθνη τῆς Εὐρώπης, δὲν ἦτον θάρβηρος, δὲν ἦτον Τοῦρκος τύ-
ραννος. Ὁ Αύτοκράτωρ τῆς 'Ρωσίας' Ἀλέξανδρος νικητὴς εἰσῆλ-
θεν εἰς τὰ Παρίσια· ἀλλ' ἦτον χριστιανὸς θαυματεὺς καὶ
ἔξευγενισμένος, καὶ σεβασθεὶς τῶν Γάλλων τὴν εὐγένειαν καὶ
σοφίαν, ἐφιλοτιμήθη νὰ τοὺς ἀποκαταστήσῃ ἐλευθέρους συμφό-
νως μετὰ τῶν λοιπῶν συμμάχων δυνάμεων.

» Ω πατρί! εἴθις πάντες οἱ ναίουσί σε,
καὶ Οὐτω φιλεῖεν, ὡς ἔγωγε, ῥαδίως
καὶ Οἰκοῦμεν ἀν σε, καὶ οὐδὲν ἀν πάσχοις κακόν π

» Συγχωρήσατέ μοι τὴν τόλμην φίλοι μου συμπολίται! τοιούτους καὶ ὑμᾶς θεωρῶ καὶ ὑπολαμβάνω· ἡ φωνὴ μου αὕτη ἔγένετο ἀγαπητοὶ διὰ τὴν φήμην, δτι τινὲς τῶν ὁμογενῶν προ-
δίδουσιν εἰς τὸν ἔχθρὸν τὰ πράγματα τῶν Ἑλλήνων. Εἶνε δυστυχία ἀν τῷ ὅντι εὑρίσκεται τις τοιαύτης φύσεως, εἶνε λυπηρὸν, ἀν ὁμογενῆς πράττη τοιοῦτον ἀνοσιούργημα. Ὡς ἀν-
θρωπίνη ἀδυναμία! Ὡς ἐλλειψὶς τῆς φύσεως! ποῖος ποτὲ ἡλπιζεν δτι μεταξὺ τῶν τεσσαράκοντα μαρτύρων, εἰς τοὺς δοπίους δλους ἡ αὔτη ἐφαίνετο προθυμίᾳ διὰ τὸν μαρτυρικὸν στέφανον; ποῖος ἡλπιζεν, δτι ἔνας ἐξ αὐτῶν ἥθελεν ἀποσκιρτῆσει ἀπὸ τὸν χορὸν τῶν ἄλλων, μὴν ὑποφέρων διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν λίμνην τὴν δριμύτητα τοῦ χειρωνος, ἀλλὰ προτιμῶν τὴν δλίγην τοῦ λουτροῦ θερμασίαν ἀπὸ τὴν οὐράνιον θαυματείαν; Δώδεκα δὲ ἦσαν οἱ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ, οἵτινες ἀφέντες πάντα τὴκολούθησαν κατὰ πρώτην πρόσκλησιν τὸν Κύριον Ἰησοῦν· αὐτοὶ ἦσαν ἐκεῖνοι οἱ καθ' ἐκάπτην τρεφόμενοι ἀπὸ τὴν οὐράνιον διδα-
σκαλίαν τοῦ γλυκυτάτου καὶ πραπτάτου αὐτῶν διδασκάλου, καὶ ἐβλεπον δρθαλμοφανῶς τὴν θείαν δύναμιν καὶ ἐξαίσια θαύματα τοῦ Ἰησοῦ· ἀλλ' ἔνας ἐξ αὐτῶν δ πιστότερος, ὡς ἐφαίνετο, διὰ τοῦτο ἐκράτει καὶ τὸ γλωσσόκομον, προδίδει εἰς θάνατον τὸν ἰδιοῦ αὐτοῦ εὐεργέτην, καὶ διδάσκαλον, καὶ θεόν. Νοτε κατὰ δυστυχίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους δὲν λείπουσιν οἱ τοιοῦτοι ἀπὲ τὸν Κόσμον.

» Τοὺς ὃ πυρφόρ' ἀστραπᾶν κράτη νέμων Ζεῦ
Πάτερ! ὑπὸ τεφ φθίσου κεραυνῷ.

» Ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος ὅμως ἀτόπῳ πόλησιν,
"Ος χ' ἔτερον μὲν κεύθη ἐν φρεσὶν, ἄλλο δὲ εἴπη "

» Ἀλλὰ περὶ τούτων παραχιτοῦμαι νὰ δμιλήσω, πεπεισμένος
ῶν, ὅτι οὐ θεία δίκη θέλει τοὺς ἔξολοθρεύσῃ ὄγλιγωρα ἀπὸ τὸ
πρόσωπον τῆς γῆς· οἱ γάρ τοὺς δαίμονας λατρεύοντες, θάνατον
ἔχουσι τὴν ἀνταμοιβήν.

Οὐ λόγος μου μέχρι τοῦδε φαίνεται πανηγυρικὸς μᾶλλον, οὐ
προτρεπτικὸς, καὶ ἐπειδὴ ὁ ἔχθρὸς ἀκόμη ἐμφωλεύει εἰς τὴν
Ἐλλάδα, καὶ δὲν θέλει λείψη ἀπὸ τοῦ νὰ μᾶς βλάπτῃ, οὔτε
θέλει ἀναβάλῃ τοὺς ὀλεθρίους σκοπούς του, Σας παρακαλῶ νὰ
γένητε προσεκτικοί καὶ οὓς τὰ ἀκόλουθα.

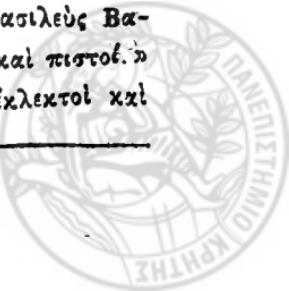
» "Ανθρώπε! μὴ τοῦτο βλέψῃς, εἰ νεώτερος (α) λέγω,

"Αλλ' εἰ φρονοῦντος τοὺς λόγους ἀνδρὸς σ' ἔρω. »

» Φίλοι συμπολῖται καὶ λοιποί "Ελληνες ἀδελφοί! τέλος
πάντων δὲν μένει ἀμφιβολία οὐδὲμία, ὅτι οὐ παροῦσα ἐποχὴ
εἶνε δι χρόνος ἐκεῖνος, ὁ πρὸ γρόνων διὰ πνεύματος ἀγίου ἥρ-
θείς, καθ' ὃν οὐδὲν ἀγαθοποιοῦσα θεία πρόνοια ἐλεήσασα τοὺς πε-
πτωκότας ήμας ὑπὸ τὴν δουλείαν τῶν ἀντιχρίστων θαρράρων
ηὐδόκησεν ἀφάτῳ αὐτῇς ἀγαθότητι, νὰ μᾶς ἀνεγείρῃ ἡδὲ καὶ
ἀνψώσῃ εἰς τὸν πρότερον ἐκεῖνον τῆς δόξης θαθμόν. Οὕτι μὲν
αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ παντοκράτωρ Θεὸς ἐξ ὑψους καταπέμψεις ήμεν
τὰ φῶτα, ἐνέβαλεν ήμας εἰς τοῦτον τὸν ἐνδοξὸν καὶ ιερὸν πό-
λεμον, μαρτυροῦσι τὰ πράγματα· ὅτι δὲ ἀληθῶς εἶνε θελημα
Θεοῦ νὰ χαθῇ ὁ ἔχθρὸς τῆς Πίστεως, μᾶς θειαῖνει δι ιερὸς Θεο-
λόγος εἰς τὴν ἀποκάλυψιν του, ἐνθα λέγει, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χρι-
στὸς, ἀράτως συμπολεμεῖ ήμεν τὸ θηρόν (θηρίον δὲ καλεῖ
τὸν Τοῦρκον) καὶ δυοι, λέγει, μαζὶ μὲ τὸν Χριστὸν πολεμοῦν
τὸ θηρόν, ἐκεῖνοι εἶνεις οἱ κλητοὶ καὶ ἐκλεκτοὶ καὶ πιστοὶ στρα-
τιῶται τοῦ Ἰησοῦ. «Οὗτοι (οἱ ἀπιστοι) λέγει, πολεμήσουσι μετὰ
τοῦ ἀρνίου· (ἀρνίον δὲ λέγει τὸν Χριστὸν) καὶ νικήσει αὐ-
τοὺς τὸ ἀρνίον, ὅτι Κύριος Κυρίων ἐστί, καὶ Βασιλεὺς Βα-
σιλέων, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ κλητοὶ καὶ ἐκλεκτοὶ καὶ πιστοί. »

» Ἐπειδὴ λοιπὸν, ήμετες εἰμεθα οἱ κλητοὶ καὶ ἐκλεκτοὶ καὶ

(α) Ἐχων ἡλικίαν ἑταν 24.

πιστοὶ πολεμισταὶ τοῦ Χριστοῦ, διὰ τὸ ὅποῖον καὶ αὐτὸς μᾶς
βοηθεῖ, συμπολεμῶν τὸν ἔχθρὸν, ποῖος τώρα ἀληθινὸς χριστια-
νὸς ὑποφέρει νὰ μὴν ἀρπάξῃ τὰ δπλα καὶ δρυῆσῃ ἐναντίον τοῦ
ἀπίστου καὶ ἔχθροῦ τοῦ Κυρίου μας; Δὲν σᾶς λέγω πλέον νὰ
ἀναπολήσετε εἰς τὸν νοῦν σας τίνων προγόνων εἰσθε ἀπόγονοι,
ἄλλα τίνος θεοῦ εἶσθε κλητοὶ καὶ ἐκλεκτοὶ στρατιῶται καὶ πι-
στοί. Δὲν σᾶς λέγω πλέον νὰ ἴδητε ποίαν γῆν κατοικεῖτε καὶ
νὰ αἰσθανθῆτε ποῖον ἀέρα ἀναπνέετε, ἄλλα νὰ ἐνθυμηθῆτε
ποίους οὐρανοὺς, μετὰ τὴν ἐνταῦθα ἀποβίωσιν θέλετε κατοική-
ση, καὶ εἰς ποῖον παράδεισον θέλει εὐφραίνεσθε.

» "Ωστε μὴ δειλιάτε, ἀν εἴμεθα ἐγκαταλειμμένοι ἀπὸ ἀν-
θρωπίνην βοήθειαν. "Ας μὴ σᾶς φοβήσουν τὰ πολυάριθμα στρα-
τεύματα τοῦ ἔχθροῦ. Νάθετε ὅτι ἡ ἀνδρία νικᾶ μὲ τὴν φρόνη-
σιν, καὶ ὅχι τὸ πλῆθος μὲ ἀταξίαν· ἀνακαλέσατε εἰς τὴν μνή-
μην σας ἔνα Μιλτιάδην, ἔνα Θεμιστοκλέα, ἔνα Κίμωνα, ἔνα
Δεωνίδαν, οἵτινες μὲ ὀλιγάριθμον μὲν, ἀλλ' ἀνδρεῖον στρατὸν
κατενέκησαν, καὶ εἰς τέλειον ἀφάνισμὸν ἔφερον τὰς πολυπληθεῖς
καὶ ἀναριθμήτους δυνάμεις τῶν πολεμίων. Καὶ τί ἀνάγκη νὰ
σᾶς φέριο παραδεῖγματα παλαιά; Ο Γκούρας μὲ ἐπτακοσίους
δὲν κατέκοψεν εἰς τὰ Βασιλικὰ δέκα χιλιάδας Τούρκους; Ο Νι-
κήτας μὲ τετρακοσίους δὲν ἔβιξε τὸν Δράμαλιν νὰ κλεισθῇ εἰς
Κόρινθον μὲ 35 χιλιάδας στρατόν; Οι ἔβδομήκοντα Ἀθηναῖοι
δὲν ἐπολέμησαν εἰς Δραγουμάνον τὸν Ὁμέρο Πασσᾶν Βριώνην καὶ
τὸν ἔκαμαν, ὥστε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὰς Ἀθήνας;

» "Ωστε ἀν μείνωμεν, καθὼς πρέπει νὰ μείνωμεν, εἰς τὴν
πρώτην ἀπόφασίν μας, γενομένην, ὅτε ἐπρωτοπλέσθημεν, « Η
Ζωὴ ἐλευθέρα, η θάνατος ἐνδοξος » θέλει εἴμεθα πάντοτε ἐλεύ-
θεροι καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ ἀπόγονοί μας. "Αν θέλῃ δ ἀνθρωπος, θέ-
λει καὶ δ θεὸς, ἐλεγεν ἔνας σοφὸς χριστιανός ἀν ἡμεῖς θέλω-
μεν τὴν ἐλευθερίαν μας, θέλει καὶ δ θεὸς, καὶ τὸ θέλει περισ-
σότερον παρ' ἡμᾶς. Εἴθε δὲ, καθὼς ἐθελήσαμεν ἀπ' ἀρχῆς, νὰ
θέλωμεν καὶ τοῦ λοιποῦ προθυμότερον! π

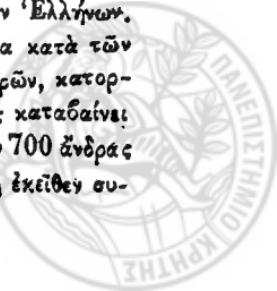
Ο Γκούρας (α) προχωροῦντος τοῦ χρόνου, καθίσταται Διοι-

(α) Ἐπειδὴ η Ἰστορία θέλει διαλαμβάγει πολὺ τὸν Γκούραν, διὰ νὰ

κητής τῆς Ἐπαρχίας, ή διὰ νὰ εἰπῶ ἀληθέστερον Δυνάστης, μετερχόμενος τὴν δυναστίαν καθ' ὅλην τὴν Ἐπαρχίαν. Καὶ διὰ νὰ κρατῇ δυνατήν τὴν ἔξουσίεν του, ἐσυγχώρει τὰ κακουργήματα καὶ πταισμάτα τῶν στρατιωτῶν του, τοὺς ὅποιους ἔκάλεις συντρόφους (καθ' Ὀμηρον δὲ εἴποι τις ἀν ἑταῖρους). Καὶ τῇ ἀληθείᾳ δὲν ἡτον ἀλλο μεταξὺ τούτου καὶ τῶν στρατιωτῶν του, εἰ μὴ συντροφές τις λγτων ἀποδλεπόντων πρὸς τὸ ἕδιον τέλος.

Χαρακτηρισθῆ τέλειος ὅποιος ἦν ἐξ ἀρχῆς, κρίνω ἀναγκαῖον νὰ φανερώσω τὰς ἀρχὰς τοῦ ἀνδρός.

Οὗτος μὲν ἔγεννήθη τῷ 1791 εἰς Γκουρήτζαν μικρὸν χωρίον τῆς Κιτινίας Παρνασσίδος ἀπὸ γονεῖς ποταπούς. Ἡ παιδικὴ ἡλικία του ἦτον οὐτιδανή ἐχρημάτισε καὶ βοσκὸς προβάτων παρά τινι Τούρκῳ. Φθάσας δὲ εἰς ἡλικίαν 17 ἑτῶν, ἀκόλουθεῖ τὸν συγγενῆ του Πανουριάν ἀηστὴν ὄντα τότε· συνέζησε δὲ μετ' αὐτοῦ μέχρι τῆς Ἐπαναστάσεως. Πρὸ τριῶν ὅμως ἑτῶν τῆς Ἐπαναστάσεως ἐγένετο ἀκόλουθος τοῦ Ὁδυσσέως, ἐπὶ ὑπηρεσίᾳ τοῦ νὰ ἀγη μεθ' ἐαυτοῦ τὸν σκύλον (Σαμψών), τοῦ δεσπότου αὐτοῦ Ὁδυσσέως, ὃς τις ἐδούλευε τὸν περιβόητον Ἀλλῆ Πασσᾶν. Ὁ Τύραννος οὗτος ὑέλων νὰ θανατώσῃ ἔχθρον του τινὰ Τούρκον, παρακοῦντα εἰς Ἀθήνας, διατάττει τὸν οἰκεῖον του Ὁδυσσέα, διημερεύοντα εἰς Λεβαδίαν, νὰ δολοφονήσῃ τὸν Τούρκον· δ. Ὁδυσσεὺς ἀποτέλλει τὸν Γκούραν εἰς Ἀθήνας, ἐκλέχεις ἵκανὸν αὐτὸν εἰς τοιούτον ἀνοσούργημα. Ἐρχόμενος δὲ οὗτος ἐνταῦθα, συναριθμεῖται εἰς τὴν φρουρὰν τοῦ Πολιτάρχου, καὶ μετὰ παρέλευσιν τῆμερῶν, λαβὼν εὐχαρίστιαν, θανατώνει τὸν Τούρκον διὰ νυκτός. Δὲν φροντίζει ὅμως νὰ ἀναχωρήσῃ, ἢ νὰ κρυβῇ· ἡ Ἐξουσία κάμνει ἔρευναν περὶ τοῦ φόνου, καὶ μετ' ἀκριβῆ ἔξέτασιν συλλαμβάνεται ὁ Γκούρας, καὶ δεδεμένος ἀπάγεται εἰς τὸν Πασσᾶν τῆς Εὐβοίας, διὰ τὸ νὰ ἴσται αἱ Ἀθῆναι ὑπὸ τὴν διεύθυνσί του. Ὁ Ὁδυσσεὺς διατρίβων εἰς Λεβαδίαν μανθάνει τὸ γεγονός, καὶ ἀμέτως συλλαμβάνει ἀνθρώπους τοῦ Πασσᾶ τούτου, ἐπιστέλλων αὐτῷ δτι, ἂν δὲν ἀπολύσῃ τὸν Γκούραν, οἱ ἀνθρώποι του θανατώνονται ἐξ ἀποράσεως. Ὁ Πασσᾶς ἀναγκαζμένος ἀπολύει τὸν Γκούραν, καὶ οὕτως ἀποφεύγει τὸν κίνδυνον. Τέλος εἰς τὴν ἀνταρσίαν τοῦ Ἀληπασσᾶ κατὰ τοῦ Σουλτάνου ἐνώνεται μὲ τοὺς ἀρματωλοὺς (οὕτω λεγομένους) τῆς Ἡπείρου (Στερεᾶς Ἑλλάδος) ἥως δτοι ἐγείρεται· ἡ ἐπανάστασις τῶν Ἑλλήνων. ὃν δὲ ὑπὸ τὸν Πανουριάν, συναγωνίζεται πρῶτον εἰς Σάλωνα κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν· περιφέρεται· καὶ τὴν Φωκίδα ἐναντίον τῶν ἔχθρῶν, κατορθώνων ἔργα ἀνδρεῖα. Μανθάνων δὲ δτι, ὃ Ἰμπραῆμον Πασσᾶς καταβαίνει ἀπὸ Ζητούνιον (Λαμίαν) πρὸς τὰ κάτω μέρη, παραλαμβάνων 700 ἄνδρας κατελεμβάνει τὴν θέσιν Βεσιλίκα· ὃ ἔχθρος ὑέλων νὰ διαβῇ ἐκεῖθεν συ-

και εις τὴν Πόλιν μὲν διορίζει τὸν Μακρογιάννην Πολιτάρχην, διοικήσεις κατὰ τὸ Τουρκικὸν ἔθιμον· εἰς τὰ χωρία δὲ περίπολον (Δερβέναγα) τὸν ἐξάδελφόν του Μαμούρην. Καὶ ἐπειδὴ οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου Χαστιᾶς ἀντέτεινον εἰς τὰς τυραννικὰς θελήσεις τοῦ Γκούρχ, καὶ δὲν ἦθελον νὰ δουλωθῶσιν, ἀφοῦ ἀπαξῆταιναζαν τὸν ζυγὸν τοῦ Στυλτάνου, διανάστης Γκούρχας πέμπει τὸν ρηθέντα Μεμούρην, καὶ τὸν Στάθην Κατζικογιάννην μὲν

νάπτει μάχην πρὸς τεῦς "Ελληνας. Ὁ Γκούρχας συμπλεκόμενος μετὰ τῶν ἐπτακοσίων πρὸς ὅκτὼ χιλιάδας Τούρκων τοὺς νικᾷ κατὰ κράτος· τρέπει εἰς φυγὴν τὸν ἔχθρὸν, καὶ κατακρατεῖ τὸ στρατόπεδον ὅλον. Οἱ "Ελληνες ὑπερπλουστοῦν ἀπὸ λάζφυρα. Ἡ ὑπερτάτη Διοίκησις ἐξαγγελεῖται τὴν νίκην, τὸν τιμῆς μέσον τοῦ Ἀρείου Πάγου μὲ δίπλωμα χιλιαρχίας καὶ συγχρόνως τὸν διατάττει νὰ συλλάβῃ τὸν Ὀδυσσέα ή νὰ τὸν οντατώσῃ, τὸν ὄποιον ὁ Ἀρείος Πάγος εἶχε κτήριζει πολέμου τοῦ ἔθνους, καὶ ἡ Διοίκησις τὸν ἀναθεμάτισεν ως ἀντάρτην· διότι δὲν ἔθελε νὰ γνωρίσῃ αὐτῆν· ὁ Γκούρχας μὴ θέλων νὰ φανῇ ἀγνώμων εἰς τὸν πρώην δεσπότην του, ἀντὶ νὰ κινητῇ ἐγαντίον του, ἐνώνται μετ' αὐτοῦ εἰς οὐδὲν λογισάμενος τὴν διαταγὴν τῆς Διοικήσεως, συμπεριφέρομενος ὑπὲρ ἐκεῖνον, Ἐγκλεισθέντες δὲ ἀκολούθως εἰς Γραβίας τὸ χάνι μὲ 80 στρατιώτας, καὶ δύο ἀρτοποιοὺς, ἐξ ὧν ὁ εἰς ἐθανατώθη ἀφοῦ ἐπολέμησαν δι' δλῆς ἡμέρας τὸν ἔχθρὸν, τὴν νύκτα ἐξέρχονται διὰ μέσου τῶν ἔχθρικῶν στρατευμάτων πέντε χιλιάδων ἔντων ἀδλαθεῖς ἀπαντες. Εἴτα δὲ ἐρχονται εἰς Ἀθήνας. "Οθεν ἄρχεται ὁ Γκούρχας νὰ ἀναφαίνεται εἰς τὸν Κόσμον ως ἔνδοξος στρατηγὸς τῆς 'Ελλάδος.

"Ἄς Παρατηρήσῃ τις, ὁ Ὀδυσσεὺς σώζει τὸν Γκούρχαν ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ Πασσᾶ τῆς Εὐδόκιας· ὁ Γκούρχας σώζει τὸν Ὀδυσσέα ἀπὸ τὴν δργὴν τοῦ Ἐθνους. Ὁ Σαρῆς φέρει ἀμφοτέρους εἰς Ἀθήνας· ἀμφότεροι θανατώνουσι τὸν Σαρῆν. Ὁ Ὀδυσσεὺς γίνεται αἵτιος τῆς ὑψώσεως τοῦ Γκούρχα. Ὁ Γκούρχας γίνεται αἵτιος τῆς κατατροφῆς τοῦ Ὀδυσσέως· Τὸ δὲ φρούριον ἐκδικεῖται μὲ τὸ αἷμα τῶν τριῶν. Ταῦτα δμως ἐπήγασσαν ἀπὸ τὴν κακεντρεχῆ τοῦ Ὀδυσσέως ψυχῆν.

"Ἐπειδὴ ἐμνήσθην ἀνωτέρω τὸ Δίπλωμα τῆς χιλιαρχίας, χάριν περιεργείας ἐκθέτω αὐτὸν ἐνταῦθα, διὰ νὰ γένη γνωστὸν δι τρόπος, καθ' δια Λιονταρίας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐπολιτεύοντο.

Ἀγαθῆ Τύχη.

Κατὰ τὰς ὑψηλὰς διαταγὰς τῆς Ὑπερτάτης Ἐθνικῆς Βουλῆς ὁ Ἀρείος Πάγος ἐθεσπίσατο τάδε.

A. Διὰ τὰς λαμπρὰς ἐκδουλεύσεις ὃποῦ ἔκαμεν ὁ Κ. Ι. Γκούρχας εἰς

άρκετὸν Σῶμα ὄπλοφόρων, οἵτινες ἐπιπίπτουσιν εἰς τὸ χωρίον καὶ διαρπάζουσι τὰς οικίας ἐξ ὀλοκλήρου, ἀπογυμνώσαντες ἀνδρας τε καὶ γυναικες πάσης ήλικίας.

Μ' ὅλον τοῦτο οἱ ἐν τοῖς πράγμασιν Ἀθηναῖοι, μιθ' ὧν ἐδιοίκει τὰ τῆς Ἐπαρχίας, ἀν καὶ ἐνέδιδον εἰς τὰ τέλη του ἐξ ἀνάγκης, συνεισέφερχν ὅμως τὰ μέγιστα εἰς ἀνθρωπισμὸν καὶ πολιτισμὸν τοῦ Γκούρα· διότι ἔτυχε γὰ εἶνε φύσεως ἐπιδεκτικῆς τῶν καλῶν καὶ φιλοτίμου, καὶ ἐκ τούτου ἡμέραν παρ' ἡμέραν μετεμορφοῦτο ὁ Γκούρας ἐπὶ τὸ κρείττον, ἄλλος ἐξ ἄλλου γενόμενος.

Οἱ ὁδοσσεὺς διέπων τὸν Γκούραν νὰ μεγαλύνεται καὶ νὰ σχετίζεται μὲ τοὺς Ἀθηναῖους, ἀρχῖζει νὰ ὑποπτεύεται καὶ νὰ τὸν φθονῇ διεκλογίζεται μέσον τίνι τρόπῳ νὰ τὸν κάμη μισητὸν παρὰ τοῖς Ἀθηναῖοις, χωρὶς νὰ γνωρισθῇ ὅμως διτὶ αὐτὸς στήνει τὴν παγίδα· καὶ τὸ μέσον τοῦτο παρέργησιάζεται αὐτομάτως. Ἐπειδὴ δὲ οἱ στρατιῶται τοῦ Γκούρα ἐπραττον καταχρήσεις καὶ ἀδικίας συχνὰς πρὸς τοὺς Ἀθηναῖους, δι φιλόπατρις Σαρῆς ἀντεφέρετο πάντοτε· ὥστε δῆλοι οἱ ἐν τῷ φρουρίῳ τὸν

τὸ Γένος, ἀγωνισθεῖς εἰς τὸν Ἱερὸν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνα, καὶ πολεμήσας ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πατρίδος, τὸν τιμῆ μὲ τὸ λαμπρὸν τῆς χιλιαρχίας ἀξίωμα.

Β. Ο Ἀρειος Πάγος θέλει πληρῶντι εἰς τὸν εἰρημένον τὸν παρὰ τῆς Υπερτάτης Ἐθνικῆς Βουλῆς διορισθέντα μισθόν.

Γ. Ο Ἀρειος Πάγος θέλει ἀνταμείψῃ τὸν εἰρημένον μὲ λαμπρὰς ἀνταμοιβὰς μιτὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων ἀναλόγως μὲ τὰς ἐκδουλεύσεις του.

Τῇ 9. Μαΐου 1822, ἐκ τῆς Λιθάδος.

Οἱ Ἀρειοπαγῖται.

ΤΑΛΑΝΤΙΟΥ ΝΕΟΦΥΤΟΣ
ΑΝΘΙΜΟΣ ΓΑΖΗΣ
Κ. ΣΑΚΕΔΔΙΟΝΟΣ

I. ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

K. ΙΩΑΝΝΟΥ

‘Ο Αρχιγραμματεὺς
ΑΔΑΜ ΔΟΥΚΑΣ.

‘Ο Χρ. Περδικᾶς διασώζων τὸ πάθος πρὸς τὸν Γκούραν καὶ μετὰ τὸν θίνατον αὐτοῦ, προσπαθεῖ νὰ μηδενίσῃ τὸν ἀνδρα, θάτε ἐτόλμησε ν' ἀπαλλοτριώσῃ ἀπ' αὐτὸν καὶ τὴν εἰς Βασιλικὰ περίδοξον μάχην, ἐνῷ δῆλος οἱ Ἑλληνες ἐκ συμφώνου τὴν ἀποδίδουσιν εἰς τὸν Γκούραν.

έφορούντο καὶ ὑποπτεύοντο δεινά. Οἱ Γκούρας παραπονεῖται εἰς τὸν Ὀδυσσέα κατὰ τοῦ Σαρῆ, ὑποθάλλων ὑπ' ὄψιν τὰ σκάνδαλα καὶ τὰ προσκόμματα εἰς τὴν ἔξαφάλισιν τῆς Αρχῆς του. Οἱ Ὀδυσσεὺς γνωρίζων τὸ δραστήριον ἥθος τοῦ Ἀθηναίου τούτου, καὶ λαμβάνων τὴν εὐκαιρίαν αὐτὴν πρὸς τὸν σκοπόν του, πρὸς μὲν τὸν Σαρῆν διαβάλλει τὸν Γκούραν, δώσας ὄρκον πίσεως, διτεῖ ἐν ὅσῳ ζῇ ὁ Ὀδυσσεὺς, οἱ Σαρῆς δὲν θέλει πάθη κακόν· πρὸς δὲ τὸν Γκούραν δίδει γνώμην οἱ μᾶλλον εἰπεῖν προτροπὴν νὰ δολοφονήσῃ τὸν Σαρῆν πρὸς ἀσφάλειαν δῆθεν ἀμφοτέρων· ἐφῷ διακοινώνει ὁ Γκούρας τὴν γενομένην θουλὴν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Ὀδυσσέως εἰς τοὺς πιστοὺς ἀξιωματικούς του, διὰ νὰ εῦρωσι τὴν εὐκαιρίαν πρὸς σύλληψιν τοῦ Σαρῆ. Τέλος τῇ 23 Ιουνίου τοῦ 1823 γενομένης ταραχῆς εἰς τὴν ἀγορὰν ὑπὸ στρατιωτῶν, παρευρεθέντος καὶ ἐμοῦ ἐν τῷ μεταξὺ τυχαίως, ἐνῷ ὁ Σαρῆς ἐμβῆκεν ἐν τῷ μέσῳ πρὸς διάλυσιν τῆς ταραχῆς, ἐνδομήκοντα στρατιωταὶ τοῦ Γκούρα συλλαμβάνουσι τὸν Σαρῆν· οὗτος κρατούμενος ὅλος ὑπ' αὐτῶν, ἀναβρυχώμενος τοὺς σπρώχνεις ἰσχυρῶς, καὶ φεύγει νὰ σωθῇ εἰς τὸ Ἐπαρχεῖον (ἥν δὲ τότε Ἐπαρχος Δρόσος Μανσόλας), ἀκολουθοῦντες δὲ αὐτὸν οἱ ἐνδομήκοντα, τὸν λαμβάνουσιν ἐντεῦθεν χωρὶς νὰ σεβασθῶσι τὸ Ἐπαρχεῖον, καὶ τὸν φέρουσι προσεκτικῶτεροι εἰς τὸ Φρούριον, ἐνθα τὸν θανάτωνουσιν ἀνιλεώς κατ' ἐπιταγὴν τοῦ Φρουράρχου, ὅστις κατ' αὐτὴν τὴν ὡραν συναυλίζετο εἰς τὸ θησεῖον μετὰ τῶν Δημογερόντων, καὶ τοῦ Ἐπάρχου ἐνθα δύο στρατιωταὶ δρομαῖοι φέρουσι τὴν ἀγγελίαν εἰς τὸν Γκούραν τῆς συλλήψεως τοῦ Σαρῆ, κρυφῶς λαλήσαντες αὐτῷ. Οἱ δὲ Ἐπαρχος Μανσόλας, μαθὼν τὸ γεγονός τῆς συλλήψεως, παρακαλεῖ τὸν Γκούραν περὶ τῆς ἀσφαλείας τῆς ζωῆς τοῦ Σαρῆ, μὴ εἰδὼς τὰ βεβουλευμένα.

Τοιοῦτον τέλος ἔλαβε καὶ ὁ Σαρῆς ἐκ τῆς μιαροσύνης τοῦ Ὀδυσσέως· ἥν δὲ ὁ φιλόπατρεις οὗτος καὶ γενναιόφρων νεανίας ἐτῶν εἶχος ἐννέα, εἶχε δὲ ἀνάστημα σώματος μέγα μᾶλλον ἢ μέτριον, ἀλλ' ὅλον ἀνδρικὸν καὶ ὠραῖον, ὃποῖον ἡ φύσις σπανίως φιλοτιμεῖται νὰ δειξῃ· ἥν δὲ καὶ ξανθός τὴν τρίχα, ἔχων

μύστακα ἐπιμήκη· δὲ θάνατος τούτου τοῦ ἀγαθοῦ πολίτου κα-
τεπίκρανε τοὺς Ἀθηναίους.

Οἱ Γκούρας ἀμαρτήσας ἀφ' ἐνὸς εἰς τὸν θάνατον τοῦ Σαρῆ,
περιπεσὼν δὲ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸν φθόνον τοῦ Ὁδυσσέως, κρίνει
ἀναγκαῖον νὰ σχετισθῇ καὶ μὲ ἄλλους Ὀπλαρχηγούς, διὰ νὰ
γένη δυνατώτερος. Οὐεν τὸν ἔνεργει καὶ κάμνει γαμβρὸν εἰς τὴν
γυναικαδέλφην τοῦ τὸν Στάθην Κατζικογιάννην τὸν Ὀπλαρχη-
γόν. Οἱ γυναικαδέλφος τοῦ ἀναστάσιος Α. Λιδωρίκης, δυνάμει
τῶν γαμβρῶν τοὺς ἰσχύεις πολὺ εἰς Ἀθήνας· δοτις δὲν ἔπαινε τοῦ
νὰ διασπείρῃ χρυφίως ψυχροὺς λόγους κατὰ τοῦ Ὁδυσσέως· οὐ-
τος δὲ δὲν βλέπει μὲ ὅμιμα καλὸν τὸν τοιοῦτον σύνδεσμον τοῦ
Γκούρα. Μ' δλον τοῦτο ἐκ φύσεως πενοῦργος, ἀλλὰ καὶ δειλδς,
ὑποκρύπτει τὸ αἰσθημά του, δεικνύων δὲ εὐαρεστήθη, καὶ συνέ-
χαιρε τὰ νέα συνοικεσία, καθότι καὶ ὁ Γκούρας ἦτον ἡδη νεό-
νυμφος· ἀλλ' ἡ ἀγαθὴ τύχη τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Ἑλλάδος
κατορθοὶ τὰ ἀκόλουθα.

Οἱ Γκούρας ἀνάγει εἰς τὸ Φρούριον τὴν γυναικά του (κατὰ
μῆνα Φευρουάριον, 1823) πρὸς τὴν δποίαν ἀποδίδονται ὅλαι
αἱ ἀνήκουσαι τιμαὶ, ὡς πρὸς σύζυγον τοῦ Φρουράρχου καὶ Ἀρ-
χοντος Ἀθηνῶν. Οἱ Ὁδυσσεὺς περὶ τὰ τέλη τοῦ αὐτοῦ ἔτους φέ-
ρει καὶ αὐτὸς τὴν γυναικά του καὶ τὴν μητέρα του ἐνταῦθα,
καὶ τὰς οἰκίζεις εἰς τὸ Φρούριον· ἐκ τούτου γεννᾶται ἀντιζηλία
μεταξὺ τῶν γυναικῶν· καὶ ἐκάστη τῶν Καπιτανίσσων θέλεις τὰ
πρωτεῖα. Ή μήτηρ τοῦ Ὁδυσσέως καταφρονεῖ τὴν Γκούρακιναν,
λέγουσα «Τὴν γυναικά τοῦ ὑπηρέτου μου δὲν ἡμ.πορῶ νὰ ἔχω
δμοίαν μου». αὕτη δὲ δὲν ὑποφέρει τὴν καταφρόνησιν, συνηθισμένη
νὰ τιμᾶται πρότερον ὡς Κυρία. Ή ἔχθρα τῶν γυναικῶν κάμνεις
νὰ γεννήθῃ ἡ ἔχθρα τῶν ἀνδρῶν.

Οἱ Γκούρας διὰ νὰ γένη στρατιώτερος ἀνάγει εἰς τὸ Φρού-
ριον τὸν σύγγαμον του Κατζικογιάννην πανοικί. Οἱ Ὁδυσσεὺς
ταράττεται, καὶ μὴ δυνάμενος νὰ ἔξωσῃ ἀπ' εὐθείας τὸν Γκού-
ραν, διεγέρει τοὺς Ἀθηναίους ἐναντίον τῶν φίλων καὶ σχετι-
κῶν αὐτοῦ, ἵνα, ἀφοῦ πέσωσιν οὗτοι, συμπέσῃ καὶ αὐτός. ἀλ-
λὰ δὲν ἡμ.πορεῖ νὰ ἐπιτύχῃ τοὺς σκοπούς του, διτὶ τὸ μέρος
τῶν φίλων τοῦ Γκούρα σκεπτόμενον φρονιμώτερον, νομίζει σωτήριον

τὴν διαίρεσιν τῶν δύο, καὶ προτιμότερον τὸν Γκούραν παρὰ τὸν Ο’δυσσεά. Ὁ Γκούρας ὅμως ἐφύλαττε μέχρι τοῦδε σέβας, εὐπεθεῖαν, καὶ ἐμπιστοσύνην πρὸς τὸν Ὁδυσσεά, καὶ δὲν ἦθελε νὰ φανῆ ἀγνώμων· μόνον δὲ ἐπροφυλάττετο τὴν δολιότητα αὐτοῦ, διαγνωρίσας ἡδη τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου. Οὗτος ὅμως ὁ Ὁδυσσεὺς, ὡς μὴ γνωρίζων ποτὲ πίστιν ἐν ἔσυτῷ, δὲν ἐπιστευε πλέον αὐτῷ· ὅθεν διὰ νὰ μὴν ἔγῃ ἐμπόδια εἰς τὴν ἐνέργειαν τῶν σκοπῶν του, γράφει πρὸς τὴν οἰκογένειάν του ν’ ἀναχωρήσῃ ἀπ’ Ἀθήνας, καὶ νὰ ἔλθῃ πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν Βοιωτίαν. Οἱ ἐν τοῖς πράγμασιν Ἀθηναῖοι, μανθάνοντες τὸ πρᾶγμα, λυποῦνται διὰ τοῦτο, ὅτι ἡ ἀντιζηλία τῶν γυναικῶν δὲν εἶχεν εἰσέτι ἑξάψη ἐντελῶς τὴν ἔχθραν τῶν ἀνδρῶν. Ὅθεν διὰ νὰ μὴ σβύσῃ μὲ τὸν διαχωρισμὸν τῶν γυναικῶν πρὶν κορυφωθῆ, διανοοῦνται νὰ πράξωσιν, ὕστε νὰ μὴν ἀναχωρήσῃ ἐντεῦθιν ἡ Οἰκογένεια αὕτη· διὸ καὶ γράφουσι πρὸς τὸν Ὁδυσσεά τὰ ἀκόλουθα. «Δὲν ἐλπίζομεν νὰ σᾶς λανθάνῃ ἡ μεγάλη χαρὰ τὴν ἡ ὄποιαν ἐδοκίμασεν αὕτη ἡ Πόλις, ὅταν ἔλαθε τὴν τιμὴν νὰ ἡ δεχθῇ τὴν εὐγενῆ οἰκογένειάν σας, καὶ ἐκ τοῦ ἐνυπτίου λύπη ἡ ἐγκάρδιος ἐκυρίευσεν ὅλους ἡμᾶς, ὅτε ἤκουσαμεν, ὅτι ἐμπη-
» νύσατε ν’ ἀναχωρήσῃ ἀπ’ ἐδῶ. Ἰμεῖς λοιπὸν ἐκρίναμεν χρέος
» μας νὰ σᾶς γράψωμεν ἀπὸ μέρους ὅλης τῆς πατρίδος, ζητοῦν-
» τες αὐτὴν τὴν χάριν ἀπὸ τὴν γενναιότητά σου, νὰ μὴ μᾶς
» στερήσετε τὴν εὐγενῆ οἰκογένειάν σας, τὴν ὄποιαν ὁ λαδὸς τῶν
» Ἀθηνῶν τὴν ἔχει διὰ καύγημά του, καὶ ἐμψύχωσιν εἰς τὰς
» παρούσας περιστάσεις· περισσότερον δὲν θέλομεν νὰ σᾶς βα-
» ρύνωμεν μὲ τὰς παρακλήσεις μας· ἡ γενναιότης σου λοιπὸν
» γνωρίζων τὸ εἰλικρινές τοῦ ζητήματός μας, εἴμεθα εὐέλπι-
» δεις, ὅτι θέλετε νεύση εἰς τὸ νὰ μᾶς κάμετε καὶ αὐτὴν τὴν
» χάριν εἰς τὴν πατρίδα μας, ἥτις σᾶς εἶνε εὐγνώμων καὶ διὰ
» τόσας ἄλλας. Τῇ 7 Δεκεμβρίου 1823. η

Δελεασθεὶς δὲ ἐκ τούτου ὁ Ὁδυσσεὺς, καὶ τοι παμπόνηρος, μετέβαλε γνώμην, καὶ τὸ πρᾶγμα διέτρεψεν ὡς ἀκολούθως θὰ φανερώσωμεν. Διὰ νὰ πάθῃ ὁ Ὁδυσσεὺς, ἐπρεπεν δ Δακίμων αὐτοῦ νὰ τὸν φέρῃ εἰς Ἀθήνας, ὅπου εὑρε τὸν τάφον του.

Πρὶν δμως δώσω τέλος τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς μεταξὺ τού-

των ἔχθροπραξίας, πρέπει νὰ διηγηθῶ τὰ συμβάντα κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1823 ἑτούς, καὶ ἐπομένως τὴν μάχην τοῦ Μαραθῶνος, τὴν δοπίαν ἐκίνησεν δὲ Οὐμέρ Παποᾶς; τῆς Εύθολας ἐνατίον τῶν Ἀθηναίων.

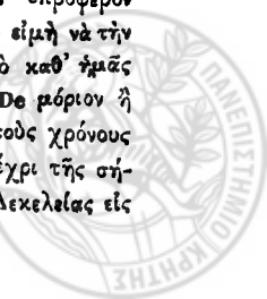
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Τὸ 1823 σωτήριον ἦτος εἰς τὴν ὥραν τοῦ θέρους τὰ εἰς Εὔθοιαν τουρκικὰ στρατεύματα εἰσέβαλον εἰς τὴν Ἀττικὴν διὰ νὰ λειλατήσωσι τὰ χωρία, καὶ νὰ συνάξωσι τὰ γεννήματα· τὰ δὲ γυναικεῖα διατάσσουν καὶ οἱ ἄχριστοι τῶν Ἀθηναίων μεταβαίνουν εἰς Σχλαμίνα καὶ Λίγιναν.

Οἱ Ἀθηναῖοι διὰ νὰ μὴν ἀφήσωσι τὸν ἔχθρον νὰ ἔξαπλωθῇ εἰς τὰ χωρία, καὶ εἰ δύνατόν, νὰ τὸν βιάσωσι νὰ ἔξελθῃ τῆς Ἀττικῆς, ἀποφασίζουσιν δῆλοι οἱ ἐν δπλοῖς νὰ πιάσωσι τὴν θέσιν Κωλοπίθεσαν. (α) Ἀφοῦ δὲ κατέλαθον αὐτὴν, καὶ ἐκ πείρας

(α) Ἡν τὸ πάλαι δῆμος Ἀττικῆς Πίθος καλούμενος. Πιθὸς δὲ ή πίθες Ἀλβανιστὶ λέγεται ο κῶλος π. Οἱ προσφυγόντες ἐνταῦθα καὶ κατοικήσαντες τὰ χωρία τῆς Ἀττικῆς Ἀλβανοὶ κατὰ τὸν δέκατον πέμπτον αἰώνα, ἀκούσαντες τὴν ὄνομασίαν τοῦ χωρίου τούτου Πίθος, αἰδοῦντο νὰ προφέρωσι τὸ ὄνομα τούτο Ἀλβανιστὶ διὰ τὸ κακέμφατον τῆς λέξεως, προτιμῶντες τὴν Ἑλληνικὴν ὡς ἔνεην φωνὴν, Κῶλος. Οἱ ἐντόπιοι δὲ Ἀθηναῖοι ἐγέλων εἰς τὴν παρεκτηγμένην κλῆσιν τοῦ Κώλου ἀντὶ Πίθου· ὥστε ἥναγκάσθησαν οἱ Ἀλβανοὶ νὰ ἐνώσωσι τὰς δύο εἰς μίαν λέξιν «Κωλοπίθεσα» μετριάζοντες τοιουτοτρόπως τὸ κατ' αὐτοὺς κακέμφατον.

'Ἐκ τῆς ἀπαιδευσίας καὶ οὐρθορότητος ἔπαθεν δὲ δῆμος Πίθος δ.τε καὶ ἡ Δεκέλεια ἀπὸ τοὺς Σταυροφόρους Φράγκους, Σικελούς, Γάλλους καὶ Ἰταλούς, τοὺς ἔξουσιάσαντας τὴν Ἀττικὴν ἀπὸ τοῦ 1205 μέχρι τοῦ 1456. Οἱ ἐντόπιοι εἰς τὴν διαφθορὰν τῆς γλώσσης ἐπρόφερον Δεκέλλαν τὴν Δεκέλειαν· οἱ εἰρημένοι Φράγκοι δὲν ἤδύναντο εἰμὴ νὰ τὴν προφέρωσι De cella, ὅπερ σημαίνει ταμεῖον, ἀποθήκην, τὸ καθ' ἴματς κελλάρι. Τὸ De cella εἶνε συνώνυμον τῷ de cassa· τὸ δὲ De μόριον ἡ ἄρθρον φέρει σημασίαν τιμῆς καὶ προνομίου. Κατ' αὐτοὺς τοὺς χρόνους δὲ τόπος τῆς Δεκέλειας ἦτον ἔρημος καὶ ἀκατοίκητος ὡς μέχρι τῆς σήμερον. Οἱ Φράγκοι διαβαίνοντες ἀπὸ χαλκίδος διὰ τῆς Δεκέλειας εἰς

έγνωρισαν, διτὶ δὲν δύνανται ἐντεῦθεν νὰ ἐμποδίζουν τὰ κίνηματα τοῦ ἔχθρου, διὰ τὸ νὰ μὴν ἔχῃ στενὰ ἢ Ἀττικὴ, καὶ ἀφοῦ τὰ χωρία ἐπρόλαβαν ν' ἀσφαλισθῶσιν, ἔγκρινουσι νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν Πόλιν, διὰ νὰ φυλάξωσιν αὐτὴν καὶ τὸ Φρούριον-

Αθήνας, (διότι κατεῖχον συγχρόνως καὶ τὴν Εὔβοιαν) καὶ μὴν εὑρίσκουντες οὐδεμίαν ἀνάπτωσιν οὐδὲ καλὸν τρόφιμον τὶ εἰς τὴν κατ' αὐτοὺς De cella ἢ De cassa, ἐκάλεσαν αὐτὴν, καὶ δικαίως, Malacella καὶ Malacassa· καὶ ἔκτοτε μέχρι σήμερον καλεῖται Μαλακάσσα. Παραδεχόμεθα δὲ διτὶ ἡ σημερινὴ Μαλακάσσα εἶναι ἡ παλαιὰ Δεκέλεια ἐκ τοῦ διτὶ κεῖται πλησίον τῆς παλαιᾶς ὁδοῦ τῆς φερούσης ἀπὸ Ὁρωποῦ εἰς Ἀθήνας, καὶ ἡ θέσις αὕτη εἶναι διχυρωτέρα τῶν ἄλλων θέσεων ἐκείνου τοῦ μέρους. "Οτι δὲ ἡ Δεκέλεια ἔκειτο παρὰ τὴν ὁδὸν τοῦ ὥρωποῦ θεβαίοις τοῦτο δὲ Θουκυδίδης ἐν οἷς λέγει· «Ἡ τῶν ἐπιτηδείων παρακομιδὴ ἐκ τῆς Εὔβοιας πρότερον ἐκ τοῦ Ὁρωποῦ κατὰ γῆν διὰ τῆς Δεκέλειας θάσσου οὖτα, περὶ τὸ Σούνιον κατὰ θύλασσαν πολυτελῆς ἐγίγνετο π. (Συγγραφ. ζ'. κεφαλ. κή),

"Ἀπατῶνται δῆλον οἱ θέλοντες νὰ πιστεύσωσιν διτὶ ἡ Δεκέλεια εἶναι τὸ χωρίον «Ταττόη», διότι κατὰ τοὺς Γεωγράφους ἡ Δεκέλεια κεῖται πρὸς τὸ ἀνατολικώτερον μέρος τῆς Ἀττικῆς, ἡ δὲ Ταττόη κεῖται πρὸς τὸ βόρειον τῆς μεσογείου χώρας. Ἡτον δῆμος τὸ πάλαι ἐν Ἀττικῇ "Οη καὶ "Οα κελούμενος κατὰ τὸν Στέψανον τὸν Βυζάντιον. "Οη δὲ σημαίνει τὸ ἀρνιακὸν, τὴν μηλωτήν. Τὸ δέρμα τοῦτο μετεχειρίζοντο οἱ παλαιοί, ως καὶ οἱ νεώτεροι, ἔνδυμα τὸν χειμῶνα. Δὲν εἶναι ὀμφισθία ἡ διτὶ κρυωμένος τις ἐν τινὶ κωμῳδίᾳ φέρων τὴν ὅτην ἐπεφώνησε «Τάττ' ὅηκ δέστι φιλτάτη μου γρύνα» ἡ διτὶ ἐκάλεσαν τὴν "Οην ως ἀρχαιοτάτην Τάττα, ως οἱ νεώτεροι τοὺς πρεσβυτέρους, καὶ τὰ παιδία τοὺς γονεῖς διότι τὸ Τάττα εἶναι ἐπιφώνημα τιμητικὸν, προσφιλὲς, κολακευτικόν ἐπεκράτησε δὲ τὸ Τάττ' "Οη, ως καὶ τὸ Μαινίδιον ἀντὶ τοῦ Ἀχέρνη.

Δὲν πρέπει τις νὰ παραξενεύηται εἰς τὰς τοιαύτας μεταπεκοινωνίας ὀνομοσίας, ἀφοῦ τὸ ὄρος "Γμηττὸς κατέτητησεν εἰς τοὺς αὐτοὺς χρόνους τῆς Φραγκοκρατίας νὰ γένη Τρελός" καὶ ίδου πόθεν. Οἱ παλαιοὶ τῆς Ἰταλίας κάτοικοι, ἡ λεγομένη μεγάλη Ἑλλάς, ἐλάσουν τὴν δωρικὴν γλώσσαν τὸ πλεῖστον μέρος, προφέροντες τὸν "Γμηττὸν" "Γματτον. "Ἐν τῷ κατακλυσμῷ τῆς βαρύχροτητος ἔπειθε καὶ ὁ Γματτος ἀκρωτηριασμὸν, στερηθεὶς τὴν πρώτην συλλαβὴν, καὶ ἐκλήθη Μέττος. Οἱ κρατοῦντες τῶν Ἀθηνῶν Φράγκοι ἐρμήνευσαν εἰς τοὺς ἐντοπίους τὸν "Γμηττὸν Τρελὸν" διότι ἡ λέξις Malto σημαίνει Ἰταλιστὴ τρελόν. "Οθεν ἔκτοτε μέχρι σήμερον οἱ χυδαῖοι τῶν Ἀθηνῶν καλοῦσι τὸν "Γμηττὸν Τρελόν.

καὶ οὕτως δρκωθέντες εἰς Κωλοπίθην, κάμνουσι τὴν παροῦσαν συμφωνίαν.

« Ήμεῖς οἱ ὑπογεγραμμένοι Ἀθηναῖοι ζήλῳ ἐνθέρμῳ κινούμενοι καὶ πατριωτισμῷ, ἀπερχόσθμεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς πατρίδος, νὰ ἐκπρατεύσωμεν μετὰ τοῦ γενναιοτάτου Στρατηγοῦ καὶ φρουράρχου μας χυρίου Ἰω. Γκούρα διὰ τὰ στενά μας, διὰ ν' ἀσφαλίσωμεν καὶ νὰ προφυλάξωμεν τὸν τόπον μας ἀπὸ τὴν δλέθριον δργὴν τοῦ ἔχθροῦ. ἐλθόντες δὲ ἐνταῦθα εἰς Κωλοπίθεαν, καὶ σκεπτόμενοι κοινῶς, δτι εἶναι ἀδύνατον πρᾶγμα διὰ νὰ βαστάζωμεν τοὺς ἔχθρους εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν, διὰ νὰ μὴν ἀχολουθοῦν ἔξοδα μάταια, σῆμαρον ἀποφασίσταμεν κοινῶς οἱ ἐδῶ εὑρεθέντες πατριώται μετὰ τοῦ στρατηγοῦ μας, διὰ νὰ συντρέξωμεν προθύμως εἰς τὴν Πόλιν, ἀφίνοντες ἐδῶ ἐκατὸν στρατιώτας σκοπούς (καραούλια), ἀφοῦ ἐκάμαμεν τὸν δρκον μας ἐνώπιον θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, διὰ νὰ γύνωμεν δλον τὸ αἷμά μας πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς πατρίδος. ὑπόσχεται δὲ πρὸς ἡμᾶς δ Στρ. καὶ φρούραρχός μας Γκούρας ἐν καθερᾷ συνειδήσει καὶ μεθ' δρκού, δτι ἀν δὲν δυνηθῶμεν νὰ βαστάζωμεν τὴν Πόλιν, πολεμοῦντες κατὰ τῶν ἔχθρῶν, μέχρι τῆς ἐσχάτης δυνατῆς στιγμῆς, νὰ μᾶς δεχθῇ (α) ὡς ἀδελφὸς χριστιανὸς δλοις μέστῃ εἰς τὸ Φρούριον, ἵνα ἐνωμένοι δλοι εἰς ἐν σῶμα καὶ μίαν ψυχὴν νὰ συμπολεμῶμεν τοὺς ἔχθρούς. Προσέτι δηλοποιοῦμεν ἀν τὶς τῶν καταγεγραμμένων θῆθε λειποτεκτήσῃ καὶ παρετῆσῃ τὴν πατρίδα του, καὶ τοὺς ἀδελφούς του, δ τοιοῦτος νὰ γνωρίζεται ὡς ἔχθρος τῆς πατρίδος χειρότερος παρὰ τὸν Τοῦρκον, καὶ νὰ καταδικάζεται εἰς αἰώνιον ἔξορίαν, καὶ στέρησιν τοῦ σπιτίου του, καὶ τῶν ἀλλων κτημάτων του.

Ἐγένετο ἐν Κωλοπίθεῃ, τὴν 6 Ιουλίου 1823.

(Ἐπονται αἱ ὑπογραφαί.)

Τούτου γενομένου ἔρχονται εἰς τὴν Πόλιν ἐνδυναμόνοντες τὰ ἀναγκαῖα.

Η ὑπερτάτη Διοίκησις διατρίβουσα εἰς Σαλαμίνα διέταξεν

(α) 'Ως νὰ εἴμεθα ξένοι μισθωτοί, καὶ ἔχεινος ιδιοκτήτης τοῦ Φρουρίου.

ἐν Σῶμα στρατιωτικὸν ἐκ πεντακοσίων ἀνδρῶν, καὶ ἡλθον ἐγ-
ταῦθα ὑπὸ ἀρχηγοὺς Ἰω. Π. Μαυρομηχάλην καὶ Σταύρου
Γρέζαν.

Τὸ Ἰππικὸν τοῦ ἔχθροῦ, συμποσούμενον εἰς πεντακοσίους
ἡδη ἵππεῖς, πλησιάζει ἕξω τοῦ τείχους τῆς πόλεως τῇ 27
Αὐγούστου· οἱ Ἀθηναῖοι μὴν ἔχοντες πλεῖονας τῶν δέκα ἵππεων
ἔξερχονται πρὸς ἀπάντησιν τοῦ ἔχθρικοῦ, συνάπτοντες μάχην
πεζοὶ πρὸς ἐφίππους, καὶ δις καὶ τρὶς τρέπουσιν αὐτοὺς εἰς φυγὴν,
ὅτε ἐνθαρρύθεντες διώκουσιν αὐτοὺς μίαν ὥραν μακρὰν, καὶ
οὕτως ἐπιστρέφουσιν ἀβλαβεῖς· ὁ ἀριθμὸς τῶν ἔξερχομένων
Ἀθηναίων δὲν ὑπερέβαινεν ἑκείνον τῶν ἵππεων ἔχθρων. Εἰς τὴν
μάχην ταύτην ἔπεσον ἔχθροι 36, ἐκ τῶν ἡμιτέρων ἀπέθανεν
εἷς, ἀπομακρυνθεὶς τῶν συναγωνιστῶν του, δνόματι Δημήτριος
Αὐγερινός, καὶ συνελήφθη ὁ Ἰωάννης Σχντοριναῖος νεανίας, καὶ
ἀπήχθη αἰχμάλωτος εἰς Φιλιππούπολιν, καὶ μετὰ ἐννέα ἡτη
ἡδυνήθη νὰ ἐλευθερωθῇ, καὶ ἡλθεν εἰς Ἀθήνας.

Ἐκ τούτου οἱ ἔχθροι καταισχυθέντες, καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ
βλάψωσιν ἐπὶ μᾶλλον τοὺς Ἀθηναίους ἀναχωροῦσι μηδὲν ἐρ-
γασάμενοι. Καὶ οὕτω παρῆλθε τὸ ἔτος τοῦτο ἀνευ ἀλλης ἔχ-
θρικῆς προσβολῆς.

Ἐν τοσούτῳ αὐξάνονται αἱ σχέσεις τοῦ Γκούρα μετὰ τῶν Ἀ-
θηναίων· βελτιοῦται ὁ ἀνθρωπὸς, καὶ ἡμέραν παρ' ἡμέραν με-
τασχηματίζεται εἰς τὸ κρείττον· ἀποβάλλει τὸ ἄγριον ἥθος
καὶ φιλοτιμεῖται νὰ ἔξομοιοῦται μὲ τοὺς πολιτισμένους καὶ φι-
λοκάλους· καὶ εἰς ταῦτα τὸν ἔβικτεν ἔτι μᾶλλον ἡ ὑποψία τοῦ
Οδυσσέως. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ δύναμις του ἐθεμελιοῦτο εἰς τοὺς
στρατιώτας του, δὲν ἐδύνατο νὰ ἐμποδίζῃ τὰς καταχρήσεις των
ἄλλων οὔτε πάλιν ἐμπιστεύετο εἰς τὸν λαὸν τῶν Ἀθηνῶν, διότι
ἡγανάκτει κατ' αὐτοῦ διὰ τὰς ἀταξίας τῆς φρουρᾶς του.

Οἱ Οδυσσεὺς διὰ νὰ φαίνεται ὅτι εἶναι εἰς κίνησιν καὶ ὅτι
πολεμεῖ ὑπὲρ Πατρίδος, καθὸ Δρυιστράτηγος τῆς Ἀνατολικῆς
Ἐλλάδος, συνάγει στρατὸν ἐκ τριῶν χιλιάδων Ἑλλήνων, καὶ
κινεῖται κατὰ τῆς Εύβοίας περὶ τὰ τέλη τοῦ 1823 ἔτους· καὶ
διὰ νὰ συγχροτήσῃ τὸν στρατὸν τοῦτον φορολογεῖ τὰς Ἐπαρ-
χίας τῆς δικαιοδοσίας του· παρὰ δὲ τῶν Ἀθηναίων λαμβάνει

μισθίους στρατιωτῶν. Καὶ οἱ μὲν Ἑλληνες ἥλπιζον ὅλοι ὅτι δυνάμει τοιούτου στρατοῦ, ἔχοντος τὰ ἀναγκαῖα, τροφάς τε καὶ πολεμεφόδια, ἥθελε κατορθώσῃ τί. Οἱ δὲ Τοῦρκοι προκατελειμμένοι ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ὀδυσσέως, θλέποντες καὶ τὴν ἴσχυρὰν συγκρότησιν τοῦ στρατοῦ, ἐκυριεύθησαν ἀπὸ πανοικῆ φόβον, διαλογιζόμενοι τὸ μέλλον αὐτῶν ὀλέθριον· ὁ γεννάδας ὅμως Στρατάρχης Ὀδυσσέως ἐν τῷ μέσῳ τῶν Ἐλπίδων αἰσίων καὶ ἀπαισίων, ἀφίσης κεχρηνότα ἀμφότερα τὰ διεμαχούμενα ἔθνη, διαλύσων τὸ στρατόπεδον, καὶ ἐρχεται εἰς Ἀθήνας περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1824.

Βλέπων δὲ κατεχόμενον τὸ Φρούριον ὅχι πλέον ἐκ τῶν οἰκείων καὶ πιστῶν, θεωρῶν δὲ ἔαυτὸν μετέωρον καὶ ἐπισφαλῆ, ταράττεται ὡς εἰκὸς, καὶ διανοεῖται τεχνάσματα. Δὲν ὑποφέρει μὲν νὰ θλέπῃ τὸν Γκούραν εἰς τὰς Ἀθήνας δυνατὸν, δὲν τολμᾷ ὅμως νὰ τὸ δείξῃ ἀναφανδὸν πρὸς αὐτόν· καὶ ἐκ πλαγίου προσπαθεῖ νὰ τοῦ ἀφκιρέσῃ τὴν ἔξουσίαν, ταύτοχρόνως προσποιούμενος φιλίχιν ἐγκάρδιον καὶ ἀδελφοσύνην.

Διηρημένοι οἱ Ἀθηναῖοι εἰς δύο φατρίας, οἱ μὲν ἦσαν μετὰ τοῦ Γκούρα οἱ δὲ φθονοῦντες τοὺς φίλους τοῦ Γκούρα, ἔκλινεν πρὸς τὸν Ὀδυσσέα, καὶ τοι γνωρίζοντες αὐτὸν ἐπιβλαβέστερον παρὰ τὸν Γκούραν. Οἱ Ὀδυσσέες γνωρίζων ὅτι οἱ Δημογέροντες ἔζασκούσιν ἐπιβρόην εἰς τὸν τόπον, θλέπων δὲ αὐτοὺς οἰκειοτέρους πρὸς τὸν Γκούραν, διανοεῖται νὰ λύσῃ τὰ μέσα τῶν σχέσεων μεταξὺ Γκούρα καὶ Δημογερόντων. Ἐφῷ δημοτικὸς γενόμενος καὶ τὸ κοινὸν συμφέρον δῆθεν διώκων, τὴν ἀλωπεκῆν μετερχόμενος, παρορμᾷ τὸν λαὸν δυνάμει τῆς μετ' αὐτοῦ φατρίας ἐναντίον τῶν Δημογερόντων. Οἱ λαὸς συνελθὼν παύει τοὺς πρώτους καὶ ἔκλεγει ἄλλους. Οἱ ἔκλεγχθέντες δὲ ἦσαν Μιχαὴλ Τυρναβίτης, (α) Ἀνάργυρος Πατράκης, Ἰω. Πάζλλης (β) καὶ δύο ἐκ τῶν χωρίων· ἦσαν δὲ οὗτοι ἐκ τῶν ἔκλεκτῶν. Συγχρόνως καθιστῶσι καὶ Δικαστήριον, συγκείμενον ἀπὸ δύο μέλη, δυνάμε-

(α) Οὗτος ἐτελεύτησε τῷ 1836 εἰς ἡλικίαν ἑτῶν 86, χρηματίσας ἀνθρωπός τοῦ Κόσμου, ἔχων νοῦν καὶ πολιτικὴν σύνεσιν.

(β) Οὗτος ἐτελεύτησε τῷ 1827, χρητὸς καὶ ἐνάρετος πολίτης ἀναδειχθεὶς ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ.

ναν νὰ δικάζῃ πᾶν εἰδος δίκης· καὶ διὰ νὰ ἔχῃ Ἰσχὺν, Ιζήτη-
σαν τὰ μέλη τοῦ Δικαστηρίου παρὰ τοῦ Ὀδυσσέως νὰ δοθῇ
αὐτῷ συνεργάτης εἰς τῶν οὐκισκῶν του. Ο δὲ Ὀδυσσεὺς μετὰ
τὰς πράξεις αὐτὰς ἀναγωρεῖ ἐξ Ἀθηνῶν, μὴ θέλων νὰ διατρί-
βῃ πολὺ ἐνταῦθα δι' ἄλλα τινὰ τέλη του.

Εἰς τὰς συνιδεύσεις καὶ ἔκλογδς τῶν Ἀθηναίων γενομένας
τὴν 21 καὶ 23 Φευρουχρίου, παρεμρέθη καὶ ὁ Συνταγματάρχης
Ἀγγλος Στανὼπ, διατρίβων κατ' αὐτὰς εἰς Ἀθηνας· τοῦτον
ὁ πλάνος Ὀδυσσεὺς ἔφερε μεθ' ἔχυτοῦ, ὑποδεικνύων σέβας καὶ
ἀγάπην, διὰ νὰ τῷ ἐπιδεικνύῃ τὰς πράξεις του καὶ τὴν δη-
μοτικότητά του· ὁ ἀγαθὸς οὗτος φιλλέλην συνέζησε καιρὸν τι-
νὰ μετ' αὐτοῦ, ὡς ὁ ἀπλοῦς καρκίνος μὲν τὸν δολερὸν ὅφιν· καὶ
συνέγραψεν ὑπὲρ τοῦ Ὀδυσσέως ἀπατηθεὶς τὰ μέγιστα· διότι
ώς ζένος καὶ ὡς φίλος τοῦ ἐπικινουμένου δὲν ἐδύνατο νὰ μάθῃ
ἀπό τινα τὴν ἀληθείαν, καθ' ὃν χρόνον μάλιστα ἐδυνάστευεν
ὁ Ὀδυσσεὺς, καὶ κανένας δὲν ἐτόλμα νὰ φανερώσῃ τὰς κακίας
τοῦ ἀνθρώπου. Πότον λοιπὸν πρέπει νὰ εἶναι προσεκτικοὶ οἱ
ἐπιχειροῦντες νὰ γράφωσιν εἰς ζένην γῆν ζένων πράξεις καὶ έτους.

Ο δὲ Γκούρζις ἀντιφερόμενος καὶ ἀντενεργῶν εἰς τοὺς νεοε-
κλεγθέντας Δημογέροντας, τοὺς ἡνάγκασε νὰ διαλυθῶσι· δὲν συ-
νεισφέρειν ὄλίγον εἰς τὴν διάλυσιν καὶ οἱ ἐναντίοι αὐτῶν. Ἀν
δμως οἱ Δημογέροντες οὗτοι ἦσαν ἐμπειρότεροι τῶν πραγμά-
των, καὶ ὄλιγον πραγματεύομενοι τὰς περιστάσεις, δὲν ἦτον
δύσκολον νὰ σχετισθῶτι μετ' αὐτοῦ ὡς οἱ προκάτοιχον των,
οἵτινες ἐγνώρισαν τὴν δυνατὴν θέσιν τοῦ Γκούρα καὶ τὴν περί-
στασιν Βογθοῦσαν αὐτὸν, καὶ διὰ τοῦ Ὀδυσσεὺς δὲν ἐτολμοῦσεν, οὐ-
τε ἐδύνατο νὰ βλάψῃ αὐτόν· δὲν ἤμπορῶ δμως νὰ σιωπήσω,
διὰ οἱ δικλυθέντες οὗτοι Δημογέροντες ἦσαν καὶ φιλοπάτριδες
καὶ ζηλωταὶ τῆς Ἐλευθερίας. ταύτοχρόνως δὲ διελύθη καὶ τὸ
Δικαστήριον, μετατειθεμένων τῶν Μελῶν αὐτοῦ εἰς ἄλλην ὑπη-
ρεσίαν· ἥσαν δὲ οὗτοι Π. Ζαχαρίτζας καὶ Γεώργιος Ψύλλας·
καὶ ὁ μὲν πρῶτος ἐστάλη ἀντιπρόσωπος τῆς Ἐπαρχίας εἰς τὸ
Βουλευτικὸν Σῶμα κατὰ τὸ Πολίτευμα, δεύτερος δὲ διωρίσθη
ὡς σύμβουλος τοῦ Βουλευτοῦ, ἐνῷ ὁ Νόμος δὲν προσδιώριζε
σύμβουλον Βουλευτοῦ.

Τί δὲ τεχνάζεται ὁ δόλιος Ὀδυσσεὺς, ἀφοῦ ἀνεγέρησεν ἄπ' Ἀθήνας, πορευόμενος εἰς Κάλαμον (α) Κώμην Ἀττικῆς; πλάττει μίαν

‘Ο Δῆμος οὗτος ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι Ψαφὶς, καὶ ἐνέμοντο αὐτὸν οἱ Ὄρωποι. Σημαίνει δὲ ψάθινος ἐκ τῆς λέξεως «ψαφὶς» γίνεται ψαφαρὸν, ψαθαρὸν, ψαδαρὸν, καὶ ψαθυρόν. Εἶναι καὶ συνώνυμος τῇ διπῆῃ ἢ διπῇ (ρῆψ) σημαίνοντη καὶ τὴν ψάθην καὶ τὸν κάλαμον. Τὸ δὲ ψαφαρὸν ἢ ψαθαρὸν σημαίνει τὸ εὔθλαστον, τὸ ἀσθενὲς, καὶ τὸ μὴ στερεὸν, ως εἶναι ἡ ψάθη καὶ τὸ καλάμι. ὅστε ἡ ψαφὶς καὶ ὁ κάλαμος εἰναι συνώνυμα. Πότε δὲ ἥρετο νὰ καλῆται κάλαμος ἡ ἐρμηνευθεῖσα ψαφὶς εἰναι μὲν ἀδηλὸν, ἀλλὰ κατὰ τοὺς κατωτέρους χρόνους τοῦ Μεσαιώνος. ‘Η Κώμη Ψαφὶς ἔκειτο πρὸς τὴν θάλασσαν ἐν τέταρτον τῆς ὥρας ἀπέχουσα τῆς παραλίας, δῆπου τὴν σῆμερον εἶναι καὶ δύο ἑκκλησίαι, καὶ καλεῖται ὁ τόπος ἡ Παναγία. ἀπέχει δὲ ὁ νῦν Κάλαμος ἡμίτειαν σχεδὸν ὥραν. Οἱ κάτοικοι τῶν δήμων Ἀττικῆς μετεποίησαν οἱ πλεῖστοι ἐκ τῶν κατὰ κατερύνσεων, καὶ μάλιστα οἱ κατὰ τὰς παραλίους πόλεις ἡ Κώμας κατοικούντες. Ἐχομεν παραδόσεις ἐκ τῶν παλαιοτέρων ἡμῶν, δτι καθ' οὓς χρόνους οἱ Ἀραβεῖς ἐπολέμουν τὸ βασίλειον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, δτε ἐπολιόρκουν τὴν Χελκίδα διὰ θαλάσσης, τὰ πλοῖα αὐτῶν εἰσπλέοντα τὸν Εὔδοικὸν Κόλπον διέρπασσεν καὶ ἐξτραπαρόδισαν τὰς παραλίους αὐτὰς πόλεις τῆς Ἀττικῆς, τὸν Μυρρίνοντα, Προβάλινθον, Ραμνοῦντα, Ψαφίδα καὶ λπ. Οἱ κάτοικοι τοῦ Μυρρίνοντος οἱ διασωθέντες, μετάφησαν ἔκτοτε εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς χώρας, δῆπου σῆμερον κεῖται τὸ Μαρκόπουλον, μίαν ὥραν ἀπέχοντο τοῦ Μυρρίνοντος. Καλεῖται δὲ νῦν Μυργοῦντα, δῆπου φεύγονται τὰ ἐρείπια τῆς Κωμοπόλεως’ ὁ δὲ Προβάλινθος μετωνομάσθη βάλανθος, καὶ τελευταῖον καλεῖται Βελανδία, ἔρημος καὶ ἀκατοίκητος ἦδη ὡσεύτως καὶ ὁ ‘Ραμνοῦς Ομβριόκαστρον ἐπικληθείς. Ἀπεισύρθησαν δὲ καὶ οἱ ψαφίδαι δῆπου σῆμερον κεῖται ἡ Κωμόπολις τοῦ Καλάμου, ἀπέχουσα τοῦ μαντείου τοῦ Ἀρμιάρεω εἴκοσι λεπτὰ τῆς ὥρας, δῆπερ νῦν μαυροδύλεσι καλεῖται.

‘Ο ἀρχαιολόγος λογιώτατος, ὃς εἰς τὰ περὶ τὸν Κάλαμον καὶ Ὄρωπὸν χωρία ἐκάλεσε Πειραίεν εἰς τὸν σημερινὸν νέον σχηματισμὸν τῶν δήμων Ἀττικῆς, ἡ πατερίθη ὡς πρὸς τὸ ὄνομα διότι κάνενται τῶν παλαιῶν δήμων Ἀττικῆς δὲν φέρει τὸ δύνομα τοῦτο «Πειραίεν, οὔτε χωρίον τι.. Ίδου πόθεν περήγαγεν ὁ ἀρχαιολόγος καὶ σχηματιστῆς τῶν δήμων τὸν νέον τοῦτον δῆμον. ‘Ο Θουκυδίδης Συγγραφῆ Β'. κεφαλ. καὶ λέγει, δτι οἱ Πελοποννήσιοι φέζαστες εἰς τὸν Ὄρωπὸν ἐκάκουν τὴν Πειραιήν καλουμένην γῆν, ἥν οἱ Ἀθηναῖοι παρεγάρησαν εἰς τοὺς ὡρακίους νὰ νέμωνται ὑπηκόους δῆτας αὐτῶν. ‘Ἐκ τούτου ὑπέλασθεν ὁ ἀρχαιολόγος δτι δῆθεν ἡ λέξις «Πειραιήν» παράγεται ἐκ τῆς Πειραιᾶς, οὕτω καλουμένου τοῦ τόπου’ ὡς ἀθρωακός ἡ πατερίθη. ‘Η λέ-

ἐπιστολὴν δεκαοκτὼ Πολικῶν ἐγκρίτων, ὑπογεγραμμένών κα-
τὰ πλαστογράφου, δτὶς πέμπεται δῆθεν πρὸς αὐτὸν τοῦτον· ἔν.
Θι προσκαλεῖ τὸν Γκούραν καὶ τῷ κοινοποιεῖ τὴν ἐπιστολὴν
διαλαμβάνουσαν οὕτω. « Πρὸς τὸν γενναιότατον Στρατηγὸν Ό-
δυσσέα, τὸν κοινὸν πατέρα καὶ εὐεργέτην μας· μετὰ θεὸν εἰς
ἄλλον δὲν ἔχομεν τὰς ἐλπίδας, εἰ μὴ εἰς τὴν γενναιότητά σας.
Ἄφοῦ ἀναχωρήσατε ἀπ' ἐδῶ, ὁ Γκούρας ἀρχισε πάλιν τὰ πρῶ-
τα του· τοὺς Δημογέροντάς μας τοὺς κατατρέχει, τοὺς πολίτας
τοὺς τυραννεῖ· δτὶς θέλει, κάμνει· κάνεντα δὲν ἀκούει· ἡμεῖς
δὲν ἡμποροῦμεν πλέον νὰ τὸν ὑποφέρωμεν. Πολλὰ καλὰ μᾶς
ἔκαμψε ἔως τώρα. Σᾶς παρακαλοῦμεν θερμῶς νὰ κάμης καὶ
τοῦτο. Τὸν Γκούραν νὰ τὸν στηκώσῃς ἀπὸ τὸ Φρούριον, καὶ νὰ
ἔλθῃς διδίος νὰ καθήσῃς ἐδῶ, διὰ νὰ ἔχωμεν ἡσυχίαν, καὶ
νὰ διορθωθοῦν τὰ πράγματα· σᾶς ἔξορκίζομεν εἰς τὸ ὄνομα
τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Πατρίδος νὰ μὴ μᾶς ἀφήσῃς δραφανούς, καὶ
παραπονεμένους. Μένομεν μὲ δόλον τὸ σέβας π.

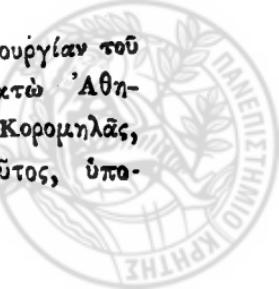
Πρὸς ὅμινον γένη ἡ ἀνάγνωσις τοῦ γράμματος δμιεῖ πρὸς
τὸν Γκούραν οὕτω « Παιδί μου Γκούρα, πολλαῖς φοραῖς ἐβάλ-
θηκαν οἱ ἔγχθροι μᾶς νὰ μᾶς διαιρέσουν· δμως δὲν ἐκατέρθωσαν
τίποτε· ἀπὸ τὸ παρὸν γράμμα θέλεις έβαιωθῆς τοὺς κακοὺς
σκοπεὺς τῶν Ἀθηναίων· σοῦ εἴπα πολλαῖς φοραῖς νὰ προσέχῃς
αὐτοὺς, καὶ νὰ μὴ τοὺς πιστεύῃς, δτὶς εἶναι διαβολεμένοι, καὶ
πονηροί, καὶ πασχίζουν νὰ μᾶς διώξουν καὶ τοὺς δύο ἀπ' αὐτοῦ·
δμως τὰ φρόνιμα παιδία δὲν τὰ γελοῦν· « λαγός πιπέρι ἔτριβε,

ἢς Πειραιῆς εἶνε διφυῆς, καὶ ἡ μὲν ἔχει βίζαν τὸν Πειραιᾶ, ἡ
δὲ τὸ πεῖραρ, ὅπερ σημαίνει τὸ πέρας, τὸ τέλος πράγματος ἡ τόπου.
Ἐπειδὴ δὲ ὁ ὡραπός κείται ἐπὶ τῶν συνόρων Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας
κατὰ τὸν εὔδοξεικὸν Κόλπον, τὰς παρὰ τὰ σύνορα γαίας, αἵτινες καὶ
πέρατα καλοῦνται τῆς ἐπαρχίας. οἱ Ἀθηναῖοι ἐκδέλουν πειραικὴν γῆν,
ώς εἰ ἔλεγον τελευταίαν γῆν. « Όστε ἡ πρέπει νὰ ὀνομασθῇ δῆμος
Πειραιῆς, καὶ οὐχὶ Πειραίας, ἡ Πειραίας, ως ἄλλος λογιώτατος ἐκ τῶν
ἐν τοῖς πράγμασι ἀφήρεσε τὸ I, νομίσας τὴν πρώτην συλλαβὴν ἐσφαλμένην,
καὶ οὕτως ἔκακολουθεῖ νὰ γράφεται «Πειραία»· ἡ πρέπει νὰ προτιμηθῇ
δῆμος ὡραπός καὶ διὰ τὴν ἀρχαιότητά του καὶ διὰ τὴν θέσιν του
ώς πρὸς τὰ ἄλλα χωρία τῆς Πειραιῆς· μάλιστα δὲ δ Παυσανίας αὐτὴν
τὴν γῆν καλεῖ ὡραπίζεν.

κακὸ τοῦ κεφαλιοῦ του· διάδοξε λοιπὸν καλὰ τὸ γράμμα τῶν φίλων, καὶ λάβε τὰ μέτρα σου διὰ νὰ φερθῆς εἰς αὐτοὺς, καθὼς τοὺς πρέπει· ἡ ἐδίκη μου συμβούλη εἶναι νὰ τοὺς θγάλης ὅλους αὐτοὺς ἀπὸ τὴν μέστην, ἀν θέλῃς νὰ θευχάσωμεν ἀπ' αὐτοὺς τοὺς διεκόλους· καὶ ἂν δὲν τὸ κάμης τοῦτο, θὰ μετανοήσεις· διὸ τὸ ημιποροῦν ὡς τὰ ὑπερεχ νὰ σὲ δολοφονεύσουν περισσότερα δὲν ἔχω νὰ σοῦ εἰπῶ, καὶ ἂν ἔχῃς νοῦν, φέρσου σὰν παληκάρια ἢ παροῦσα συμβούλη ὅμοιάζει μὲ τὸ ἀκόλουθον πρὸς τὸν Θ. Κολοκοτρώνην γράμμα τοῦ ἴδιου Ὁδυσσέως « ἀδελφέ Γύφτο! ὁ Ἀλῆ Πασσᾶς ὅποιον ἥθελε νὰ φονεύσῃ τὸν ἔκαμνε συγγενῆ· λάβε καὶ σὺ μέτρα διὰ τοὺς ἀλιθινοὺς Τούρκους τῆς Πατρίδος· διότι θέλουν ἀφανίσει τὴν Πατρίδα, καὶ μὴ καρτερεῖς νὰ σοῦ τὸ φανερώσω μὲ τὸ τζικοῦριν, (ὅρα Φραντζῆ ιστορ. Τόμ. 6'. σελ. 86.) Ἄς ἰδοῦνοι τολμῶντες νὰ δικαιώσωσι καὶ νὰ ὑπερασπίζωσιν τὸν Ὁδυσσέα· σφργέα καὶ μακελλάρην ἥθελε τὸν Κολοκοτρώνην ὁ Ὁδυσσεύς· ποίων; τῶν προκρίτων τῆς Πελοποννήσου. Πόση διαφορὰ μεταξὺ Κωλοκοτρώνη καὶ Ὁδυσσέως! ὁ μὲν αἴμο-θόρος καὶ μιαρός, ὁ δὲ ἀγνὸς αἰμάτων καὶ ἀλιθῆς Πα-τριώτης.

Ο Γκούρας δὲ ἀցοῦ ἀνέγνωσε τὴν ἐπιστολὴν ἔμεινεν ἀπορος, μὴ δυνάμενος μήτε νὰ πιστεύσῃ, μήτε ν' ἀπιστῇ· καὶ ἐπιστρέ-φων εἰς τὴν Πόλιν τεταρχυμένος, ἐκμυστηρεύεται τὸ πρᾶγμα εἰς τινας τῶν ἐξ ἀπορρήτων του συγγενεῖς, οἵτινες γνωρίζοντες μᾶλλον τὴν δολιότητα καὶ τὰς μηχανουργίας τοῦ Ὁδυσσέως, τὸν ἔκαμπαν νὰ πιστεύῃ ὅτι εἶνε πλαστογραφία, κίνημα δολερῶν σκοπῶν, ἀφορώντων τὸν ὅλεθρον τοῦ Γκούρα. Οθεν ὁ Γκούρας διὰ ν' ἀντιστρέψῃ τὰ καθ' αὐτοῦ μελετώμενα κατὰ τοῦ ἴδιου μελετῶντος, κοινοποιεῖ τὸ μυστικόν τοῦτο, ἀλλὰ πολὺ βραδέως, πρός τινας φίλους, καὶ ἐν ἔτερον ἐπινόημα τῆς διεστραμμένης ἐκείνης ψυχῆς, ὅπερ ἐν τοῖς περὶ τοῦ Γκούρα εἰρήσεται.

Ἔως ὅτου ὅμως νὰ γνωρίσῃ ὁ Γκούρας τὴν ῥαδιούργίαν του πονηροῦ, ἔβασαν οἰστησαν ἀδίκως φρικώδη βάσανα δόκτων Ἀθη-ναῖοι γενιάται, μεταξὺ τῶν δοπίων ἡσαν Λάμπρος Κορομηλᾶς, Ιωάννης Κανάρης, Σχράντης Βανάνας, καὶ Ά. Ρόυτος, ὑπο-

πτευθέντες παρ' αὐτοῦ ὡς ὀπαδοὶ τῆς ἐναντίας Φατρίκες ἐπι-
βούλευούσης αὐτόν.

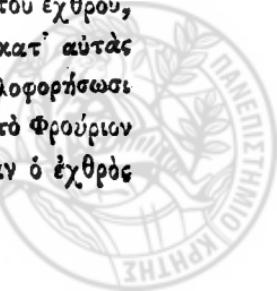
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Κατὰ τὸ 1824 ἑτοῖς δὲ Ομέρο Πασσᾶς τῆς Εὐθοίας εἰς τὴν
ῶραν τοῦ θέρους ἐπιβάνει εἰς τὴν Ἀττικὴν μὲν στρατὸν ἔξ
χιλιάδων ἐκλεκτὸν, τεσσάρων ἐκ Γενιτζάρων τῆς Κωνσταν-
τινουπόλεως, καὶ δύο ἐκ τῶν κατοίκων τῆς Εὐθοίας· δοσκοπὸς
τοῦ ἔχθροῦ ἦτον νὰ λεηλατήσῃ καὶ διαρπάσῃ τὰ χωρία, καὶ
νὰ πολιορκήσῃ εἰς δυνατὸν, τὴν Πόλιν.

Οἱ κότοικοι τῶν Ἀθηνῶν μετὰ τοῦ Φρουράρχου προλαμ-
βάνουσι τὰ δυνατὰ καὶ σπουδαῖα μέτρα. Τὰ γυναικόπαιδα
καὶ ἀδυνάτους ἄνδρας μεταφέρουσιν εἰς Σχλαμῖνα. Οἱ δὲ
ίκανοι νά φέρωσιν ὅπλα μένουσι νὰ ὑπερασπίσωσι τὴν πα-
τρίδα. Καὶ πρὶν νὰ ἐπιβῇ ὁ ἔχθρος, γράφουσι πρὸς τὴν ὑπερ-
τάτην Διοίκησιν περὶ τῆς παριύσης περιστάσεως, προτείνοντες
καὶ αἴτοιγτες τινά. Πρὸς πληροφορίαν δέ τῶν μεταχε-
νεστέρων περὶ τῶν παρόντων πραγμάτων τῆς Ἑλλάδος, κρίνω
ἄξιον νὰ συμπεριλάβω ἐνταῦθα τὴν παρούσαν ἀναφορὰν τῶν
Ἀθηναίων, τῆς δοποίας τὰ ἐνδιαλαμβανόμενα δὲν εἶνε ψευδῆ.

« Σιβαστὴ Διοίκησις! « ἴδου καὶ τέταρτος χρόνος,
καθ' ὃν ὁ ἔχθρος ἐκίνησε τὰς δυνάμεις τοῦ ἐναντίον τοῦ
ἔθνους τῶν Ἑλλήνων, καὶ τὸ μεγαλήτερον μέρος τοῦ ἔθνους
βλέπομεν νὰ μένῃ θεωρὸν τῶν κινημάτων τοῦ ἔχθροῦ, καὶ
οἱ περισπασμοὶ καὶ τὰ δεινὰ τοῦ πολέμου νὰ περιορίζωνται
πάλιν εἰς ὀλίγας ἐπαρχίας, αἱ ὄποιαι ἔχουσι τὴν πρώτην θέ-
σιν εἰς τὰς ἐπιδρομὰς τοῦ ἔχθροῦ, καὶ τὴν παντελῆ ἀδυνα-
μίαν, εἰς τὴν δοποίαν τὰς ἔφερεν αὐτὸς ὁ ἔχθρος, τρεῖς χρό-
νους κατὰ σειρὰν καταπολεμῶν, καὶ ἐκστρατεύων εἰς τὰς
ἰδίας· τοιαῦται εἶναι αἱ Ἐπαρχίαι τῆς Ἀνατολικῆς Στερεάς Ἑλ-
λάδος, καὶ τοιουτοτρόπως, μόναι δῆλο. καὶ ἐπολέμησαν ἥως
τώρα ἀβούθητοι, καὶ ἀντεστάθησαν γενναίως μὲν μεγαλωτά-
την φθορὰν ἐναντίον τοῦ Σουλτάνου. Δι' αὐτὰς ἥως τώρα ὁ ἔ-
θνικὸς οὗτος πόλεμος ἐστάθη μερικὸς, καὶ μερικώτερος διὰ

κάθις μίαν ἀπ' αὐτάς· ἐπειδὴ ἀντὶ νὰ ἔχῃ ἡ Ἑλλὰς δὴ οὐ σῶμα στρατιωτικὸν ἔθνικὸν, ἀνάλογον ν' ἀντιπαρατάττεται ἔναντίον τοῦ ἔχθροῦ, εἰς ὅποιον μέρος τῆς Ἐπικρατείας εἶναι ἀνοικτὸν τὸ θέατρον τοῦ πολέμου, ἐξ τούνχαντου ἡ πᾶσα μία Ἐπαρχία, καὶ τοι πυρπολημένη, αἰχμαλωτισμένη καὶ κατεστραμμένη πρότερον, ἵτον ὅμως ὑπόγρεως νὰ ἀντέχῃ μόνη εἰς δῆλας τὰς δυνάμεις τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Σουλτάνου. Ἐκ τούτου αὐταὶ αἱ ἐπαρχίαι ἔμειναν πλέον χωρὶς κανένα πόρον χρηματικὸν, ἔμειναν καὶ χωρὶς ὄπλοφόρους ἄνδρας· ἐπειδὴ ἄλλοι μὲν ἔξι αὐτῶν ἀπέθανον, ἄλλοι δὲ διεσκορπίσθησαν ὡς ἀπόλιθες εἰς διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος, καὶ τώρα οὕτε μέκη Ἐπαρχία ιδιαιτέρως, οὕτε δῆλαι ἐνωμέναι μαζὶ δὲν εἶνε εἰς κατάστασιν νὰ σχηματίσωσι πολλοστὸν στρατιωτικὸν Σῶμα πρὸς ὑπεράσπισιν ἔναντίον τοῦ ἔχθροῦ. Ἄλλ' ἀρά γε ἔτζι θέλει τὰς ἐγκαταλείψῃ καὶ τοῦτον τὸν χρόνον τὸ ἔθνος; Μὴ πρὸς θεοῦ Σεβαστὴ Διοίκησι! τώρα οἱ Ἑλληνες δῆλοι φωνάζουν ἔθνος· φωνάζουν ἔθνικὴν Διοίκησιν. Ή Διοίκησις ἔλαβε τὴν ἀνήκουσαν δύναμιν καθ' ὅλην τὴν Ἐπικράτειαν, καὶ ἀρχισε νὰ δεινύῃ πατρικὴν καὶ δραστήριον προστασίαν τῶν λαῶν της. Δύναται λοιπὸν νὰ ὑποφέρῃ τὰ γυνήσια τέκνα της τοὺς Ἀνατολικοελλαδίτας νὰ τοὺς σπαράττῃ ὁ ἔχθρος μόνους καὶ ἀβοηθήτους, καὶ νὰ ἔξολοθρεύῃ αὐτὰς τὰς ὥραιάς Ἐπαρχίας τῆς Ἐπικρατείας της; Ή Πελοπόννησος δὲν θέλει ἀρά γε τελευταῖον ἔξυπνήση ἀπὸ τὸν λήθαργον τῆς ἀδιαφορίας της εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν ἄλλων μερῶν τῆς Ἑλλάδος; δὲν θέλει λάβῃ ποτὲ τύψιν συνειδήσεως δι' ὅσον αἷμα ἀθῶν Χριστιανικὸν χύνεται, καὶ διὰ ὅπισθιδρομοῦν τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος ἔξι αὐτῆς τῆς ἀδιαφορίας καὶ ἀκινησίας της; Τὴν διατάξεων, διὰ τὸ θάρρος μας εἰς τὴν πρόνοιαν τῆς Σεβαστῆς Διοίκησεως, διὰ θέλει δργανίσει Σῶμα στρατιωτικὸν ἔθνικὸν, καὶ θέλει τὸ έθέλη εἰς κίνησιν ἐν κατερῷ ἔναντίον τοῦ ἔχθροῦ, διους οὐ χρεία τὸ καλέσει· οἱ Ἀθηναῖοι αὐθόρμητοι κατ' αὐτὰς συνῆλθον, καὶ ὥρκισθησαν δῆσοι εἶναι ικανοὶ νὰ διπλοφορθῶσωσι διὰ νὰ φυλάξωσι τὸ τείγος τῆς πόλεως των, καὶ τὸ Φρούριον ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ γενναίου Στρατηγοῦ Γκούρα, ἐάν ὁ ἔχθρος

προχωρήσῃ έως έδω. Εύρεθησαν δύμας ὄλγοι διὰ τὴν φυλακήν τοῦ ἔκτεταμένου Τείχους· καὶ τὸ δεινότερον πολλοὶ ἔξ αὐτῶν ἀστόποι. Ἡ Πατρίς μας καθυποθάλλει ὑπὸ τὸ δύμα τῆς Σ. Διοικήσεως αὐτὴν τὴν ἀνάγκην της· καὶ παρακαλεῖ δι' ἡμῶν νὰ προβλεφθῶσιν ἀπὸ τὴν Υπερτάτην Διοίκησιν, καὶ νὰ σταλῶσι πεντακόσια τουφέκια διὰ νὰ μεταχειρισθῶσιν αὐτὰ οἱ πρόθυμοι ἀστόποι στρατιῶται τῆς πατρίδος πρὸς ὑπεράσπισιν τούτου τοῦ προπυργίου τῆς 'Ελλάδος. Τὰ τουφέκια αὐτὰ θέλουν μένη πάντοτε δημόσια ὑπὸ τὴν ἔχουσίαν καὶ διάταξιν τῆς Διοικήσεως· ἡμεῖς δὲ ἀπεκδεχόμενοι καὶ ταύτην τὴν μερικὴν εἰς τὴν πατρίδα μας θοήθειαν, ως τὴν γενικωτέραν δι' ὅλην τὴν 'Αγαπολικὴν 'Ελλάδα.

Ὕποσημειούμεθα μὲ δλον τὸ σέβας.

Τῇ 27 Απριλίου 1824.

(Τ. Σ.) Οἱ Δημογέροντες.

Σημειούσθω, ὅτι ἡ Διοίκησις τὰ μὲν τουφέκια καὶ τινὰ πολεμεφόδια ἐφρόντισε καὶ μᾶς ἐστειλεν, ἔτερον δὲ οὐδὲν ἐδυνάθη νὰ πράξῃ.

Ο δὲ Γκούρας ἀμαρτία δέχθρος; ἐπάτησε τὴν Αττικὴν, διὰ νὰ μὴ τὸν ἀφήσῃ νὰ λάθῃ Θάρρος, παραλαμβάνων τριακοσίους ἄνδρας, ἔρχεται εἰς Μαραθώνα.

Ο ἔχθρος ἀκούων τὸν Γκούραν ἐνταῦθα, κινεῖται ἐναντίον του, ἔχων πεποίθησιν, ὅτι ἡ θέλει τὸν πιάση αἰχμάλωτον, ἡ θείει τὸν διώξη, ἀφοῦ τοῦ φθείρη τὴν μικρὰν δύναμιν.

Ο Γκούρας θλέπων τὸ κίνημα τοῦ ἔχθροῦ, κρίνει καλὸν νὰ τὸν ὑπομείνῃ καὶ νὰ τὸν πολεμήσῃ εἰς χαράκωμα· ἡ ἀπόφασίς του δύμας ἦτον, ἡ νὰ δοξασθῇ εἰς τὸν ἐνδοξὸν τοῦτον τόπον τοῦ Μαραθώνος, ἡ νὰ ἀποθάνῃ καὶ νὰ ταφῇ ἐκεῖ· ἀνεμνήσθη γάρ τὸν Μιλτιάδην τὴν ὥραν ἐκείνην, καὶ ἐκ φιλοτιμίας ὥρμησε νὰ τὸν μιμηθῇ. Διὸ κάρνει πρῶτον τὴν διαθήκην του (αὐτὴ εὔρεθη καὶ μετὰ τὸν θάνατόν του, ἦτις τῷ προσάπτει τιμὴν), καὶ ἐκλέξας τὴν θέσιν, ὁχυροῦται, περιμένων τὸν ἔχθρον.

Ο Ὀμέρ Πασσᾶς πλησιάζει καὶ προσπαθεῖ πρῶτον νὰ κρημνίσῃ τὸ χαράκωμα διὰ καγονίων, καὶ ἀφοῦ ἐπυροβόλησε 44 φο-

ραῖς, μὲν ἀλλαλαγμὸν δρμῶσιν οἱ ὑπερήφρανοι Γενητζάροι κατὰ τοῦ χαρακώματος· ἡ Ἑλληνικὴ ὅμως φωτὶα τοὺς καίει καὶ τοὺς ἔπιτει κατὰ γῆς· αὐξάνεται ἡ δργὴ, καὶ ἐκ δευτέρου σφοδρότερον ἥπιτονται κατὰ τοῦ χαρακώματος. Οἱ Ἑλληνες ἀνάπτουσιν ἀπὸ θυμὸν, καὶ μὲν τὸ πῦρ ἀδιάκοπον ἀπωθοῦσι πάλιν αὐτούς. Ὁ Πασσᾶς, διὸν νὰ μὴ μείνῃ κατησχυμένος, ἐνθαρρύνει τὸν στρατόν του, ἐνθυμιζῶν τοὺς Γενητζάρους τὰ πατρῷα ἀνδραγαθήματα, μεγαλύνων αὐτοὺς, καὶ ὑποσχόμενος πλουσιώτατα τὰ βραχεῖα τῆς νίκης. Ὁ δὲ Γκούρας ἐνθυμιζῶν πρὸς τοὺς Ἑλληνας τὴν ἐνδοξὸν προπατορικὴν νίκην τοῦ Μαραθῶνος, τοὺς ἔκαμε νὰ αἰσθάνωνται ὅτι μάχονται οἱ ἕδιοι ἔκεινοι παλαιοὶ Ἀθηναῖοι· καὶ ιδοὺ οἱ ἔχθροι μὲν τελευταίαν ἀπόφασιν, ἡ νὰ κυριεύσωσι τὸ χαράκωμα, ἡ νὰ μὴν διπισθοδρομήσῃ κάνενας, πανοπρατικὴ ἐπιπίπτουσι τὸ ἀλλὰ ἀλλὰ μεγαλοφωνοῦντες οἱ βάρ-βαροι· δὲ γενναῖος Γκούρας, ἀφοῦ ἀναψε τὰς καρδίας τῶν περὶ αὐτὸν ἀπὸ μίαν φλόγα φιλοτιμίας, πρῶτος πηδᾷ (α) ἔξω τοῦ χαρακώματος, καὶ μετ' αὐτοῦ οἱ λοιποὶ τριακόσιοι, καὶ γίνεται τὸ πρᾶγμα ἀντίστροφον· οἱ ἔχθροι δίδουν τὰ νῶτα, καὶ βλέπεις πρᾶγμα παράδοξον, οἱ τριακόσιοι νὰ φυγαδεύσωσιν ἐξ χιλιάδας στρατὸν ἐκλεκτὸν, εἰς τρόπον ὡστε διεσκορ-πίσθησαν, διωκόμενοι τῇδε κάκεισε· τοῦτο δὲ τὴν φυγὴν καὶ τὸν τρόμον τῶν Τούρκων καὶ ἡ ἐμφάνισις τοῦ Στρατηγοῦ Διο-νυσίου Εύμορφοπούλου, ὅστις κατὰ τὸ δειλινὸν ἐπρόφθασε βοή-θειατῶν ἡμετέρων. Ἡ μάχη ἄρχισεν ἀπὸ πρωΐας μέχρι δειλινοῦ. Ἐπεισον δὲ Τοῦρκοι εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης 260. Μεταξὺ τούτων εἶναι καὶ δὲ Ἀρχηγὸς τῶν Γενητζάρων Ἰμπραήμ. Πασσᾶς, καὶ δὲ Ἀνεψιός του Ὁμέρ Πασσᾶ Ἀτμύμπετης, καὶ ἀλλοι ἀξιωματικοί. ἐσώθησαν πληγωμένοι καὶ θυμιθανεῖς περὶ τοὺς 610. Οἱ δὲ Ἑλ-ληνες ἐπλήσθησαν πλουσιωτάτων λαφύρων· καὶ ἐξ αὐτῶν ἐπλη-γώθησαν τρεῖς, καὶ ἀπέθανεν εἷς· ἐγένετο δὲ ἡ μάχη τῇ ἔκτῃ Ιουλίου 1824.

Οἱ Ὁμέρ Πασσᾶς, συνάξας τοὺς διασκορπισμένους Γενητζά-

(α) Ἐγένετο δὲ τοῦτο, διμα εἰδὼ τὴν ἐπιφανεῖσαν βοῆθειαν, ἵτις ἐπε-
τίθεισε μὲν τοὺς ἐγκυτίους, ἐγεθάρρυνε δὲ τοὺς ἡμετέρους.

ροις. του, στρατοπεδεύει εἰς Καπαδόριτι (α) χωρίον Ἀττικῆς.

Ο Γκούρας κοινοποιεῖ τὴν νίκην εἰς τὴν Πόλιν, καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τὴν Ὑπερτάτην Διοίκησιν, ἥτις εἰς ἀπάντησιν τῆς ἀναφορᾶς του ἐπιστέλλει τὰ ἀκόλουθα.

Περ. Β.

Αρ. 2709

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΓΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΝ ΣΩΜΑ

Πρὸς τὸν Γερραιότατον Ἰωάννην Γκούρα.

Η Διοίκησις μὲν εὐχαρίστησίν της ἀνέγνωσε τὴν ἀπὸ τὰς 7 τοῦ παρόντος ἀναφοράν σου, καὶ μὲν χαράν τις εἶδε τὰς λαμπρὰς νίκας, τὰς ὁπίας μετὰ τῶν λοιπῶν Ἀρχηγῶν ἔκχαμες εἰς τὸ πεδίον τοῦ Μαραθῶνος· αἱ πράξεις σου πάντοτε ἐστάθησαν σύμφωνοι μὲν τὰ συμφέροντα τοῦ Ἐθνους· καὶ ἡ Διοίκησις ἀφοῦ ἔμαθεν διτε ἐπλησίασαν οἱ ἔχθροι, καὶ σχεδὸν ἐπολιόρκησαν τὰς Ἀθήνας, εὐλόγως εἶχε καλὰς ἐλπίδας εἰς τὴν φρόνησιν καὶ τὴν ἀνδρίαν σου, καὶ εἶγε δίκαιον νὰ ἐλπίζῃ ἀπὸ μέρους σου καὶ εἰς τὸ ἑξῆς κάθε πατριωτισμὸν καὶ ζῆλον, καὶ προθυμίαν· καὶ ἐνῷ σὲ συμβουλεύει καὶ σὲ προτρέπει νὰ μείνῃς πάντοτε ἄγρυπνος εἰς τὰ κινήματα τοῦ ἔχθρου καὶ προσεκτικὸς, εἰς τὸ νὰ φυλάττωνται καλῶς αἱ ἀναγκαῖαι θέσεις, σὲ εὐχετᾷ παντοτε νὰ καὶ λαμπρὰ κατὰ τῶν ἔχθρων Τρόπαια. Ἐνθυμοῦ Στρατηγέ, διτε ἡ Ἰστορία ὑστερα ἀπὸ αἰώνας φυλάττει εἰσέτει τὴν μνήμην ὑπόγυιον τῶν εἰς Μαραθῶνα ἀριστευσάντων ποιογόνων μας. Ἡξευρε λοιπὸν διτε ἡ ἀποσωπόληπτος αὕτη Ἰστορία δὲν θέλει βέβαια παραδώσῃ εἰς τὴν σιωπὴν τὴν εἰς τὸ αὐτὸ πεδίον λαμ-

(α) Τὸ ὄνομα Καπαδόριτον εἶνα τῆς ἐποχῆς τῆς παραφθορᾶς τῆς γλώσσης· ἐκλύθη οὕτως κατὰ παραφθορὰν ως ὅπο τὰς Δειράδας κείμενον. ἦν γὰρ δῆμος Δειράδων, ὃν ὁ χείμαρρος καλεῖται νῦν φασιδερη. Τὸ Καπαδόριτον ἐκτελεῖτο τὸ πάλαι "Ὕδα ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του" διότι ὅδα λέγεται τὸ κοιλοειδὲς σχῆμα τῆς γῆς, διπερ ἡμεῖς Γούβαν καλοῦμεν, διατηροῦντες τὸν ἀρχαιοσμὸν διὰ τοῦ διγάμματος· ὅδα, οὖδα, Γούβα. Οἱ δῆμοι τῆς Ἀττικῆς ἐκλύθησαν οἱ μὲν ἐκ τῆς θέσεως, οἵον Δειράδες, "Ὕδα, Κολη, Κρωπία κτλ., εἰ δὲ ἐκ τῆς θέσης, οἵον μυρρίνους Ραμνοῦς, Μαραθῶν κτλ. οἱ δὲ ἐκ περιστάσεων, ἐξ Ἡρώων, ή θεῶν, καὶ ζώων ἡ ἴγθισιν.

πρὸν νίκην σου. Οἱ καλοὶ καὶ γενναῖοι πατριῶται (α) οἱ ὄποιοι ἐδόξασαν κατὰ μέρος τὴν πατρίδα εἰς αὐτὸ τὸ ἔνδοξον στάδιον, ἐπειδὴ κρίνει εὐλογὸν ἡ Διοίκησις νὰ τιμηθῶσι, θέλει προβλέψασιν εἰς ἀνάλογον θαθμὸν, καὶ μὲν δεύτερον σᾶς ἐμπειρικλείονται τὰ διπλώματά των εἴθε δύοιαι περιστάσεις νὰ δώσωσιν ἀφορμὰς εἰς τὴν Διοίκησιν, νὰ τιμῇ τοὺς καλοὺς Πατριώτας, τοὺς ὄποιους ἡ πατρὶς ἀρ' ἔτέρου κατατάττει εἰς τὴν σειρὰν τῶν εὔεργετῶν τῆς.

Ναύπλιον τῷ 12 Ιουλίου 1824.

(Ἐπονται αἱ ὑπογραφαί.)

Πρὸν δύος μάθητῶν τῆς Διοίκησις τὴν νίκην αὐτὴν εἶχε τῷ στελλῆ δίπλωμα τῆς Φρουραρχίας γεγραμμένον τῇ 24 Ιουνίου 1824. Διότι ἔως τώρα ἡτον γνωρισμένος μόνον ἀπ' Ἀθηναίους. Διὰ νὰ ἔχωσιν οἱ μεταγενέστεροι ἴδεαν καὶ γνῶσιν τῆς παρεύστης καταστάσεως καὶ διοικήσεως τῶν πραγμάτων τῆς Ἐλλάδος, παρενέργω ἐνταῦθα δύο γράμματα τῶν Ἀθηναίων, οἵτινες διὰ τοῦ ἐνὸς μὲν διορίζουσι Φρούραρχον τὸν Γκούραν, διὰ τοῦ ἔτερου δὲ κοινοποιοῦσι πρὸς τὸν Διοικητὴν τὸν διορισμὸν, αἰτοῦντες ἐν ταύτῳ τὴν ἐπικύρωσιν αὐτῆς.

Διπλωμα.

« Οἱ κάτοικοι τῆς Πόλεως Ἀθηνῶν συνελθόντες σήμερον καὶ σκεφθέντες περὶ τῆς ἀσφαλείας τῆς Ἐπαρχίας, καὶ περὶ συντηρήσεως τῆς εὐταξίας καὶ ἱσουγίας αὐτῆς, ἐσυμφωνήσαμεν καὶ ἀπεφράσαμεν.

'Α'. Ὁ Στρ. Ιω. Γκούρας γνωρισμένος ἄξιος τῆς ὑπολήψεώς μας, ὁνομάζεται καὶ δευτέρον φορὰν παρ' ἡμῶν Φρούραρχος τῶν Ἀθηνῶν καὶ πάστος Ἀττικῆς διὰ τὸν παρόντα χρόνον.

'Β'. Ο εἰρημένος Στρ. καὶ Φρούραρχος χρεωστεῖ νὰ ἐπαγρυπνῇ εἰς τὴν εὐταξίαν, ἀποφέλειαν καὶ ἱσουγίαν τῆς Ἐπαρχίας.

'Γ'. Ἡ Κοινότης χρεωστεῖ νὰ φροντίζῃ περὶ τῆς συνάξεως τῶν ἐθνικῶν εἰσοδημάτων, χορηγοῦσα τὰς ἀναγκαίας ζωοτροφίας καὶ μισθίους τῆς Φρουρᾶς.

(α) Μεταξὺ τῶν ἀριστευσάντων εἶναι καὶ ὁ Ιω. 'Ρούκης.

Δ'. Ή Κοινότης ύπόσχεται νὰ γνωστοποιήσῃ εἰς τὴν Ὑπερδιοίκησιν τὴν ἀπόδφασιν τῶν Ἀθηναίων περὶ τῆς Φρουραρχίας τοῦ Στρ. Γκούρα, καὶ νὰ ζητήῃ τὴν ἐπικύρωσιν τῆς Διοικήσεως.

Τῇ 17 Μαΐου 1824.

(“Ἐπονται αἱ ὑπογραφαι.”)

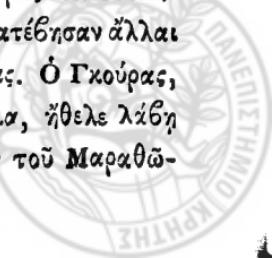
Πόσον ἀξιοπερίεργον εἶναι τὸ παρὸν γράμμα διὰ τὸν τρόπον τῆς ἔξιγκτεως, ὅτι διὰ τὴν ἀνάγκην ἀνεγνώρισαν Φρουραρχὸν τὸν Γκούραν.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΥΠΕΡΤΑΤΗΝ ΔΙΟΙΚΗΣΙΝ.

« Ἐπειδὴ δὲ ἔφθασε καὶ τέταρτος χρόνος, καθ' ὃν ἡ Ἀττικὴ ἐκτίθεται εἰς τὴν ὁρμὴν τοῦ ἔχθροῦ, καὶ ἀναγκασμένοι διὰ τοῦτο οἱ κάτοικοι νὰ ἀπαντήσωσι τὴν ἔχθρικὴν ἐπιδροῦλην καὶ φυλάξωσι τὴν ἐσωτερικὴν ἡσυχίαν καὶ ἀσφάλειαν, ἀνεγνώρισαν Φρουραρχὸν διὰ τὸ τρέχον ἔτος τὸν Στρ. Ιω. Γκούραν. Κοινοποιοῦντες δὲ τοῦτο πρὸς τὴν Σ. ἡμῶν Διοίκησιν, ἔξαιτούμεθα τὴν συγκατάθεσίν της εἰς τὸ νὰ ἐπικυρώσῃ τὸν διορισμὸν τοῦ Φρουράρχου. Τῇ 18 Μαΐου 1824. »

Μετὰ ταῦτα ὁ Γκούρας, ἀμφὶ ἔμαθε τὴν στρατοπέδευσιν τοῦ ἔχθροῦ εἰς Καπαδόριτι, κοινοποιεῖ γνώμην εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ὅτι συμφέρει ν' ἀποκλείσωσιν ἐκεῖ τοὺς ἔχθρούς. Ἀκούσαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι αὐτὴν τὴν γνώμην, μετὰ προθυμίας καὶ σπουδῆς αὐθημερὸν συνέρχονται ἐπέκεινα τῶν δύο χιλιάδων, καὶ καταλαμβάνουσι τὸ Κατζηρίδι θέσιν τινὰ ἀρμοδίαν ἀπέγναντι τοῦ ἔχθρικοῦ στρατοπέδου, ὅπου συνέλαβον εἴκοσι Καμήλους καὶ ἄλλα θρέμματα τῶν ἔχθρῶν.

Οἱ Τοῦρκοι βλέποντες ἕαυτοὺς περικλειομένους, ἔκυριεύθησαν ἀπὸ φόβον μέγαν, καὶ ἐνῷ τὴν ἀκόλουθον νύκτα ἔμελλον οἱ ἡμέτεροι νὰ ἐπιπέσωσι κατ' αὐτῶν, κακῇ τύχῃ εἰς τὴν τετάρτην ὥραν τῆς νυκτὸς λαμβάνει ὁ Στρατηγὸς Γκούρας ἐπιστολὴν ἀπὸ Μέγαρα, διαλαμβάνουσαν ὅτι ἀπὸ Λαμίαν κατέβησαν ἄλλαι δύτῳ χιλιάδες Τοῦρκοι, διευθυνόμενοι εἰς Ἀθήνας. Ὁ Γκούρας, ἀν δὲν ἐπίστευε τόσον εὔκολα τοῦτο τὸ γράμμα, ἤθελε λάβῃ ἐνταῦτα νίκην μᾶλλον λαμπροτέραν παρ' ἐκείνην τοῦ Μαραθῶ-

νος. Όθεν πιστεύσας τὰ γραφόμενα, ἀφίνει τὴν αὐτὴν νόκταν θέσιν ἔργου, καὶ ἐπιστρέφει εἰς τὴν Πόλιν.

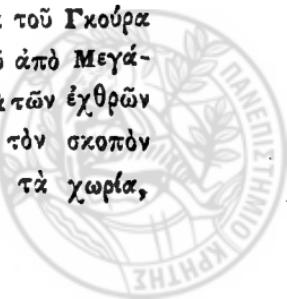
Οἱ ἔχθροὶ νομίσαντες παράδοξον τὴν φυγὴν, δὲν ἐπίστευον ὡς ἀληθῆ, ἔως ὅτου ἴθεσαιώθησαν.

Ο Γκούρας ἀπατήθη, καὶ διὰ τοῦτο ἐλυπήθη τὰ μέγιστα. Οἱ δὲ ἔχθροι εὑρόντες εὐκαιρίαν, καταλαμβάνουσι θέσεις τινὰς διχυράς, καὶ τὸ Ἰππικὸν ἀριθμούμενον περὶ τοὺς 600 Ἰππεῖς, ἔρχεται ἔξω περὶ τὰ τείχη τῆς Πόλεως. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐκπηδοῦν ἀπὸ τὰ τείχη καὶ προκαλοῦν εἰς μάχην τὸ Ἰππικόν· ἡ μάχη ἀρχεται ἀπὸ τὴν ὁραν τοῦ γεύματος, καὶ διαρκεῖ μέχρι δείλης. Οἱ Ἀθηναῖοι μάχονται ὅλοι πεζοί, καὶ οἱ Τούρκοι ἐφιπποι· καὶ πρῶτον κτυπῶνται ὑπὸ τὸν Ἅγγειρον· καὶ τὰ πέριξ βουνά, καλεῖται περὶ τὸ Λύκειον καὶ τὸ Μοναστήριον τῶν Ἀσωμάτων, ἐνθα οἱ ἔχθροι ἔκαμπαν πολλὰς ἐφορμήσεις κατὰ τῶν ἡμετέρων, μὴ δυνάμενοι εἰς οὐδεμίαν νὰ τοὺς τρέψωσιν εἰς φυγὴν. Συγχρόνως καὶ τὸ Φρούριον ἔκανονοβόλει ὅσον ἐφθινε· καὶ οὕτω πρὸς τὸ ἐσπέρας ἀναγωρεῖ τὸ Ἰππικὸν μηδὲν ἐργασάμενον.

Αφοῦ δὲ ἐδοκίμασε τὸ Ἰππικὸν τοῦτο τρεῖς κατὰ συγένειαν ἡμέρας τὴν αὐτὴν τύχην, καὶ ἐγνώρισεν ὅτι δὲν δύναται νὰ ὀφεληθῇ ἀπὸ τὸ κίνημά του, δὲν ἔκρινε νὰ ἐπανέλθῃ αὖθις περὶ τὰ τείχη.

Εἰς τὰς μάχας ταύτας ἡρίστευσαν οἱ ἀδελφοὶ Λέκκα, Δημήτριος καὶ Γεωργάκης, Νερούτζος, Βενιζέλος, καὶ ἄλλοι, μάλιστα δὲ ὁ Ἰωάννης Νικολάου Ἐλευσίνιος, δεστις τρίς διῆλθεν ἐφιππος μόνος τὸ πολυάριθμον Ἰππικόν, θανατώσας τρεῖς ἔξ αὐτῶν, διαμείνας ἀβλαβῆς παραδόξως ἀπὸ τὰ ἔχθρικὰ βόλια. "Οχι! ὅλιγην καὶ ὁ Στρ. Γκούρας ἔδειξε γενναιότητα. Ἐπεισον δὲ ἐκ τῶν ἔχθρῶν 60, καὶ ἐκ τῶν ἡμετέρων ἔνας. Κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν συλληφθεῖς εἰς τοὺς μύλους ὁ Θεοδόσιος Λελούδας, ἐθνατώθη, ἀπεσταλμένος διὰ τὰ ἀλευρα τοῦ δήμου.

Εἶτα οἱ Ἀθηναῖοι συνελθόντες σκέπτονται μετὰ τοῦ Γκούρα περὶ τοῦ πραχτέου, νοήσαντες καὶ τὴν ἀπάτην τοῦ ἀπὸ Μεγάρων γράμματος, καὶ ἀποφασίζουσιν νὰ ἐπέλθωσι κατὰ τῶν ἔχθρῶν εἰς Καπαδρίτην. Ο Ὁμέρ Πασσᾶς πληροφορηθεὶς τῶν σκοπὸν τῶν ἡμετέρων ἀπό τινα χωρικὸν συλληφθέντα εἰς τὰ χωρία,

μεταχομένης μεθ' ὅλου τοῦ στρατοπέδου εἰς Κάλαμον Κώμην Ἀττικῆς, καὶ ἐντεῦθεν μεταβιβάζει ὅλους τοὺς ἀρρώστους, πληγωμένους, καὶ εἴτε ἄλλο περιττὸν, εἰς Εὔβοιαν.

Οἱ Ἑλληνες ἀμα ἔμαθον, ὅτι ὁ ἔχθρος ἐπέρασεν εἰς Κάλαμον, χωρὶς νὰ χάσουν καιρὸν, τὸν προφθάνουν ἔκει, καὶ εύθὺς μὲ τὸ πῦρ καὶ τὸν οἰδηρὸν φέρονται πρὸς αὐτὸν, καὶ τοὺς μὲν πεζοὺς τρέπονται εἰς φυγὴν, φονεύοντες αὐτούς· ἀλλ' ἴδου προφθάνει τὸ Ἰππικὸν τοῦ ἔχθροῦ, καὶ βάλλει εἰς ἀταξίαν τοὺς ἡμετέρους. Οἱ Γκούρας ἐδῶ κινδυνεύει, ὅτι μένει μόνος, καὶ μόνος; ἔφιππος ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Ἰππικοῦ. Οἱ σωματοφύλακές του, οἵτινες ἦσαν πάντοτε ἀπὸ τὴν ἐν Ἀκροπόλει Φρουρὰν τὸν ἐγκαταλείπουσι, κλίναντες εἰς ἀταξίαν· ἀλλ' ἀγαθῇ τύχῃ δεκαοκτὼ Ἀθηναῖοι ὑπὸ τὸν Σ. Ζαχαρίτζαν θλέποντες τὸν Γκούραν σὶς κίνδυνον, προλαμβάνουσι τόπον ὑπόκλαδον καὶ τουφεκίουσι τοὺς ἔχθρούς· ὁ Γκούρας ἐνθαρρύνεται, τὸ Ἰππικὸν ταραχθὲν εἰς τοῦτο τὸ πῦρ, φοβούμενον ποσότητα ἐναντίων, ἀφίνει νὰ σωθῇ ὁ Γκούρας· καὶ διαφεῦγον τοὺς δεκαοκτὼ, ἀπαντᾶται ἀπὸ εἰκοσιπέντε Κρῆτας, ἀποστελμένους κατ' αὐτὰς παρὰ τῆς Διοικήσεως, ὑπὸ τὸν Χαρμούλιον. Οἱ Κρῆτες ἀναδειχθέντες ἀγδρεῖοι, κάμνουσι τὸ Ἰππικὸν νὰ ζητῇ δρόμον.

Τοιοῦτον τέλος ἔλαβεν ἡ συμπλοκὴ αὕτη· ἀν δικαὶος ὁ Στρατηγὸς ἐπρολάμβανε μέτρα, τίθεις νικήση τοὺς ἔχθρούς κατὰ κράτος διὰ τὸν φύσον δινέοντας. Ἀπέθανον ἐκ τῶν ἡμετέρων δώδεκα· τῶν ἔχθρῶν δὲ ἐλαφυραγγήτησαν πτώματα εἰκοσιτρίκα. Οἱ Τοῦρκοι περῶσιν εἰς Εὔβοιαν, καὶ οἱ Ἑλληνες ἐπιστρέψουσιν εἰς τὰ ἵδια περὶ τὰ μέσα τοῦ Αὔγουστου. Ἡ στρατοπέδευσις τοῦ ἔχθροῦ διέκρισεν ἡμέρας τεσσαράκοντα· ἔχασσεν ἀνθρώπους ἀπὸ πόλεμον καὶ ἀρρώστων 1200, κατὰ τὰς ὅποιας ἐλάσσομεν ἀκριβεῖς πληροφορίας· Ἑλληνες αἰχμαλωτισμένοι καὶ φονευμένοι δλοις τριάκοντα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Καὶ πρὶν νὰ εἰσβάλῃ ὁ ἔχθρος εἰς τὴν Ἀττικὴν τὸ 1824 ἔτος, καὶ μετὰ τὴν φυγὴν αὐτοῦ, οἱ φιλόκαλοι Ἀθηναῖοι ἐνα-

σχολοῦνται περὶ τὰ σπουδαιολογικὰ καὶ φιλολογικά. Ἀνεγέρουσι ἐκ νέου τὴν περιβλεπτὸν Φιλόμουσον Εἰταιρείαν(α). Κατασταίνουσι Σχολεῖα τῆς νέας παιδαγωγίας, τῆς Ἀλληλοδιδαχτικῆς, τῆς Ἑλληνικῆς, τῶν Εύρωπαϊκῶν Γλωσσῶν, καὶ τὸν Παρθενῶνα, ἐνῷ ἐδιδάσκοντο τὰ κοράσια τὴν Ἀλληλοδιδαχτικήν, καὶ τὰ πρώτα στοιχεῖα τῆς γλώσσης. Οἱ Γκούρας ἔχλεγεται μέλος τῆς Φιλομούσου Εἰταιρείας, καὶ καθ' ἡμέραν ἐπισκέπτεται τὰ Σχολεῖα μετὰ τῶν ἄλλων Μελῶν. Οὗτος δὲν εἶναι πλέον ὁ πρωτος ἑκεῖνος σύνθρωπος, ἀλλ' ἔτρεχε βαθυπόδιον, ὃς προείπομεν, τὴν ἐπὶ τὰ κρέπτω μεταβολήν.

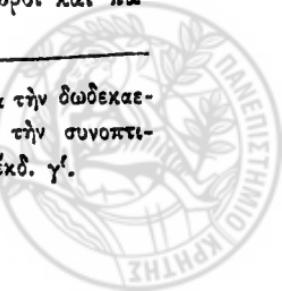
Συγχρόνως ἀρχεται καὶ ἡ Ἐφημερὶς τῶν Ἀθηνῶν ὑπὸ Συντάκτην τὸν Γεώργιον Ψύλλαν. Ἡ τυπογραφία δὲ ἡν δῶρον τοῦ Ἀγγλου Συνταγματάρχου Σταγγχώπ ἐπ' ὄνόματι τῆς ἐν Λονδίνῳ Εἰταιρείας Ἑλληνικῆς, συνωδευμένην μὲ τὴν ἑξῆς ἐπιστολὴν.

» Ἐν Ἀθηναῖς, τῇ 20 Ἀπριλίου 1824.

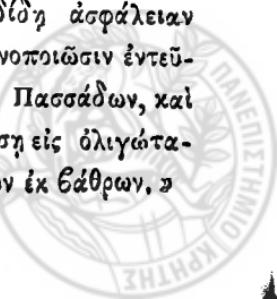
Ἀθηναῖοι !

Σᾶς ὄνομάζω Ἀθηναίους, ἐπειδὴ εἶσθε οἱ ἄξιοι ἀπόγονοι ἑκείνου τοῦ παλαιοῦ, ποφοῦ, ἀνδρείου, καὶ περιφήμου λαοῦ· ἐπειδὴ ἀποκτήσατε ἀνδρείας, καὶ ἐφυλάξατε φρονίμως τὴν Ἑλευθερίαν. Ἔγὼ ἐστάλτην πρὸς ὑμᾶς ὡς ἐπίτροπος τοῦ ἐν Λονδίνῳ Ἑλληνού Κομιτάτου. Δὲν ἀγαπῶ νὰ σᾶς βαρύνω μὲ μακρὰν τινα διήγησιν τῶν καλῶν, δσσα προξενεῖ ἡ ἑλευθέρα ἐνέργεια τοῦ νοὸς ἐπὶ τῶν ἔργων τῶν Διοικητῶν ἐνὸς Ἑθνους· Τοῦτο γνωρίζοντες οἱ εἰς Ἀγγλίαν φίλοι σας, ἐστειλαν εἰς τὴν Ἑλλάδα μερικὰς Τυπογραφίας. Μίαν ἀπ' αὐτὰς προσφέρω ἐν δύνματι τοῦ Κομιτάτου πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. Ἄς τὴν μεταχειρίζωνται εἰς τὸ συμφέρον τοῦ λαοῦ· ἀς τὴν φιλάττουν ὡς ἱεράν τινα παρακαταθήκην τῆς ἀγάπης τῶν Βρεταννῶν πρὸς τοὺς Ἑλληνας. Ἀθηναῖοι ! τὸ δίκαιον τοῦ Ἑθνους σας ἔγγισε τὸν λαὸν τῆς Ἀγγλίας κατάκρδα· αὐτοὶ ἐγένοντο θεωροὶ καὶ πα-

(α) Τὸ κατάστημα τοῦτο διλαβε τὴν ὑπαρξίν του μετὰ τὴν δωδεκαετίαν τῆς τρεχούσης ἐκατονταετηρίδος. "Ορχ περὶ αὐτῆς τὴν συνοπτικὴν κατάστασιν τῆς πόλεως Ἀθηνῶν Κεφ. Γ'. σελ. 82. Ἐκδ. γ'.

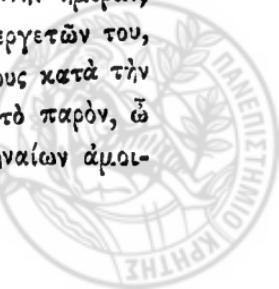
ρατηρηταὶ μὲν θαυμασμὸν τῶν κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν ἀνδραγαθημάτων τῶν Ἑλλήνων· Μὲν μέγαν καρδιόκτυπον ἀπατένισαν πρὸς ἐν Ἐθνος παλαιῖον γενναῖος μὲν τὰς μεγαλητέρας ἐναντιότητας τῆς τύχης, ἐκπηδῶν ἀνδρείως ἐνδοθεῖν τῶν ἀλύσεών του, καὶ τέλος πάντων ἀτρόμητον εἰς τὸν ἀφανισμόν του νὰ θριαμβεύῃ κατεπάνω ἐνδὸς Βασιλείου, ὅπερ τοσαῦτα ἔτη ἡδύνηθη νὰ ὑπερασπισθῇ ἐναντίον τῶν ισχυρωτέρων ἡγεμονιῶν τῆς Εὐρώπης· Ἐκεῖνο ὅμως ὅπερ δὲν εἶναι ὀλιγώτερον θαυμαστόν, εἶνε, δτὶς ἐν Ἐθνος τοσοῦτον χρόνον δεδουλωμένον ὑπὸ Βασιλεῖς Ρωμαίους καὶ Τούρκους μεταξὺ τῶν ταραχῶν τῶν ὄπλων, τῶν πολέμων, τῶν φατριῶν, καὶ περιεστοιχισμένον ἀπὸ μέγα τι πλῆθος Τούρκων, ἐσύστησε τὸ τόσον ἐλεύθερον πολιτικόν του Σύνταγμα. Ὅμως διὰ νὰ διατηρήσετε καὶ νὰ κάμετε τελειότερον προσέτι ἔκεινο, τοῦ ὄποιου τὴν ἀρχὴν πάγυν καλῶς ἐποιήσατε, ἔχετε νὰ ἀπαντήσετε ἀκόμη πολλὰς δυσκολίας. Ἀθηναῖοι! σεῖς ἵζεύρετε καλῶς δτὶς σκοπὸς τῆς Διοικήσεως πρέπει νὰ εἶναι ἡ κοινὴ εὐδαιμονία, ὅπερ ἔστι, τὰ μεγαλήτερα ἀγαθὰ πρέπει νὰ εἶναι τῶν πολλῶν· τοῦτο ὅμως δὲν γίνεται ὅπου δ ἀνθρωπος δὲν εἶνε βέβαιος τῆς ζωῆς, τῆς ἴδιοκτησίας, καὶ τῆς τιμῆς του· ἀλλὰ τις ἡ αἰτία, δτὶς ἡ εὐταξία αὕτη δὲν ὑπάρχει ἥδη εἰς τὴν Ἑλλάδα τελεία; μάλιστα ἐνταῦθα, ἐνθα δ λαδὸς διολογεῖται ὡς ἀγαθός; Εἶνε δτὶς οἱ ὀλίγοι, οἵτινες ἥρπαταν τὴν δύναμιν ἐκ τῶν χειρῶν τῆς Διοικήσεως, ἐδίωξαν τὸ ἔδιον αὐτῶν συμφέρον μᾶλλον ἢ τὰ συμφέροντα τοῦ Κοινοῦ· λέγω δὲ τοὺς διάσημους δυνατοὺς πάσης Φατρίας. Εἶτε διὰ νὰ διορθωθῇ παροῦσα κατάστασις τῶν πραγμάτων, δ λαδὸς πρέπει ἡ νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν φυσικὴν του δύναμιν, ἢ νὰ μεταχειρισθῇ τὸν νοῦν του καὶ τὴν ἀλήθειαν ἐναντίον τοῦ κακοῦ διὰ τῆς ἐλεύθερίας τοῦ Τύπου. Μέγας τις ἀνήρ λέγει, δτὶς ἀν τῷ ἐδίδετο τόπος μέσα εἰς τὸ εὐρύχωρον Βασίλειον τῆς Ἀνατολῆς σεβαστὸς καὶ ἀπειρακτος, διὰ νὰ διδῷ ἀσφάλειαν πρὸς τοὺς θέλοντας νὰ παρατηροῦν καὶ νὰ κοινοποιῶσιν ἐντεῦθεν τὴν διαγωγὴν καὶ τὸν τρόπον τῶν Καδίδων, Πασσάδων, καὶ Βεζυράδων, αὐτὸς λέγει καὶ ὑπόσχεται νὰ κρημνίσῃ εἰς ὀλιγώτερον καιρὸν τὸν τυταννικὸν θρόνον τῶν Σουλτάνων ἐκ Βάθρων, ε

Οι Ἀθηναῖοι λαβόντες τὴν ἐπιστολὴν ταύτην καὶ ιδόντες αὐτὴν πλήρη εὔνοϊκῆς διειθέσεως, καὶ γεγραμμένην ἐξ εὐγενοῦς χαρακτῆρος, ἀπαντῶσι πρὸς αὐτὸν τάδε.

Σεβάσμιε Στανώπ.

«Τὰ λαμπρά σου καὶ εὐγενῆ αἰσθήματα ἔγειναν γνώριμα καθ' ὅλην τὴν ἑκτασίν τῆς Ἑλλάδος. Λι 'Αθηναῖ αἰνητικοῦσιν ἀπὸ τὰς εὐλογίας καὶ ἐπαίνους τοῦ κυρίου Στανώπ, αἵτινες ἀπῆλασαν προσωπικῶς τὸ ἀξιότιμον ὑποκείμενόν του ἔγνώρισαν πραγματικῶς τὰ προτερήματά σου, ὡφελήθησαν ἀπὸ τόσας σοφάς οὐδηγίας σου, καὶ προτροπάς περὶ τὰ καλὰ, καὶ τελευταῖον ἐλάθον ἀπὸ τὸ χέρι σου τὸ ἀξιόλογον δῶρον τῆς Τυπογραφίας, ἥτις θέλει συνεισφέρῃ θέβαια πολὺ εἰς τοῦ λαοῦ τὸν φωτισμὸν καὶ τὴν ἐλευθερίαν. Τοιοῦτοι ἄρα εἶναι διὰ τοὺς Ἑλληνας ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ μεγάλοι ἄνδρες, οἱ συνιστῶντες τὸ Ἑλληνικόν. Κομιτάτου τῆς Δόνδρας, καὶ τοιούτους φίλους καὶ συνοικοδόμους τῆς ἐλευθερίας της εὐτύχησε νὰ ἔχῃ ἡ Ἑλλάς! Οὗτος ὁ λογισμὸς κύριε, ἀναζωπυρεῖ καθές καρδίαν Ἑλληνικήν, πολλαπλασιάζει τὸ θάρρος εἰς τὸν ἀγῶνά μας κατὰ τοῦ ἔχθροῦ τῆς ἀνθρωπότητος· καὶ τὸ θλιβερὸν δύμα τοῦ σκέπτοντος τῆς Ἑλλάδος δὲν ἀτενίζεται, εἰ μὴ εἰς τὴν παντοδύναμον χεῖρα τοῦ Υψίστου, καὶ εἰς τὰς εὐαίσθήτους καρδίας τοῦ φιλανθρώπου Βρετανικοῦ λαοῦ, καὶ τῶν δμοίων του χριστιανικῶν λαῶν· τὰ δείγματα τῆς εὐνοϊκῆς διαθέσεως τῶν Βρεττανῶν πρὸς τοὺς Ἑλληνας εἶναι ἔως τώρα πάμπολλα καὶ μεγάλα. Ἐν ἀπ' αὐτὰ εἶναι καὶ ἡ παροῦσα Τυπογραφία, τὴν δόποιαν σὺ ὡς ἀξιέραστε Στανώπ, ἔχάρισας πρὸς ἡμᾶς ἐξ ὄνδρας τοῦ σεβαστοῦ Ἑλληνικοῦ. Κομιτάτου. Ο Δῆμος λοιπὸν τῶν Ἀθηναίων τὴν παραλαμβάνει κύριε, μετὰ πάσης χαρᾶς, καὶ γεμάτος ἀπὸ εὐγνωμοσύνην καὶ βαθὺ σέβας, προσφέρει τὰς προσηκούσας εὐχαριστίας εἰς σὲ τὸν ἀγαπητόν του φίλον, καὶ διὰ σοῦ εἰς ὅλον τὸν χορὸν τῶν ἐν Δονδίνῳ φιλελλήνων ἐταίρων σου. Ἀνυπομόνως περιμένει τὴν αἴσιον ἐκείνην ἡμέραν, καθ' ἣν θέλει δυνηθῆ νὰ ἔγειρῃ ἀνδριάντας τῶν εὐεργετῶν του, καὶ νὰ τοὺς στεφανώσῃ μὲ τοὺς πρέποντας στεφάνους κατὰ τὴν παλαιάν του συνήθειαν. Ἡδη δὲ δεχθῆτε πρὸς τὸ παρόν, ὃ γενναῖοι ἄνδρες, τὴν πρόθυμον ταύτην τῶν Ἀθηναίων ἀμοι-

θέν, ητις εἶνε τὸ νὰ ἔγχαράξωσι μὲ ἀνεξάλειπτα γράμματα μέσσα εἰς τὰς καρδίας τὰ λαμπρὰ ὄνδρατά σας, καὶ νὰ τὰ παραδώσωσι καὶ εἰς τὴν εὐλογίαν τῶν ἀπογόνων των, ἀθανάτου μνήμης ἔνεκα. »

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 10 Μαΐου 1824. »

Ὕ διατριβὴ τοῦ φιλοκάλου τούτου ἀνδρὸς εἰς Ἀθήνας ἐστάθη τῷ ὅντι ωφέλιμος, καὶ ἡ ὑποδοχὴ τῶν Ἀθηναίων εὐγνώμων. Ὁθεν καὶ πρὸ τῆς ἀνωθεν ἀλληλογραφίας ἡ Κοινότης τῶν Ἀθηνῶν μετὰ τῆς ἐπιτοπίου Ἀρχῆς ἐπεμψε πρὸς τὴν ἐν Λονδίνῳ φιλελληνικὴν Ἐταιρείαν τὴν παροῦσαν ἐπιστολήν.

« Ἄφ' ὅσους καὶ πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεώς μας καὶ μετὰ, ἀνδρας ἀλλογενεῖς εἶδεν ἡ Ἑλλὰς εἰς τὴν περιφέρειάν της νὰ ἐπισκεφθῶσι τὰς ἐκ τῆς Τυραννίας πολυχρονίους πληγάς της, νὰ συνθρηγήσωσιν εἰς τὰ τόσα της δεινὰ, καὶ νὰ συμβουλεύσωσιν εἰλικρινῶς καὶ φιλανθρώπως τὴν ἀνέγερσιν της, φέρει τὰ πρωτεῖα δὲ χρηστὸς συμπολίτης σας χιλίαρχος κύριος Στανώπ· Ὕ διαγωγὴ κυρίως τούτου ἐπληροφόρησε τοὺς Ἑλληνας, ὅτι τῆς ἐν Λονδίνῳ φιλελληνικῆς Ἐταιρείας οἱ σκοποί εἶνε τῷ ὅντι ειλικρινεῖς, καὶ ἀπὸ φιλανθρωπίαν κινούμενοι, χωρὶς πολιτικὰ καὶ διπλωματικὰ τέλη· ὅθεν διὰ νὰ προχωρήσωσιν οἱ ἀξιέπαινοι οὗτοι σκοποί σας, εὔχόμεθα νὰ μὴ στερηθῶμεν τὸν ἀγαθὸν τούτον σύμβουλον, ἀλλὰ νὰ διατριβὴ εἰς τὰς Ἐπαρχίας τῆς στερεᾶς Ἐλλάδος μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ Θερμοπολῶν, εἰς αὐτὰς μάλιστα τὰς δεινὰς περιστάσεις, ἐν αἷς κίνδυνοι ἔξωτερικοὶ καὶ ἐσωτερικοὶ ἐπαπειλοῦσι τοὺς Ἑλληνας, οἵτινες ἔχουσι χρείαν τῆς παρουσίας τοιούτων ὑποκειμένων. Κύριοι ως ὑπερασπισταὶ τῶν ἀνθρωπίνων δικαίων, ως φωτισμένοι καὶ εἰδήμονες τῆς Πολιτικῆς καταστάσεως τῶν ἀπὸ τυραννίδα καὶ ἀμάθειαν ἀπαλλαγττομένων ἥδη λαῶν, δὲν πρέπει νὰ παραξενεύθητε εἰς τὴν τοιαύτην μας πρότασιν, προερχομένην ἀπὸ τὴν αἰσθησιν τοῦ καλοῦ, καὶ τὴν ὑπαγόρευσιν τῶν περιστάσεων.

Τῇ 16 Μαρτίου 1824 ἐν Ἀθήναις. »

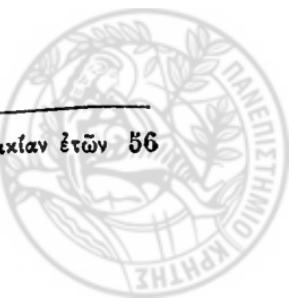
Ἐπειδὴ δὲ τὸ αὐτὸν ἔτος Ἐπαρχος τῶν Ἀθηνῶν ἦτον ὁ Μιχαὴλ Σοῦτσος Βιζάντιος, ἀνὴρ φιλότιμος εἰς τὰς παιδείας, συνήργητε καὶ αὐτὸς εἰς τὸ μέρος του εἰς τὴν καθύδρυσιν τῶν

Σχολείων. Εγραψε πρὸς τὴν Διοίκησιν τὴν θέλησιν τεσσάρων Ἕγουμένων Παντέλης, Πετράκη, Βρανᾶ, καὶ Καισαριανῆς, οἵτινες προηρέθησαν νὰ προσφέρωσιν ἑκτάκτους φόρους γρόσια πέντε χιλιάδων κατ' ἓτος εἰς σύστασιν Σχολείων· δύμως νὰ εἶναι ἐλεύθεροι ἀπὸ ἄλλας ἑκτάκτους δόσεις. Ταῦτα ἡ Διοίκησις ἀπεδέχθη καὶ ἐπεκύρωσε, καὶ ὁ Ἐπαρχος ἔσπευσε νὰ θάλῃ εἰς ἐνέργειαν. Καλοῦνται δὲ οἱ Ἕγούμενοι, Νεόφυτος Τέγχλερις, Διονύσιος Πετράκης (α), Γαβριὴλ Ἀναστατίου, καὶ Ἰωσήφ Ταμβζκόπουλος· οἱ Ἕγούμενοι οὗτοι ἔγραψίμευσαν καὶ ἄλλως εἰς τὸν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνα, καὶ ἔργοις καὶ λόγοις καὶ χρήμασι.

Καὶ πρὶν νὰ ἐνεργηθῶσι τὰ ἀνωτέρω, ἡ Κοινότης εὑροῦσα πρόθυμον τὸ φιλόπατρι τῶν διδάσκαλων, ἐφρόντισε πρὸ ἔξι ἡμέρη μηνῶν νὰ καταστήσῃ Σχολεῖον δημόσιον ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τῆς ἀκολούθου διακηρύξεως της. «Οἱ ἀθηναῖοι καὶ οἱ μεταξὺ τῶν δεινῶν τοῦ πολέμου περιστάσεων πρὸ πολλοῦ προχισαν νὰ ἐπιθυμοῦν τὰς μούσας εἰς τὴν πατρίδα των καὶ τὸν φωτισμὸν τῆς νεολαίας· διὸ καὶ κοινῇ γνώμῃ ἐσυστήθη πατέρας αὐτὰς δημόσιον Σχολεῖον, εἰς τὸ ὅποιον νὰ διδάσκωνται πρὸς τὸ παρὸν ἡ Ἑλληνικὴ καὶ Ἰταλικὴ διάλεκτος. Διδάσκαλοι δὲ ἔκλεχθησαν οἱ ἐλλογιμιώτατοι Κύριοι Ἰω. Εἰρηναῖος καὶ Διονύσιος Σουρμελῆς, οἵτινες κάμνουσιν ἀρχὴν τῶν μαθητικάτων τὴν ἔργουμένην δευτέραν εἰς τὸ Σχολεῖον τοῦ ἀειμνείστου Ντέκκη· εἰδοποιοῦνται λοιπὸν οἱ φιλομαθεῖς πατέρες κατὰ τὸ ιερὸν χρέος ὃποῦ ἔχουσι νὰ δίδωσιν εἰς τὰ τέκνα των καλὴν ἀνατροφὴν, νὰ στείλωσι τοὺς υἱούς των εἰς τὸ ειρημένον Σχολεῖον διὰ νὰ ἀποκτήσωσι τὰ φῶτα τῆς παιδείας, τὰ ὅποια θέλουν τοὺς καταστήσῃ καλοὺς ἀνθρώπους, ἐλευθέρους καὶ εὐτυχεῖς τῆς Ἑλλάδος πολίτας· καὶ ἐπομένως εἶναι ἡ καλητέρα κληρονομία ὅποῦ θέλουν ἀφήσῃ οἱ γονεῖς πρὸς αὐτούς. οἱ διδάσκαλοι δέχονται καὶ κάθε ἄλλον Ἑλλήνα νέον ἐπιθυμοῦντα νὰ παιδευθῇ.

Τῇ 29 Φεβρουαρίου 1824.

(α) Οὗτος ἐτελεύτησε τὴν 29 Ἀπριλίου 1840 εἰς ἡλικίαν ἐτῶν 56 χρηστοῦ πολίτου τὸν βίον διαγαγών.

.Προσετέθη μιτά ἔξι μῆνας τοῖς δύο διαληφθεῖσι διδασκάλοις δ Γεώργιος Γεννάδιος, ἀνὴρ φιλολόγος, καὶ ἐγκρατὴς τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης.

Δὲν εἶναι περιττὸν νὰ σημειώσω καὶ τὴν ἐπιστολὴν τῆς Διοικήσεως πρὸς τὸν Ἐπαρχὸν Ἀθηνῶν, διὶ ἣς φανεροῦται καὶ ἡ περὶ τὰ τοιαῦτα πρεθυμία της.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΤΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΝ ΣΩΜΑ.

Πρὸς τὸν Επαρχὸν Ἀθηνῶν.

Τὰ κατὰ τὴν Ἐπαρχίαν Ἀθηνῶν Ἱερὰ Μοναστήρια Πεντέλης, Πετράκη, Καισαριανῆς, καὶ Βρενᾶ, προσδιωρίσθησαν παρὰ τῆς Διοικήσεως νὰ δίδωσι κατ' ἔτος ἐκτὸς τῶν νεομισυένων δικαιωμάτων καὶ πέντε χιλιάδας Γρόσια, ἥτοι ἀνὰ 2000 τὰ δύο πρῶτα, καὶ ἀνὰ 500 τὰ δύο δεύτερα εἰς πόρον τῶν νεοσυστηθησομένων δύο Σχολείων χάριν τῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς νεολαίας. Είναι φανερὸν δτι, διὰ νὰ δύνωνται τὰ εἰρημένα Μοναστήρια νὰ συνεισφέρωσι τόσα Γρόσια, πρέπει νὰ μένωσιν ἀνενόχλητα ἀπὸ διεργόφους παρχλόγους ἀπαιτήσεις καὶ στρατιωτικὰς ἀταξίας, ὥστε ἡ Διοικήσις ὀφείλουσα νὰ ἐμποδίσῃ παρομοίας ζημίας τῶν Μοναστηρίων, διὰ νὰ δύνωνται νὰ ἐπαρκῶσιν εἰς τὸν, περὶ οὐδὲ λόγος, σκοπὸν, στέλλει τὴν ἐμπερίκλειστον διαταγὴν πρὸς τὸν Στρατηγὸν Γκούραν. Διατάττει ἴδιᾳ καὶ τὴν εὐγενίαν σου νὰ φέρεσαι μὲ κάθε προσεκτικὸν ὅμμα εἰς τρόπον, ὥστε νὰ ἐμποδίζωνται οἵτις προσήκει τρόποις, οἱ ἀτακτοί, καὶ ἐπομένως νὰ μὴ δοκιμάζωσι τὴν παραμικρὰν ζημίαν τὰ Μοναστήρια, διὰ νὰ κατορθωθῇ ἐκ τούτου δ ἀνχυκαῖος πόρος τῆς συστάσεως τῶν σχολείων, ἀπὸ τὰ ὅποια ἐλπίζει βέβαια μίαν ἡμέραν καὶ ἡ Πατρίς τὸν γρυποῦν αἰώνα της.

Ἐν Ναυπλίῳ τὰς 5 Σεπτεμβρίου 1824. »

Η Φιλόμουσος Ἐταιρεία ἐλαβε πρόνοιαν νὰ ὄργανίσῃ καὶ Σχολείον τῆς Ἀλληλοδιδακτικῆς, τὸ ὅποιον ἔκαμεν ἔναρξιν τῶν μαθημάτων περὶ τὰ τέλη τοῦ Ἀπριλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους.

Πρὸς δεῖγμα τῇ; φιλοκαλίας ἔκθέτω τὴν ἀπάντησιν τῆς Κοινότητος πρὸς τινα αἰτήματα τῆς Φιλομούσου.

« Ἐνεφανίσθη πρὸς ἡμᾶς ἡ ἀπὸ 16 τοῦ τρέχοντος ἐπιστολή σας. ὁ ζῆλός σας διὰ τὰ καλὰ ἐπηρέθη· τὰ αἰτήματά σας ἐνεκρίθησαν δίκαια, καὶ ἐπ' ἀγαθῷ τῆς πατρίδος. Διὸ καὶ κοινῇ γνώμῃ ἀπεφασίσθη νὰ ἀφεθῶσιν εἰς χρῆσιν τῆς Φ. Ἐταιρείας τὸ Τζαμὶ τῆς Κολώνας, διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς βιβλιοθήκη δημόσιος τὸ Τζαμὶ τοῦ 'Ροδακιοῦ, διὰ Σχολεῖον τῶν Ἐπιστημῶν, καὶ ὡς περὶ αὐτὸς κῆπος εἰς κῆπον Βοτανικόν· ὁ τόπος εἰς τὴν Ἀκρόπολιν πλησίον τοῦ ναοῦ τῆς Πολιάδος, Ἀθηνᾶς; εἰς Μουσεῖον τῶν ἀρχαιοτήτων. Μεταχειρίσθητε λοιπὸν κύριοι, αὐτοὺς τοὺς τόπους ἐλευθέρως εἰς τοὺς κοινωφελεῖς σκοπούς σας, προθυμοποιούμενοι νὰ ἐνέργητε καὶ κάθε ἄλλο καλὸν δῆπος; ἐπαγγέλλεται τὸ ιερὸν σύστημά σας· καὶ ἡμᾶς θέλετε εύρισκη πάντοτε κατὰ τὸ ἀνῆκον μέρος συνεργούς.

Τῇ 18 Απριλίου 1824.

Οἱ Δημογέροντες.

Τὴν ἀπόφασιν ταύτην τῆς Κοινότητος ἐπεκύρωσεν ἡ Διοίκησις διὰ τοῦ παρόντος διατάγματος.

• Ἐπειδὴ ἡ Πόλις τῶν Ἀθηνῶν ὑπῆρξε ποτὲ ἡ καθέδρα τῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῆς φιλοσοφίας, καὶ ἐπειδὴ ἡ Διοίκησις προσπαθεῖ νὰ εἰσάγῃ καὶ τὸν φωτισμὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ κατ' ἔξοχὴν ἐπιθυμεῖ νὰ φθάσῃ ἡ Πόλις αὕτη εἰς τὴν ἀρχαίαν τῆς δόξαν καὶ λαμπρότητα· Ελέπει δὲ καὶ τὸν εἰς τοῦτο ζῆλον καὶ προθυμίαν τῶν κατοίκων αὗτῆς, συναίνεσι τοῦ Σ. Βουλευτικοῦ Σώματος.

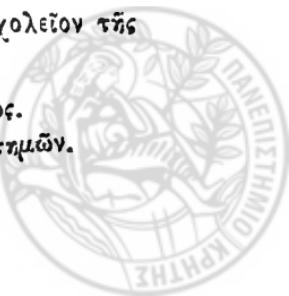
Διατάσσει.

Α'. Τὸ τζαμὶ τοῦ Σταφοπαζάρου διορίζεται Σχολεῖον τῆς 'Αλληλοδιδακτικῆς Μεθόδου.

Β'. Τὸ τζαμὶ τῆς Κολώνας Βιβλιοθήκη Δημόσιος.

Γ'. Τὸ τζαμὶ τοῦ ρόδακιου Σχολεῖον τῶν Ἐπιστημῶν.

Δ'. Ἡ περὶ αὐτὸς γῇ κῆπος θουτανικός.

· Ε'. Τὸ Ὅπουργεῖον τῶν ἐσωτερ. καὶ τῆς Οἰκονομίας νὰ ἔνθη γήσωσι τὴν παροῦσαν διαταγήν.

Ἐν Ναυπλίῳ, τῇ 18 Νοεμβρίου 1824.·

(Τ. Σ.) (Αἱ ὑπογραφαί.)

Πρὸς τούτοις φιλοτιμούμενοι οἱ Ἀθηναῖοι νὰ ἔχωσι συνεργοὺς καὶ συμπράκτορας τῶν καλῶν, ἐπιμόνω αἰτήσει πρὸς τὴν Διοίκησιν ἀνακαλοῦσι τὸν φιλογενῆ συμπολίτην των, Ἐπίσκοπον Ταλαντίου Νεόφυτον Μεταξᾶν, τὸν μετὰ ταῦτα Ἐπίσκοπον Ἀττικῆς, νῦν δὲ Μητροπολίτην Ἀθηνῶν καὶ Πρόδρομον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἵνα προστατεύσῃ ἐνταῦθα τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, χηρευούσης τῆς Μητροπόλεως Βύσαγγελικοῦ ποιμένος διὰ τὸν θάνατον τοῦ μακαρίτου Διονυσίου, ὡς ἐρέθη προηγουμένως.

Διὰ νὰ γένη καταδηλώτερον ἡ περὶ τὰ καλὰ κλίσις τῶν Ἀθηναίων, ἐνέχρινα νὰ μὴ παραλείψω καὶ τὰ ἀκόλουθα δείγματα τῶν ἀρετῶν τῶν, περὶ ὃν δὲ λόγος, Πολιτῶν.

Η ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΕΠΙΓΡΟΠΗ ΤΗΣ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ.

» Ἀδελφοὶ Ἀθηναῖοι!

Ἐσυστήθη εἰς Ναύπλιον Φιλανθρωπικὴ Ἐταιρεία, τῆς ὁποίας ὁ Ὁργανισμὸς δημοσιεύεται διὰ τῆς Ἐφημερίδος μας· αὐτὸς θέλει σᾶς πληροφορήσῃ περὶ τῆς ἀγαθότητος τοῦ σκοποῦ της, καὶ τῶν τρόπων, τοὺς ὄποιους μεταχειρίζεται εἰς τὸ νὰ φθάσῃ εἰς τὸν σκοπόν. Όλα μᾶς δίδουν χρηστὰς ἐλπίδας, διτὶ ἔχει νὰ ὠφελήσῃ τὴν πάσχουσαν ἀνθρωπότητα, καὶ ἡ εἰδικωτέρα προστασία τὴν ὄποιαν ἀπολαμβάνει πρὸ πάντων ἀπὸ τὸν Πρόδρομον τῆς Διοικήσεως, τὸν φιλόκαλον Κουντουριώτην, ἐπιστρέψει τὰς ἐλπίδας μας. Οἱ ὑπογεγραμμένοι διορισθέντες ἀπὸ τὴν φιλανθρωπικὴν Ἐταιρείαν, νὰ συγκροτήσωμεν ἐδῶ ἐπιτροπὴν ὑπάλληλον αὐτῆς, προσκαλοῦμεν κατὰ χρέος τοὺς φιλανθρώπους Ἀθηναίους, νὰ γένωσιν μέλη αὐτῆς τῆς Ἐταιρείας. Δεν ἀμφιβάλλομεν διτὶ θέλετε ἀδελφοὶ Ἀθηναῖοι, προθυμοποιηθῆ εἰς τοῦτο τὸ κοινωφελές ἔργον, ἀπὸ τὸ ὄποιον καὶ ἡ Πατρίς ιδιαι-

τέρως ἔχει θεοῖς νὰ ὠφεληθῇ· ἐπειδὴ ποίαν ἀλλην Πόλιν τῆς Ἑλλάδος ἔχει νὰ προτιμήσῃ ἡ Ἐταιρία, διὰ νὰ συστηθῇ τὸ δεύτερον Νοσοκομεῖον της, παρὰ τὰς Ἀθήνας; καὶ ποῦ ἀλλοῦ εὑρίσκονται τόσον πολλαὶ χῆραι καὶ ὄρφανὰ ἀνδρῶν πεπόντων εἰς τὸν ὑπὲρ Πατρίδος πόλεμον, τῶν ὅποιων τὴν περίθαλψιν νομίζει πρῶτον χρέος της ἡ Ἐταιρεία, εἰ μὴ ἐδῶ; Ὡταν δὲ τοῦτο συστηθῇ ἐδῶ, στοχασθῆτε πόσην ὠφέλειαν ἔχει νὰ ἀπολαύσῃ ἡ κατατεθλιμένη ἀνθρωπότης τῆς πολυπαθοῦς; Ἀττικῆς. Άς συντρέξωμεν τὸ λοιπὸν ὡς ἀληθεῖς Ἀθηναῖοι, ἐρχοταῖς τῶν καλῶν, καὶ φιλάνθρωποι.

Τῇ 5 Οκτωβρίου 1824.

Γ. ΨΥΛΑΣ.

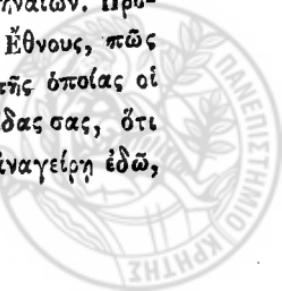
Δ. Κ. ΒΙΤΑΛΗΣ.

Α. ΠΕΤΡΑΚΗΣ.

Ἡ Ἐταιρεία αὕτη ἔλαβε τὰς δυνατὰς προόδους διὰ τῆς συνδρομῆς πολλῶν Πολιτῶν. Καὶ διὰ νὰ θεοιωθῶσιν ὡς ἀξιόπιστα τὰ παρ' ἔμοι λεγόμενα, παρεισάγω περικοπὴν τινὰ γράμματος "Ἐλληνος, ἀνδρὸς σημαντικοῦ καὶ εὐνοολήπτου, δοτεις εἰς τὴν ἐνταῦθα διατριβήν του ἐγνώρισε πραγματικῶς τοὺς περὶ ὃν ἡ ἀναρροφά του. ("Ιδ. Ἐφημ. Ἀθην. Ἀριθμ. 16, 25 Οκτωβρίου 1824.)

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΝ ΤΗΣ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΗΣ
ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ.

"Ἀνέγνωσα τὴν προκήρυξίν σας εἰς τὸν 11 ἀριθμὸν τῆς ἐδῶ Ἐργματίδος, καὶ ὑπερεπαινέσας τὸν ζῆλον, μὲ τὸν ὅποιον ἀνελάβετε τὸ έραρος τῆς ἐπιτροπῆς, σπεύδω ὡς μέλος καὶ ἔγω αὐτῆς τῆς Ἐταιρείας, νὰ σᾶς εὐχαριστήσω δι' αὐτό. Ἡ κυνεργωσα τὴν Ἐταιρείαν ἐπιτροπὴν ἐπέτιχε τῷ ὅντι εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν ὑποκειμένων σας, καθὼς ἐλπίζω νὰ ἐπιτύχετε εἰς τὸν περὶ συνδρομῆς σκοπὸν σας ἀπὸ τὴν φιλοκαλίαν τῶν Ἀθηναίων. Πρόθυμοι οἱ Ἀθηναῖοι νὰ ἔξοδεύσωσι πολλὰ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, πῶς δὲν θέλουν συνδράμη μὲ δλίγα μίαν Ἐταιρείαν, τῆς ὅποιας οἱ σκοποὶ εἶνε τόσον κοινωφελεῖς; Όσον διὰ τὰς ἐλπίδας σας, ὅτι τὸ δεύτερον Νοσοκομεῖον τῆς ἡ Ἐταιρεία ἔχει νὰ ἀναγείρῃ ἐδῶ,

τὰς εύρισκω θασίμους· ἡ Ἐταιρεία, ὅπου περισσότερον χρεωστεῖ τὸ Ἑθνος, ἔκεī συντρέγει κατὰ προτίμησιν. Κἀμυλία δὲ Ἐπαρχίας τῆς Ἑλλάδος μόνη δὲν κατεπολέμησε μὲ ἀλλεπαλλήλους πολυνέκρους τειχοποδημούς Φρούριον, ἐκτὸς τῶν Ἀθηνῶν, αἱ δόποιας ἐνθυμίζουσαι μὲ αὐτὸς τὰς προτέρας Ἀθήνας, δίδουν ἀφορμὴν εἰς τὸ Ἑθνος νὰ καυχᾶται καὶ τὴν σήμερον εἰς τὰς Ἀθήνας του. Ἐπεται τὸ λοιπὸν ἡ Ἐταιρεία νὰ περιθάλψῃ κατὰ προτίμησιν χήρας καὶ ὄρφανὰ τοιούτων ἐναρέτων πατριωτῶν, οὗτως ἐνδόξως πεσόντων εἰς τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας πόλεμόν μας· καὶ ἐγὼ ὑπόσχομαι νὰ τὴν παρακίνησω, ἀν ἐχῃ εἰς τοῦτο χρέαν παρακίνησεώς. . . . Μένω δὲ μὲ ιδιαιτέραν ὑπόληψιν χύριοι· ἐν Ἀθηναῖς τῇ 8 Ὁκτωβρίου 1824. Θ. Νέγρης.

Ταῦτα ἐν συντόμῳ τὰ περὶ τὴν φιλοκαλίαν τῶν Ἀθηναίων· ή Ἰστορία δὲ μᾶς ἔλκει εἰς τὴν διήγησιν τῶν πολεμικῶν. Πρὶν δῆμας ἀρχίσω, συνάπτω ἐδῶ ὡς συνέχειαν τῶν πραγμάτων τὰ δόλιγα ἀκόλουθα.

Ἡ Διοίκησις τοῦ Κράτους θεωρούμενη ἀπὸ τὰς ἀλλεπαλλήλους ἀγωγὰς τῶν Πολιτῶν περὶ δικασικῶν ὑποθέσεων, ἐνέκρινε νὰ συστήσῃ προσωρινὰ Δικαστήρια, καὶ ἐκδίδουσα ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς Ἐπάρχους, προσκαλεῖ ἵνα πέμψῃ ἕκαστος εἰς τὸ Ὕπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης κατάλογον τῶν εὑποποληπτοτέρων καὶ ἀξιωτέρων Πολιτῶν τῆς Ἐπαρχίας, διὰ νὰ ἐκλέξῃ ἡ Διοίκησις τοὺς ὁποίους ἥθελεν ἐγκρίνη διὰ Δικαστάς. Ὁ Ἐπαρχος λοιπὸν Ἀθηνῶν συγκαλέσας τοὺς προχριτωτέρους Πολίτας, τοῖς κοινοποιεῖ τὴν διαταγὴν· καὶ γενομένης συνελεύσεως, ἐκλέγονται ἔξι, τῶν ὁποίων τὰ ὄνδματα στέλλονται πρὸς τὸ εἰρημένον Ὅπουργεῖον διὰ νὰ ἐκδοθῇ ἐκεῖθεν διατάκτικος διορισμός. Ὁ Ἐπαρχος διορίζει τετραμελῆ Δικαστικὴν ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν προεκλεχθέντων παρὰ τοῦ λαοῦ, πρὶν γένη διορισμὸς ἀπὸ τὸ Ὅπουργεῖον, καὶ εἰδοποιεῖ τὸν λαὸν διὰ τῆς παρούσης.

ε Ἄνδρες Ἀθηναῖοι! ἐπειδὴ διὰ τὰς ἐπισωρευθείσας ἀπειρους κρισολογικὰς ὑποθέσεις, ἐκ τῶν ὁποίων σχεδὸν αἱ πλειότεραι ἐμειναν ἀθεώρητοι ἀπ' ἀρχῆς τῆς Ἐπαναστάσεως ἄχρι τοῦδε, αἱ Ἀθῆναι ἔχουσι χρέαν συστάσεως Κριτικρίου τακτικω-

τέρους μόλον ὅτι κατὰ διαταγὴν τοῦ Ἰπουργείου τοῦ Δικαίου ἀπεστάλη χθὲς πρὸς τὴν Ἰπέρ. Διοίκησιν κατέλογος ὑποκειμένων τινῶν, τὰ ὄποια ἐπὶ συνελεύσεως τῶν ἐδῶ προκήτων δι’ ἐλευθέρας Ψηφιγροφίας ἐνεκρίθησαν νὰ σημειωθῶσι, διὰ νὰ ἐκλέξῃ ἐξ αὐτῶν κριτᾶς, δοπούνος ἐγκρίνει ἡ Σ. Διοίκησις ἀλλ’ εἰς τὴν μεταξὺ ταύτην τοῦ καιροῦ μεσολάθησιν διὰ νὰ μὴ πάσχῃ ὁ λαός, μὴν ἔχων ποῦ νὰ διαλύσῃ καὶ τὰς παλαιάς, καὶ τὰς καθ’ ἡμέραν ἀναφυομένας διαφοράς. Διὰ τοῦτο διωρίσθη προσωρινῶς ἐπιτροπὴ τετραμελής συγκειμένη ἀπὸ τοὺς Κ. Αν. Πετράκην, Μ. Τυρναβίτην, Στ. Σεραρίμ, καὶ Ἰω. Πανταζῆν, διὰ νὰ κρίνῃ καὶ ἀποφασίζῃ περὶ τῶν ἐνταῦθα παρόποιαζομένων δικρότων κριτολογικῶν ὑποθέσεων μέχρι τῆς τελείας συστάσεως τοῦ Κριτηρίου π.

Η ἐπιτροπὴ αὗτη ἀρχισε πάραυτα τὰς ἐργασίας της, ἀλλ’ εἰργάζετο Ἀράχγυης ὑφάσματα, καὶ μόνα τὰ ἀδύνατα ἐνεπλέκοντο. Ἀφοῦ τὸ πᾶν ὃτον ὑπάρχεια καὶ ισχυροκρατία, πῶς ἐδύναντο νὰ ὑπάρξωσι Δικαστήρια;

Εἰς τὰς ἀργάς τοῦ Ἀπριλίου τοῦ παρόντος ἔτους ἐπεδήμητες μόλυσμα λοιμοῦ εἴς τινα χωρία τῆς Ἀττικῆς, καὶ εἰς τὴν Πόλιν. Ἐλήρθησαν τὰ ἀναγκαῖα μέτρα εἰς ἀπόσθετιν τοῦ κακοῦ. Ο Γκούρας ἐπιστρέψων κατ’ αὐτὰς ἀπὸ τὴν ἐν Σαλώνοις Συγέλευσιν τῶν Στερεοελλαδίτῶν (γενομένην μὲν ἐπὶ σκοπῷ κοινῶν συμφερόντων, πράξασν δὲ μηδέν) μετέρχεται πᾶσαν αὐτορότητα εἰς παῦσιν τοῦ κακοῦ καὶ παροξυνθείς ἀπὸ τινα πονηρὸν κατὰ τοῦ Ἀναγνώστου Ἀγδρέου κατοίκου Κερατίας, πιστεύει τὴν διαβολὴν, καὶ προστάζει τὸν Μεμούρην νὰ τιμωρήσῃ αὐτὸν ἀξίως τῆς ἀπειθείας του.

Εἰς τὰς 28 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐκλέγθη δ. Π. Ζαχαρίτζας Πα-

(α) Τὸ ὄνομα τοῦτο εἶνε νεώτερον, ὡς καὶ ἡ Κώμη. Οἱ κάτοικοι τῶν δήμων Φύρνης καὶ Ἀμφιτροπῆς κατώκησαν τὴν Κώμην αὐτήν. Ο συγχρατιστής τῶν νέων δήμων τῆς Ἀττικῆς ἔδειξεν ἀμάθειαν, καλέσας δῆμον τὸ ὄρος Λαύριον, ἐνῷ εἶχεν ὅπ’ ὄψιν τὸν δῆμον Σούνιον, ἐνῷ μάλιστα ἡ κατὰ τὴν πλευρὴν ἐκείνην χώρα Ἀττικῆς περιείχε πολλοὺς δήμους ὄνομαστεύς. Ιστέον δὲ ὅτι ἡ Φύρνη ἐκλύθη εἰς τὴν παρακμὴν Πρύνη· ἡ λέξις αὗτη Ἀλβανιστὶ σημαίνει Κερατέαν· ὥστε εἶνε μετάγρασις, ὡς καὶ ἡ Κωλοπίθεα, ἐκ τῆς Ἀλβανικῆς γλώσσης.

ραίστάτης (ἀντιπρόσωπος) τῆς Ἐπαργίας διὰ τὸ Βουλευτικὸν Σῶμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ χειμῶνος τοῦ αὐτοῦ ἔτους συνῆλθον εἰς Ἀθήνας διάφορα στρατιωτικὰ σώματα, τῶν ὁποίων ἀρχηγοὶ ἦσαν οὗτοι, Γκούρας, Καρατάσσος, Κριεζώτης, Κατζικογιάνης, Λέκκας, Γάντζος, Ρούκης, Δικαῖος, Χρῆστος Ποριώτης, καὶ Βέργος, οἵτινες ἐπερίμενον διαταγὴν τῆς Διοικήσεως διὰ νὰ ἐκστρατεύσωσιν ὅπου ἦτον ἀνάγκη.

Ἐπειδὴ ἡ Ἑλληνικὴ Διοίκησις (1) τῆς Γ. Περιόδου ἐκλονεῖτο νὰ πέσῃ ἀπὸ τὴν ἐν Πελοποννήσῳ γεννηθεῖσαν κατ' αὐτῆς ἀνταρσίαν, προσκαλεῖ τὰ Σώματα ταῦτα νὰ περάσουν εἰς Κόρινθον, ἀρχηγὸν τῶν ὁποίων διορίζει τὸν Γκούραν. Οὕτος δὲ παρακινημένος τὰ μέγιστα ἀπὸ πολλοὺς καὶ φίλους (2) ἀναδέχεται τὴν ἀρχηγήν τῆς ἐκστρατείας· καὶ διορίσας ἀντιφρούραρχὸν τὸν ἔξαδελφὸν του Ἰωάννην Μεμούρην, παραλαμβάνων τριακοσίους Ἀθηναίους περὶ αὐτὸν, στρατεύει εἰς Κόρινθον τὴν 20 Νοεμβρίου 1824. Καὶ ἐντεῦθεν ἀρχεται οἱ ἀνταρτικὸς πόλεμος. Ἀφικόμενος δὲ ἐν Κορίνθῳ, ἐπιστέλλει πρὸς τὴν ἐν Ἀθήναις Ἀρχὴν τὰ ἀκόλουθα.

« Εὔγενέστατε Ἐπαρχε, Φιλογενέστατοι Δημογέροντες, καὶ Γενναιότατε Κ. Μεμούρη, σᾶς ἀσπάζομαι ἐκ ψυχῆς. Ἐχθὲς τὸ ἐσπέρας ἔφθασε τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀθηνῶν εἰς Καλαμάκι. Οἱ εὐγενέστατοι Κ. Λόνδος, καὶ Νοταρᾶς ἐστειλαν πρὸς αὐτὸν δις τὴν αὐτὴν νύκτα Πρέσβεις μὲ σκοπὸν νὰ τὸ καταπείσουν διὰ στόματος, ὡς καὶ ἐγγράφως, διτὶ ἡ Διοίκησις εἶνε ἀνομος, καὶ νὰ μὴν ἐμβῇ αὐτὸν εἰς Κόρινθον. ἡ ἀπόκρισις ἐστάθη διτὶ κατὰ τὴν διαταγὴν τῆς Διοικήσεως ἦτον εἰς χρέος νὰ εἰσέλθῃ ἑκεῖ. Καὶ κατὰ τὸ μέσον τῆς αὐτῆς νυκτὸς ἀνεχώρη-

(1) Ἐσύγχειτο δὲ αὐτῇ ἀπὸ μέλη τὸν Γεώργιον Κουντουριώτην, Π. Μπότασιν, Ἀν. Σπηλιοτάκην, Ἰωάννην Κωλέτην, Πανούσον Νοταρᾶν, καὶ εἴτα Κωνσταντίνον Μαυρομηχάλην.

(2) Ἀπεσταλμένοι δὲ τῆς Διοικήσεως ἦλθον νὰ συνεργήσωσιν οἱ Μακρογιάνης καὶ Ἀδάμ Λούκας, οἵτινες ἐπέτυχον τὴν κλίσιν τοῦ Γκούρα συνεργείᾳ καὶ ἔλλων.

ταν ἡ εὐγενία των εἰς Βασιλικά. Καὶ ἡμεῖς σήμερον τὸ πρώτη
ἡλθομεν ἐνταῦθα ἀνενοχλήτως. Σήμερον περὶ τὰς ὄκτὼ ὥρας
περὶ τοὺς 800 ἑστάλησαν ἐκ τῶν ἡμετέρων νὰ πιάσωσι τὰ
στενὰ τοῦ ἀγιονορίου, διὰτὸ μένη ἐλευθέρα ἡ κοινωνία μεταξύ
τοῦ Στρατοπέδου τοῦ ἡμετέρου καὶ τῆς Διοικήσεως. Ἡ Τυπο-
γραφία τῶν Ἀθηνῶν ὡς ἐκ μέρους μου ἀλλας εἰδήσεις δὲν ἡμ-
πορεῖ νὰ μεταδώσῃ εἰς τὸν Κόσμον, εἰμὴ δὲ τοικινίζει τὸ
πρόσωπόν μου ὅπου καὶ ἀν εἶμαι, ὅπου καὶ ἀν στέκωμαι,
συλλογιζομένου καὶ ἀποδυρομένου τῶν νῦν Ἑλλήλων τὴν ἀνοη-
σίαν καὶ ζημίαν. διὸ εὔχομαι καὶ ἐπιμελοῦμαι εἰρήνην, ἵτις
μόνη δύναται νὰ φέρῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ σωτηρίαν τοῦ
Ἐθνους. »

Ἐν τοσούτῳ ὁ Γκούρας προσπαθεῖ νὰ καταπαύσῃ τὴν τα-
ραχὴν τῶν πραγμάτων μὲν εἰρηνικὸν τρόπον. Διὸ γράφει πρὸς
τὸν Στρατηγὸν Νικήταν ὅντα εἰς Ἀγιῶρι, ἔχοντα τὸ μέρος
τῶν Ἀντιδιοικητῶν, καὶ τὸν προτρέπει νὰ συνεργάσῃ εἰς τὴν
διόρθωσιν τῶν πραγμάτων, καὶ νὰ εἰσαγθῇ ἡ εἰρήνη. διότι
δὲ ἐμφύλιος πόλεμος θέλει φέρει τὰ ὄλεθριώτατα ἀποτελέσμα-
τα· δὲ τι εἶνε καλὸν καὶ συμφέρον, ἐλεγε, νὰ ἀποτελῶμεν μὲ
τὸν λόγον ὅτι ἀναγκαζόμεθα νὰ πράττωμεν μὲ τὸ πύρ καὶ
μὲ τὸν σίδηρον. Ἄλλ' ὁ Νικήτας μὴ θέλων νὰ ἐνδώσῃ εἰς
τοὺς Διοικητικοὺς, δὲν ἀκούει μὲ ἀρέσκειάν του τοῦ Γκούρα
τὰς συμβουλὰς. καὶ οὕτως ἐκεῖ γίνεται μάχη. Ἡ ζημία ἔγει-
νεν ἐκατέροσε, ἀλλ' εἰς τοιοῦτον πόλεμον τὸ νικῶν μέρος
λογίζεται νικημένον διὰ τὸ νὰ μάχωνται Ἑλληνες πρὸς Ἐλ-
ληνας.

Ο Γκούρας ἐπεμβαίνει πρὸς τοὺς ἀντάρτας, καὶ εἰς Κου-
τζούμαδί τοὺς κτυπᾷ, καὶ ἀλλους μὲν θνατώνει, ἀλλους δὲ
συλλαμβάνει, καὶ τοὺς ἀποστέλλει εἰς τὴν Διοίκησιν. Εἶτα
πολιορκεῖ τὸ Ἀγιῶργι, τοῦ ὅποιου οἱ ὑπερασπισταὶ τὴν νύκτα
ἀναγκωροῦσιν ἐντεῦθεν κινεῖται τὸ στρατόπεδον εἰς Τρίκκαλα
τῆς Κορινθίας, ὅπου ἦν ὁ Νοταρᾶς, καὶ ἀμαχητὶ ἐμβάνει εἰς
τὴν Κωμόπολιν ταύτην συλλαμβάνει τὸν Ἰω. Νοταρᾶν, καὶ
τὸν ἀποστέλλει εἰς τὴν Διοίκησιν. Ἰδοὺ δὲ τρόπος καθ' ὃν ἀπέ-
στελλε τοὺς Ἀρχηγοὺς τῶν συλληθρέντων Ἀνταρτῶν.

Γερραιότατε Στρατηγὲ Κύριε Ἰωάννη Νοταρᾶ.

Οἱ ἔχλαμπρότατος Κύριος Ἰωάννης Κωλέτης Πληρεξούσιος τοῦ Σ. Ἐκτελεστικοῦ Σώματος, μὲ ἀναγγέλλει μὲ διαταγὴν του τὴν 8 τρέχοντος γραμμένην ἀπὸ τὸν Ἅγιον Γεώργιον νὰ σᾶς στείλω εἰς τὴν Σ. Διοίκησιν. Λοιπὸν ἰδούν ἔρχεται αὐτοῦ ὁ Στρατηγὸς Εύμορφόπουλος καὶ ὁ Κ. Ν. Κριεζίωτης, διὰ νὰ σᾶς ἀναγγεῖλουν τὴν ἀπόφασιν ταύτην· καὶ διορίζω τὸν ἀντιστράτηγον Κ. Ἰω. Ρόύκην νὰ σᾶς συνοδεύσῃ ἐως ἑκεῖ.

Τὴν 10 Δεκεμβρίου 1824, Τρίκαλα ὥρ. 6 τῆς ἡμέρας.

Ίω. Γκούρας.

Γερραιότατε Ἀρτιστράτηγε Κ. Ἰω. Ρόύκη,

“Αμα λάθης τὸ παρόν μου νὰ παραλάθης τὸν Στρ. Κ. Ἰω. Νοταρᾶν, καὶ νὰ τὸν συντροφεύσῃς ἐως Ναυπλίου ἐντίμως, ἐως διοτού τὸν παραδωσῆς πρὸς τὸ Σ. Ἐκτελεστικὸν Σῶμα.

Τῇ 10 Δεκεμβρίου 1824, ὥρ. 6 τῆς ἡμέρας.

Ίω. Γκούρας.

Πρὸς δὲ τὸ στρατιωτικὸν Σῶμα τοῦ Νοταρᾶ ἐπιστέλλει τάδε· «Λξιωματικοὶ καὶ στρατιῶται, οἱ εὐρισκόμενοι ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Στρατηγοῦ Ἰω. Νοταρᾶ, κατὰ τὰς ὁδηγίας τῆς Διοίκησεως ὁ Στρατηγὸς Ἰω. Νοταρᾶς στέλλεται εἰς τὸ Ναύπλιον. Όσοι ἀγαπᾶτε, ἔλθετε νὰ ἐνταμωθῆτε μὲ τοὺς Ἀξιωματικοὺς καὶ μὲ τὸ στράτευμα τῆς Σ. Διοίκησεως. Όσοι πάλιν δὲν ἀγαπᾶτε, ἔχετε τὴν ἀδειαν νὰ πηγαίνετε ὅπου θέλετε».

Ίω. Γκούρας

“Απὸ Τρίκκαλα μεταβαίνεις Λύκουρος, καὶ ἐντεῦθεν ἀλλοῦ· οἱ δὲ ἐναντῖοι μὴ δυνάμενοι νὰ ἀντιστέκωσιν εἰς τὴν ἐπέλευσιν τοῦ γενναίου στρατοῦ, πανταχοῦ ὑποχωροῦσι καὶ διαλύονται· καὶ ἄλλοι μὲν ζητοῦσι συγχώρησιν, ἄλλοι δὲ φεύγουσιν ἐξω τῆς Πελοποννήσου. Οἱ Κωλοκοτρώνης προσπίπτει εἰς τὴν Διοίκησιν, καὶ ἐξαιτεῖται τὸ ἐλεός της.

Οἱ Ἀρχηγὸς Γκούρας, ἀρῷον ἐκαθέξισεν ἀπὸ τοὺς ἀντάρτας τὰς Ἐπαρχίας Κόρινθον καὶ Ἀχαΐαν, πορεύεται εἰς Ἡλιδα, ὅπου ἐφώλευε δύνατὴ ἀντιδιοικητικὴ φατρία, ητις καὶ αὐτὴ διελύθη κακῶς, μὴ δυνηθεῖσα νὰ ἀντιπολεμήσῃ μηδὲ δλῶς τοὺς ἐπερ-

χομένους: Καὶ οὗτως εἰς διάστημα τεσσαράκοντα ἡμερῶν λαμβάνουν τὰ πράγματα εὐχαίραν κατάστασιν. Οἱ νόμοι στερεούνται, ἢ Διοίκησις γνωρίζεται εἰς ὅλην τὴν Πελοπόννησον. Ἰδοὺ δὲ ὅπως καὶ τὸν Χρύσανθον Σισίνην ἀπέστειλεν εἰς Διοίκησιν.

η Γερραιότατες Στρατ. Κ. Χρύσαρθε Σισίνη.

Κατάγεσαι κατὰ δυστυχίαν ἀπὸ τὰς οἰκογενεῖας ἐκείνας, αἱ δοποῖαι ὕμισταν τὴν κατάργησιν τῆς Ἑλληνικῆς Διοικήσεως. Ὁθεν ἀνάγκη νὰ πηγαίνῃς εἰς Ναύπλιον, διὰ νὰ δώσῃς λόγον τῶν πράξεών σου ἐμπρόσθιεν τῶν νόμων, νὰ δοξασθῇς ἂν φανῆς ἀθῶς, καὶ νὰ τιμωρηθῇς, ἀν ἀποδειχθῆς ἔνοχος, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τῆς Ἑλλάδος· ὁ γενναῖος Ἀντιστράτηγος Κ. Μακρογιάννη; Θέλεις σὲ συνοδεύσῃς ἥως ἔχει.

Τῇ 23 Δεκεμβρίου 1834, Γαστούνη.

Ο Στρατηγὸς Ἰωάννης Γκούρας.

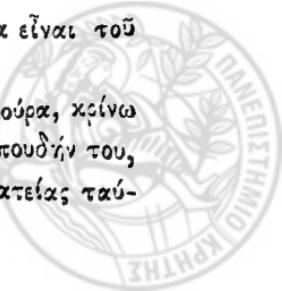
Γενναιότατε Ἀντιστράτηγε Κ. Μακρογιάννη, ἂμα λάβετε τὸ παρὸν νὰ συνοδεύσετε ἀσφαλῶς, καὶ ἐντίμως εἰς τὸ Σ. Ἐκτελεστικὸν Σῶμα εἰς Ναύπλιον τὸν γενναῖον Στρ. Κ. Χρύσανθον Σισίνην, καὶ νὰ μοι στείλῃς ἀπόδειξιν ἀπὸ τοῦτο τὸ Σ. Σῶμα, ἀν ἐφέρθης ὡς εἶπον.

Τῇ 28 Δεκεμβρίου 1824. Γαστούνη.

Ο Στρ. Ἰω. Γκούρας.

Τὸ Ἔθνος χρεωστεῖ πολὺ εἰς τὸν ἀειμνηστὸν Γκούραν διὰ τὴν παῦσιν τοῦ ἐμφυλίου τούτου πολέμου· διότι, ἀν αὐτὸς δὲν ἔθελε περάσῃ εἰς Πελοποννησον, τὸ κακὸν ἔθελε κορυφωθῆ, καὶ ἡ Ἑλλὰς ἔκινδυνεις τὴν ὑπαρξίαν της. Ἔγὼ δὲν ἐπαινῶ μήτε τὸ ἐν μέρος, μήτε τὸ ἄλλο καταδικάζω· διότι καὶ τὰ δύο ἔνεχονται· ἐπαινῶ ὅμως τὸν Γκούραν, διότι ἔθελησε νὰ λάβῃ τὸ ἐν μέρος, καὶ ἔκχει μὲν νὰ παύσῃ τὸ ἄλλο· ἀλλέως ἔκινδυνευειν ἡ Ἑλλάς. Οἱ λεγόμενοι ἀντιδιοικηταὶ δὲν ἦσαν ἀλγόθως ἀντιπατριῶται· το νικῶν ὄμως μέρος λογίζεται πάντοτε το ὑγιαίνον. Τοιαῦτα είναι τοῦ Κόσμου τὰ πράγματα!

Ἐπειδὴ ἔφθισα ἥως ἐδῶ, διερχόμενος τὰ τοῦ Γκούρα, καίνω χρέος, μου νὰ σημειώσω καὶ τὴν περὶ τὰ ἄλλα σπουδῆν του, ταυτοχρόνως ἐνεργούμενην. Ἐν τῷ μετεταξύ τῆς ἔκστροχτείας ταύ-

της ἐφρόντιζε νὰ πραγματεύεται καὶ Μέλη τῆς Φ. ‘Εταιρείας, καὶ νὰ κήδεται περὶ τῶν Σχολείων, καὶ τοῦ Φωτισμοῦ τῆς Νεολαίας. Ή ἐπομένη ἐπιστολὴ σταλμένη ἀπὸ Πύργον τῆς Ἡλίδος φανερώνει τοῦ ἀνδρὸς τὴν φιλοκαλίαν.

‘Φιλογενέστατοι Ἐφόροι τῆς Φ. Ἐταιρείας τῶν Ἀθηνῶν, μὲ τὸν πεζοδρόμον νὰ μὲ στείλετε τριάντα διπλώματα ὑπογεγραμμένα καὶ ἐσφραγισμένα· τὰ μὲν δέκα νὰ εἰνε τῆς Τάξεως τῶν Εὐεργετῶν, τὰ δὲ εἴκοσι τῆς τάξεως τῶν Συνηγόρων (α), ὑπογεγραμμένα, ὡς εἶπον ἀπὸ τὴν Ἐφορίαν, καὶ ἐσφραγισμένα μὲ τὴν σφραγίδα τῆς; ‘Ἐταιρείας τὰ δὲ ὄνόματα τῶν συνδρομητῶν γράφονται ἐδῶ, ἀπὸ τοὺς ὅποιους ἐλπίζω νὰ ἐπιτύχω. Νὰ μὲ εἰπῇ ἡ Φ. ‘Ἐταιρεία πρὸς τούτοις, ἀν τὸ Σχολεῖον ἔχῃ Ἑλλειψιν χρημάτων, νὰ κάμω νὰ οἰκονομηθῇ, ἵνα μὴ διὰ τοῦτο συμβῇ ἐμπόδιον.

Πύργος τῇ 16 Ιανουαρίου 1825.

‘Ο Ἄδελφος Ἰω. Γκούρας.

Ἄς φανερωθῇ καὶ τοῦτο γάριν ἀληθείας, ὅτι εἰς τὴν ἐκστρατείαν ταύτην συνώδευε τὸν Γκούραν ὡς σύμβουλος καὶ Γραμματεὺς τῆς Ἀλληλογραφίας του δ Παναγιώτης Σοφιανόπουλος κατέχων Μέντορος θέσιν.

Ἐπειδὴ δὲ κατ’ αὐτὴν τὴν ἐποχὴν ἥλθον εἰς Ἀθήνας οἱ προκριτώτεροι τῶν Ψαριανῶν, παρρήσιάσαντες εἰς τὸ Κοινὸν διαταγὴν τῆς Διοικήσεως περὶ κατοικήσεως αὐτῶν ἐν Πειραιεῖ, δὲν εὑρίσκω ἄλλην εὐκαιρίαν, εἰ μὴ τὴν παροῦσαν, νὰ παρενείρω τὰ μεσολαβηθέντα περὶ τῆς ὑποθέσεως αὐτῆς.

Οἱ Ψαριανοὶ ἀφοῦ ἔχασαν τὴν ἴδιαν αὐτῶν Πατρίδα ἔζητουν μέρος ἀρμόδιον καὶ συντελεστικὸν διὰ νὰ συνοικήσωσιν ἀμεταστάτως. Μετὰ πολλὰς καὶ σπουδαίας σκέψεις εὑρίσκουσιν ἀντικείμενον τοῦ ζητουμένου τὸν Πειραιᾶ. Οὗτοι ἀναφερόμενοι περὶ τούτου εἰς τὴν Διοίκησιν, ἐπιτυγχάνουσι τὴν συγκατάθεσιν αὐτῆς, ἵτις διατάττει καὶ προτρέπει τοὺς Ἀθηναίους, νὰ συγχωρήσωσιν εἰς τοὺς ἀπόλιδας Ψαριανοὺς νὰ οἰκισθῶσιν εἰς Πειραιᾶ.

(α) Ἰδε Συνοπτ. Κατάστ. τῆς Πόλ. Ἀθηνῶν σελ. 82 ἐκδόσει γ’.

Οι Ἀθηναῖοι συνέρχονται περὶ τούτου, ἀγαγινώσκουσι τὴν διαταγὴν, συνομιλοῦσι μετὰ τῶν ἀπεσταλμένων Ψαριανῶν, καὶ ἀκούσαντες τοὺς λόγους αὐτῶν, σκέπτονται ιδίαιτέρως περὶ τούτου ὡς σπουδάσιον πράγματος. Τέλος ἀποφασίζουσιν, οἱ μὲν Ψαριανοὶ νὰ κατοικήσωσι τὴν ἔθνικὴν γῆν τοῦ Πειραιῶς, οἱ δὲ πολῖται νὰ κρατήσωσι εἰς ίδιαν χρέαν τὴν ίδιοκτητὸν τοῦ ἐνταῦθα Μοναστηρίου τοῦ ἀγίου Σπυρίδωνος. ὅθεν τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν πεντές τῶν προχρίτων Πολιτῶν, καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι τῶν Ψαριανῶν κατέρχονται εἰς Πειραιᾶ· τὸν θεωροῦν, μετροῦσι τὸν Ἰσθμόν τοι, καὶ παρατηροῦντες, καὶ παρεξετάζοντες τὰς θέσεις, εὐρίσκουσιν ἀρμοδιωτέραν καὶ ἐπιτηδειοτέραν εἰς οἰκοδομὴν Πόλεως ἑκείνην τοῦ Μοναστηρίου, παραιτοῦντες δὲ λου τὴν ἔθνικήν.

Οι Ἀθηναῖοι μὴ στέργοντες νὰ παραχωρήσωσιν αὐτοῖς τὴν γῆν τοῦ Μοναστηρίου, μὴ θελούντες δῆμος νὰ τοὺς ψυχράνωσι, διορίζουσι μὲν ἐπιτροπὴν ἔκτινων Πολιτῶν νὰ κοινοποιήσῃ πρὸς αὐτοὺς ταῦτα.

π' Αδελφοὶ Κύριοι Ψαριαροί.

Οι Ἀθηναῖοι σᾶς ἔξηγοῦσι καὶ αὐθις δὲ ἡμῶν τὴν εὔχαριστησιν, ἥν ἔχουσιν, δτι μέλλουν νὰ σᾶς ἀπολαύσωσι συγκατοίκους εἰς τὴν πατρίδα των κατὰ τὴν διαταγὴν τῆς Σ. Διοίκησεως. Ἐπειδὴ δῆμος ἡ διαταγὴ αὗτη δὲν προσδιορίζει οὕτε τὸν τρόπον τῆς κατοικήσεως σᾶς εἰς Πειραιᾶ, οὕτε τὸ μέρος, εἰς δὲ μέλλετε νὰ κτίσετε τὴν Πόλιν. Καὶ ἐπειδὴ ἡ γῆ τοῦ Πειραιῶς δὲν εἶναι δῆλη ἔθνικὴ, ἀλλ' εἶναι, ἔκτὸς τοῦ ἔθνικοῦ, καὶ μέρη ίδιοκτητα, καὶ τοῦ Μοναστηρίου τοῦ ἀγίου Σπυρίδωνος· διὰ τοῦτο κοινῇ γνώμῃ οἱ Ἀθηναῖοι ἀπεράσσουσιν νὰ στείλωσι δύο ἀπεσταλμένους τῶν πρὸς τὴν Σ. Διοίκησιν, δπου θέλουν παρευρεθῆ συγχρόνως καὶ οἱ ἔδικοι σᾶς πληρεξούσιοι, διὰ νὰ ἀποφασισθῶσιν ἑκεῖ τὰ πάντα περὶ αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως πρὸς αἰώνιον εἰρήνην καὶ ἀδελφικὴν ἀγάπην μεταξύ μας. ἔρρωσθε. π

Τῇ 11 Ιανουαρίου 1825.

Η ἐπιτροπὴ τοῦ λαοῦ τῶν Ἀθηνῶν.

Πρὸς δὲ τὴν Διοίκησιν γράφουσιν οὕτω.

ἢ Σ. Διοίκησις

Πρὸς ἡμερῶν ἐφάνησαν ἐνταῦθα ἀπεσταλμένοι τῶν Ψαριανῶν παρήγοντες πρὸς ἡμᾶς διαταγὴν τῆς Σ. Διοίκησεως, διὸ τοις ἀποφασίζεται νὰ κτίσωσι Πόλιν εἰς Πειραιᾶ οἱ Ψαριανοὶ, καὶ νὰ κατοικήσωσιν ἔκει. Τὸ πρᾶγμα τοῦτο ὅσον νομίζεται ὡφέλιμον εἰς τὸ ἔθνος ὡς ἀρχὴ νέας δόξης καὶ εὐτυχίας τῆς Πατρίδος, τόσον ἔχαροποίησε καὶ ὅλους ἡμᾶς, καὶ ἀπεδέχθημεν εὔπειθῶς τὴν διαταγὴν αὐτῆς. Ό λαὸς τῶν Ἀθηναίων ἔκλεξεν ἐπιτροπὴν, ἵτις ἔζηγησε τὰ τοιαῦτα αἰσθήματά του πρὸς τοὺς ἀπεσταλμένους Ψαριανοὺς, τοὺς συνώδευσεν εἰς τὸ νὰ περιεργασθῶσι τὸν Πειραιᾶ, καὶ νὰ ἔκλεξωσι τὸ μέρος τῆς ἔθνικῆς γῆς, τὸ ἀρμοδιώτερον εἰς τὸν σκοπόν των. Οἱ ἀδελφοὶ σύμμως οὗτοι ἀντὶ νὰ ἔκλεξωσι τὸν τόπον, ὅπου ἦτον καὶ ἡ παλαιὰ Πόλις τοῦ Πειραιῶς, ἢ τινα ἄλλον, ἔζητησαν ἐπιμόνως, καὶ ζητοῦσι νὰ κτίσωσι τὴν νέαν Πόλιν των εἰς τὸ μέρος ἔκεινο, τὸ δποῖον σύγκειται ἀπὸ γῆν ἴδιοκτητον καὶ γῆν τοῦ Μοναστηρίου τοῦ ἀγίου Σπυρίδωνος, προβάλλοντες, διτὶ διὰ μὲν τὴν ἴδιοκτητὸν ἢ Διοίκησις δίδει ἄλλην εἰς τοὺς κυρίους αὐτῆς ἔκεινη δὲ τοῦ Μοναστηρίου προσδιορίζεται παρὰ τῆς Διοίκησεως πρὸς αὐτούς· πράγματα τὰ δποῖα ἐφάνησαν ἄδικα πρὸς τὸν λαὸν καὶ δυσπαράδεκτα· ἐπειδὴ καὶ ἐν μέρος Ἀθηναίων σχεδιάζει πρὸς χρόνων νὰ μετοικήσῃ εἰς Πειραιᾶ, διὰ τὸ δποῖον καὶ ἐν μέρος τὴν γέρασε πολλὴν γῆν ἔδικτὴν των ἐνταῦθα, ἐπιθυμεῦντες νὰ ἀπολαύσωσι τὰ καλὰ τοῦ ἐμπορίου, κατοικοῦντες εἰς τὸν λιμένα τοῦτον. Ὅστε τὸ παράδειγμα τούτων ἐμέλλον ν' ἀκολουθήσωσι καὶ ἄλλοι πάμπολλοι Ἀθηναῖοι. Εἴνεκα τούτου δ λαὸς τῶν Ἀθηνῶν συγκροτήσας κοινὴν συνέλευσιν ἀναφέρεται πρὸς τὴν Σ. Διοίκησιν, καὶ παρακαλεῖ, ὡς κοινὴ μήτηρ νὰ οἰκονομήσῃ τὸ συμφέρον καὶ τῶν δύο γηγείων τεχνῶν τῆς Ψαριανῶν καὶ Ἀθηναίων, χωρὶς οὕτε τὸ ἐν καλὸν νὰ λείψῃ, οὕτε πρὸς τοὺς ἄλλους νὰ γένη ἄδικον· Καὶ νὰ προσδιορίσῃ ἐν μέρος μὲν τῆς ἔθνικῆς γῆς διὰ νὰ κτισθῇ ἡ τῶν Ψαριανῶν Πόλις, ἔκεινη δὲ τοῦ Μοναστηρίου, ἐπειδὴ ἔχουσι

περισσότερον δικαίωμα ως εἰς αὐτὴν οἱ Ἀθηναῖοι, ητοι εἶναι ἀφιερώματα τῶν πατέρων των, νὰ μείνῃ διὰ τοὺς Ἀθηναῖους, οἵτινες ἔχουσιν ἀπόδρασιν νὰ κατοικήσωσι καὶ αὐτὸς περὶ τὸν λιμένα. Περὶ δὲ τῆς ἴδιοκτήτου λόγος οὐδεὶς· ἐπειδὴ εἶνε εἰς ὅλους γνωστὸν, δτι οἱ νόμοι ἐγγυῶνται τὴν ἀσφάλειαν τῆς ἴδιοκτητίας τῶν Πολιτῶν, καὶ ποτὲ δὲν τὴν ἀφαιροῦσιν. Η Σ. Διοίκησις δὲν ἀμφιβάλλομεν, δτι θέλει ἀναπαύση τὰ δίκαια καὶ τῶν Ἀθηναίων, περιθάλπουσα καὶ κατοικίζουσα ἐνταυτῷ τοὺς Ψαριανοὺς εἰς τὴν Ἐθνικὴν γῆν τοῦ Πειραιῶς, τὸ δόποιον εἶναι καὶ εἰς ἡμᾶς ἐπιθυμητὸν, καὶ εἰς τὸ Ἐθνος ὀφέλιμον.

Πέμπονται περὰ τῆς Πόλεως δὲ Πανοσιώτατος Συμεὼν (α) Ἕγούμενος τοῦ ἄγιου Σπυρίδωνος, καὶ δὲ Κύριος Ἀγγελάκης Καγγελέρης (β) νὰ παραστήσωσι καὶ διὰ ζώστης φωνῆς πρὸς τὴν Σ. Διοίκησιν τὰ δίκαια ταῦτα τῶν Ἀθηναίων.

Τὴν 21 Ιανουαρίου 1825.

Oἱ Πατριῶται Ἀθηναῖοι.

(Σ. Τ.) (Ἐπονται αἱ ὑπογραφαὶ).

Η διοίκησις δὲν ἐπράξειν, εἰ μὴ κατὰ τὸ γράμμα τῶν Ἀθηναίων οἱ δὲ Ψαριανοὶ παρημέλησαν τὴν ὑπόθεσιν.

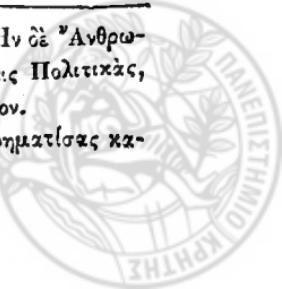
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Ἡδη δὲ μᾶς παρέτησιδέσται ἔτερος κίνδυνος, ὅχι κατώτερος ἔκεινου τῆς Πελοποννήσου, μὲ διαφορὰν δτι ἔκεινος συνέβη ὑπὲρ δικαιωμάτων Πολιτῶν, καὶ Ἐπαρχιῶν, οὗτος δὲ ἐγείρεται ὑπὸ κκείας κατὰ τῶν Ἀθηναίων μὲν, διὰ νὰ βλάψῃ δμῶς τὸ ὅλον τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων.

Ο περιβότος εἰς κακίαν Ὁδυσσεὺς, ἀφοῦ δὲν ἡμπόρεσε μὲ

(α) Οὗτος ἐτελείωται τῷ 1847 εἰς ἡλικίαν ἐτῶν 80. Ήν δὲ Ἀνθρωπὸς τοῦ Κόσμου, δὲστι περιωτισμένος καὶ ἔχων γνώσεις Πολιτικής, Ιστορικῆς, καὶ ἀλλαζούσων τεχνῶν, σύνετον δὲ καὶ νοῦν τέλειον.

(β) Οὗτος ήτον ἐν τῶν πρώτων οἰκιών τῶν Ἀθηνῶν, χρηματίσας κατὰ καιρὸν ἔνας τῶν Προεστώτων τῆς Πόλεως.

δεσα γέδυνήθη νὰ ἐπινοήσῃ τεχνάσματα, διὰ νὰ ἀφαιρέσῃ τὴν φρουραρχίαν τοῦ Γκούρα· καὶ ἀφοῦ ἔξεφανερώθη ἡ ἔχθρα μεταξὺ τῶν δύο, μεταπεμψάμενος τὴν οἰκογένειάν του, ἀπεσπάσθη δι' ὅλου τῶν Ἀττικῶν πραγμάτων· καὶ διὰ τοῦτο ἐκαιροφυλάκτει νὰ ἐκδικηθῇ ἐναντίον τῶν Ἀθηναίων καὶ αὐτοῦ τοῦ Γκούρα.

Τέλος ἀφοῦ δὲν ὠφελήθη παντάπασιν ἀπὸ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον τῆς Πελοποννήσου, ἀπὸ τὸν δποῖον ἥλπιζε πολὺ, ἔξεναπτίας δὲ διλέπτων τὸ ἀντικείμενον τοῦ φύδου του, τὸν Γκούραν, νὰ ὑψοῦται καὶ νὰ ἴσχυῃ πολὺ, ἐαυτὸν δὲ μισημένον παρὰ τῆς Διοικήσεως, καὶ ἐγκαταλειπμένον ἀπὸ τὰ Ἑλληνικὰ στρατεύματα, ἀφρισμένος ἀπὸ λύσαν ἐναντίον τῶν ἔχθρῶν του, ἐπιβούλευεται νὰ διλάψῃ καὶ Ἀθηναίους καὶ Ἐθνος. Διὰ νὰ ἐπιτύχῃ δὲ τοὺς ὄλεθρίους σκοπούς του, μέσον ἀλλο δὲν δύναται νὰ εῦρῃ, εἰμὴ νὰ ἐνωθῇ μὲ τὸν Τούρκον, τὸν ἔχθρὸν τῆς Ἑλλάδος· καὶ οὕτως ἀνταποκρίνεται μὲ τὸν Ὁμέρο Πασσᾶν τῆς Εύβοιας, ζητῶν τὴν συμμαχίαν, διὰ νὰ ὑποτάξῃ τὰς Ἀθήνας εἰς τὸν Σουλτάνον, καὶ ἐπομένως τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα. Οἱ Ὁμέροι Πασσᾶς πλήρης χαρᾶς τὸν ὑπόσχεται μεγάλα· καὶ πάραυτα ἔξαγγέλλει τὸ τοιοῦτον εἰς τὴν Θύραν. Οἱ Σουλτάνος περιχαρῆς γενόμενος, τὸν διορέζει μὲ διάταγμα διοικητὴν τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος. Οἱ δὲ Ὁμέρης τῷ δίδει ὑπὸ τὴν δύναμιν του 300 Τούρκους, δσους ἔξητησεν αὐτὸς, εἶχε δὲ καὶ ἐδικούς του ἐπέκεινα τῶν 500. Οθεν διὰ γὰ δείξῃ ὅτι κινεῖ πόλεμον εὐλογοφανῆ κατὰ τῶν Ἀθηναίων, καὶ διὰ νὰ πιασθῇ ἀπὸ αἰτίαν, γράφει πρὸς τοὺς Ἀθηναίους τὰς ἔξῆς ἐπιστολὰς κατὰ τὴν ἀκόλουθον ἀλληλογραφίαν. Ἀλλὰ πρὸς περισσοτέραν σαφήνειαν τῶν πραγμάτων προεκθέτω ἐνταῦθα τὴν ἀρχὴν τῆς παρούσης ἀλληλογραφίας. Ἐν πρώτοις δὲ Ὁδυσσεὺς παρακαλεῖ τὸν Ἀθηναίους νὰ τῷ στέλλωσι τὰ γρόσια (ἴδε Βιβλ.: 6'. Κεφ. 6') ὅτι τοῦ ἀναγκαιοῦν εἰς ἄλλας κατεπειγούσας χρείας· οὗτοι δὲ ἀποκρίνονται, δτι περὶ τούτου ἀναφέρθησαν εἰς τὴν Διοικήσιν ὡς χρέος τοῦ Ἐθνους καὶ ὅχι τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ἀμαρτίας λάθωσιν ἀπάντησιν, τὸν ἀποκρίνονται περὶ τῶν γροσίων. Οἱ Ὁδυσσεὺς ἀνταποκρίνεται οὕτως. «Κύριοι ἀδελφοί, πολὺ παραξενεύομας

μὲν ἐν γράμμα, τὸ ὁποῖον μοῦ ἐστείλατε μὲ τὸν Ἀντώνιον Γραμματικόν μου, καὶ μοῦ γράφετε, ὅτι προσμένετε ἀπόκρισιν ἀπὸ τὴν Διοίκησιν, καὶ ἀμέσως μοῦ φανερώνετε διὰ τὴν ὑπόθεσιν τῶν γροτίων καὶ τώρχ εἶναι τόσος καιρὸς ὁποῦ ἐπέρασε, καὶ κάμμιλαν ἀπόκρισιν σας δὲν ἔλαβα, καὶ δὲν ἤξεύρω τὸ αἰτιον ἀδελφοὶ ἐγὼ αὐτὰ τὰ γρότια δὲν εἶναι ἀπὸ ἀλατζάκιά μου (φορολογήματα) ὁποῦ σᾶς; ζητῶ, ἀλλὰ τὰ ἔδωκα καὶ ἀγόρασα πρᾶγμα καὶ μὲ τὰ ἴδιά σας τὰ χέρια τὸ ἔχετε βάλῃ εἰς τὸ Κάστρον, διὰ νὰ εἶναι ἐφοδιασμένον διὰ χρησμευσιν ἐναντίον τοῦ ἔχθροῦ, καθὼς ἔχρησμευσε μάλιστα λοιπὸν στοχασθῆτε ὅτι ἔχετε δώση Τεμεσοῦκι (ἔγγραφον) ἀπὸ τὰ χέρια σας, τὸ δοιοίον στέκει εἰς ἐμέ· καὶ ἡ δόσετέ μου τὰ γρότια, ἡ δόσετέ μου τὸ πρᾶγμα ὃπερ εἶναι εἰς τὸ Κάστρον νὰ τὸ πουλήσω νὰ πάρω τὰ γρότιά μου, ὅτι μοῦ χρειάζονται καὶ ἐμέ· καὶ καθὼς ἔχρησμευπαν εἰς τὸ Φρούριον τῆς Ἐπαρχίας σας, ἡμποροῦν νὰ χρησιμεύσουν καὶ ἄλλοι τὸ ἴδιον· καὶ προσμένω ἀπόκρισιν σας περὶ τούτου. Πολύ ἀπάνθρωπον πρᾶγμα εἶναι ἡνας νὰ θέλῃ νὰ κάμη καλόν· καὶ ἀντὶ τοῦ μάννα νὰ λαμβάνῃ χολήν. ὑγιαίνετε.

2 Δεκεμβρίου 1824. Όσιος Λουκᾶς.

Ὀδυσσεὺς 'Ανδρήτζου."

'Απάντησις.

Γενναιότατε Στρατηγὲ, ἐλάθομεν τὸ γράμμα σου, εἰδομεν νὰ μᾶς λέγῃς διὰ τὸ σιτάρι τοῦ Κάστρου· Γενναιότατε ἤξεύρεις πολὺ καλὰ ὅτι τὸ σιτάρι αὐτὸ ἔβαλθη εἰς τὸ Κάστρον, καὶ τὸ Κάστρον εἶναι τῆς Διοίκησεως καὶ δλου τοῦ Ἐθνους· λοιπὸν διὰ αὐτὸν τὸν λογαριασμὸν τὸ δίκαιον ἀπαιτεῖ νὰ εἰσακουσθῇτε μὲ τὴν Ὑπερτάτην Διοίκησιν· ἡ γενναιότης σου ἵξεύρεις ὅτι ἀπὸ αὐτὸ τὸ Κάστρον, ἔξω ἀπὸ βάσκνα καὶ μπελάδες κάνεν ἄλλο δὲν ἀπίλαυσαν οἱ Ἀθηναῖοι. Καὶ καθ' ὑμέραν δὲν λείπομεν ἀπὸ τοῦ νὰ πληρόνωμεν τόσα ἔξοδα διὰ νὰ κάμωμεν τὴν πρέπουσαν ὑπακοὴν καὶ εἰς τὴν Διοίκησιν καὶ εἰς τοὺς νόμους. Παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς γράφης συνεχῶς χαροποιῶντάς μας διὰ τὴν ἀγαθὴν ὑγείαν σου· καὶ ἡμεῖς δὲν θέλομεν λείψῃ ἀπὸ τὸ

φιλικὸν χρέος μας· ὑποσημειούμεθα μὲ δῆτην τὴν ἀδελφικὴν
ἀγάπην

‘Ο ’Οδυσσεὺς τοῖς Προχρίταις τῶν ’Αθηνῶν.

» Κύριοι πρόκριτοι τῶν ’Αθηνῶν ἀδελφικῶς σᾶς; ἀσπά-
ζομαι. Σᾶς ἔχω στείλη τόσα γράμματα διὰ νὰ μοῦ στείλετε
τὰ γράμματά μου, καὶ τοῦ λόγου σας μοῦ δείχνετε τὴν Διοίκησιν.
Ἐγὼ τῆς Διοίκησεως Γρότια δὲν ἔδωσα παρὰ ἐσᾶς, καθὼς στέ-
κει εἰς τὰ χέριά μου καὶ ἡ δημολογία σας, καὶ στέκουν καὶ εἰς
ἐσᾶς τὰ γράμματά μου εἰς ἐφόδια τοῦ Κάστρου. λοιπὸν ἵδον ὅπου
σᾶς γράφω καὶ ταύτην τὴν φορὰν ἀκόμη, διὰ νὰ μοῦ στείλετε
τὰ γράμματά μου καὶ τὸν ιατρὸν μου (1) ὅπου μοῦ βαστάτε;
ἢ νὰ ἡξεύρετε ὅπου θὰ στέλλω νὰ σᾶς κάψω ταῖς ἐλιαῖς καὶ
τὰ σπαρτά· καὶ μὴ φαντάζεσθε μὲ τὴν Διοίκησιν. διὰ ἐγὼ
εἰς τὸ δίκαιόν μου ἐπάνω δὲν φοβοῦμαι μήτε τὸν θεὸν (2)
λοιπὸν νὰ ἡξεύρετε καὶ τοῦτο, διὰ σεῖς γράμματα καὶ ιατρὸν μου
δὲν κρατεῖτε, διὰ ἀποφασίζω καὶ χάνω διὰ καὶ ἀν ἔχω καζαν-
τήση (κερδίσῃ) ἔως τώρα· πλὴν ἀπὸ αὐτὰ δὲν τραβῶ χέρι ἀπὸ
ἐσᾶς, καὶ εἰς πέντε ἡμέρας προσμένω ἀπόκρισίν σας ἢ μοῦ τὰ
στέλλετε ἢ δηλ. εἰδὲ πάλιν σᾶς ἔχω πάρη τίποτε ἔθνικὰ, ἢ
ντζερεμέδες (πρόστιμα) ἢ ἀπὸ τοῦ Κάστρου σας πράγματα, κά-
μετε τὸν λογαριασμὸν σας καὶ βαστάξετε. Σᾶς λέγω τοῦτο
μόνον, μὴ θίλετε δύο τρία ἀτομά νὰ πάρητε καὶ τὸν λαὸν τῆς
Ἐπαρχίας εἰς τὸν λαϊμόν σας, καὶ ὑγιαίνετε.

13 Φεβρουαρίου 1825, Στεθενίκο.

‘Ο ’Οδυσσεὺς ’Αρδρήτζου.»

Ἀπάγτησις.

Στρατηγὲ ’Οδυσσεῦ!

Ἐλάθαμεν τὸ ἀπὸ 13 Φεβρουαρίου γράμμα σου, διὸ τοῦ

(1) Οὗτος εἶνε ὁ ἐπιτύχειος χειροῦργος Ἀσάνης Ταλαντινὸς Τούρκος γενόμενος αἰχμαλωτὸς, ἢ νὰ εἴπω ὄρθιτερον, σωθεὶς μόνος τῶν ἐν Ἀτα-
λάντῃ Τούρκων διὰ τὴν τέχνην του, ἀποστραγέντων πρὸ ὀφελμῶν τῶν
τέκνων αὐτοῦ καὶ τῆς γυναικός του. Οὗτος ἐθεράπευσε, καὶ διὰ νὰ εἴπω
μᾶλλον, ἔσωσε πολλοὺς “Ελληνας τραυματισμένους καιρίως.”

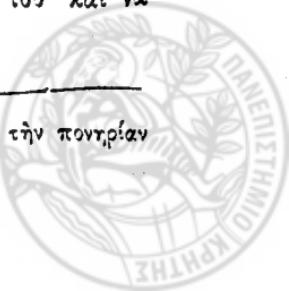
(2) Καὶ Πότε ἄλλοτε ἴψινθίης θεὸν, ἢ ἐπίστευσες εἰς θεόν.

δποίου ζητεῖς ἀπὸ τὴν πόλιν ταύτην τὰ ἀσπρά σου (γρόσια) μὲ τὰ δποῖα ἡγοράσθη σιτάρι εἰς ἐφοδίασιν τοῦ Φρουρίου καὶ τὸν ἰατρὸν σου, τὰ δποῖα ἀν δὲν σοῦ δώσωμεν, μᾶς φο-
βερίζεις νὰ καύσῃς τοὺς ἑλαιῶνας καὶ τὰ σπαρτά μας· δι' αὐτὰ καὶ πρότερον σοῦ ἔγραψαμεν, καὶ τώρα σὲ λέ-
γομεν δτι τὸ Φρούριον εἶναι τῆς ὑπερτάτης ἡμῶν Διο-
κήσεως, καὶ ὁ ἰατρὸς εὑρίσκεται εἰς τὸ Φρούριον ὡς ἰατρὸς τῶν φρουρῶν, καὶ ἀκολούθως εἰς δούλευσιν τῆς Διοικήσεως· Οθεν πρὸς τὴν Σ. Διοίκησιν σὲ παρακαλούσαμεν καὶ σὲ παρα-
καλοῦμεν νὰ γράψῃς, καὶ αὐτὴν ὡς δικαία καὶ φιλόστοργος μήτηρ δὲν καταδέχεται νὰ σὲ ἀδικήσῃ ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς αὐ-
τοὶ γράφομεν πρὸς αὐτὴν περὶ τοῦ ζητήματός σου, καὶ εἴμεθα εὐέλπιδες νὰ εἰσακουσθῶμεν, καὶ εἰς 20 ἡμέρας νὰ λάβης τὸ δίκαιόν σου. Τοὺς ἑλαιῶνας δὲ καὶ τὰ σπαρτά μας δὲν προσμένομεν νὰ τὰ ἔθωμεν καὶ οἰδηρόμενα καὶ φθειρόμενα ἀπὸ τὸν Στρατηγὸν Όδυσσέα, ἀρδοῦ δὲν ἐπαθον τοῦτο ἀπὸ τοὺς το-
σάκις εἰσβαλόντας εἰς τὴν γῆν μας Τούρκους, τοὺς δποίους ἐπολέμησες (1) διὰ τὴν φύλαξιν καὶ τούτων καὶ πάσης ιδιο-
κτησίας τῶν Ἑλλήνων τῇ 17 Φευρ. 1825.»

Συγχρόνως κοινοποιοῦσι τὰ τρέχοντα πρὸς τὴν Διοίκησιν καὶ τὸν Γκούραν, καὶ δτι αἱ Ἀθῆναι ἀπαιτοῦσι τὴν παρουσίαν του.

Ο Γκούρας ἐλέπει τὸν κινδυνὸν εἰς δν ἔτρεχον αἱ Ἀθῆναι καὶ ἡ Ἑλλὰς διὰ τὸν κακόδουλον Όδυσσέα· καὶ ἐνῷ ἐπερίμενεν εἰς Πύργον τῆς Ἡλιδος διαταγὴν τῆς Διοικήσεως διὰ νὰ ἐκ-
στρατεύσῃ εἰς Πάτρας κατὰ τὴν αἰτησίν του, ὅπου γέθελε πολιορκήσῃ τοὺς Τούρκους, ἔως δτου νὰ παραδοθῇ καὶ τοῦτο τὸ Φρούριον, ἀέκοντί γε θυμῷ αἰτεῖ παρὰ τῆς Διοικήσεως νὰ τῷ συγχωρθῇ νὰ ἀπέλθῃ τῆς Πελοποννήσου εἰς τὴν στερεὰν Ἑλ-
λάδα. Η Διοίκησις διὰ νὰ ἀπαντήσῃ τὰς ἔχθροπραξίας καὶ τούτου τοῦ κακοῦ ἔχθροῦ τῆς Ἑλλάδος, τὸν διατάττει νὰ ἐκστρατεύσῃ μὲ δλον τὸ Σῶμα τὸ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του καὶ νὰ καταδιώξῃ τὸν Όδυσσέα.

(α) Πολιτικὴ κολακείᾳ ἐξαγοραζομένη τὸν καρόν διὰ τὴν ποντικίαν τοῦ ἔχθρου.

Καὶ ἄμα λαβὼν ὁ Γκούρας τὴν διαταγὴν, γράφει πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ὅτι διέταξε τὰ στρατεύματα νὰ ὀδεύσωσι κατὰ τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, καὶ ἐκεῖθεν νὰ διαβῶσιν εἰς Λεβαδίαν, αὐτὸς δὲ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ἔρχεται εἰς Ἀθήνας, λέγων ἐντυπωτῷ ὅτι ἐλπίζει νὰ στείλῃ μὲ τὴν θυήθειαν τοῦ θεοῦ καὶ τὸν Ὁδυσσέα εἰς τὴν παρακαταθήκην τῶν νόμων. Ὁ λόγος οὗτος ἐγένετο ἔργον.

Οἱ Ὅδυσσεὺς παρασκευάζεται εἰς πόλεμον, καὶ διὰ νὰ μὴ τὸν ἐγκαταλείψωσιν οἱ περὶ αὐτὸν Ἑλληνες, ώς γινομένου τοῦ πολέμου κατὰ τῆς Πατρίδος, τοὺς ἀπατᾶ, λέγων ἀλλα ἀντ' ἀλλων, καὶ ὅτι δὲν πολεμεῖ ἐναντίον τοῦ Ἐθνους, οὔτε ἐναντίον τῆς Ἐπαρχίας τῶν Ἀθηνῶν, ἀλλὰ ἐναντίον δύο ἡ τριῶν ἀτόμων. καὶ ὅτι μὲ αὐτὸ τὸ πρόσχημα τοῦ ἔχθροῦ θέλει κατορθώσῃ πολλὰ πρὸς ὅφελος καὶ αὐτοῦ καὶ τῶν περὶ αὐτὸν· οἱ λόγοι του δμως δὲν ἔσαν ὄμοιοι μὲ τὰ ἔργα του.

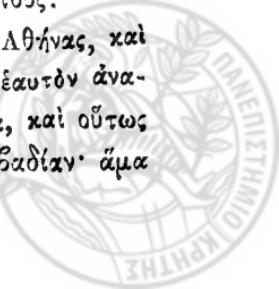
Τέλος πάντων βλέπων τὸ ἐπίχειρα του μεγάλον καὶ δεινὸν, ἐνόει καὶ τὰ μέσα τῆς ἀσφαλείας του, καὶ εὐθὺς ἀποβλέπει πρὸς τοὺς Κουντουριώτας. Ἐν τῇ Ἀττικῇ ὑπῆρχε Κώμη Κούντουρα καλουμένη κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, παρὰ τὰ Κοντούρεα ἥτοι κοντὰ οὔρεα, ὡς ἐκ τῆς θέσεως ἐφ' ἣς κεῖται ἡ Κώμη· διότι τὰ περὶ αὐτὴν καὶ ἐφ' ὃν κεῖται ὅρη εἰσὶ κοντὰ κατὰ τὴν παλαιὰν καὶ νέαν σημασίαν τῆς λέξεως, ἥτοι μὴ ὑψηλά. Οἱ τόποι οὗτοι εἶνε πλήροις πεύκων, καὶ τινῶν ἐλαΐων, καὶ ἡ ρήτινη εἶνε τὸ προϊόν αὐτοῦ· ἐπειδὴ δὲ τὸ ἐμπόριον τῆς Ὂλης ταύτης ἐγίνετο ἐν Ἐλευσῖνι διὰ τὴν θάλασσαν, οἱ κάτοικοι τῶν Ἐλευθερῶν, ἥτοι τοῦ Πετρογερακίου, κατέβησαν καὶ κατέκινσαν τὰ Κοντούρεα διὰ νὰ ἔχωσι πλησιεστέραν τὴν Ἐλευσῖνα διὰ τὸ ἐμπόριον τῆς ρήτινης καὶ τοῦ ἐλαΐου. Οἱ λαδοὶ οὗτοι ἥτοι πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως κατὰ διαταγὴν τῆς Τουρκικῆς Ἐξουσίας φύλακες τῶν στενῶν τῆς Μεγαρίδος, καὶ ἐν τῇ Ἐπαναστάσει ἔμειναν ἴδιοι ἥρωθροις καὶ μὴ συσσωματωμένοι μετὰ τῶν λοιπῶν κατοίκων τῆς Ἀττικῆς. ἔδειξαν δὲ κατὰ τὸν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνα ἕργα ἥρωϊκά, καὶ ἐπολέμησαν τὸν ἔχθρον τοσοῦτον ὥστε κατατάσσονται παρὰ πάντων εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀνδρεῶν. Ηδη καταβάντες ἐκ τῶν Κοντουρέων, κατώκησαν οἱ μὲν εἰς

Μάνδραν, οὗτω κληθεῖσαν διὰ τὴν θέσιν, διότι κεῖται ἐν μέσῳ θουνῶν ὡς περίθουνος, οἱ δὲ εἰς Μαγούλαν, ἥτις εἶναι ἡ παλαιὰ Ἀκέρνα. Κέρνα δὲ καὶ Ἀττικῶς Ἀκέρνα λέγονται αἱ ἔξοχαι τῆς ῥάχεως, καὶ ὑπὸ τοιοῦτον σχῆμα κεῖται ἡ Μαγούλα· ἄλλοι δὲ εἰς Ἐλευσῖνα διὰ τὸ εὔπορον τῆς θαλάσσης. Οἱ λαδὶς οὗτος μετὰ καιρὸν θέλει χάσει τὸ ὄνομα Κουντουριώτης, ὡς ἔχασε πρότερον τὸ Ἐλευθερεῖς. Τῷ δοντὶ δὲ λαδὸς οὗτος εἶχε τὸ ὄνομα ὡς καὶ τὸ πρᾶγμα. Διέπρεψαν ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ πολλοὶ πολεμικοὶ, ἐν οἷς ὁ Ἰωάν. Κοντούλης, Παπᾶ Χρῆστος Κρικούκης, Δημήτριος Κρικούκης, Ἀναστάσιος Μουρίκης, Παναγιώτης Χατζῆς Μελέτης, Δάσκοι, Χρῆστος Λιούλης, ‘Ρουτούμης, Δέρβης, Κολιμάδης, δὲ ἀποθανῶν ἐν Κρήτῃ μαχόμενος, ἀφοῦ ἐπέφερε φθορὰν μεγάλην κατὰ τῶν ἐχθρῶν. Βερούτης, οἱ ἀδελφοὶ Νικόλας καὶ Ἀναγνώστης Νίκα, ‘Ρώκας, καὶ δὲ Παπαθανάσιος, καὶ ἄλλοι· Μεταξὺ δὲ τούτων δὲ μεγάλην ἐπιβρήκην ἔχων ἐν τῷ λαῷ ἥτον ὁ Χατζῆς Μελέτης λεγόμενος, ἀνὴρ Πολιτικὸς καὶ εὐκατάστατος.

Ηἱ πρόνοια τοῦ Ὑψίστου ἐκ τῶν πλευρῶν τῶν Ἐλευθερῶν ἐκ γῆς Ἀττικῆς ἐζωγόνησε τὴν ἐνδοξὸν ἀδελφότητα, τοὺς ιστορικοὺς Κουντουριώτας Λάζαρον καὶ Γεώργιον. Τούτων γὰρ δὲ Πάππος ἐλθὼν ἐκ Κουντούρων εἰς Γύραν, ἐναπέθηκεν ὡς εἰς ἄγαθὴν γῆν, τὸν σπόρον τὸν καλὸν, τὸν έαστίσαντα τὸν καρπὸν τῆς δόξης.

Διὰ νὰ μὴν ἔχῃ λοιπὸν πολεμίους δὲ Ὁδυσσεὺς τοὺς Κουντουριώτας, γράφει πρὸς αὐτοὺς, ὅτι δὲ πόλεμός του δὲν γίνεται πρὸς ἄλλους τινὰς, εἰμὴ πρὸς Ἀθηναίους μόνον, καὶ νὰ ἡσυγάσωσιν αὐτοῖς, μηδὲν ὑποπτευόμενοι κακὸν ἀπὸ μέρους του. Καὶ εἰς τὰς δύο τοῦ Μαρτίου πέμπει τριακοσίους στρατιώτας ἀνακατωμένους μὲ Τούρκους, καὶ λεηλατοῦν τὰ χωρία, κείμενα πρὸς τὰ ἀνατολικὰ σύνορα τῆς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας, ἀρπάζοντες διακήματα καὶ τινας ἀνθρώπους.

Οἱ δὲ Γκούρας τὴν τρίτην Μαρτίου ἔρχεται εἰς Ἀθήνας, καὶ θουλευσάμενος τὰ περὶ τοῦ πολέμου, αἰσθάνεται ἐαυτὸν ἀναποφεύκτως θειασμένον νὰ πολεμήσῃ τὸν Ὁδυσσέα, καὶ οὕτως τὴν ἐγδεκάτην τοῦ αὐτοῦ μηνὸς στρατεύει εἰς Δεβαδίαν· ἅμα

δὲ ἔφθασεν ἐκεῖ, δικλύει τὰ σχέδια τοῦ Ἀντάρτου· οἱ κάτοικοι τῆς Βοιωτίας ἀγάλλονται εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ Γκούρα, καὶ εὔχονται τὰ κάκιστα πρὸς τὸν κακόθουλον Ὁδυσσέα· καὶ οὗτοι τῶν κατοίκων τούτων ἦσαν ἐν δπλοις ὑπ' ανάγκης μετ' αὐτοῦ, ἐνόνονται μετὰ τοῦ Γκούρα, καὶ συμπροθυμοῦνται εἰς τὸν δλεθρὸν ἐκείνου.

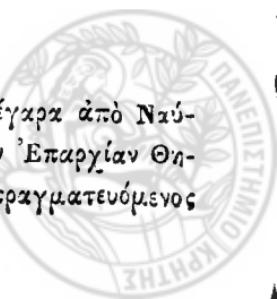
Ο Ὅδυσσεας θλέπει τὸν ἔχυτόν του ἐγκαταλελειμμένον ἀπὸ τοὺς δποίους ἐνόμιζεν ἐδικούς του· θλέπει τὰ Ἑλληνικὰ σώματα ἐνωμένα ἐναντίον του· θλέπει τοὺς σκοπούς του ἀτελεσφρήτους· ἡ παρουσία τοῦ Γκούρα τὸν φοβίζει· φύσει ὑπόπτης καὶ ἀπιστος, μὲ τοὺς ιδίους παλαιοὺς στρατιώτας του, καὶ μὲ τοὺς 300 Τούρκους περιτρέχει τὰ ὅρη καὶ τὰ χωρία· μακρὰν ὅμως τοῦ Γκούρα, μηχανώμενος νὰ ἀπατήσῃ καὶ νὰ στρατηγήσῃ αὐτὸν μὲ δολιότητα· ἥτοι ὅμως δειλὸς, ἔχων καὶ τὴν ἀπιστίαν ἔμφυτον, δὲν ἐδύνατο νὰ πράξῃ τίποτε.

Ο Γκούρας ὡς Στρατηγὸς τῆς Διοικήσεως διὰ νὰ δείξῃ δτι, ὁ κατὰ τοῦ Ὅδυσσεως πόλεμος κινεῖται ἀπὸ τὸ Εἴθνος, καὶ διὰ νὰ σηκώσῃ πᾶσαν ὑποψίαν δειγοῦ ἀπὸ τὰς ψυχὰς τῶν κατοίκων τῆς Βοιωτίας καὶ Εύβοιας, καὶ διὰ νὰ τοὺς ἐνθαρρύνῃ ἐνταῦτῷ κατὰ τοῦ κοινοῦ ἔχθροῦ τῆς Ἐλλάδος, ἐκδίδει καὶ πέμπει αὐτοῖς προτρεπτικὴν ἐπιστολὴν ἔντυπον, διὸ ἡ ἐνήργυση πολὺ εἰς θλάσην τοῦ Ὅδυσσεως, διότι πολλοὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἐνώνονται μὲ τὰ στρατεύματα τῆς Διοικήσεως.

Ἀπὸ δὲ τὰ ἀκόλουθα γράμματα τοῦ Στρατηγοῦ γίνεται δῆλον ὁ ζῆλος καὶ ἡ σταθερότης τῶν στρατευμάτων τῆς Διοικήσεως, καὶ ἐνταυτῷ ἡ κατὰ τοῦ ἔχθροῦ νίκη ἐπρόκρινα νὰ ἐκθέσω αὐτὰ ταῦτα τὰ γράμματα ἀπαράλληκτα παρὰ τὴν ἐμὴν διήγησιν ἀτινα καταλεπτῶς διηγοῦνται τὰ διατρέξαντα· ἐν ταῦτῳ καὶ ὁ ἀναγνώστης λαμβάνει πλειοτέραν εὐχαρίστησιν διὰ τὸ ἀκριβές τῆς διηγήσεως.

» Σεβαστὴ Διοικησις !

Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ τρέχοντος ἔρθρασα εἰς; Μέγαρχ ἀπὸ Νεύπλιον, καὶ ἐπεθύμουν ἀμέσως γὰ διαβῶ εἰς τὴν Ἐπαργίαν Θη-θῶν ὅπου ὁ προδότης Ὅδυσσεας Ἄνδρήτζου πραγματεύμενος

τὴν δούλωσιν τῆς Ἑλλάδος μὲ τοὺς Τούρκους ἡτού στρατοπεδευμένος περὶ τὰς Θεσπιάς. (Ντουμπρένχ). Δύο σημαντικὰ ἐστάθησαν τὰ ἐμπόδια εἰς τοῦτον μου τὸν σκοπόν· πρῶτον ὅτι τὰ περισσότερα τῶν ὑπὸ τὴν δδηγίαν μου Σωμάτων ἡτού ἀκόμη εἰς τὴν Πελοπόννησον δεύτερον ὅτι τὸ Φρούριον τῶν Ἀθηνῶν ἔπειτε νὰ προπαρασκευασθῇ πρὶν νὰ ἐκστρατεύσω. Ἡλθον εἰς Ἀθήνας, καὶ ἀφοῦ μήτε Φροντιστής, μήτε Χρηματοφόρος τῆς Σ· Διοικήσεως ἐπρόφθασε καταπόδι, ἐκεῖνα πρόβλεψιν ζωτιοφίχας προσωρινὴν, καὶ διὰ τὴν Ἀκρόπολιν, καὶ διὰ τὴν παροῦσαν ἐκστρατείαν.

Τὴν δωδεκάτην τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἀναχωρήσας ἀπ' Ἀθήνας ἐφθάσα εἰς Πλαταιάς (Κόκλα) τρεῖς ὥρας μακρὰν τῆς Παλιοπαναγιᾶς, δπου ἀφῆταις τὰς Θεσπιάς εὐρίσκετο στρατοπεδευμένος ὁ Ὄδυσσεος· ἀλλ' ἐγὼ πληροφορούθεις καὶ τὴν ἐκεῖθεν διὰ τὴν Πέτραν ἀναχώρησίν του, ἐπῆρα τὴν δδὸν τῆς Λεβαδίας, δπου ἐφθασα τὴν δεκάτην ἐκτὸν τοῦ ἴδιου. Ὁ Ὄδυσσεος ἔνωθεις μὲ 400 Ἰππεῖς Τούρκους εἰς Πέτραν ἐλθόντας ἀπὸ Εὔριπον, ἐπέρασεν ἀπὸ Λεβαδίαν, πρὶν ἐκεῖ φθάσω ἐγὼ, καὶ ἐσρατοπέδευτε περὶ τὴν Χαιρώνειαν, ἐνῷ τὴν δεκάτην ἐβδόμην Ηλιπίζον οἱ Ἕλληνες οἱ μετ' ἐμοῦ νὰ συγκροτήσω μάχην ὑπὲρ Πίστεως, καὶ ὑπὲρ τῆς ἀναστάσεως τῆς Ἑλλάδος ἔναγτίον τοῦ Τουρκόφρονος Ὅδυσσεώς εἰς τὸν ἵδιον τόπον δπου ὁ Μακεδών Φίλιππος ἐνέκρωσε τὴν ἐλευθερίαν τῶν προγόνων μας, ἐφυγον ὑπὸ οὐδενὸς διωκόμενοι διὰ γυκτὸς οἱ ἐναντίοι, καὶ ἐφθασαν εἰς τὰ παραθαλάσσια τῆς Ἐπαρχίας Λοκρίδος τὴν αὐτὴν ἡμέραν. Τὴν 19 ἀγανακτοῦντες κατὰ τῶν Τυραννοφρονούντων οἱ ὑπὸ τὴν δδηγίαν μου Ἕλληνες ἐτρεξαν καταπόδιτῶν προθύμως ἐως εἰς τὰ ἐρείπια τῆς Πόλεως Ταλαντίου, δύο ὥρας μακρὰν τῶν ἐγθρῶν.

Σήμερον καταγίνομαι νὰ τοποθετήσω τὰ ὑπὸ τὴν δδηγίαν μου σώματα διὰ νὰ πολιορκήσων οἱ περὶ τὸ παραθαλάσσιον πολέμιο. Αὗτοι δὲ περιμένοντας έοήθειαν ἀπὸ Σητούνιον καὶ Εὔριπον κατ' αὐτάς· δὲν εὑκαίροτα τὴν λεπτομερεῖη ταύτην περιγραφὴν νὰ τὴν κάμω ἀρχήτερα, καὶ ἐντελέστερα πρὸς τὴν Σεΐστην Διοίκησιν· διότι εἰς διάστημα ἐπτὰ ἡμέρων, αἱ μεγα-

λίτεραι, εώτυχέστεραι κατὰ τὴν κεχερσωμένην γῆν, καὶ ἀναγκαιότεραι εἰς τὴν στερέωσιν τῆς εὐδαιμονίας τῆς Ἑλλάδος Ἐπαρχίαις, οὓσαι ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἔξουσίαν τῶν Τούρκων καὶ τοῦ Τούρκου Ὀδυσσέως, ἐκαθαρίσθησαν καὶ ἔγειναν τῆς Ἑλληνικῆς Διοικήσεως κτήματα. Δέν τὸ μπορῶ δικιας νὰ μὴν ἀναφέρω πρὸς τὴν Σεβαστὴν Διοίκησιν μὲ λύπην καὶ θλίψιν τῆς ψυχῆς μου μεγίστην, διτὶ ἡ κυρίευσις αὕτη θέλει εἶναι πρόσκαιρος διὰ μίαν καὶ μόνην αἰτίαν, τὴν παντελῆ εἰς ταῦτα τὰ μέρη Ἑλλεψιν ψωμοῦ. Τὰ τελευταῖα ταῦτα λόγια ἀν δὲν κινήσουν καὶ τοὺς Ἐκτελεστὰς καὶ Βουλευτὰς καὶ πατέρας τοῦ Ἐθνους, ἡ Ἑλλὰς δὲν ἀνασταίνεται, ἀλλὰ πνέει τὰ λοίσθια. Μάθετε Σεβαστοῦ καὶ χρήσιμοι τοῦ Ἐθνους Διοικηταί, ὅτε ὁκτὼ ἡμέρας οἱ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν μου ζῶσι μὲ λάχινα· ἀν εἰς τοῦτα τὰ μέρη ἀπαντᾶται κανένας ἀνθρωπος, αὐτὸς ὁμοιάζει τοὺς νεκροὺς τοῦ Ἅδου, καὶ διχι τοὺς ζῶντας· λάχανα μόνον χωρὶς ἀρτυμὴν εἶναι τῶν δυστυχῶν τούτων λειψάνων τῆς ἀνθρωπότητος· ἡ δυστυχεστάτη τροφή· Ἀδελφο! ἡ ψωμὶ νὰ προφθάσῃ εἰς τὰ Σάλωνα καὶ Δεστομον τὸ ὄγλιγωρότερον διὰ ἐξ μῆνας, ἡ θά μὲ ἀναγκάσουν οἱ στρατιῶται νὰ διειθοδρομήσω ἀμέσως. — Τὸ πρὸς τὴν Πατρίδα χρέος μου μὲ ἐδίχζε νὰ γράψω περισσότερα παρὰ τὸ δέοντο καὶ ζητῶ συγγνώμην ἀν σᾶς ἐνοχλοῦν τὰ τοιαῦτα. Ἡ Σεβαστὴ Διοίκησις, εὑρισκομένου μου εἰς Ναύπλιον, ὑπεργέθη ζωτροφίας, καὶ πολεμεφόδια· ἀλλ' ὡς τούτην τὴν ὥραν προσμένων νὰ εἰδῶ φέροντα τὰ διὰ τὴν ἀγορὰν τῆς ζωτροφίας χρήματα τὸν δικαιιότατον μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων, ἀλέπω παντελῆ ἀφροντισίαν. Τὸν πρωταίτιον τοιούτων κακῶν γνωρίζω καὶ θέλω στηλιτεύσῃ διὰ τοῦ τύπου ἐντὸς ὀλίγου, διὰ νὰ θώσω αἰτίαν νὰ μὲ θεκτρίζουν καὶ ἐμὲ εἰς ὅλον τὸν Κάσμον, δταν σπείρω ζιζάνια, προξενῶ ταραχάς, κάμνω φατρίχας, καὶ κατατρέχω τοὺς ἀληθῶς εἰς τὴν Πατρίδα ὠφελήμοις ἀνδρας. Ἡ Ἀνατολικὴ Ἑλλὰς ἐλευθερεύται, ἀν γένη πρόβλεψι; τῶν ἀναγκαίων, ὡς σεβόμειοι τῶν νῦν Ἑλλήνων Διοικηταί.

Τῇ 20 Μαρτίου 1825.

* Σεβαστὴ Διοίκησις.

Τὴν 27 Μαρτίου διώρισα τὸν Στρ. Κριζιώτην νὰ πλησιάσῃ

εἰς μίαν μάχην χρέουσαν τοῦ ἔχθρικοῦ στρατοπέδου, ὡραν
ἡμίσειαν δπου νὰ κατασκευάσῃ ὁ χυρώματα. Ή θέσις ὄνομάζε-
ται δ Προφήτης Ἡλίας. Τὴν ἐσπέραν τῆς 28 ἥλιθον κάγω αὐ-
τοῦ· τὴν 30 δὲ διετάχθη ὁ ἀντιστράτηγος Φούκης μὲ περίπου
ὅκτακοσίους νὰ όχυρωθῇ εἰς λόφον κείμενον ὑπεράνω τοῦ Μο-
ναστηρίου Βιλιέου; κρατούμενον τότε ἀπὸ τοὺς ἐναντίους, ἀπέ-
χον ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου τῶν ὡραν ἡμίσειαν. Τὴν αὔτην ἡμέ-
ραν δ Ὀδυσσεὺς ἔγκησε νὰ συνδιαλεχθῇ μετ' ἐμοῦ· τὸν ἀπε-
κρίθη δτὶ δὲν μοι εἶνε συγχωρημένον νὰ κάμω ἴδιατέρας μυ-
στικὰς συνδιαλέξεις, εἰ μὴ ἐπὶ παρουσίᾳ καὶ τῶν ὑπὸ τὴν ὁδη-
γίαν μου ὄπλαρχηῶν· καὶ οὕτως ἥλθε τὴν αὔτην ἐσπέραν εἰς
τὸ ῥηθὲν Μοναστήριον καὶ ἐκλείσθη ἐκεῖ μὲ 100, ἐνθα ἐποιορ-
κήθη τὴν 31 τοῦ αὐτοῦ. Ἡ μάχη ἀρχισεν εἰς τὸ Μοναστήριον
λίαν προτί. Οἱ εἰς Διβανάτας ἔχθροι διηρέθησαν εἰς δύο· διέστι
εἰς δύο καὶ ἡμεῖς εἴμεθα τοποθετημένοι· καὶ τὸ μὲν πρῶτον αὐ-
τῶν Σῶμα πεζοὶ καὶ ἵπποις ὡρμησαν πρὸς τὸ Μοναστήριον ἐ-
ναντίον τῶν πολιορκούντων, οἵτινες μὴ δυνάμενοι νὰ ἀντιστῆσω-
σιν, ἀπειρύθησαν ἀβλαβεῖς. Ἐνωθέντες δὲ οὗτοι μετὰ τοῦ Ὀ-
δυσσέως ἐνεκρίθη νὰ ἐπελθωσι κατὰ τοῦ Φούκη, καὶ γενομένης
ἔξορμήσεως, ἀντεκρύσθησαν ἀνδρείως παξὰ τῶν ἡμετέρων, ὥστε
ἔξηκολούθει ἡ μάχη ἐκατέρωθεν μὲ ἀνδρείαν· οἱ περὶ τὸν Κριε-
ζιώτην ἐρχόμενοι πρὸς θοήθειαν τῶν ἡμετέρων, ἥθελησαν, πρὶν
ἐκεῖ φθάσουν, νὰ δοκιμάσουν τολμηρὸν κίνημα κατὰ τοῦ ἱππε-
κοῦ εἰς ἀνοικτὴν πεδιάδα. τὸ τόλμημα τοῦτο κατ' ἀρχὰς μὲν
μὲ ἔκαμε νὰ τρομάξω, ἀλλὰ τέλος βλέπω νὰ τραπῇ εἰς φυγὴν τὸ
ἔχθρικὸν μὲ θρέαμβον τῶν Ἑλλήνων· διευθυνόμενος δὲ ὁ ὄπλαρ-
χηγὸς οὗτος πρὸς τὸν Ρούκην, ὅπου ἐνωθεῖς μετὰ τῶν περὶ αὐ-
τὸν ἐπιπλεπτει κατὰ τῶν ἔχθρῶν καὶ ἐπιφέρει γενικὸν χαλασμὸν
ἱππέων τε καὶ πεζῶν, οἵτινες διεσκορπίσθησαν τῇδε κακεῖσε, κατερ-
χόμενοι θουνά, θράχους, καὶ κρημνοὺς, καὶ φονευόμενοι ἀπὸ τοὺς
Ἐλληνας· καὶ ἀν δάσος πυκνὸν, καὶ κατάφυτον δὲν ὑπέκρυψαν
αὐτοὺς, δὲν ἦθελε σωθῆ ὁύδενας. Όσοι δὲ ἀπέφυγαν τὴν μάχη-
ραν τῶν Ἑλλήνων, διεσώθησαν εἰς τὸ γενικὸν στρατόπεδον
τῶν. Ή δὲ μάχη διήρκησεν ὡρας ἑξ. Περὶ δὲ τὸ δειλινὸν τῆς
κύντης ἡμέρας διώρισα ἐκ νέου ἀποκλεισμὸν τοῦ αὐτοῦ Μον-

στηρίου, μέσα εις τὸ δποῖον εἶχεν ἀπομεινὴ δ ἀδελφὸς τοῦ Οδυσσέως Γιαννάκης μὲ 70 στρατιώτας. Οι ἔχθροι πρὸς τὸ ἐσπέρας ἐδοκίμασαν νὰ ἐμβάσουν τροφὰς εἰς τοὺς ἀποκλεισμένους· ἀλλ' οἱ Ἑλληνες ἐστάθησαν ίκανοι νὰ τὰς λάβουν αὐτοὶ μὲ τὸν διωγμὸν τῶν ἔχθρῶν. Τὴν ἀκόλουθον ἀ· Ἀπριλίου, ἀφοῦ πάλιν ἐδοκίμασαν οἱ ἐναντίοι νὰ ἐλευθερώσωσι τοὺς ἀποκλεισμένους, καὶ ἀπελπισθέντες ἀνεγώρησαν ἀπρακτοί, οἱ ἀποκλεισμένοι στενοχωρούμενοι, παρεδόθησαν εἰς χεῖρας τῶν ὑπὸ τὴν Σεβαστὴν Διοίκησιν. Καὶ ἐπειδὴ δ παραδόθεις Γιαννάκης μὲ ὑπεσχέθη νὰ ἐνεργήσῃ εἰς τὴν παράδοσιν τοῦ ἀδελφοῦ του Οδυσσέως, μένων ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν μου, παρακαλῶ τὴν Σεβ. Διοίκησιν νὰ τὸν ἀναγνωρίσῃ μὲ δίπλωμα ἵνα τῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν μου Ὁπλαρχηγῶν. Ἐν τοσούτῳ παρακαλῶ τὴν Σεβαστὴν Διοίκησιν νὰ προφθάσῃ τὸ στρατόπεδόν της δσον τάχος ἀπὸ τὰ ἀναγκαῖα ψωμὶ, φυσέκια, καὶ πτυχάρια· νὰ μὴ λείψουν δμῶς τὰ σιτηρέσια, ἀν θέλῃ νὰ ιδῇ καὶ τὸ τέλος τῶν πραγμάτων αἰσιώτερον. Ἐν Ἀταλάντῃ 4 Ἀπριλίου 1825.

'Ο Στρατηγὸς Ιω. Γκούρας.

Μετὰ τὴν προρήγθεισαν μάχην οἱ ἔχροι ἐκλείσθησαν στενὰ εἰς Λιβανάτας, μὴ δυνάμενοι μηδὲ νὰ ἀναγωρήσουν, διότι καὶ ἀπὸ τὸ μέρος τῆς θαλάσσης ἦσαν πολιορκημένοι στενὰ τόσον, ὥστε δὲν εἶχαν τροφὴν οὐδὲ διὰ τρεῖς ἡμέρας. Ὁ ἀνάξιος Οδυσσεὺς βλέπων ἐαυτὸν εἰς κίνδυνον, παραδίδεται ὑποχειρίως εἰς τὸν στρατηγὸν Γκούραν τὴν ἑδόμυκην Ἀπριλίου 1825. Πρὸς δήλωσιν τῶν ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ διατρεζάντων ἐκτίθεται τὸ πρὸς τὴν Διοίκησιν γράμμα τοῦ Γκούρα.

Σεβαστὴ Διοίκησις!

Μὲ τὰς ἀναφορὰς μου τῶν 31 Μαρτίου, καὶ 4 τοῦ τρέχοντος ἀνέφερα εἰς τὴν Σεβαστὴν Διοίκησιν δύω κατὰ τῶν πολεμίων νίκας τῶν Ἑλλήνων. Διὰ δὲ τῆς παρούσης ἀναγγέλλω τὴν 7 τοῦ τρέχοντος, ἵτις εἶναι ἡ παράδοσις τοῦ Οδυσσέως διοῦ μὲ 800 ἄλλους ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του εἰς τὸν Ἀρχηγὸν τῶν στρατευμάτων τῆς Διοικήσεως. Ἐν τούτῳ λαμβάνω εἰδῆσιν δτὶ τὸ Τουρκικὸν δυνατὸν Σῶμα καταβάνει

ἀπὸ Ζητουγίου· καὶ πάραντα διορίζω τὸν 'Ρούκην μὲ 500 στρατιώτας νὰ προκαταλάβῃ τὰ στενὰ τῶν Βασιλικῶν. ἀλλ' οἱ ἔχθροὶ πρὸ ἡμίσειας ὥρας ἐπρόβλασθον τὴν δύοδον, ὥστε ἦναγκάσθην νὰ ἀπαντήσω αὐτὸς ἐγὼ προσωπικῶς τοὺς ἔχθροὺς πρὶν ἐμβῶσιν εἰς τὴν Πεδιάδα τῆς Αεβαδίας, καταλείφας τὸν Κριεζότην καὶ Κατζικογιάννην εἰς τὸν ἀποκλεισμὸν τὸν ἐν Διβανάταις Τούρκων. Ἀπαντῶ δὲ τοὺς ἔχθρους εἰς Τουρκοχῶρι (Δεῦκτρα) οἵτινες ὕδευσαν πρὸς Δαύλιαν, ἐνθα προλαβὼν εἰχα πέμψη τοὺς Ὀπλαρχηγοὺς Γεώρ. Διοσουνιώτην, Νάκον Πανουριᾶν, Κομποταδίτην, Πρέβαν, καὶ Κοντοσόπουλον, οἵτινες συνάψαντες μάχην ἐνέκων μὲν τοὺς ἔχθροὺς, ἀλλὰ τέλος οἱ μὲν Τούρκοι ἐστρατοπέδευσαν περὶ τὴν Δαύλιαν, οἱ δὲ Ἑλληνες ἐτοποθετήθησαν εἰς θερούσαλην· ἐνθα ἔρθασσα καὶ ἐγώ. Ἀρχηγοὶ δὲ (α) τοῦ ἔχθρικοῦ στρατο-

(α) Τούτους ὁ 'Οδυσσεὺς ἀφοῦ ἔκλείσθη εἰς Διβανάταις ἐπροσκάλεσε νὰ τὸν προφέάσωσιν δον τάχος ἑκεῖ, γράφων αὐτοῖς ἀλλ' ἀντ' ἀλλῶν διὰ νὰ μὴ τοὺς φοβίσῃ· οὗτοι δὲ ἐκάτεροι ἀποχρίνονται αὐτῷ πρὶν νὰ κινηθῶσι κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον.

« Πολὺ ἀγαπητέ μοι· Καπετᾶν 'Οδυσσέα σὲ χαιρετῶ, καὶ μὲ τὸν χαιρετησμόν μου σοῦ φανερόνω. 'Ελάζαμεν τὸ γράμμα σου, καὶ εἰδαμεν δτι νὰ εὐγοῦμεν μίαν ὥραν προτίτερα· καὶ ἡμεῖς ἐκάμαμεν χαζηρλῆκι (ἐτοιμασίαν) διὰ νὰ ἐβγοῦμεν, καὶ στήμερον ἤλθεν ὁ Γιανούτζαγας Μιωραΐτης καὶ μοῦ λέγει ἀλλοδύτικα χαμπάρα (εἰδήσεις) δτι ἔχθις ἐσταύμετε ἔνα τουφέκι μὲ τοὺς ἔχθρούς, καὶ ἐσύ κανένα γράμμα δὲν μοῦ ἐστειλες νὰ μάθωμεν τὸ σίγουρο, διὰ νὰ ἔλθωμεν εἰς ἴμπτάτι σου [βοηθείαν]. τώρας νὰ μὲ γράψῃς ἀμέσως, ἵνα εἶναι ἔχτιζας [χρεία] εὐθὺς νὰ ἔλθωμεν νὰ σὲ καταφέάσωμεν, δτι ἡμεῖς χαζῆτρι [ἔτοιμοι] εἴμεσθαν καὶ μίαν ὥραν προτίτερα νὰ μᾶς στείλῃς τὸ χαμπέρι μὲ τὸ κακό· καὶ ἡμεῖς πάλιν ὅπότε εὐγοῦμεν, πάλιν εὐθὺς χαμπέρι σοῦ κάμωμεν, μόνον αὔριον νὰ μᾶς γράψῃς ἀμέσως διὰ τὸ ἔχθεσινὸν ντουφέκι.

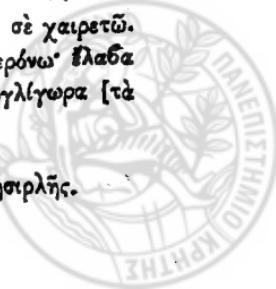
[Τ. Σ.] 1825 Ἀπριλίου 4. Ζητοῦνται.

Αμπάζ Πασσᾶς.

» Πολὺ ἀγαπητέ μου ἀδελφὲ Καπητᾶν 'Οδυσσέα τιμίως σὲ χαιρετῶ· καὶ τὰ μάτια σου φιλῶ· καὶ μὲ τὸ ἀδελφικόν μου σοῦ φανερόνω. Ελαβα τὸ γράμμα σου, καὶ εἶδα νὰ μοῦ γράψῃς δον ἡμπορῶ δηλίγωρα [τὰ δὲ λοιπὰ ὄμοιώς τοῖς ἀνωθεν].

1825 Ἀπριλίου 4. Ζητοῦνται.

Ο ἀδελφὸς σου Μενοταφέμπεις Μησιρλῆς.

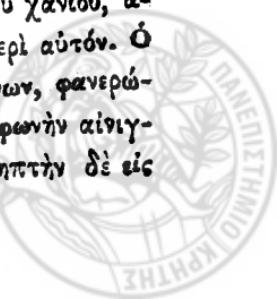
πέδου είνε δὲ Ἀμπᾶς Πασσᾶς, καὶ δὲ Μουσταφάμπεγις Ἀλβανός· οὗτοι, λέγεται, ἐδωκαν ἐνορκον ὑπόσχεσιν πρὸς τὸν Ρουμελινθαλεσσῆν νὰ χυριεύσουν τὰ Σάλωνα, καὶ διὰ τοῦτο ἐτοιμάσθησαν νὰ κινήσουν ἔκεισε· τὴν 11 τοῦ αὐτοῦ ἀφοῦ ἐπροσπάθησαν ἐν διαφόροις κινήμασι νὰ εἰσέλθουν εἰς Σάλωνα, μὲν μεγάλην καταισχύνην, ἀλλὰ καὶ ζημίαν διπισθοδρομοῦν πάλιν εἰς Τουρκοχῶρι, ἀπολέσαντες πολλοὺς καὶ πολλά. Ἄν οἱ Ἑλληνες δὲν ἐπασχον ἀπὸ ἐλλειψιν τροφῶν, θύελαν τοὺς διακόψη τὸν δρόμον ὅλως δι' ὅλου· καὶ τοῦτο είνε δὲ μεγαλύτερός μας ἔχθρος εἰς τὴν παροῦσαν ἐκστρατείαν· ὥστε ἐξατογισμένοι ἀπὸ τὴν πεῖναν, ἐμείναμεν το ἐσπέρας εἰς Δαύλιαν. Σήμερον δὲ πρώτη πρὶν ἀνατείλῃ δὲ Ἡλιος, παρ' ἐλπίδα συγχροτεῖται μάχη περὶ τὴν χαιρώνειαν· ὅθεν ἐνιάσθην νὰ προφθάσω θοῆθειαν τῶν ἡμετέρων, ἀποκλεισμένων ἀπὸ τὸ ἔχθρικὸν ἱππικὸν, καὶ μαχομένων πεζῶν πρὸς ἵππεις· εἰς τὴν ἐμφάνισίν μου ἐνθαρρύνθεντων τῶν ἡμετέρων, δειλιώντων δὲ τῶν πολεμίων, τρέπεται τὸ ἱππικὸν εἰς φυγὴν, καὶ μὲν πολὺν ἄγωνα κερδίζουν τὴν νίκην οἱ Ἑλληνες. Ἐπεισον δὲ ἐκ τῶν ἡμετέρων ἐπτὰ, καὶ ἐπληγώθησαν ὀκτώ. . . .

Τῇ 7 Απριλίου 1825.

«Στρατηγὸς Ἰω. Γκούρας. »

Τοιοῦτον τέλος ἐλαβεν ὁ κατ' Ὁδυσσέως πόλεμος. Οὗτος, συλληφθεὶς εἰς τὸν τόπον ἐξ' οὐ ἐξῆλθε, (ἥν γάρ Πατρὶς αὐτοῦ ἡ Διβανότες) ἀποστέλλεται εἰς τὸ Φρούριον τῶν Αθηνῶν, ἔνθα φυλακώνεται εἰς τὸν μέγαν πύργον τῆς Ἀκροπόλεως, δοτις καὶ ἐντεῦθεν δὲν ἐλειπε νὰ μετέρχεται πᾶν μέσον εἰς ἀποδραπέτεισιν· ἀλλὰ τὴν πέμπτην τοῦ Ιουνίου 1825. ἐλαβε τελευτὴν τῆς ζωῆς του ἀξίαν ὃν ἐπράξε. Διὰ διαταγῆς τῆς Διοικήσεως ἐκδομένης κατ' αἴτησιν τοῦ Γκούρα θανατώνεται, ἀποπνιγνεῖς κατὰ μέσην νύκτα, καὶ ἀπὸ τοῦ πύργου καταρρίπτεται κατὰ γῆς. Οἱ ἐκτελεστὴς τοῦ θανάτου ἦτον ιερεὺς στρατιωτικὸς, δοτις ἐξεδικήθη ἐναντίον αὐτοῦ, διὰ τὸ προς τοὺς ιερεῖς μίσος, καταδρομῆν, καὶ κακὰ, πραχθέντα ὑπ' ἔκείνου. Οἱ δὲ θάνατος οὗτος ἐπλάσθη ἄλλως πως διὰ τὰς τάτε περιστάσεις, δτι δηλ.

Θέλων δὲ Οδυσσεὺς νὰ καταβῇ ἀπὸ τοῦ πύργου, ἐκδημαντάν τὰ σχοινία μὲ τὰ ὄποια ἡτον δεμένος, καὶ οὕτως ἔθανατώθη. (ἴδε ἐφημ. Ἀθην. ἀριθμος 68. 9 Ἰουνίου) Ἐτάφη δὲ ὑπὸ τοὺς πρόποδας τῆς ἀκροπόλεως προς βορρᾶν. Τὰ δὲ λείψανα αὐτοῦ ἀνεκόμισεν ἡ σύζυγός του τῷ 1833. Ὁ ἀνθρωπός οὗτος ἀπ' ἀρχῆς τῆς Ἑπαναστάσεως ἔζηκολούθει τὰς κακουργίας του, πρόσκομμα γενόμενος πάντοτε εἰς τὰς προόδους τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων, μετερχόμενος ἐν ταύτῳ μιαιφονίαν ἀγδῖῶν πολλῶν· ἕτερος δὲ ὁι πλειότεροι ἔδύναντο να ὠφελήσωσι τα μέγιστα τὴν πατρίδα· παραλείπων τους ἄλλους ὀνοματίζω τους δύο ἀγαθοὺς πολίτας, τον Νοῦτζον, καὶ Μπαλάσκαν. Καὶ δὲ μὲν πρῶτος ἦτον Ἱωαννίτης σημαντικὸς μέγα δυνάμενος παρα τῷ Ἀλλῆ Πασσᾶ, ὡς οὐδεὶς ἄλλος. Οὗτος μετα τὴν πτώσιν τούτου τοῦ Τυράννου ἥλθεν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Διοίκησιν, ὑποσχόμενος μεγάλα ὅτι θέλει πράξη εἰς ὅφελος τῆς Ἑλλάδος, διὰ τὴν ἐπίρρουταν ἣν εἶχε παρα τοῖς κατοίκοις τῆς Ἡπείρου. Καὶ ἐφοδιασθεὶς μὲ τα χρειώδη γράμματα τῆς Διοίκησεως, ἐπορεύετο εἰς ἔκτελεσιν τοῦ σκοπούμενου, ἔχων εἰς τὴν συνοδίαν του καὶ τον Μπαλάσκαν. Πρέπει δμως να εἰπω πρότερον τὴν μεγάλην πρὸς τὸν φονέα Ὀδυσσέα εὑεργεσίαν τοῦ πρώτου· δ φονές οὗτος καταδικασθεὶς διε εἰς θάνατον παρὰ τοῦ Δεσπότου αὐτοῦ Ἀλλῆ Πασσᾶ διὰ κακουργήματά του, διε ἐσώθη διὰ τοῦ ἴδιου Νούτζου, δοτις ἀπὸ τῶν δημίων τας χειρας ἀπέσπα αὐτὸν, εἰς οὐδὲν λογισάμενος τὴν προσταγὴν τοῦ Τυράννου· (διε μὴ παραξενεύεται τις, ὅτι τοιαύτη ἦν ἡ πρὸς αὐτὸν εἰνοια τοῦ Σατράπου.) Ο δὲ Μπαλάσκας ὅν εἰς τὴν Συνοδίαν τῶν Τούρκων ἐπὶ τῆς πολιορκίας τούτου τοῦ Ἀλλῆ Πασσᾶ, συνηκολούθησεν αὐτοὺς μέχρι τῆς καταβάσεως αὐτῶν εἰς Βοιωτίαν τὸν πρῶτον χρόνον τῆς Ἑπαναστάσεως. Ἀποκλεισαντες δὲ οὗτοι τὸν Ὀδυσσέα εἰς τῆς Γαβριας τὸ χάνι, τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ἔμελλον να στήσωσι κανόνια κατ' αὐτοῦ, δι' ὃν κατεδαφίζοντες τοὺς τοίχους τοῦ χανίου, ἀναμφιβόλως ἥθελε συλλάβωσιν αὐτὸν μετα τῶν περὶ αὐτόν. Ο Μπαλάσκας ἔλεπων τὸν κίνδυνον τῶν ἀποκλεισμένων, φανερώνει πρὸς τὸν Ὀδυσσέα τὸν σκοπὸν τῶν ἔχθρῶν μὲ φωνὴν αἰσιγματώδη, ἀγνοούμενην μὲν παρα τούτοις, καταληπτὴν δὲ εἰς

ἀκεῖνον· καὶ οὕτω τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα ἔξερχεται τοῦ χανίου μετὰ τῶν Ὀγδόηκοντα Ἑλλήνων, διασωθέντων πάντων παρὰ ἵνα διὰ Μπαλάσκαν· ἔτι δὲ ἐνῷ οἱ ἔχθροι ἐμβαίνον εἰς Λεβαδίαν, διοι
ῆθελε ζωγρήσωσιν ὅλους σχεδὸν τοὺς κατοίκους, προλαμβάνει
ὁ Μπαλάσκας καὶ εἰδοποιεῖ τὸν Ὁδυσσέα Ἀρχηγὸν διτα τῶν
σπλαν τῆς Ἐπαχίας ταύτης, καὶ τοὺς προκρέτους αὐτῆς. Εἴτα
ἀπατῶν τοὺς ἔχθρους, ἐκάμε νὰ σωθῶσι τὰ γυναικόπαιδα δᾶλα,
καὶ πολλοὶ ἄνδρες ἀσπλοι. Καὶ ἐδῶ παρατούμενος τοὺς ἔχθρους
ἐνοῦται μετὰ τῶν ἡμετέρων. Τούτους λοιπὸν τοὺς δύο σωτῆρας
καὶ εὐεργέτας του ὁ ἄθεος Ὁδυσσεὺς θανατώνει μὲ δόλον καὶ
ἀπιστίαν, ἀροῦ ἐδωκεν εἰς αὐτοὺς δρκον πίπτεως, τῇ 27 Μαΐου
1822. μετὰ τῶν δύο τούτων ἦτον καὶ δὲ Λεβαδίτης Ιω. Λάπας,
τὸν δοποῖον ἡθέλησε καὶ τοῦτον νὰ φονεύσῃ, ἀλλὰ οἱ στρατιῶται
τὸν ἑσωσαν ώς οἱ πλεῖστοι ἐκ Λεβαδίας.

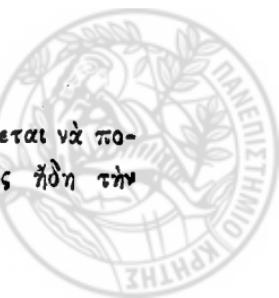
Ἀναμνησθεὶς δὲ τὰ τῆς Λεβαδίας ἐπενθυμίζω καὶ τὸν θάνατον τῶν δύω καλῶν πατριωτῶν Δημητρίου Μπεγιάζη ἐνὸς τῶν προκρέτων τῆς πόλεως ταύτης, καὶ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Παππᾶ Αναστασίου ἀπὸ Κακῶσι (Θεσπιᾶς) τῆς Βοιωτίας. Οἱ δύο οὗτοι αἰχμαλωτισθέντες ἐν Λεβαδίᾳ, εἰς τὴν εἰσοδον τοῦ Ὁμέρου Βριώνη, ἀπελευθερώθησαν ἐνεργείᾳ τοῦ Μπαλάσκα, ἀπατήσαντος τὸν Πασσᾶν. Ἄλλ' ὁ Ὁδυσσεὺς ἀντὶ νὰ συγχαρῇ τὴν σωτηρίαν των, θανατώνει ἀμφοτέρους, τὸν μὲν Παππᾶ Αναστάσιον μὲ γρόνθους κατὰ κεφαλῆς, τὸν δὲ Μπεγιάζην μὲ τουφεκισμὸν, εἰπὼν τοῦτο, δτι, ἀν οἱ ἀνθρώποι οὗτοι ἦσαν καλοὶ, δὲν ἀπέφευγον τὴν μάχαιραν τῶν Τούρκων. Ἐνταῦθα πρέπει νὰ παρενέρω διὰ τὴν δοποίαν μοι ἐδωκεν ἀφορμὴν ὁ Κάρπος καὶ τὸν θάνατον τοῦ δυστυχοῦς Ἡλία Πασπάλη. Οὗτος ὁ δυστυχὸς ἦτον Δημογέρων Λεβαδίας κατ' ἐκεῖνο τὸ ἔτος μετὰ καὶ ἄλλων συμπολιτῶν του. Ὁ Ὁδυσσεὺς ζῶν κατὰ μίμησιν τῶν Πασπάδων, ἀφοῦ ἦτον ἔγγαμος, ἦτον καὶ παιδεραστής, φέρων μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὰς περιοδίας του τοιούτους φαυλοθέους νέους· ἀλλ' ἦτον προσέτι καὶ θηλυμανής· Ἐπειδὴ ἡ γυνὴ τοῦ ῥηθέντος Πασπάλη ἦτον ὥρατα καὶ ἀκμάζουσα, ἐπιβούλευεται τὴν σωφροσύνην αὐτῆς· μὴ δυνάμενος ὅμως ν' ἀπολαύσῃ τὴν ἐπιθυμίαν του διὰ τὴν ἀρετὴν τῆς γυναικός, ἐπιγοεῖται δὲ μιαρὸς οὗτος ἀνθρώπος

πρὸς ἐκδίκησιν τὸ ἀκόλουθον. Συλλαμβάνει τὸν δυστυχῆ σόζε-
γον τῆς εώφρους γυναικὸς, καὶ ἀναβὰς ἐπὶ τῶν ὅμων αὐτοῦ
ώς ἐπὶ κτήνους, τὸν προστάζει νὰ θαδίσῃ, διατάξας ἐνταυτῷ
τοὺς περὶ αὐτὸν, νὰ τὸν ῥαβδίζωσιν δπισθεν ὡς ὄνηλάται, διά-
κις ἥθελε σταματᾶ ὁ χθλιος. Τέλος ἀφοῦ ἐβάδισεν ὁ δυστυχῆς
Πασπάλης, δύο ὀλοκλήρους ὥρας, φέρων τὸ ἄχθος τοῦ Δαίμο-
νος εἰς τόπους δυσβάτους καὶ δασῶδεις, ὁ ἀπάνθρωπος Ὁδυσ-
σεὺς δένει μὲ σχοινίον τὸν ταλαιπωρὸν ἀπὸ τὰ αἰδοῖα καὶ τὸν
χρεμᾶ ἀνάποδα εἰς ἐν ὑψηλὸν δένδρον, διὰ νὰ ἐκδικηθῇ κατ' αὐ-
τοῦ τὴν ἀποτυχίαν τῆς αἰσχρᾶς ἐπιθυμίας του. Τοιαύτην φρε-
κώδη τελευτὴν ἔλαχεν ὁ Ἡλίας Πασπάλης. Διὰ νὰ φανερωθῇ
ὅτι μᾶλλον ποίου θαθμοῦ ὡμότητος ἦτον ὁ ἀνθρωπὸς οὗτος,
λέγω καὶ ἐν ἔτερον μόνον, διὰ συλλαβήν δύο χριστιανοὺς ἀθώους
Ἐλληνας, τοὺς ἐσούδλισε, τοὺς ἐψήσεν ὡς σφάγια εἰς τὸ πῦρ,
θραδύνων τὸν θάνατον αὐτῶν διὰ μεγαλητέρων θάσανον. Πα-
ρατρέχω ἐδῶ τὸν θάνατον Ἀλεξάνδρου Μιχαὴλ Ταλαντινοῦ,
τοῦ ὄποιου συνέτριψε τοὺς πόδας καὶ τὰ σκέλη, καὶ εἶτα κα-
τασύρας αὐτὸν κατὰ πετρῶν, τὸν ἔβιασε νὰ ἐκπνεύσῃ ἐλειειῶν;
ὅ προύχων καὶ εἰς τῶν πρωταγωνιστῶν τῆς Ἀταλάντης.

'Ιδού δὲ ἡδωσι ποῖον τέρας ἐτόλμησαν νὰ ἐξυμνήσωστε
τινές. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ φύσις τὸν ἐχάρησε προτερήματα,
ἀλλὰ τὶ δφελος, ὅτι τὰ μετεχειρίσθη εἰς κακόν· ἥθελεν εἶναι
ὅ ἀξιώτερος, φρονιμώτερος καὶ ἐνδοξότερος Στρατηγὸς τῆς Ἐλ-
λάδος, ἀν τοῦ ἐλειπε τὸ φίλαρχον καὶ τυραννικόν· τότε δικαίως
ἐδύνατο νὰ λέγῃ ὁ Φιλολόγος Κοραῆς καὶ Δάρκυα λύπης κατέ-
θρεξαν τοὺς ὀφθαλμούς μου, διὰ δλα τῆς Ἐλλάδος τὰ τέκνα δὲν
δμοιάζουν τὸν Ὁδυσσέα (ἴδε ἐφημ. Ἀθην. ἀριθ. 15, 22 Οκτω-
βρίου 1824.) Καὶ ἐγὼ μὲ λύπην μου περιγράφω τὸν διον του,
καὶ δακρύω, διὰ τὶ αὐτὸς ὁ Ὁδυσσεὺς νὰ μὴν δμοιάσῃ τὰ γνή-
σια τῆς Ἐλλάδος τέκνα, διὰ νὰ μὴ γείνῃ δνειδος αὐτῆς εἰς
τοὺς αἰῶνας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ',

Μετὰ τὸν προειρημένον ἀγῶνα ὁ Γκούρας διορίζεται νὰ πο-
λεμήσῃ τοὺς Τούρκους εἰς Σάλωνα προκαταλαβόντας ἥδη τὴν

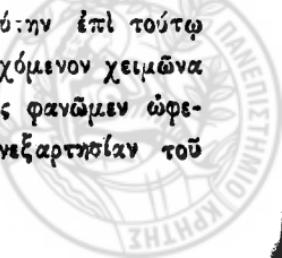

Πόλιν. Γενομένης δὲ μάχης εἰς χωρίον Παντώρη, γίνεται θῦμα τῆς ἐλευθερίας διαγεννήσας ἡ γενναῖος Ἰωάννης Παπᾶ Νικολάου ἐλεύσινος. ἀκολούθως πολιορκοῦνται οἱ ἔχθροι εἰς τὴν Πόλιν Ἀμφισσαν, ἵνα γίνονται συχνοὶ ἀκροβολισμοὶ καὶ μάχαι καὶ νίκαι τῶν ἡμετέρων. Ὁ Γκούρας δὲ ἀφῆσας τοποτηρητὴν του εἰς τὸ ἐν Σαλιώνοις στρατόπεδον, ἔρχεται εἰς Ἀθήνας κατὰ μῆνα Αὔγουστον.

Δισαρεστημένος δὲ ἀπὸ τὴν ἀταξίαν τοῦ στρατιωτικοῦ, ἀπειθείσαν τῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του Ὀπλαρχηγῶν, καὶ μάλιστα τῶν Σουλιωτῶν, οἵτινες δὲν κατεδέχοντο νὰ γνωρίζωσιν Ἀρχηγὸν τὸν Γκούραν, καὶ ἀγανακτῶν ἐπὶ τούτοις σφοδρῶς δὲν ἥθελε νὰ εἶναι πλέον Ἀρχηγὸς τοῦ στρατοπέδου· ὡστε πρῶτος τῶν Ἑλλήνων Ὀπλαρχηγῶν ἐπειθύμησε Βασιλέα. καὶ ἥκουστα ἕγω ἐκ στόματός του νὰ λέγῃ «τώρχ ἐγνώρισα ἀδελφοὺς πραγματικῶς, δις η Ἑλλὰς δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ χωρὶς Βασιλέα» ἀς τὸν ἴδω εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἀς ἀποθάνω· δὲν ὑποφέρεται πλέον η ἀταξία τοῦ στρατιωτικοῦ, καὶ η πολυαρχία ». Πληροφορθεὶς δὲ δις τὸ εἰς Ναύπλιον τακτικὸν προδεύει εἰς αὐξησιν ὑπὸ τὸν Συνταγματάρχην Φαθῆιέρ, πέμπει πρὸς τὴν Διοίκησιν τὸ ἀκόλουθον γράμμα.

Σ. Ἐκτελεστικὸν Σῶμα.

« Πρὸ δύο ἥμηντῶν ἐπειθύμουν νὰ βάλω εἰς πρᾶξιν τὴν εἰς τὸ Τακτικὸν κλίσιν μου, ἀλλὰ τὰ τότε περιστατικὰ δὲν μὲ ἐσυγχώρουν. Λύτην οὖν ταύτην τὴν κλίσιν ἀνέβαλον ἔκτοτε ἄχρι τοῦδε διέθρια διὰ τὸ ἔθνος περιστατικά· καὶ μάλιστα η ἐφετεινὴ ἐκστρατεία μοῦ αὔξησεν εἰς τόσον βαθμὸν, ὡστε ἐκβῆκεν ἀπὸ τὸν ὄρον της. Διὰ τοῦτο συνομιλοῦντες μετὰ τοῦ Στρατηγοῦ Κ. Μακρυγιάννη (δοτὶς καὶ στοματικῶς θέλει ἀναφέρει αὐτὴν) ἴμειναμεν σύμφωνοι εἰς τοῦτο τὸ κοινωρελές ἐπιχείρημα. Οὕτων παρακαλῶ τὸ Σ. μοῦ τοῦτο Σῶμα; ἵνα στείλῃ νὰ συστήσῃ εἰς τὴν Πόλιν ταύτην ἐπὶ τούτῳ σχολεῖον μὲ δῆλα τὰ ἀναγκαῖα, ὥστε τὸν ἐρχόμενον χειμῶνα νὰ γυμναζώμεθα, καὶ εἰς τὸ μετέπειτα ἵσως φανῶμεν ὠφελιμώτεροι εἰς τὴν ἱερὰν ἐλευθερίαν καὶ ἀνεξαρτησίαν τοῦ

ταλαιπώρουν ἔθνους μας, τοῦ δποίου τὰ ἀνωθεν ὅλεθρια πε-
ριστατικὰ κατέρροφησαν τὸ αἷμα. Σεβαστὸν Ἐκτελεστικὸν
Σῶμα! ἐλπίζω εἰς τὴν ἀνωτάτην Πρόνοιαν, ὅτι δλοι οἱ εὐαί-
σθητοι καὶ καλοὶ πατεριῶται, ὅσοι γνωρίζοντες τὴν καθ'
ὅλους τοὺς τρόπους ὡφέλειαν αὐτοῦ τοῦ κοινωφελοῦς ἔργου,
θέλουν τρέξῃ καὶ ἐναγκαλισθῇ αὐτὸν, καὶ τότε βεβαιότατα
ἐκέρδισε τὸ ἔθνος ἔκεινο, τὸ δποῖον ἢ ιδίᾳ ἀνθρώπενος φύσις
ζητεῖ, τὴν οἰρὰν δηλ. Ἐλευθερίαν. Παρακαλῶ ὅμως νὰ δια-
τάξῃ ἵνα μοὶ ἀποπληρωθῶσιν ὅλοι οἱ λογαριασμοὶ μου, διὰ
νὰ κάμω καὶ ἔγὼ τὸ αὐτὸν πρὸς τοὺς ὑπὸ τὴν δδηγήταν μου
στρατιώτας, καὶ νὰ μείνω ἐλεύθερος μὲ δσους ηθελαν μὲ
ὑπακούση, νὰ γυμναζώμεθα εἰς τοῦτο τὸ κοινωφελὲς ἔργον.
Εἴθε δὲ Σεβαστὸν Ἐκτελεστικὸν Σῶμα, νὰ βάλετε τοῦτο
ὅσον τάχος εἰς πρᾶξιν, ἵνα ἕως εἰς τὸ ἐρχόμενον ἔχετε τελειο-
ποιηθῶμεν.

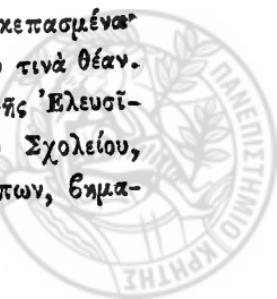
Μένω δὲ μὲ τὸ προσῆκον σέβας.

Τὴν 2 Αύγουστου 1825, ἐξ Ἀθηνῶν.

‘Ο Ἐλάχιστος πατριώτης, ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΚΟΥΡΑΣ

Ποῖος ητον δ Γκούρας πρὸ δύνω καὶ τρῶν ἑτῶν, καὶ ποῖος
ἀναφαίνεται ηδη! Φύσις ἀγαθὴ ταχέως ἀναδίδει. Διατρίψας
δὲ δλίγας τινὰς ημέρας ἐνταῦθα, τὴν ἑδόμην Σεπτεμβρίου
ἀναγωρεῖ ἐπὶ Σάλωνα.

Ἡ Διοίκησις λαμβάνουσα τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Γκούρα, ἐνέκρινε καὶ
ἀπέστειλεν εἰς Ἀθηνὰς τὸν Συνταγματάρχην Φαββιέρον μὲ τὸ
τακτικὸν Σῶμα, συμποσούμενον εἰς ἐπτακοσίους ἄνδρας, διὰ
νὰ διοργανισθῇ ἴδω καὶ αὐξηθῇ. Καὶ εἰς τὰς 5 Ὁκτωβρίου
1825 τὸν δέχονται οἱ Ἀθηναῖοι μὲ ἀνοικτὰς ἀγκάλας. Εἰς
τὸ ἐμβασμα τούτου εἰς τὴν Πόλιν ἐξῆλθεν ὅλος δ λαὸς γυναι-
κες, παιδία, ἄνδρες, εἰς προϋπάντησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Τακτι-
κοῦ. Οἱ λόφοι καὶ τὰ μικρὰ ὑψώματα τῆς γῆς σκεπασμένα
ἀπὸ τὸ πλήθος τῶν θεατῶν παρέσταινον ἀξιόλογον τινὰ θέαν.
Ἡ δδὸς, ητος ἔφερε τὸ Σῶμα, ητον ἢ οἰρὰ δδὸς τῆς Ἐλευσί-
νος. Τὰ παιδία, οἱ μαθηταὶ τοῦ ἀλληλοδιδακτικοῦ Σχολείου,
πρᾶγμα τὸ δποῖον γῆζαγε τὴν προσοχὴν τῶν ἀνθρώπων, έημα-

τίζοντες τακτικῶς, προϋπάντουν τὸ ἔρχόμενον πολεμικὸν τακτικὸν, ἀδοντες συγχρόνως τὴν ἡρωϊκὴν ώδὴν (1) τοῦ ἀξιμνήστου Βότσαρι. Τὸ Φρούριον ἄμα ἐπλησάσε τὸ Τακτικὸν εἰς τὰς πύλας τοῦ τειχίου τῆς Πόλεως, τὸ ἐτίμησε μὲ τὸν πρέποντα κανονοβολισμόν· ἡ δὲ Πόλις ἀπασα ἐνεπλήσθη χαρᾶς καὶ ζήλου.

Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ὁ Συνταγματάρχης Φαββιέρ θημοτεύει πρὸς τοὺς Ἀθηναίους τὰ ἔξης.

«Συμπολῖται!

Σεῖς καταλαμβάνετε τὸν σκοπὸν τῆς Διοικήσεως εἰς τὸ νὰ πέμψῃ ἐδῶ ἐν μέρος τοῦ Τακτικοῦ Σώματος, τοῦ δποίου τὸν ὄργανοισμὸν μοὶ ἐνεπιστεύθη. Πληροφορημένοις ἀπὸ τὴν πεῖραν ὅλοις οἱ φρόνιμοι τῆς Ἑλλάδος, ἐγνώρισαν, ὅτι αὐτὴ ἡ διάταξις, ἥτις παρεδέχθη ἀπὸ ὅλα τὰ χριστιανικὰ Ἐθνη, ἡτον ἡ μόνη ἥτις ἐδύνατο νὰ διώξῃ τὴν τόσων χρόνων δυστυχίαν, καὶ νὰ εισάξῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν, καὶ τὴν ἑσωτερικὴν ἡσυχίαν. Συμπολῖται! ἡμεῖς θέλομεν ἐπιτύχῃ τὸν διπλοῦν αὐτὸν σκοπὸν, ἐὰν συντρέξετε νὰ ἐπιχείσητε τὰς φάλαγγάς μας· τότε τοῦτο

(1) "Εστὶ δὲ αὕτη, ἥν καὶ προεγυμνάσθησαν οἱ μαθηταὶ ἐπὶ τούτῳ.

«Ἐλληνες! Κλαύσωμεν ἀνδρα γενναῖον,

Τὸν Μάρκον Βότσαριν "Ηρωα νέον,

Οὗτος ἀπέθανεν ἡρωϊκῶς.

» Τοῦτον τὸν "Ηρωα ἀς μιμηθῶμεν,

"Αν τὴν Ἐλευθερίαν μας ὅντως ποθῶμεν,

Καὶ θέλει θραύσωμεν ἔχθροὺς ἡμῶν.

"Ανδρες ὁμόνοιας ἡ μας ἀνήκει,

Καὶ ὁ 'Υπέρτατος μας τάξει νίκην,

Νίκην βεβαίαντε καὶ ἀσφαλῆ.

» Τοῦρκοι συληρότατοι δὲν ἔφονεύθη,

'Ο Μάρκο Βότσαρις, δὲν λιγοτεύθη

'Η ἐναντίον σας 'Ελλήνων ὅρμη.

» "Ηρωα Βότσαρι 'Ηπείρου θαῦμα!

Εἰς ὅλους τοὺς Ἑλληνας ἀφησεις τραῦμα,

Σῶμά σου χάσσαμεν οὐκ ἀρτάς.

» 'Υπάγ' ἀθάνατε στὰς οὐρανίους,

Σκηνὰς τοῦ πλάστου μας μὲ ὕμνους θείους,

Καὶ δέου πάντοτε δίκε ἡμᾶς. »

τὸ Σῶμα μακρὰν τοῦ νὰ εἶναι εἰς ήρός διὰ τὸν τόπον, θέλει εἶναι τὸ προπύργιον ἀκολούθως, δι' οὗ ἡμπορεῖτε νὰ ἀνακτήσετε τὰς οἰκίας σας, καὶ νὰ χαίρετε ἐν εἰρήνῃ εἰς τὸν κόλπον τῆς οἰκογενείας σας τοὺς γλυκεῖς καρποὺς τῶν κόπων σας καὶ τῆς ιδιοκτησίας σας.. ὅταν ἐδέχθη τὴν ἐντιμὸν ἐπιτασίαν, θέτες μοὶ ἐνεπιστεύθη εἰς τὸ νὰ ὄργανίσω τὸ Ἑλληνικὸν Τακτικὸν στρατιωτικὸν, δὲν ηθέλησα αὐτὸς μισθαποδοσίαν κάμημαν· ἔγὼ θέλω ὅταν ἡ Ἑλλὰς ὅταν ἀποκτήσῃ υἱοὺς ικανοὺς νὰ διευθύνουν ἀρ' ἐαυτῶν τὰ Τακτικὰ Σώματα, νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν ἑτέλεα μου, φέρων μετ' ἐμαυτοῦ διὰ μόνην ἀνταμοιβὴν· τὴν ἀγάπην τῶν ἐλευθέρων καὶ εὐτυχισμένων Ἑλλήνων».

Τῇ 6 Οκτωβρίου 1825.

Ο Διοικητὴς τοῦ Τακτικοῦ Σώματος.

Συνταγματάρχης ΦΑΒΒΙΕΡ.

Συγχρόνως ἐκδίδει καὶ τὴν παροῦσαν εἰδοποίησιν πρὸς τοὺς καλεσμένους νὰ καταταχθῶσιν εἰς τὸ Τακτικόν. Εἶναι περί:ργὸν εἰς τὸν ἀναγγνώστην νὰ μάθῃ ποῖκι λυποχρεώσεις ἐδίδοντο εἰς τὸν Ἑλληνικὸν στρατιώτην. Μόλον τοῦτο μὲ δλῆν τὴν λιτότητα ἐτρέχον πρόθυμοι εἰς τὴν Ἐθνικὴν ὑπηρεσίαν, οὐ μᾶλλον εἰπεῖν εἰς τὸν ὑπέρ τοῦ ἔθνους θάνατον.

Εἰδοποίησις.

« Ἡ Διοίκησις ἀφοῦ κατὰ τὴν κοινὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἔθνους ἰσύστησεν ἐν Σῶμα Τακτικῶν στρατευμάτων, ἐλαχεῖν εἰς τὸν ἕδιον καιρὸν ὅλα ἔκεινα τὰ μέτρα ὃσα εἶναι ἀναγκαῖα διὰ νὰ ἔθγουν ἀπὸ τὸ μέσον ὅλαις αἱ δυσκολίαι καὶ ἀργυρταὶ εἰς ὃσα πράγματα εἶναι ἀναγκαῖα διὰ ἔνα Τακτικὸν στρατιώτην καὶ εἶναι τὰ ἔξτης.

Κάθε στρατιώτης τοῦ πεζικοῦ ὅμας ἔμβη εἰς τὸ Σῶμα λαμβάνει ἐνδυμασίαν μὲν, ἐν μιτάνι τζόχινον λευκόν, μὲ γαλάζια σηρότια, ἐν σοκάρδι δύμοις τζόχινον, δύο βραχία πάνινα λευκὰ διὰ τὸ καλοκαιρὶ, ἐν τζόχινον διὰ τὸν χειμῶνα, ἐν φέσι κόκκινον, μίαν ζώνην γαλάζαν, ἐν ζευγάρι παπούτσια, καὶ νὰ καινουριόγωνται ὅσαις φοραῖς παλαιόνουν, ἔτι ἐν ζευγάρι σκάλτζες, μίαν καπώταν, ἐν λουρὶ διὰ νὰ βαστᾷ τὴν κα-

πόταν εἰς τὸν ὄμον. ὅπλα δὲ, ἐν Τουφέκι μὲ τὸν λόγχην
 τὸν ἡμέραν 15 λεπτὰ σιτηρέσιον πληρωμένον καθ' ἡμέραν
 διὰ νὰ ἔχῃ τὸ χρέας του καὶ τὸ χρασί του καὶ τ. λ. Μισθὸν
 δὲ 16 γρ. τὸν μῆνα, τὰ ὁποῖα νὰ πληρόνωνται πάθε δέκα ἡ-
 μέρας κατὰ ἀναλογίαν. Οἱ δεκανεῖς, ὑπαξιωματικοὶ, ἀξιωμα-
 τικοὶ λαμβάνουν καὶ πληρωμὴν κατὰ τὸν βαθμὸν των. Ὁ λο-
 χαγὸς λαμβάνει δύο ψωμία, δύο σιτηρέσια, καὶ 150 γρόσια
 τὸν μῆνα. Τὸ ἱππικὸν καὶ πυροβολικὸν λαμβάνει μισθὸν με-
 γαλήτερον, ἐπειδὴ καὶ τὸ χρέος αὐτῶν εἶναι κοπιαστικώτερον.
 οἱ μὲν Ἰππεῖς λαμβάνουν 25 γρόσια μηνίασιν, οἱ δὲ πυρο-
 βολισταὶ 20 γρόσια. Εἶναι ξεχωριστὰ τὰ πλυστικὰ, τὸ λάδι,
 καὶ ξύλα, τὰ δοποῖα πληρόνονται ἀπὸ τὸ ἵδιον Σῶμα. Τὸ πρό-
 τιστον καὶ κυριώτερον χρέος τῶν στρατιωτῶν εἶναι ἡ ὑπακοὴ
 εἰς τοὺς ἀνωτέρους των· αὐτὴ φέρει εἰς αὐτοὺς τὸν ὑπεράσπισιν
 καὶ ἀγάπην τούτων τῶν ἀνωτέρων των· καὶ μήτε ἔχουν τὴν
 ἀδειαν, ἢ νὰ κτυπήσουν, ἢ νὰ ὑβρίζουν κάνενα. Διωρισμένη
 τιμωρία εἰς τοὺς στρατιώτας εἶναι ἡ φυλακὴ καὶ ἡ ἔξορία ἀπὸ
 τὸ Σῶμα, ὅταν ἥθελε φερθοῦν ἀχρεῖ· χάρισμα διὰ ἔκείνους
 ὅποι φέρονται καλὰ εἶναι ἡ ὑπόληψις τῶν ἀρχηγῶν, καὶ οἱ
 προβλέψιοι. Κάθε στρατιώτης ἡμαρτοῦνται μὲ τὴν
 προκοπήν του Δεκκνεὺς, ‘Ὑπαξιωματικὸς’, καὶ Αξιωματικὸς,
 χωρὶς τοῦτο νὰ κρέμαται ἀπὸ τὴν ἀρέσκειαν τοῦ δεῖνος, ἢ
 τοῦ δεῖνος· χαίρει ἀκόμη μεγάλην ἐλευθερίαν δταν κάμνη κα-
 λὰ τὰ χρέη του· μήτε ἔχει κάνενδος ἄλλου φροντίδα, παρὰ
 μόνον τοῦ ἴδιου ἐδυτοῦ. Ἡ Διοίκησις φροντίζουσα ἀκόμη καὶ διὰ
 τὰς δουλεῖες ἔκεινων τῶν ἀρχηγῶν, ὅτει ἐπολέμησαν διὰ
 τὴν Πατρίδα, μὲ δίδει τὸ πληρεξόύσιον νὰ τοὺς ὑποσχεθῶ,
 ὅτι ἔκεινος ὅ;τις ἥθελεν ἔμβῆ ἐις τὸ Ταχτικόν, φέρων μὲ
 τὴν προτροπήν του ἀπὸ $30=40$ ἀνθρώπους, νὰ γίνεται εύ-
 θὺς ὑπολοχαγὸς δεύτερος· ἔκεινος ὅτις ἥθελεν δημητῆρα πε-
 ρισσοτέρους τῶν 50, νὰ γίνεται ὑπολοχαγὸς πρῶτος· καὶ
 ἔκεινος ὅποι φέρει 100, νὰ γίνεται λοχαγός. Αὐτοὶ θὰ
 ἔμβαίνουν εἰς τὸν σύνδεσμον τοῦ Σώματος, ἃμα μάθωσι νὰ
 ἐνεργοῦν τὰ χρέη των· καὶ διὰ νὰ εὔκολυνθῶσιν εἰς τοῦτο
 θέλουν ἔχει ξεχωριστούς γυμναστὰς δι' ἑαυτούς. Οἱ μέλ-

λοντες ἀξιωματικοὶ (ὑποψήφιοι) λαμβάνουν, δὲ Ὀπλαρχηγὸς δεύτερος καὶ πρῶτος, ἐν ἡμισυ ψωμὶ, διαιτῶν καὶ ἐν ἡμισυ σιτηρέσιον τὴν ἡμέραν· δὲ λοχαγὸς δύο. Διὰ μισθὸν οἱ πρῶτοι λαμβάνουσι μηνιαῖον 50 Γρόσ. οἱ δεύτεροι 55, καὶ οἱ τελευταῖοι 60. Οἱ προδιβασμοὶ θέλουν εἶναι ὅγλιγαρότεροι διὰ ὅσους γραφθῶσιν οἱ πρῶτοι· ἐπειδὴ μὲ τοῦτον τὸν τρύπον θέλει συμπληρωθῆ ἐκεῖνο τὸ τακτικὸν στρατιωτικὸν Σῶμα, τὸ διοίκον θέλει ἐλευθερώσῃ τὸ ὑπόλοιπον μέρος τῆς Ἑλλάδος.

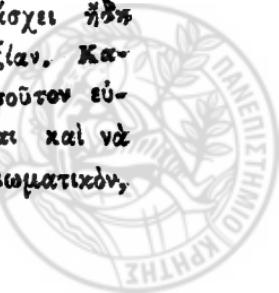
Ἀθῆναι, τῇ 19 Οκτωβρίου 1825.

Ο Διοικητὴς τῶν Τακτικῶν Στρατευμάτων.

Συνταγματάρχης ΦΑΒΙΕΡ

Οἱ νέοι τῶν Ἀθηνῶν ἔκκαντες ἀπὸ τὸν ζῆλον τούτου τοῦ Σώματος, καὶ μάλιστα διὰ νὰ ἀποκρούσωσι τὸ ὕβριστεκὸν καὶ θίξιον τῶν ἀτάκτων στρατιωτικῶν, οἵτινες συχνὰ κατετάρατον τὰ πράγματα, συνέδραμον εἰς τὴν τάξιν ἐθελονταῖς περὶ τοὺς πεντακοσίους δεῖξαντες θυμασίας προόδους.

Οἱ ἀτάκτοι στρατιώται τοῦ Φρουρίου, καὶ οἱ ἐν τῇ Πόλει παρεπιδυμοῦντες διπλοφόροι δὲν ἔθλεπον μὲ καλὸν ὅρμα τὸ τακτικόν· καὶ ἐκ τούτου ἀρχισκν διχόνοιαι καὶ ταραχαῖ. Ο Στρατηγὸς Γκούρχς μανθάνων ἐν Σχλώνοις τὰ τοιαῦτα πέμπει τὴν ἐπιστολὴν ταύτην. «Γενναιότατοι Ὀπλαρχηγοί τῶν ἐνδοθεν καὶ ἐξω τοῦ Φρουρίου Ἀθηνῶν εὐρισκόμενοι, τὰς μεταξὺ στρατιωτῶν ἀτάκτων καὶ τακτικῶν συμβάσας αὐτόσες διαφιλονεικήσεις καὶ μάχας μὲ ἄκραν μου λύπην ἐμαθον· καὶ μ' ὅλον δτι δὲν παρευρέθην αὐτόσες νὰ ἔδω εἰς ποθεν τὸ ἔγκλημα· καὶ δικαὶος ἐξ αὐτῆς τῆς τοῦ δινόματος σημασίας εἰς τοὺς ἀτάκτους τὸ ἀπέδωκα· καὶ ἔτι πλέον ἔλυπήθην μὴν ἀκούσας καὶ τὴν ἀνήκουσαν εἰς τοὺς τοιούτους αὐστηροτάτην ποιηνήν. Τὸ Ἐθνος ἀδελφοί, δὲν πάσχει πᾶσι παρὰ ἀπὸ μόνην τὴν τοῦ στρατιωτικοῦ μας ἀταξίαν. Καταδέχεσθε λοιπὸν αὐτὸν ἐσεῖς νὰ βλέπετε τὴν τοσοῦτον εὐχταίαν καὶ σωτηριώδη τακτικὴν, νὰ καταφρονήτετε καὶ νὰ δέρνεται ἀπὸ ἀτάκτου εἴτε στρατιώτην, εἴτε ἀξιωματικὸν,

εἴτε παντούσιν εἰδόμενος ἄλλον πολίτην, χωρὶς ἔστεις αὐτοὶ φρυάτ-
τοντες μὲν τοὺς ιδίους ὁδόντας νὰ τὸν κκταῖσιγίζετε, καὶ
ἀν τύχῃ ἀδελφός σας, νὰ τὸν παραδίδεται εἰς τὴν δικαίαν
τῶν νόμων τιμωρίαν; ἢ παραμικρὰ ἀδελφοὶ, οἱ παραμικρὰ
ἐνόχλησις εἰς τοὺς τακτικούς ἐκ μέρους τῶν ἀτάκτων ἀνα-
γκαίως λογίζεται ἡδη μεγαλώτετον καὶ ἀτυγχώρητον ἔγ-
κλημα. Ἐκ τούτου ἔρχομαι καὶ ἔγῳ διὰ τοῦ παρόντος μου
νὰ σᾶς προειδεάσω, διτι εἰς τὸ ἔξης, διτις, εἴτε στρατιώτης,
εἴτε ἀξιωματικὸς, εἴτε ἄλλος πολίτης ὅποιας δήποτε ἡλικίας
καὶ τάξεως τύχῃ, ἥθελεν ἐνοχλήσῃ ἢ ὑβρίσῃ ἢ κτυπήσῃ τινὰ
τῶν στρατιωτῶν, ὁ τοιοῦτος οὐ μόνον θέλει εἶναι ἔγκαταλε-
λειμμένος ἀπὸ πᾶσαν προστασίαν καὶ ὑπεράσπισιν τῶν Ἀρ-
χῶν, ἀλλὰ θέλει πάραδιδεῖθαι πάραντα εἰς τὴν αὐστηρο-
τάτην τῶν Κριτηρίων τιμωρίαν, καὶ ὡς θέντης θέλει εἶναι
εἰς τὴν αἰώνιον ἀποστροφὴν καὶ μῆσο; τῶν Ἀρχηγῶν καὶ ὅλου
τοῦ Κόσμου.

Ἐν Χρυσῷ (Φωκίδας), τῇ 8 Νοεμβρίου 1825.

‘Ο Πατριώτης καὶ ἀδελφός σας ΙΩ. ΓΚΟΥΡΑΣ.

Εἰς τὰς 25 Ὁκτωβρίου (1825) φύγουσι διὰ νυκτὸς οἱ ἐν
τῇ πόλει τῶν Σαλώνων ἀποκλεισμένοι, κκταδιωχθέντες ἀκο-
λούθως ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας. Μέτε, διαλυθείστης τῆς πολιορκίας,
ἐπανέρχονται πολλοὶ εἰς Ἀθήνας, μεθ' ὧν καὶ ὁ Φρούραρχος
Ἀθηνῶν. Διτις ἀμέσως μαθητεύει εἰς Σχολείον τῆς Τακτικῆς,
τὸ διποίον ἀνοιξεν εἰς τὴν οἰκίαν του, ἔξκολουθῶν τὰ γρέη του
δμοίως μὲν στρατιώτην, ἔχων συνοπαδούς καὶ ἄλλους πολλούς
ἐκ τῆς Φρουρᾶς—Ταύτοχρόνως καὶ ὁ στρατηγὸς Μακρυγιάν-
νης ἐμβαίνει εἰς τὴν Τάξιν, καὶ ἀμιλλάται εἰς τὴν πρόσοδον.

Ο Γκούρας δὲ ἔκδίδει καὶ τὸ ἀκόλουθον πρός τοὺς Ἑλληνας.

» Τὸν πρῶτον χρόνον Φίλτατοι ὄμογενεῖς, τοῦ Ἰεροῦ ἡμῶν
ἄγῶνος ἐκινηθῆμεν κατὰ τῶν Τυράννων μας ὅπως ἐτύχομεν,
ἀπλοι, ἀνάρχοι, καὶ στερημένοι ἀπὸ πολιτικᾶς καὶ πολεμικᾶς
γνώσεις. Ο θεὸς δμως εὐλόγησε τὰ ἔργα μας· καὶ εἰς δίλγον
καιροῦ διάττημα ἐνικήσαμεν τὸν ἔχθρον κατὰ ξηρὰν καὶ
θάλασσαν.

» Οι Φωτισμένοι τῆς Εύρώπης λαοί, καὶ ὅσοι μὲ αὐτοὺς συνανεστράφησαν, ἐπαινοῦσαν τότε καὶ ἔθαύμαζον τὰ κατορθώματα τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ μᾶς ἐσυμβούλευαν συχνὰ νὰ παύσωμεν τὴν ἀναρχίαν, συνιστῶντες Διοκησιν δμοῖσαν μὲ ἑκείνας τῶν θασιλευομένων Ἐθνῶν τῆς Εύρώπης, καὶ νὰ διορθώσωμεν τὸ πολεμικόν μας, λαμβάνοντες μαζὶ μὲ τὸ Ἀτακτὸν καὶ Ταχτικὸν στρατιωτικόν· ἐσυστήσαμεν νόμους καὶ προσωριγὴν Διοκησιν, δπαλαν αἱ περιστάτεις ἐσυγχώρησαν· ἀλλὰ δὲν ἐφωδιάσθη μὲ δῆλο ἔκεινα τὰ οὔσιωδῶς; ἀναγκαῖα πρὸς στέρεωσίν της.

» Λν τὸ πολεμικόν μας δὲν ἔμεινεν ὡς τὴν σήμερον, καθὼς ἔκεινο τοῦ πρώτου, ἀτακτὸν λέγω, ἀγύμναστον, χωρὶς κανόνας, καὶ κινούμενον, ὡς ἐφανετο εἰς τὸν καθένα Όπλαρχηγὸν εὗλογον, ἡ Ἑλλὰς ηθελεν εἶναι εἰς διαφορετικὴν κατάστασιν.

» Ή ἔλλειψις λοιπὸν Ταχτικοῦ στρατιωτικοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπροξένησε πολλὰ κακὰ, καὶ ἐμπόδισε τὴν πρόοδον καὶ ἀνεξαρτησίαν τοῦ Ἐθνους. Τὸν περὶ στρατολογίας τῆς Διοικήσεως νόμον εἰδάμεν δῆλον ἀλλὰ τὶς ὠφέλειαν δὲν τὸν ἐναγκαλισθῶμεν; Οἵτινες προθύμως καὶ μὲ στερεὰν ἀπόδρασιν νὰ συνδράμωμεν διὰ νὰ ἐνεργηθῇ. Ἀρχιερεῖς οἱ ποιμένες τῶν λαῶν, Ἱερεῖς καὶ λειτουργοὶ τοῦ Ὑψίστου, Ὑπάλληλοι τῆς Διοικήσεως, Ὑπουργοὶ, Στρατηγοὶ καὶ Όπλαρχοί τῆς Ἑλλάδος, Ἑλληνες Ὄμογενεῖς, παντὸς βαθμοῦ καὶ ἀξιώματος, Φιλέλληνες ἀλλογενεῖς, διατρίβοντες εἰς τὴν Ἑλλάδα, φωνὴ οὐράνιος τὴν σήμερον μᾶς προσκαλεῖ δῆλους, νὰ συντρέξωμεν μὲ τὰς συμβουλὰς καὶ μὲ τὸ παράδειγμα, διὰ νὰ προοδεύσῃ τὸ Ταχτικὸν στρατιωτικόν. Καθένας πρέπει νὰ μεταχειρισθῇ, δσα μέσα καὶ τρόπους ἔχει, διὰ νὰ ἐμψυχωθῶσιν οἱ Ἑλληνες, νὰ περιπτήσουν τὸν νέον τοῦτον δρόμον, καὶ ἀγῶνα, δστις εἶναι ἐλαφρότερος τῶν δεινῶν, δσα ἀπειλοῦσι τὴν Πατρίδα. Τὰ ιερὰ τῶν ἀποθανόντων διὰ τὴν ἐλευθερίαν λείψανα, φωνάζουν ἐκδίκησιν κατὰ τοῦ Σατράπου τῆς Αἴγυπτου. Αὐτὸς μὲ ὄλιγα Ταχτικὰ σώματα ἔνεκησε καὶ περισσότερα καὶ δυνατώτερα Ἑλληνικὰ ἀτακτα ἔδικά μας. Πατριάρχαι, Ἀρχιερεῖς καὶ Ἱερεῖς παρανάλωμα γενόμενοι τῆς λύσσης τοῦ Τυράννου, συμβουλεύοντες ἀπὸ τοὺς τάφους

των, νὰ συστηθῇ Τακτικόν. Οἱ Ὀπλαρχγοὶ καὶ ἀπλῶς οἱ ἀδελφοὶ μας Ἑλλήνες, δοἱ ἔγειναν θύματα ὑπὲρ τῆς Πίστεως ἐν τῷ μεταξὺ τῆς πενταετίας, καὶ αὐτοὶ Τακτικὸν φωνάζουν ἀπὸ τοὺς τάφους. Αὐτοὶ οἱ τόποι δπου οἱ πρόγονοὶ μας κατετρόπωσαν μυριάδας Βαρβάρων ὀλίγοις ὅντες, καλῶς τεταγμένοι, τὴν σύστασιν τοῦ Τακτικοῦ, χωρὶς φωνὴν μῆς παραγγέλλουν. Τέλος πάντων αὐταὶ αἱ γυναῖκες, τὰ κοράσια, καὶ τὰ ἀδύνατα τῆς Ἑλλάδος; νήπια, τοῦ Τακτικοῦ τὴν πρόσδον διανοοῦνται ὡς ἀσυλόν των εἰς τὸ ἔξτης.

» Τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ ἔχωμεν καὶ ἀτακτα στρατεύματα τὴν Ἐλέπω κ' ἐγὼ, καθὼς καὶ ἄλλοι, καὶ διὰ τὴν θέσιν τῆς Ἑλλάδος, καὶ διὰ τὰς προλήψεις τοῦ ἔχθροῦ, καὶ δι' ἄλλους λόγους. Μόλον τοῦτα καὶ ἐγὼ αὐτὸς κατ' ἐπιταγὴν τῆς Σεΐσης Διοικήσεως γυμνάζομαι εἰς τὸ Τακτικόν. Καὶ παρακινῶ καὶ Ὀπλαρχηγοὺς καὶ στρατιώτας, καὶ κάθε ἄλλον Πολίτην, νὰ ἀκολουθήσωμεν τοῦτον τὸν ἕρον ἀγῶνα· ὥστε οἱ μὲν Ὀπλαρχηγοὶ νὰ κατασταθοῦν ἄξιοις νὰ ὁδηγήσουν ἐν καιφῷ ἀνάγκης σρατιώτας, μὴ λειποτακτοῦντας. Οἱ δὲ σρατιώται νὰ ἀποφύγωσι τὰ δεινὰ καὶ ἐλλείψεις, διὰ ἔως τώρα ἀκολουθοῦσαν εἰς τὸ ἀτακτον διὰ πολλοὺς λόγους· οἱ δὲ Πολίται μόνιμον πολεμικὸν ἔχοντες, νὰ ἔλπισουν τὴν ἀσφάλειαν τῆς Πατρέδος.

» Αἱ Ἀθήναι ὑπῆρξαν παλαιόθεν Σχολεῖον τῶν τεχνῶν καὶ Ἐπιστημῶν· ἡ θέσις αὗτη ἔξυπνεῖ εἰς τὸν νοῦν παντὸς Ἑλλήνος αἰσθήματα ἐλευθερίας, καὶ ἔρωτα τακτικῆς Πολεμικῆς. Άν τὸ σύχλ τῆς Πατρέδος κάμη, ὥστε ἀπὸ τὰς Ἀθήνας νὰ ἔξελθουν καὶ τὴν σήμερον Τακτικὰ Ἑλληνικὰ Σώματα, νὰ κατατροπώσουν τοὺς Αἴγυπτούς, τί δόξα διὰ τὴν ἐλλάδα! καὶ ποία καταιχύνῃ εἰς τοὺς ἔχθροὺς τῆς Χριστιανεκῆς Πίστεως.

Τῇ 10 Δεκεμβρίου 1825.

«Ο Συμπολίτης σας Ιω. Γκούρας.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

Ἐν τοσούτῳ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπιμελοῦντο μὲ σχι ὀλιγώτερον ζῆλον καὶ τὰ περὶ τὰς Μούσας καὶ τὴν Παιδείαν. Ή Νεολαία

ἐπροχώρει εἰς τὰ μαθήματα· καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν γένετο ἡμέραν παρ' ἡμέραν. Τὸ 1825 ἔτος παρῆλθεν εύτυχῶς εἰς τὰς προόδους. Τὸ 1826 ἦθελε φέρη εύτυχεστέρας καὶ πολὺ μεγαλητέρας, ἀν κατ' αὐτὸ δὲν ἦθελε συμβῆ ἢ πιῶτις τοῦ Μεσολογγίου, καὶ ἐπομένως ἢ πολιορκία τῶν Ἀθηνῶν. Διὰ νὰ ἔχωσιν οἱ μεταγενέστεροι γνῶσιν τινα τῆς τωρινῆς καταστάσεως τῶν Σχολείων τῶν Ἀθηνῶν, ἔκθέτω τὰ πρακτικὰ τῶν Διδασκάλων τῶν ἀλληλοδιδακτικῶν Σχολείων, καὶ τὴν ἐπιστολὴν τῶν Ἐφόρων τῆς Φ. Ἐταιρείας πρὸς τὴν Διοίκησιν, ἐκ τῆς δοπίας γίνεται δῆλον ἢ περὶ τῶν Μουσῶν ἐπιμέλεια.

Πρὸς τὸ Σεβαστὸν Ἐκτελεστικὸν Σῶμα.

«Δρκετὰ ἔδειξεν ἕως τώρα ἡ Σεβαστὴ Διοίκησις τῆς Ἑλλάδος πόσον εἶναι προνοητικὴ καὶ εὐδιάθετο; Διὰ τὴν ἀκριβῆ συντήρησιν τῶν ἀρχαίων λειψάνων τῶν ὥραιών τεχνῶν, τὰ δοπία εἰσέτι καλλωπίζουν καὶ λαμπρύνουν τὸ Ἑλληνικὸν ἔδαφος. Εἴναι ἀπὸ τὰ ίερὰ καθήκοντα τῆς Ἐταιρείας εἶναι καὶ ἡ περὶ ταῦτα ἐνδεχομένη ἐπιμέλεια καὶ συνδρομή. Οθεν ἡμεῖς πληροφορούμενοι, διτι κατὰ συνέπειαν τοῦ περὶ ἑκποιήσεως Νόμου, μέλλουν νὰ πωληθῶσι κατ' αὐτὰς ἐθνικὰ κτῖρια εἰς τὴν Πόλιν τῶν Ἀθηνῶν· καὶ γνωρίζοντες πόσον ἡ περίστασις δύναται νὰ συνεισφέρῃ εἰς τὸ νὰ λάβωσι διὰ πάντα κάποιαν περίθαλψιν καὶ πρέπουσαν θέσιν πολλὰ ἀρχαῖα οἰκοδομήματα, κακῶς περιπλεγμένα μέσα εἰς τὴν κακὴν μορφὴν, τὴν ὁποίαν εἶχε δώσῃ ἡ Βαρθερότης καὶ ἀμάθεια πρὸ αἰώνων εἰς αὐτὴν τὴν Πόλιν, καὶ τρέχοντα τὸν κίνδυνον τῆς παντελοῦς ἔξοντάσεως τῶν, καὶ εἰς αὐτὰς μάλιστα τοῦ πολέμου τὰς περιστάσεις, θεωροῦμεν ὡς χρέος μας νὰ ὑπενθυμήσωμεν τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν Σεβαστὴν Διοίκησιν, παρακαλοῦντες ἐν ὀνόματι τῆς ἀρχαίκης ἔκείνης Ἑλληνικῆς δόξης νὰ ἐνεργηθῶσιν ἐν καιρῷ τὰ δέοντα εἰς στερέωτιν τοῦ κοινωφελοῦς προβλήματός μας. Μία ἐπιτροπὴ συγκειμένη ἀπὸ τοπικὰς Ἀρχὰς, ἀπὸ τὸν Φιλόμουσον Συνταγματάρχην Φαββιέρ, καὶ ἀπὸ ἡμᾶς, τολμῶμεν νὰ εἴπωμεν, ἐὰν ἔγκρινη ἡ Σεβαστὴ Διοίκησις, συνακούομένη μετὰ τῆς ἐνταῦθα ἐπὶ τῆς ἑκποιήσεως ἐπιτροπῆς, δύναται καὶ γνωρίζει νὰ ἐπιστατήσῃ εἰς

οσά ἀφορῶσι τὴν ἀξιέπαινον ἔκθασιν τοῦ ἐπιχειρήματος· ἔχουσα δηλονότι τὴν ἀδείαν νὰ μὴ συγχωρήσῃ τὴν ἐκποίησιν μέρους τόπων ἐθνικῶν, ὅταν φανῆ συντεῖνον εἰς τὸν σκοπόν· καὶ ἀκόμη νὰ ρίψῃ κάτω, ἀν εἶναι ἀνάγκη, καὶ κάρμαίαν νεωτέραν συθράν οἰκοδομήν, ἥτις ἦθελεν εὑρεθῆ νὰ γειτνιάζῃ παρὰ πολὺ εἰς ἀρχαῖον κτίριον, καὶ νὰ ἐπαπειλῇ τὸν κίνδυνον τῆς φθορᾶς ἀπὸ περιστατικὸν πυρός.

» Ή τοιαύτη Ἐπιτροπὴ δύναται κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον νὰ προσέξῃ ἀδείᾳ τῆς Διοικήσεως καὶ εἰς διορθώσεις ὁδῶν: καὶ εἴτι τοιοῦτον δυνατὸν εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις ἤθελεν ἀποβλέπῃ πρὸς καλὴν διάταξιν τῆς Πόλεως. Δὲν πρόκειται ἐκ τούτου κάρμαία ζημία εἰς τὸ Ἑθνικὸν Ταμεῖον, ἀλλὰ καὶ μικρᾶς θυσίας δοθείσης, αὐτη θέλει εἶναι τὸ μηδὲν, ὡς πρὸς τὴν ἀσφάλειαν τῶν ἀνεκτιμήτων ἑκείνων τῆς Ἑλλάδος θησαυρῶν, καὶ τὸν καλὸν τῆς Πόλεως σχηματισμόν.

Η περοῦσα μας ἐλπίζομεν νὰ ἀξιωθῇ τῆς ἀνηκούσης προσοχῆς τῆς Σ. Διοικήσεως, καὶ νὰ χαροποιηθῶμεν ταχέως μὲ τὰς ἀναλόγους ἀποφάσεις της πρὸς τὰ ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἑλλάδος ταῦτα αἰσθήματα τῆς ἡμετέρας Ἐταιρείας.

Ὑποσειμειούμεθα μὲ τὸ ἀνῆκον σέβας.

Τῷ 18 Ιανουαρίου 1826.

Oἱ Ἔφοροι τῆς Φιλ. Ἐταιρείας

ΤΑΛΑΝΤΙΟΥ ΝΕΟΦΥΤΟΣ

ΙΩ. ΓΚΟΥΡΑΣ

ΓΡΟΠΙΟΣ

Μ. ΤΥΡΝΑΒΙΤΗΣ

Ο Γραμμ. Ν. ΚΑΡΟΡΗΣ •.

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΩΝ

Σελαστοὶ Ἔφοροι τῆς Φ. Ἐταιρείας.

Ἐπειδὴ ἐτελείωσεν ὁ διωρισμένος μοι εὗτος περῶτος χρόνος, ἀφοῦ ἐνεπιστεύθη τοῦτο τὸ Ἀλληλοδιδακτικὸν Σχολεῖον τοῦ Παρθενῶνος· καὶ ὡς χρέος μου ἀπαραίτητον ἀναφέρω ὡς ἔξις τὰ πρακτικά μου.

Κατ' ἀρχὰς ἀπεφασίσθη νὰ σπουδάζωσι μόνον τὰ Κορά-

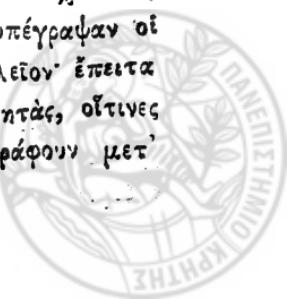
εια, καὶ ἔως νὰ γεμίσῃ δὲ ἀριθμὸς τοῦ Σχολείου νὰ σπουδάζωσι καὶ μικρὰ ἀρσενικὰ παιδία, τὰ δὲ ἄλλα εἴτε μικρὰ εἴτε μεγάλα νὰ σπουδάζωσιν εἰς τὸ ἄλλο Ἀλληλ. Σχολεῖον τῶν ἀρρένων.

Αἱ Παρθένοι, αἵτινες ἡδη σπουδάζουσιν, εἶναι 52 καὶ ἄλλα τόσα μικρὰ ἀρσενικά.

Τὸ πρώτη σπουδάζουν τὸ γράψιμον καλλιγραφικῶς, εἰτα τὴν ἀνάγνωσιν, ὅλα τὰ μαθήματά των ἐτύνθεσα εἰς τὴν ὁμιλουμένην γλῶσσάν μας.

Ἡ ἀνάγνωσις εἶναι εἰς τρεῖς Τάξεις, ἢ ἀ εἰς τὸ δεύτερον μέρος τῆς γραμματικῆς, τὰς κλίσεις, καὶ τὰς συζυγίας· ἢ δὲ εἰς τὸ πρῶτον μέρος· ἢ γ εἰς τὸν συλλαβισμὸν καὶ λέξεις· παραδίδονται καὶ τὴν ἀγίαν Γραφὴν ἐκ διαλειμμάτων κοινῶς. Μετὰ τὸ γεῦμα γράφουν εἰς τὰς πλάκας τῶν οἱ ἀρχαριώτεροι τὰ πρῶτα σχῆματα τῆς Γεωμετρίας, καὶ οἱ δυνατώτεροι ἀπὸ ἐν σχῆμα τῶν γεωγραφικῶν Πινάκων, καὶ τὴν Ἀριθμητικήν.

Σεβαστοὶ Ἐφοροι, ἵξεύρετε δτι ἐν Σχολεῖον τοιοῦτον παρασταῖνει συνεπτυγμένως ἔθνος δλόκληρον· διὰ τοῦτο πρέπει νὰ είναι ὄργανοι σμένον ὁπωσοῦν κατὰ πολειτικὸν σύστημα ἐνδε ἔθνους, δπου ὁ μαθητὴς νὰ συνειθίζῃ μικρόθεν νὰ διοικῇ καὶ νὰ διοικήται κατὰ τοὺς νόμους. Ἐπρόβαλον κατὰ πρῶτον εἰς τὸ κοινὸν τοῦ Σχολείου, δτι κάθε ἔθνος ἔχει νόμους, καὶ δπως γράφει ὁ νόμος, πορεύονται οι ἀνθρωποι· διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εἰς τὸ Σχολεῖον μας πρέπει νὰ γράψωμεν νόμους, καὶ δπως γράφει ὁ νόμος, νὰ πορευώμεθα. Είτα ἐπρόβαλα καὶ ἐκλέχθησαν ἀπὸ τὸ Κοινὸν τοῦ Σχολείου διὰ ψήφων ἐννέα Νομοθέται· καὶ ἐγὼ δέκα, καθὼς φαίνεται εἰς τὸ Σχολεῖον ἡ τοιαύτη προκήρυξις· καὶ οὗτως ἐσυστήσαμεν τοὺς νόμους τοῦ Σχολείου τούτου· καὶ ἀφοῦ τοὺς ἀνεγνώσκαμεν πεχρόησίᾳ εἰς τὸ Σχολεῖον, εἰς τοὺς δποὺς ἔστερζαν δλοι, τότε τοὺς ὑπέγραψαν οἱ διωρισμένοι νομοθέται, ὡς φχίνονται εἰς τὸ Σχολεῖον ἐπειτα κατ' ἐιλογὴν τοῦ Κοινοῦ μας διώρισα τοὺς διοικητάς, οἵτινες συνιστῶσι τὴν Διοίκησιν τοῦ Σχολείου, καὶ συνυπογράφουν μετ' ἐμοῦ, καθὼς βλέπετε τὰς ἀναφορὰς μου.

Τὴν Εὐφροσύνην Ἀναστασίου Λιδωρίκην (α) γενικὸν Παιδονόμον· τὴν Αἰχκτερίναν Θ. Α. Χωματικοῦ (β) γενικὸν διερμηνευτήν· τὴν Μαργαρίταν Κ. Βιτάλη (γ) καὶ τὴν σοφίαν Γεωργίαν (δ) γενικοὺς εὔτεχίας· τὴν Σοφίαν Ν. Λογ. Χωματικοῦ, καὶ τὴν Βενετζίναν Δάμπρου Νάκου γενικοὺς ἐπιθεωρητάς· τὴν Μαρίαν Φίλωνος; (ε) καὶ τὴν Ἑλισάβετ Δάμπρου ἀλιευκοπούλου (ζ) γενικοὺς ἐπιστάτας.

Κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν μαθητῶν διωρίσθησαν εἰς τὸ ἔδιον ὑπούργημα καὶ ἀπὸ δύο.

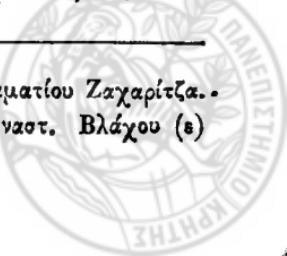
A'. Τὰ χρέη τοῦ Διδασκάλου εἶναι, ἐπειδὴ παρασταίνει τρόπον τινα Βουλευτικὸν, νὰ συμβούλευεται τοὺς πεπαιδευμένους, νὰ συνθέτῃ καὶ νὰ διορίζῃ δῆλα τὰ μαθήματα· καὶ τὰ ὅσα εἰς τὸν δργανισμὸν τοῦ Σχολείου χρειάζονται.

B'. Τὰ χρέη τοῦ γεν. Παιδονόμου εἶναι, ἐπειδὴ αὐτὸς παρασταίνει τρόπον τινὰ ἐκτελεστικὸν, νὰ ἐκτελῇ, δῆλα ἀπὸ τὸν Διδάσκαλον διαταχθῆ, πρὸς τοὺς ἄλλους ὑπουργοὺς, καὶ ἔκεινοι πρὸς τοὺς μαθητάς· νὰ συρίζῃ μὲ συρήκτρων διὰς νὰ σιωποῦν οἱ μαθηταί, νὰ λέγῃ τὴν προσευχὴν, νὰ συρίζῃ διὰ νὰ ἀλλάξουν, ή νὰ τελειώνουν οἱ μαθηταί τὰ μαθήματα, ή τὰ περιπταχματά των, νὰ προσέχῃ ἀν οἱ ἄλλοι ὑπουργοὶ ἐκτελοῦν τὰ χρέη των. Εἰς ἔλλειψιν ἀνωτέρου ὑπουργοῦ, διορίζεται ὁ ἀκόλουθος ὑπουργὸς νὰ ἐκτελῇ καὶ τὰ χρέη ἔκεινου.

Ο τοιοῦτος Τίτλος γεν. Παιδονόμου ἀνήκει εἰς τὸν Διδάσκαλον, καὶ ἐπειδὴ αὐτὸς ἐκτελεῖ τὰ χρέη τοῦ Διδασκάλου, διὰ τοῦτο ἐδόθη εἰς αὐτὴν.

G'. Τὰ χρέη τοῦ Γεν. Ἐρμηνευτοῦ εἶναι, ἐπειδὴ αὐτὸς παριστάνει τρόπον τινὰ τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν, νὰ διορίζῃ καθημερινῶς δῆλους τοὺς Ἐρμηνευτὰς τῆς Γραφῆς, τῆς ἀναγνώσεως, καὶ ἀριθμητικῆς· νὰ κτυπᾷ τὸν Κώδωνα, ὅταν θὰ εἰσέρχωνται οἱ μαθηταί εἰς τὸ Σχολεῖον, ή δταν

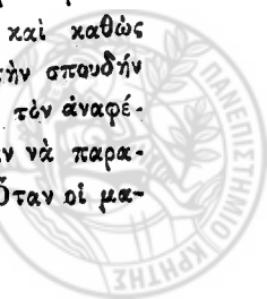
(α) Ἀπέθανεν αὐτη ἄγαμος. (β) σύζυγον νῦν Σταματίου Ζαχαρίτζα. - (γ) νῦν δὲ σύζυγον Γ. Ψύλλα. (δ) νῦν σύζυγον Ἀναστ. Βλάχου (ε) σύζυγον Δ. Νάκου (ζ) νῦν χήραν Γ. Κτενα.

ἄλλοτε θὰ περιπατήσουν, ἢ ὅταν διορθώσουν· οἱ Ἐρμηνευταὶ κάμνουν καὶ τὰ σχῆματα διὰ νὰ σφογγίσουν τὰς πλάκας των.

Δ'. Τὰ χρέη τοῦ Γεν. Εύταξία εἶναι, ἐπειδὴ αὐτὸς παραστάνει τρόπου τινὰ τὸ "Ὕποιργεῖον τῆς Ἀστυνομίας, ἔχει καὶ τοὺς ὑπ' αὐτῷ δύο, τὸν Γεν. ἐπιθεωρητὴν καὶ τὸν Γεν. Ἐπιστάτην νὰ διορίζῃ καθηγερινῶς δύο ἢ τρίκινες πατακταὶ παιδία νὰ φυλάττουν τὴν εὔταξίν τοῦ Σχολείου· αὐτὰ μόνον ἔχουν τὴν ἀδειαν νὰ κρεμοῦν εἰς τὸν λαιμὸν τῶν πταιστῶν τὸ παράστημα, δῆμος μὲ τὴν γνώμην τῶν συμμαθητῶν τοῦ πταίστου, νὰ λέγῃ τὰ ὄνόματα τῶν παιδίων, ἢ νὰ διορίζῃ ἄλλον διὰ νὰ βεβαιωθῇ ποτὲ παιδίκια λείπουν, νὰ λαμβάνῃ λογαριασμὸν καθ' ἔκάστην τοῦ γεν. ἐπιθεωρητοῦ, καὶ τοῦ γεν. ἐπιστάτου, ἀν ἐκτελοῦν τὰ χρέη των.

Ἐ. Τὰ χρέη τοῦ γεν. ἐπιστάτου εἶναι, εἴτε τὸ πρώτη εἴτε τὸ μετημέριον, ὅταν ἔλθουν οἱ μαθηταὶ νὰ τοὺς θέτῃ κατὰ τάξεις ἔξωθεν εἰς τὸ προσύλιον τοῦ Σχολείου, νὰ διορίζῃ μαθητὰς, διὰ νὰ τοὺς κάμνουν διδασκαλίαν εἰς δοσα μαθηματαὶ παραδίδονται. Διορίζει δύο ἢ τρία παιδία νὰ φέρουν νερὸν, νὰ σαρώνουν τὸ Σχολεῖον, ἢ καὶ τὸ προσύλιον. Διορίζει καθ' ἥμέλαν ἔνα θυρωρὸν, τὸν δποῖον προστάζει αὐστηρὰ νὰ μὴν ἀρίνη χωρὶς τὴν ἀδειαν τοῦ διδασκάλου, ἢ τοῦ γεν. Παιδονόμου νὰ εἰσέρχεται κανές μέσα εἰς τὸ σχολεῖον. Ο γεν. Ἐπιστάτης, πρὸ τοῦ νὰ ειτέλθουν οἱ μαθηταὶ ἐμβαλνει καὶ ἔξετάζει τὰ τοῦ Σχολείου, ἀν εἶναι ὅλα εἰς τὸν τόπον των, ἀν τὰ σχοινία τῶν σχιζίνων πλακῶν θαστοῦν· ἐπειτα ἔσταζει τὰ κονδύλια τῶν ἀρχαρίων μαθητῶν, καὶ τοὺς χαρακόνει μὲ τὸ μολυβδοχόνδυλον διὰ τὴν γραφήν. Ὅταν ἔλθῃ ἡ διωρισμένη ὥρα διὰ νὰ ἐμβαίνουν οἱ μαθηταὶ εἰς τὸ Σχολεῖον, στέκεται εἰς τὴν θύραν καὶ ἔξετάζει ὄμοιον μὲ τὸν θυρωρὸν τοὺς μαθητὰς ἀν εἶναι εὐπρεπισμένοι, καὶ καθὼς γράψει δόνμος· ἀν ἔχωσιν δοσα χρειάζονται διὰ τὴν σπουδὴν των· ἀν εὕρωσι κανένα παραβάντα τὸν νόμον, τὸν ἀναφέρονταν εἰς τοὺς διωρισμένους ἀπὸ τὸν γεν. Εύταξίαν νὰ παρασημοφορθῇ, διὰ νὰ ἀναφερθῇ εἰς τὸ κριτήριον. Ὅταν οἱ μα-

θηταὶ ἔμβωσιν εἰς τὸ Σχολεῖον, δὲν ἔχουσιν τὴν ἀδειὰν κατὰ τὴν θέλησίν των νὰ ἔργαζον, εἰ μὴ μόνον μίαν ή δύο φοράς τὸ πρωτό. διοιώσις καὶ μετὰ τὸ γεῦμα, δείχνοντες εἰς τὸν θυρωρὸν ἐν μικρὸν πινακίδιον ἀπόδεικτικὸν τῆς εὐταξίας των, χωρὶς αὐτὸν ἀν εὔρεθῇ ἔξω μαθητής, παιδεύεται (τιμωρεῖται). Όταν ἀπολύσουν, κλείει τὴν θύραν καὶ διδεῖ τὸ κλειδί εἰς τὸν Διδάσκαλον, η εἰς τὸν γεν. παιδὸν δμον.

σ' Τὰ χρέη τοῦ Γεν. Ἐπιθεωρητοῦ εἶναι ἀ. νὰ ἔξετάζῃ κάθε θμέραν τοὺς διορισμένους ἐπιθεωρητὰς τῶν ἐνοριῶν, ἀν εὐτάκτησαν οἱ μαθηταὶ εἰς τὴν δόδον (ἀγυιὰν) διαν ἀπελύθησαν, καὶ β' ἀν ἡλθον δῆλοι οἱ μαθηταὶ των· καὶ γ' διοιτ ἔλειψαν, καὶ εἴτα ἐλθόντες, ἀν ἔφερον ἀπόδειξιν ἀπὸ τοὺς γονεῖς των, εἰδὲ καὶ δὲν ἔφερον νὰ τοὺς ἀναφέρῃ νὰ παρασημοφορεῖθωσι, διὰ νὰ παρασταθοῦν εἰς τὸ Κριτήριον.

Αὐτοὶ οἱ ἔξ διωρισμένοι Διοικηταὶ ἐλαθον ἐνσφράγιστον τῆς 'Επαιρείας, καὶ ἐνυπόγραφον παρ' ἐμοῦ θραβεῖον ἐπιγεγραμμένον κατὰ τὸ ὑπούργημά του ἔκχετος.

'Εξακολουθοῦν τὰ μαθήματά των καθὼς καὶ ἄλλοι μαθηταὶ συγχρόνως.

Ἐίναι εἰς χρέος νὰ ἔρχωνται ἐν τέταρτον πρὸ τῆς διορισμένης ὥρας τῶν μαθητῶν.

Ἄφοῦ οἱ διωρισμένοι νομοθέται ἐσύνθεσαν τοὺς νόμους, καὶ ἐκλέγθησαν οἱ Διοικηταὶ τοῦ Σχολείου, ἐκλέχθησαν μετὰ ταῦτα διὰ ψήφων ἀπὸ τὴν ἀ, β, καὶ γ, τάξιν οἱ Κριταὶ δέκα τὸν ἀριθμὸν, Δρακούλα Νιάνζου (α), Πηγὴ Π. Σκουζέ (β), Σεβαστιανὴ Σπ. Βενάρδου (γ), Μαρία Σπ. Παλαιολόγου, Σοφία Π. Τυρναβίτου (δ), Εύφροσύνη Αρμάση, Μαρία Μισαραλιώτη (ε), Δεσποινὴ Λεώνη (Ϛ), Αἰκατερίνα Μ. Δεοδοσίου, καὶ Ἑγώ.

'Η περὶ τοῦ Κριτηρίου προκήρυξις φαίνεται εἰς τὸ Σχολεῖον εἰς τέσσαρα μέρη. Ἐγραψα τὰς τέσσαρας γενικὰς ἀρ-

(α) Ἡ εὐφυὴς αὗτη νεάνις ἀπέθανεν εἰς τὸν πέμπτον τοκετόν της γυνὴ οὖσα Νικολάεου Μπόνη. (β) νῦν σύζυγος τοῦ Γάλλου Πομερέτου. (γ) γυνὴ Σταλ. Τζίγκρη. (δ) νῦν χήρα Γ. Κάλκου. (ε) τέθηκεν ἔγγαρος εἰς σύζυγος Β. Μανιατοπούλου.

τὰς Σωφροσύνην, Δικαιοσύνην, Φρόντισιν, Ἀνδρίαν, ὡστε δὲ Δικαιοσύνην ἐγράψη ἀναθεν τῶν Νόμων. Τὸ Κριτήριον γένεται δις τῆς ἡμέρας ὅταν θὰ ἀπολύσουν οἱ μαθηταὶ. Τὸ Κριτήριον ἀποβλέπει περισσότερον εἰς συμβουλὴν καὶ δικαιοσύνην παρὰ εἰς ποινὴν οἱ Διοικηταὶ καὶ οἱ Κριταὶ ἀλλάζουν εἰς ἕνα μῆνα, ἢ εἰς ἔνα χρόνον.

Σεβαστοί Εἴδοροι, παρακαλῶ νὰ κρίνετε εὔμενῶ; τὰ πρακτικά μου, καὶ νὰ δώσετε εἰς αὐτὰ τὴν ψῆφόν σας. Ναὶ μὲν παιδικὰ, ἀλλ᾽ ἀποβλέποντα νὰ ὀργανίσουν καλοὺς Πολίτας.

Μένω μὲ Βαθύτατον σέβας.

Τῇ 3 Ιαν. 1826 Σχολεῖον Παρθενῶνος.

‘Ο Διδάσκαλος Ν. Νικητόπουλος (α).

Τὰ πρακτικὰ τοῦ Διδασκάλου τῶν ἀρρένων ἔκρινα περιττὸν νὰ τὰ συμπεριλάβω ἐνταῦθα, ἐπειδὴ ἡ μέθοδος του εἶναι σχεδὸν ἀπαράλλακτος μὲ τὰς λοιπὰς τῶν ἀλληλοδιδακτικῶν. Μαθηταὶ δὲ ἄρρενες ἦσαν ὑπὲρ τοὺς τριακοσίους.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λοιπὸν δύναται δὲ καθεὶς νὰ ιδεασθῇ τὰς ἀρχὰς τῶν Ἑλληνικῶν μαθημάτων καὶ τὴν κατάστασιν τῆς νεολαίας, δποίᾳ ὑπῆρχε τῷ δόντι κατ’ ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἐν μέσῳ πολέμου, ἔχθρικῆς καταδρομῆς, καὶ ἐλλείψεως τῶν μέσων καὶ ἀναγκαίων. Τὸ πρᾶγμα μὲν φαίνεται μικρὸν θεωρούμενον εἰς τὸ μέγεθός του ἀλλ’ εἰς ἐκείνας τὰς ἡμέρας ἦτον εἰς ἄκρον μέγα καὶ ἡ προθυμία καὶ δὲ ζῆλος τῶν Ἀθηναίων περὶ τὴν παιδείαν ἦτον μέγχες καὶ πολὺς καθότι εἰς κάρυπταν ἀλλὰν Πόλιν τῆς ἐλευθέρχες Ἑλλάδος δυναμένην νὰ ἔχῃ Σχολεῖα, δὲν ἔβλεπες Σχολεῖον. Τὰ δὲ Σχολεῖα τῶν ὑψηλοτέρων μαθημάτων προώθεισαν καὶ αὐτὰ ἀναλόγως· Διδάσκαλοι τῆς ‘Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας’ ἦσαν τρεῖς, τῶν Μαθηματικῶν εἷς, τῆς Γαλλικῆς καὶ Ἀγγλικῆς εἷς ἔτερος.

(α) Οὗτος ἀπῆλαυσε γενικὴν ὑπόληψιν τῶν Ἀθηναίων διὰ τὴν σώφρονα διαγωγήν του. ἐτελεύτησε δὲ τῷ 1848.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Ἐπειδὴ δὲ τὸ Τακτικὸν Σῶμα τῷ μέρᾳ παρ' ἡμέραν ἐνδυναμοῦτο καὶ ἐπροχώρει εἰς αὐξῆσιν, ἐνταυτῷ καὶ ἐτελειοποιεῖτο εἰς τὰς γυμνάστεις τούς, καὶ ἐκ τούτου παρακινημένος ὁ Ἀρχηγὸς αὐτοῦ, ἐμελέτητε πρῶτον δεῖγμα ἐπιχειρήματος πολεμικοῦ, χρεωστοῦμεν νὰ ἀναδεχθῶμεν καὶ τὴν περὶ τούτου διήγησιν ὡς ἀχώριστον ἀπὸ τὰς γρονικὰ τῶν Ἀθηνῶν. Ός ἀναγκαῖα δὲν δύναμαι νὰ ἀπορύγω καὶ τὰ ἔξτις μικρὰ προλεγόμενα.

Όταν τὸ Σῶμα τοῦτο ἦλθεν εἰς Ἀθήνας, ἦτον κατὰ πρῶτον διάριθμός του εἰς ἐπτακοσίους. Μεταξὺ δὲ τεσσάρων μηνῶν ὑπερέβη τὰς τρεῖς χιλιάδες, τῶν ὅποιον τὸ ἐν ἔκτον ἀνεπλήρουν Ἀθηναῖοι. Ἡ τρίτη Φεβρουαρίου τοῦ 1826 ἦτον ἡμέρα, καθ' ἣν διενταγματάρχης καὶ Ἀρχηγὸς τοῦ Σώματος ἐπχρημάτισε τὸ γ' Τάγμα ἐν πομπῇ καὶ τάξει εἰς τὸ παλαιὸν Ἰπποδρόμιον. Όλα τὰ στρατιωτικὰ Σώματα, τὸ ἱππικὸν καὶ πυροβολικὸν ἐπχρημάτιζον μέγα τετράγωνον. Οἱ δὲ κάτοικοι τῆς Πόλεως ἄνδρες τε καὶ γυναικες συνελθόντες εἰς τοῦτο, ἐδίδον ἀξιόλογον θέαν· ἐν μέσῳ τούτων ὁ Ἀρχιερεὺς ἵεροστολισμένος μετὰ τοῦ Κλήρου, ὑψουμένου τοῦ ἱεροῦ στημένου τοῦ ζωποιοῦ Σταυροῦ, ἀφοῦ διενταγματάρχης ἀνεκήρυξε τὸν νέον Ταγματάρχην τὸν Σπ. Σωνιέρον Κερκυραῖον, ὁ Ἀρχιερεὺς τελεῖ τὴν ἀνήκουσαν ἱεροπραξίαν, δοξολογεῖ τὸν Γύψιστον Θεόν, εὐχετᾷ νὰ καταβῇ ἀνωθεν ἡ εὐλογία καὶ θεία χάρις εἰς τὰ Ἑλληνικὰ Σώματα· συγχρόνως δὲ ἐγχειρίζει πρὸς τὸν νέον Ταγματάρχην τὴν στρατιάν τοῦ γ' Τάγματος, εὐχόμενος τὰ εἰκότα, τὴν ὄποιαν ἐπρόσφερον αἱ παρθένοι τοῦ Ἀλληλοδιδακτικοῦ Σχολείου. Ἡ ἡμέρα αὕτη ἐλογίσθη ὡς ἡμέρα λαμπρᾶ, καὶ οἱ ἀνθρώποι μὲν δάκρυα χαρᾶς ἐπὶ γένθησαν ἐλπίδων χρηστῶν.

Μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ γ' τάγματος ὁ Ἀρχηγὸς Φαβ-
βιέρος ἀποφράτεύει νὰ ἐκστραχτεύῃ πρὸς τὴν Κάρυστον ἐπ' ἐλπί-
δι νὰ κυριεύσῃ ἔξι ἑφθόδου τὸ Φρούριον. Τὸ ἐπιχειρήμα τοῦτο
ἦτον τῷ ὄντι τολμηρόν, καὶ μελετημένον κακῶς· καθότι ἦτον

ἀπρομήθευτος παντὸς ἀναγκαίου. Πολεμεφόδια δὲν εἶχε, τροφὰς δὲν εἶχε, τὰ μέσα πρὸς εὔκολίαν τούτων ἔλειπον. Μόλιν τοῦτο ζητεῖ ἐπιμόνιας τὴν ἀδειαν τῆς Διοικήσεως· ἀλλ' ὁ Στρατηγὸς Γκούρας ἐμπειρότερος τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων, ἀφοῦ δὲ Φαββίέρος ἐκοινοποίησε πῦδες αὐτὸν τὴν γνώμην του, τῷ ἐπρόβεττον δῆλος τὰς δυσκολίας πρὸς δραμῶν, καὶ δτι τὸ ἐπιχειρημά του δὲν θέλει ἀποδῆταις διέλλειψιν τῶν ἀναγκαίων ἀλλ' ὁ Φαββίέρος ὑποπτευόμενος τὴν συμβούλην τοῦ Γκούρα ως φθόνον, δὲν ἔδωκεν ἀχρόατον. Οὐ Γκούρας δῆμος πεπισμένος εἰς τὴν ἀποτυχίαν τοῦ Φαββίέρου, διορίζει τὸν ἔδικτον του Ιωάννην Μεμούρην Ἀρχηγὸν πεντακοσίων ἀτάκτων στρατιωτῶν ὑπὸ τὴν δότηγίαν τοῦ Συνταγματάρχου, ἔχοντος χρείαν καὶ ἀτάκτου σύμματος. (εἶχεν δῆμος καὶ ἄλλους πεντακοσίους σταυροφόρους ὑπὸ Ὀπλαρχηγὸν τὸν Στέφανον Βούλγαριν) παραγγέλλας πρὸς αὐτὸν πᾶν ἀσφαλιστικὸν μέσον.

Ἄφοῦ λοιπὸν ὁ Στρατὸς ἐφθισσεν εἰς Μαραθῶνα, ὁ Ἀρχηγὸς ἔξεδωκε τὴν ἀκόλουθον.

Πρὸς τὸν Κ. Προξένον, τῷρ οὐδετέρῳ Λυράμεων.

» Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς εἰδοποιήσω. δτι διωρισμένος ὅν ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν Διοίκησιν, ν' ἀκολουθήσω τὸν πόλεμον εἰς ταῦτα τὰ μέρη τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος, διακηρύττω εἰς κατάστασιν ἀποκλεισμοῦ τὰ παράλια τῆς Νήσου Εύβοίας, καὶ τὸν Κόλπον τοῦ Βώλου..

Δέκα πλοῖα πολεμικὰ διωρισμένα εἰς αὐτὰ τὰ παράλια θέλει εἶναι ικανά νὰ ἐμποδίσουν τὸ ἐμβασμό.

Οὕτω παρακαλῶ νὰ προϊδεάζετε τὸ ἐμπόριον τῶν Ἐθνῶν σας, διὰ νὰ μὴ πάθῃ κάμπιαν ζημίαν.

Ἐχω τὴν τιμὴν νὰ εἴμαι μὲ τὴν πλέον καθαρὰν ὑπόληψιν Κύριοι.

Τῇ 10 Φεβρουαρίου 1826, ἐν Μαραθῶνι.

Δοῦλός σας ταπεινότατος.

Διοικητὴς τῶν Ἑλληνικῶν τακτικῶν Δυνάμεων

Συνταγματάρχης Βαρών εἰς τῶν Διοικητῶν

τοῦ Τιμίου Τάγματος.»

Τέλος πάντων, μεταχομίζεται εἰς Κάρυστον, καὶ εὐθὺς πολιορκεῖ τοὺς Τούρκους, ἀφοῦ ἐκυρίευσε τὴν θέσιν τῶν Χριστιανῶν οἰκιῶν· οἱ δὲ Τούρκοι ἐκλείσθησαν εἰς τὸ Φρούριον. Στήνει ἐν μικρὸν κανόνιον, τὸ δποῖον εἶχε σφαίρας μόνον δεκατρεῖς· καὶ καθ' ἡμέραν ὅρθιπτεν ἀνὰ μίαν, ὅσον νὰ προξενήσῃ κατάγελων εἰς τοὺς ἔχθρους. Οἱ Ὀμέρ Πασσᾶς τῆς Εύβοιας, μανθάνων τὸ πρᾶγμα, κινεῖ μὲ στράτευμα, καὶ μετὰ ὥκτὼ ἡμέρας φθάνει καὶ στενοχωρεῖ εἰς μάχην τὸν Φαββιέρ. Οἱ Σταυροφόροι καὶ ἄλλοι ἀτακτοί συνειθεσμένοι εἰς τοιαύτας μάχας, ὠφελησαν πολὺ τὸ Τακτικὸν, πρώτην φορὰν λαμβάνον πεῖραν τῆς ἀξίας του. Διὰ νὰ μὴ πολυλογῶ, δ Φαββιέρ εὑρέθη πολιορκημένος ἀπὸ τὸν ἔχθρον ἀντὶ πολυορκοῦντος· καὶ τόσον εἰς κίνδυνον, ωστε, ἀν δὲν ἐγίνετο ἔζωθεν πρόβλεψις, τὸ Σῶμα ὅλον ἦθελε γαθῆ.

Άμα δὲ ἦλθεν ἡ Θλιβερὰ εἰδησις εἰς Ἀθήνας τὴν 11 Μαρτίου, πάραυτα οἱ ἐν τοῖς πράγμασιν ἀπέστειλαν πρὸς τοὺς ἐν Αίγινῃ Ψαριανοὺς, κοινοποιοῦντες τὸν κίνδυνον τοῦ Τακτικοῦ, καὶ προτρέποντές τους νὰ προφθάσουν εἰς Κάρυστον μὲ πλοῖα, εἰς ἀποδιωγμὸν τῶν ἔχθρῶν, ἀτινα ἐκράτουν τὸν ἀποκλεισμόν· οἱ Ψαριανοὶ ἔδειξαν μεγάλην προθυμίαν, κινήσαντες τρία ἐκ τῶν καλητέρων πλοῖα. Συγχρόνως ἐπεμψήσαν καὶ οἱ Ἄδρατοι ἄλλα δύο, ἔμμα κοινοποιηθέντες τὸν κίνδυνον· ἡ ἀφίξις τῶν πλοίων τούτων διέλυσε τὸν ἀποκλεισμὸν τῆς Θαλάσσης. Κατὰ συγκυρίαν δὲ εἶχον ἀποθῇ αἰρνηδίως; εἰς Κάρυστον οἱ Ὀπλαρχηγοὶ Κριεζιώτης καὶ Βάσσος, οἵτινες συνεισέφερον τὰ μέγιστα εἰς σωτηρίαν τοῦ Τακτικοῦ. Παραταξάμενοι γὰρ εἰς μάχην ἐτρεψάν τοὺς ἔχθρους εἰς φυγὴν πάραυτα, φύγωμεν, εἶπεν δ Ὁμέρος, ἀμα εἰδε διὰ τοῦ Τηλεσκοπίου τὸν Ὀπλαρχηγὸν Κριεζιώτην· ἔτυχε γὰρ πολλάκις νικημένος παρ' αὐτοῦ. Καὶ οὕτω διελύθη ἡ πολιορκία καὶ τῶν δύο μερῶν. Ἐφυγε δὲ δ Φαββιέρ μὲ τὸ Σῷμά του ἀπὸ Κάρυστον, ἀφοῦ ἔθαψεν ἐκεῖ περὶ τοὺς τριακούς· “Ἐλληνας, ἔξ ὧν εἰς ἦτον καὶ ὁ γενναῖος Χρῆστος Σαρῆς ἀδελφὸς τοῦ Νικολάου ἐκείνου Σαρῆ. Ο νέος οὗτος ἦτον τοῦ ἵππικοῦ καὶ προώδευεν ἐξαιρέτως, καὶ παρεῖχεν ἐλπίδας χρηστάς, ἄλλος πρόωρος; Θάνατος ἀφήρπασε πάντα. Ἡτον δὲ ἡλικίας

έτῶν 21, ύψηλοῦ ἀναστήματος· εἶχε δὲ ψυχὴν γενναίαν καὶ ἀ-
τρόμητον, γνήσιος ὡν ἀδελφὸς τοῦ μακερέτου Νικολάου Σαρῆ
κατὰ πάντα.

Σημειούσθω, δτι ἡ περίστασις αὕτη εἶναι ἡ πρώτη, καθ' ἓν
οἱ Ἑλληνες ἔπαθον σημαντικὴν ζημίαν θανάτου εἰς συμπλοκὴν
μάχης, εἶνε καὶ ἡ πρώτη εύτυχὴ γίνη τῶν Τούρκων καθ' ἡμῶν·
ἔννοω δὲ τὰ κατὰ τὴν Στερεάν Ἑλλάδα καὶ τὴν Πελοπόννησον.

Τοιοῦτον ἀπευκταῖον τέλος ἔλαβεν ἡ ἐκστρατεία τοῦ Συνταγ-
ματάρχου Φαθεῖέρ· ἔκτοτε τὸ Σῶμα διεσκορπίσθη εἰς τε τὰς
νήσους, καὶ εἰς Ἀθήνας· ἔως ὅτου συνῆλθε μεν πάλιν ἐνταῦθα,
ἄλλ’ οὔτε ὡς πρότερον, μ’ ἐκεῖνον τὸν ζῆλον, οὔτε μὲ τὴν προ-
τέραν ἴσχύν του· ὥστε καὶ ὁλίγον ὁλίγον ἐγένετο σημαντικὴ
λειποταξία, διότι ἔλειψαν τὰ μέσα, καὶ ἡ ζωτροφία, καὶ τὰ
σιτηρέσια· καὶ ἀν., οἱ ἔχοντες χρήματα Ἀθηναῖοι δὲν ἐπρολέμ-
βανον μὲ ικανὴν δόσιν, τὴν μεγάλην Παρασκευὴν, οἱ Τακτικοὶ
ἡθελον κάμη μεγάλην ἀταξίαν, δ ἐστὶ διαρπαγὴν τῆς Ἀγορᾶς.
Ἄν δ Φαθεῖέρ εἶχε προβλεπτικὸν καὶ κρίσιν, διον εἶχε ζῆλον
καὶ ψυχὴν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, ἡθελεν ὠφελήσῃ τὰ μέγιστα.

Η Διοίκησις ἔζεδωκεν ἐγγύκλιον, συγκαλοῦσα τρίτην Ἐθνικὴν
Συνέλευσιν· οἱ κάτοικοι τῆς Ἐπαρχίας συνέρχονται καὶ ἐκλέγου-
σιν ἐκλέκτορας τῶν ἀντιπροσώπων Πληρεξουσίων, καὶ οὗτοι συ-
νελθόντες τὴν 17 Ιανουαρίου 1826 ἐκλέγουσι Πληρεξουσίους
τὸν Ἱωάννην. Βλάγον, καὶ Γ. Ψύλλαν· παραιτηθέντος τοῦ δευτέ-
ρου ἵσταλη δ Στάμος Σεραφίμ ἀντ’ αὐτοῦ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Η λυπηρὰ καὶ τρομερὰ ἀγγελία τῆς πτώσεως τοῦ Μεσολογγίου κατετάραξε ψυχικῶς τὰς Ἀθήνας. Ἀπελπιστα κατέλαβε τοὺς Ἀθηναίους, καὶ τὴν πολιορκίαν τοῦ ἔχθροῦ ἔδειπνον πλησιάζουσαν. Νὰ σωθῶσι μέχρι τέλους ἀπόρθητοι δὲν εἶχον ἐλπίδας. Βλέπουν τὸ Ἐθνος ἀδύνατον, τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος εἰς ἀθλίαν κατάστασιν, τὸν ἔχθρὸν δυνατὸν, ἔχυτοὺς ἀνικάνους· Μ' ὅλον τοῦτο ἀποφασίζουσι νὰ ἀντισταθοῦν καὶ νὰ πολεμήσουν μέχρι τέλους ἀναπνοῆς.

Οἱ Κιουταχῆς μετὰ τὴν ἀλωσιν τοῦ Μεσολογγίου ἐκστρατεύει πρὸς τὴν Ἀττικήν. Πξὶν ὅμως πατήσῃ τὴν γῆν αὐτὴν, ἐνποχολήθη καὶ ἔφερεν εἰς ὑποταγὴν μὲ τρόπους εἰρηνικοὺς τοὺς κατοίκους τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος· ἔστειλεν ἀποστόλους διὰ τοῦ Ὁμέρου Πασσᾶ τῆς Εύβοίας καὶ εἰς τὰ χωρία τῆς Ἀττικῆς. Άι ὑποσχέσεις καὶ οἱ δόλιοι τρόποι τοῦ ἔχθροῦ ἀπάτησαν τὰς ἀπαιδεύτους καὶ ἀνελευθέρους ψυχὰς πολλῶν χωρικῶν, οἵτινες χρυφίως τῶν κατοίκων τῆς Πόλεως ὑπεσχέθησαν τὴν ὑποταγὴν καὶ τὴν ὑπεδοχὴν τοῦ ἔχθροῦ. Καὶ διὰ ν' ἀσφαλισθῶσιν ἔτι μᾶλλον εἰς τοὺς σκοπούς των δολοφονοῦσιν οἱ Χαστιώται τὸν Ὀπλαρχηγὸν τοῦ Χωρίου τούτου Μελέτιον Βασιλείου, (α) ἄχρον ζηλωτὴν καὶ ὑπέρμαχον τῆς Ἐλευθερίας. Ἄλλα κειδόμενος τὴν ἀλήθειαν, θεβαῖω τοὺς ἀναγνώστας, διτὶ τὰ κινήσαντα αἴτια εἰς ὑποταγὴν τοὺς χωρικούς, ὑπῆρξεν ἡ πρὸς αὐτοὺς διηνεκῆς δύναστείᾳ τοῦ Γκούρα, ἐπισύρουσα διάφορα ἀδικήματα καὶ διαρπαγάς. Αφ' ἦς ἡμέρας διωρίσθη Φρούραρχος

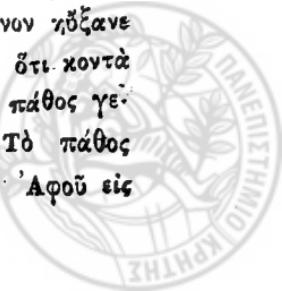
(α) Οὗτος ἡνὶ ζήους ἀπλοῦ καὶ ψυχῆς ἀκάκου, ὑπηρέτει τὴν Πατρίδα μὲ εἰλικρίνειαν, καὶ ἐκ ψυχῆς ἥτον μιστουρκος, καὶ Χριστιανὸς καθερός· ἡλικίας δὲ ἔτη εἶχε περὶ τὰ 50.

μέχρι τοῦδε δὲν ἔλειψεν ἡ φορολογία, γενομένη μὲν δυνατὴν δυναστεῖαν εἰς τρόπον ὥστε οἱ Τούρκοι εἰς τὴν εἰσοδόν των εἰς τὰ χωρία εὗρον δύο δεμένους ἐπὶ τούτῳ, τοὺς δποίους λύταντες ἀπόλυσαν, καὶ οὗτοι εὐγνωμόνουν τοὺς Τούρκους ὡς λυτρωτάς.

Οἱ Γκούρας Φρούραρχος τῶν Ἀθηνῶν καὶ Διοικητὴς τῶν Ἀττικῶν πραγμάτων, δὲν ἔλαβε σπουδαῖα μέτρα εἰς τὴν παροῦσαν δεινὴν περίστασιν ὅχι ἀπὸ κακίαν, ἀλλ' ἀπὸ ἀπειρίαν πραγμάτων· ἐνόμισε τὸν ἔρχομόν του ἔχθρον εἰς Ἀθήνας ὡς πρόσκαιρον, ἐλπίζων τὸν χειμῶνα νὰ διαλυθῇ ἢ πολιορκία. Ἀλλ' ἐξ ἐναντίας ὁ ἔχθρος ἦλθεν ἔρωδιασμένος κατὰ πάντα μὲν ἀπόφασιν νὰ κυριεύσῃ τὰς Ἀθήνας, καὶ νὰ μὴν ἀναγωρήσῃ μῆτε τὸν χειμῶνα μῆτε τὸ θέρος πρὸ τῆς ἀλώσεως τοῦ Φρουρίου.

Τέλος πάντων οἱ Ἀθηναῖοι ἀποφασίζουσιν δλοι οἱ ἐν δπλοις νὰ μείνωσιν ἐντὸς τῆς πόλεως. Μετακομίζουσιν τὰ γυναικεπαιδία καὶ πᾶν τὸ ἀδύνατον εἰς Σαλαμῖνα καὶ Αἴγιναν. Ὁ ἀρχηγὸς Γκούρας νομίζει συμφερώτερον νὰ συμμείνῃ μετὰ τῶν ἄλλων εἰς τὴν Πόλιν, διὰ νὰ μὴν ἥθελε συμβῆ ἐν ἀπουσίᾳ του καμμία ράγιοιουργία ἢ δόλος, ὥστε νὰ ἐπιφέρῃ τὴν προδοσίαν τῶν πραγμάτων. Ἡ κρίσις του ἦτον μὲν δρθῆ, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ Φρουρά του ἦτον ὅχι ἀπὸ πολίτας τῶν Ἀθηνῶν, εὗρεν εἰς αὐτοὺς δληγη τὴν ἀπιστίαν, ἀπειθεῖαν, καὶ ἀχαριστίαν· ὥστε πρὸν ν' ἀποκλεισθῶσιν, ἀρχισαν νὰ ταράττουν τὰ πράγματα, καὶ νὰ μελετοῦν τὴν ἐγκατάλειψιν τοῦ Φρουρίου· καὶ τοῦτο διότι ἦσαν ξένοι τοῦ τόπου καὶ δὲν ἔπονοῦσαν διὰ τὰς Ἀθήνας. Ὁ Γκούρας ἐγνώρισε πρχμακτικῶς τὴν ἀπάτην του, καὶ ἔθλεπε τὸν κίνδυνον εἰς δὴ ἔτρεχεν. Ὁθεν εἰς διόρθωσιν τοῦ πράγματος ἦνωσε μὲν τὴν φρουράν του τοὺς Ἀθηναίους· καὶ οὕτως ἐγένοντο ἐν σῶμα οἱ πολιορκημένοι.

Οἱ Γκούρας, ἀφ' ἧς ἡμέρας διωρίθη Φρούραρχος ἐφρόντιζε διὰ τὴν ἐφοδίασιν τοῦ Φρουρίου, καὶ χρόνον τὸν χρόνον ἥσχανε τὰ χρειώδη. Χρεωστοῦμεν δμως νὰ δμοιογήσωμεν δτε κοντὰ εἰς τὰς ἀρετὰς εἶχε τὴν κακίαν τῆς φιλαργυρίας, πάθος γενικὸν σχέδιον τῶν Ὀπλαρχηγῶν τῆς Ἑλλάδος. Τὸ πάθος τοῦτο τὸν ἔκαμε νὰ περιπέσῃ εἰς πολλὰς ἑλλαζίψεις. Ἀφοῦ εἰς

διάστημα τεσσάρων ἑτῶν ἐνησχολεῖτο· εἰς σύναξιν τροφῶν καὶ πολεμεφοδίων τοῦ Φρουρίου, τὰ μὲν ἀπὸ τὸ Κοινὸν τῶν Ἀθηνῶν, τὰ δὲ ἀπὸ τὴν Διοίκησιν· τῆς Ἑλλάδος· εἰς τὸν καιρὸν δμως τῆς πολιορκίας εὑρέθησαν ὅλιγα, μάλιστα δὲ χρητὶ διὰ φυσέκια δὲν εὑρέθη, εἰμὴ ποσότης 200 δραχμῶν· καὶ ἀνὴρ Βιβλιοθήκη τῶν Σχολείων δὲν ἔθελε μετακομισθῆ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν πρὸς διάσωσιν, ἀπορῶ πῶς ἔθελεν οἰκονομικῇ τὸ πρᾶγμα χωρὶς φυσέκια· ὥστε ἡ ἀξιόλογος καὶ πολύτιμος Βιβλιοθήκη τῶν Ἀθηνῶν ἐγρησίμευσεν εἰς κατασκευὴν φυσεκίων. Καὶ δὸς μὲν Γκούρας ἀπέδιδε τὰς ἐλλειψεις εἰς τὸν Οἰκονόμον τοῦ Φρουρίου Χρῆστον Τουφεκτζῆν ἀπομακρυθέντα ἐντεῦθεν κατὰ τὴν πολιορκίαν· δὸς δὲ Τουφεκτζῆς ἀνταπέδιδε τὰς ἐλλειψεις εἰς Κάρος τοῦ Φρουράρχου.

Ίδου δὲ καὶ τὰ πολεμεφόδια κατὰ τὸ κατάστιχον τοῦ Οἰκονόμου τοῦ Φρουρίου. Σίτος ὄκαδες. 11,611. Παξιμάδι ὄκαδες 17,484 1/2. Κριθάρι κοιλὰ 667. Ἄλευρον ὄκαδες 5,275. Ὁσπρια ὄκαδες 3,807. Ἐλαῖαι ὄκαδες. 5,300. Ἐλαιον ὄχ. 5,300. Ὕξος ὄχ. 1,220. Ρόυμι ὄχ. 380. Ρακτὶ ὄκαδες 358. Τυρὸς ὄκαδες 6,668, πλὴν ὅλος ἐσφετερίσθη. Καπνὸς ὄκαδες 802. Πετζίτα ὄκαδες 320. Σαποῦνι ὄκαδες 239 1/2. Βαραύτη ὄκαδες 9,389. Γιβερτζῆλες ὄκαδες 1710. Μόλυβδος ὄκαδες 9292. Φυσέκια 5,474. Τουφεκόπετραι 18600, ὀλιγώτεραι δμως εὑρέθησαν. Χαρτίν ρέσιμα 54,1 1/2, ἀλλ' οὔτε τὸ ἥμισυ εὑρέθη· Χαρτὶ στράκιο καδέρινα 180. Κανόνια ὀρειγάλκινα 5, σιδηρὰ 14, καὶ ἄγριστα 7. Σφαῖραι εἴτε θελκὶ κανονίων 4,230. Βόμβαι 850. Ολμοὶ αὐτῶν τρεῖς. Κατράμι ὄκαδες 755.

Ἐπειδὴ δὸς Οἰκονόμος οὗτος ἀνεχώρησεν ἐκ τοῦ Φρουρίου πρὸ τῆς πολιορκίας· δὸς Γαβριήλ Ἀναστασίου διωρίσθη ἐν τῇ πολιορκίᾳ· Ἐπιστάτης τοῦ Ταμείου καὶ τροφοδότης.

Συμπεισούσις δὲ τῆς πολιορκίας εἰς τὸ θέρος, οἱ Ἀθηναῖοι μὴ προφθάσαντες νὰ μεταφέρωσι τοὺς καρποὺς τῶν τοὺς ἀπέθεσαν εἰς τὸ Φρούριον ὅμοι καὶ διάφορα θρέμματα, καὶ ἀλλα πολλὰ εἴδη ὅλα χρήσιμα εἰς τοὺς ἀποκλεισμένους· τὰ δοπεῖα ἀν ἔλειπον, τὸ Φρούριον ἔθελε πέσῃ παρευθύς. Άς σημειωθῇ ἐν

παρόδῳ δτὶ οἱ Ἀθηναῖοι τέσσαρα δλόχληρα ἔτη, ἀφ' ἣς ἡμέρας ἤλθεν εἰς Ἀθήνας δ Γκούρας, ἐτρεφον ἐξ ἴδιων των διάφορα στρατιωτικὰ Σώματα, ἐρχόμενα κατὰ καιρούς. Αὗτα ἀνταμεί-
βη τῶν θυσιῶν δὲν θέλει δοθῆ ποτὲ εἰς τοὺς Ἀθηναῖους.

Διὰ νὰ συμπεράνῃ δ ἀναγνώστης πόση καὶ δποία κλοπὴ ἐγέ-
νετο εἰς τὰ ἐφόδια τοῦ Φρουρίου, σημειῶ μόνον τὴν κλοπὴν
τοῦ τυροῦ. Ο Φρούραρχος εἶχε σημειώση εἰς τοὺς λογαριασμοὺς
του ὑποβληθέντας εἰς τὴν Διοίκησιν τυρὸν δκάδας 6,669,
καὶ ἡ Διοίκησις παραδεχομένη ἐπεκύρωσεν αὐτούς. Πόσος ἄρα γε
νὰ εὑρέθη εἰς τὴν ἀποθήκην τοῦ Φρουρίου τυρός; οὐδὲ μία δκὰ,
ἐκτὸς τῶν τεσσαράκοντα κεντηναρίων τυροῦ ἰδιοκτισίας τοῦ μα-
καρίτου Σπύρου Βενάρδου, τὸν δποῖον δυναστικῶς ἀφήρπασεν
ἀπὸ τῆς οἰκίας αὐτοῦ ὁ καλὸς Φρούραρχος.

Εἶνε ἐπόμενον νὰ σημειώσω καὶ ἐτέρων πρᾶξιν τοῦ αὐτοῦ
ἀποτέλεσμα τῆς φιλαργυρίας του· δλίγας ἡμέρας πρὶν φθάσῃ
δ ἔχθρος εἰς Ἀθήνας, προσδιορίζει εἰσφορὰν εἰς τινας εὐπορω-
τέρους Πολίτας (α) γρόσια 50,000 πρὸς δέκα γρόσια τοῦ δι-
στήλου λογαριαζομένου. Οι Πολῖται οὗτοι ήσαν μεταβάντες εἰς
Σαλαμῖνα, ως ἀνίκανοι νὰ συμμείνωσιν εἰς τὸν ἀποκλεισμόν.
Διὰ τὴν σύναξιν λοιπόντούτων τῶν χρημάτων ἀποστέλλει τὸν
σκληρότερὸν στρατιώτην του τὸν ἐπὶ κακίᾳ διαβόητον Μάν-
δαλον, συνωδευμένον ἀπὸ ἄλλους δέκα, δστις μετεχειρίσθη δλην
τὴν κακίαν του, κτυπῶν, καὶ δαίρων, καὶ καταθλίθων ἀφοῦ διέρ-
ρηξε τὴν κεφαλὴν Φυλακτοῦ Δεμερτζῆ ἔχοντος δύο υἱοὺς ἐνό-
πλους εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῆς Πόλεως ἐν τῷ αὐτῷ καιρῷ
Χρῆστον καὶ Βασίλειον, ἔθινάτωσε καὶ μίαν γυναικα δνόματε
Αἰκατερίναν θυγατέρα Σπυρίδωνος Τρικαλιανοῦ, συμβίαν Νι-
κολάου Κόρδα, καὶ γυναικαδέλφην Σταύρου Βλάχου, νέαν ὡ-
ραιοτάτην καὶ σώφρονα ἔτῶν 22. Περιπλέον ἔφερε δέσμιον τὸν
Ιωάν. Κτενάν ἐσχατόγηρον βαίνοντα τὰ 85 ἔτη, ἐνῷ εἶχε τρεῖς
υἱοὺς ἐγκαταλείψεις τὴν Πόλιν ὑπλοφόρους, καὶ ἐτέρους δύο προ-

(α) Ἐν οἷς συμπεριελήφθη ως Πολίτης Ἀθηνῶν καὶ δ ἀγωνιστὴς
Στέργιος Ποστολάκας, πληρώσας ἵκανά.

Θυσιασθέντας ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, τὸν ὄποιον ἀπέλυσεν ἀφοῦ τοῦ ἀφεῖλον ἔκατὸν δίστηλα. Ἐκινήθη δὲ εἰς αὐτὴν τὴν φορολογίαν ὁ Γκούρας διὰ προτροπῆς τοῦ Ἐπάρχου Ἀθηνῶν, καὶ ἐνὸς προκρίτου Ἀθηναίου, τῶν ὄποιων τὰ γράμματα σώζονται· ἃς σημειώθη ἐν τοσούτῳ, ὅτι ὁ πρόκριτος οὗτος ἦτος γυμνὸς πάστης κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας. Δὲν κατακρίνεται δὲ τόσον διὰ τὴν ἐπίθεσιν τῆς εἰσφορᾶς, δοσον, διότι τὴν ἐλαβεν ἐπὶ λόγῳ νὰ τὴν διαμοιράσῃ εἰς τοὺς Ἀθηναίους στρατιώτας πρὸς ἔξοικον δόμησιν των, καὶ αὐτὸς ἀντὶ τούτου τὴν μετεχειρίσθη πρὸς τὴν ἴδιαν του Φρουράν εἰς λογαριασμὸν μισθῶν.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ὁ πατὴρ τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἡ ψυχὴ τῆς τότε Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, οὕτω κοινῶς λεγόμενος, καὶ τοιοῦτος ἀναδειχθεὶς ἐκ τῶν ἕργων του, ὁ ἔξοχος Φιλέλλην Ἄμιλτων, ἔρχεται εἰς τὴν Πόλιν ἀπὸ Πειραιῶς, καὶ ἀναβὰς εἰς τὸ Φρούριον πρὸς συνέντευξιν τοῦ Φρουράρχου καὶ τῶν Δημογερόντων, μετῇλθεν ὅλα τὰ μέσα τῆς ἐνθαρρύνσεως, καὶ ἐνεψύχωσεν ἀπαντας, μὲ ἀμίμητον ζῆλον ὑποστηρίζων τὰς περὶ τοῦ μέλλοντος τῶν Ἑλλήνων χρηστὰς ἐλπίδας. Εἰς τοιαύτας περιστάσεις, καθ' ἀξόνης τοῦ φόβος ἦτον μέγας, καὶ ἡ σωτηρία ἐπισφαλής, πόσον συντίνουσι, πόσον κατορθοῦσιν αἱ παραμυθίαι ἀνδρῶν τοιούτων διακεχριμένων, μόνοι οἱ πάσχοντες αἰσθάνονται τὸ μέγεθος τῆς ἐνεργείας παρὰ πάντα ἄλλον.

Τέλος πάντων ὁ ἔχθρος ἔρχεται εἰς τὴν Ἀττικὴν τὸν Ιούνιον μῆνα 1826. Τὰ δύο χωρία τῆς Ἀττικῆς Χατσιά καὶ Μανιδίου, τὸν ὑποδέχονται καὶ τὸν προσκυνοῦν· οἱ φρονιμώτεροι δύμως καὶ προκριτώτεροι τούτων ἦσαν ἐνωμένοι μὲ τοὺς φιλελεύθερους. Τὴν τρίτην δὲ τοῦ ἀκολούθου Ιουλίου ἐστρατοπέδευσεν ὁ ἔχθρος ἔξω τῆς Πόλεως, ἀφ' ἣς ἡμέρας ἔρχεται ὁ ἀποκλεισμός. Πρὸς τὴν νύκτα αὐτῆς τῆς ἡμέρας ἥλθεν ἀπὸ Σχλαμίνος δ. Ν. Ζαχαρίτσας μετὰ ἔκατὸν πεντήκοντα Ἀθηναίων, τοῦ διποίου ἡ παρούσια ωφέλησε πολύ. Οἱ ἀριθμὸς τοῦ ἔχθρικου στρατεύματος ἐφθανε τὰς 30000· ἐκ δὲ τῶν ἡμιτέρων ἦσαν τοῦ μὲν Φρουράρχου στρατιώται 300· τῶν δὲ ἄλλων Ὀπλαρχηγῶν Στάθη Κατζικογιάνη, Δ. Εύμορφοπούλου, καὶ Γερασίμου Φωκᾶ περὶ τοὺς 100. Ἀθηναῖοι δὲ χέλιοι, ἐν οἷς ἦσαν καὶ οἱ Δη-

μογέροντες Ἀθηνῶν (α) μετὰ τοῦ Δημοσίου Γραμματέως, καὶ τῶν ἐπιστεκτῶν τῶν Προσόδων· ἦσαν δὲ καὶ γυναικόπαιδα περίπου χλίια. Τῶν δὲ Ἀθηναίων ὁπλαρχηγοῖς, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἐπιμεληταῖς ἦσαν, Μακρυγιάννης, Κώνστας ὁ ὑπονομοποιός, Συμεὼν Ζαχαρίας, Νεροῦτζος, Βενιζέλος, Νικόλαος Δανίλης, Ν. Βενιζέλος, Δημήτριος Καψοράχης, καὶ Ἀναγνώστης Ἰω. Δάβαρης· καὶ τούτων προϊστάμενοι ἦσαν οἱ Δημογέροντες.

Ἡ σύμποντα τῶν Ἀθηναίων μετὰ τῶν περὶ τὸν Φωκᾶν καὶ Εὔμορφόπουλον ἔκαμε τὴν ἀτακτὸν Φρουρὰν τοῦ Γκούρα νὰ συσαλῇ, καὶ νὰ μὴ ταράττεται καὶ ταράττῃ σφοδρῶς· ἐν τούτῳ δὲ ἐκδίδομεν πρὸς τοὺς ἔξω τὴν παρούσαν προκήρυξιν.

Ἐκρίνομεν χρέος μας ἵερὸν, ἀφοῦ εὐρέθημεν ἐπάνω εἰς τὸν σταυρὸν καὶ εἰς τὸ σπαθί μας διὰ νὰ σώσωμεν τὰς εἰρήνας Ἀθήνας, ἢ νὰ συγκαταταφῶμεν εἰς τὴν πλέον ἐπιθυμητὴν γῆν, πρῶτον νὰ ἐπικαλεσθῶμεν τὴν θείαν Θούθειαν εἰς τοὺς σκοπούς καὶ τὰ ἐπιχειρήματά μας, καὶ δεύτερον νὰ προκηρύξωμεν εἰς δόλους τοὺς ὄμογενεῖς, καὶ εἰς τὸν ἄλλον Κόσμον δοποίκις ἐλπίδας καὶ δόποισ αἰσθήματα πρέπει νὰ ἔχωσι δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τὰς Ἀθήνας. Τὸ Μεσολόγγιον ἔγεινε τὸ μόνον παράδειγμα καὶ τῆς ἀνδρίκις καὶ τῆς ἀπελπισίας εἰς τοὺς Ἑλλήνας. Οθεν ἡμεῖς ἔχοντες τὴν θείαν δύναμιν θυηθόν, καὶ τὴν

(α) Μέλη δὲ τῆς Δημογεροντίας ἦσαν Ν. Ζαχαρίας, Ν. Καρόρης, Σταύρος Βλάχος, Στ. Σεραφίμ (οὗτος περὶ τὰ τέλη τοῦ Αὐγούστου ἐξῆλθε τοῦ Φρουρίου ἀπεσταλμένος παρὰ τοῦ Φρουράρχου). Δημόσιος Γραμματεὺς ἦν ὁ Δ. Σουρμελῆς, Ἐπιστάται δὲ Σταύρος Πατούσας καὶ Αὐδρέας Ξάνθης· μεταξὺ τῶν ἄλλων ἦσαν Γαβριὴλ Ἀναστασίου, Βασιλείος Βενιζέλος, Σπ. Λιανοσταφίδας, Ἰω. Καλλιφρονᾶς, Θεόφ. Βλάχος, Κων. Ερυζάκης, Ἀθαν. Σουρπλὸς Ἰατρὸς τοῦ Φρουρίου, Παν. Πούλος, Δημήτριος Καλλιφρονᾶς, Δημήτριος Μισαραλιώτης, ἀλλ' οι τρεῖς τελευταῖς ἐξῆλθον μετ' οὐ πολὺ, καὶ ἔχρησίμευσαν ἔξω, Παυσανίας Ζωγράφος, Δημ. Σατῆνης, Δημ. Λίτζας, οἱ ἀδελφοὶ Ζαχαρία Ἰωάννης καὶ Κώνσταντινος, καὶ ὁ πατριοὶς αὐτῶν Λάμπρος Ἡλιακόπουλος μετὰ τοῦ οὗτοῦ αὐτοῦ, Παππᾶ Σταμάτιος Ἀργυρὸς, Βασιλείος Θεαγένης, Παναγ. Καλεβρᾶς, Δ. Μασούρης, Ἀθωνάτιος Βασιλείου, Νικόλαος Βάθης, καὶ οἱ ἀδελφοὶ Κτενᾶ, Εὐθύμιος, Διονύσιος, καὶ Γεώργιος, ἐξ ὃν ὁ πρῶτος ἀπέθανε πληγωθεὶς, Νικόλαος Κύρτης, καὶ Ἰω. Κανάρης.

πρὸς ἄλληλους ἀδελφικὴν ἀγάπην, ἐφωδιασμένοι μὲ τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα καὶ πολεμεφόδια, (α) θέλομεν πολεμήσῃ τὸν ἔχθρὸν μέχρις ἐσχάτης ἀναπνοῆς, ἔχοντες παράδειγμα τοὺς ἀθανάτους τοῦ Μεσολογγίου μὲ τὸν ἐνθουσιασμὸν ἐκεῖνον τὸν ὅποιον γεννᾷ ἡ θρησκεία καὶ ὁ πατριωτισμός. Ἐὰν δὲ ἔξ ἐναντίας διὰ τὰς ἀμαρτίας μας ἥθελε μᾶς ἐγκαταλίπῃ ὁ θεὸς ἀπροστατεύοντας, μᾶς ἀφῆσον οἱ ἀδελφοὶ μας δμογενεῖς ἀβοηθήτους, καὶ οἱ χριστιανοὶ μείνωσιν ἀργοὶ θεαταὶ, τότε δὴ τότε θέλουσι σκεπάσῃ τὰ σώματά μας οἱ Ναοὶ τοῦ Παρθενῶνος τοῦ Ποσειδῶνος, τοῦ Ἐρεχθίου, τὰ λείψανα τῶν Προπυλαίων, τὰ ὅποια διὰ νὰ μὴ καπνισθοῦν καὶ ἀλλην μίαν φορὰν ἀπὸ τὸν καπνὸν τῶν βαρβάρων θέλουν πέσῃ μαζύ μας ἀπὸ τὸν μαῦρον θάνατον, δεῖτις θέλει ἔνγη ἀπὸ τὰ σπλάχνα των, διὰ νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ πεπρωμένον.

Τῇ 28 Ιουνίου 1826.

Ἄφοῦ δὲ ἔχθρὸς ἐστρατοπεδεύθη περὶ τὴν Πόλιν, οἱ Ἀθηναῖοι τὴν ἐπιοῦσαν ἥμέραν παρδῶσιν ἔξω τῶν τειχῶν, καὶ ἀπὸ ἀκροβολισμοὺς συνάπτουσι μάχην πεζοὶ πρὸς ἴππεῖς ἐπυροβόλεις συγχρόνως καὶ τὸ Φρούριον. Ὁ ἀριθμὸς τῶν πεσόντων ἔχθρῶν ἔφθανε τοὺς δεκαπέντε, ἐκ δὲ τῶν ἥμετέρων ἀπέθανον δύο.

* Απὸ τῆς πέμπτης μέχρι τῆς δωδεκάτης τοῦ μηνὸς ἐγένοντο μικροὶ ἀκροβολισμοὶ, καὶ κανονοβολισμοὶ. Τὴν δὲ ἐρχομένην (τῆς 12) νύκτα οἱ ἔχθροι ἔκαμψαν μέγαν θύρων μετὰ κραυγῶν καὶ τουφεκισμῶν οἱ δὲ ἥμέτεροι ἔξελθόντες τῶν τειχῶν κατεδίωξαν αὐτοὺς κτυπῶντες μὲ τὸ πῦρ καὶ μὲ τὸν σιδηρὸν ἐπέκεινα ἐνὸς μιλίου (στρεμέλου), ἐπέστρεψαν δὲ ἀπλήγωτοι.

Εἶνε περίεργον νὰ σημειώσωμεν ἐδὼ τὴν ἀλληλογραφίαν τοῦ Φρουράρχου (γενομένην κατ' αὐτὴν τὴν ἥμέραν) καὶ τινος Ἀλβανοῦ Ἀξιωματικοῦ τοῦ Κιουταχῆ, δεῖτις τὸν ἐσυμβούλευε νὰ παραδώσῃ τὸ Φρούριον, καὶ νὰ περάσῃ εἰς τὴν δούλευσιν τοῦ Σερχσκέρη μὲ ὑπόσχεσιν τέλους ἀγαθοῦ. Ὁ Ἀλβανὸς γράφει οὕτως εἰς αὐτὴν τὴν γλῶσσαν «Φίλε μου Καπ. Γκούρα σὲ χαι-

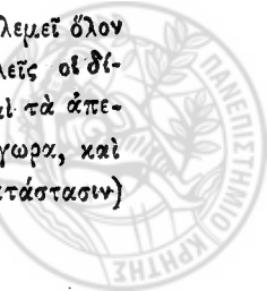
(α) Ἀπατήθημεν εἰς τοῦτο, πιστεύοντες νὰ εὑρίσκωνται εἰς τὸ Φρούριον ὅσα ἐφάνοντο εἰς τὰ κατάστιχα τοῦ Οίκουνόμου.

» ρετῶ καὶ σοῦ φωνερόνω δτι μὲ ίμπρι (έπιταγὴν) τοῦ Κιάχα-
» γιάμπει ἐφέντη μας ήλθαμεν ἐδῶ· καὶ δ σκοπὸς τῶν Ἀφεν-
» τάδων μας εἶνε νὰ μὴ σηκωθοῦμεν ἀπὸ ἐδῶ, ἐὰν δὲν τελειώ-
» σῃ ἡ ὑπόθεσις τῆς Ἀθήνας· διὰ τοῦτο ὡς φίλος σὲ συμβου-
» λείω νὰ μὴ γένης αἰτία νὰ χαλασθῇ καὶ νὰ χαθῇ κατὰ κρά-
» τος τέτοιων φοβερὸν Μεμλεκέτι ('Ἐπαρχία')· ἔγὼ σοῦ γίνομαι
» κεφίλης (έγγυητής) διὰ τὴν ζωὴν σου δποῦ νὰ μὴ πάθῃ τί·
» ποτε, οὕτε μίχ τρίχα σου, μόνον νὰ κάμης ῥάϊ (ὑποταγὴν)
» εἰς τὸν Βεζύρ Ἀφέντην μας· καὶ πάλιν ἀν θέλης νὰ φύγῃς καὶ
» φοβᾶσαι, σοῦ ὑπόσχομαι νὰ σοῦ δεῖξω στράταν, καὶ νὰ σὲ
» ἀπολύσω χωρὶς νὰ πάθῃς τίποτες κακόν. Ἐτζι πρέπει νὰ
» κάμης νὰ εὔγης ἔξω, καὶ νὰ δώσῃς φέρεμι (δμυρον) διὰ νὰ
» ἡσυχάσῃ δ Φακήρ Φουκαρᾶς (ἢ πτωχολογιά) καὶ νὰ ἡσυχάσῃ
» τὸ Μεμλεκέτι· καὶ σὺ πάλιν δ ἔδιος νὰ ἴσαι Καππετάνιος·
» καὶ θὰ ἀπεράσης καλλά, καὶ νὰ εἴσαι εἰς τὸ ναζάρι (εὔνοιαν)
» τοῦ Βεζύρ Ἀφέντη μας. Χατχουμαγι Φερμάνι (ὑπερτάτη δια-
» ταγὴ) εἶνε ἀπὸ τὸν Βασιλέα μας δποῦ ὅσα ἔγειναν ἀνάμεσόν
» μας μὲ τοὺς ῥαγιάδες (ὑπηκόους) ἔως τώρα νὰ ἀλησμονη-
» θοῦν καὶ νὰ ἡσυχάσῃ δ Κόσμος. Θέλεις ἴερείς, ἀν δὲν κάμης
» ἔτζι, δ Βεζύρης Φρούρεις Βχλεστῆς ἀφέντης μας θὰ ἔλθῃ
» ἐδῶ μὲ κανόνια καὶ έρμαδας, καὶ χωρὶς τὸ κάστον δὲν θα
» σηκωθῇ· διατὶ ἐμεῖς ἔχομεν Βασιλειον, καὶ ὅσα ἔξιδευθοῦν
» καὶ ὅσον ἀσκέρι (στράτευμα) χάσῃ, τὸ βάλλει πάλιν εἰς τὸν
» τόπον του. Δὲν ἔχω ἀλλα νὰ σοῦ γράψω, καὶ ἀν εἴσαι φρόνι-
» μας, ημπορεῖς νὰ καταλάβῃς τὸ σελαμέτι σου (σωτηρίαν), καὶ
» νὰ μὴ πάρης εἰς τὸν λακιμόν σου τὸ κρίμα τοῦ Φακήρ Φου-
» καρᾶ.

Τῇ 12 Ιουλίου 1826, 'Αθήνα.»

Ο δὲ Γκούρας ἐπιστέλλει ταῦτα.

α Τὸ Φρούριον τοῦτο δὲν πολεμεῖ μοναχόν του· πολεμεῖ ὅλον
τὸ Ἑλληνικὸν Ἐθνος τώρα ἔξ χρόνους. Όλοι οι Βασιλεῖς οἱ δι-
καιοι κριταὶ τοῦ Κόσμου ἔγνωρισαν τὰ δίκαια μας καὶ τὰ ἀπε-
φάσισαν, καὶ θέλουν τὰ βάλῃ εἰς πρᾶξιν πολὺ ὄγλιγωρα, καὶ
δ Σουλτάνος δὲν θέλει τὰ ἀρνηθῆ. Τὰ χάλια σας (κατάστασιν)

τὰ ιξεύρομεν. Διορθώσατε λοιπὸν πρῶτον τὸν ἑαυτόν σας, καὶ ἔπειτα συμβουλεύσατε ἄλλους. Ἐν τοσούτῳ σοῦ λέγω, δτὶ δ λύκος, ἀν ἐφοβεῖτο τὴν θροχὴν, θὰ ἐφτιάξειν τράγιενην κάππαν.» Εἶπε δὲ τὴν παροιμίαν ταύτην ἀποτεινόμενος προσφυᾶς εἰς τὴν πρότασιν τοῦ Ἀλβανοῦ δτὶ, καὶ ἀν θέλης νὰ φύγῃς καὶ φοβᾶσαι, σοῦ ὑπόσχομαι νὰ σοῦ δεῖξω στράταν.»

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν πρὸς τὴν νύκτα εἰσῆλθεν ὁ Κώνστας Δαγουμιτζῆς ὑπονομοποιὸς ἐκ Σαλαμίνος μετὰ καὶ ἄλλων ἑδομήκοντα Ἀθηναίων.

Τὴν 15 Ιούλιου ἐφάνη πρῶτον κανονοστάσιον τῶν ἔχθρῶν, καὶ ἀκολούθως αὔξησεν ὁ ἀριθμός· αἱ σφαῖραι τῶν κανονίων ἦσαν ἀπὸ 5-18 ὀκάδας. Συγχρόνως ἐστησαν καὶ ὅλμους Βορεῶν, ὡστε τὸ πῦρ νῦζανεν ἡμέραν παρ' ἡμέραν· τὸ κάτω Τεῖχος ἐκτυπάτο ἀδιακόπως, καὶ οἱ ἡμέτεροι ἐνησυχολοῦντο εἰς ἐπισκευὰς καὶ ἐναντιώσεις.

Καθ' δλον τὸν Ιούλιον μῆνα τίποτε πλειότερον, παρὰ ἀκροδολισμοὺς, πυροβολισμοὺς, καὶ τινας ἔξορμήσεις τῶν ἀποκλεισμένων μὲ περιστοτέραν ζημίαν τῶν πολεμίων.

Ο Κιουταχῆς ἀφοῦ ἔμαθε τὴν Ἀρχηγίαν τοῦ Καραϊσκάκη καὶ τὴν ἔλευσιν τῶν Ἕλληνικῶν Σωμάτων εἰς Σαλαμίνα καὶ τὸν Αἴλευσιν, πρὶν συνέλθωσιν ἔξω τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ἐπιφέρωσιν ἐμπόδια, σπεύδει νὰ κυριεύσῃ τὴν Πόλιν. Μετέρχεται λοιπὸν σφοδρότερον καὶ πυκνότερον τὸν κανονοθολισμὸν ἐναντίον τῶν Βουρτζίων ἡμέραν καὶ νύκτα ἀδιακόπως τὴν α', β', καὶ γ' τοῦ Διγούστου, ὡστε οἱ ἡμέτεροι μὴ δυνάμενοι νὰ προφθάσωσι τὴν ἐπισκευὴν τοῦ κατεδαφισμένου πανταχόθεν τειχίου, δὲν ἥταν ίκανοι οὐδὲ τὴν ἔφοδον τῶν ἔχθρῶν νὰ ἀντικρούσωσι.

Περὶ τὸν ὅρθρον λοιπὸν τῆς τρίτης Αὐγούστου, ἀφοῦ ὁ Κιουταχῆς ἐπότισε τοὺς μέλλοντας νὰ κάμιωσι τὴν ἔφοδον ἥσκι καὶ ροῦμι, ἔδωκε τὸ σύνθημα τῆς ἔφοδου. Οὗσοι ιξεύρουσι τὴν ἐκτασιν τοῦ τειχίου τῆς Πόλεως, μαθόντες δὲ καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑπερασπιζομένων αὐτὸν, δτὶ δὲν ὑπέρβαινε τοὺς ὀκτακοσίους, (διότι οἱ λοιποὶ ἐφύλαξσαν τὸ Φρούριον) θέλει πιστεύσει, δτὶ οἵτον ἀδύνατον νὰ ἀντικρούσωσι πέντε χιλιάδας ἐπερχομένους διὰ μιᾶς ἐναντίον δύο, ἢ τριῶν Βουρτζίων, μὴ ἰχόντων πλεία-

νας τῶν ἔκκτον ύπερασπιστάς, Μόλον τοῦτο ἐκτυπήθησαν μὲν ἀνδρίαν τῶν ἡμετέρων καὶ εἰς τὴν πρώτην ἐφόρμησιν γενομένην κατὰ τὴν πύλην τῆς ἀγ. Τριάδος, (α) δὲν ἴδουν ήθησαν νὰ εἰσέλθωσιν, ἀλλ' ὁ πιεσθορμήσαντες εἰς ἥλθον δι' ἄλλων εἰσόδων ἀδυνατωτέρων περὶ τὴν πύλην τῶν Ἀχαρων. Ἐφονείθησαν δὲ πολλοὶ τῶν ἑχθρῶν· ἐξ ἡμῶν δὲ 30 ἐπληγώθησαν, καὶ δώδεκα ἑχάθησαν. Κατ' αὐτὴν ὁ γενναῖος Δημήτριος Ν. Καζαντζῆς πληγωθεὶς, ὅμως συλλαβών ζῶντα ἕνα Τοῦρκον γιγαντιαίον, ἀνήγαγεν εἰς τὸ Φρούριον, καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐκ τοῦ τραύματος ἐτελεύτησε νέος.

Οἱ ἡμέτεροι, ἀφοῦ οἱ ἑχθροὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν Πόλιν, δὲν ἔπιασον νὰ καταβαίνωσιν ἀπὸ τοῦ Φρουρίου, ἄλλους μὲν νὰ καίωσιν ἐντὸς οἰκιῶν, ἄλλους δὲ νὰ φονεύωσι, καὶ ἄλλους νὰ ζωγρώσιν.

Ἐχώ χρέος νὰ σημειώσω ἐδώ τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρεῖου Μήτρου Σαρκουδίνου. Οὗτος τὴν τετάρτην τοῦ αὐτοῦ μηνὸς μετὰ καὶ ἄλλων τινῶν καταβαίνων εἰς τινας οἰκίας πρὸς τὸ ἀνατολικὸν μέρος, εἰσέρχεται ἀτρομήτως, κτυπᾷ, φονεύει· καὶ ἐνῷ μὲ τὸ πῦρ εἰς τὰς χειράς ἐπροσπάθει νὰ καύσῃ οἰκίαν τινὰ (τοῦ Σταύρου Πατούσα) ἐν ᾧ ἦσαν Τοῦρκοι, μὴ θέλοντες νὰ παραδοθῶσι, πληγόντες καὶριάς, ἀφοῦ ὅμως κατώρθωσε, διαδοθέντος τοῦ πυρὸς, νὰ ζωγρηθῶσιν ἐξ ἐξ αὐτῶν, ἐν οἷς ἦν καὶ τις πυροβολιστὴς Μεϊμέτης τόνομα, ὅστις διὰ τῆς ὑποκρισίας τοῦ ἐπεισε τοὺς μωροὺς καὶ ἐλαχεῖ ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως ιδιαίτερον κανονοστάτιον εἰς τὸ νὰ πυροβολῇ, ἀλλ' οὐδέποτε ἐπληγωσε Τοῦρκον, οὔτε μετέβαλε τὸν ἔθνισμόν του, οὔτε ἐπεθύμει τὸ καλὸν τῶν Ἑλλήνων. Συνεισέφερεν εἰς τὴν σύλληψιν αὐτῶν καὶ ἡ προτροπὴ τῶν Ν. Ζαχαρίτα καὶ Νερ. Βενιζέλου. Ἐτελεύτησε δὲ ὁ πληγωθεὶς Σαρκουδίνος μετὰ τέσσαρας ἡμέρας. Αὐτὸς οὗτος εἶνε, τὸν δποῖον ἐνθυμηθῆμεν εἰς τὸ ἀκεφάλαιον τοῦ Α' Βιβλίου· ἦν μὲν ἐτῶν 30, ἡθῶν δὲ ἀπλουστάτων, καὶ διαγωγῆς ταπεινῆς. Οἱ ζῆλοί του ὅμως εἰς τὴν ἐλευθερίαν, καὶ

(α) Ἐδῶ ἀρίστευσεν ὁ Δημήτριος Πρεθεζάνος, δεκτὸς ἀνδρίαν μεγάλην.

τὸ μέσος πρὸς τοὺς Τούρκους ἡσαν δείγματα τῆς μεγαλοψυχίας του. Αὐθημερὸν πληγωθεὶς καὶ ὁ Δημήτριος Πρεβεζάνος ἐπεινέτησε καὶ οὗτος ὁ ἀνδρεῖος ἀξιωματικὸς τῆς Φρουρᾶς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

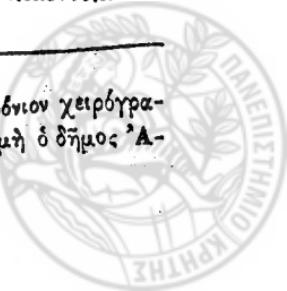
Οἱ περὶ τὸν Καραϊσκάκην θέλοντες νὰ καταλάβωσιν εἰς Πειραιᾶ θέσιν ἀρμοδίαν διὰ νὰ τοποθετηθῶσι πρὶν κυριεύσῃ τὴν πόλιν ὁ ἔχθρος, ἀποστέλλουσιν ἐπτὰ στρατιώτας εἰς τὸν Πειραιᾶ, διὰ νὰ παρατηρήσωσι ποῦ δύνανται νὰ ἔχωσιν νερὰ, καὶ ἀσφάλειαν τὰ Ἑλληνικὰ Στρατεύματα, ἀν ἀποθῶσιν ἔκει. Κατὰ δυστυχίαν δμως συλλαμβάνονται καὶ οἱ ἐπτὰ ἀπὸ τοὺς ἔχθρους, παραφυλάττοντας ἔκει, ἐκ τῶν δοποίων ὁ εἷς ἀμυνόμενος μὲ τὰ σπλαχνάθανεν. Άγομένων δὲ τούτων ἐνώπιον τοῦ Κιουταχῆ, ὁ Φερχάτης Δεβανεφέντης παρακαλεῖ αὐτὸν νὰ δοθῶσιν ἀλλαγὴ εἰς ἀπέλευθερωσιν τοῦ ἀδελφοῦ του Ἰουσούφ, ἀποκλεισμένου ὄντος ἐν τῷ Φρουρίῳ. ὥστε συναινέσει τοῦ Κιουταχῆ γράφει ὁ Φερχάτης μετὰ τοῦ Πανούση Σέρβανι ἀλβανοῦ πρὸς τὸν Φρούραρχον, λέγων, ὅτι, ἐπειδὴ ἐπίτασαν ἔξι στρατιώτας τοῦ Στρατογοῦ Βάσσου, τοὺς δοποίους καὶ ἔχουσι ζῶντας, τὸν παρακαλεῖται νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν ἀδελφόν του Ἰουσούφην, καὶ ἀντ’ αὐτοῦ δίδουσι τοὺς ἔξι στρατιώτας. Οἱ δὲ Γκούρας ἀπεκρίθη πρὸς ταῦτα οὕτως « Οἱ Ίουσούφ ἐφένδης δὲν εἶνε αἰχμάλωτος, ἀλλ’ εἶνε καὶ ζῆται ἐλεύθερος, ἀπολαμβάνων πᾶσαν περιποίησιν καὶ τὴν ἀνήκουσαν τιμὴν» αἱ περιστάσεις δμως δὲν τῷ συγχωροῦσι νὰ ἀπέλθῃ ἐντεῦθεν. Διορθωθέντων δὲ τῶν πραγμάτων, θέλει ὑπάγῃ ὅπου θελήσει ἀνεμποδίστως, καὶ ἀν θέλῃ ὁ Φερχάτεφέντης νὰ ἴδῃ καὶ ὑμιλήσῃ μὲ τὸν ἀδελφόν του Ἰουσούφ ἐφένδην, ἔχει τὴν ἀδειαν νὰ ἐλθῇ δπου θέλει, καὶ εἰς αὐτὸν τὸ Φρούριον τοὺς δὲ ἔξι στρατιώτας ἐλπίζω ὅτι θέλετε μεταχειρισθῆ ὡς ἀπαίτει ἡ τιμὴ καὶ ἡ παλικαριά το. Οἱ Βάρβαρος δμως Κιουταχῆς τοὺς ἐθανάτωσεν δλους.

Ἄφοῦ δὲ οἱ ἡμέτεροι ἀπέτυχον τότε ν ἀποθῶσιν εἰς Πειραιᾶ, τὴν ἔκτην τοῦ Αύγούστου διὰ γυκτὸς καταλαμβάνουσι τὸ

Χαϊδάρι (α) χωρίον τῶν Ἀθηνῶν, πλησίον τοῦ ἔχθρικοῦ Στρατοπέδου, ἀπέχον τῆς Πόλεως ὀλέγον περισσότερον τῆς μιᾶς ὁρας. ἅμα δὲ τοποθετηθέντες γνωστοποιοῦσιν ἐν μέσῳ τῆς νυκτὸς πρὸς τοὺς ἐν Φρουρίῳ τὴν ἐλευσίν των διὰ πυροβολισμοῦ τουφεκίων. Οἱ ἔχθροι μὴ προσδοκῶν νὰ πλησιάσωτιν οἱ ἡμέτεροι τόσον πλησίον εἰς τὸ Στρατόπεδόν του, καὶ θλέπων ἀφνηδίως τόσην Ἑλληνικὴν δύναμιν, ἐδειλάσεν ὅχι ὀλέγον. Ἐπυκποσοῦτο δὲ ἡ δύναμις αὗτη ἐπέκεινα τῶν πέντε χιλιάδων, ἥταν ἐνωμένοι Ταχτικοί τε καὶ ἄτακτοι. Πρώτην φορὰν ἐφάνη τοιοῦτον Στρατόπεδον Ἑλληνικὸν τοποθετημένον εἰς πεδιάδα, ἔχων εἰς μὲν τὴν δεξιὰν πτέρυγα τὸν Ἀρχηγὸν Καραϊσκάκην, εἰς τὴν ἄριστερὰν δὲ τὸν Νικόλαον Κριεζίωτην, καὶ εἰς τὸ κέντρον τὸν Χριστόφορον Περρήσαιζόν.

Οἱ Κιουταχῆς ἐγκρίνει νὰ ἐπέλθῃ ἐναντίον τῶν ἡμετέρων τὴν ἴδιαν σχεδὸν νύκτα τῆς ἐμφανείας των, διὰ νὰ τοὺς ἀποκρύσῃ, πρὶν ὀχυρωθῶσιν ἐκεῖ. Συνάγει τὰς δυνάμεις του πεζικὸν καὶ ἵππικὸν, φέρων καὶ δύο κανόνια, ἔρχεται πρὸς ἀπάντησιν, καὶ στήσας τὰ κανόνια ἐπυροβόλει ἐναντίον τῶν ἡμετέρων. Μετὰ δικανδύον δὲ πυροβολισμὸν ἀλλαλάζαντες οἱ ἔχθροι, ἀνατείλαντος τοῦ Ἡλίου, δρμῶσι τὴν συνήθη δρμήν· ἀφοῦ δὲ οἱ ἡμέτεροι τοὺς ἀφῆκαν νὰ προχωρήσωσι πλησιέστερον, ἀρχισε πρῶτον τὸ πυροβολικὸν τοῦ Ταχτικοῦ Σώματος; ἀφ' ἑκατέρων τῶν μερῶν εἴτα οἱ διπλῆται ἄτακτοι πυροβολοῦντες ἀκάταπαύστως, ἀλλοι μὲν κεκρυμμένοι εἰς ρεῦμα, ἀλλοι δὲ εἰς τὴν πεδιάδα, συντριψαν μάχην σημαντικήν. Διαρκούσης δὲ τῆς μάχης ἀρχετὸν ὥραν μὲ ἀντίστασιν καὶ τῶν δύο μερῶν, οἱ ἔχθροι κτυπηθέντες κατὰ κράτος ἐτράπησαν εἰς φυγὴν, διασωθέντες εἰς τὸν ἐλαιιῶνα. Τοὺς δὲ ἐν τῇ Ηλίᾳ ἔχθρους κατέλαβε φόδος μέγας, ὥστε πολλοὶ ἐξῆλθον ἀπ' αὐτῆς, φοβούμενοι μήπως ἀποκλεισθῶσιν ἐνταῦθα. Ἡ φθορά τῶν ἔχθρων ἐγένετο μεγάλη· ἐκ δὲ τῶν ἡμετέρων ἀπέθανον τρεῖς, καὶ ἐκπληγώθησαν δεκαεννία. Οἱ

(α) Τὸ χωρίον τοῦτο εἶδον εἰς πεπαλαιωμένον πολυχρόνιον χειρόγραφον νὰ καλῆσαι Ἀχερόδάρι. Τί δὲλλο εἶναι ἄρα τοῦτο, εἰμὴ ὁ δῆμος Ἀχερόδους τῶν παλαιῶν;

φιλλέληνες Γάλλοις οἱ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Φαββίερος ἐδειξαν ἀνδρίαν ἀνυπέρβλητον. Τὰ ὄνόματα τῶν ἀποθανόντων ἐν τῇ μάχῃ θελομεν σημειώσῃ εἰς τὸν γενικὸν κατάλογον τῶν ὑπὲρ πατρίδος πεσόντων ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῶν Ἀθηνῶν. Ἐκ τῶν ἀξιωματικῶν Ἑλλήνων ἀρίστευσαν ὁ Στέφανος Βούλγαρις καὶ Προκόπιος Κατζαντώνης. Συνεισέφερε δὲ πολὺ κατ' αὐτὴν τὴν μάχην καὶ ἡ παλικαριὰ τοῦ Ὀπλαρχηγοῦ Κριεζιώτη.

Οἱ Κιουταχῆς μὴν ὑποφέρων νὰ διέπῃ τὸν ἔχθρὸν εἰς τὸ πλευρόν του νὰ τὸν φονερίζῃ, μεταπέμπεται τὸν Ὁμέρο Πασσᾶν τῆς Βύσσοίς δυον τάχιστα, δῆτις τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν φθάνει εἰς τὸ Στρατόπεδον, καὶ γενομένης συνδιαλέξεως, ἀποφασίζουν νὰ ῥιφθῶσιν ἐναντίον τῶν ἡμετέρων μὲ πλειοτέραν δύναμιν. Οἱ Καραϊσκάκης πρὸς ἀσφαλεστέραν ὄχυρωσιν τοῦ Στρατοπέδου διατάττει τὸν Ὀπλαρχηγὸν Δημοκράτην. Λέκκαν, ἔχοντα ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του 120 Ἀθηναίους, περὶ κατασκευῆς ὄχυρωματος· καὶ οὕτω δι' δλης νυκτὸς ἀποπερατώθη τὸ ἔργον ἐνθα εἰσῆλθον μετὰ τοῦ Λέκκα οἱ Περδίκηδοι· καὶ ὁ Στέφανος Βούλγαρις.

Οἱ ἔχθροι δὲ τὴν ὁγδόνην τοῦ Αὔγουστου ἀντιπαρατάττεται πρὸς τοὺς ἡμετέρους μὲ πεζοὺς πέντε χιλιάδων καὶ μὲ ἵππεῖς δύω χιλιάδων. Καὶ τοῦ μὲν πεζικοῦ ἀρχηγὸς ἦν ὁ Κιουταχῆς, τοῦ δὲ ἵππικοῦ ὁ Ὁμέρης, καὶ ὁ πρῶτος ἐκράτει τὴν δεξιὰν πτέρυγα, ὁ δὲ ἕτερος τὴν ἀριστεράν. Άμα δὲ τῆς ἡμέρας φανιομένης, ἀρχεται τὸ ἔχθρικὸν πυροβολικὸν διὰ κανονίων καὶ γρανετῶν· ἡ μάχη ἀρχεται (α) καὶ διαρκεῖ καθὶ δλην σχεδὸν τὴν ἡμέραν μετὰ πολλῆς τῆς ἐπιμονῆς ἀμφοτέρων τῶν μερῶν. Οἱ ἔχθροι μόλον ὅτι ἡσαν ἀσυγχρίτεις περισσότεροι, καὶ εἶχαν ἵππικὸν πολὺ, καὶ κανόνια πολλὰ καὶ

(α) Δέγουσιν ὅτι ὁ Φαββίερος δὲν ἐφύλαξε τάξιν, ἢ διὰ νὰ εἰπῶ, δὲν ἡθέλησεν νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὸν Ἀρχηγὸν κατ' αὐτὴν τὴν μάχην· ὅθεν καὶ ὑπέκλινεν εἰς τὴν ὄρμὴν τοῦ Ἰππικοῦ· καὶ ἐν οἱ "Ἄτακτοι δὲν ἀνεδέχοντο τὴν συμπλοκὴν, ἔθελε πάθη μεγάλην ζημίαν τὸ Τακτικόν μας. Τὸ περιστατικὸν τοῦτο διηγεῖται λεπτομερῶς ὁ Περδίκηδος εἰς τὴν "Ιστορίαν του (Ἰδ. τόμ. 6'. Κεφ. 5.).

καλά, δὲν ἐδυνήθησαν μ' ὅλα ταῦτα νὰ μετακινήσωσι τοὺς ἡμετέρους ἀπὸ τὰς θέσεις τῶν, πολλάκις ἐφορμήσαντες. Οἱ δὲ Ἕλληνες καὶ χωρὶς ἵππικοῦ, καὶ χωρὶς ἴχανοῦ πυροβολικοῦ (ἐκτὸς τεσσάρων μικρῶν καχνοίων τοῦ πεδίου, τῶν ὥποιων αἱ ἄμαξαι συνετρέψαν ἐν τῷ μεταξὺ) ἐτόλμησαν καὶ ἀπὸ τὰς θέσεις τῶν νὰ ἔξελθωσι, καὶ πεζοὶ πρὸς ἵππεῖς ἐν μέσῳ τοῦ πεδίου νὰ πολεμήσωσι. Τοιαύτη μάχη, εἶναι ἀληθὴς, δὲν ἦτον γενομένη εἰσέτι ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος, ὅχι τόσον, διότι ἦτον ἄνισος κατὰ τὸ ποσὸν καὶ κατὰ τὸ ποιὸν τοῦ ἔχθρικοῦ Στρατεύματος, καὶ κατὰ πάντα ἄνισος, διότι τοῦτο συνέβη εἰς ὅλας τὰς μάχας, ὅσας οἱ Ἕλληνες ἐκαμάν μὲ τοὺς Τούρκους, ὅσον, διτὶ ἐπολέμησαν εἰς τὸ πεδίον δι' ὅλης ἡμέρας μὲ τὴν δυνατὴν καρτεροψυχίαν, καὶ ἔβλαψαν τὸν ἔχθρον ὅχι ὀλίγον. (α) Ό αριθμὸς τῶν φονευμένων Τούρκων εἰς τὴν προχθεσινὴν καὶ σημερινὴν μάχην, ἂν δώσωμεν πίστιν εἰς τοὺς λόγους Ἀλβανοῦ πινὸς ὁμούοντος εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ αἰοῦ του πεσόντος ἐν τῇ μάχῃ, ἀναβαίνει εἰς τοὺς πεντακοσίους, ἐκ δὲ τῶν ἡμετέρων ἀπωλέσθησαν οἱ πάντες περὶ τοὺς ἑδομήκοντα. Μετὰ τῶν πεσόντων εἶναι καὶ ὁ χρηστὸς νέος Θεόφιλος Φιλιππίδης Γουναράκης Ἀθηναῖος, ὑπαξιωματικὸς τοῦ Τακτικοῦ Σώματος, τοῦ ὄποιου ὁ θάνατος ἐκλαύθη παρὰ πολλῶν ἦν δὲ ἐτῶν 20. Ό δὲ Χατζῆ Λάμπρος Κορομῆλης συλληφθεὶς ζῶν, ἀπάγεται εἰς τὴν Πόλιν, καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀγορᾶς καρφώνεται ὅρθιος ἀπό τε τὰς χειράς καὶ τὰ ὕτα διὰ τὴν κατ' αὐτοῦ μανίκην τῶν Τούρκων, ὡς κακὰ ἐργασάμενος αὐτοὺς, καὶ ἔκυρίσας εἰς τὴν τιμὴν αὐτῶν. Τὴν τρίτην δὲ ἡμέραν τῆς ἡλωσεώς του φίλος τις αὐτοῦ παρευρεθεὶς Ἀλβανὸς τὸν ἐπιστόλισε, διὰ νὰ τοῦ σηκώσῃ τὰ μακρὰ βάσανα· καὶ οὕτως ἐτελεύτησεν εἰς ἡλικίαν ἐτῶν 45· ἀφησε δὲ γυναικα χήραν, καὶ παῖδας ἄρρενας ἐπτά· αἰωνία ἡ μνήμη του.

Τὸ Ἕλληνικὸν στρατόπεδον συνιστάτο ἀπὸ τὸ Σώμα τοῦ Ἀρχιγοῦ Καραϊσκάκη, Ν. Κριεζιώτη, Βάσσου Μαυροβουνιάτη,

(α) Εἰς τὴν ἡμέραν αὐτὴν συνεισέφερεν ὅχι δλίγον καὶ ὁ Χρ. Περδίκης διὰ τῆς φρονήσεώς του καὶ ἀνδρείας του,

καὶ ἀπὸ τὸ Ταχτικὸν Σῶμα ὑπὸ τὸν Συνταγματάρχην Φαββίέρ. Οἱ πρῶτοι, οἵτινες προκατέλαβον τὴν Ἐλευσῖνα, καὶ ὡφέλησαν διὰ τοῦτο, ὡσαν Κριεζίωτης καὶ Βάσσος, τοὺς δποίους δὲ ἔχθρος ἐπροσπάθησε πολὺ νὰ τοὺς ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Ἐθνους, καθὼς ἡπάτησε πολλοὺς. ἄλλους Ὀπλαργυρούς.

Ἐπειδὴ δὲ τὸ χωρίον Ἀχερόδαρι, δου ήσαν ἐστρατοπεδευμένοι οἱ ἥμέτεροι, καὶ ταὶ εἰς πεδιάδα, ὡστε τοιαύτη θέσις δὲν εἶναι ἀρμοδία εἰς Στρατόπεδον, τὸ δποίον στερεῖται δλως ἵππικοῦ, ἐνῷ μάλιστα ἀπεῖχε μακρὰν τῶν ἀποθηκῶν, οὐσῶν εἰς Σαλαμίνα, καὶ ἐπρεπε νὰ μετακομίζωνται αἱ τροφαὶ καὶ τὰ πολεμεφόδια διὰ τῆς Ἐλευσῖνος εἰς μακρὸν διάστημα· καὶ ἐκτὸς τούτων, εἰς τὸν τόπον τοῦτον εἶναι ἔλλειψις ὑδάτων τόσου ἀναγκαίων εἰς Στρατόπεδον, καὶ μάλιστα τὸν Αὔγουστον μῆνα. Διὰ ταῦτα ἀπεφάσισαν ἐκ συμφώνου νὰ μεταθέσωσι τὸ Στρατόπεδον εἰς ἄλλον ἐπιτηδειώτερον τόπον. Θεον καὶ ἀπῆλθον εἰς Ἐλευσῖνα, διὰ νὰ συκεφθῶσι περὶ τῶν μελλόντων.

Ἐπειδὴ δὲ δὲ Ἀντιναύαρχος Δεριγνυλής (Γάλλος) ήτον πρόσωρμισμένος εἰς τὸν Πειραιᾶ, δὲ Κιουταχῆς μετὰ τοῦ Ὁμέρου Πασσαξ ἐμβῆκεν εἰς τὴν Φρεγάταν πρὸς ἴπισκεψίν τοῦ Ἀντιναύαρχου. Συνέπεσε νὰ ὑπάγῃ τὴν αὐτὴν ἥμέραν (τὴν 9 Αὔγουστου) καὶ δὲ Καραϊσκάκης, ἀγνοῶν δὲ τὴν ἔκει θέλει ἀνταμώσῃ τὸν Κιουταχῆν, ἐνθα ἕκαμον συνεντεύξεις οἱ Ἀργηγοὶ τῶν δύο ἀντιπολεμούντων Σωμάτων. ἐδῶ ἐπροσπάθησεν δὲ Κιουταχῆς νὰ ἐλκύσῃ πρὸς ἔκυτον τὸν Καραϊσκάκην, ἀλλ᾽ οὔτος ἀπήντησεν ἀξίως τῆς ὑποληφεώς του καὶ τοῦ χαρακτηρός του· ὥστε δὲ ἔχθρος ἐλαχεῖ διαφορετικὰ μέτρα περὶ τοῦ μέλλοντος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Ἄροῦ ἀνεγάρησαν οἱ ἥμέτεροι ἀπὸ Χαϊδάρι, ἐλυπήθησαν οἱ ἐν τῷ Φρουρίῳ, βλέποντες τὰ πράγματα ἵναντία τῶν ἐπίδεων των. Οἱ στρατιῶται τοῦ Γκούρα δυσφερεστημένοι διὰ τὴν πολιορκίαν, καὶ μὴ θέλοντες νὰ ὑπομένωσι δεινὰ, μὴν ἔχοντες Πατρίδα τὰς Ἀθήνας (όλίγον γάρ ἐφρόντιζον περὶ μελλόντων),

διέσπειρον καὶ εἰς τοὺς ἄλλους τὴν λειποταξίαν, ἀπειθεῖς εἰς τὸν Φρούραρχον καὶ ἀχάριστοι, δοτις ἀπὸ τεσσάρων ἐτῶν μέχρι τοῦδε καὶ τοὺς ὥφελης καὶ τοὺς ἐπλούτισεν, ἐμελέτων κακὰ ἔναντίον του, καὶ οὕτως ἀπεφάσισαν νὰ ἔξελθωσι διὰ νυκτός. Ὁ Γκούρας διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἔξοδόν των, ἐρώνησε πρὸς τοὺς Τούρκους ἀφ' ὑψηλοῦ, ὅτι τὴν ἐρχομένην νύκτα μέλλουσι ν' ἀναγωρήσουν ἀπὸ τὸ Φρούριον στρατιῶται μὲ χρήματα καὶ μὲ δπλα πολύτιμα, ὅθεν προσέζετε νὰ τοὺς πιάσετε. Οἱ Τούρκοι νομίζοντες τὴν φωνὴν ἐμπαιγμα δὲν ἐπίστευσαν. Μόλον τοῦτο οἱ στρατιῶται ἐμποδίσθησαν κατ' αὐτὴν τὴν νύκτα, καὶ ἀκολούθως ὀλίγοι περὶ ὀλίγους ἐδραπέτευον διὰ νυκτός.

Εἰς τόσην δὲ ἀδημονίαν καὶ ἀνάγκην ἔφερον οἱ καλοὶ στρατιῶται τὸν Φρούραρχον, ὡστε ἐκὼν ἀέκων ἡναγκάσθη νὰ γράψῃ μυστικῶς πρὸς τινας τῶν ἔξω νὰ ἐνεργήσωσι τὴν ἀποστολὴν πλοίων εἰς τὸν λιμένα Τρεῖς Πύργοι (Κωλιάς) εἰς μεταχόμισιν τῶν ἀποκλεισμένων, ἀν τὴν ἀνάγκη τὸ καλέση. Ὁ σκοπός του δὲ ἀπέβλεπε νὰ δικασθῇ τὴν οἰκογένειάν του συμποσουμένην ἀπὸ πολλὰς ψυχάς.

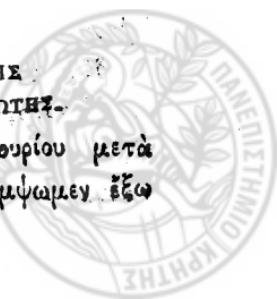
Η δὲ Δημογεροντία ἐπέμψει γράμματα πρὸς τὸν Καραϊσκάκην, δι' ὧν ἐδήλων τὴν περίστασιν τοῦ Φρουρίου, παρακαλοῦσα αὐτὸν ν' ἀποστείλῃ ὅσον τάχος ἔνα τῶν Ὀπλαρχηγῶν τὸν καλῆτερον μὲ τοὺς ἴκανοὺς στρατιώτας, διὰ νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὸν τόπον τῶν λειποτακτῶν. εἰς ἀπάντησιν δὲ ἔχομεν τὴν περεύσαν ἐπιστολήν.

«Ἄδελφοι, ἐπληροφορήθημεν τὴν δποίαν ἔχετε ἀνάγκην βοηθείας. Λοιπὸν γράφομεν σήμερον εἰς τὸν συναδελφὸν μας Στρατηγὸν Γκούραν τὸν τρόπον, μὲ τὸν δποῖον δύναται νὰ σᾶς ἔλθῃ βοήθεια, καὶ συνεννοήθετε μετ' ἔκείνους συνεργήσατε καὶ τὴν εὔγενια σας, ὅσον δύνασθε, νὰ εὔκολυνθῇ αὐτὸς ὁ τρόπος, καὶ ήμεῖς ἐντάχει θέλομεν σᾶς προφθάσῃ βοήθειαν.

Τὴν 26 Αὐγούστου 1826.

Οἱ ἀδελφοὶ σας ΚΑΡΑΙΣΚΑΚΗΣ
ΝΙΚ. ΚΡΙEZΜΠΗΖ.

Ἐπειδὴ συνεκεντρώθημεν δῆλοι ἐντὸς τοῦ Φρουρίου μετὰ τὴν κυρίευσιν τῆς Πόλεως, ἐγεκρίθη ν' ἀποέμψωμεν ἔξω

τὰ περιττὰ γυναικόπαιδα διὰ νὰ μὴν ἔξοδεύωνται μάτην αἱ τροφαὶ καὶ τὸ νερόν. Οὕτων εἰς τὴν 12 Αὐγούστου ἐξῆλθον διὰ νυκτὸς περέπου τριακόσια γυναικόπαιδα, μεθ' ὧν καὶ πολλοὶ ἄνδρες· ὥστε ἔως τέλους Αὐγούστου ἔμειναν εἰς τὸ Φρούριον Ἀθηναῖοι ὀκτακόσιοι, τοῦ Φρουράρχου 250, καὶ πλείσιοι τῶν 80 ἐκ τῶν ἀλλων ὁπλαρχηγῶν· γυναικόπαιδα δὲ περέπου τὰ 500. Ἡ ἀναχώρησις Ἀθηναῖων ἐγένετο συναινέσει τοῦ Φρουράρχου καὶ τῶν ἀλλων ὁπλαρχηγῶν ὡς περιττὸν ν' ἀποκλεισθῶσι τόσον πολλοὶ, καθότι οἵταν ἀπ' ἀρχῆς γίγνονται.

Οἱ ἔχθροι, διὰ νὰ κάμη τὴν πολιορκίαν στενωτέρχν, ἐπευ-
σε νὰ πλησιάσῃ παρὰ τὸ Φρούριον, ὀχυρούμενος τὰς θέσεις.
Προνοῶν δὲ διὰ Κάνοστας ὑπονομοποιίας, διτὶ θέλει προσπαθήσῃ
διὰ ἔχθρος νὰ καταλάβῃ τὸν ναὸν τοῦ Ἅγιου Γεωργίου Ἄλε-
ξανδρίνου, ἐπιχειρεῖ ἐντὸς αὐτοῦ ὑπόνομον, καὶ μὲ σπου-
δὴν τελειοποιεῖται καθ' θην ἡμέραν ὥρμησαν οἱ ἔχθροι νὰ
τὸν καταλάβωσιν. Οὕτων τῷ 15 Αὐγούστου ἀφοῦ ἐπυροβό-
λησαν ἵκανῶς ἐναντίον τῶν ἀποκλεισμένων, περὶ τὸ δειλινὸν
συνελθόντες οἱ διωρισμένοι εἰς τὴν ἐφόρμησιν κατὰ τοῦ νκοῦ
μετ ἀλλαλαγμοῦ ἐπιπίπτουσιν· ήμετοι δὲ προειδοποιημένοι
τὸ πρᾶγμα ἔτοιμοι εἰς τὰς θέσεις μας, περιμένομεν τὸ θύμα·
ἀφοῦ λοιπὸν ἐπλησίασαν οἱ ἔχθροι εἰς τὸν ναὸν, οἱ ἐν αὐτῷ
ἡμέτεροι προσποιούμενοι δειλίαν, ἔφυγον εὐθύς. Άφοῦ δὲ
εἰσῆλθον εἰς τὸν ναὸν οἱ ἔχθροι, καὶ ἴσταντο πολλοὶ ἔξωθεν
βάλλομεν τὸ πῦρ εἰς τὴν ὑπόνομον, μόλις τελειοποιηθεῖσκαν,
καὶ ἐν τῷ ἀμφὶ ἀναστρέψται διὰ ναὸς, συνθαπτομένων πάντων
τῶν ἐν αὐτῷ· συγχρόνως ἤρξατο καὶ διὰ πυροβολισμὸς ἀπὸ
τοῦ Φρουρίου ἐναντίον τῶν πολεμίων· ὥστε διὰριθμὸς τῶν
φονευθέντων ἀναβαίνει ἐπέκεινα τῶν 300, ἐν οἷς καὶ πολλοὶ
ἀξιωματικοί· ἐκ τῶν ἡμετέρων δὲ ἐπληγώθησαν μὲν 15,
ἀπέθανε δὲ εἰς κτυπηθεῖς τὴν κεφαλὴν, Ἀποστόλης Κομε-
λάνος, Πολίτης ἀγαθός, δοτις ἐκπνέων ἐπρόφερεν, ἀχ! τὰ
παιδία μου· ἡ φωνὴ αὐτῇ ἐμφαίνουσα πατρικὰ σπλάγχνα μοὶ
εἶνε ἔναυλος μέχρι τῆς σήμερον. Άκούων δὲ ὁ πολιορκητὴς διτὶ
εἰς τὸ Φρούριον ὑπάρχουσι τροφαὶ ἀρκεταὶ, ὥστε διὰ νὰ ἀναγ-
κασθῶσιν οἱ πολιορκούμενοι ν' ἀφήσωσι τὸ Φρούριον θέλει

περάση πολὺς καιρὸς, φοβούμενος δὲ μήπως διὰ τὴν ἀργηταν
τῷ συμβῶσιν ἀπευκταῖα, ἀποφασίζει νὰ ἐπεχειρήσῃ ὑπονό-
μους εἰς τρόπον ὥστε νὰ θλάψῃ τοὺς ἀποκλεισμένους, καὶ
ἐκ τούτου ἀναγκασμένοι νὰ παραδώσωσι τὸ Φρούριον. ἀλλ᾽
οἱ ἐν τῷ Φρουρίῳ ἀπαντῶντες εἰς πᾶσαν ὑπόνομον ἔχθρικὴν,
ἐματαίουν τὰς ἔργασίας αὐτῶν. Οἱ Κιουταχῆς δὲ ἀπέδιδε
τοῦτο εἰς τὴν ἀπειράν καὶ ἀνεπιτιμειότητα τῶν ὑπονομο-
ποιῶν του, ὡς γίνεται δῆλον ἀπὸ τὴν ἐξῆς ἐπιστολὴν στα-
λεῖσαν τῇ 28 Αὐγούστου εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς τινα
Ἐπουργὸν τῆς Θύρας, δόμοῦ μὲ τὴν ἐπακόλουθον ἐπιστολὴν
τοῦ ἴδιου πρὸς τὸν μέγαν Βεζύρην, μηνολογημένην τῇ αὐτῇ
ἡμέρᾳ.

ε' Ἀλήγα. Ή ὑπόθεσις τοῦ Φρουρίου τῶν Ἀθηνῶν δὲν κρέ-
μαται ἀπ' ἄλλο τι, εἰμὴ ἀπὸ ὑπονομοποιού;. Τὸ στράτευμα
ὑπῆγε καὶ ἀντέσχεν ἔως εἰς τὴν βίζαν (α) τοῦ τέλους τοῦ Φρου-
ρίου· τὰ κανόνια δὲν ὠφελοῦν. Όλη ἡ τύχη ἴσταται εἰς τὸ νὰ
εὑρεθοῦν ὑπονομοποιοί. Καὶ δ τόπος μὲ τὸ νὰ εἶνε πετρώδης,
πρέπει νὰ σκαρφῇ εἰς πέτρας ἔως ὁκτὼ ἢ δέκα πήχεις· καὶ τότε
ἡ ὑπόθεσις τελειοῦται. Οἱ ὑπονομοποιοί δύοποι μοὶ ἔστειλες ἀπὸ
τὴν Πόλιν, ὑπόνομον δὲν εἶδον εἰς δλην των τὴν ζωήν· ἐπεμψώ
ἐπίτηδες πεζοδρόμον διὰ νὰ φέρω ἀπὸ τὴν Σκόπιαν ἐπιτηδείους
ὑπονομοποιούς.^ν

Πρὸς τὸν Βεζύρην τῆς Βούλας.

Τὸ Φρούριον τῶν Ἀθηνῶν, καθὼς σᾶς εἶνε γνωστὸν, εἶνε
παλαιόθεν οἰκοδομημένον εἰς πέτραν ὑψηλὴν καὶ δύσβατον· καὶ
οὕτε ὑπόνομον ὑποδέχεται, οὕτε εἰς ἐφοδὸν ἔρχεται. Ἀπέχει
δὲ ἔξι ὥρας ἀπὸ τῶν Δερβεοχωρίων τῆς Πελοποννήσου, καὶ
πλησιάζει εἰς τὰς Νήσους· εύρισκεται εἰς τὴν ἀκραν τῶν λοι-
πῶν Ἐπαρχιῶν· καὶ πρὸ πάντων τοῦτο τὸ Φρούριον, ἐπειδὴ
εἶνε δ τόπος παλαιότατος, καὶ παλαιόθεν ἔβγηκαν ἔξι αὐτοῦ τοῦ
τόπου πολλοὶ πιριβόητοι φιλόσοφοι, καὶ τὰ ὅποια ἔχει τεχνικὰ
τῆς ἀρχαιότητος ἔργα προξενοῦν θαυμασμὸν εἰς τοὺς πεπαιδευ-
μένους Εὐρωπαίους· διὰ τοῦτο ὅλοι οἱ Εὐρωπαῖοι καὶ τὰ λοιπὰ

(α) Ψεύδεται· ἀπεῖχε γάρ πολὺ τῶν ἐσχατιῶν τοῦ Φρουρίου.

ἔθυη τῶν ἀπίστων θεωροῦσι τὸ φρούριον τοῦτο ως ἴδιαν αὐτῶν οἰκίαν· καὶ ἐπειδὴ τὸ νομίζουσιν ως προσκυνητήριον, τόσον οἱ Εύρωπαιοι, καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ ἔθυη τῶν ἀπίστων, τῶν ὄνομαζομένων χριστιανῶν, τὸ ὑπερασπίζουσι· καὶ προσπαθοῦσι νὰ μὴν ἔκβῃ ἐκ τῶν γειρῶν τῶν ἀπίστων ἀποστατῶν. Καὶ ἐσυμφώνησαν καὶ ὑπεγέθησαν γενικῶς τὴν βούθειαν τῶν καὶ διὰ ξυρῆς καὶ διὰ θαλάσσης· κατὰ τὸ παρόν συντθροίσθη εἰς δύο Σώματα τὸ Στράτευμά των εἰς δύο μέρη τῶν Δερβενίων. Τὰ Ἱδραια πλοῖα δὲν ἀπολείπουσιν ἀπὸ τοῦ νὰ περιπλέουσιν ἐκεῖ ἀνὰ εἴκοσι, καὶ τριάντα συγχρόνως· καὶ ἐπειδὴ ἐνδεχόμενον εἶνε νὰ σκοπεύωσιν ἀπόδρασιν αἰφνηδίως εἰς τινας τόπους διὰ νὰ φέρωσι μεγίστην ζημίαν εἰς τοὺς προσκυνημένους ὑπηκόους μας, τὸ εἰς φύλαξιν τῶν παραθαλασσίων μερῶν εὑρισκόμενον στράτευμά μας πάντοτε φυλάττει, μὴ γενῆ καφημίχ ἀπόδρασις. Οἱ εἰρημένοι ἀποστάται ἐπειδὴ εἶνε πολυάριθμοι, δ δοῦλος σας ἀφῆκα καὶ τὸν ὅπνον καὶ τὴν ἡσυχίαν, καταγινόμενος εἰς τὸ νὰ καταδαμάσω τοὺς ἀποστάτας. Ἀνίστως οἱ ἀπίστοι 'Ρωμαῖοι, συμφωνήσαντες πρὸς ἀλλήλους εἰς βούθειαν τῶν Ἀθηνῶν θελήσωσι νὰ ἔρομέσωσι καθ' ἡμῶν, ἐλπίζομεν εἰς τὸν θεὸν νὰ τοὺς τρέψωμεν εἰς φυγὴν, καὶ νὰ διασκεδάσωμεν τὰ κατηραμένα τῶν κινήματα μὲ τὴν ὑπερτάτην θείαν θούθειαν, καὶ μὲ τὰς θαυματουργούς εὐχάς τοῦ διαδόχου τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, τοῦ Ευσιλέως μας. Κατὰ τὰς τωρινὰς περιστάσεις εἶνε ἀναγκαιότατον νὰ παρευρίσκεται εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Ἀθηνῶν πάντοτε Βεζύρης τολμηρός, καὶ ἐμπειρος, εἰς τοῦ δοπούου τὰς χεῖρας νὰ παραδοθῇ ἢ διοίκησις τῶν πολεμικῶν τῆς πολιορκίας ὑποθέσεων· διότι ἀν τὸ φρούριον μίαν μόνην ἡμέραν μείνῃ χωρὶς τῆς παρουσίας ἐνὸς Βεζύρη, ἢ κατάστασις τῶν πέριξ μερῶν παρευθὺς θέλει ταραχθῆ. Καὶ ἐπειδὴ δ δοῦλος σας διὰ τὰς πολλὰς ἀσχολίας δὲν ἔχω εὔκαιρίαν, καὶ διὰ νὰ μὴ παρέρχεται δ καιρὸς ματαίως, εἶνε ἀναγκαιότατον νὰ διορισθῇ δσον τάχιστα εἰς αὐτὸ τὸ μέρος δ Πασσᾶς τῆς Εύρίπου, δ Ὄμερ Πασσᾶς. Κατὰ τὴν δουλικὴν μου πίστιν, ἀρ' ἡς ἡμέρας ἔφθασα εἰς Ἀθήνας, ἡμέραν καὶ νύκτα καταγινόμενος ἀδιακόπως δλῃ ψυχῇ, τόσον τὰ Μοναστήρια, δσον καὶ τὰς οἰκίας, τὰ δποῖα

είγαν εἰς τὴν ἔξουσιαν τῶν οἱ ἀπιστοὶ Ρώμαιοι, ἐλευθερώνων ἀπὸ τῶν χειρῶν τῶν μετὰ χιλίων δυσκολιῶν, μόλις καὶ μετὰ δύος ἑκατάρισα τὰ μέσα τῆς Πόλεως ἀπὸ τοῦ ῥύπου καὶ τῆς δυσωδίας τῆς ὑπάρχειως τῶν ἀπίστων. Καὶ δον καὶ ἀν ἐπεμελήθην διὰ νὰ ἕάλω ὑπόνομον, ἀφ' ἐνὸς μέρους οἱ ἀπεισταλμένοι ἀπὸ τὴν Πόλιν ὑπονομοποιοι δὲν ὠφέλησαν παντελῶς. Τινὲς εἰδῆμονες μὲ ἐπληροφόρασαν, ὅτι ἀν εἴχα ἐδῶ τοὺς μεταλουργοὺς τοὺς δόντας εἰς Σκόπιαν, ἡθέλαμεν τρυπήσῃ πέραν καὶ πέραν (διακιπάξ) τὸ Φρούριον τῶν Ἀθηνῶν δι' ὑπονόμου. Διδ καὶ ἔστειλα ἐπιτήδες πεζὸν διὰ νὰ φέρω δέκα ἀπ' αὐτούς· Λύτοι δὲ ὑπεσχέθησαν νὰ φθάσωσιν εἰς Ἀθήνας εἰς διάσημα δεκακτὼ ἡμερῶν Θεοῦ εὔδοκοῦντος, καὶ ἄμμα φθάσωσιν, ἀν τῷ δόντε εἶναι ἐπιτήδειοι, καθὼς μοὶ παρέστησαν, καὶ κατοφθωθῆ ὑπόνομος, (ώς ἐλπίζομεν) κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θέλει λάβῃ τέλος ἢ ὑπόθεσις τοῦ Φρουρίου· ἐπειδὴ ἔχει μέσα ἀνδρὸς πολεμιστάς. Λί δυσκολίαι, τὰς δόποις δοκιμάζω διὰ τὰς τροφὰς τὰς ἀναγκαῖας εἰς τὸ στρατόπεδον, εἶναι ἀπερίγραπτοι. Μόλον τοῦτο ἔως τῆς σήμερον μὲ μεγάλην δυσκολίαν ἡμπόρεσα νὰ οἰκονομήσω τὸ πρᾶγμα, ἀγοράζων μὲ ἀποκομμένην τεμὴν ἀπὸ τὸ στράτευμά μου τὰς ζωτροφίες, τὰς δόποις ἐλαθον κατὰ διαφόρους προσθολὰς παρὰ τῶν ἔγχθρων. Πρὸς τούτοις ἀνανέωσα ἔως δέκα (α) μύλους κειμένους εἰς τὰ περί τῶν Ἀθηνῶν, οἵτινες καθημερινῶς ἀλέθουν περὶ τὰς πέντε χιλιάδας ὄκαδας ἀλευρον, τὸ δόποιον διώρισα νὰ δίδεται εἰς μόνον τὸ στράτευμα τὸ διατεταγμένον εἰς τὴν φύλαξιν τῶν Ἀθηνῶν· πλειότεραι δμως ζωτροφίαι χρειάζονται ἀλλὰ τί τὸ σφελος ὅποῦ δὲν ἔχομεν· διὰ νὰ φυλάττωμεν ἐναντίον τῶν ἔχθρων τοὺς μύλους δόποι ἐσυστήσαμεν, εἴμεθα ἀναγκασμένοι νὰ ἕάλωμεν εἰς κάθε μύλον διὰ προφύλαξιν ἀπὸ ὄγδοηντα ἔως ἑκατὸν στρατιώτας. Μ' δόλον δτι ἐτοίμασα περίπου ἑξ ἐπτὰ χιλ. ἐκλεκτὸν στράτευμα, διὰ νὰ τὸ στείλω εἰς τὰ Δερβένια τῆς Πελοποννήσου μὲ τὸ νὰ μὴν ἡμπόρεσα δμως νὰ προμηθεύσω δι' αὐτὸ τὸ στράτευμα τριῶν ἔως πέντε ἡμερῶν τροφὴν, διὰ

(α) Ψεύδεται ἀπὸ αἰσχροκέρδειαν, διότι πέντε μένον ἐπεσκεύασε.

τοῦτο καὶ δὲν ἐστάθη. Ἀπέμειναν δλαι αἱ ἑλπίδες μου εἰς τὰς τροφὰς ὅπου ἐπροσμέναμεν ἀπὸ Λάρισσαν. Πρὸ πολλοῦ τὸ στράτευμα δλον ἀπέθυνσκεν ἀπὸ τὴν πεῖναν· αἱ τροφαὶ ὅπου ἔρχονται ἐκεῖθεν ἐν διαστήματι ἐνδὸς μηνὸς μόλις πέντε ἡμέρας ἀρκοῦσιν εἰς τὸ Στρατόπεδον. Μῆδη δὲ οὐδὲ εἰς κόκκος καρποῦ δὲν μᾶς ἔμεινεν, ὥστε κατάντησα εἰς μεγάλην ἀμηχανίαν. Τῶν τροφῶν τὴν προμήθειαν νὰ φροντίζω, ηὐτὰ φροντίζω διὰ τὰς πολλὰς πολεμικὰς ὑποθέσεις; Διὰ νὰ μὲ ἐλευθερώσετε ἀπὸ αὐτὴν τὴν φροντίδα τῶν ζωωτροφιῶν, διατάξατε ὅπου ἀνήκει διὰ νὰ μὲ προφύάνωσιν αἱ ἀναγκαῖαι τροφαί. Καὶ αἱ σταλησόμεναι τροφαὶ εἶναι ἀναγκαιότατον νὰ μοι στέλλωνται εἰς ἄλευρον καὶ οὐχὶ εἰς σῖτον· ἐπειδὴ οἱ μύλοι τῶν Ἀθηνῶν, ὡς εἴπομεν, πλέον τῶν πέντε χιλ. ὀκάδων ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν δὲν ἡμποροῦν νὰ ἀλέσουν. Ἄν είγαμεν ἐδῶ ὅσους μύλους χρειαζόμεθα, εἰς τὴν Εύριπον εύρισκεται σῖτος, καὶ ἡμπορούσαμεν νὰ ἔξοικον ομηθῶμεν, καὶ ἐπειδὴ εἶναι ἀναγκαῖον εἰς τὸ ἑζῆς νὰ μοι στέλλωνται εἰς ἄλευρον ἀπὸ Λαρίσσης, μύλοι δτὶ ἔγραψε καὶ ἔγὼ περὶ τούτου, παρακαλῶ συγγρόνιος νὰ ἐκδοθῶσι πρὸς τοὺς ἐκεῖ σφρόδρα προσταγὴν περὶ αὐτοῦ τούτου. Ἅς εἶναι διὰ τὸν θεόν! λυπηθῆτε διὰ τὴν κατάστασιν τῶν ὄρθιοδόξων, καὶ φροντίσατε νὰ σταλῇ πολὺ ἄλευρον εἰς τὸ στρατόπεδον μὲ πολλὴν ταχύτητα. Ἀπαξὶ καὶ δις παρεκάλεσα νὰ διορισθῇ νέος ἀνδρεῖος Βεζύρης εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Ἀθηνῶν· τὸ Φρούριον τῶν Ἀθηνῶν δὲν δμοιάζει μὲ τὰ ἄλλα· κατὰ τὴν δουλικήν μου παρακάλεσιν ἔθελεν εἶναι καλὸν νὰ ἔλθῃ δ Πασσᾶς, τὸν δποῖον ἀνωτέρω τῆς ἐσημείωσα, καὶ νὰ παραδοθῇ εἰς χειράς του ἡ ὑπόθεσις τῆς πολιορκίας· ἐὰν δὲν τοποθετήσω αὐτὸς ἔγων εἰς τὰ πέρι τοῦ Φρουρίου τὰ ἀναγκαῖα στρατεύματα, δὲν πρέπει οὔτε ἐν θῆμα νὰ ἀπομακρύνθω ἀπὸ τὰς Ἀθήνας. Διότε δην ἀπομακρυνθῶ, εἶναι θεβαίοτατον, δτὶ καὶ τὰ ἐμπροσθινά μας καὶ τὰ ὀπισθινά μας θέλουν ἔλθη εἰς κακὴν κατάστασιν· δ ῥηθεὶς Βεζύρης, δετὶς θέλει διορισθῇ εἰς τὴν πολιορκίαν, ἀφοῦ ἔλθῃ καὶ τὸν τοποθετήσω, τότε θέλω κινηῆδη δπου διετάχθην δηλαδὴ δ σκοπός μου δὲν εἶναι οὔτε νὰ ἀργοπορήσω, οὔτε νὰ μὴν ὑπάγω εἰς τὰ Δερβένια τῆς Πελοποννήσου καθ' ἣν ἔλασον.

διαταγήν. Εἰς όποιαν δούλευσιν καὶ ἀν διορισθῶ, δ θεὸς ιέζεν-
ρει, δι τοῦ πόδος τὴν βασιλικὴν σκιὰν ποτὲ δὲν θέλω ἀμελήσῃ, οὔτε
θέλω λείψη ἀπὸ τὸ γρέος μου, ἀλλὰ θέλω δεῖξῃ τὴν προθυμίαν
μου, θυσιάζων καὶ αὐτὴν τὴν ζωῆν μου· δῆμος αἱ περιστάσεις
ἀπαιτοῦν νὰ σταλῇ δ ἥρθει; Πασσᾶς τὸ ὄγλιγωρότερον εἰς τὴν
πολιορκίαν τῶν Ἀθηνῶν· καὶ ἀρχῆ τὸν τοποθετήσω μὲ τὰς
ιδίας μου χεῖρας, τότε θὰ κινήσω εἰς τὸ ἴδιον μέρος δια-
τάττομαι· ἐὰν δὲ ἀκολουθήσῃ κάμμια ταραχὴ εἰς τὴν Εὔσοιαν,
ἢ κάμμια ἐπιδρομὴ τῶν ἀπίστων, θέλομεν πέμψῃ καὶ ἔκει τὰ
ἄναγκατα στρατεύματα».

Τὰ ἀνωτέρω γράμματα πεμπόμενα εἰς Κωνσταντίνοπολιν
συνελήφθησαν παρὰ τῶν ἡμετέρων, ἀτινα μᾶς ἐστάλησαν εἰς
τὸ Φρούριον γεγραμμένα εἰς Τουρκικὴν διάλεκτον, τὰ δοῖοια με-
τέφρασεν δ μεθ' ἡμῶν ἀποκλεισμένος Δημήτριος Λαμπήκης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Οἱ ἀποκλεισμένοι βλέποντες δι τὸ πολιορκητής ἑξακολουθεῖ
νὰ σκάπτῃ γανδάκια, δι' ὃν νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν ἐργασίαν
τῶν ὑπονόμων, δὲν ἔκριναν καλὸν νὰ τὸν ἀφήσωσι νὰ προβῇ.
Οὕτεν τῇ 26 Αὔγουστου ἐπιπίπτουσι διὰ νυκτὸς εἰς τοὺς χάν-
δακας, καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς τοὺς μὲν φονεύουσι, τοὺς δὲ διώκου-
σιν εἴτε καύσαντες τὴν ὅλην ὅλην, ἢτις ἦτον τὸ περίφραγμα
τῶν χανδάκων, ἐπανέρχονται εἰς τὰ ἔδια μὲ λάφυρα, κάππας,
καὶ διάφορα ἐργατικὰ ἔργαλεῖα.

Οἱ ἔχθρος δῆμος ἑξακολουθεῖ μὲ περισσοτέραν προθυμίαν τὰς
ἐργασίας του εἰς κατασκευὴν ὑπονόμων, διχυρούμενος ἐντεῦθεν
ἀτφαλέστερον. Οἱ ἀποκλεισμένοι βλέπουν τὰς ἐργασίας του,
ιέζερουν τὸν σκοπόν του, καὶ θέλουν πάλιν νὰ τὸν ματαιώσουν.
Οὕτεν τὴν 13 Σεπτεμβρίου περιφρονοῦντες τὰ δυνατὰ διχυρώμα-
τά του, τὴν νύκτα ἑξελθόντες τοῦ Φρουρίου, ἐπιπηδῶσιν ἐντὸς
τοῦ ἔχθρικοῦ χάνδακος, ἀρχομένου ἀπὸ τοὺς πρόποδας τοῦ Ἀ-
ρείου Πάγου, καὶ πλησιάζοντος πρὸς τὸ Μεσημβρινόν τεῖχος τοῦ
Σερπεντίζε, διὰ τοῦ δοῖού χάνδακος κατεσκεύαζον οἱ ἔχθροι τρεῖς

ύπονόμους διευθυνομένας πρὸς αὐτὸν τὸν Σερπεντίκην. Ἀφοῦ δὲ ἐδίωξαν αὐτοὺς, φονεύοντες πολλοὺς, συλλαμβάνουσιν ὅκτὼ ζῶντας, καὶ δύο Ἀλβανῶν ἀποτέμνουσι τὰς κεφαλὰς, διὰ τὸ νὰ μὴν ηθελον· νὰ παραδώσωσι τὰ δπλα· Μετὰ τῶν φονευμένων ἦν καὶ ὁ Ἐπιστάτης τῶν ἑργατῶν καὶ ὄχυρωμάτων Τοῦρχος. Κυριεύσαντες δὲ πᾶν διὰ τοῦ ἔχον ἐκεῖ γρειῶδες, τροφὰς, ἑργαλεῖα, κάππας, δπλα, χώσαντες τὸν χάνδακα, καὶ τὰς ὑπονόμους ἀνατρέψαντες, ἐπιστρέφουσι μετὰ πλουσίων λαφύρων εἰς ταῖς.

Ἡ πρᾶξις αὕτη ὠφέλησεν ὅχι ὀλίγον, ἐν μὲν ὅτι ἀπεματαίωσε τὰς τόσον ἡμερῶν ἑργασίας τῶν ἔχθρῶν, καὶ δεύτερον ἐγνωρίσαμεν τὰ σχέδια καὶ σκοπούς των, καὶ ἐμάθαμεν εἰς πόσα καὶ ποῖα μέρη κατασκευάζονται ὑπόνομοι. Εἰς τὴν ἔξορμησιν ταύτην ἀπέθανεν ὁ Στάμος Θεοδωρῆς, νέος ἀξιομνημόνευτος, καὶ ἀγαθὸς συμπολίτης· ἦν δὲ σημαίοφόρος τὸν Βαθύδον, διὰ τὴν ἀνδρείαν του· εἰς πᾶσαν γάρ μάχην καὶ συμπλοκὴν ἐγένετο πρόμαχος· ἐτῶν δὲ ἡλικίαν εἶχε περὶ τὰ 35· ἐπληγώθη δὲ καὶ ἔτερός τις στρατιώτης, δοτεῖ; μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐτελεύτησε.

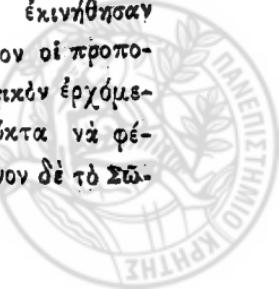
Πλὴν ἀλλὰ δὲ πολιορκητὴς ἐπίμονος εἰς τοὺς σκοπούς του, πρινστάζει τοὺς ὑπονομοποιούς του νὰ ἔχακολουθήσωσι προθυμότερον τὰς ἑργασίας των· καὶ αὐτὸς θέλει φροντίσῃ περὶ τῆς ἀσφαλείας των, ὥστε νὰ μὴ δύνανται οἱ ἀποκλεισμένοι νὰ τοὺς θλάψωσιν, ἔχων ἐλπίδας ὅτι θέλει ἐπιτύχη εἰς αὐτὴν τὴν φοράν· ἐνόμισε δὲ ὅτι θέλει μᾶς ἀπατήσῃ κατὰ τρῦτο, δηλ. μὲ τὸ γὰ ἀνετρέψαμεν τὰς προτέρας του ἑργασίας, καὶ ἐματαιωσαμεν δις καὶ τρὶς τὰς σκέψεις του, δὲν ἡθέλαμεν ἐλπίσῃ, ὅτι θέλει ἐπιχειρήσῃ καὶ ἄλλην φορὰν, καὶ μάλιστα αὐθημερὸν εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν τὰς ὑπονόμους. Καὶ οὕτως οἱ μὲν ἔχθροι προχωροῦν εἰς τὸ σκάψιμον, δὲ δὲ ἡμέτερος ὑπονομοποιὸς ἀγρυπνος εἰς τὸ ἑργον του, ἀφοῦ ἤκουσε τὸν κτύπον τοῦ ἔχθρικον σκαψίματος, διενοήθη νὰ ἀνατρέψῃ ἔκεινας τῶν ἔχθρῶν μὲ ίδιαιτέραν ὑπόνομον. Ἀφοῦ λοιπὸν κατεσκευάσθη ἡ ἡμετέρα εἰς τὴν γραμμὴν, καθ' ἓν διευθύνοντο αἱ ἔχθρικαι, ἀμα ἐπληστάσαν οἱ ἔχθροι, δίδοται τὸ πῦρ εἰς τὴν ὑπόνομον τὴν δευτέραν ὥραν μετὰ τὰ μεσάνυκτα τὴν 19 τοῦ Σεπτεμβρίου· ὥστε πάγτες οἵτε ἐρ-

γαῖόμενοι καὶ οἱ φύλακες τοῦ χάνδακος, οἱ μὲν συνετάφησαν, οἱ δὲ ἐτράπησαν εἰς φυγήν. Οἱ Ἑλλῆνες μετὰ τὴν ἔκριξιν τῆς ὑπονόμου ἐπιπέποντες πρὸς αὐτοὺς, ἄλλους φονεύουσιν, ἄλλους πληγώνουσι, καὶ ἄλλους συλλαμβάνουσι ζῶντας· λαφυρα- γωγοῦντες δὲ τουρένια, σπαθία, πιστόλας, κάππας, καὶ ἄλλα τινὰ, ὑποχωροῦσι μὲν λύπην των, ἐνῷ ἥλπιζον νὰ κυριεύσωσι καὶ τὰ κανονοστάσια τῶν ἐχθρῶν· καὶ βεβαίας ἥθελον προχω- ρήσῃ περαιτέρω, ἀν τινὲς στρατιῶται τοῦ Φρουράρχου σύρκν- τες μεθ' ἑαυτῶν καὶ τέσσαρας Ἀθηναίους δὲν ἐλειποτακτοῦσαν κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν τῆς νίκης, μεταφερόμενοι εἰς Σαλαμῖ- να· ὥστε ἡ λειποταξία τούτων τῶν προδοτῶν μᾶς ἐζημίωσε τὰ μέγιστα. Ἐκ τῶν ἡμετέρων δὲ ἀπέθανε κατ' αὐτὴν ὁ νέος Νέστωρ Κοπίδης, πληγωθεὶς θανατόμως· ἦν δὲ ἥλικας ἑτῶν 26.

Οἱ Ἀρχηγὸς Γκούρας ἀφοῦ ἐγνώρισε πραγματικῶς τὴν ἀπο- στίαν τῆς φρουρᾶς του, ἐφρόντισε νὰ προλάβῃ τὰ ἀπευκταῖα ἐπακολουθήσατα, ἀποστέλλων ἕξω τὸν ἔξαδελφὸν του Μεμού- ρην περὶ τὰ τέλη τοῦ Αὔγουστου, ἐφοδιασμένον μὲ γράμματα τοῦ ἰδίου καὶ τῆς Δημογεροντίας, διὰ νὰ ἐνεργήσῃ νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ Φρούριον ἐν ἄλλῳ Σῶμα, ἢ τῶν Ἐπτανησίων, ἢ ὁ Συνταγ- ματάρχης Φαββίέρ μὲ τὸ Τακτικόν, καὶ μετὰ τὴν εἰσοδον τού- των νὰ διωχθῶσιν οἱ ἄπιστοι στρατιῶται.

Τὸ Ἐπτανησίον λοιπὸν στρατιωτικὸν Σῶμα, φιλοτιμούμενον νὰ δεῖξῃ ἔργα λαμπρὰ εἰς τὸ ἔδαφος τῶν Ἀθηνῶν, ἀπεφάσισε νὰ ἔμενῃ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν. Καὶ ἀφοῦ εἰς τὴν 13 τοῦ Σεπτεμ- βρίου, καθ' ἦν ἐγένετο ἡ ἔξοδος τῶν ἀποκλεισμένων ἐναντίον τῶν ἐχθρικῶν χαρακωμάτων, ως προείρηται, ἥλθον εἰς Χμητ- τὸν καὶ ἤκουσαν τὸν βομβοκανογοβολισμὸν, παρετήρησαν δὲ τὴν ἡμέραν καὶ τὰ περὶ τὸ Φρούριον χαρακώματα καὶ τάφρους τῶν ἐχθρῶν, δὲν ἐτόλμησαν νὰ διευθυνθῶσι πρὸς τὴν Ἀκρόπολιν.

Μεθ' ἡμέρας δέ τινας κατὰ τὴν 27 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐπι- βαίνουσιν αὖθις κατὰ νύκτα εἰς Κωλα:άδα, ἐξ οὗ ἐκινήθησαν πρὸς ἡμᾶς· ἀπέχοντες δὲ τοῦ Φρουρίου ἐν μίλλιον οἱ προπο- ρεύμενοι τοῦ Σώματος, βλέπουσι τὸ ἐχθρικὸν ἴππικὸν ἐρχόμε- νον κατὰ τὴν αὐτὴν ὁδόν· (ἐσυνείθιζον δὲ κατὰ νύκτα νὰ φέ- ρωνται οἱ ἱππεῖς πρὸς κατακόπευσιν) ὑποπτευόμενον δὲ τὸ Σῶ-

μα, μήπως ἐπροδόθη, ὅπισθοδρομεῖ ἀτάκτως· οἱ Τοῦρκοι ἀ-
προσδοκήτως ἀκούοντες τὴν ταραχὴν τῶν φευγόντων, ἀγνοοῦν-
τες δὲ τὸ πρᾶγμα, δὲν ἔτρεξαν εὐθὺς κατόπιν αὐτῶν· ἀφοῦ δὲ
εἰδοποίησαν καὶ ἄλλας φυλακὰς περὶ αὐτοῦ τούτου, ἔδραμον
πρὸς αὐτοὺς, ἐκ τῶν δοποίων, οἱ μὲν ἐτοποθετήθησαν εἰς Κω-
λιάδα, οἱ δὲ εἰσέβησαν εἰς τὰς ἐσγατιὰς τοῦ 'Υμηττοῦ τὰς
πρὸς τὴν Θάλασσαν. Οἱ Ἰππεῖς Τοῦρκοι δρυπᾶσν ἐναντίον αὐ-
τῶν, θέλοντες νὰ τοὺς ἐμποδίσωσι τοῦ νὰ ἐπιβῶσιν εἰς τὸ
πλοῖον, ἔξ οὗ ἀπέβησαν. Γενομένης δὲ μάχης, καὶ διαρκούσης
δύο ὥρας σχεδὸν, ὑποχωροῦσιν οἱ ἔχθροι μὲν μεγάλην ζημίαν των.

Ἔξ δὲ ἐξ αὐτῶν κλεισμένοι ὅντες εἰς ἐν ἐκκλησίδιον ἄγιος
Γεώργιος πλησίον τοῦ εἰρημένου λιμένος, μὴ δινάμενοι νὰ ἐμ-
βωσι καὶ αὐτοὶ εἰς τὸ πλοῖον διὰ τὸ διάστημα, ἐμειναν ἔκει,
ἀναμένοντες εὔκαιρίαν· οἱ ἔχθροι δύως νοήσαντες αὐτοὺς, ἔρ-
χονται ἐναντίον αὐτῶν, στήσαντες δύο κανόνια, δι' ᾧν ἐκτύ-
πων τὸ ἐκκλησίδιον· ἀφοῦ δὲ ἐκρήμνισαν τοὺς τοίχους, ὥρμη-
σαν νὰ συλλάβωσι τοὺς ἀποκλεισμένους· οἱ δὲ ἀντέχουσι, καὶ
μὲ τὸ πῦρ εἰς τὰς γείρας ἀντικρούουσι δις τοὺς Ἰππεῖς· δρυ-
σαντες δὲ καὶ τρίτην φορὰν εἰσπνηδῶσιν ἐντὸς, καὶ οἱ Ἑλληνες
ἀποθνήσκουσιν ὅχι ὑποτασσομένοι, ἀλλὰ μαχόμενοι μέχρις ἐσ-
χάτης ἀναπνοῆς· Εἶς δὲ ἐξ αὐτῶν παραδόξως ἐσώθη, ρίφθεις
εἰς τὴν Θάλασσαν, καὶ κολυμβῶν ἕφθασεν ἀβλαβῆς εἰς τὸ
πλοῖον.

Ἐνῷ δὲ ἐγίνετο ἡ μάχη εἰς Κωλιάδα, οἱ ἐν τῷ 'Υμηττῷ κα-
τέβησαν εἰς τὸν Αἴγιαλὸν, καὶ βλέποντες ἔκει μικρόν τι νησ-
δίον ὄλιγον τι ἀπέχον τῆς ξηρᾶς, ἐνέκριναν νὰ μεταβῶσιν ἔκει,
ώς ἀσφαλέστερὸν τῆς ξηρᾶς· οἱ δὲ ἔχθροι συσσωματωθέντες
περὶ τὰς τρεῖς χιλιάδας πεζοὶ τε καὶ Ἰππεῖς ἦλθον καὶ πρὸς
αὐτοὺς τούτους. Οὗτοι δὲ ὅντες εἰκοσιδύω τὸν ἀριθμὸν ὑπὸ τὴν
ὅδηγίαν Δημητρίου Λελούδη Ἰθακητίου, ἐπροστάθουν νὰ δχυ-
ρωθῶσιν δεὸν τὸ δυνατόν· ἀλλ᾽ ἐπειδὴ ἦσαν ἀπροπαρασκευαστοὶ
εἰς ἀντίστασιν, ἐνῷ τοὺς ἐπέστησαν οἱ ἔχθροι, δι Λελούδης με-
τέρχεται στρατήγημα εύτυχές. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἀλαζόνες Τοῦρκοι
ἐπρόσβαλον πρὸς αὐτοὺς ὑποταγὴν καὶ παράδοσιν, δι Λελούδης
ὑπόσχεται μὲν, ἀλλὰ καλεῖ Ἀλβανοὺς διὰ νὰ δώσῃ καὶ λάβῃ

τὰ πιστά· ἀπατηθέντες εἰς τοῦτο οἱ Βάρβαροι, ἔως δὲ του νὰ φέρωσιν Ἀλβανὸν; (καθότι δὲν ἔτυχε νὰ παρευρεθῶσιν), ἐδωκαν καιρὸν εἰς τοὺς Ἑλληνας νὰ κατασκευάσωσιν ὄχυρώματα. Παρόργησιασθέντων δὲ τῶν Ἀλβανῶν, ὁ Λελούδης μὲν ἐναντίαν γλωσσαν τοὺς λέγει. «Εἰμεθιχ Ἑλληνες, εἰμεθιχ Ἐπταννήσιοι καὶ αφήσαμεν τὴν Πατρίδα μας, σὺ δὲξε νὰ δουλεύσωμεν Τούρκους, ἀλλὰ διὰ νὰ φοιεύσωμεν αὐτοὺς, καὶ ἀν δὲν πιστεύετε, λάθετε πειραν.» Παρευθὺν οἱ Βάρβαροι μὲν μανίαν πυροβολοῦσι διὰ τῶν κανονίων ἐναντίον τῶν ἡμετέρων· οἱ δὲ Ἰππεῖς τρεῖς ὅρμησαντες ἐπὶ τὸ νησίδιον, τρις ἀπεκρούσθησαν παρὰ τῶν ἐν αὐτῷ. Τὸ πῦρ δὲ διήρκησε δι' δῆλης ἡμέρας, καὶ ἡ νῦν διέλυσε τὴν μάχην· οἵστε κατ' αὐτὴν ὁ Στρατηγὸς Κριεζίωτης ἐρχόμενος εἰς Βοήθειαν αὐτῶν μὲν δύο πλοιάρια, τοὺς ἀνεβίβασεν εἰς αὐτά· καὶ οὕτως ἥλθον εἰς Σαλαμίνη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ. Ε'.

Ο Πολιορκητὴς ἔζακουλορθεῖ μὲν προθυμίαν τὰς ἔργασίας του ἐναντίον τῶν ἀποκλεισμένων· καὶ οὗτοι πάλιν δὲν ἀπαυδῶσιν ἀντέργαζόμενοι καὶ ἀποματαιοῦντες τὰ ἔχθρικά· ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν δὲν παύει τὸ πῦρ, καὶ ἡ ζημία σχεδὸν ἀμοιβαίως, θτε ἡ νῦν ἡ φέρουσα τὴν πρώτην τοῦ Ὁκτωβρίου μᾶς ἐπέφερε τὸν θάνατον τοῦ Ἀργυροῦ καὶ Φρυγάρχου Γκούρα. Ο ἀείμνηστος οὗτος διὰ νὰ ἐμπαδίζῃ τὴν ἔξοδον τῶν λειποτακτούντων στρατιωτῶν διεγυκτέρευεν ἔξω τοῦ Σερπεντζέ, προσέχων δι' δῆλης νυκτὸς τὰ κινητάτα καὶ τῶν ἡμετέρων, καὶ ἐκεῖνα τῶν ἔχθρῶν· συνελθίει δὲ καὶ νὰ τουφεκίζῃ τὴν νύκτα ἐναντίον τῶν πλησίον ἔχθρικῶν χαρακωμάτων· ἐνī δὲ κατὰ τὸ μεσαίτατον τῆς νυκτὸς ἔνδοθον τοῦ χαρακώματος ἔσυρε τὸ πυροβόλον τοῦ τουφεκίου, ὅπερ ἔζωθεν ἀνήφθη, χιορίς διμως νὰ διαδοθῇ τὸ πῦρ καὶ εἴς τὰ ἐντὸς, καὶ ἐνῷ ἐμενεν εἰς τὴν θέσιν του ἀσάλευτος διὰ νὰ μεταδώσῃ τὸ πῦρ, ἀλλος τις ἐκ τῶν ἐναντίων χαρακωμάτων, τουφεκίζει ὡς εἰς σκοπὸν ἐναντίον τοῦ ἐπιφχνέντος πυρὸς, καὶ κατὰ δυστυχίαν τὸ θόλιον διαπερνᾷ τὸν χρόταφον τοῦ Γκούρα χωρίς νὰ τῷ δώσῃ καιρὸν οὔτε κάμη νὰ ἀναπνεύσῃ. Ο

Θανάτος τούτου τοῦ ἀνδρὸς μᾶς ἐλύπησεν ὅλους, καὶ ἐφόβισε πολλοὺς ἐξ ἡμῶν μηπως ἀκολουθήσῃ γενικὴ λειποταξία τῶν στρατιώτων του· ὅμως συνέβη τὸ ἔναντιον, ὃς ἥρθήσεται κατωτέρω.

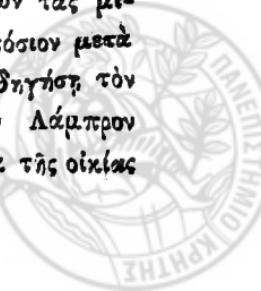
Οἱ στρατιώται λαμβάνουσι τὸν νεκρὸν τοῦ Γκούρα, καὶ τὸν φέρουσιν εἰς Σερπεντζέ μὲν μεγάλην ἡτοχίαν, φυλάττοντες μυστικὸν τὸν θάνατον εἰς τὴν ιδίαν γυναικά του, ἵνα ὅτου ἥλθεν ἡ ἡμέρα, διὰ νὰ μὴν ἥθελεν ἀκολουθήσῃ ταραχὴ θρήνου τὴν γύκτα, καὶ τὸ αἰσθανθῶσιν οἱ Τοῦρκοι. Περὶ τὸν ὅρθρον ἀναβιβάζομεν τὸν νεκρὸν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, ἀποθέτοντές τον περὶ τὸν Παρθενώνα, ὅπου ποιήσαντες τὰ νενομισμένα νεκρόσιμα, τὸν ἔθαψαμεν ἐν ἡπυχέᾳ εἰς τὰ ἔμπροσθεν τοῦ ναοῦ. Πρὶν ὅμως νὰ τὸν ἐνταφιάσωμεν, μανθάνει τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρὸς ἡ γυνὴ, καὶ διακόπτεται εἰς πικροτάτους κλαθμούς· ἡ φρόνησις ὅμως τὴν ὡδῆγησε νὰ φανῇ κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν γενναίᾳ· καὶ ἀποτεινομένη εἰς τοὺς στρατιώτας, λέγει· «Δὸν ἔχάσατε τὸν ἀρχηγόν σας μὴ θέλετε νὰ χάσετε καὶ ἐμέ· Δὸν εἴσθε πιστοὶ στρατιώται τοῦ μακαρίτου ἀνδρός μου, θέλετε τὸ δεῖξη εἰς ἐμὲ καὶ ἔγὼ θέλω τὸ δεῖξη εἰς ἑσᾶς, λαμβάνουσα τὸν τόπον ἐκείνου.»

Εἶναι ἀληθινὸν διτοῦ οἱ στρατιώται συνετρίβοσαν τῇ καρδίᾳ, καὶ ὕψοσαν νὰ φυλάξωσι πίστιν εἰς αὐτὴν μαχόμενοι ὑπὲρ αὐτῆς μέχρι θανάτου. Τινὲς δὲ ἐξ ἡμῶν λαβόντες εὐκαιρίαν τὴν συντριβὴν τῶν στρατιώτων, καὶ τὸ δεῖγμα τῆς ἐμπιστοσύνης, ἐκάμαμεν νὰ συνέλθωσιν οἱ προκριτώτεροι τῶν στρατιώτων καὶ Όπλαρχηγῶν διὰ νὰ διδσωμεν ἀπαντες ἐπὶ τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου καὶ τῆς εἰκόνος τοῦ Ἰησοῦ, διτοῦ θέλομεν ὑπερασπισθῆ τὸ Φρούριον μέχρις ἐσχάτης ἀναπνοῆς χωρὶς νὰ ἐνδώσωμεν παντελῶς εἰς διτοῦ, τι ἥθελε μᾶς συμβῆ ἐναντίον. Οὕτω λοιπὸν ὠρκίσθημεν, καὶ δ ὄρκος ἐφυλάχθη. Μετὰ ταῦτα μηνύομεν εἰς τοὺς ἔζω καὶ εἰς τὴν Διοίκησιν τὸν θάνατον τοῦ Φρουράρχου.

Οἱ ἔνδοξοι οὗτοι Στρατηγὸς τῆς Ἑλλάδος ὡφέλησε τὰ μέγιστα τὴν Πατρίδα. Παραβαλλόμενος μὲ τοὺς ἄλλους Στρατηγοὺς τῆς Ἐπαναστάσεως ὑπερέχει αὐτοὺς εἰς τὴν ὡφέλειαν, διότι εὔτυχησεν εἰς τὰς πράξεις πλειότερον. Ή εἰς Βασιλικὰ νίκη τῶν Ἑλλήνων εἶναι πρᾶξις τοῦ Γκούρα. Ή ἐν Μαραθῶνι νίκη

τῶν Ἀθηναίων εἶναι ἔργον τοῦ Γκούρα. Ή παῦσις τοῦ ἀνταρτικοῦ πολέμου εἶναι θράμβος τοῦ Γκούρα. Ή σύλληψις τοῦ προδότου Ὁδυσσέως εἶναι δόξα τοῦ Γκούρα. Ή φυγὴ τῶν Τούρκων ἀπὸ τὴν πόλιν τῶν Σαλώνων τῷ 1825, καὶ ἐπομένως ἀπὸ ὅλην τὴν ἀνατολικὴν Ἑλλάδα ἐγένετο ἐπὶ τῇ ἀρχηγίᾳ τοῦ Γκούρα. Πρὸς τούτοις δὲ καὶ ή εἰς τὸ χάνι τῆς Γραβιᾶς ἀνδραγαθία πῶν ὄγδοοίκοντα εἶχε συνεργὸν τὴν ἀνδρίαν τοῦ Γκούρα. Καὶ διὰ νὰ εἰπῶ τὸ χρήσιστον, ή Ἑλληνικὴ Διοίκησις δὲν ἐσεβάζετο τόσον ἀπὸ τούς ἄλλους δυνατούς τῆς Ἐλλάδος, καθὼς ἀπὸ τὸν Γκούραν. Μίαν μόνην φορὰν ἀπειθήσεν εἰς τὰς διαταγάς της ἐν καιρῷ περιστάσεως, ὅταν τὸν διέταξε νὰ συλλάβῃ ή νὰ θανατώσῃ τὸν Ὁδυσσέα τὸ δεύτερον ἔτος τῆς Ἐπαναστάσεως, ὅτε ἀπεκρύχθη ὁ Ὁδυσσεύς προδότης, ως ἐρρέθη ἐν Κεφαλ. Γ' τοῦ Β'. 61-62. Η θέσις εἰς ḥν εὑρίσκετο, τὸν ἕκαμνε πολὺ δυνατὸν, ὥστε συμῆνος κολάκων τὸν ὑψωναν ἐω, οὐρανοῦ. Μ' ὅλον τοῦτο ἔδειξε φρόνησιν καὶ μετριοφροσύνην εἰ; ὅλα· ἥκουε πολλὰ; ἐλάλει ὀλίγα· ἐπροτρέπετο παρὰ πολλῶν εἰς πολλὰ, δὲν ἐπραττεν ὅμως, κάνεν ἀφ' ὅσα ἐγνώριζε κακά. Ποτὲ δὲν ἐκαυχήθη εἰς τὰς πράξεις του, καταγελοῦσε μάλιστα τοὺς κομπάζοντας. Εἶναις ἀληθὲς, ὅτι ἐξώκειλεν εἰς τινὰ κακούργηματα, ἀλλὰ δὲν ἦτον ἄλλος εἰς τὴν θέσιν του κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν τῆς ἀναρχίας θῆτε πράξη πολλά.

Ἐν παράδειγμα τῆς φρονήσεως καὶ ἀρετῆς του θέλω φέρη ἐξ οὐ δ' ἀναγνώστης θέλει κρίνη τὸν ἀνδρα τοῦτον, ὅποῖς ἦν καὶ περὶ τὰ ἄλλα. Οἱ αἰμοθόρος Ὁδυσσεὺς πρὶν ἐχθρευθῆ μὲν αὐτὸν, σχεδιάζει νὰ θανατώσῃ μὲν εὐλογοφρανῆ αἰτίαν τρεῖς ἡ τέσσαρας ἐκ τῶν προκρήτων τῶν Ἀθηνῶν, ὅσους ἐνόμιζεν ἱκανούς νὰ ἀντισταθῶσιν εἰς τοὺς ὀλεθρίους σκοπούς του· καὶ διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τοῦτο, ἰδοὺ τὶ σχεδιάζει. Προβάλλει εἰς τὸν Ἰω. Βλάχον νὰ τῷ κάμη συμπόσιον, προσκαλῶν καὶ τοὺς φίλους του διὰ νὰ εὐθυμηθῶσι φιλικῶς. Οἱ Βλάχος, ἀγνοῶν τὰς μεγανουργίας τοῦ κακούργου, τῷ ὑπόσχεται τὸ συμπόσιον μετὰ χαρᾶς. Οἱ Ὁδυσσεύς παραγγέλλει τὸν Γκούραν νὰ δόηγήσῃ τὸν Μεμούρην ὃντα ὑπὸ τὴν δόηγήν του νὰ φονεύσῃ τὸν Λάμπρου Νάκον, Ἐπαρχον τότε τῶν Ἀθηνῶν, ἀμα ἐξέλθῃ ἐκ τῆς οἰκίας

τοῦ Βλάχου μετὰ τὴν παῦσιν τοῦ συμποτίου, διὰ νὰ εὕρῃ εὐ-
καιρίαν μὲ τοῦτο νὰ κάμη τοὺς περὶ τὸν Βλάχον ἐνόχους εἰς
τὸν θάνατον τοῦ Νάκου. Οἱ Γκούρας δὲ, εἰς μὲν τὸν Ὁδυσσέα
ὑπεσχέθη τὴν ἔκπλεσιν, εἰς δὲ τὸν Μεμούρην παραγγελλεῖ σφοδ-
ρῶς, ἀμαὶ ιδῇ τὸν Δάμπρον Νάκον ἔξερχόμενον τῆς οἰκίας νὰ
τὸν συνωδεύσῃ ἀστραλῶς ὡς εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ· καὶ οὕτω νὰ
ἔπιστρέψῃ εἰς τὰ ἵδια. Οὕτω λοιπὸν γίνεται τὸ συμπόσιον, συγ-
κροτούμενον ἀπὸ τοὺς Φρουράρχους καὶ τοὺς προκρίτους τῶν
Ἀθηνῶν, πυκνοτάτων γιγομένων τῶν προπότεων κατὰ προτρο-
πὴν τοῦ Ὁδυσσέως, διὰ νὰ μεθύσουν οἱ συμποσιασταί· αὐτὸς
δὲ ἔπινεν ὄλιγά τερον, διὰ νὰ ἔχῃ σώας τάξ φρένας του, προσ-
δοκῶν τὴν ἀπόδοξιν τοῦ σχεδιάσματός του. Τέλος πάντων
πρὸς τὸ ἑσπέρχας ἀφοῦ ἐμέθυσαν δῆλοι, δὲ πονηρὸς προτρέπει φι-
λικῶς τὸν διαλογίθεντα Νάκον νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν του,
διὰ νὰ ἀναπαυθῇ, διὰ δὲν ἥμπορεῖ πλέον νὰ ἀντέχῃ εἰς τὸ χρα-
σί. ἔξερχόμενος δὲ δὲ Νάκος, συνοδεύεται εὐθὺς ἀπὸ τοὺς περὶ¹
τὸν Μεμούρην ἕως τῆς οἰκίας αὐτοῦ. καὶ οὕτως ἀπέφυγε δὲ
ἀγαθὸς οὗτος ἄνθρωπος τὴν ἔνεδραν τοῦ πονηροῦ. Οἱ κακό-
βουλος Ὁδυσσεὺς πειριμένει ν' ἀκούσῃ τὸν φόνον· ἐτοιμάζεται
νὰ ἔκδικηθῇ τὸν φέλον του Νάκον· ἀλλὰ μετὰ πολλὴν ὥραν
γνωρίζει, διὰ ἀπατήθη καὶ κατεγελάσθη ἀπὸ τὸν Γκούραν· καὶ
οὕτω διαλύεται τὸ συμπόσιον ἐν ἡσυχίᾳ.

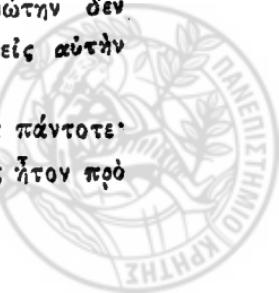
Εἶνε δὲ περίεργον δτὶ τὸ εἶδος τοῦ θανάτου, ὅπερ ἐλαβεῖν ὡς
εἰπομένει, αὐτὸ τοῦτο εἶχεν ἐπιθυμήσῃ πρὸ τινος κατιροῦ, λέ-
γων εἰς τινα συναναστροφὴν φέλων, παρόντος καὶ ἐμοῦ, δτὶ
εἰδὲν φοβοῦμαι τὸν θάνατον, ἀλλὰ φοβοῦμαι, μήπως ἀποθάνω
βασανίζομενος· ἐπεθυμοῦσα νὰ ἐλθῃ δ θάνατος ἐδ' ἔκει, (δείχ-
νων τὸν κρόταφον) διὰ νὰ μὴ τὸν αἰσθανθῶ α· καὶ τοιοῦτος
ἴσταθη δ θάνατός του.

Ἡν δὲ δ μακαρίτης Γκούρας σώματος μὲν εὐρώστου, ἀνα-
στήματος δὲ κλίνοντος εἰς τὸ ὑψηλὸν, καὶ ὥραλου, τὴν τρίχα
ξανθόδε· μύστακα δὲ εἶχεν δχι μεγάλον, σάρκα ὑποκόκκινον,
πρόσωπον γαληνὸν, δψιν εὔχαριν, σιαγόνων κλίνουσαν μικρὸν εἰς
μῆκος· ἡ ὄφες ἐφύλαττεν τὴν ἀναλογίαν τοῦ μύστακος· οἱ
δρθαλμοὶ καὶ ἡ ρίνη ἦσαν ἀναλόγως τῷ προσώπῳ ἔχοντες τὴν

χάριν τῆς μετριότητος ἀπέθεν δὲ εἰς ἡλικίαν ἑτῶν 35.

Η ἀλληλογραφία τούτου τοῦ ἀνδρὸς, οὐδὶα νὰ εἴπω καλή· τεραί αἱ διάφοροι ἐπιστολαί, αἵτινες κατὰ διαφόρους κακιούς τῆς φρουραρχίας καὶ ἀρχηγίας αὐτοῦ τῷ ἐστέλλοντο παρὰ πολλῶν καὶ προκρίτων τῆς Ἑλλάδος, ἐκ τῶν ὅποιων γίνονται δῆλα τὰ πνεύματα καὶ οἱ χαρακτῆρες τῶν γραψάντων, αἱ τοιαῦται ἐπιστολαὶ σώζονται, καὶ ἵσως νὰ ἔκδοθῶσιν διὰ τοῦ Τύπου ἀπὸ τὸν κληρονόμον του, χωρὶς δῆμως τῶν ἀπαντήσεων τοῦ ιδίου Γκούρα· διότι δὲν εὔρεθησαν εἰς τὰ ἔγγραφά του. Συμπεραίνομεν δὲ ὅτι ἔγινε κλοπὴ ἀπὸ τίνα πονηρὸν φθονοῦντα τοῦ Γκούρα τὰ καλά· καθότι ὁ μακαρίτης ἐφύλαττεν ἀντίγραφα ὅλων τῶν ἀπαντήσεων του, καὶ τῶν ἐπιστολῶν του, περὶ πλέον τὸν ἀδεκνεῖσε καὶ ὁ πενθερός του Ἀναγνώστης Κονζάμπασις Λιδωρικιώτης (εὐρέθη γάρ ἐντὸς τοῦ φρουρίου, ὁ δὲ ἔξαδελφος καὶ κληρονόμος τῆς τε περιουσίας καὶ τοῦ ὀνόματος Ἰωάννης Μεμούρης δὲν παρευρέθη τότε ἐν τῷ Φρουρίῳ· ἦν γάρ ἀπεσταλμένος ἔξω διὰ νὰ φέρῃ τὴν δημήτειαν εἰς τὸ Φρούριον, ὡς εἴπομεν εἰς τὸ προηγούμενον Κεφάλαιον) κλέπτων καὶ διαρρήξας τὴν διαθήκην αὐτοῦ γεγραμμένην τὴν 17 Σεπτεμβρίου 1826, καὶ ἀντ' αὐτῆς ἔδειξε τὴν παλαιοτέραν γεγραμμένην τὴν 24 Μαΐου 1824, ἐνῷ ἔμελλε νὰ κτυπήθῃ μὲ τὸν Ὄμηρ Πασσᾶν τῆς Εύβοιας εἰς Μαραθῶνα. Οὗτος ἦτον μεγάλη διαφορὰ μεταξὺ τῆς πρώτης καὶ δευτέρας ἄλλος ἦν ὁ Γκούρας εἰς τὸ 1824, καὶ ἄλλος ἦν τὸ 1826· μάλιστα δὲ ἡ χρηματικὴ του καταστασίς ἐντὸς τούτων τῶν ἑτῶν τὸξονθή πολύ· ἐπειδὴ δῆμως ἡ πρώτη ἦτον εἰς περισσοτέραν ὥφελειαν τῆς γυναικός του, ὁ αἰσχροκερδῆς Κοτζάμπασις ἐπρόκρινε νὰ σύνῃ τὴν τιμὴν τοῦ γαμβροῦ του, τὴν ὅποιαν τῷ ἀπέδιδεν ἡ δευτέρα διαθήκη· καθότι ἀφίνε πολλὰ χρήματα εἰς τὴν Φιλόμουσον Ἐταιρείαν, καὶ εἰς τὰ Σχολεῖα τῶν Ἀθηνῶν· πολλὰ ἔχάριζε καὶ εἰς εἰς ἄλλα ἐπωρᾶ λῃ καταστήματα· μόλον τοῦτο καὶ εἰς τὴν πρώτην δὲν ἐλπισμόνησε τὴν Φιλάνθρωπον Ἐταιρείαν· ἔδωκε δέ εἰς αὐτὴν Γρόσ. 1,000.

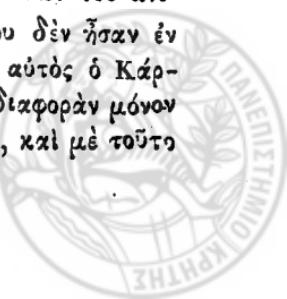
Ο Γκούρας δὲν πρέπει νὰ θεωρῆται ἔνας καὶ δαύτδς πάντοτε· καὶ δ ἔδιος; αὐτὸς δὲν ἔγνωριζε τὸν ἐσυτόν του, ποῖος ἦτον πρὸ

ένδει χρόνου. 'Αφ' ής ἡμέρας ἀρχισεν ἡ Ἐπανάστασις, ἐλαθε πολλὲς ἄλλοιώσεις καὶ μεταβολὰς, τὰς πλείστας ἐπὶ τὰ κρείτων ἀνθρωπος, δοτις ἀπ' ἀρχῆς μὲν ἀνετράφη μὲν παχυτάτην ἀπαιδευσίαν, ἔχρημάτισε δὲ δοῦλος, εἶτα ληστὴς, ἐπειτα κακοῦργος· εἰς δὲ τὴν Ἐπανάστασιν, κατ' ἀρχὰς μὲν ἀκόλουθος τοῦ Πανουργιᾶ, εἶτα δὲ Ὀπλαρχηγὸς, ἐπειτα Φρούραρχος τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ἐκτελεστὴς τῶν διαταγῶν τοῦ ὁδούσσεως· ἀκόλουθως ἔξευγενίζεται, καθίσταται συνέφορος τῆς Φιλομούτου. ἔταιρεῖς, τῶν Σχολείων, καὶ ἐπιμελητὴς τῶν προόδων τῆς παιδείας· κατασταίνεται Ἀρχηγὸς τῶν Ἑλληνικῶν Στρατευμάτων· ἔξαιτεῖται παρὰ τῆς Διοικήσεως τὴν εἰς Ἀθήνας ἔλευσιν τοῦ Τακτικοῦ πολεμικοῦ Σώματος, καὶ συνεργεῖ εἰς τὴν πρόοδον του. 'Ἐν ἐνὶ λόγῳ, δοτις, γνωρίζων τὸν Γκούραν πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως, θήθελε τὸν ἴδῃ εἰς τὸν ἕσχατον χρόνον τῆς ζωῆς του, θήθελε μείνη ἐκστατικός. 'Ιδοὺ τι εἶναι ὁ ἀνθρωπος! 'Ω πόσον συντένει ἡ καλὴ συμβίωσις, καὶ ἡ καλὴ συναναστροφὴ εἰς τὰς προόδους τοῦ ἀνθρωπισμοῦ!

Τὸ πηρέν εύτυχής ὁ μακαρίτης καὶ εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ κληρονόμου του· κληρονόμος του δὲ ἦν ὁ Ἰω. Μεμούρτε, δοτις τὸν ὡμοίασε παραπολύ· διότι καὶ οὗτος, ὡς καὶ ἐκεῖνος, εἶνε καὶ ἐδείχθη ἀνδρεῖος, ἀγαθὸς, νουνεύχης, θραγυλόγος, πιστὸς τῶν κατὰ καιρὸν Κυβερνήσεων, καὶ φύλαξ τῶν παραγγελιῶν καὶ δικαίεων τοῦ διαθέτου· μία γάρ τούτων εἶνε καὶ αὕτη «πάντοτε νὰ εἴσαι μὲ τὸ μέρος τῆς Κυβερνήσεως, καὶ ποτὲ δὲν θέλεις πάθη κακόν». Τοιαύτας δικαίεις καὶ συμβουλὴς δὲν δέδει εἰρήνη ὁ φρόνιμος καὶ προσθλεπτικὸς ἀνήρ.

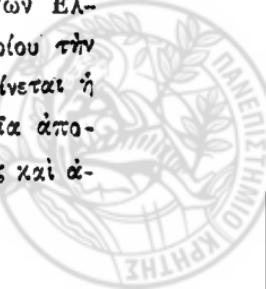
Οσα μέχρι τοῦδε ἔγραψα περὶ τοῦ Γκούρα εἶνε ἔργον ἀμεροληψίας· ἔξι ἵσου ἔξειθεσα τὰς ἀρετάς του, καθὼς καὶ τὰς κακίας του· ἐπειθύμουν νὰ εἴχα ἀφορμὰς νὰ ἔγραψα καὶ περὶ τοῦ ὁδούσσεως καλά, ἀλλὰ τὸ πλῆθος τῶν κακούργημάτων του ἀνέστειλε τὴν ἐπιθυμίαν μου· διότι αἱ πράξεις του δὲν ἥσαν ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ κάνενας δὲν τὰς ἀρνεῖται, οὐδὲ αὐτὸς ὁ Κάρπος, χρηματίσας Πρωτοπαλάκαρὸν του, μὲ τὴν διαφορὰν μόνον δοις ἀπέδωκεν αὐτὸς εἰς τοὺς παθόντας τὴν ἐνοχὴν, καὶ μὲ τοῦτο διέστρεψε τὴν πᾶσαν ἀληθειαν.

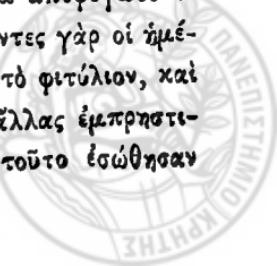
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Σ'.

Ό πολιορκητής ἔχθρος βλέπων νὰ ματαιοῦνται καθ' ἐκάστην αἱ ἑργασίαι τῶν ὑπονόμων του, ἡγανάκτησεν ἐναντίον τῶν ὑπονομοποιῶν, ὑβρίζων αὐτοὺς αὐτηρῶς. Ὁθεν ἀφοῦ ἐδοκίμασαν ἀπὸ πολλὰς θέσεις, καὶ ἀπέτυχον, ἐγκρίνουσι νὰ πιασθῇ ἡ θέσις Λεοντάρι, λέγοντες δὲι ἐκεῖθεν δύνανται νὰ κατασκευάσωσιν ἀσφαλῶς ὑπονόμους· ὁ Κιουταγῆς διατάττει νὰ καταλάβωσιν ἐξ ἐφόδου τὴν θέσιν αὐτήν· ἡμεῖς δμως προϋποπτευόμενοι τοῦτο, ἐπρολάβημεν ὑπὸ κάτιῳ κατασκευὴν ὑπονόμου, διὰ νὰ δοθῇ τὸ πῦρ, ἄμα ἔλθωσιν οἱ ἔχθροι. Τὴν τρίτην λοιπὸν τοῦ Οἰκτωβρίου, πλησιάζοντος τοῦ ὁρθοῦ, Μουχουρτάμπεες τις Ἀλβανὸς, διωρισμένος, ἀν καὶ πρὸ τῆς ἀλώσεως, Φρούραρχος τῶν Ἀθηνῶν, φιλοτιμεῖται νὰ προηγηθῇ εἰς τὴν ἐφοδον, ώς ἔχων περισσοτέραν νύξιν, καθὸ Φρούραρχος καὶ οὕτω παρακολουθούμενος παρὰ πολλῶν ἔρχεται ἔριππος νὰ ἀναβῇ τὸ Λεοντάρι. Ἡ φυλακὴ βλέπουσα πλησιάζοντα τὸν ἔχθρον, ἀπογωρεῖ διὰ νὰ δώσῃ τὸ πῦρ εἰς τὴν πυρίτιδα τῆς ὑπονόμου· ἐπειδὴ δμως ἡ πυρίτις ἔλαβεν ὑγρασίαν διὰ τὴν πολυκαρίαν, καὶ ἐκ τούτου ἡ ὑπόνομος ἐμεινεν ἄχρηστος, ὁ ἔχθρος καταλαμβάνει τὴν θέσιν· ἀλλ' ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ Φρουρίου κυλίοντες μὲ τὰς γεῖρας βόμβας κατὰ τοῦ Λεονταρίου, ἡνγκάσαμεν τοὺς κατασχόντας νὰ φύγωτι μὲ πολλὴν ζημίαν· καθότι διερρήγηντεναι αἱ βόμβαι πρὸ ποδῶν τῶν ἔχθρων, ἐθανάτωσαν πολλοὺς· ἐξ αὐτῶν δμοῦ καὶ τὸν ἀλάζονα φρούραρχον. Ἐπειον δὲ ἐξ αὐτῶν τεσσαράκοντα, ἔκτος τῶν ἀποσωθέντων πληγωμένων. Συνελήφθη καὶ ζῶν εἰς καταπληγωμένος, ὅστις μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀπέθανεν.

Οἱ ἔχθροι βλέπων καὶ τὴν ἀποτυχίαν ταύτην, ἐδυσφόρει τὰ μέγιστα, φοβούμενος μὴπως ματαιωθῶσιν αἱ ἐλπίδες του, ἐνῷ μάλιστα ἔβλεπεν εἰς τὴν στερεὰν Ἑλλάδα ἀρχηγὸν τῶν Ἑλληνικῶν Σωμάτων τὸν ἀνδρεῖον Καραϊσκάκην, τοῦ δποίου τὴν ἀξιότητα ἐφοβεῖτο παρὰ πολύ. Ὁθεν διὰ νὰ μὴν ἐπεκτενεται ἡ πολιορκία, τὸ δποίον ἐδύνατο νὰ τῷ ἐπιφέρῃ ἀπευκταῖα ἀποτελέσματα, προσκαλεῖ εἰς τοὺς τυνέλευσιν τοὺς Όπλαργγούς καὶ ἀ-

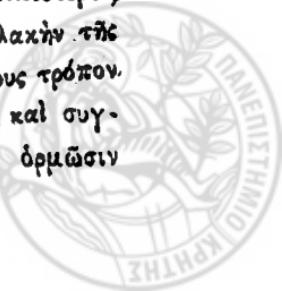

ξιωματικούς του, εἰς τὸν δόποιον κοινοποιεῖ, ὅτι ἡ αἵσιος ἔκβασις τῶν πραγμάτων θέλει εἶναι ἀφοῦ κυριεύσωσι τὸν Σερπεντζέ, ἐπειδὴ δὲν τοῖς ἐμεινε πλέον ἐλπίς ὑπονόμων, δι’ ὧν ν’ ἀνατρέψωσι τὸ Φρούριον, ώστε ἀνάγκη πᾶσα νὰ καταληφθῇ ὁ Σερπεντζέ· ἐν τοσούτῳ ὑπερχέθη δαψιλεπτάτας ἀμοιβάς εἰς τοὺς διαπράξοντας τὴν ἔφοδον· ἵσαν δὲ μετ’ αὐτοῦ πολλὰ γένη βαρβάρων, Ἀλβανοί, Βοσνάκιδες, Γκέγκιδες, Ἀσιανοί, καὶ ἄλλοι. Ἐκ τούτων λοιπὸν ὑπόσχονται οἱ Γκέγκιδες ἀλαζωνικῶς, καθαπτόμενοι τῶν Ἀλβανῶν, ὅτι ἐδείχθησαν ἄγανδροι εἰς τὴν κατάληψιν τοῦ λεονταρίου· ὅθεν συνελθόντες ἐπέκεινα τῶν τριῶν χιλιάδων κατὰ τὸ Μουσεῖον καὶ τὴν ἀγίαν Μαρίναν, ἐκτὸς τοῦ πολλοῦ πλήθους συνυγμένου εἰς τὴν Πόλιν, διὰ νὰ δώσουν έοήθειαν ἐν καιρῷ τῆς εἰσόδου τῶν Γκέγκιδων. Γενομένου δὲ τοῦ συνθήματος τῇ τετάρτῃ καὶ ἡμισείᾳ ὥρᾳ τῆς ἡμέρας τῆς ἑδδυμης Ὁκτωβρίου, δρόμωσιν οἱ Γκέγκιδες αιφνηδίως, καὶ κατὰ πρώτην προσβολὴν κυριεύουσιν ἐν τῶν ὄχυρωμάτων μας ἕξω τοῦ Σερπεντζέ, ἐξ οὗ κατεσκευάζετο ὑπόνομος ἐναντίον τῶν ἔχθρικῶν, καθ’ ἣν ὥραν συνέπεσε νὰ εὔρεθῇ μέσα δ ὑπονομοποιός Κώνστας, παρατηρῶν τὴν κατασκευήν. Οἱ Μακρυγιάννης βλέπων τὸν κίνδυνον, ὃν ἔτρεχεν δ ὑπονομοποιός, ἐνθαρρύνθεις ἀπὸ τὸν Ἄναστ. Τζίτζηφον προκλείσαντα τὴν θυρίδα τοῦ Σερπεντζέ εἰς τὴν δρμὴν τῶν ἔχθρων, καὶ συνωδευμένος ἀπὸ ὀλίγους ἔθγαλνει ἕξω τοῦ Σερπεντζέ, παρορμᾶ τοὺς περὶ αὐτὸν, καὶ γενόμενος ριψοκίνδυνος, διασώζει τὸν γενναῖον ὑπονομοποιόν. Ή μάχη διαρκεῖ ἀδιάκοπος μὲν δύο ὀλοκλήρους ὥρας, ἐκ διαλειμμάτων δὲ μέχρι νυκτός· τὸ πυροβολικὸν ἀδιάκοπον ἐκατέρωθεν. Μεταξὺ τῶν πολιορκούντων καὶ πολιορκουμένων παρομοία μάχη ἔως τότε δὲν εἶχε γένη. Οἱ ἔχθροι μὴ δυνάμενοι νὰ ἐπιτύχωσι τὴν κατάληψιν τοῦ Σερπεντζέ, ἄλλοι ὑπειθαδρόμησαν, ἄλλοι κατέφυγον τῷδε κάκεισε· καὶ ἄλλοι οἱ προτιγούμενοι εἰσῆλθον ὑπὸ τὰς στοάς τοῦ τείχους τοῦ Σερπεντζέ, διὰ νὰ ἀποφύγωσι τὸ πῦρ· ἀλλ’ ἐνταῦθα ἐπαθον τὰ δεινότερα· κρεμῶντες γάρ οἱ ὑμέτεροι βόμβας κατὰ τῶν στοῶν, ἀφοῦ διναπτον τὸ φιτύλιον, καὶ γενομένις τῆς ῥήξεως, κατέκαιον αὐτοὺς, καὶ ἄλλας ἐμπρηστεῖκας ὅλας μετῆλθον εἰς βλάβην αὐτῶν. Μόλον τούτο ἴσωθησαν

πολλοὶ ἐξ αὐτῶν, καὶ ἐμειναν ἀβλαβεῖς, οἵτινες θοήθούμενοι ἀπὸ τὴν ἔρχομένην νύκταν ἐξῆλθον δρομαῖοι, πεσόντες εἰς τὴν ἔξοδον τέσσαρες ἐξ αὐτῶν· καὶ τὸ πῦρ τῶν μαχομένων μερῶν ἐπαυσεν ἡ νύξ. Ήτον δὲ περίεργον, ὅτι, ἐνῷ ἐκαίοντο οἱ Γκέγκιδες εἰς τὰς στοάς, οἱ Ἀλβανοὶ ἀπὸ τοῦ Μουσείου ἐπεριγέλλων αὐτοὺς; φωνάζοντες « Γιοῦχα Γιοῦχα, » καὶ ἄλλα παρόμοια ἐμπαικτικά, διὰ νὰ τοὺς ἐνθυμίσωσι τὸν ὄνειδισμὸν δν τοῖς ἀπέδωκαν οἱ Γκέγκιδες εἰς τὴν ἀποτυχίαν τοῦ λεονταρίου. Ἐπει-
σον δὲ εἰς τὴν μάχην αὐτὴν ἐκ τῶν ἔχθρῶν πολλότατοι, τοὺς ὄποιρους δι’ δῆλης ἡμέρας ἀπεκόμιζον οἱ οἰκεῖοι εἰς τὰ ὄχυρώμα-
τά των. Ἐκ τῶν ἡμετέρων ἀπέθανον δέκα; ἐν οἷς ἦν δ χρυσοῦς
νέος, ΝεροῦΤζός Βενιζέλος, υἱὸς τοῦ Ἀγγελάκη Βενιζέλου, τοῦ
σφαγέντος ὑπὸ τῶν Τούρκων, νέος ἀνδρεῖος καὶ φρόνιμος. Οὗτος
ἦν ἐπιστήθιος φίλος τοῦ φειμνήστου Ν. Σαρῆ· εἰς τὴν παιδεικὴν
ἡλικίαν εἶχον μέλαν καὶ τὴν αὐτὴν διαγωγὴν, εἰς δὲ τὴν Ἐπανά-
στασιν ἥλλαξαν μὲν ζωὴν καὶ ἥθη, ἐψύλαξαν δῆμος τὴν φιλίαν
ἀκέραιον· ἦσαν δὲ ἀμφότεροι ἐξ Ἰσού ἀνδρεῖοι, ἐξ Ἰσού φιλοπά-
τριδες· δ Βενιζέλος δῆμος ἐφάνη καὶ ἦτον φρονιμώτερος, διότε
ὁ Σαρῆς ἦτον θερμοτέρου αἴματος, καὶ διὰ τοῦτο ὁξύθυμος·
πλὴν καὶ τοῦτο ἐγεννᾶτο ἀπὸ μέγαν ἐνθουσιασμὸν, τὸν δποῖον
ἐνέπνεον αὐτῷ τὰ πράγματα τῆς Πατρίδος. Ἀρίστευσε δὲ πρὸς
τοῖς ἄλλοις καὶ ἀπέθανεν δ γενναῖος Κωνσταντῖνος Ταλαμάγκας,
νέος ἀξιομνημόνευτος διὰ τὴν ἀνδρίαν του καὶ πατριωτισμὸν του.
Μεταξὺ δὲ τῶν πληγωμένων ἦτον καὶ ὁ Στρατηγὸς Μακρυγιάν-
νης, δοτις συνεισέφερε πολὺ εἰς αὐτὴν τὴν ἡμέραν· ἡ πληγὴ του
ἦν κατὰ κεφαλῆς, τῆς δόποίχες ἡ οὐλὴ σώζεται μέχρι τῆς σή-
μερου.

Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν τελειοποιήσαντες τὴν ὑπόνομον οἱ θι-
μέτεροι, καθ’ ἧν συνέπεσε νὰ εὑρεθῇ δ ὑπόνομοποιός, ώς εἴπομεν
ἀνωτέρω, ἥτις ἦν πλησίον τῶν ἔχθρικῶν χαρακωμάτων κά-
τωθεν μάλιστα τῆς θέσεως, διο ποιοὶ ἦσαν πλειότεροι,
θάλοισιν οἱ θιμέτεροι τὸ πῦρ κατὰ τὴν πρώτην φυλακὴν τῆς
νυκτὸς, καὶ βλέπουσι μετὰ χαρᾶς τοὺς ἔχθρους πετομένους τρόπον.
τινὰ εἰς τὸν αέρα διὰ τῆς ὑψώσεως τῶν χωμάτων, καὶ συ-
χρόνως θαπτομένους ὑπὸ τὰ χώματα. Μετὰ τὸ πῦρ δρμῶσιν

εις Ελληνες. ἐναντίον τῶν ἄλλων χαρακωμάτων, καὶ οἱ ἔχθροι ζαλισμένοι ἀπὸ τὸν σεισμὸν τῆς γῆς διὰ τὴν ὑπόνομον, τρέπονται εἰς φυγὴν, ἀπολιπόντες καὶ αὐτὰ τὰ δηλατῶν ἐφονεύθουν δὲ πολλοὶ, καὶ ἐπληγώθησαν περισσότεροι· οἱ δὲ ἡμέτεροι λαφυραγωγήσαντες ἐν ἀνέσει τὰ δυχυράματα, ἐπιστρέφουσι μετὰ πλουσίων λαφύρων καὶ μὲ κεφαλὰς ἔχθρῶν, χρητοῦντες ἄλλος μίαν, καὶ ἄλλος δύο· χρεωστῷ νὰ σημειώσω ὅτι εἰς πᾶσαν ἔξοδον τῶν ἀποκλεισμένων τολμηρότερος ἐφάγη φέρων πάντοτε ἔχθρικὴν κεφαλὴν ὁ Χρῆστος Κυδωνιεὺς νέος ἐτῶν 20.

Ἄφοῦ οἱ ἔξω ἐπληροφορήθησαν τὸν θάνατον τοῦ Γκούρα, καὶ ἀνέγνωσαν τὰ γράμματα τῶν ἀποκλεισμένων, οἵτινες ἔζητον νὰ τοῖς σταλῇ βοήθεια καὶ ἀρχηγὸς ἵκανὸς νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν εὔταξίαν, καὶ εὔπειθειαν τῶν ἀτάκτων στρατιωτῶν, ὁ γενικὸς ἀρχηγὸς Καραϊσκάκης προσκαλεσάμενος τοὺς ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του Ὀπλαρχηγοὺς, ἐπρόσαλε ὅτι ἀνάγκη πᾶσα εἰς ἔξ αὐτῶν νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ Φρούριον μὲ τρικασίους Ἐλληνας, ὅτι τὸ φρούριον μένει ὀρφανὸν ἀπὸ Φρούραρχον. Οἱ λοιποὶ οἱ Ὀπλαρχηγοὶ, καὶ αὐτὸς ὁ Καραϊσκάκης ἀτένισαν πρὸς τὸν Κριζιώτην καὶ τῷ ὅντι ἀνδρειότερον τούτου δὲν ἤθελε δυνηθῶσι νὰ εὕρωσιν. Οὕτω λοιπὸν ὁ ἀγέρωχος οὗτος παραλαμβάνων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τίνας ἄλλους Ὀπλαρχηγοὺς προαιρουμένους νὰ συναγωνισθῶσιν ἐντὸς τοῦ Φρούριου, μεθ' ὧν ἦν Δημ. Λέκας, Ίω. Μεμούρης ὁ καὶ τοῦ Γκούρα, Τριαντάφυλλος Τζουρᾶς, καὶ μέρος τῶν Ἐπτανησίων, ἐκπλέει διὰ νυκτὸς ἀπὸ Σαλαμῖνος περὶ τοὺς Τρεῖς Πύργους (Κωλιάδα). Ὁ ἀρχηγὸς Καραϊσκάκης διὰ νὰ ἀναγγείλῃ τοὺς ἐν Φρούρῳ τὸν ἔρχομδν τῆς προσδοκωμένης σωματικῆς βοήθειας, ἀποπέμπει περίπου τρεῖς χιλιάδας Στρατεύματος διὰ νὰ πυροβολήσωσιν ἀπέναντι τοῦ Φρούριου. Φθάσαντες δὲ οὗτοι κάτωθεν τοῦ Μαινιδίου εἰς Δραχγουμάνον ἐπυροβόλησαν διს περὶ τὰς πέντε τῆς νυκτὸς, καὶ οὕτως ἀνεχώρησαν ἀνεπαισθήτως. Ὁ ἔρχορδς ἐκπλαγεὶς εἰς τὴν ἐμφάνειαν τούτων τῶν ἡμετέρων, ἐστρεψε τὴν προσοχὴν του κατ' ἔκεινο τὸ μέρος. Ὁ δὲ Κριζιώτης ἀποβάς εἰς τὴν γῆν, διέθεσε τούς ὑπ' αὐτὸν, καὶ μετὰ δύο ὥρας τῆς ἐμφανείας τῶν ἐν Μαινιδίῳ διδεύει πεδὸς τὸ Φρούριον· ἐνῷ δὲ ἐφ-

Θασαν ὑποκάτω τοῦ Μουσείου, οἱ ἔχθροι αἰσθάνθησαν τὸν ἐρχομόν των· ἡ δὲ φυλακὴ ἐρωτῶσα, τίνες εἰσὶ, καὶ ἐπαναλαμβάνουσα δίς καὶ τρίς, ἔλαχεν ἀπόκρισιν πραγματικὴν τὴν βάθισμα αὐτῶν πρός τὸ Φρούριον. Βεβαιωθέντες δὲ οἱ ἔχθροι, ὅτι οἱ ἐμφρανισθέντες εἰσέργονται εἰς τὸ Φρούριον, τουφεκίζουσι πανταχθεν' οἱ δὲ Ἑλληνες διατάξαντες τὸν χάνδακα, διέκοπτε τὴν εἴσοδον τοῦ Φρουρίου, τρέποντες εἰς φυγὴν τοὺς φύλακας, ἀναβαίνουσιν ἀβλαχεῖς εἰς τὴν Ἀκρόπολιν περὶ τὴν τετάρτην μετὰ τὰ μεσάνυκτα τὴν δωδεκάτην ὥκτωντο.

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν, διαλεγομένων ἡμῶν περὶ τῶν ἀποβάντων μεταξὺ ἡμῶν καὶ τῶν φρουριορχούντων, καὶ γενομένης διμερίχες περὶ ὑπονόμων, ἀκούσαντες δὲ οἱ παρόντες διτεῖναι καὶ ἄλλη τις κατεσκευασμένη ὑπόνομος ἐπιβουλευομένη ἔχθρικὰ χαρακώματα, οἱ νεοφερμένοι ἐζήτησαν νὰ δοθῇ πῦρ τὴν ἀκόλουθον νύκτα, φιλοτιμούμενοι νὰ ἐξέλθωσι κατὰ τῶν ἔχθρῶν, καὶ οὕτως εἰς τὴν πρώτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς δοθέντος τοῦ πυρὸς, καὶ ἀναστρεφομένων τῶν ἔχθρῶν, ἐν θαλεῖ σκότει ἐξορμῶσιν οἱ ἡμέτεροι, καὶ κυριεύουσι τὰς θέσεις· ἀλλ' οἱ περὶ τὸν Κριεζιώτην πρωτόπειροι δύντες τῶν κατὰ τὴν πολιορκίαν, καὶ μὴ γνωρίζοντες τὰς θέσεις, κτυπῶσι τοὺς οἰκείους, τοὺς συνορμήσαντας, ἀγνοοῦντες αὐτοὺς καὶ τρεῖς μὲν θανατώνουσιν, ὥκτῳ δὲ πληγώνουσιν.

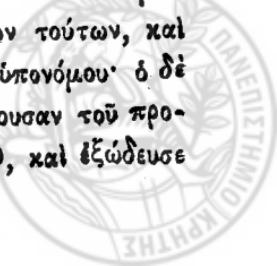
Οἱ Πολιορκητὴς μετὰ τὸ ἔμβατμα τοῦ Κριεζιώτου ἐπεγένετο νὰ βαθύνῃ τὸν χάνδακα ἀρχόμενον ἀπὸ τοὺς πρόποδας τοῦ Μουσείου καὶ παρατεινόμενον περὶ τὰ τείχη τοῦ Σερπεντζέ, καὶ οὕτως ἐγένετο τάφρος βαθεῖα, ἔχοντα ἐξ ἐκκτέρων τῶν πλευρῶν πρόχωμα ὑψηλὸν, καὶ ὕλην δενδρικὴν, ὥστε νὰ μὴν θύελεν εἶναι δύνατὸν οὔτε ἡ ἔξοδος οὔτε ἡ εἰσόδος τῶν Ἕλλήνων. Συγχρόνως δὲ ἐνησχολεῖτο καὶ εἰς κατασκευὴν ὑπονόμων ἐναντίον τοῦ Σερπεντζέ· ἀλλ' οὔτε οἱ ἀποκλεισμένοι ἔμενον ἀργοῖ· ἀμαδὲ αἰσθανθεῖς ὁ ὑπονομοποιὸς τὰς ὑπὸ γῆν ἐργασίας τῶν ἔχθρῶν, ἀντεργάζεται πρὸς αὐτοὺς ὑπόνομον ἰχαντὸν νὰ ματαιώσῃ τὰς ἐργασίας των, καὶ τελειοποιηθεῖσις, περὶ τὰ μέσα τῆς νυκτὸς τῆς φερούσης τὴν 24 τοῦ αὐτοῦ ὥκτωντο.

Οἱ Ὀπλαρχηγοὶ προθείουσιν εἰσιν οἱ περὶ τῆς ἐζορμήσεως, καὶ προδιατεθει-

μένοι: οἱ στρατιῶται διὰ νὰ μὴν ἡθελεν ἀκολουθήσῃ δμοιδν τι
μὲ τὸ προλαβόν, διδομένου τοῦ πυρὸς ἀπαξ καὶ δις εἰς τὸ φι-
τύλιον, καὶ γενομένης ἀποτυχίας, οἱ Ἑλληνες ἀνυπόμονοι εἰς
τὴν ἔξοδον, καὶ καταφρογήσαντες τὴν θογθειαν τῆς ὑπονόμου,
ἐπιπέπτουσιν εἰς τὰ χαρακώματα, καὶ εἰς τοὺς γάνδακας, δθεν
ἴγενοντο αἱ ἔχθρικαὶ ἐργασίαι, φονεύουσι τοὺς φύλακας, συλ-
λαμβάνουσι τοὺς ἐργάτας δεκαεξὶ τὸν ἀριθμὸν, ἀποδιώκουσιν ἀπὸ
τὰ πέριξ ὁχυρώματα τοὺς ἔχθροὺς, φέροντες τὸ πῦρ καὶ τὴν
μάχαιραν, καὶ ἀνατρέψαντες πᾶν τὸ εἰς ὁχύρωμα ἐπιστρέφου-
σιν, ἀποκομίζοντες τὰ λάφυρά των, τὰ ὅποῖα ἦσαν ἐργαλεῖα,
ὅπλα, καὶ ίματια. Οἱ θάνατοι τῶν ἔχθρῶν ἐγένετο κατ' αὐτὴν
πολὺς παρὰ ἄλλοτε. Όμοιως καὶ ἐκ τῶν ἡμετέρων ἀπέθανον
πλειότεροι παρ' ἄλλοτε.

Οἱ ἔχθροι δυσφορῶν, θλέπων καθ' ἐλάστην νὰ ματαιοῦνται
αἱ ἐργασίαι του, τῶν δὲ ἐναντίων αὐτοῦ ἐξ ἐναντίας νὰ ἀπο-
βαίνωσιν ἀπὸ ἐπιτυχίαν εἰς ἐπιτυχίαν, ἀπηλπισμένος δὲ τοῦ
νὰ κυριεύσῃ τὸν Σερπεντζέ, στρέφει πάλιν τὴν προσοχὴν τοι
εἰς τὸν προμαχῶν τοῦ ὕδατος, πεπεισμένος ὅν, ὅτι εἰς τὴν
καταστροφὴν τούτου οἱ ἀποκλεισμένοι θὰ ἔλθωσιν εἰς ἐσχάτην
στενοχωρίαν δὶ ἐλλειψιν ὕδατος.

Ἐπιχειρήσται λοιπὸν πάλιν νὰ ὑποσκάπτῃ τὴν γῆν, ἀρχό-
μενος ἀπὸ τὸν Ναὸν Υπαπαντὴν, καὶ διευθυνόμενος πρὸς τὸν
προμαχῶνα. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ εύρισκεται πάλιν εἰς τὴν αὐ-
τὴν ἀμυγχαίαν καὶ ματαιότητα. ὅτι ἐν μέσῳ τῶν ἐργασιῶν
μένει κενός, ἀπαντῶν ὑπὸ γῆν τὴν ἡμετέραν ἀντίστασιν. Τέ-
λος ἀπηλπισμένος τοῦ νὰ φθάσῃ ὑπὸ τὸν προμαχῶνα, πληρο-
φορημένος δὲ, ὅτι καὶ μακρόθεν δχι πλέον τῶν δέκα ὄργυιῶν
δύναται νὰ ἐπιτύχῃ τὸ αὐτὸν, ἐὰν θέσῃ τὴν πυρίτιδα πολλὴν,
ἀποφασίζει νὰ πράξῃ τοῦτο, δὲ δὲ ἡμέτερος προνοητικὸς ὑπονο-
μοτοιός προλαμβάνει καὶ διατάττει νὰ σκαρφῶσι περὶ τὴν ἔχ-
θρικὴν ὑπόνομον λάκκοι πολλοὶ καὶ βαθεῖς, δώδεκα τὸν ἀριθ-
μὸν, καὶ τὸ βάθος ὄργυιῶν ἐννέα· καὶ γενομένων τούτων, καὶ
ἔτι πρὸς, ἐπροχωρήσαμεν καὶ εἰς κατασκευὴν ὑπονόμου· δὲ
ἔχθρος ἀφοῦ ἔθεσεν εἰς τὴν ὑπόνομόν του ἀπέχουσαν τοῦ προ-
μαχῶνος δέκα ὄργυιάς, πυρίτιδα ὀκάδ. 2800, καὶ ἐξώδευσε

περισσοτέρας ἡμέρας εἰς τὸ δέσιμον παρὰ εἰς τὸ σκάψιμον. Καὶ ἀφοῦ τὴν δεκάτην Νοεμβρίου περὶ ὅρθρον έπειτα ἐπυροβόλησε δίς, καὶ ἔκαμε φανὸν εἰς τὴν Ἀγ. Μαρίναν καὶ τὸ Μουσεῖον, διὰ νὰ εἰδοποιήσῃ τοὺς οἰκείους αὐτοῦ, οἵτινες εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἀπεμακρύνθησαν καὶ ἀπὸ τὸν Ἄρειον Πάγον, καὶ ἀπὸ τὴν ὑπαπαντὴν ὅπου ἦν τὸ φιτύλιον, συναχθέντες οἱ πλεῖστοι εἰς τὸ Μουσεῖον, διὰ νὰ θεωρῶσιν, ὡς ἀφ' ὑψηλοῦ τὸ ἀποθησόμενον, καὶ ἔκειθεν νὰ ἐφορμήσωσι καὶ χυριεύσωσι τὸ Φρούριον εἰς τὴν καταστροφὴν τοῦ προμαχῶνος. Ήσαν δὲ τόσον βέβαιοι εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ὑπονόμου των, ὥστε ἦσαν γνώμης οἱ πάντες, δτὶ τὸ ήμισυ τοῦ Φρουρίου θέλει κατακυλισθῆ εἰς τὴν ἐκρηκτὴν τῆς ὑπονόμου· διὸ καὶ πολλοὶ ἀπὸ τὴν Πόλιν ἐξῆλθον, μήπως καταπλακωθῶσιν ἀπὸ τὰς πέτρας. Πλὴν δημοσίας συνέλαβεν δρός καὶ ἔτέκει μῦν. Τὸ πῦρ ἐδεθῆ, ἢ πυρίτις ἐξεκάλεπτασα· αἱ δὲ φλόγες πάναπιδήσασαι ἐξω τῶν δώδεκα λάκκων, κατελάμπρυναν τὸν ὄριζοντα· οἱ δὲ βάρβαροι ἐχθροί, διαχυθέντες εἰς τὴν φωτοχυσίαν αὐτὴν, μὴν ἐννοοῦντες τὸ ἀποτέλεσμα, ἐπερίμενον ἐπὶ πολλὴν ὥραν νὰ ἴδωσι τὴν καταστροφὴν τοῦ Φρουρίου. Σημειούσθω δτὶ εἰς τὴν ἐκρηκτὴν τῆς ὑπονόμου ἐσείσθη ἡ Ἀκρόπολις. Μέγα δὲ δειγμα τῆς ἀνοήτου αὐτῶν Βαρβαρότητος ἦν, δτὶ πρὸ δύο καὶ τριῶν ἡμερῶν ἐφώναζον, εἰδοποιοῦντες τὸ διποῖον ἐπρεπὲ νὰ ἔχωσι μυστικόν· ἐξαιρέτω; δὲ οἱ Ἀλβανοὶ ἐξερράζοντο σαφῶς, λέγοντες, δτὶ ἀν συμβῇ ἀποτυχίᾳ, θέλουν ἀναχωρήσῃ. Η ἀποτυχία αὗτη ἐπέφερεν ἄκρων ἀδημονήκων εἰς τὸν Κιουταχῆν.

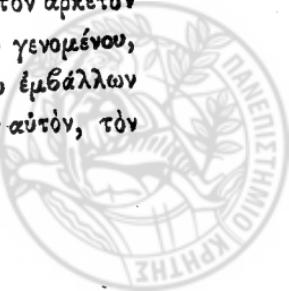
Μ' ὅλον τοῦτο δὲ ἔχθρος ἐν δσῳ ἔβλεπε τὰ Ἑλληνικὰ στρατεύματα εἰς τὴν στερεάν Ἐλλάδα, τοὺς κατοίκους της πάλιν ἐπαναστατημένους, πληροφορημένος δτὶ οἱ ἀποκλεισμένοι ἔχουσι τροφὰς καὶ ὕδωρ τὰ ἀναγκαῖτερα, δὲν ἔχρινε καλὸν τὸν μαχρὸν ἀποκλεισμόν. Οθεν ἐπιστρέφει πάλιν εἰς τοὺς πρώτους σκοποὺς, μόδον δτὶ ἡπατήθη τοσάκις· καὶ ἐπιχειρεῖ πάλιν ὑπονόμους ἀπὸ τὸ αὐτὸν μέρος τῆς ὑπαπαντῆς· καὶ μετὰ προθυμίας μεγάστης ἐξακολουθεῖ τὰς ἐργασίας του. Ο δὲ ἄγρυπνος καὶ προσεκτικὸς ὑπονομοποιὸς τοῦ Φρουρίου τὸν ἀπαντᾶ μὲ ἄλλην, καὶ ἵνῳ δὲ ἔχθρος ἐπισουλεύετο τὴν ἡμετέραν ἐπὶ σκοπῷ, ἀφοῦ καύσῃ τοὺς ἡμετέρους, νὰ προχωρήσῃ εἰς τὸ σκοπούμενον, (καὶ τοῦτο

ἥν ἡ ἡμετέρᾳ διδασκαλίᾳ ὅτι ίκανῶς ἐδιδάχθη) προλαμβάνει ὁ ἡράτερος Ἑλλην, καὶ καὶ τὸν θάρσαρον κατὰ τὴν 24 τοῦ Νοεμβρίου ἐν ὥρᾳ ἑσπέρας. Οὐ σεισμὸς διεδόθη εἰς τὰ πέριξ μέρη τόσον, ὡστε ἐσείσθη ὀλίγον καὶ ἡ Ἀκρόπολις. Οἱ τοῖχοι τῶν πλησίον οἰκιῶν κατὰ τὴν ἵπαπαντὴν ἐπεσούνται οἱ φύλακες τῶν πέριξ μερῶν ἐζαλίσθησαν, καὶ ἔτρεχον ως μεθυσμένοι· δικαπνὸς τοῦ πυρὸς μετὰ κονιορτοῦ ἐζετάνθη μέγας· πέτραι πολλαὶ καὶ μεγάλαι ἀνερρίφθησαν ἐπιπεσοῦσαι κατ' ἔχθρῶν. Συγχρόνως τὸ Φρούριον ἀρχισε τὸν πυροβολισμὸν, καὶ πολλοὶ ἔχθροι φαινόμενοι τῷδε κάκεῖσε ἐπιπτον νεκροί. Τὸ συμβάν τοῦτο ἦτον πάντῃ ἀνέλπιστον εἰς τοὺς Τούρκους. Οὗτοι δὲ ὑπέλαθον, ὅτι ἡ πυρίτις τῆς ὑπονόμου μας ὑπέρβαινε τὰς 2,000 ὄκαδας· ἀλλ᾽ ἡ ἐπιτηδειότης τοῦ ὑπονομοποιοῦ εἰς τὸ δέσμιον συνετέλει τὰ μέγιστα· ὥστε καὶ αὐτὸς ὁ Κιουταχῆς εἶπεν εἰς τοὺς ἴδιους αὐτοῦ, «Ἄν εἶχα ἐδικόν μου τὸν ὑπονομοποιὸν τοῦ Φρουρίου, ζήθελα τὸν ἀνταμείψω μὲ τόσον χρυσὸν, διὸν θάρος ζυγίζει τὸ σῶμά του». Ιδοὺ λοιπὸν ἡ ἀξεῖδης τούτου τοῦ ἀνδρὸς ἐνωμένη μὲ τὴν προθυμίαν τῶν φιλεργῶν Ἀθηναίων διέσωσε μέχρι τοῦδε τὸ Φρούριον.

Ἐν τοσούτῳ ᾧς ἰζεύρῃ ὁ ἀναγνώστης, ὅτι ἐκτὸς τῶν διαληφθέντων ὁ πυροβολισμὸς δὲν ἔλειπεν εἰς οὐδεμίαν ἡμέραν ἐξ ἡτέρων τῶν μερῶν· ἐνῷ συνέβαινε καὶ φόνος εἰς ἐκάτερα τὰ μέρη. Πολλοὶ Τούρκοι ἀπέθανον καὶ πολλοὶ ἦσαν ἀξιωματικοί· ἐπεσον τινὲς καὶ ἐκ τῶν ὑπονομοποιῶν. Καὶ ἐκ τῶν ἡμετέρων ὅχι ὀλίγοις ἀπέθανον ἐν τῷ διαστήματι τῶν τεστάρων μηνῶν Αὔγουστου, Σεπτεμβρίου, Ὀκτωβρίου, καὶ Νοεμβρίου.

Δέν θέλω παραλείψη ἐνταῦθα δύο πράξεις θαρράρους ἀμφοτέρων τῶν διαμαχομένων μερῶν. Οὐ Κιουταχῆς εἴτε διὰ νὰ πειράξῃ, εἴτε διὰ νὰ φοβήσῃ τοὺς ἀποκλεισμένους, παλουκώνει δύο Ἑλληνας, καὶ τοὺς στήνει εἰς Ἄρειον Πάγον ἀπέναντι τοῦ Φρουρίου τὴν 19 Νοεμβρίου λίαν πρωῒ. Βλέποντες δὲ αὐτοὺς οἱ ἐν τῷ Φρουρίῳ, ἐταράχθησαν εἰς τὸν σκληρὸν τοῦτον θάνατον, μανέντες κατὰ τοῦ τολμήσαντος. Ἐπειδὴ δὲ κατ' αὐτὰς ὑπωπτεύετο εἰς ἀπιστίαν διπορεύοντας Τούρκος, ὃστις συνελήφθη τὴν 4 Αὔγουστου, ως εἴπομεν εἰς τὸ Α. Κεφ. τοῦ Γ'. Βιβλίου, φυλα-

κίζεται εἰς τὸν μέγαν πύργον, ὃπου ἔξεταζόμενος παρὰ στρατιωτῶν, μηχανᾶται ἐπιθουλάς κατὰ τῶν ἄλλων τῶν ἐν Φρουρίῳ Τούρκων, διεβάλλων τὸν Ἰουσούφ Δεΐβενην Κονιτζιώτην, δτὶ ἀνταπεκρίνετο μὲ τοὺς πολιορκοῦντας. Τόσον ἐφθανε διὰ νὰ ἔξαψῃ τὸν θυμὸν τινῶν ἀπαιδεύτων. Οἱ ἀφελῆς Κριεζιώτης πιστεύει τὴν διαβολὴν τοῦ πονηροῦ Τούρκου. Οἱ δὲ κακοηθέστατος καὶ γνωστὸς εἰς δῆλους διὰ τὴν μυσαρότητά του Παππᾶς Συνέσιος ἀδράζει τὴν εὔκαιρίαν διὰ νὰ ἐκδικηθῇ κατὰ τοῦ ἀθώου Ἰουσούφ Δεΐβενη, πειρασμένος ἀπὸ τὴν ἀρετὴν τούτου τοῦ ἀνδρός. Αἴφοι λοιπὸν ἐλαθεὶς τὴν ἀδειαν ἀπὸ τὸν Κριεζιώτην ἀγνοοῦντα τὴν αἰτίαν, δι’ ᾧ διαφέρει, παραλαμβάνει τὸν Ἰουσούφην, διὰ νὰ τὸν ἔξετάσῃ. Πάραυτα λοιπὸν τὸν θασανίζει καὶ τὸν βιάζει νὰ ὅμολογήσῃ ψευδῶς, δτὶ εἶχεν ἀνταπόκρισιν μὲ τοὺς Τούρκους. Οὗτος δὲ ὑπέμενε τὰς θασάνους μὲ γενναιότητα, καὶ μὲ ἥθος τῷ δυντὶ φιλοσοφικὸν, χωρὶς νὰ προφέρῃ τίποτε γογγυστικὸν μεταξὺ τόσων θασάνων. Οἱ δὲ σκληρὸς Συνέσιος ἔχαιρεν εἰς τὰς πράξεις τῆς κακίας του, καὶ κατεμαρτύρει τοῦ ἀθώου, διὰ ἥθελεν εἴτα συλλαμβάνονται καὶ οἱ ἄλλοι Τούρκοι δεκαεπτά τὸν ἀριθμὸν, κατὰ τῶν ὑποίων ἀποφασίζεται θάνατος ἀπὸ τοὺς Ἀτάκτους Όπλαρχηγοὺς τοὺς δυνατοτέρους, εῖτινες ἐπίστευσαν μᾶλλον εἰς τὸν φαυλότερον ἀνθρωπον, ἢ εἰς τοὺς φρονίμους καὶ εὐπολήπτους, οἵτινες ἔγνωριζον τὴν ἀθωότητα τοῦ χρηστοῦ Ἰουσούφη, καὶ τῶν ἄλλων καταδικασμένων. Καὶ οὕτως εἰς τὴν πρώτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς κατὰ τὴν 28 Νοεμβρίου κρεμῶσι περὶ τὸ Φρούριον τοὺς δυστυχεῖς Τούρκους. Οἱ δὲ χαιρέκακος Συνέσιος πρὶν νὰ δώσῃ τὸν θάνατον εἰς τὸν Δεΐβενην, θέλει νὰ εὐφρανθῇ μὲ ἄλλην τινὰ πρᾶξιν. Φέρει τὸν κατάδικον εἰς τὸν μῦλον, ὃπου ζεύξας αὐτὸν ἀπὸ τοῦ πώγωνος, τὸν κτυπᾷ μὲ τὴν μάστιγα, προφέρων τὴν φωνὴν τὴν συνειθισμένην εἰς τὰ ζῶα καὶ ἡμίδρονος, καὶ τὸν βιάζει νὰ φέρῃ γύρων, διὰ νὰ ἀλέσῃ τόπον ἀλευρον, ὃσον ἥτον ἀρκετὸν διὰ νὰ χορτάσῃ τὴν μιαράν του κοιλίαν. Καὶ τούτου γενομένου, τὸν ἀπάγει εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης του, ὃπου ἐμβάλλων ιδίοις χερσὶ τὴν ἀγχόνην εἰς τὸν λαχιμὸν, καὶ πνίξας αὐτὸν, τὸν κτυπᾷ ἀπὸ τοῦ Φρούριον πρὸς τὴν Πόλιν.

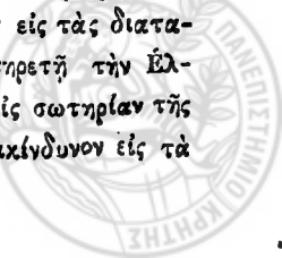
Ο έναρετος ούτος Τοῦρχος ἦν Ἀλβανὸς τὸ γένος· ἐπαιδεύθη δὲ εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἔλαβεν ἥθη χρυστά· ἐγνώριζε καὶ ὡμίλει γλώσσας, Τουρκικὴν, Περσικὴν, Ἀραβικὴν, τὴν καθ' ἡμᾶς Ἑλληνικὴν, καὶ τὴν πατρικὴν αὐτοῦ. Ἡν δὲ φρονημάτων ἐλευθέρων, καὶ φρονήσεως μεγάλης θάνατον φιλοσοφικὸν ἡκούμεν, καὶ εἰς τοῦτο τὸν ἄνδρα τὸν εἰδαμεν πραγματικῶς· ἦν δὲ ἑτῶν περὶ τὰ 35. Αἰχμαλωτίσθη δὲ εἰς Λιδωρίκην εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς Ἐπαναστάσεως, διοικητὴς ὁν τοῦ τόπου τούτου καὶ ἐφυλάττετο ἀπὸ τὸν Ἀναστάσην Λιδωρίκην διὰ τὰ τέλη τουδοτις φεύγων ἀπ' Ἀθήνας πρὸ τοῦ ἀποκλεισμοῦ, τὸν παρέδωκεν εἰς τὸν Γκούραν ἐπὶ φύλαξιν.

—ooo—

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ζ'.

Ο Φρούραρχος τῶν Ἀθηνῶν δὲν ἦλπιζεν, διε τὴ πολιορκία ἥθελεν ἐκτανθῆ τόσον, οὔτε διενόηθη ποτὲ, διε τὴ ἥθελεν ἔξοδευθῆ τὴ βαρούτη εἰς ὑπονόμους κλπ. καθότι ἦτον καὶ αὐτὸς πρωτόπειρος τῶν πολεμικῶν, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ Ἑλληνες· ὥστε τὸ ἀναγκαιότατον τοῦτο μέσον κατ' ὀλίγον ἔξελιπεν, ἀδιακόπου γενομένου τοῦ πυρὸς νυκτός τε καὶ ἡμέρας. Ὅθεν φασούμενοι οἱ ἀποκλεισμένοι μῆπως, ἡ φρουριορχία παρεκτανθῆ, καὶ τὴ ἀνάγκη τῆς ὅλης ταύτης ἥθελεν ἐπιφέρη τὰ ἀπευκταῖα, γράφουσι πρὸς τὴν Διοίκησιν περὶ τούτου, διὰ νὰ προμηθεύσῃ τὸ Φρούριον, διεως δυνηθῆ, ἀπὸ βαρούτην· συγχρόνως ἔξποστέλλουσι καὶ τὸν Μακρυγιάννην, διὰ νὰ παραστήσῃ τὴν ἀνάγκην καὶ διὰ ζώσης φωνῆς. Μετ' αὐτοῦ συνεξῆλθον καὶ ἄλλοι δικτῷ ἐφιπποι. Ἕμερας δὲ ἦν ἡ δεκάτη ἑνδόμη Νοεμβρίου.

Προσκαλεῖ λοιπὸν τὴ Διοίκησις τὸν Συνταγματάρχην Φαββιέρον, καὶ ἐπιβάλλει αὐτῷ τὸ νὰ εἰσκομίσῃ εἰς τὸ Φρούριον τὴν βαρούτην, οἰς οἰδε τρόποις. Ο Φαββιέρ εὐπειθής εἰς τὰς διαταγὰς τῆς Διοίκησεως, καὶ πρόθυμος εἰς τὸ νὰ ὑπηρετῇ τὴν Ἑλλάδα, προθυμότερος δὲ εἰς τὸ νὰ συνεισφέρῃ εἰς σωτηρίαν τῆς Ἀκροπόλεως, ἀναδέχεται τὴν πρᾶξιν, καίτοι ἐπικίνδυνον εἰς τὰ

μάλιστα. Προβάλλει δὲ τὸ δεινὸν τοῦτο ἐπιχείρημα εἰς τοὺς ἀξιωματικοὺς καὶ στρατιώτας τοῦ Τακτικούς καὶ αὐτοὶ ἔρματιν δόξης νομίσαντες τὸ τοιοῦτον, μετὰ πάσης χαρᾶς προσέφερον ἑαυτοὺς εἰς τὴν ἀπόφρεσιν τοῦ Ἀρχηγοῦ των· ἦσαν δὲ Ταγματάρχαι δὲ Ροβέρτος, δὲ Ἀβδάτης, δὲ Πίσας (φιλέλληνες) δὲ Εὐστράτιος Πίσας, Νικόλαος Σκαρβέλης (Ἑλληνες).

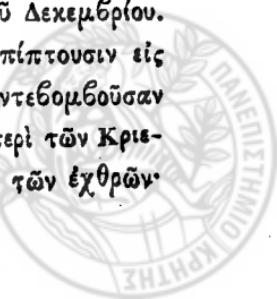
Ἄφοῦ λοιπὸν κατεσκευάσθησαν σακκία τόσα, ὅσοι στρατιῶται ἔμελλον νὰ κατορθώσωσι τὸ ἔργον, καὶ ἀφοῦ ἐπληρώθησαν τῆς πυρίτιδος, καὶ τὰ πάντα παρεσκευάσθησαν, ἀπὸ Μέθενα ἀποβαίνουσιν εἰς τρεῖς Πύργους, δὲ ἀριθμὸς τῶν ὁποίων ἦν περὶ τοὺς τετρακοσίους δγδοήκοντα. Ἀράμενοι δ' ἐπ' ὅμινον ἔκαστος ἀνὰ ἐν σακκίον, ὁδεύουσι τακτικῶς εἰς τὸ Φρούριον ὑπὸ λαμπροτάτην Σελήνην. Φθάσαντες δὲ εἰς τὴν Τάφρον, περὶ ἣς προπγουμένως ἔρρεθη, ἀλέποντες δὲ τὴν διάβασιν δύσκολον διὰ τὸ βάθος αὐτῆς, καὶ τὴν περὶ αὐτὴν ἐμποδίζουσαν ὕλην, δὲν ἔδειλασαν οὐδαμῶς, μ' ὅλον δτι οἱ αἰσθανθέντες αὐτοὺς ἔχθροι μὲ πῦρ κανονίων καὶ τουφεκίων ἐπῆλθον πρὸς αὐτούς. Οὗτοι δὲ ἀτρόμητοι εἰς τὸ πῦρ καὶ εἰς τὸν θάνατον, εἰσπηδῶσι τὴν Τάφρον, διώκουσι τοὺς φύλακας, καίτοι δχορωμένους νῦν μᾶλλον, ἢ ἀλλοτε καὶ εὔκολυνθέντες εἰς τὴν δίοδον ἐμβαίνουσιν εἰς τὸ Φρούριον, φέροντες τὰ σακκία ἀβλαβῆ καὶ σῷα μετὰ τὰ μεσάνυκτα τὴν πρώτην Δεκεμβρίου. Οἱ ἐν τῷ Φρούριῳ ἄμας εἶδον τὴν δύναμιν ταύτην πλησιάζουσαν εἰς Σερπεντζέ ἔξαφνης καὶ παρ' ἐπίδαι, δὲν θελε πιστεύσωσιν, δτι ἡτον τὸ Τακτικὸν Σῶμα, ἀν οι τούτου δῆμοι Ἰωάν. Τουρκοδῆμος, καὶ Ἰωάν. Μακρῆς δὲν τοὺς προανήγγειλον τοῦτο. Καὶ οὕτως δ Στρατηγὸς Κριεζιώτης ἔμα εἰδοποιηθεὶς τρέχει ἔξω τοῦ Σερπεντζέ, κρατῶν γυμνωμένην τὴν σπάθην, καὶ παρορμῶν τοὺς περὶ αὐτὸν, σώζεις τὸν φιλόλληνα καὶ μεγαλόψυχον Ταγματάρχην 'Ροβέρτον τὸν Γάλλον, ὅστις ἀγνοῶν ἐπέπεσεν εἰς δέκα ἔχθρούς κατὰ τὴν τάφρον, καὶ ἔλαβεν 24 πληγὰς ἀπό τε ἔιφη καὶ σφαιρίδια κανονίων, τὸν δποίον ἀράμενος ἐπ' ὅμινον δ γενναῖος Ἰωάννης Τουρκοδῆμος Κουντουριώτης, ἀπεκόμισεν εἰς Ἀκρόπολιν ἀπέθανε δὲ τῇ 6 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς θρηνούμενος παρὰ πάντων τῶν στρατιωτῶν τούς καὶ ὅλης τῆς φρουρᾶς. Ἀπέθανον δὲ ἀπὸ μὲν τὸ Τακτι-

κὸν οἱ πάγτες τέσσαρες· τοῦ δὲ Στρατηγοῦ Κριεζίωτη δύο· ἐπληγώθησαν δὲ τοῦ μὲν Τακτικοῦ 12, τοῦ δὲ Κριεζίωτη δύο.

Οἱ ἀποκλεισμένοι δὲ πληροφορηθέντες τὰς νίκας τῶν ἡμετέτων κατὰ τὴν Στερεάν Ἑλλάδα, καὶ μάλιστα τὴν ἐνδοξον ἔκεινην τῆς Ράχοβας, ἐπανηγύρισαν εἰς τὸ Φρούριον πυροβολήσαντες τρίς διὰ τε τοῦ μικροῦ καὶ μεγάλου πυροβολικοῦ· ὁ ἔχθρος κατηφῆς, καὶ περίλυπος ἤκουε τὸν κρότον, καὶ ἐνόμιζε πληγωμένον ἔσαυτόν· οἱ δὲ Ἀλβανοὶ γοήσαντες τὴν χατάν μας συνετουφέκιζον καὶ αὐτοὶ, ὑποκρινόμενοι ἔχθροπραξίαν. Οἱ Κιουταχῆς διατρίβων εἰς Πατίσια ὑπέλαβε τὸ πρᾶγμα ἐξόρμησιν τῶν ἡμετέρων πρὸς τὰ αὐτοῦ ὄχυρώματα, καὶ ἐνησχολήθη εἰς ἔξασφάλισιν.

Οἱ Φαβῖνιέρει ἦχε γνώμην, ἀφοῦ παραδώσῃ εἰς τὸ Φρούριον τὴν Βαρούτην νὰ ἀπέλθῃ πάλιν τὴν ἀνόλουθον νύκτα. Ἄφοῦ δὲ ἔχοινοποίησε τὴν γνώμην του πρὸς ἡμᾶς, ἐνεκρίθη παρὰ πάντων νὰ γένη πρότερον ἔξοδος ἐναντίον τῶν ἔχθρῶν διὰ νὰ ἀρδραγαθήσουν ἀλλον μίαν φορὰν οἱ Τακτικοὶ ἐνωμένοι μὲ τοὺς ἀτάκτους καὶ θοηθούμενοι ἀπὸ τὴν πεῖραν τῶν ἀποκλεισμένων εἰς τὰς κατ' ἔχθρων ἐξορμήσεις· καὶ οὕτω προδιατεθειμένοι καὶ προπαρασκευασμένοι, ὁ μὲν Στρατηγὸς Δ. Εὔμορφόπουλος λαμβάνει τὸ μεσημέρινον ατολικὸν μέρος κατὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Φρουρίου, δὲ δὲ Στρατηγὸς Κριεζίωτης τὸ μέρος κατὰ τὴν Ἀγίαν Παρασκευὴν καὶ τὰ πέριξ, τὸ δὲ Τακτικὸν λαμβάνει μέρος μὲν νὰ φυλάττῃ τὰς θέσεις τῶν ἀτάκτων, δοιοὶ ἔμελλον νὰ ἔξελθωσι, μέρος δὲ νὰ ἐπιπέσῃ εἰς τὴν τάφρον, τὴν διποίαν διηλθον εἰς τὴν εἴσοδόν των. Οἱ δὲ Παππᾶ Κώνστας Τζαμάλας ὑπεισῆλθεν εἰς τὸ κανονοστάσιον, κείμενον εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ Μουσείου· τοὺς Ὀπλαρχηγοὺς τούτους ἄκολούθησαν καὶ ἄλλοι Ἀξιωματικοὶ μεγαλόψυχοι, οἵος ὁ Τριαντάφυλλος Τζουρᾶς, καὶ Τόλιας Νικολάου. Ἡ ὥρα τῆς ἐξορμήσεως ἐπλησίαζε σχεδόν εἰς τὸν ὅρθρον τὸν φέροντα τὴν ἔκτυν τοῦ Δεκεμβρίου. Ἡ ὁρὴ ἐγένετο μὲν ἐνθουσιασμὸν, οἱ Ἑλληνες ἐπιπέπτουσιν εἰς τοὺς ἔχθρους κατὰ πρόσωπον· τὰ πυροβολικὰ ἀντεβομβούσαν ἐκατέρωθεν· ἡ μάχη συνάπτεται μὲν ἀνδρείαν· οἱ περὶ τῶν Κριεζίωτην καὶ Εὔμορφόπουλον χυρίευσοντι τὰς θέσεις τῶν ἔχθρων·

εἰσπηδῶσιν εἰς τὰς οἰκίας, καὶ τοὺς μὲν σφάζουσι, τοὺς δὲ διώκουσιν, ἄλλους δὲ λαφυραγωγοῦσιν· εἴτα προχωροῦσιν εἰς τὴν Πόλιν εἰσπηδῶντες ἀπὸ οἰκέων εἰς οἰκίαν, φέροντες τὸ πῦρ καὶ τὸν σέδηρον. Οἱ ἔχθροις ἀδυνατεῖ καὶ φάίνεται στερημένος πολεμεφοδίων. Ἐπιφασκούσης τῆς ἡμέρας, καὶ γενομένης λαμπροτέρας, αὐξάνει διάθαντος τῶν ἔχθρων, διότι καὶ ἀπὸ τὰς ἐπάλξεις τῆς Ἀκροπόλεως τουφεκιζόμενοι ἀδιάκοπα, ἐπιπτον τεκροῖς ἡ μάχη διήρχεται ὥρας τρεῖς. Οἱ Ἑλληνες δὲ λεηλατήσαντες τὰς τε οἰκίας καὶ τὰς καταληγθείσας θέσεις, ἐπανῆλθον φορτωμένοι λάχφυρα. Τινὲς δὲ οἱ περὶ τὸν Εύμορφόπολον καὶ Τζουρᾶν ἀπομακρυνθέντες εἰς τὴν Πόλιν δὲν ἐπρόθασαν νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸ Φρούριον ἀποσυρθέντες δὲ εἰς τὴν ὑπὸ τὴν Ἀκρόπολιν σπηλαιὰν πρὸς τὸ Ἀγατολικὸν μέρος ἡναγκάσθησαν γὰρ ἐντήσσαι μάχην ἐπὶ πολλὴν ὥραν· καθότι οἱ ἔχθροι βλέποντές τους ἐν τῇ σπηλαιᾷ, συναγχθέντες πλῆθος εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ὁλυμπίου, στήνουσιν ἐν κανόνιον, ἐνθα ἦν καὶ δὲῖος Κιουταχῆς. Ἐκεῖθεν λοιπὸν κτυπῶσι τοὺς ἡμέτέρους· ἀλλ' οἱ ἐν τῇ ἀκλροπόλει στήσαντες κανόνιον, καὶ πυροβολήσαντες, ἀπεδίωξαν τὸ πλῆθος, διασκορπίζοντές τους τῇδε κακεῖσε· συντρίψαντες δὲ τοὺς τροχοὺς τοῦ ἔχθρικοῦ κανονίου, ἔκαμον τὸν Κιουταχῆν νὰ ἀναχωρήσῃ κατηγχυμένος, ἀφοῦ εἶδε πρὸ ὀφθαλμῶν τὸν θάνατον πολλῶν ἐδίκων του. Γενομένης δὲν νυκτὸς οἱ ἀπὸ τῆς σπηλαιᾶς εἰσέρχονται εἰς τὸ Φρούριον. Τὴν ἡμέραν ταύτην ἀπὸ μὲν τοὺς ἔχθρους ἐπεσον πολλοὶ, οἵτινες ἦσαν περισσότεροι παρ' ἀλλοτε· μεταξὺ τῶν δποίων ἦν καὶ δὲῖος Πασσᾶς τῶν Βοσναίων, ὅστις παρεκάλει διὰ τὴν ζώγρησίν του· ἀλλ' εἰς τὴν ἔξαψιν τοῦ Ἑλληνικοῦ θυμοῦ δὲν εἰσηκούσθη, διότι συνέσῃ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς δρυῆς· ἐκ τῶν ἡμετέρων ἀπέθανον δέκα, καὶ ἐπληγώθησαν δεκαπέντε, λασίμως δύμως.

Δὲν εἶναι περιττὸν νὰ σημειώσωμεν καὶ ἄλλῃ τινὰ ἐμπιστοσύνην τῶν Ἀλβανῶν πρὸς τὸν δποῖον ὑπηρέτον Σουλτάνον. Ή Διοίκησις πληροφορημένη, ὅτι δὲῖος Δόρδ Κόχραν ὁ προσδοκώμενος ώς ἔξι οὐρανοῦ, μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας φθάνει εἰς τὴν Ἑλλάδα, διὰ νὰ ἐνθαρρύνῃ τοὺς ἀποκλεισμένους καὶ νὰ τοὺς χαροποιήσῃ μὲ τὴν ἀγγελίαν αὐτὴν, ἀποστέλλει δύο πεζοὺς γραμ-

ματοκομιστάς· ἐξ ὧν ὁ εἰς ἐπροπορεύετο διὰ νὰ κατασκοπεύῃ, μήπως παρεμπέσωσιν εἰς ἔχθρούς· προχωρούντων δὲ συλλαμβάνεται ὁ προγούμενος ἀπὸ Ἀλβανούς, δὸς ἔτερος ὁπισθοδρομεῖ. Ἄφοῦ λοιπὸν τὸν ἔξετασαν καὶ ἔμαθον παρ' αὐτοῦ τὸν ἕρχομδν τοῦ Κόρχραν ἔρχονται μετὰ χαρᾶς καὶ μᾶς τὸ κοινοποιοῦν, προσθέτοντες δτις ἦλθε· καὶ διὰ νὰ μᾶς θεωριώσωσι, μᾶς παρουσιάζουσι τὸν γραμματοκομιστὴν, διτις κατ' ἐπιταγὴν τῶν Ἀλβανῶν μᾶς εἶπεν δτις ἦλθεν εἰς Αἴγιναν, παραβιάσας τὴν ἀλήθειαν. εἶτα δὲ τὸν ἔφερον εἰς τὸν Κιουταχῆν, ἐγχειρίζοντες καὶ τὰ γράμματα, καὶ διὰ νὰ μάθωσι τὰ ἐνδιαλημβανόμενα, συνηκολούθησαν ἐπέκεινα τῶν 300. Ο Κιουταχῆς δμως ἔθανάτωσε τὸν πεζὸν ὄνδρατ Παναγῆν Ζωσίμου Κεφαλῆνα. Οὗτος δὲ ἦν ἐντὸς τοῦ Φρουρίου, καὶ ἔξποσταλεὶς μὲν γράμματα, εἰς τὴν ἐπιστροφὴν συνελήφθη ἐγένετο δὲ τοῦτο τὴν ὄγδοην Δεκεμβρίου. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἔκινδυνεύσαμεν ἐγώ τε καὶ οἱ δύο Νικόλαιοι Ζαχαρίτζας καὶ Καρόρης ἀπὸ τε σφαῖραν κανονίου καὶ βόμβαν· ἡ μὲν σφαῖρα διεπέρασεν ὑπὲρ κεφαλῆς μιαν σπιθαμὴν, ἡ δὲ βόμβα ἐξερράγη ἐνώπιον ἡμῶν, οἵτινες πεσόντες κατὰ γῆς ἐσώθημεν. Τοιούτους κινδύνους κατέλλοτ' ἐδοκιμάσαμεν πολλάκις πολλούς.

Πληροφορηθεὶς δὲ ὁ Κιουταχῆς ἐκ τῶν γραμμάτων περὶ τε τοῦ Κόρχραν, καὶ τῶν μελετωμένων παρὰ τὸν ἡμετέρων εἰς διάλυσιν τῆς πολιορκίας, διέταξε πάραυτα νὰ ὀχυρωθῶσιν αἱ περὶ τὸ Φρούριον θέσεις του, καὶ νὰ ἐπισκευασθῶσι τὰ Βούρτζια τῆς πόλεως καὶ τλπ.

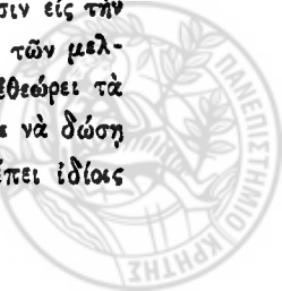
Ο Συνταγματάρχης δὲ Φαθτιέρ άναβάλλει τὴν ἔξοδόν του ἐπ' δλίγας ἡμέρας, ἐνασχολούμενος νὰ τρυπήσῃ δύο τρεῖς σφρούδύλους ἐκ τῶν κατεδαφισμένων κιόνων τοῦ Παρθενῶνος, τοὺς δποίους γεμίσας θαρούτην, καὶ ἐνδέσας κατεκύλισεν ἀπὸ τῆς ἀκροπόλεως ἔνα καθ' ἔνα ἐκ διαλείμματος ἡμερῶν πρὸς τὰς ὑποκάτω οἰκίας, ἐνθα ἐφύλαττον Τοῦρκοι ἐκραγέντες δὲ οὔτοι ἐκρήμνισαν μὲν σεσαθρωμένους τινας τοίχους ἡ ζημία δμως δὲν ἦτον ἀνάλογος μὲ τοὺς κόπους τοὺς καταβληθέντας εἰς τὴν κατασκευὴν τούτου τοῦ φαινομένου. Τέλος ἀποφασίζει νὰ ἔξελθῃ, καὶ δις ἐμποδίζεται ἀπὸ παρεμπίπτοντα ἐμπόδια. Ἐν

δημώς δὲν ήθελε συλλάβῃ ὑποψίαν προδοσίας τῆς ἐξόδου του, ήθελεν εὔκολυνθῇ νὰ ἔξελθῃ. Συνέβη δὲ τοῦτο εἰς τὰς 19 καὶ 23 Δεκεμβρίου.

Τὴν 25 τούτου τοῦ μηνὸς ἀποστέλλει δὲ ἔχθρος κατέναντι τὴν δεδεμένον τὸν Ἀθανάσιον Παππᾶ Ἐμμανουὴλ, συλληφθέντα εἰς Ταλαντονῆς πρὸ τινῶν ἡμερῶν τὸν διποτὸν παρῆγειε νὰ μᾶς ἔξετάσῃ εἰς ποίκινα κατάστασιν εἰμεθα, καὶ ἐν ταύτῳ νὰ μᾶς προτρέψῃ νὰ πχραδώσωμεν τὸ Φρούριον εἰς τὸν Κιουσταχῆν, διτὶς εἶναι πρόθυμος νὰ δεχθῇ ὅποιας συμφωνίας ἡθελαμεν τὸν προβάλῃ εἰς ἀσφάλειάν μας· ὑποσχόμενος προσέτι καὶ πληρωμὴν χρημάτων. Ήμεις δὲ συλλυπηθέντες τὸν δέσμιον Ἑλληνα συναδελφόν μας, κατεγελάσαμεν τὴν μωρίαν τοῦ ἀποστελλαντος· ὑπολαμβάνων δὲ Κιουσταχῆς τοὺς ἀποκλεισμένους μωροὺς ἡμφανει διτὶ ἐστερεῖτο ἀγγινοίας, διότι ἐπρεπε νὰ ἐννοῇ διτὶ ὁ τρόπος οὗτος ήτον παιδαριώδης.

Ο πολιορκητὴς ἔχθρος ἀμετακίνητος εἰς τοὺς σκοπούς του, ἀκούραστος εἰς τὸ νὰ ἐργάζεται, βιασμένος νὰ ἐπιταχύνῃ τὴν ἄλωσιν τοῦ Φρούριου, ἀφ' ἐνὸς μὲν μέρους μελετᾷ νὰ καταλάβῃ τὸν Σερπεντζέ, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐπιχειρίζεται πάλιν ὑπονόμους διὰ νὰ καταστρέψῃ τὸν προμαχῶνα τοῦ θδατος· καὶ σπουδῶις ἐνασχολεῖται εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῶν δύο τούτων σποπῶν του. Καὶ διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὸν Σερπεντζέ, γνωρίζει διτὶ πρέπει νὰ προκαταλάβῃ τὸ σπήλαιον τοῦ Βάκχου (Χρυσοσπηλαιώτισσαν) διὰ νὰ εὔκολυνθῇ ἐντεῦθεν εἰς τὴν ἄλωσιν τοῦ Σερπεντζέ. Τὸν τόπον τοῦτον τοῦ Βάκχου ἐφύλαξτεν δὲ Διονύσιος Εύμορφόπουλος ἀνὴρ ἀγαθὸς, ἔχων στρατιώτας εὐπειθεῖς καὶ ζηλωτάς.

Ἐστησε λοιπὸν δὲ ἔχθρος δύο κανόνια κατὰ τὴν ἀγ. Παρασκευὴν, ἐξ οὗ ἐκτύπα τὸ σπήλαιον, νομίζων, διτὶ οἱ ὑπερασπισταὶ τοῦ Βάκχου ζαλισμένοι ἀπὸ τὸν πυκνὸν καὶ βλαβερὸν κανονοβολισμὸν, δὲν ήθελον δυνηθῆ νὰ ἀντισταθῶσιν εἰς τὴν ἐπέλευσιν τῶν πολεμίων. Ἐφῷ ὁ Κιουσταχῆς μετὰ τῶν μελλόντων νὰ ἐφορμήσωτι ἀναβάς, ἐπὶ τοῦ Μουσείου, ἐθεωρει τὰ γινόμενα, ἀναμένων καὶ τὴν ὥραν, καθ' ἣν ἔμελλε νὰ δώσῃ τὸ σημεῖον τῆς ἐφορμήσεως· ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ βλέπει ιδίοις

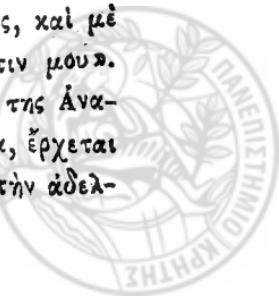

δημασι μὲ δόνο μένον κανόνια τῆς Ἀκροπόλεως τὰ μὲν κανονοστάσιά του συντετριψμένη, τοὺς δὲ πυροβολιστάς του θανατωμένους, καὶ τοὺς περὶ τὰ κανονοστάσια φύλακας διασκορπισμένους. Εν τοσούτῳ βλέπει τοὺς πολιορκημένους δυνατοὺς εἰς τὰς θέσεις των, τὰ δὲ πυροβολικά του καὶ τοι πολλὰ καὶ πυκνὰ ἀδύνατα νὰ ἀποτελέσουν βλάβην, διὰ τὸ ὅποιον δειλιῶσιν οἱ βάρβαροι, καὶ ἀφίνουσιν ἀτελές τὸ ἐπιχείρημα, καταβάντες ἀπὸ τοῦ Μουσείου κατγραμμένοι, μεθ' ὧν καὶ ὁ Κιουταχῆς. Οἱ ἀπὸ τοῦ Φρουρίου δὲ βλέποντες αὐτοὺς καταβαίνοντας ἔνθεν κάκειθεν, ἔβαλον τὰς χλευαστικὰς φωνὰς πρὸς αὐτοὺς, καταγελῶντες πικρότατα τὸ δράμα τοῦτο· ἐγένετο δὲ τὴν 6 Ιανουαρίου 1827.

Τὴν ἐρχομένην δὲ νύκτα τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ἐν ᾧ ἐτελειοποιήθη ὑπόνομος ἐπιβουλευομένη ἔκείνας τοῦ ἔχθροῦ, ἀποβλεπούσας τὴν καταστροφὴν τοῦ προμαχῶνος, ὡς εἴπομεν, ἀποφασίζεται μετὰ τὴν ἔκρηξιν τῆς ὑπονόμου νὰ καταλάβωσιν οἱ ἡμέτεροι τὴν Ὅπαπαντὴν, καίτοι ὅχυρωμένην ἰσχυρῶς. Τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο τῷ ὅντι ἡτον τολμηρῷ ἀλλ' ἡ ἀπόρασις ὑπερνίκησε πᾶσαν δυσκολίαν. Ὅθεν περὶ τὰ μεσάνυκτα δίδεται τὸ πῦρ εἰς τὴν ὑπόνομον· ἡ ἔκρηξις ἐγένετο τρομερά· πέτραι πολλαὶ ἀνυψώθησαν· δεισιδός τῆς γῆς ὅμοιας μέγας, ὥστε καὶ οἱ ἐν Ἀκροπόλει τὸν ἡσθάνθησαν· ἀπεῖχε δὲ τοῦ προμαχῶνος δρυγιάς 18· οἱ ἔχθροι, ὡς είκος, ἐταράχθησαν· οἱ ἐργαζόμενοι τὰς ὑπονόμους, οἱ μὲν ἀπέφυγον τὸν θάνατον, οἱ δὲ συνετάφουσαν εἰς τὰ χώματα· οἱ δὲ διωρισμένοι Ἐλληνες εἰς τὴν κατάληψιν τῆς Ὅπαπαντῆς τεσσαράκοντα τὸν ἀριθμὸν εἰσπηδῶσιν ἐντὸς, καὶ τοὺς φύλακας τοὺς μὲν θανατώνουσι, τοὺς δὲ διώκουσιν, ἄλλους δὲ συλλαμβάνουσι, καὶ ἀρπάσαντες πᾶν τὸ εὑρεθὲν ἔκει, ἐπανέρχονται εἰς τὰ ἴδια. Οἱ σκοπὸς τοῦ ἐπιχειρήματος τούτου δὲν ἡτον διὰ νὰ ἐμβῶσι καὶ νὰ ἐκδῶσι πάραυτα, ἀλλὰ νὰ κερδήσωσι τὴν θέσιν, διὰ νὰ μὴ τὴν ἔχωσι πλέον οἱ ἔχθροι εἰς τὸ νὰ μᾶς καταταλαιπωρῶσι μὲ τὰς ἀδιακόπους ἐργασίας τῶν ὑπονόμων· δνειδισθέντες δὲ εἰς τοῦτο ἀπεκρίθησαν δὲ τὰ δέκατος δοκιμάσῃ πάλιν ὑπόνομον, εἴμεθα πρόθυμοι καὶ δευτέραν φορὰν νὰ πράξωμεν τὸ αὐτὸ καὶ χωρὶς έσονθετες ὑπονόμου.»

Ἐν τοσούτῳ δὲ πυροβόλισμός ἐξακολουθεῖ ἐκατέρωθεν χωρὶς διακοπὴν οὐδὲ μιᾶς ἡμέρας· δὲ ἔχθρὸς πληροφορηθεῖς, ὅτι εἰς τὸ οἰκημα τοῦ Ἐρεχθίου; (τὸ ὠραῖον τοῦτο καὶ μοναδικὸν εἰς ἀφθαρσίαν λείψαντον τῆς ἀρχαιότητος;) συνοικεῖ ἢ οἰκογένεια τοῦ Γκούρα πετά τῶν συγγενῶν της, στρέφει τὰ κανόνιά του πρὸς αὐτὸν, ἐπὶ σκοπῷ νὰ ἐπιφέρῃ θλάβην· καὶ κατὰ δυστυχίαν θραύεται εἰς κίων, καὶ ἑτέρου τὸ ἐπιστύλιον· ἐπειδὴ δὲ τὸ Βάρος τὸ ἐπὶ τῶν κιόνων ἦτον πολὺ, (καθότι ὁ Γκούρας διὰ νὰ μένῃ ἀθλαντής ἢ σκέπη τοῦ οἰκήματος ἀπὸ ἐπίπτωτιν θομβῶν, εἶχεν ἐπιθέση χῶμα πάμπολυ, τὸ ὄποιον ωφέλησεν ἐναντίον τῶν θομβῶν), ἐκλιπούστης δὲ τῆς δυνάμεως τῶν δύο κιόνων, ἢ θαρυάτη τη σκέπη μὴ δυναμένη νὰ μένῃ ἀσάλευτο; εἰς τὴν συμβάσαν κενότητα, πίπτει καὶ καταπλακώνει ἐνδεκα ψυχὰς, τὴν γυναικὸν τοῦ Γκούρα, τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς Κάρμεναν μετὰ τεσσάρων της θυγατέρων, μίκν ἀνεψιὸν τοῦ Γκούρα, μίκν θαράπαιναν, καὶ τρεῖς παιδίας, ἐκ τῶν ὄποιων ὁ εἰς ὄνόματι Λεονάρδος, ἐκ μητρὸς Ἀθηναίκης ἐτῶν 14, ἥτον νέος ἀνδρεῖος καὶ καλὸς, δοτὶς ἐδώκε δειγματα μεγάλων ἐλπίδων. ἐσώθησαν δὲ καὶ ἄλλαι τέσσαρες ψυχαὶ εὑρεθεῖσαι ἐντὸς κοιμώμεναι. Συνέβη δὲ τοῦτο περὶ τὰ μέσα τῆς νυκτὸς, τῆς φερούσης τὴν 13 Ἰανουαρίου. Καθ' ἓν δὲ ὥραν ἐγένετο ἢ ἀνασκαφὴ, ἢ Γκούραινα ὑπῆρχεν εἰςέτι θερμὴ, ὅτι δὲν ἦτον ἀποπνέουσα παραυτίκα, διὰ τὸ νὰ ὑπεκρατησε τὸ πέπλωμα ἀέρα.

Δὲν νομίζω περιττὸν νὰ σημειώτω τὴν εὐχὴν τοῦ μακαρίτου Γκούρα πρὸς τὴν συμβίκην αὐτοῦ πρὸ τοῦ ἀποκλεισμοῦ ὀλίγας ἡμέρας· ἐνῷ συνωμιλοῦσε περὶ μελλούσης καταστάσεως, καὶ μελλόντων ἀκολούθων, λέγει πρὸς αὐτὴν παρόντος καὶ ἐμοῦ. «Ἐάν ἀδελφὴ, φυλάξῃς τὴν τιμὴν τοῦ ἀνδρός σου μετὰ τὸν θάνατόν του, ὁ θεὸς νὰ σὲ διαφυλάξῃ ὑγιῆ καὶ ἐξ δλης μου καρδίας σοὶ εὔχομαι νὰ ἀπολαύσῃς μὲ δλην τὴν ἀνάπτυσίν σου, δσα σοὶ ἀφίνω εἰς τὴν διαθήκην μου· εἰ δὲ καὶ φανῆς ἀπιστος, καὶ μὲ ἀλησμονήσῃς, ὅγλιγωρα δὲ θεὸς νὰ σὲ στείλῃ κατόπιν μου». Η εὐχὴ δὲ αὗτη ἐπληρώθη οὕτω πως. Ο αὐτάδελφός της Ἀναστάσιος Λιδωρίκης ἀμα ἐμαθε τὸν θάνατον τοῦ Γκούρα, ἔρχεται εἰς τὸν N. Κριεζιώτην, ὑπέσχεται αὐτῷ εἰς γυναικα τὴν ἀδελ-

φήν του Γκούραινχ, καὶ μὲ τὸν ἔρχομόν τοῦ Κριεζιώτου εἰς τὸ Φρούριον, κοινοποιεῖ δι' ἐπιστολῆς τὰς νέας συμφωνίας πρὸς αὐτὴν, συμβούλεύων καὶ προτρέπων νὰ στέρεῃ εἰς τὸ συνοικέσιον, ὅτι εἰς τὸν Κριεζιώτην θέλει εὔρη τὸν Γκούραν· καὶ οὕτως ἡ πιστὴ Γκούραινα συνενοήθη πάραυτα μετὰ τοῦ Κριεζιώτου, ἥτις δὲν ὑπέμεινε τὴν χηρείαν καὶ ἔως οὗ ἐξελθῇ τοῦ Φρουρίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Η Ἑλληνικὴ Διοίκησις, συγκειμένη ἀπὸ Ανδρέαν Ζαήμην (α) Πρόεδρον, Πέτρον Μαυρομιχάλην (β), Ἀναγνώστην Δεληγιάνην,

(α) 'Ο ἔνδοξος οὗτος ἀνὴρ, εἰς τῶν πρωταγωνιστῶν καὶ προμάχων τῆς ἐλευθερίας, ἀπεβίωσε τὴν τετάρτην Μαΐου τοῦ 1840 ἐν Ἀθήναις, καὶ ἡ κηδεία αὐτοῦ ἐτελέσθη ἐνδόξως. Εἶχε δὲ ἡλικίας ἑτη περὶ τὰ πεντήκοντα.

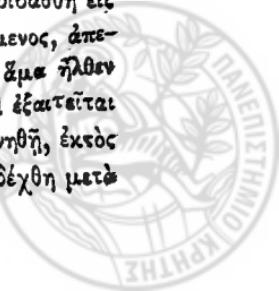
' (β) Περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου λέγω καὶ ἡδη, διὰ τοῦτον καὶ ἀλλοτε ἐν τῷ θανάτῳ αὐτοῦ ὅτι τὸν ἀνδρα τοῦτον ἡ θεία Πρόνοια κατὰ προσρισμὸν τῆς ἐξελέξατο σκεύος ἐκλογῆς, διὰ νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὸ "Ἐθνος του ἡ πέτρα, ἐφ' ἧς οἰκοδομήθη τῆς Πατρίδος ἡ ἐλευθερία. "Οταν δὲ Ἰτσοῦς εἶπε πρὸς τὸν Πέτρον «Σὺ εἰ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν Ἐκκλησίαν» δὲν ἐνκόπει ὅτι εἰς τὸν Πέτρον ἀποκλειστικῶς ἐδίδις τὸ πᾶν τῆς οἰκοδομῆς, διότι εἶχε καὶ τόσους ἄλλους Ἀποστόλους ἐπίστης ζηλωτὰς καὶ πιστοὺς, ἀλλ ἡθέλησε νὰ διδάξῃ τοὺς μαθητάς του, ὅτι εἰς πᾶν ἔργον θεάρετον, εἰς πᾶν ἐπιχείρημα θεορίλες, εἰς πᾶν σύστημα φιλάνθρωπικὸν, κοινωφελές, ἡ θεία Πρόνοια ἐκλέγει τὸ κέντρον, ἀφ' ὃτου μέλλουσι νὰ κινηθῶσι τὰ ὄργανα τοῦ ἐπιχειρήματος. 'Η θεία Πρόνοια ἀπεφάσισε νὰ ἐλευθερώσῃ τὸ "Ἐθνος τῶν Ἑλλήνων ἀλλ ἐπρεπε νὰ ἐκλέξῃ τὸν ἀνθρώπον, πρὸς τὸν ὁποῖον νὰ συγκεντρωθῶσι καὶ οἱ λοιποὶ ἐκλεκτοὶ τοῦ μεγάλου ἐπιχειρήματος. Καὶ ίθοδὸν ὁ ἀνθρώπος τῆς ἐκλογῆς, πρὸς δὲν διεφύλαξε καὶ τὴν κλῆσιν Πέτρος, διὰ νὰ εἴπῃ καὶ πρὸς τοῦτον διὰ τοῦτον διεφύλαξε καὶ πρὸς τὸν Πέτρον Ἀπόστολον, «Σὺ εἰ Πέτρος, καὶ ἐπὶ τῇ πέτρᾳ ταύτῃ οἰκοδομήσω τοῦ λαοῦ μου τὴν ἐλευθερίαν». Πρῶτος λοιπὸν ὁ τρίγεμάρτυς τῆς Μάνης, ὁ Πέτρος Μαυρομιχάλης, βψωσε τὴν σημαίαν τοῦ σταυροῦ ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πατρίδος. 'Ετελεύτησε δὲ τὴν 17 Ιανουαρίου 1848 εἰς ἡλικίαν ἑτῶν ἑβδομήκοντα ὁκτώ.

Σπυρίδωνα Τρικούπην, Ιωάννην Βλάχον (α), Τζαμαδόν, Χατζῆ Άναργυρον, Δημητρακόπουλον, Άναγνώστην Μοναρχίδην, καὶ Κωνσταντίνον Ζωτον. Ἡ Διοίκησις αὗτη ἐπροσπάθησεν δλαις δυνάμεσιν εἰς σωτηρίαν τῶν Ἀθηνῶν, ωσαύτως καὶ δὲ Βλάχος ὡς ἐκ τῆς θέρεως του δὲν ἀφῆκεν οὐδεμίαν εὔκαιρίαν νὰ διαφύγῃ ἀπρακτος ὑπὲρ τῆς φίλης Πατρίδος του. Αμα δὲ πληροφορηθεῖσα τὰς ἐλλείψεις καὶ τὰς ἀνάγκας τῶν ἀποκλεισμένων θημῶν, ἔχουσα καὶ πρὸ ὁρθαλμῶν τὴν δύναμιν τοῦ πολιορκητοῦ, ήτις δὲν ἐδύνατο νὰ ἀπαυδήσῃ ἀπὸ τὰς ἀντιστάσεις τῶν ἀποκλεισμένων, ἔκινησε πάντα λίθον, διὰ νὰ συστήσῃ καὶ ἑτερον στρατόπεδον εἰς τὴν Ἀττικὴν, ἐκτὸς ἔκεινου τοῦ ὑπὸ τὸν Ἀρχηγὸν Καραϊσκάκην. Τὸ Στρατόπεδον τοῦτο συνίστατο ἀπὸ Οπλαρχηγοὺς Βάσσον Μαυροβουνιώτιν, Ἰω. Νοταρᾶν, Παναγιώτην Νοταρᾶν, Μακρυγιάννην, Προκόπιον Καντζαντώνην, καὶ Δημήτριον Μπούρμπαχιν (β). Μετὰ τούτων συνενώθη καὶ τὸ Τακτικὸν Σῶμα, τὸ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Χαραλάμπου Ίγγλεση Κεφαλῆνος.

Ἄφοῦ λοιπὸν συνῆλθον τὰ Σώματα ταῦτα εἰς Σαλαμῖνα, τὸ δλον συμποσούμενον εἰς ἕξ χιλιάδας, διαιρεῖται εἰς δύο· καὶ τὸ μὲν ἐν ὑπὸ τὸν Βάσσον, Μπούρμπαχιν, Π. Νοταρᾶν, καὶ Προκόπιον Κατζαντώνην, ἐκστρατεύει διὰ ξηρᾶς ἀπὸ Ἐλευσίνος, καὶ

(α) 'Ο διάσημος οὗτος Ἀθηναῖς ἐτελεύτησε τῇ 28 Δεκεμβρίου 1842 εἰς ἡλικίαν ἐτῶν 45, ἀγκαταλείψας χήραν γυναικα καὶ τέκνα δύτῳ, ἅρρενα ἕξ, καὶ δύο θύλες, ἥν ὁ μεγαλήτερος ἐστὶν Ἀλέξανδρος Βλάχος, νέος χρηστῶν ἥβῶν καὶ εὐγενῆς εἰς τὴν συμπεριφοράν του.

(β) 'Επειδὴ δὲ δὲν ἦν ἡ οὖτος μόδις πρώτην φορὰν ἐφάνη εἰς τὰ πράγματα τῆς Ἐλλάδος, καὶ ἀμέσως ἀπύχετο, εἶναι χρέος μας νὰ φανερώσωμεν κανὸν τὸν ζῆλον καὶ τὴν προθυμίαν του εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Πατρίδος. "Ων δὲ πρὸ χρόνων πολλῶν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Γαλλίας συναγωνιζόμενος 23 δλα ἔτη μετὰ τῶν Γαλλικῶν Στρατευμάτων, ὅστις διὰ τὴν ἀξιότητά του καὶ τὴν πολεμικὴν ἀρετήν του ἐπροσιβάσθη εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Συνταγματάρχου, ζῆλω πατριωτικῷ κινούμενος, ἀπεφάσισε νὰ ἀγωνισθῇ καὶ ὑπὲρ τῆς ιδίας Πατρίδος του" καὶ ἅμα ἡλικεν εἰς 'Ἐλλάδα προβάλλει τὸν σκοπόν του εἰς τὴν Διοίκησιν, καὶ ἔξαιτεῖται νὰ τῷ διοθῇ ἀδεια, ἵνα στρατολογήσῃ δι' ἔξδων του, δουσι δυνηθῇ, ἐκτὸς τῆς τροφῆς των, καὶ νὰ ἔλθῃ ὅπου διαταχθῇ. 'Η Διοίκησις ἔδέχθη μετὰ

τοποθετεῖται εἰς Καματερόν. (α) Τό δὲ ἔτερον ὑπὸ τὸν Ἰωάν.
Νόταρᾶν, Μαχρυγιάννην, καὶ Ἰγγλέστην, ἀποβαίνει εἰς Μουνυ-
χίαν συγχρόνως τοῖς ἐν Καματερῷ ἐπὶ τῆς αὐτῆς νυκτὸς τῇς
φερούσης τὴν 25 Ιανουαρίου. Συμμετέσχον δὲ τῆς ἐκστρατείας
ταύτης καὶ σμαντικοὶ Φιλελληνες, οἵτινες συνέδραμον προθύ-
μως νὰ ἀγωνισθῶσι μετὰ τῶν Ἕλλήνων, μάλιστα δὲ εἰς τὸν
ὑπὲρ Ἀθηνῶν ἄγωνα. Μεταξὺ τῶν Φιλελλήνων τούτων εἶναι δὲ
Συνταγματάρχης Γόρδων, ὅστις ἀνέλαβε τὴν διὰ θαλάσσης
διεύθυνσιν τῆς ἐκστρατείας, ἐξοδεύσας πολλὰ ἐξ ιδίων καὶ δὲ
Συνταγματάρχης Κάρολος Εἰδέκ μετά τινων ἀλλων ἀξιωματι-
κῶν Βαυαρῶν. Συνεδοκήθουν δὲ τὸ Στρατόπεδον τοῦτο καὶ τρία
πλοῖα, δηλ. τὸ Ἀτμοκίνητον ἡ Καρτερία κυβερνώμενον ὑπὸ^{τοῦ} Καρτεροψύχου Ἀστιγκος, καὶ δύο Βρεκια Ψαριανὰ, τὸ μὲν
Ν. Γιαντζή, τὸ δὲ Δημητρίου Παππᾶ Νικολῆ.

Ἄμα δὲ ἀπέδησαν οἱ Ἕλληνες εἰς τὴν Μουνυχίαν, ἡ ἐπὶ τοῦ
λόφου λεγομένου Καστέλλα Τουρκικὴ φυλλακὴ θλέπουσα τοὺς
ἡμετέρους, τουφεκίουσι τὴν ἐμπροσθοφυλακὴν, ἀλλ' οὕτοι ἀλ-
λαλάζοντες μιᾳ ἕοῃ, κατετρόμαξαν τοὺς ἐγθρούς, οἵτινες κατέ-
φυγον νὰ ἀσφαλισθῶσιν εἰς τὸ Μοναστήριον δὲ γιος Σπυρίδωρ,
καὶ εἰς τὸν πύργον τοῦ Τελωνείου· οἱ δημέτεροι ἐνησχολήθησαν
αὐθωρεὶ εἰς προμαχῶνας καὶ χαρακώματα ἐπὶ τῆς Καστέλλας,
καὶ περὶ τὴν Καστέλλαν· καὶ θέσαντες ἐννέα κανόνια ἐπ' αὐτῆς,
ἐσχημάτισαν αὐτὴν Φρούριον. Ἡν δὲ ὁ ἀριθμὸς τοῦ σλου Σώ-
ματος τούτου, τῶν μὲν Τακτικῶν πεντακοσιοστὸς μετὰ εἴκοσι
Φιλελλήνων, τῶν Ἀθηναίων δὲ δροίως πεντακοσιοστὸς, οἱ δὲ
περὶ τὸν Ἰω. Νοταρᾶν ἦσαν σχεδόν γέλιοι.

‘Ημεῖς δὲ οἱ ἀπὸ τοῦ Φρουρίου θλέποντες πυρσοὺς (φωτιάς)
εἰς Καματερόν, πυρσοὺς εἰς Μουνυχίαν καὶ Πειραιᾶ, ἐπλήσθη-

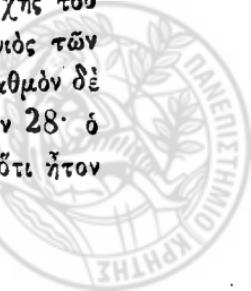
χαρᾶς τὴν αἰτησίν του· καὶ οὕτω συνάξας περὶ τοὺς 800, ἐνώθη μετὰ
τῶν προειρημένων ‘Οπλαρχηγῶν.

(α) Τὸ μικρὸν τοῦτο χωρίον κατοικήθη περὶ τὰ μέσα τοῦ ΙΙ^{ου} αἰώ-
νος. ‘Ο πρῶτος οἰκιστὴς ἐπωνομάζετο Καματερὸς ἐκ Χαστιᾶς, ἐξ οὗ
καὶ τὸ χωρίον Καματερόν. Πλησίον τούτου πρὸς ἔρκτον καῖται ὁ πα-
λαιός δῆμος Φρέαρδος, καλούμενος τὴν σήμερον ζωφρέαρδοι, ἀκατοίκη-
τος ήδη πρὸ πολλῶν ἐτῶν.

μεν χαρᾶς· καθότι εἴμεθα μὲν προειδοποιημένοι τὸ τοιοῦτον,
δμως δὲν ἐπιστεύομεν.

‘Ημέρας δὲ οὐποφαινομένης εἰσελθὸν τὸ ἀτμοκίνητον εἰς τὸν
λιμένα Πειραιῶς, ἅρχεται τοῦ κανονοβολισμοῦ, κτυπῶν τὸ Μο-
ναστήριον καὶ τὸν πύργον τοῦ Τελωνείου, ἔνθα ἡσαν κλεισμένοις
ἔχθροις. Οἱ πυροβολισμὸς διήρκησε δι' ὅλης ἡμέρας. Οἱ ἔχθρος
ἐκυριεύθη ἀπὸ ἄκρων ἀμυχανίαν καὶ ταραχὴν· θέλει νὰ σώσῃ
τοὺς ἐν τῷ Μοναστηρίῳ καὶ πύργῳ, καὶ δὲν δύναται· στέλλει
περίου 100 ίππεῖς εἰς έσοδοις αὐτῶν, πλὴν φεύγουσιν ἀ-
πράκτοις καὶ κτυπημένοις. Μετὰ ταῦτα ἐστειλε τινὰς πρὸς τὸν
Κερατόπυργον διὰ νὰ φυλάξῃ τὴν θέσιν αὐτήν· ἐστησε καὶ κα-
νόνιον κατὰ τὸ Λειβάδι διὰ νὰ κτυπήσῃ ἐκεῖθεν τὸ ἀτμοκίνη-
τον· δὲν ἔβλαψεν δμως τίποτε. Τὸ δὲ ἀτμοκίνητον ἔξακολοθεῖ
τὸ πῦρ, καὶ κρημνίζει τοίχους τοῦ Μοναστηρίου, καὶ κατέθρα-
σε τὸν πύργον.

Οἱ ἔχθρος σκεπτόμενος περὶ τῶν δύο τσύτων Εὔληνικῶν Σω-
μάτων τῶν ἐν Καματερῷ καὶ τῶν ἐν Πειραιεῖ, καὶ θεωρῶν τοὺς
ἐν Καματερῷ ἀδυνατωτέρους, ἀποφασίζει νὰ πολεμήσῃ πρῶτον
τούτους, τοὺς δποίους ἀφοῦ χαλάσῃ, θέλει φοβίσῃ καὶ τοὺς
ἄλλους, καὶ οὕτω δὲν θέλει δυσκολευθῆ νὰ καταστρέψῃ καὶ
τούτους. Πάραυτα λοιπὸν κινεῖται μὲ δύο χιλιάδας στρατοῦ
ἔξ ιππέων καὶ πεζῶν, φέρων καὶ δύο κανόνια, καὶ ἀντιπαρα-
τάττεται ἐναντίον τῶν ἐν Καματερῷ τὴν 27 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς,
ἀνατείλαντος τοῦ ‘Ηλίου. Οἱ ἡμέτεροι ἡσαν ἐντὸς δύο χαρακω-
μάτων δχι δμως δχυρωμένων. Οἱ ἔχθρος ἀφοῦ ἐκανονοβόλησεν
ἀρκετὰ ἐναντίον τῶν χαρακωμάτων, ἐφορμᾶ ἐπ' αὐτὰ, καὶ τρέ-
πει εἰς φυγὴν τοὺς ἡμετέρους, ἐπιφέρων τὸ πῦρ καὶ τὸν σιδηρόν.
Ο δὲ Προκόπιος Κατζαντώνης μαχθμένος ἀνδρεῖος εἰς τὴν θέσιν
τοῦ, ἀποθνήσκει δμοῦ μὲ ἑξήκοντα ἄλλους Ἀθηναίους, ἔχοντας
τὸν ζῆλον θερμότερον ὑπὲρ τῆς ιδίας μητρός των. Ο νέος οὗτος
ἡτον ἀνδρεῖος, τίμιος, καὶ φιλόπατρις ἔδειξεν ἀπ' ἀρχῆς τοῦ
ἱεροῦ ἀγῶνος ἔργα ἐπαινετὰ, καὶ ὠφέλιμα· ἦν δὲ ἀνεψιδες τῶν
Λέκκιδων, Γεωργίου, Ἀναστασίου, καὶ Δημητρίου· βαθμὸν δὲ
ἀξιώματος εἶχεν Ἀντιστρατήγου, ἔτη δὲ ἡλικίας εἶχεν 28· ὁ
Θάνατος τοῦ χρηστοῦ τούτου νέου ἐλύπησε πολλοὺς, δι τον

παρὰ πολλῶν ἀγαπώμενος· καὶ οἱ Πόλις ἡμῶν ἐστερήθη ἀγαθὸν Πολίτην. Μετ' αὐτοῦ δὲ ἀπέθανε καὶ οἱ γενναῖος Ἀναγνώστης Κιουρκατιώτης Μαινιδιάτης, ἀνὴρ προθεσμῶς τὴν ἡλικίαν, ἀλλὰ νέος τὴν ψυχὴν, χρηματίσας ἀπ' ἀρχῆς Ὀπλαρχος τῆς Κωμοπόλεως Μαινιδίου, καὶ χρήσιμος ἀναδειχθεὶς Πολίτης. Ἀπέθανον δὲ ἐκ τῶν Ἑλλήνων οἱ πάντες περὶ τοὺς διακοσίους. Μεθ' ᾧν ἐπεσε καὶ οἱ ἄγαθοι; Πατριώτης Μπούρηπαχις.
Ιδού δὲ τὸ αἴτιον τῆς ἡττῆς. Ὁ Βάσσος (α) συνειθίσμένος

(α). 'Η Ἐπανάστασις ἀνύψωσε πολλοὺς ταπεινοὺς, καὶ τοὺς ἀνέδειξε μεγάλους· μεταξὺ πολλῶν ἀλλων ἀνέδειξε καὶ τὸν Βάσσον Μαυροβουνιώτην ἐκ ταπεινοῦ καὶ φυλοβόιου, διάστημον καὶ Στρατηγὸν τῆς Ἑλλάδος. Οἱ ἀνθρωποις οὗτος εἰς ἡλικίαν νεανικὴν ἐφάνη κατὰ πρῶτον εἰς Ἀθήνας τῷ 1820, διε τοικῆς ὅπο τῆς τοπικῆς Ἐξουσίας κατὰ μήνυσιν Ὁθωμανοῦ τινὸς Σμυρναίου παρεπιδημοῦντος ἐνταῦθα, διὰ κλοπὴν ἦν ἐπραξεν ἐν Σμύρνῃ· ἦν γὰρ λωποδύτης· ἀπελύθη μετὰ καιρὸν, καταταχθεὶς στρατιώτης εἰς τὸ Σῶμα τὸ ἐκστρατεῦσαν κατὰ τοῦ ἀντάρτου Ἀληπασσᾶ τῶν Ἰωαννίνων· καὶ ή αἰτίᾳ τῆς κατατάξεως του ἥτον τοιαύτη. Ἐπεδλίθη περὶ τῆς Ἐξουσίας εἰς τὴν Κοινότητα τῶν χρεστιανῶν Ἀθηναίων, νὰ πέμψωσι στρατιώτας 120 κατὰ τοῦ μνησθέντος ἀντάρτου. Ἐνα τούτων ἐμίσθωσεν η Κοινότης καὶ τὸν Βάσσον διὰ νὰ τὸν ἀπαλλάξῃ τῆς φυλακῆς· διότι κατὰ τὸν Τουρκικὸν νόμον οἱ ἔγκλημαται ἀξιοῦνται συγγνώμης, γενόμενοι στρατιώται. Τοῦτο δὲ Σωματάρχης Λουκᾶς Πρωτομάστορης διώρισε σημαιοφόρον διὰ τὸ ἀνάστημα τοῦ σώματος του· ἦν γὰρ ὑψηλὸς καὶ εὐείδης οὐκ ὀλίγον. Ἐπομένως διαλυθέντος τοῦ Ἀληπασσαλικοῦ πολέμου, μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀγνώριστος, καὶ κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν ἥλθεν εἰς Ἀθήνας, καὶ ἐντεῦθεν εἰς Εύβοιαν, διοι ἐγένετο Σωματάρχης. Ζῶν δὲ ἀσέμνως καὶ διαστῆς ἐπιπίπτει εἰς γάμον ἐν χωρίῳ Κριεζίᾳ καὶ ἀρπάσας τὴν νύμφην, τὴν ἔφερε. Μαθὼν δὲ τοῦτο δὲ Οπλαρχῶν τοῦ τόπου Ν. Κριεζιώτης, συλλαμβάνει τὸν Βάσσον, καὶ ἀφοῦ τὸν ἔδειρε Κριεζιώτικα, τὸν ἐπεμψε δέσμιον πρὸς τὸν Φρούραρχον Ἀθηνῶν Γκούραν κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1823. Κρατήσας δὲ αὐτὸν δὲ Γκούρας ἐν φυλακῇ τοῦ Φρουρίου μίαν ἑδομάδα, τὸν ἀπέλυσε παρακλήσει τινῶν ἀξιωματικῶν τῆς Φρουρᾶς του· ἀλλὰ ἀπολύων εἶπεν αὐτῷ ταῦτα. « Πρόσθε γε καλά, μὴ καὶ δευτέραν φορὰν πράξῃς τοιούτον αἰσχρὸν ἔγκλημα· διότι δὲν καὶ ἄλλην μίαν φορὰν σὲ στελλουν εἰς χειράς μου δι' διοιον ἔγκλημά σου, θέλω σοῦ κόψω τὴν κεφαλήν. »

'Αναχωρήσας δὲ ἐντεῦθεν δὲ Βάσσος ἀπῆλθε πάλιν εἰς Εύβοιαν, καὶ

πέντε ήδη ἔτη εἰς ἀτάκτους μάχας, ἐγνώρισεν δὲι δὲν εἶναι ἀ-
σφαλῶς ὡχυρωμένοι εἰς τὴν θέσιν, καθ' ἣν ἦσαν στρατοπεδευ-
μένοι, καὶ οὕτως ἐπρόβαλεν ἀποχώρησιν πρὸν ἀντιπαραταχθῆ^τ
οἱ ἔχθροι· ἐπρεπεν δύως νὰ φροντίσῃ διὰ νὰ γένωτι τὰ χαρα-
κώματα δυνατά. Οἱ δὲ Μπούρμπαχις ἀσυνείθιστος εἰς ἀτάκτους
πολέμους, ἀγνοῶν καὶ τοὺς Ἑλληνας, ἀγνοῶν καὶ τοὺς Τούρ-
κους, τοὺς ὅποίους καὶ κατεφρόνει ὡς ἀτάκτους, μόνος ὁν αὐ-
τὸς τακτικὸς, ἐνόμισε καὶ τὴν θέσιν ἵκανην νὰ ἀσφαλισθῶσι,
καὶ ἐπέμενε, λέγων, δὲι οἱ ἔχθροις δὲν ἥθελε δυνηθῆ νὰ διασκορ-
πίσῃ τοὺς περὶ αὐτὸν, ἔχοντας αὐτὸν ὄδυγόν. Οἱ περὶ τὸν
Βάσσον διὰ νὰ μὴ ψυχράνωσι τὴν προθυμίαν του, καὶ φανῶσι
δειλοὺς μὲ τὴν ἀναγχώρησιν, ἐνδίδουσιν εἰς τὴν γνώμην του, καὶ
ὑπομένουσι τὸν ἔχθρον. Δὲν ὑπῆρχεν δύως μεταξὺ αὐτῶν ἐμ-
πειρός τις Ἀρχηγὸς, ἀλλως δὲν ἥθελε συμβῆ η ἐπόνειδος αὗτη
ἡττα.

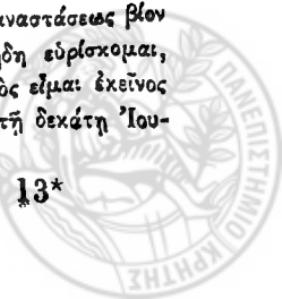
Οἱ Κιουταχῆς μετὰ τὴν νίκην ἐπανελθὼν εἰς Πατίσια, ἐπι-
στέλλει διὰ νυκτὸς διά τινες γωρικοῦ συλληφθέντος εἰς τὴν μά-
χην πρὸς τοὺς ἐν Φρουρίῳ τὴν παροῦσαν ἐπιστολήν.

«Τῇ 27 Ἰανουαρίου 1827, Στρατόπεδον Ἀθηνῶν.

» Πρὸς τοὺς Ἀρχηγοὺς Ν. Κριεζώτην, Στάθην Κατζηκο-
γιάννην, καὶ λοιποὺς ἔγκρίτους τῶν εἰς τὸ Φρούριον τῶν Ἀθη-

προσπεσῶν εἰς τὸν Κριεζώτην, ἐξῆτησεν ἀφεσιν, καὶ ὑπεσχέθη ἀφσιώ-
σιν αὐτῷ. «Οἱ Κριεζώτης φύσει φιλόκαμπτος ἐν ταῖς ἴκεσίαις τῶν ἔχ-
θρῶν του, τὸν ἐσυγχώρησε· καὶ ἔκτοτε οἱ Βάσσος σχηματίσας νέον Σῶ-
μα στρατιωτῶν, προσεκολλήθη τῷ Κριεζώτῃ· καὶ ἦσαν οἱ δύο ἀχώριστοι
τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ χορού μέχρι τέλους τῆς Ἐπαναστάσεως.

«Οἱ Βάσσος ἦτον πνευματιωδέστερος τοῦ Κριεζώτου, καθὼς καὶ κακοτ-
θέστερος. Μὲ τὴν πρόδοδον δύως τοῦ χρόνου ἐσωφρονίσθη καὶ διέπρεψε,
βελτιώθεις κατὰ πάντα, χρηματίσας καὶ ὑπασπιστὴς τοῦ Βασιλέως. Συ-
γέπειτε δὲ ἐν συναναστροφῇ φίλων νὰ εἰπῆ· «ἐν τῇ ζωῇ μου δὲν ἀπήν-
τησα θαυμασιώτερον (ἀπορώτερον) παρὰ τὴν μεταβολὴν ἐμοῦ τοῦ ίδιου
αὐτοῦ· δσάκις, ἐπρόθεσε, διαλογίζομαι τὸν πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως βίον
μου, καὶ εἴτα τὴν θέσιν καὶ τὴν κατάστασιν, εἰς ἣν ἦδη εὑρίσκομαι,
μένω ἐκστατικὸς εἰς τρόπον, ὅστε δυσπιστῶ ὃν ἐγὼ αὐτὸς είμαι· ἐκεῖνος
δὲ πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως». Ἐτελεύτης δὲ ἐκ νόσου τῇ δεκάτῃ Ιου-
νίου τοῦ 1847, εἰς τὴν Λικαίαν ἐτῶν παντήκοντα δύο.

νῶν ἀποκλεισμένων. Εἰδετε καὶ μὲ τὰ ἴδιά σας ὅμματια ἐκεῖνο ὁποῦ ἔπραξα σήμερον πρὸν τοῦ γεύματος ἐναντίον τῶν εἰς θοήθειάν σας ἐρχομένων καὶ εἰς Καματερὸν ἐστρατοπεδευμένων δμογενῶν σας, τὴν μόνην δηλαδὴ ἐλπίδα τῆς ἐδικῆς σας σωτηρίας· ἐπειδὴ ἡργησα νὰ τοὺς κτυπήσω, ἵσως ἐβάλατε τίποτε εἰς τὸν νοῦν σας· ἀλλὰ δὲν ἥτον ἄλλη αἴτια, εἰμὴ δτι κατεγινόμην εἰς τὴν διάταξιν καὶ τῶν ἐναντίον τῶν εἰς Δράκον (Πειραιᾶ) δντων δμογενῶν σας διοισθέντων Στρατευμάτων μου· εὐθὺς δμως ὁποῦ ἐκ τούτου ἐλευθερώθην, ἔγεινεν ἐκεῖνο τὸ περίφημον σιμερινὸν, δ ἐγὼ δὲν ἡμπορῶ νὰ σᾶς τὸ περιγράψω, παρὰ ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ παρόντος, ἀν σᾶς εἰπῇ τὴν ἀλήθειαν, πληροφορεῖσθε. Βλέπετε λοιπὸν ὁποῦ ἄλλην ἐλπίδα σωτηρίας σας δὲν ἔχετε· καὶ σᾶς λέγω δτι δλαι αὐταὶ αἱ νίκαι ὁποῦ δ Θεὸς χαρίζει εἰς ἐμὲ, προέρχονται ἀπὸ τὸν φιλάνθρωπον σκοπὸν μου, ὁποῦ ἐγὼ ἐπιθυμῶ μόνον τὴν ἡσυχίαν τῆς Κοινότητος, καὶ τὸ καθῆκον τοῦ καθενός. Διδ καὶ σᾶς λέγω, ἀν θέλετε καὶ σεῖς τὸ ἐδίκον σας καλὸν, ἀποφασίσατε νὰ ἔθγετε αὐτόθεν· καὶ ὅστις θέλει ἀς σταθῇ εἰς τὴν ἡμετέραν δούλευσιν· ὅστις δὲ μὴ, ἔχει ἀδειαν νὰ πηγαίνῃ, ώς θούλεται, δπου θέλει. Δὲν σᾶς λέγω περισσότερον, παρὰ ἀν θέλετε, προτιμήσατε ἐκεῖνο ὁποῦ σᾶς ὠφελεῖ· ἐφ ὃ καὶ αὔριον προσμένω ἀπόκρισίν σας· ὑγιαίνετε. *

Ἴμεῖς ἀναγνώσαντες τὸ γράμμα, ἀν καὶ προλυπημένοι διὰ τὴν ἥτταν τῶν ἡμετέρων, ἔχάρημεν κατάτι, ἐν μὲν δτι ἐλάθομεν εὐκαιρίαν διὰ νὰ ἀπασχολήσωμεν τὸν ἐχθρὸν δύο ή τρεῖς ἡμέρας, ἔως δτου νὰ ὀχυρωθῶσιν ἀσφαλῶς οἱ ἐν Μουνυχίᾳ, διὰ νὰ μὴ πάθωσι τὴν τύχην τῶν ἐν Καματερῷ· ἔτερον δὲ δτι ἐσυμπεράναμεν, δτι δ ἐχθρὸς εὑρίσκεται εἰς δεινὴν θέσιν τῶν πραγμάτων του, καὶ μὴ δυνάμενος νὰ μᾶς ἐκπολιορκήσῃ, σπεύδει εἰς αὐτὴν τὴν νίκην ἵσως μᾶς ἀπατήσῃ, νομίζων ἡμᾶς πεφοβισμένους. Γενομένης δὲ ἡμέρας, ζητεῖ τὴν ἀπόκρισιν· ἡμεῖς δὲ τὸν λέγομεν « αὔριον θὰ ἀποκριθῶμεν »· δ δὲ ἐπίστευσεν ἐρχομένης δὲ τῆς δευτέρας ἡμέρας, ἀναζητεῖ τὴν ἀπόκρισιν· ἡμεῖς πάλιν τὸν λέγομεν νὰ προσμείνῃ ἔως αὔριον, δτι εἰνε ἀνάγκη νὰ σκεφθῶμεν περὶ τούτου, ώς μεγάλου πράγματος καὶ

σημαντικού· ἐπείσθη δὲ ἔχθρος, νομίζων τοις δτι θέλει ἐπιτύχη τοὺς σκοπούς του· ἐρχομένης δὲ καὶ τῆς τρίτης, καθ' ἣν ἥλπιζε νὰ λάβῃ ἔγγραφον τὴν ἀπόκρισιν, ἀκούει πάλιν τὸ αὔριον. Τότε δὲ ἔγνωρισεν δτι περιγελᾶται καὶ ὑπατήθη· καὶ παραυτίκα συνάξας τὰς Δυνάμεις του, ἐρχεται ἐφωδιασμένος νὰ κτυπήσῃ τοὺς ἐν Πειραιεῖ, καὶ μάλλιστα τὴν Καστέλλαν. Καὶ παραταττόμενος εἰς τὸ πεδίον τοῦ Λειβαδίου καὶ τοῦ Μοναστηρίου, στήσας δὲ κανόνια τέσσαρα, ἔχων περὶ αὐτὸν τὸ Ἰππικόν του, ἔκαμε πρῶτος ἀρχὴν τῆς μάχης μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ Ἑλίου τὴν 30 Ἰαννουαρίου· οἱ δὲ ἡμέτεροι ὡχυρωμένοι καλῶς, καὶ διατεθειμένοι ως ἐπρεπεν, ἀντεπέρχονται μὲ τρομερὸν πῦρ, ἢ μὲν Καρτερία διὰ τοῦ Ἀστιγκος ἀπὸ τοῦ λιμένος ἐκεραυνοθέλει πρὸς τοὺς ἔχθρους, τὰ δὲ δύο Ψαριανὰ πλοῖα ἀφ' ἐτέρου μέρους ἐξηκολούθουν δμοίως· οἱ ἀπὸ τῆς Καστέλλας δὲ ἐπυροθέλουν διὸ ἐννέα κανονίων· οἱ δὲ ἀπὸ τῶν χαρακωμάτων ἐτουφεκίζον ἐν δσῳ ἔφθικον τὸν ἔχθρον. Τὸ πῦρ διέρκησεν ἐκατέρωθεν ἀρκετὴν ὥραν· δὲ ἔχθρος κτυπημένος ἀπὸ τόσον πῦρ Ἐλληνικὸν, τὸ δποῖον ἄλλοτε δὲν εἶχε δοκιμάσῃ, ὅχι μόνον δὲν ἐτόλμησε νὰ κάμη ἔφοδον κατὰ τὴν συνήθειάν του, ἀλλὰ δὲν ἐδυνήθη οὔτε κἀν τὰς θέσεις του νὰ κρατήσῃ· καθότι οἱ ἡμέτεροι θλέποντες πρὸ δύτηθαλμῶν τὴν μεγάλην φθορὰν τῶν ἔχθρῶν, ὕρμησαν κατ' αὐτῶν· καὶ μὲ πρῶτον τοὺς ἀπειδιώκαν· θέλοντες δὲ οἱ ἔχθροι νὰ ἀναλάβουν τὰς θέσεις των, ἀποδιώκενται πάλιν, μὲ μεγάλην των φθορὰν, χωρὶς νὰ τολμήσωσι πλέον νὰ ἐπανέλθωσιν, ἀλλὰ διεσκορπίσθησαν, ἄλλοι· μὲν ὁδεύοντες εἰς Πατίτια, ἄλλοι δὲ εἰς τὴν Πόλιν, καὶ ἄλλοι ἄλλοι. Εἴτα δὲ πρὸς τὸ ἐσπέρας ἀποφέρουσι τοὺς νεκροὺς καὶ τοὺς πληγωμένους, τοὺς μὲν εἰς τὴν Πόλιν, τοὺς δὲ εἰς Πατίτια. Όλοι σχεδὸν οἱ Ὀπλαρχηγοὶ τῶν ἡμετέρων ἡνδραγάθησαν κατ' αὐτὴν τὴν μάχην. Ὁ λαμπρὸν τόπον λαβὼν κατ' αὐτὴν Στρ. Μακρυγιάννης ἔκαμε λαμπρὸν ἐγκώμιον τῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του Ἀθηναίων. Ὅπαρχηγοὶ δὲ τοὺς Σώματος τούτους ἤσαν Δημ. Ἀλ. Βενιζέλος, (α) καὶ Σπ. Δαντάς, συντελέσαντες πολὺ διὰ τῆς ἀνδρείας των·

(α) Οὗτος ἐστὶν ἀδελφὸς Παλαιολόγου καὶ Σπυρίδωνος Βενιζέλου.

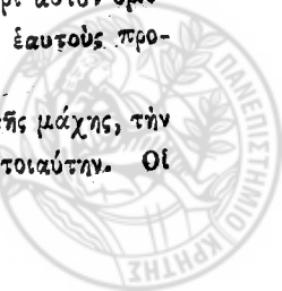
ἀμφότεροι δὲ οὗτοι ἔχριμάτισαν ἀπ' ἀρχῆς πολεμισταὶ ἀνδρεῖοι μέχρι τέλους τῶν πραγμάτων. Οἱ ἐν τῷ Φρουρίῳ δὲ βλέποντες ὁφθαλμοφανῶς τὴν λαμπρὰν νίκην τῶν ἡμετέρων ἐπλήσθησαν χαρᾶς, πεποιθότες ὅτι ὁ ἔχθρος δὲν θέλει δυνηθῆ εἰς τὸ ἔξης ν' ἀποδιώξῃ τοὺς ἡμετέρους ἀπὸ τοῦ Πειραιῶς.

'Ο ἔχθρος βλέπει τοὺς Ἑλληνας ἐνδυναμωμένους εἰς Μουνυχίαν καὶ Πειραιᾶ, τοὺς δὲ ἐδικούς του κλεισμένους εἰς τὸ Μοναστήριον. Βλέπει ὅτι εἰς τὸ ἔξης θέλει πολεμεῖ δύο Φρούρια, τὴν Ἀκρόπολιν καὶ τὴν Καστέλλαν. Διανοεῖται, ἀν καὶ τὴν Ἀκρόπολιν λάθη, ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ δὲν θέλει δυνηθῆ νὰ ἐκβάλῃ τοὺς κατέχοντας αὐτὸν θογθουμένους ἀπὸ Θαλάσσης. Όθεν πρὶν φθάσωσι νὰ συνέλθωσιν ἐκεῖ καὶ ἄλλαι δυνάμεις, τὸ δόπιον ἐμελλει νὰ γενῇ ἀπ' ἐκείνους τοὺς φυγόντας ἀπὸ Καματερὸν, ἀπορασίζει νὰ δοκιμάσῃ καὶ ἄλλην μίαν φορὰν τὴν τύχην του ἐναντίον τῶν εἰς Πειραιᾶ. Εἰς τὴν πρώτην λοιπὸν τοῦ Φεδρουαρίου ἔρχεται ἀπέναντι τῶν ἡμετέρων μὲ πειττοτέραν δύναμιν, δὲν τολμᾷ δμως νὰ πλησιάσῃ. Βλέπει τοὺς οικείους αὐτοῦ πεφοβισμένους καὶ δειλοὺς διὰ τὴν προγένεσιν την ἤταν, μόλιν τοῦτο προσπιθεῖ νὰ τοὺς ἐνθαρρύνῃ· τοὺς ἐνθυμίζει προλαβούσας νίκας· καὶ οὕτω τοὺς ἐμβάλλει εἰς μάχην, ἥτις καταντᾷ πεισματώδης, διαρκέσασα ὥρας σγεδὸν τέσσαρας· βλέποντες δμως οἱ ἔχθροι νὰ πίπτωσιν αὐτοὶ νεκροὶ μὴ δυνάμενοι μήτε τοὺς ἡμετέρους νὰ ἐλάψωσι, μήτε τοὺς ἐν Μοναστηρίῳ κλεισμένους νὰ σώσωσι, τρέπονται πάλιν εἰς φυγήν. Ἐνθαρρύνονται ἔτι μᾶλλον οἱ ἐν Πειραιεῖ, καὶ συλλαμβάνουσιν ἐλπίδας ὑψηλάς. Οἱ ἀπὸ τοῦ Φρουρίου δὲ βλέποντες τὴν ἤταν τῶν ἔχθρων, χαίρουσι καὶ σκιρτῶσι, καὶ ἐτοιμάζονται νὰ ἐπιπέσωσιν εἰς τὰ περὶ τὸ Φρούριον χαρακώματα τῶν ἔχθρων· ἀλλὰ τὶ παρεμπεδὸν ἀνέβαλε τὴν ἀπόφασιν. Ἀπέθανον δὲ ἐκ τῶν ἐναντίων εἰς τὰς δύο τοῦ Πειραιῶς μάχας περὶ τοὺς δικτακοσίους, ἀν πρέπῃ νὰ πιστεύσωμεν τοὺς κακοὺς· Ἀλβανοὺς, οἵτινες δὲν ἔλειπον διακοινοῦντες ἡμῖν τὰ κατὰ τῶν ἴδιων αὐτῶν ἀπέθανον δὲ ἐκ τῶν ἡμετέρων ὅχι περισσότεροι τῶν δέκα.

'Ο ἔχθρος μόλιν τοῦτο δὲν ἡτυχάζει, δὲν κοιμᾶται, ἐργάζεται δλογ ἔν, καὶ μένει σταθερός, ἐλπίζων πάντοτε νὰ

ἐπειτύχη τοὺς σκοπούς του· καὶ κατὰ μὲν τὸν Πειραιᾶ στήνει κανόνια, κατασκευάζει χρακώματα, καὶ φυλάττει ἀπέναντι τῶν ἡμετέρων πρὸς δὲ τοὺς ἀποκλεισμένους ἐξακολουθεῖ τὸ συνειθισμένον πυροβολικὸν, ἐπισκευάζων τὰ ὄχυρώματα, τὰ δόποια οἱ ἀπὸ τοῦ Φρούριου δὲν ἔπικουν νὰ κτυπῶσι καὶ καταβάλλωσι. Πεπειτμένος δὲ ὅτι ἐν ὅσῳ οἱ ἡμέτεροι κατέχουσι τὸν Πειραιᾶ, δὲν θέλει δυνηθῆ νὰ κυριεύσῃ τὸ Φρούριον, καθότι ἀπελπίσθη ἀπὸ τὴν τύχην τῶν ὑπονόμων του· ἦν δὲ καὶ πληροφορημένος, δτι ἡμεῖς δὲν εἴχομεν ἐλλειψιν τροφῶν καὶ μετὰ πολὺν χρόνον, ἀποφασίζει καὶ τρίτην μάχην εἰς Πειραιᾶ· ἡ ἀποφασίς του ἦταν φρόνιμος καὶ ἡ κρίσις του ὄρθη· διότι ἔλεγε πρὸς τοὺς περὶ αὐτὸν « Τί μᾶς ὀφελεῖ, ἀν καὶ τὴν Ἀκρόπολιν κυριεύσωμεν ἐν ὅσῳ οἱ Ἑλληνες κατέχουσι τὸν Πειραιᾶ, καὶ δύνχνται νὰ ἀντέχωσιν ἐκεῖ ἀσφαλέστερον, καταστήσοντες τὴν Καστέλλαν ἄλλο Φρούριον, ἔχοντες καὶ τὴν θάλασσαν ἔδικήν των ; » Ο Πειραιεὺς θέλει μᾶς καταστῆ δεινότερον Μεσολόγγιον, ὅτι ἔχουσι πλησίον τὴν Σαλαμίναν καὶ Αἴγιναν, μάλιστα δὲ ὕδραν καὶ Σπέτζας (Τρικάρπον.) ὥστε δ στόλος μας δὲν θέλει δυνηθῆ ποτὲ νὰ εἰσέλθῃ εἰς Πειραιᾶ, ἐνῷ περιπλέουν αὐτὸν τόσα ‘Ελληνικὰ πλοῖα. Όθεν ἀνάγκη πᾶσα νὰ δοκιμάσωμεν καὶ ἄλλην μίαν φορὰν τὴν τύχην μας ἔναντίον τῶν ἀπίστων· καὶ ἐλπίζω εἰς τὴν θέλαιν θοῆθειαν μὲ τὴν εὔχὴν τοῦ μεγάλου Βασιλέως μας νὰ καταστρέψωμεν τὸν ἔχθρον, καὶ νὰ τὸν ἀναγκάσωμεν νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν θάλασσαν, διὰ νὰ ζητῇ ἐκεῖθεν τὴν σωτηρίαν του. ‘Ο παντοδύναμος Θεὸς δὲν κατήσχυνεν ἔως τώρα τὰ ὅπλα μας, ἐλπίζω καὶ τώρα νὰ μὴ μᾶς ἀφήσῃ νὰ αισχυνθῶμεν· εἶναι δέσμαιον, ὅτι οἱ ἀπιστοὶ ἀρχισαν νὰ λειποτακτοῦν ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ, καὶ νὰ μὴ πειθῶνται εἰς τοὺς ἀρχηγούς των, καθὼς πολλάκις τὸ ἔδειξαν λ. Ταῦτα καὶ ἄλλα παρόμοια ἀφοῦ ὡμίλησεν ὁ Κιουταχῆς, οἱ περὶ αὐτὸν δόμοφώνως ἐπαίνεσαν τὴν πρότασίν του, δείξαντες ἐαυτοὺς προθύμους εἰς τὴν ἀπόφασίν του.

‘Η εἰκοστὴ τοῦ Φεβρουαρίου ὑπῆρξεν ἡ ἡμέρα τῆς μάχης, τὴν δύοιαν ὁ ἔχθρος ἐνόμισεν ἀρμοδίαν δι αἰτίαν τοιαύτην. Οἱ

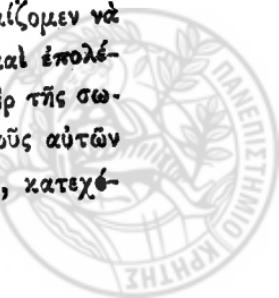
ήμετεροι ἡθέλησαν νὰ ἔκταυθῶσι πέριξ τοῦ Φαληρικοῦ, διὰ νὰ καταλάβωσι καὶ ἄλλας θέσεις· καὶ ὁ μὲν Σπ. Δουτᾶς Ἀθηναῖος, καὶ ὁ Γεώργιος Σκουρτανιώτης ἐκ τῆς Ἀττικῆς, καὶ Χ. Νίκας μετὰ τοῦ Μπεκιάρη, κατέλαβον τοὺς τρεῖς πύργους καιμένους κατὰ τὴν τοποθεσίαν Βοστάνια ἐκαστος ἀνὰ ἕνα. Ἀφοῦ δὲ ἔκλείσθησαν ἐντὸς τῶν πύργων ὅσοι ἔχρειάζοντο, οἱ λοιποὶ ἐτοποθετήθησαν εἰς τοὺς αὐλακας, ή νὰ εἰπῶ χανδάκια τῶν Βοστανίων, κατασκευασμένα πρὸ χρόνων διὰ νὰ εἰσέρωστι τὰ ὑδατα εἰς τὴν θάλασσαν, διὰ ὃ τόπος οὗτος ἀναβρύει πολλά.

Ο ἔχθρος θλέπων λοιπὸν τοὺς ἡμετέρους τοποθετημένους ἐνταῦθα, ἐνόμισεν εὔκολον τούτους νὰ καταφθείρῃ ἐδῶ, καὶ ἀφοῦ εὕρη ἀκολούθως τοὺς ἐν Καστέλλᾳ τεταραγμένους νὰ κυριεύσῃ τὸν Πειραιᾶ μὲ τὸν δλεθρὸν τῶν κρατούντων· εἶχε δὲ μάλιστα ἐλπίδας χρηστάς, διὰ τὸ πῦρ τοῦ ἀτμοχινήτου δὲν ἔφθανεν ἐδῶ· μήτε τὰ κανόνια τῆς Καστέλλας ἐδύναντο νὰ τὸν θλάπτωσι. Περιέπλεε δὲ τὸν αἴγιαλὸν ἐν Βρίκιον ψαριανὸν, δπερ μεγάλην θλάβην δὲν ἐδύνατο νὰ τῷ ἐπιφέρῃ.

Πρὶν λοιπὸν ἀνατείλῃ ὁ Ἡλιος, ἐπέρχεται ὁ ἔχθρος μὲ μεγάλην δύναμιν πεζικὴν, ἵππικὴν, καὶ πυροβολικὴν. Στήνει κανόνια ἀρκετοῦ μεγέθους ἐναντίον τῶν πύργων· ἡ μάχη ἀρχεται μὲ δυον ἐνδέχεται ζῆλον ἀμφοτέρων τῶν μερῶν. Ο ἔχθρος ἐλεγει «Σήμερον εἶνε η κρίσιμος ἡμέρα τῆς τύχης μου καὶ τῆς δόξης μου». οἱ δὲ ἡμέτεροι «Ἄν καὶ σήμερον νικήσωμεν, ἐλεγον, ἐσώσαμεν τὰς Ἀθήνας, εἰ δὲ μὴ, ἔχαθημεν κατὰ κράτος». Ο ἔχθρος ἐνθουσιάζεται, καὶ ἀλλαλάζων ἐφορμᾶ πρὸς τοὺς ἡμετέρους διὰ νὰ τοὺς καταπλακώσῃ ἐντὸς τῶν χανδακίων· ἀλλὰ θλέπει πρὸ ὄφθαλμῶν σωρὸν νεκρῶν καὶ δὲν δύναται νὰ προχωρήσῃ· τὸ πῦρ ἐξακολουθεῖ ἀδιάκοπον, καὶ μετ' ὀλίγην ὥραν ἀφοῦ ἐνεθάρρυνε τοὺς οἰκείους μὲ προτρεπτικοὺς λόγους, ὄρμᾶ καὶ δεύτερον, ἀλλ' ἀπαντῆ δπερ καὶ πρότερον· ὅπισθοδρομεῖ δυσφορῶν τὰ μέγιστα. «Δέν φεύγω, λέγει, ἐντεῦθεν, ἀν δὲν διώξω τοὺς ἀπίστους ἀπὸ τὰς θέσεις τῶν· η δόξα μου ἀπόλλυται, η ζωὴ μου κινδυνεύει». Θήρι σταθερὸς εἰς τὴν ἀπόφασίν του, ἀγδρεῖος εἰς τὴν ψυχὴν, αὐξάνει τὸ πῦρ διὰ κονογίων κατὰ τῶν ἡμετέρων

διὰ νὰ τοὺς ἀπαυδήσῃ· καὶ τέλος ὑπέρχεται μὲν ὄρμὴν τρέπην φορὰν κατ' αὐτῶν· αἰσθάνεται πραγματικῶς ὑπερέχουσαν ἀνδρίαν· Ἐλληνικὴν, τὴν ὅποιαν ἄλλοτε δὲν ἐδοκιμασεν, ὡς δὲν τοῦτο καὶ μετὰ τόσας δοκιμάς δὲν ἀπελπίζεται· ἐπιμένει δὲ σῆμης ἡμέρας μαχόμενος, καὶ ἀπὸ ὥραν εἰς ὥραν δοκιμάζει τὴν ἀποδίωξιν τῶν ἡμετέρων. Ἐπαινεῖται ἡ σταθερότης καὶ τῶν δύο μερῶν· δχι ὅμως ἔξι ἵσου καὶ ἡ ἀνδρεία καὶ ἡ καρτεροψυχία. Οἱ ἔχθρος εἶχεν ἴππικὸν ὑπὲρ τοὺς 1, 000, οἱ ἡμέτεροι οὐδένα ἵππον· δὲ ἔχθρος εἶχε πεζοὺς ἐπέκεινα τῶν τριῶν χιλιάδων, οἱ δὲ ἡμέτεροι δὲν ἦσαν πλείονες τῶν πεντακοσίων· δὲ ἔχθρος εἶχε δυνατὸν πυροβολικὸν ἐκ κανονίων, οἱ δὲ ἡμέτεροι μόνον τουφέκια καὶ πιστόλας. Εἰς αὐτὴν τὴν ἡμέραν ἔβοήθησε καὶ τὸ Ταχτικὸν Σῶμα ὑπὸ τὴν δόηγίαν τοῦ Χ. Ἰγγλέση, κατέχον θέσιν πέραν τῶν χαρακωμάτων ἀπέναντι τοῦ ἴππικοῦ διὰ νὰ διακόπτῃ διώσοντας τὰς ἐφόδους του. Ἐπεισον δὲ εἰς τὴν ἡμέραν αὐτὴν ἐκ μὲν τῶν ἔχθρῶν περὶ τοὺς 850, ἀν πιστεύσωμεν τοὺς φίλους μας Ἀλβανούς, καὶ ἐπληγώθησαν 1, 200, οἱ μὲν θανατίμως, οἱ δὲ ιασίμως· ἐκ τῶν ἡμέτερων δὲ ἀπέθυνον δέκα, καὶ ἐπληγώθησαν εἴκοσι, οἱ πλείονες ιασίμως· ἔλαθον δὲ καὶ σημαίκες ἔχθρικάς πέντε.

Η φήμη τῆς λαμπτρᾶς ταύτης ίκης διαδοθεῖσα εἰς τοὺς Ἑλληνας, ἐπροξένησε χαρὰν μεγάλην. Όθεν δὲ συντάκτης τῆς γενικῆς ἐφημερίδος τῆς Ἐλλάδος, ἀνὴρ ἀξιόπιστος καὶ φιλαλθήης Θεόκλητος Φαρμακίδης πληροφορηθεὶς, διὰ τὴν νίκην αὕτη χρεωστεῖται σχεδὸν εἰς τοὺς Ἀθηναίους, οἵτινες κατεῖχον τὴν τοποθεσίαν Βοστάρια, ἐξέδωκε τὰ ἀκόλουθα, τὰ ὅποια ἐκθέτω αὐτολέξει, διὰ νὰ μὴν εἰπῶ τι ἐδικόν μου, καὶ φανῶ φίλαυτος, ὡς ἐπαινέτης τῶν συμπολιτῶν μου. (Ιδε Γεν. Ἐφημ. ἀριθ. 31. 23 Φεβρουαρίου 1827). «Ἄλλ' ὅμιλοιςαντεις πολλάκις περὶ Ἀθηνῶν καὶ τῶν ὑπὲρ αὐτῶν γινομένων, δίκαιοιν νομίζομεν νὰ εἴπωμεν καὶ περὶ Ἀθηναίων ὀλίγους λόγους, διότι καὶ ἐπολέμησαν, καὶ πολεμοῦν ἀδιακόπως, καὶ θυσιάζονται ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς πατρίδος ὅλης, καὶ ἥδη ὑπὲρ τῆς περικλεοῦς αὐτῶν γῆς. Εἶγαι γνωστὸν ὅτι κανένες Φρούριον τῆς Ἐλλάδος, κατεχέ-

μενον παρὰ τῶν ἔχθρῶν, δὲν ἐποιορκήθη ἐξ ἀρχῆς τόσον στενῶς, ὅσον ἡ Ἀκρόπολις τῶν Ἀθηνῶν, κατεγομένη παρὰ τῶν Τούρκων· καὶ εἰς κάνεν ἄλλο Φρούριον δὲν ἐτολμήθη τοιαύτη ἐφοδίος, ὃποία ἐτολμήθη παρὰ τῶν Ἀθηναίων εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, καὶ τοῦτο κατ' αὐτὸν ἀκόμη τὸ πρῶτον τοῦ πολέμου ἔτοις, ὅτε οἱ Ἑλληνες ἐκυριεύοντο ἀκόμη τὴν ψυχὴν ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν Τυράννων φόβου, καὶ ἥσαν ἀγύμναστοι εἰς τὰ ὅπλα, ἀλλ' ἀφίνοντες τὰς παλαιστέρας τῶν Ἀθηνῶν πράξεις εἰς ἄλλην τύκαιορίαν, ἀναφέρομεν τὰ νεώτερα αὐτῶν ἐργα. Ἀφοῦ ἐφθάσεν εἰς τὴν Ἀττικὴν ὁ Κιουταχῆς, οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ἐλειψαν πολεμοῦντες, ὑπερασπίζοντες ἀνδρείων περίπου δύο μηνας τὴν Πόλιν τῶν Ἀθηνῶν μετ' ὄλιγων ἄλλων Ἕλλήνων, καὶ ἐκλείσθησαν ἐώς ὀκτακόσιοι εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, καὶ ἀπεφάσισαν ἢ νὰ σώσωσιν ἐκ τῶν χειρῶν τῶν ἔχθρῶν τὰ ιερὰ ἐκεῖνα τείχη, ἢ νὰ ταφῶσιν ὑπ' αὐτά. Μήν ἐπίζοντες δὲ τόσον μακρὰν πολιορκίαν, ἐκλείσθησαν, ὡς ἐτυχον τότε ὄντες· καὶ εὑρέθησαν κατὰ τὴν πολιορκίαν ἐκτεθειμένοι εἰς πολλοτάτας ἐλλείψεις, καὶ εἰς τὰς ἐκ τοῦ χειμῶνος ταλαιπωρίας, τὰς ὅποιας μόνον τὸ εὐγενές αἰσθημα τῆς σφροδρᾶς πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπτης ἐδύνατο νὰ κάμῃ ὑποφερτάς· ἐφονεύθησαν καὶ ἐπληγώθησαν πολλοί, διότι καὶ ἐρρίψουκινδύνευον περισσότερον ὡς ὑπὲρ τοῦ ιδίου αὐτῶν ἐδάφους πολεμοῦντες. Όσοι δὲ τῶν Ἀθηναίων εὑρέθησαν δύντες ἐκτὸς τῆς Ἀκροπόλεως, δὲν ἐλειψαν ἀπὸ τοῦ νὰ φροντίζωσι καὶ πολεμῶσιν ὑπὲρ τῶν Ἀθηνῶν. Κατὰ τὰς εἰς Χαιδάρι μάχας παρευρέθησαν πολλοί Ἀθηναῖοι, καὶ εἶχον τὴν δυστυχίαν καὶ νὰ φονευθῶσι καὶ νὰ πληγωθῶσιν ἵκανοι, καὶ τινες νὰ πέσωσιν εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἔχθρῶν αἰχμάλωτοι Ἀφοῦ τέλος ἀπερχαίσθη ἐσχάτως ἡ ἐκστρατεία εἰς λύσιν τῆς πολιορκίας τῆς Ἀκροπόλεως, οἱ Ἀθηναῖοι ἐδραμον προθύμως, οἱ μὲν διὰ ἔηρᾶς, καὶ ἀπώλοντο ἐξ αὐτῶν ἵκανοι εἰς Καματερόν ἐν οἷς δέξιος καὶ ἀνδρεῖος Προκόπιος ἀνεψιδες τῶν ἀδελφῶν Λέκκη, καὶ δέξιος Χατζῆς Ἀναγνώστης Κιουρκατιώτης προβεηκὼς τὴν ήλικίαν, ἀλλὰ νεανίας τὴν ψυχὴν· οἱ δὲ διὰ θαλάσσης εἰς τὸν Πειραιᾶ ὑπὸ τὸν ἀριστον Στρατηγὸν Μακρουγιάννην· καὶ εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦτο, ἐνῷ αὐτοι πρῶτοι ἀπίσθησαν, αὐτοὶ καὶ

προθυμώτερον ἔκοπίκσαν εἰς τὴν ὄχύρωσιν

Οἱ λόγοι οὗτοι δὲν εἶναι ἐγκωμιαστικοί, ἀλλ' εἶναι ἀληθῖς διήγησις, μάλιστα ἐλλείψεις ἔγουστα καὶ οὐχὶ ὑπερβολήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ'.

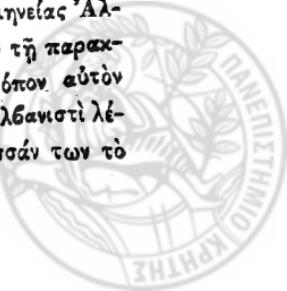
Η διήγησις τῶν ἐν Πειραιεῖ καὶ τῶν ἐν Κερατῃῷ (α) μὲ κάμνει ν' ἀφῆσω πρὸς μικρὸν τοὺς ἐν Ἀκροπόλει, διὰ τὸ ἐνταῦθα ἔλευσις τοῦ Ἀρχιγοῦ Καραϊσκάκη ἔκχυε νὰ συμβῶσιν εἰς τὴν Ἀττικὴν μεγάλα καὶ σημαντικά.

Οἱ ἐν τῷ Φρουρίῳ ἐν δσῳ ἔβλεπον ἀργοπορίαν καὶ δυτκολίαν εἰς τὸ νὰ διαλυθῇ ή πολιορκία, ἐν δσῳ ἔβλεπον τὰς τροφὰς νὰ δλιγοστεύωσι, τὰ ἀλλα ἀναγκαῖα νὰ ἐκλείπωσι, τοὺς ταραχοποιοὺς νὰ προβάλλουν φυγὴν κτλ. γράφουσιν ἐπανειλημένως πρὸς τοὺς ἔξω, τοὺς ἐν τοῖς πράγμασι, νὰ ἐνεργήσωσιν, ὅστε ὁ Καραϊσκάκης νὰ ἔλθῃ αὐτοπροσώπως εἰς Πειραιᾶ μὲ τὸ Στράτευμα, ὅπου ἐνωμένων τῶν Ἑλληνικῶν Δυνάμεων δύναται καὶ τὸν ἔχθρὸν νὰ καταστρέψῃ, καὶ τὴν πολιορκίαν νὰ διαλύσῃ.

Οὕτω λοιπὸν διαφοραὶ γρίμματα περὶ αὐτοῦ τούτου, ἀφοῦ διέθεσε καὶ διυργάνισε τὰ πράγματα τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, ἀποδιώξας πχνταχόθεν τοὺς Τούρκους, ἤλθεν εἰς Ἐλευσίνα, ὅπου διασκεψάμενος περὶ τῶν πραγμάτων, καταλαμβάνει διὰ νυκτὸς τὸ Κερατῆνι τὴν τρίτην Μαρτίου καὶ μετὰ σπουδῆς ἐνασχολεῖται εἰς ὄχύρωσιν, προλαμβάνων τὸ δόχνον καὶ δραστήριον τοῦ ἔχθροῦ.

(α) Τοῦτο κεῖται πρὸς βορρᾶν τοῦ Πειραιῶς, δπου διαμήν Φώρων τῶν παλαιῶν. Ἐκλήθη δὲ Κερατήνιον ἐκ τῶν πολλῶν κερατιῶν, ἃς είχεν ἡ γῆ αὐτῇ, σωζομένας μέχρι τῆς Ἐπαναστάσεως, τὰς δποίας ἐν τῇ ἐπαναστάσει κατέκοφαν ἀλλας τὰ στρατεύματα, καὶ ἀλλας οἱ ὄλοτόμοι, καὶ πάλιν ἥρχισαν ηδη ν' ἀναφύωνται.

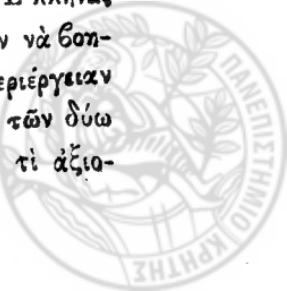
Η Κώμη δύμως Κερατέα τῆς Ἀττικῆς ὡνομάσθη ἐξ ἐρμηνείας Ἀλανικῆς, διότι δ δῆμος Φύρνη τῶν παλαιῶν μετωνομάσθη ἐν τῇ παραμῆτη φρύνη, καὶ είτα Πρύνη· ὅστε οἱ κατοικήσαντες τὸν τόπον αὐτὸν Αλανοὶ μεθερμήνευσαν τὴν Πρύνην Κερατέαν· διότι πρὸν ἀλανοῖς λέγεται τὸ κέρατον· μὴ θέλοντες ν' ἀκούσωσιν εἰς τὴν γλῶσσάν των τὸ κακόσημον δύομα, κέρατον.

· Ό Κιουταχῆς ἀφοῦ εἶδε τὰς δύναμεις του εἰς τὴν Στερεάν Ἑλλάδα κατεφθαρμένας, τοὺς κατοίκους ὅλους ἐπαναστάτας, τὴν ἀπὸ Ζητουνίου (Λαμίας) κοινωνίαν καὶ τῶν ἄλλων μερῶν διακεκομένην, τὸν ἀνδρεῖον καὶ ἄξιον Καραϊσκάκην εἰς τὴν Ἀττικὴν ἐναντίον του, κατέλαβεν αὐτὸν φόβος μέγας. ἔχων λοιπὸν δῆλας του τὰς δυνάμεις συγκεντρωμένας εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀφοῦ εἶδε τὸ Κερατῆνι κατεγχόμενον ἀπὸ ἑτέραν Ἑλληνικὴν δύναμιν, ἐπικράνθη μὲν παρὰ πολὺ, δὲν χάνει ὅμως τὸ θάρρος του, καὶ σπεύδει νὰ προσβάλῃ ἐκεῖ, ποὶν ἐνδυναμωθῶσιν οἱ ἐναντίοι του· ταχὺς δὲν εἰς τὰ ἐπιχειρήματά του, τὴν αὐτὴν ἡμέραν πρωῒ, καθ' ἣν ἐνεργαίσθη ἡ Ἑλληνικὴ δύναμις εἰς Κερατῆνι, ἔρχεται δῆλος διὰ νὰ συνάψῃ γενικὴν μάχην, ἀλλὰ διὰ νὰ παρατηρήσῃ τὰς κατεχομένας θέσεις, τὰς ὄχυρώσεις, καὶ τὴν ποστήτα τοῦ στρατεύματος, καὶ νὰ δοκιμάσῃ μὲν ἀκροβολισμοὺς τὴν ἀνδρείαν τῆς νεοφανείσης δυνάμεως. Μόλον τοῦτο δὲ ἀκροβολισμὸς κατήντησεν εἰς μάχην περὶ τὸ μεσημέριον, διότι οἱ μὲν Ἑλληνες ἦσαν ἔτοιμοι καὶ πρόθυμοι νὰ συνάψωσι μάχην· ἐφθασσε δὲ καὶ τὸ ιππικὸν τοῦ ἔχθροῦ, καὶ πολλοὶ πεζοὶ ἀπὸ τὰ Πατίσια· ὥστε δὲ Κιουταχῆς ἐνέδωκεν εἰς τὴν προθυμίαν τῶν ἡμετέρων, καθότι ἔτοποθετήθη εἰς λόφους καὶ ὑψώματα, καὶ ἔτρεγε μὲν τὸ ιππικὸν ὃπου ἦθελεν· οἱ δὲ Ἑλληνες ἤσαν εἰς τὸ πεδίον. Βλέπων δὲ ἔχθρος δῆτι δὲν δύναται νὰ τοὺς βλάψῃ, διὰ τὸ νὰ μὴν ἦτον παρκσκευασμένος ὡς ἦθελεν, ἀμα εἶδε τοὺς περὶ αὐτὸν νὰ τρέπωνται εἰς φυγὴν, καὶ νὰ φονεύωνται, παύει τὴν μάχην, καὶ τὸ ἐπιπέρας ἀναχωρεῖ εἰς Πατίσια, ὅπου δὲν δῆλης νυκτὸς παρεσκεύαζε τὰ πρὸς τὴν μάχην ἐπὶ τὴν αὔριον.

Τὴν ἐπιοῦσαν λοιπὸν τῆς τετάρτης Μαρτίου, ἀνατείλαντος τοῦ ἥλιου, ἐπέρχεται εἰς Κερατῆνι πανστρατιᾶ, ἔχων πεζοὺς μὲν περὶ τὰς ἔξι χιλιάδας, ιππεῖς δὲ ἐπέκεινα τῶν 800· τὸ δὲ ἡμέτερον ιππικὸν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Στρατηγοῦ Χατζῆ Μιχάλη ἐσυμποσοῦτο εἰς 64 ιππους, οἱ δὲ πεζοὶ ἀναλογοῦντο μὲν τὸ ιππικόν. Τὸ Ἑλληνικὸν τοῦτο ιππικὸν συνωδευμένον ἀπὸ ὅλιγους πεζούς, ἥλθεν ἀπεναπτίξας τοῦ ἔχθρικοῦ, καὶ ἀντεισωροῦντο ἐκάτερα ἀκίνητα ὕραν ἀρκετὴν. Παράδοξον ὅμως ἦτον οἱ ἔξικοντα ιππεῖς νὰ κρατῶσιν εἰς ἀμφιβολίαν τοὺς ὀκτακοσίους. Οἱ ἔχ-

Θρὸς ἐπιχειρίζεται νὰ κτυπήσῃ πρῶτον τὸ ἐμπροσθινὸν χαράκωμα, ἐμπεριέχον ἐν οἰκημα μετόχιον λεγόμενον, τὸ δοῦλον κατεῖχον οἱ προκριτώτεροι ἀξιωματικοὶ τοῦ γεν. Ἀργυροῦ, οἵτινες εἰσὶν οὗτοι Ἀλέξιος Γρίβας Γαρδικιώτης, Ἀθανάσιος Τούσας, Γεώργιος Βαᾶς, Ἰωάννης ‘Ρούκης, Ἰω. Φαρμάκης Κραββαρτῆς, Πέτρος Φαρμάκης, Ν. Κασιμούλης, καὶ Ἀντώνιος Βούτυρος. Εστησε λοιπὸν ὁ ἔχθρὸς κανόνια ἀρκετὰ, καὶ πυροβολεῖ ἀδιάκοπα τὸ οἰκημα, κρημνίζει τοὺς τοίχους, καταζαλίζει τοὺς ἐν αὐτῷ· ἀλλ’ οὗτοι ἀτρόμητοι καὶ ἀνένδοτοι εἰς τὸ τρομερὸν πῦρ, σπερ ἥρχετο κατ’ αὐτῶν μὲν θαρρὸν καὶ μὲ γρανέτας ἐμπρυστικάς, δὲν ἀπογωροῦσιν ἀπὸ τὴν θέσιν των. Ὁ ἔχθρὸς κατεδαφίζει ἐξ δλοκλήρου τὸ οἰκημα, ὥστε δὲν τοὺς μένει προφύλαξις. Μόλιν τοῦτο σκάπτουσι τὴν γῆν, καὶ προφυλάττονται ὑπ’ αὐτήν· ὅχι δμως νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν θέσιν των. Ὁ ἔχθρὸς πεισμωμένος εἰς τόσην σταθερότητα καὶ καρτεροψυχίαν, ἀφοῦ ἔρριψε κατ’ αὐτῶν τριακοσίας ἀριθμημένας θολὰς κανονίων, καὶ ἄλλας τόσας γρανέτας, παρορμᾷ κατ’ αὐτῶν τὸν σπρατόν του διὰ νὰ ἐπιπέσωσιν ἐξ ἐφόδουν ἐντὸς τοῦ χαρακώματος. Οἱ Τοῦρκοι ἀλλαλάζουσι μὲ μανίαν, καὶ ἐπέρχονται μὲ δρμήν· οἱ δὲ ἡμέτεροι ἀκαταμάχητοι ὅντες, κρατοῦσι τὸ πῦρ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ἐν τῷ πλησιάζειν τοὺς ἔχθρούς καταβάλλουσι διακοσίους. Οἱ δοπισθινοὶ βλέποντες τοὺς ἐμπροσθινοὺς νεκροὺς πρὸ ποδῶν, μήτε νὰ προχωρήσωσι δύνανται, μήτε τοὺς νεκροὺς νὰ σηκώσωσιν. Οἱ δὲ ἡμέτεροι ἐνθουσιῶντες γενόμενοι, πηδῶσιν ἔξω τοῦ χαρακώματος καὶ ἐπιπέτουσι κατὰ τῶν ἔχθρῶν, θύοντες καὶ ἀπολύόντες, ἔως ὅτου οἱ ζῶντες κατέφυγον εἰς τὰ ἑαυτῶν ὄχυρώματα. Τὸ πρᾶγμα εἶναι τῷ ὅντι θαυμάσιον, καὶ ἡ ἀνδρεία τῶν ἐν μετοχίῳ σπανιωτάτη. Η πρᾶξις αὕτη χωρὶς φιλονεικίαν κρίνεται ἀξία στεφανώσεως. Συγγρόνως δμως δ ἔχθρὸς ἐπολέμει καὶ μὲ τὰ ἄλλα χαρακώματα, διηρημένον ἔχων τὸ Σῶμά του εἰς τρία, διὰ νὰ κρατῇ τοὺς Ἐλληνας εἰς ιδιαιτέρας ἐνασχολήσεις, ὥστε νὰ μὴν ἔχωσι καιρὸν νὰ βοσθήσωσι τοὺς ἐν Μετοχίῳ. Ἐν τοσούτῳ δὲ ἔκινει εἰς περιέργειαν τοὺς μαχρόθεν θεωροῦντας τὸν πόλεμον ἡ συμπλοκὴ τῶν δύω ἀγίσων ἱππικῶν, καὶ τελευταῖον, ὃ τὶ παράδοξον, τὶ ἀξι-

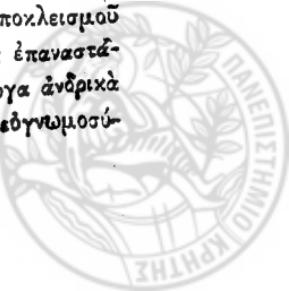
θέατον, τὸ ὄλιγάριθμον Ἑλληνικὸν νὰ φυγαδεῖῃ μεγάλην ἀγέλην ἵππεων, διωκομένων ὡς ἀπὸ λέοντας· καὶ συγγρόνως νὰ βλέπῃς γενικὴν φυγὴν τῶν ἔχθρῶν ἀπ' ὅλας τὰς θέσεις των· καὶ νὰ διώκωνται ζητοῦντες καταφύγιον εἰς τὰ Πατίσια καὶ εἰς τὴν Πόλιν. Οἱ ἀπὸ τοῦ Φρουρίου βλέπουσιν ἀδιάκοπον κομιδὴν νεκρῶν καὶ πληγωμένων τόσον, ὥστε παρομοίαν ἀλλοτε δὲν εἶχαν εἰδῆ· ὁ ἀριθμὸς τῶν φονευμένων ἔχθρῶν ἀναβαίνει εἰς τοὺς 400, καὶ τῶν πληγωμένων εἰς 600 κατὰ τὴν ἀναφορὰν τῶν Ἀλβανῶν, οἵτινες συνείθιζον νὰ μᾶς διακοινῶσι τὰ τοιαῦτα. Τὸ συμβάν τοῦτο κατελύπησε τὸν Κιουταχῆν, διότι ἔβλεπεν ἑαυτὸν εἰς κίνδυνον, ὅχι μόνον ἀπὸ μέρος τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ μέρους τοῦ Σουλτάνου, διότις ἦθελε νομίσῃ ἀπάτην τοὺς λόγους τοῦ Κιουταχῆ ἐπιστέλλοντος αὐτῷ, διότις ὅλη ἡ Στερεά Ἕλλας εἶνε ὑπὸ τὴν ἔξουσίαν τοῦ, καὶ διὰ τοῦτος ὄλιγον ἀποκερατοῦται καὶ ἡ ὑπόθεσις τῶν Ἀθηνῶν μὲ τὴν ἀλωσιν τοῦ Φρουρίου, καὶ ἀλλα τοικῦτα· ὥστε ἡμέραν καὶ νύκτα ἥτοι εἰς μεγάλην ἀγωνίαν καὶ αἴθυμίαν· καὶ σχεδὸν ἀπελπίσθη εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῶν Ἀθηνῶν. Μόλον τοῦτο ἐπιμένει σταθερὸς εἰς τὸ νὰ πολιερκῇ μὲ ἀπόφασιν, ἢ ἐδῶ νὰ χαθῇ, διότι δὲν εἶχε ποῦ ἀλλοῦ νὰ καταφύγῃ, ἢ νὰ κερδίσῃ τοὺς κόπους του.

Οὕτω λοιπὸν ἀφοῦ ἐνεδυνάμωσε τὰ περὶ τὸ Φρούριον ὁχυρώματά του μὲ δύναμιν ἰκανὴν νὰ κρατῇ τοὺς ἐν τῷ Φρούρῳ ἀποκλεισμένους, λαβὼν τὸ λοιπὸν στράτευμα, ἐτοποθέτησε περὶ τὸν Πειραιᾶ καὶ Κερατῆνι εἰς διάφορα περιφράγματα· καὶ καθ' ἡμέραν ἐγίνοντο ἀψιμαχίαι καὶ συγνατοὶ μάχαι, εἰς τὰς δύοις ὅλας οἱ Ἑλληνες ἐκέρδιζον· καθότι τὰ Ἑλληνικὰ Στρατιωτικὰ Σώματα συνήχθησαν πανταχόθεν ἐνταῦθα, συμποτούμενα ἐπέκεινα τῶν δέκα χιλιάδων· ἐπειδὴ δὲ Ἀρχηγὸς Καραϊσκάκης ἐγραψεν εἰς ὅλους τοὺς Ὀπλαρχηγοὺς τῆς Πελοποννήσου, προσκαλῶν αὐτοὺς νὰ ἐλθωσιν ὅσον τάχος εἰς τὸ Στρατόπεδον τῆς Αἰτικῆς. Ποτὲ ἀλλοτε τοιοῦτον Στρατόπεδον Ἑλληνικὸν δὲν ἦτον συγκροτημένον· ἐδῶ ἦσαν ὅλοι οἱ ἀξιώτεροι Στρατηγοὶ τῆς Ἕλλαδος, καὶ ἡ Φρουρὰ τοῦ Μεπολογγίου.

Σημαντικὰς ζημίας ἔλαβεν ὁ ἔχθρος τὴν 13 Μαρτίου, 9 Απριλίου, 13 Απριλίου, καὶ 16 Απριλίου. Τὴν κατὰ τὴν 13

Απριλίου μάχην δ' Ναύαρχος Μικούλης παρὸν, θεωρῶν ἀπὸ τῆς Φρεγάτας Ἑλλὰς, διηγεῖται εἰς τινα ἐπιστολὴν του γεγραμμένην τὴν 14 τοῦ αὐτοῦ (ἴδε γεν. Ἐφημ. τῆς Ἑλλάδος ἀριθ. 42, 23 Ἀπριλίου 1827). Εἶταριθμώσας δ' ἐγὼ πεφροντισμένως τὸ γεγονός τοῦτο τῆς 13 Ἀπριλίου ἀπὸ παρευρεθέντας ἀξιοπίστους εἰς τὴν μάχην ἄνδρας, ἔκθέτω αὐτὸ διπλαῖς διέτρεξεν. Οὐ Αρχιναύαρχος Κόχραν ἀμα ἐμβάς ἀπὸ πρωῖας εἰς τὸν λιμένα μὲ τὰ πλοῖα, ἐκκονοθούσας κατὰ τῶν πολεμίων ὁχυρωμάτων τῶν κατὰ Πειραιᾶ· τινὲς τῶν Ἑλλήνων στρατιωτῶν ἐκ τῶν πληγίων χαρακωμάτων, βλέποντες τοὺς ἐχθροὺς τεταραγμένους, διὰ τὴν εἰς τὸν λιμένα εἰσπλευσιν τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων, καὶ τὸν κανονοθολισμὸν αὐτῶν κατὰ τῶν ἐχθρικῶν ὁχυρωμάτων, καὶ ἐννοήσαντες αὐτοὺς ὅτι ἥλθον εἰς κατάστασιν νὰ παρατήσωσιν ἐκ μικρῆς ἀφορμῆς τὰς θέσεις των, ἐκαιροφυλάκτουν ἀσκαρδαμυκτὶ, ὡς ὁ ἀγρευτὴς τὸ θήρευμα, νὰ ἐπιπέσωσι κατ' αὐτῶν· καὶ ἴδού γενομένης ἀποβάσεως ἐκ τῶν πλοίων Ὑδραίων τινῶν εἰς τὴν ξηράν, κρατούντων εἰς χειρας τὰ ὄπλα, καὶ ἐτοίμων εἰς ἔζόρμησιν, βλέποντες οἱ ἥρθέντες στρατιῶται τὴν συμπεισοῦσαν εὔκαιρεαν, καὶ ταυτοχρόνως γενομένης φωνῆς παρακελευσματικῆς, δρμῶσι μετὰ τῶν Ὑδραίων (α) ἐναντίον τοῦ πλησιεστέρου ἐχθρικοῦ χαρακωμάτος, καὶ οἱ ἐν αὐτῷ Τούρκοι φεύγοντες ἐντρομοι· εἴτα συνακολουθήσαντες καὶ ἄλλοι Ἑλληνες ἐκ τῶν περὶ τὸν Μακρυγιάννην, ἐν

(α) Χρεωτοῦμεν νὰ ὁμολογήσωμεν, διτὶ Ὑδραῖοι κατὰ καιρὸν δεν ἔλειψαν νὰ συνδράμωσιν εἰς ἀνάγκας τῶν Ἀθηνῶν. Πρὸ τῶν ἀλλων διφεύλομεν εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν Κωνσταντίνον Μεθενίτην, δοτὶς ἐπὶ Βριώνη ἐμβάς εἰς τὸν λιμένα μὲ τὸ πλοῖον του ἐνέστησε μάχην κατὰ τῶν ἐχθρῶν, καὶ καταπολεμήσας μὲ ἀνυπέρβλητον ζῆλον, ἥλθεν εἰς ἔσχατον κλίδυνον, τὸν ὄποῖον μόλις διέψυγε διὰ λάθος τὶ τῶν βαρβάρων· ἔκτοτε διὰ βίου ἐπασχε τοὺς διφθαλμοὺς διὰ τὸν πυκνὸν καπνὸν τοῦ πυροβολικοῦ. Όμοιώς καὶ ὁ Σάββας Γεωργίου Τρύπου κατηγωνίσθη ὑπὲρ τῶν Ἀθηνῶν, διπερμαχήσας καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ ἀποκλεισμοῦ τῶν Τούρκων ἐν τῷ Φρουρῷ, κατὰ τὸ ἀ καὶ δ' ἔτος τῆς ἐπαναστάσεως· ὀσαύτως καὶ ἐπὶ τῆς παρούσης πολιορκίας ἔδειξεν ἔργα ἀνδρικὰ ὑπὸ τὸν Ἀρχηγὸν Καραϊσκάκην, ὥστε ἀξιοῦται τῆς κοινῆς εὐγνωμοσύνης, καὶ δι' ἀλλας θυσίας του ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας.

ρρηπή ὄφθαλμοῦ ἀποβάλλουσι τοὺς ἔχθροὺς ἀπὸ ἐγγέα χαρακώματα, κυριεύσαντες δὲν τὸν Πειραιᾶ· ὥστε ἡ κοινωνία τῶν ἐν Μοναστηρίῳ ἀποκλεισμένων ἔχθρῶν διεκόπη δόλοτελῶς.

Οἱ ἀριθμὸς τῶν φονευθέντων ἔχθρῶν δὲν μᾶς εἶναι γνωστὸς, ἐκ τῶν ἡμετέρων δὲ ἀπέθνον δέκα δῆλοι. Ἀν δῆμως ἦθελε προφάση τὸ Ἰππικόν μας δλίγας στιγμὰς πρότερον, ἡ σφραγὴ τῶν Τούρκων ἦθελε γένη μεγάλη· τρεῖς μόνον ἵππεις παρευρέθησαν, ἐξ ὧν οἱ δύο ἑπεσον φονευθέντες, ὁ δὲ τρίτος Κωνστ. Παλάσκας, πληγωθεὶς ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας, καὶ τοῦ ἵππου αὐτοῦ φονευθέντος, μόλις ἐσώθη ζῶν.

Εἴπομεν προηγούμενώς, δτι εἰς τὸ Μοναστήριον ὁ ἄγιος Σπυρίδων ἦσαν ἀποκλεισμένοι ἀρχετοὶ Τούρκοι, οἵτινες ἀντεῖχον γενναῖως, καὶ μόλιν δτι κατεκρημνίσθησαν ἐπάνω των οἰ τοῖχοις τῶν οἰκοδομῶν ἀπὸ τὸν κτύπον τῶν κανονίων τοῦ πλοίου 'Ἐλλάς, ῥίψαντος κατ' αὐτῶν ὑπὲρ τὰς 2,000 βολάς. Τέλος μὴν ἔχοντες τροφάς, καὶ ἀπηλπισμένοι ἀπὸ Βοήθειαν, ἥτις ἐδύνατο νὰ τοὺς σώσῃ, καὶ ἐπειδὴ τοῖς ἐπροέληθη νὰ ἔξελθωσι μὲν ἐντίμους συνθήκας, ἔχοντες δηλαδὴ τὰ δπλα των, παρεδόθησαν τῇ 16 Ἀπριλίου. Ἄλλ' ἀπευκταίου τινὸς συμβάντος διεδέχθη τὴν συνθήκην καταστροφή. Διηγοῦμαι δὲ αὐτὸ τὸ συμβάν ὡς τὸ ἔξεθεσεν ὁ Ἀρχιστράτηγος Τζούρτζης πρὸς τὴν Ἀντικυθερνητικὴν Ἐπιτροπὴν τῆς Ἑλλάδος (ἰδ. Γεν. Ἐφημ. τῆς Ἑλλάδος ἀριθ. 41, 19 Ἀπριλίου) » . . . Ὁ Στρατηγὸς Καραϊσκάκης, » ἀφοῦ ἔγεινεν δ συμβιβασμὸς μὲ τοὺς Τούρκους διὰ νὰ ἔγωγε σιν ἀπὸ τὸ Μοναστήριον, καὶ ἀφοῦ ἔλαβε τὰς σημαῖας των, » τοὺς κατέταξεν εἰς στίχον ἐμπροσθεν τῶν τοιχῶν τοῦ Μοναστηρίου κατὰ τὸ πρὸς τὴν ἔγραψαν μέρος, καὶ εἰς τὰς » στηρίου κατὰ τὸ πρὸς τὴν ἔγραψαν μέρος, καὶ εἰς τὰς » αὐτῶν ἔβαλε σειρὰν ἵππεων μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν εἰς τὰς » πλησίον τοῦ Μοναστηρίου θέσεις Στρατευμάτων· ἔβαλε καὶ » πέριξ τοῦ Τουρκικοῦ στίχου ἵππεις καὶ πεζοὺς, καὶ εἰς τὸ » κέντρον τοῦ στίχου ἐμβῆκεν δ Στρατηγὸς Τζαβέλλας· καὶ » ἄλλοι τῶν ἐπισημοτέρων ἀξιωματικῶν ὡς ὅμηροι. Οἱ Ἀρχηγοὶ τοῦ ἀτάκτου καὶ τοῦ Τακτικοῦ ἵππικου ἦσαν ἐπίσης » παρόντες εἰς ὑπεράσπισιν τῶν Τούρκων· καὶ τῷ ὄντε πᾶν μέτρον ἐλήφθη παρὰ τοῦ Στρατηγοῦ Καραϊσκάκη εἰς ἀσφάλειαν

» αὐτῶν ὁ ἕδιος αὐτὸς ἦτον παρὼν καὶ εἰς τὸ κέντρον μάλι-
» στα τῶν Τούρκων· κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ Τουρκικὸς στέ-
» χος ἔρχεται νὰ κινηθῇται ἀπὸ τὸ Μοναστήριον, καὶ ἐπροχώρει
» τακτικῶς, πλὴν ἐπειδὴ κατὰ δυστυχίαν ἐνομίζετο κοινώς εἰς
» τὸ Στρατόπεδον, ὅτι καὶ ὁ ἕδιος Σερχακέρης καὶ διάφοροι ἀπὸ
» τοὺς πρωτίστους Ἀξιωματικοὺς ἦσαν εἰς τὸ Μοναστήριον μὲν
» διάρρορα πλούτη, σωρὸς στρατιωτῶν ἀπὸ μίαν θέσιν πλησίου
» κειμένην ἐμβῆκαν εἰς τὸ Μοναστήριον ἐπ' ἐλπίδι λαφυραγω-
» γίας· καὶ ἐπειδὴ ἀπέτυχον, ἔρχοντο κατόπιν τοῦ Τουρκικοῦ
» τοιχοῦ· καὶ εἴς ἐξ αὐτῶν ἀπλώσας τὸ χέρι εἰς τὸ σπαθίον
» ἐνὸς Τούρκου ἔζητει νὰ τὸ ἐπάρῃ· ὁ Τούρκος κατὰ δυστυχίαν
» τὸν ἐπιστόλισεν, ἀντετουφεκίσθη καὶ αὐτὸς, καὶ οὗτος εἰς
» μίαν στιγμὴν ἄρχεται τὸ πῦρ ἀπὸ τοὺς φιλοταράχους κατὰ
» τῶν Τούρκων, καὶ ἐκ μέρους τῶν Τούρκων, κατὰ τῶν Ἑλλή-
» νων. Οἱ Στρατηγοὶ καὶ Ἀξιωματικοὶ οἱ προστατεύοντες τοὺς
» Τούρκους, ἐκτυπῶντο καὶ αὐτοὶ ἀπὸ τοὺς μανιώδεις τούτους
» Στρατιώτας· καὶ μὲ μεγάλην δυσκολίαν διεσώθησαν, καὶ διά-
» φοροι στρατιῶται ἐφονεύθησαν· ὅσον αὐτοὶ οἱ στρατιῶται
» ἐπροχωροῦσσαν, τόσον ἀλλοι στρατιῶται τοὺς ἀκολοθοῦσσαν
» ἀπὸ διάφορη μέρη, ἵως οὖ ἐφθασαν εἰς τοὺς πρόποδάς ἐνδεῖ
» λόφου κατεχομένου ἀπὸ τοὺς Τούρκους· ἀπὸ αὐτὸν τὸν λόφον
» τὰ κανονοστάσια τῶν Τούρκων ἐπυροβόλησαν εἰς τὸν σωρὸν,
» καὶ πολλοὺς ἀπὸ τοὺς ἀθλίους Τούρκους, καθὼς καὶ πολλοὺς
» Ἑλληνας κατὰ δυστυχίαν ἐφόνευσαν· ἡ σύγχυσις καὶ ἡ τα-
» ραχὴ ἦτον ἀπερίγραπτος· κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν συνέβη τι,
» τὸ ὄποιον προξενεῖ μεγάλην τιμὴν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Στρατιω-
» τικόν· αἱ δύο πρώτειται στρατιωτικαὶ ἐμπροσθοφυλακαὶ τοῦ
» Στρατοπέδου, συνιστάμεναι ἀπὸ Σουλιώτας ὑπὸ τὸν Στρατη-
» γὸν Βότσαριν, καὶ ἀπὸ τὸ Σῶμα τοῦ Στρατηγοῦ Νικήτα,
» χωρὶς νὰ βάλωσιν εἰς τὸν νοῦν, ὅτι ἐπλησίαταν τόσον πολὺ¹
» εἰς τὸν ἔχθρὸν, ὅστις τοὺς ἐκτυποῦσεν, ἐστερῆσαν νὰ ὑπερχ-
» σπίσωσι τὴν ὄπισθιοχώρησιν τῶν Τούρκων ἀναγκασθέντων εἰς
» τοῦτο ἀπὸ τὸν κανονοβολισμὸν, καὶ ἀνοιξαν εύτυχῶς εἰς αὐ-
» τοὺς δρόμον φυγῆς, καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον διεσώθησαν
» πολλοί. Ἀφ' ὅσα εἶπεν Ἀξιωματικὸς Τούρκος διαφυλαχθεὶς

η παρὰ τοῦ ἀξιωματικοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰππικοῦ, φαίνεται ὅτι η ἔως 130 Τούρκοι ἴφονεύθησαν, καὶ ἄλλοι τόσοι ἐσώθησαν.

Ἡ αἰτία τοῦ συμβάντος προῆλθε δέδαια ἀπὸ τὸν Τούρκον τὸν πυροβολήσαντα τὸν Ἕλληνα· καὶ ἀν ὁ Ἑλλην ἔζητε τὸ σπαθίον τοῦ Τούρκου, οὗτος δὲν ἦθελε τὸ στερηθῆ, ἀν ἀμέσως ἀνεφέρετο εἰς τὸν Ἀρχηγὸν Καραϊσκάκην, μήτε ὁ Ἑλλην ἐτολμοῦσε νὰ τοῦ τὸ ἀφαιρέσῃ μὲν διαν· καὶ τοῦτο ἀν ἦθελε γένη, ὃ Τούρκος δὲν ἦθελε χάσῃ τὸ σπαθίον του· ὁ Ἀρχηγὸς ἤθελε τὸν ἀποζημιώσῃ.

Ἄλλ' ἔμελλε τέλος πάντων νὰ συμβῇ εἰς τὸν "Ἐλληνας" τὸ δεινὸν καὶ μέγα δυστύχημα. 'Η ἐν Τροιζῆνι Γ'. τῶν Ἑλλήνων συνέλευσις διορίζει τὸν Ἀγγλον Τζούρτζην Ἀρχιστράτηγον πάσις τῆς Στερεᾶς 'Ελλάδας ἄνδρα φιλέλληνα μὲν, ἀλλὰ πρώτην φορὰν τότε φανέντα εἰς τὴν 'Ελλάδα· οὕτε οὗτος ἐγνώριζε τὸν Ἑλληνας ὅποιος εἴσῃ κατὰ ἥθος, κατὰ πνεῦμα, καὶ κατὰ πόλεμον, ἕκτὸς ὅτι ἐγνώρισε Σουλιώτας εἰς Κέρκυραν, καὶ οὕτε οἱ Ἑλληνες ἐγνώριζον τοῦτον· ἀλλα ἥθη τοῦ Ἀγγλου, ἀλλα ἥθη τοῦ Ἑλληνος· ἀλλος ὁ τακτικὸς πόλεμος τῆς Εύρωπης, καὶ ἀλλος ὁ ἀτακτος μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Τούρκων. Ὁ Ἀρχηγὸς Ἑλλην Καραϊσκάκης ἐπειράχθη εἰς τὸ φιλότιμον, καὶ ἐλυπήθη κατάκαρδα, θλέπων τόσην ἀχαριστίαν τῶν ἰδίων συμπολιτῶν του Ἑλλήνων, ἐνῷ ἐπραξε τόσα λαμπρὰ κκτορθώματα. Διὰν ἀφήσω τὰ πρὸ τῆς Ἀρχηγίας του, εἰς μικρὸν διάστημα καιροῦ ἐλευθέρωσε τὴν Στερεὰν Ἐλλάδα ἀπὸ τὸν Τούρκους, ἔκαμεν ἐκείνην τὴν ἀξιομνημόνευτον νίκην εἰς 'Ράχοβην καὶ ἀπέκλεισεν ὅλας τὰς δυνάμεις τοῦ Κιουταχῆ μόνον εἰς τὰς Ἀθήνας, τὸν δποῖον ἥτον ἐπόμενον νὰ νικήσῃ ἐδῶ κατὰ κράτος, καὶ νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν, καὶ νὰ καθαρίσῃ τὴν Ἐλλάδα ἀπὸ τὸν ἔχθρον. Εἶναι ἀληθές, ὅτι δ Κιουταχῆς δὲν ἐφοβεῖτο τόσον τὸ Ἑθνος ὅλον, δσον ἐφοβεῖτο τὴν ἀξιότητα τοῦ Καραϊσκάκη, καθὼς δ ἴδιος ἐλεγεν εἰς τὸν περὶ αὐτόν· ὡς καὶ αὐτοὶ οἱ Ἀλβανοὶ μᾶς ἐλεγαν περὶ τοῦ Καραϊσκάκη οὕτως. « Ὁ Σουλτάνος ἔχει ἔνα 'Ρεσιτ Πασσᾶν (οὗτως ὀνομάζεται δ Κιουταχῆς) καὶ οι Ἑλληνες ἔνα Καραϊσκάκην. Δύο Λεοντάρια πολεμοῦν διὰ νὰ καταβάλη ἐν τὸ ἄλλο. 'Η Ἀλβανιτιὰ ἄλλον 'Ρωματίον, (Ἑλληνα) Κα-

πητάνον δὲν φοβᾶται παρὰ τὸν Καρχισκάκην, καὶ ἄλλα πολλά. Τὸ Ἑλληνικὸν Στρατιωτικὸν, δῆλοι οἱ Ἀξιωματικοὶ τε καὶ Στρατηγοὶ, δὲν ἐφοδοῦντο, δὲν εὐλαβοῦντο μήτε Ἐθνος μήτε Διοίκησιν, μόνον τὸν Καρχισκάκην ἐφοδοῦντο καὶ ἔτρεμον ἐν ταυτῷ δύμας καὶ τὸν ἑσέδοντο καὶ τὸν ἡγάπων. Ἡ Ἑλλὰς ἀλλοι ἀξιώτερον Ἀρχηγὸν (α) καὶ φρονιμώτερον δὲν ἔγνωρισε παρὰ τοῦτον, καὶ εἰς τὰ πολεμικὰ καὶ εἰς τὸ νὰ διοικῇ στρατεύματα Ἑλληνικὴ τῆς Ἐπαναστάσεως. Ἡτον ἀγγοίνους, ἐπιχειρηματίας καὶ δραστήριος, ἀνδρεῖος, καὶ ριψοκίνδυνος, καὶ διὰ τοῦτο ἀπέθανεν. Ἰδοὺ λοιπὸν πῶς συνέβη ὁ θάνατός του. Πρέπει δύμας νὰ προείπωμεν τὸ αἰσθημά του διὰ τὸ ὅποιον ἦλθεν εἰς θάνατον εἴπομεν διὰ ἐπειράχθη τὸ φιλότιμόν του διὰ τὴν Ἀρχηγούστρατηγίαν τοῦ Τζούρτζη, καὶ ἐλαβεν ἐνδομένχως ἀγχανάκτησιν. Λέγει λοιπὸν εἰς ἔνα τῶν φίλων του εἰς διὰ νὰ φυλάξω τὴν δόξαν μου, τὴν ὅποιαν ἔως τώρα ἀπέκτησα, πρέπει νὰ ἀποθάνω· διδοτεὶ η φιλοτιμία μου δὲν μὲν ἀφίνει νὰ ὑποφέρω μὲν ἀδιαφορίαν τὴν ἀχαριστίαν καὶ τὴν πρὸς ἐμὲ περιφρόνησιν τῆς ἐν Τροιζῆνι Συνελεύσεως. Μόλον τοῦτο δὲ ζῆλος καὶ η προθυμία ἡκμαζεν εἰς τὴν ψυχὴν του, καὶ δὲν ξθελεν ἀφεθῆσαι δάμασις ἀπὸ τοῦ νὰ ἐνεργήσῃ πᾶν τὸ δυνατὸν εἰς τὴν σωτηρίαν τῶν Ἀθηνῶν, ως δὲδιος ἐπρόφερεν εἰς τὴν ὥραν τοῦ θανάτου πρὸς τοὺς παρευρεθέντας, ως ρυθήσεται ἐπομένως. Ἐχει δὲ τὸ συμβάν οὕτω πως. Τινὲς τῶν ἡμετέρων κατὰ τὴν Μουνυχίαν Κρῆτες διὰ τῶν

(α) Μόνος δὲ περίφημος Διάκονος Ἀθανάσιος ἐκ Δωρίδος δύναται νὰ ἀντιπαρθῇθῇ εἰς τοῦτον τὸν μέγαν ἄνδρα κατὰ τὴν γενναιότητα, ἀνδρίαν, καὶ ἀξιότητα, δοτις πρῶτος μεταξὺ τῶν Ὀπλάρχων τῆς Ἑλλάδος ηγειρεν δπλα κατὰ τῶν χριτούντων εἰς τὴν στρεβλὴν Ἑλλάδα, καὶ ἐπέφερε μέγαν ὅλεθρον αὐτῶν ἐντὸς δλίγων ἡμερῶν. Οὗτος ἐπεκύρωσε τὸ ἀξιόπιστον τῶν ἡρωϊκῶν αἰώνων εἰς τὴν γῆν τῆς Λαμίας, δῆποι ἐγκαταλειφθεὶς μόνος μὲν ἐξ στρατιώτας δι' ἀπάτην τινῶν Ὀπλαρχηγῶν, ὑπεστίσατο εἰς μάχην τραῖς χιλιάδας Τούρκους πεζοὺς καὶ Ἰππεῖς, καὶ ἀφοῦ ἴδιοις χεροὶ μὲ τὸ πῦρ καὶ μὲ τὴν μάχαιραν κατέβαλεν ἐδδομένης κοντά πολεμίους καὶ πέντε Ιππους, καὶ ἀφοῦ ἔξήντηρεν δλας τὰς σωματικὰς δυνάμεις, ἀπέβριψε τὴν σπάθην εἰς τὸ πεδίον κατένεντι τῶν ἔχορῶν, καὶ ἔκεισατο ἔκταδην, καὶ συλληφθεὶς ἀποθνήσκει τὸν βαρβαρόθωταν θάνατον τοῦ παττάλου. Οἱ ἀειμνηστοὶ οὕτως ἐπικανεῖται πολὺ διὰ τὸν ὑπὲρ Πατρίδος καὶ Ἐλευθερίας ζῆλον του.

δρλιχοσκίων τουφεκίων των ἀπὸ τοῦ χαρακώματος ἐτουφέκιζον πρὸς ἔχθρικὸν ὄχυρωμα, ὃπου πληγωθεὶς ἔνας Τοῦρκος ἔξω τοῦ πειριφάγματος, τὸν ὅποῖον ἔξηλθον οἱ ἀπὸ τοῦ ὄχυρώματος νὰ παραλάβωσιν. Οἱ ἡμέτεροι θλέποντες ἔξερχομένους πολλοὺς, αὐξάνουν τὸ πῦρ, ὥστε τὸ μικρὸν προέβη εἰς μέγα. Τρέχει τὸ ἔχθρικὸν ἵππικὸν διὰ νὰ ὑπερασπίσῃ τοὺς οἰκείους κινδυνεύοντας· διοίως καὶ ὁ Νικήτας πηγαίνει θογήεια τῶν ἡμετέρων· καὶ ἡ μάχη γίνεται ἐπίμονος· ὁ ἀνδρεῖος Καραϊσκάκης ἀκούει ἀπὸ Κερατῆν τὸν πυροβολισμὸν καὶ τρέχει ἕτιππος εἰς τὴν μάχην, διὰ νὰ καταπάυσῃ, ὡς λέγουν, τὴν μάχην, ὡς γινομένην παρὰ διαταγὴν του. Τὸν Ἀρχηγὸν παρακολουθοῦν καὶ ἄλλοι Στρατηγοί, ὃπου ἐμπειριπλέχθησαν μὲ τὸ ἵππικὸν καὶ πεζικὸν τοῦ ἔχθροῦ· ἔνθα πληγώνεται ὁ ἀστόδιμος Καραϊσκάκης περὶ τὴν θύην καιρίως· ἐπληγώθη δὲ καὶ ὁ Οὐρέτωμ Αἴγγλος θαρέως ἀπὸ σφαίραν κανονίου, καὶ ὁ Νικήτας ὑπὸ τὴν σιαγόνα, καὶ ἄλλοι πινές τῶν Ἀξιωματικῶν. Ἄμα δὲ λαβῶν τὴν θανατηφόρον πληγὴν μεταφέρεται εἰς πλοῖον (τοῦ Στολάρχου Κόχραν), διὰ νὰ λάβῃ τὴν δυνατὴν ιατρικὴν περιποίησιν. Ἀλλ' οὗτος ἡσκημένος ἐκ παιδικῆς ἡλικίας εἰς σπαθία καὶ τουφέκια, εἰδήμων τῆς φύσεως τῶν πληγῶν, ἐγνώρισεν ἀφ' ἔχυτοῦ, ἀφοῦ εἶδε τὴν πληγὴν, διτὶ ιατρικὰ θογήματα δὲν ισχύουν, καὶ τὸ τέλος τῆς ζωῆς του ἐγγίζει. Καὶ ἀφοῦ ἐκχει τὴν διαθήκην του μὲ πνεῦμα ἀτάραχον, μὲ πρόσωπον γαληνόν, καὶ μὲ φωνὴν κατανυκτικήν, παρόντων τοῦ Στολάρχου, τοῦ Ἀρχιστρατήγου, καὶ πολλῶν ὄπλαρχηγῶν, ὡμίλησε τὰ τελευταῖα ταῦτα λόγια· «Μεγάλον θάρος μὲ ἐπεφόρτισεν ἡ Πατέρι; δέκα ἡδη μῆνας, μὲ πολλοὺς κόπους ἔκαμα τὸ χρέος μου· δέν μὲ ἔμεινεν ἄλλο παρὰ ἡ ζωὴ. Ἰδού τώρα καὶ αὐτὴν τὴν παραδίδω εἰς τὴν Πατρίδα, καὶ δι' αὐτὴν ἀποθνήσκω μὲ εὐχαρίστησιν. Οἱ συντρόφοι μου (δηλ. οἱ Συστρατιῶται) ἀς τελειώσουν, ὅτιέγὼ δέν ἐπρόθυασα νὰ τελειώσω μαζύ των· τὰς Ἀθήνας νὰ ἐλευθερώσουν ν. Ταῦτα εἰπὼν καὶ ἔτερα τινά, παρέδωκε τὸ πνεῦμα εἰς χεῖρας θεοῦ Θαλασσοπλοούμενος εἰς Σαλαμῖνα κατὰ τὴν νύκτα τῆς 23 Ἀπριλίου, καθ' θην ἡμέραν πανηγυρίζεται δ ὀδυώνυμος αὐτῷ, μεγαλομάρτυς Γεώργιος.

Ο θάνατος τούτου τοῦ ἀνδρὸς παρέδωκε τὴν Ἀκρόπολιν εἰς χεῖρας ἔχθρῶν, διότι τὸ Στρατόπεδον ἔμεινεν ὄφρανόν, καὶ δὲν εἶχε τὸν ἀξιόν ὁδηγήν· εἶχε μὲν πολλοὺς ἄλλους Στρατηγούς, πολλοὺς ἀνδρείους, πολλοὺς πολεμιστάς· δὲν εἶχεν δῆμος ἄλλον Καραϊσκάκην. Οὗτος ἦτον ὁ μόνος καὶ ὁ τελευταῖος Ἀρχηγὸς τῶν Δυνάμεων τῆς Ἑλλάδος. Πρὸς τοῖς ἄλλοις εἶχε καὶ τὸ προτέρημα τῆς ἐλευθεριότητος, τῆς εὐρυλογίας, καὶ τῆς πειθοῦς, καίτοι ἀμαθῆς καὶ ἀγράμματος. Πατρόβδα δὲ εἶχεν ἐκ μητρὸς τὴν Σιολικαριάν χωρίον περὶ τὰ σύνορα τοῦ Βασιλείου, κατὰ τὴν δυτικὴν Ἑλλάδα, ἐγεννήθη δῆμος εἰς Μαυρομάτι χωρίον τῶν Ἀγράφων ἐκ συγουσίας ἀνόμου· ηὔξηθη δὲ εἰς ἡλικίαν ἀνδρὸς ὑπὸ τὴν ληστείαν Κατζαντώνη ὄνομαστοῦ Ἀρχιληστοῦ, ὃπου ἔδειξε τὰς ἀρχὰς τῆς ἀνδρίας. Μετὰ ταῦτα ἦλθεν εἰς τὴν δούλευσιν τοῦ περιθοίτου Ἀλῆ πασσᾶ τῶν Ιωαννίνων, ὃπου ἔδειξε κάντακύθια χαρακτῆρα πολεμικοῦ καὶ γενναίου ἀνδρὸς. Ἡν δὲ ἀναστήματος μετρίου, πρόσωπον εἶχε μελανόχροον, ὄφθαλμοὺς δχι μεγάλους, δίνα μικρὴν, μύστακα ἐπιμήκη. Τὸ δὲ σῶμα ἦν ἴσχυρὸν καὶ εὐκίνητος· ἡλικίαν δὲ ἔτῶν εἶχε περὶ τὰ 52. Ἐθρηνήθη παρὰ πάντων ὡς οὐδεὶς ἄλλος, καὶ μόνος εὐτύχησε νὰ μὴν ἀφήσῃ ἔχθρὸν μετὰ θάνατον κανένα τῶν Ἕλλήνων, καὶ τῶν πολιτικῶν καὶ τῶν πολεμικῶν· ἐνῷ πρὸ τῆς ἀρχηγίας του εἶχε πολλοὺς ἐκκτέρωθεν, καὶ πρὸ αὐτῆς εἶχεν ἄλλην ἡλικήν, καὶ ἄλλον τρόπον τοῦ πολιτεύεσθαι δχι ἀξιέπαινον. Ἐτάφη δὲ τὸ σῶμά του εἰς τὴν Σαλαμῖνα μὲν ὅλα τὰ ἀνήκοντα ἐπιτάφια, γενομένης συρροῆς πάντων τῶν παρερθέντων, δόδυρομένων ἐπὶ τῇ συμφορᾷ. Ἡ Διοίκησις μανθάνουσα τὸν θάνατόν του εἰς Πόρον (Καλαβρίαν) ἐπένθησεν αὐτὸν κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον. Ἀφοῦ ἐκοινοποίησε τὸ συμβάν εἰς τὴν ἐν Τροιζῆνι ἐθνοσυνέλευσιν, ἐργαζομένην εἰσέτι, ἐτοίμασεν ὅλα τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὴν νεκρόσιμον τελετήν. Οἱ Πρόεδρος τῆς Συνελεύσεως μὲν πολλοὺς πληρεξουσίους, καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῶν Πελοποννησιακῶν Στρατευμάτων μὲν πολλοὺς ἀξιωματικούς ἥλθον ἐνταῦθα, διὰ νὰ παρευρεθῶσιν εἰς τὴν τελετήν, καὶ γὰρ συμπενθήσωσιν εἰς τὸν θάνατον τοῦ μεγάλου ἀνδρὸς τῆς Ἑλλάδος. Περὶ τὴν ἐννάτην ὥραν τῆς ἡμέρας δρχεται ἡ τελετὴ

ἀντέπεραν τοῦ Πόρου εἰς τὰ χώματα τῆς Πελοποννήσου. Τὸ
κενὸν νεκροφορεῖον μελανοσκέπαστον καὶ δάφνοστεφανωμένον,
βασταζόμενον ἀπὸ ἀξιωματικούς, καὶ συνιδευόμενον παρὰ Ἀρ-
χιερέων, Ἱερέων, στρατιωτῶν, καὶ πολλοῦ λαοῦ, ἐκομίσθη
μετὰ παρατάξεως μέχρις ὥρισμένης ὥρας. Άφοῦ δὲ ἐψάλη ἡ
νεκρόσιμος ἀκολουθία, δ. Σπυρ. Τρικούπις ἔξεφωντες λόγον ἀ-
ξιον τοῦ μακαρίτου ἀνδρὸς, τοῦ ὁποίου λόγου ἡ ὅλη εἶνε ἀλη-
θὴς διήγησις τῶν συμβεβηκότων καὶ πράξεων τοῦ θρηνουμένου.

Διὰ νὰ γένη γνωστότερον ὁποῖος ἦν δ. Καραϊσκάκης παρὰ
τοῖς Ἑλλησιν, ἐκθέτω τὴν παρεῖσαν διακήρυξιν τῆς ἐν Τρο-
ζῆν Ἐθνικῆς Συνελεύσεως.

«Πρὸς τὸν ἑξοχώτατον Α'. Στόλαρχον, πρὸς τὸν ἑξοχώτα-
τον Ἀρχιστράτηγον, καὶ πρὸς τοὺς γενναιοτάτους Ὁ-
πλαρχηγοὺς καὶ στρατιώτας, τιὺς συγχροτοῦντας τὸ
Στρατόπεδον τῆς Ἀττικῆς.

» Ἡ φιλτάτη Πετρίς θρηνεῖ ἀπερηγόρητα ἀπολέσασα τὸ
γνησιώτατον τέκνον της· θρηνεῖ καὶ κόπτεται στερηθεῖται τοῦ
θερμοῦ προμάχου τῶν ἱερῶν της δικτίων. θρηνεῖ δὲ τὸν διαρ-
ρέζαντα τὰς νέας ἀλύτεις τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος, τὸν ἐνδοξὸν
νικητὴν τῆς Ράχωνος, τὸν ἑξολοθρευτὴν τῶν τυράννων. θρηνεῖ
τὸν ἀρειτόλμυτον γενικὸν ἀρχηγὸν Καραϊσκάκην, ὃστις μαχο-
μένος ὑπὲρ τῶν κλεινῶν Ἀθηνῶν, ἐπεσεν ἐνδόξως, καὶ πνέων
τὰ λοισθια, ἄλλοτι δὲν παρήγγειλε παρὰ τῶν Ἀθηνῶν τὴν διά-
σωσιν. Ἐλλάς ! πένθησον τὸν πολύτιμόν σου Καραϊσκάκην !
Ἐλληνίδες ! μαυροφορέσατε διὰ τὸν ὑιερασπιστὴν τῆς τιμῆς
σας ! Φιλέλληνες ! Ἐλληνες Στρατιώται ! ἐμβριμήσατε διὰ τὸν
ἀνδρεῖον συστρατιώτην σας, καὶ καταβρέχοντες τὴν ἱερὰν γῆν
τῶν κλεινῶν Ἀθηνῶν μὲ τὰ καρδιοστάλακτα δάκρυά σας, ἐκ-
δικήσητε τὸ αἷμα του ! τιμωρήσατε τοὺς ἀσεβεστάτους φονεῖς
του, καὶ σώσατε τὰς Ἀθήνας ! Εὐδαίμων Καραϊσκάκη ! δρκι-
σθεῖς νὰ ζήσῃς ή νὰ ἀποθάνῃς ἐλεύθερος, ἐφύλαξας τὸν ὄρκον
σου ως χρηστὸς Πολίτης, ως εὐσεβῆς χριστιανὸς, ως τίμιος
ἄνθρωπος. Όις τοιοῦτον τῆς ἀνεκτιμήτου ἐλευθερίας μάρτυρε,
ώς ἐντίμως ἀθλήσαντα καὶ στεφανωθέντα μὲ τὰς δάφνας τῆς

δόξης καὶ τῆς ἀθανασίας σὲ ὑπεδέχθησαν εἰς τὰ Ἡλύσια πεδία οἱ τρισδιάσιοι ἔκεντοι Ἡρῷες, διοι ἀπέθανον διὰ τὰ δίκαια τῆς Πατρίδος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος!. Μεταξὺ τούτων περιπταμένη ἡ ἀκτινοβόλος σκιά σου εἰς τὴν αἰωνίαν μακαριότητα, δὲν ἐλπιζμόντε τὰς Ἀθήνας· καὶ ἦδη ἐπιφοιτῶσα εἰς τὰς δυηγύρεις τοῦ Στολάρχου, τοῦ Ἀρχιστρατήγου, τῶν Ἀρχηγῶν, καὶ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Στρατοπέδου τῆς Ἀττικῆς, θεωρεῖ τὰ πολεμικὰ καὶ σωτηριώδη ἐπιχειρήματά των, καὶ ἐπικαλεῖται τὴν ἔξ ψύους ἀντίληψιν τοῦ ὑπορτάτου βασιλέως, διὰ νὰ Βοηθήσῃ νὰ σώσωσι τὰς Ἀθήνας, καὶ τὴν Ἑλλάδα εἰς δόξαν τῆς Πίστεως καὶ τῆς Πατρίδος.

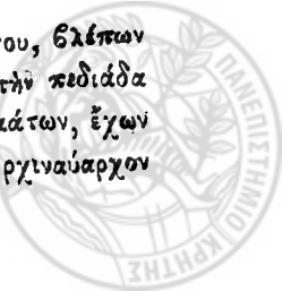
Ο Πρόεδρος ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΙΣΙΝΗΣ.

Ο Γραμματεὺς Ν. Σπηλιάδης.

Ο Κιουταχῆς πληροφορθεὶς τὸν θάνατον τοῦ Καραϊσκάκη, ἀπὸ τὴν χαράν του παρευθὺν: ἔγραψεν εἰς τὴν Θίραν, ἐξαγγέλων τὸν θάνατον τοῦ τρομεροῦ ἔχυροῦ τῆς Τουρκίας. Οἱ Ἀλβανοὶ πρῶτοι ἐμήνυσαν εἰς τοὺς ἐν Φρουρίῳ τὸν θάνατον μὲ φωνὴν λυπημένης ψυχῆς, ὡς νὰ μὴν ἐπεθύμουν τὸν θάνατον τούτου τοῦ ἀνδρός.

Τὸ δυστύχημα τοῦ θανάτου τοῦ φειμνάτου Καραϊσκάκη ἐπέφερε κατὰ πόδις ἄλλα δυστυχήματα τόσον μεγαλήτερα, τόσον θλιβερώτερα, καθ' ὅσον τὰ μὲν ἐστέρησαν τὴν Ἑλλάδα διὰ μιᾶς πολλῶν νέων, ἀνδρέων Ὀπλαρχηγῶν, ἀνδρείων στρατιωτῶν, καὶ ὑπεριαχῶν ζηλωτῶν τῆς Ἐλευθερίας· τὰ δὲ ἐματαίωσαν τὰς χρηστὰς ἐλπίδας ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν Ἀθηνῶν, αἵτινες ποτὲ δίν ηλθον τόσον ἐγγὺς τῆς βεβαίωτητος, ὅσον τὴν αὐτὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἐματαίωθησαν. Καὶ ταῦτα ἥπαν ἀποτελέσματα τοῦ θανάτου τοῦ ἀξίου Καραϊσκάκη. Διὸ θέλομεν δώσῃ τὴν ἀκειβῆ περιγραφὴν τῶν συμβάντων.

Ο Γεν. Ἀρχηγὸς δύο ἡμέρας πρὸ τοῦ θανάτου του, βλέπων τὰ Ἑλληνικὰ Στρατεύματα, διε ἐπροχώρησαν εἰς τὴν πεδιάδα κατὰ τὸν ἐλαιῶνα, ὃπου ὠχυρώθησαν διὰ χαρακωμάτων, ἔχων δὲ ἐγκατίους εἰς τὰ σωτηριώδη σχέδιά του τὸν Ἀρχιναύαρχον

Κόχραν καὶ ἄλλους τινὰς, ἐνέδωκε νὰ ἐνεργηθῇ τὸ σχέδιον τοῦτο· δηλαδὴ μέρος τῶν στρατευμάτων ὑπὲρ τὰς 3,000 νὰ ἐπιβιβασθῶσιν ἀπὸ τῆς Μουνυχίας διὰ νυκτὸς εἰς τὰ πλοῖα, καὶ νὰ ἀποβιβασθῶσιν ἐπέκεινα τῆς Κωλιάδος κατὰ τὸ ἐκκλησεῖδιον ὁ ἄγ. Γεωργίος, διὰ νὰ προχωρήσωσιν ἐκεῖθεν πρὸς τὸ Φρούριον ὅπισθεν τοῦ Μουσίου, καὶ νὰ ἀνοίξωσι τὴν κοινωνίαν τοῦ Φρουρίου, καὶ ἡ νὰ φυλάξωσι τὴν γραμμὴν τῆς κοινωνίας, καὶ ἐπομένως νὰ λύσωσι τὴν πολιορκίαν, ἢ νὰ ἀνοίξωσι μόνον τὴν ὄδὸν εἰς τὰς γυναικαῖς, τὰ παιδία, τοὺς ἀσθενεῖς, καὶ τοὺς πληγωμένους, νὰ ἀλλάξωσι μέρος τῆς Φρουρᾶς, καὶ νὰ ἐμβάσωσιν διὰ τοῦ τροφὰς δυυγῆθῶσι, καὶ ἄλλα ἀναγκαῖα, καὶ ἐνῷ ἥθελε γίνεται τοῦτο, τὰ περὶ τὸν Πειραιᾶ Σώματα ἔμελλον νὰ κινηθῶσι διὰ τοῦ Ἐλαιῶνος, καὶ προβαίνοντα κατὰ τὴν Πόλιν, νὰ ἐλκύσωσι τὴν προσοχὴν τοῦ ἔχθροῦ, καὶ νὰ διαιρέσωσι τὴν δύναμιν, ὥστε νὰ μὴν ἐπιπέσῃ ὅλη κατὰ τῶν ἄλλων. Ἡ προετοιμασία τῶν ἀναγκαίων ἐγένετο, καὶ ἡ ἐκτέλεσις τοῦ σχεδίου ἔμελλε νὰ γενῆ καθ' ἣν ἡμέραν συνέβη ὁ θάνατος τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ἐπιχειρήματος τούτου.

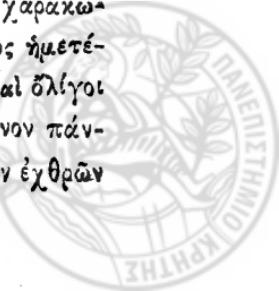
Μόλιν τοῦτο τὰ Στρατεύματα ἀν ἐλυπήθησαν Βαρέως διὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀρχηγοῦ, δὲν ἥθελησαν νὰ δείξωσιν ἀψυχίαν. Διορίζουσι προσωρινῶς Ἀρχηγὸν τὸν Στρ. Κίτζον Τζαβέλαν· καὶ προετοιμασμένοι ὅντες ἐπιχειρίζουσι νὰ ἐκτελέσωσι τὸ ρηθὲν σχέδιον διὰ τὴν πολλὴν προτροπὴν τοῦ Κόχραν. Πρέπει δμως νὰ δμολογήσωμεν τὴν ἀλήθειαν· καὶ ἄλλοι πολλοὶ εἶχαν τὴν ἀνδρίαν καὶ τὸ φιλόπατρο τοῦ Καραϊσκάκη, δχι δμως καὶ τὸν νοῦν του, καὶ τὴν ἀξιότητά του, καὶ τὴν ἐπιφρόνην του. Ἀποβαίνουσι λοιπὸν εἰς τὸν ρητὸν τόπον οἱ ἡμέτεροι τὴν νύκτα τὴν 24 Δεκεμβρίου, ἔχοντες Όπλαρχηγούς οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τὸν Μακρυγιάννην καὶ Συμεὼν Ζαχυχρίτζαν, πρό τινων ἡμερῶν ἐξελθόντα τοῦ φρουρίου, οἱ δὲ Κρήτες τὸν Δημήτριον Καλλέργην, οἱ δὲ Σουλιῶται τὸν Κωνσταντίνον Βότζαρην, Γ. Δράκον, Δάμπρον Βέεκον, Ν. Ζέρβαν, καὶ Γ. Τζαβέλαν. Ἡν δὲ μετ' αὐτῶν καὶ ὁ Ἰω. Νοταρᾶς μὲ τὸ Στρ. Σωμά του, καὶ ὁ Χαρ. Ἰγγλέσης μὲ τὸ ὄλιγον Τάκτικον 180 τὸν ἀριθμόν. Πρῶτον σφάλμα τῶν ἀνάρχων τούτων Όπλαρχηγῶν ἦτον, δτι ἀπέβησαν εἰς

τὴν γῆν περὶ τὸν ὄχθον, ἐνῷ δὲν εἶχον καιρὸν νὰ ὀχυρωθῶσι, διὰ νὰ ἀπαντήσωσι τὴν ἐπέλευσιν τοῦ ἔχθροῦ, ἥτις ἐγένετο ἅμα τῆς ἡμέρας.

Τέλος ἔκεινήθησαν τὰ Σώματα καὶ ἥλθον ὁμοῦ μὲ τὴν ἡμέραν ἀπέναντι τοῦ Φρουρίου εἰς τὰ πλευρὰ τοῦ Μουσείου πλησίον τοῦ ῥύματος τῆς Καλλιρρόης, τοποθετηθέντα εἰς πεδιάδα Ἀράτατος καλούμενην, διαμοιρασμένα εἰς προσεγγῆ μικρὰ καὶ πρόχειρα χαρακώματα δεκαοκτὼ τὸν ἀριθμὸν, ἐνῷ ἐπρεπε νὰ εἶνε πέντε ή ἕξ, διὰ νὰ εἶναι δυνατά. Οἱ ἐν τῷ Φρουρίῳ θέλεποντες ἔξαφνα τοὺς ἡμετέρους πλησίασαντας τόσον, ἐσκίρτησαν μὲν ἀπὸ τὴν χαράν, καὶ ἐθαύμασαν τὸ θάρρος των, νομίσαντες τὴν ἡμέραν ἔκεινην λύσιν τῆς πολιορκίας καὶ παῦσιν τῶν δειγῶν των εἴπαν ὅμως τινὲς, ὅσοι ἐγνώρισαν τὴν κακὴν θέσιν τῶν ἡμετέρων «δ θεὸς νὰ βοηθήσῃ, ὅτι οἱ ἐδίκοι μας κινδυνεύουσιν» καὶ διπλωτος, ὅστις ἐγνώρισε καὶ εἶπε τοῦτο, ἥτοι δ Νεμούρης.

Τὰ δε περὶ τὸν Πειραιᾶ καὶ Μουνυχίαν Σώματα, ἀντὶ νὰ κινηθῶσι καὶ αὐτὰ διὰ τοῦ ἑλιώνος κατὰ τὴν συμφωνίαν των ἔμειναν ἀκίνητα καὶ θεαταὶ τῶν ἀλλων.

Οἱ ἔχθρος δὲν ἤλπιζεν ἵσως νὰ ιδῇ τὸ τολμηρὸν τοῦτο κίνημα τῶν Ἑλλήνων. Παρατηρήσας δῆμος αὐτοὺς ἐκτεθειμένους εἰς πεδιάδα καὶ ἀνογύρωτους, ἐσύναξε τὰς δυνάμεις του Ἰππικὸν, πεζικὸν, καὶ πυροβολικὸν, καὶ παρετάχθη ἐπὶ τινος λόφου, καὶ τῶν περὶ αὐτὸν ὑψωμάτων ἀπέναντι τοῦ ἐμπροσθινοῦ χαρακώματος τῶν ἡμετέρων, διπέρ δὲν ἐμπεριέκλειον πλείονες τῶν διακοσίων· τὸ δὲ Ἰππικὸν τοῦ ἔχθροῦ ἐσυμποσοῦτο ἀπὸ δύο σχεδὸν γιλιάδας. Ἀφοῦ δὲ ἐκανονοβόλησεν ἀρκετὰ τὸ γαράκωμα, παρορμᾷ κατ' αὐτοῦ τοὺς πεζοὺς διὰ νὰ στρατηγήσῃ τοὺς ἡμετέρους, οἵτινες, ἀφοῦ ἐκένωσαν τὰ τουφέκιά των εἰς τὴν ἐφοδὸν τῶν πεζῶν, δὲν ἔλαβον καιρὸν νὰ τὰ γεμίσωσιν εἰς τὴν ὁρμὴν τοῦ Ἰππικοῦ, τὸ διποῖον ἔτρεξεν εὐθὺς μετὰ τὴν ὀπισθοδρόμησιν τῶν πεζῶν· καὶ οὕτως εἰσπηδήσαντες οἱ ἐπεις εἰς τὸ γαράκωμα, ἀκολουθήσαντες καὶ οἱ πεζοί, συνεπλάκησαν μὲ τοὺς ἡμετέρους μαχομένους μὲ πῦρ καὶ μὲ σιδηρον. Οἱ ἡμέτεροι καὶ δλίγοι τὸν ἀριθμὸν, καὶ μὴ δυνάμενοι οὔτε νὰ φύγωσιν, ἀπέθανον πάντες μὲ τὸ σπαθὶ εἰς τὸ χέρι, καὶ τινες εἰς τὸν σωρὸν τῶν ἔχθρων

εάλοντες πῦρ εἰς τὴν πυρίτιδα κόνιν, συνεκάησαν μετὰ τῶν ἔχθρῶν, ἀποθανόντες ἐνδοξὸν θάνατον. Εἰς τὸ ἐμπροσθιὸν τοῦτο χαράκωμα ἦτον ὁ Συμεὼν Ζαχαρίτζας δόκιγδος τῶν ἄλλων, ὃπου ἔγινε θῦμα διὰ τὴν γλυκυτάτην πατρίδα του. (α) Ἀπὸ δὲ τὰς ἄλλα χαρακώματα βλέποντες οἱ ἡμέτεροι τὴν καταστροφὴν τοῦ προπογυμένου, τρέπονται εἰς φυγὴν, χωρὶς νὰ περιμείνωσι τὴν ἔφοδον τοῦ ἔχθροῦ. Τὸ δὲ ἵππικὸν εἰς τοιαύτην εὐκαιρίαν τρέχον κατόπιν, ἐπιφέρει γενικὴν σφαγὴν τῶν φευγόντων· ἔπεισον δὲ εἰς τὸ πεδίον τοῦτο Ἑλλῆνες ὑπέρ τοὺς 800. Μεταξὺ τῶν ὅποιών εἶναι οἱ Στρατηγοὶ Λάμπρος Βέΐκος, Ἀθανάσιος Τούσας, Γεώργιος Τζαβέλας, Φῶτος Φωτομάρχος, καὶ Ἰω. Νοταρᾶς (β) μεβ' ὃν καὶ ὁ Χαράλαμπος Ἰγγλέστης (γ) μὲ πολλοὺς (δ) Τακτικοὺς, εἰκοσιτεσσάρας μόνον διασωθέντων· ἀπέθανον δὲ καὶ ὁ κτὼ φιλέλληνες, δώδεκα ὄντες δλοι, ἔζωγριθησαν καὶ τινες, ἐν οἷς ἦσαν οἱ Στρατηγοὶ Γ. Δράκος Σουλιώτης, γνωστὸς διὰ τὴν πολλὴν ἀνδρίαν του, καὶ ὁ Δ. Καλλέργυς ὁ ἐνδοξὸς Σε-

(α) Οὗτος ἀπέθανεν εἰς ἥλικίαν ἐτῶν 40· ἡγωνίσθη στρατιωτικῶς ὑπὲρ πατρίδος καθ' ὅλον τὸν ἀγῶνα, ἔχων βαθμὸν χιλιάρχου· ἦν δὲ ἀναστήματος ὀλίγονος δῆλοι, καὶ τὴν τρίχα εἶχε μέλαιναν, εὐθὺς τὸ ἀνάστημα.

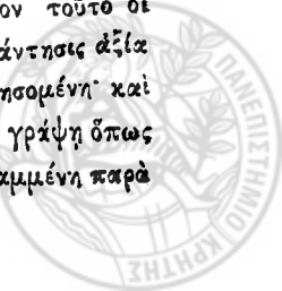
(β) Οὗτος ὑπῆρξε περίφημος, καλούμενος κατ' ἔξοχὴν Ἀρχοντόπουλον, ὃς ἐξ οίκου λαμπροῦ καὶ πλουσίου ὑπάρχων· ἦν δὲ Ὁπλαρχηγὸς τῆς Κορινθίας ἀπ' ἀρχῆς τῆς Ἐπαναστάσεως, ἔχων ἐτη ἥλικας δεκαεννέα, ὅτε ἦρκε τῶν ὅπλων· ἡ ἀπώλειά του ἀφῆσε μέγαν κοπετὸν καὶ πόνον εἰς τοὺς γονεῖς του.

(γ) Τοῦτον ὁ Φαββιέρ εἶχεν ἀφήσῃ τοποτηρητήν του εἰς Μέθενα, διτις ἥλθεν εἰς Πειραιᾶ μὲ τὸ δῆλον Τακτικὸν, ἔχων βαθμὸν Ταγματάρχου. Εἴπειδη δὲ διετέλεσεν ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνος ἀγωνιζόμενος καὶ ὡς Ἀτακτος καὶ ὡς Τακτικὸς στρατιώτης κατὰ τὴν χρείαν, παρευρεθεὶς εἰς τὰς πολιορκίας τῆς τε Τριπόλεως καὶ τοῦ Ναυπλίου, καὶ εὐαρέστησε γενόμενος παράδειγμα καλοῦ καὶ χρηστοῦ πολίτου, τὸν κατατάττομεν εἰς τὴν τάξιν τῶν πρώτων· ἀπέθανε δὲ ἐτῶν εἰκοσιενέτης, εἶχε δὲ πατρίδα τὴν Κεφαληγύλαν.

(δ) Μεταξὺ τούτων ἔπεισον ἐνδοξῶς καὶ ὁ "Ἐλλην Ζήνων" Ισαυρίδης, ἀγαθὸς πολίτης, καὶ ζηλωτὴς εἰς ἄκρον, ἐν ἥλικι 30, ἀδελφὸς ὃν τοῦ Ἀναστασίου Καραμήχου, γνωστοῦ διὰ τε τὸ ἔργον τῆς ἀποστολῆς του εἰς κατήχησιν ἑταίρων τῆς Φιλικῆς, καὶ διὰ τοὺς ὑπὲρ πατρίδος ἀγῶνάς του ἐν ὅλῳ τῷ διαστήματι τῆς διακεστοῦς Ἐπαναστάσεως.

πτερυμβριανδς, Ἀρχηγὸς τῶν Κρητῶν, καὶ ὁ Γεώργιος Τσελεπῆς Αἰγινῆτη, εὐπατρίδης, καὶ ὁ νῦν ὑποκοιράρχος Ἀθανάσιος Λέκκας, ἀνεψιὸς τῶν γενναίων ἀδελφῶν Λέκκα, ὅτις παθὼν πολλὰ εἰς τὴν αἰγαλωσίαν του μετὰ πέντε ἔτη ἐλευθερώθη. Τὸ διστύχημα τοῦτο τῶν Ἑλλήνων εἶναι τὸ πρῶτον, τὸ μόνον, καὶ τὸ δευτερον ἀφοῦ ἄρχισεν ὁ κατὰ τὴν Ἀττικὴν πόλεμος. Μεταξὺ τῶν φονευθέντων ἐπαριθμοῦνται Ἀθηναῖοι περὶ τοὺς 120· ἐπεισον δὲ καὶ ἀπὸ τοὺς ἔχθρούς ὅχι ὀλίγοι, καὶ μάλιστα εἰς τὴν συμπλοκὴν τοῦ ἐμπροσθίνου χαρακώματος. Ἡ νίκη δημιουργίας τὴν ζημίαν δση μεγάλη καὶ ἀν ἦτον.

Οὐ ἔχθρος μετὰ τὴν λαχμπρὰν νίκην του τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν ἀποστέλλει εἰς τὴν μεγάλην τάφρον τὴν ἀπὸ τοῦ Μουτείου μέχρι τῆς μεσομβρινῆς πύλης, τὸν Γεώργιον Τσελεπῆν, καὶ τὸν Γεώργιον Δράκον, μηνύων πρὸς ἡμᾶς, διὸν νὰ ἐλθωμεν εἰς ὅμιλαν. Γενομένης ἀνακωχῆς, καὶ ἐπομένως συνδικλέζεως οἱ Τούρκοι μᾶς προβάλλουσιν νὰ παραδώσωμεν τὸ Φρούριον, ὅπερ ἐλπίς σωτηρίας δὲν μᾶς ἔμεινε πλέον· καὶ διὰ νὰ μᾶς προτρέψωσιν ἔτι μᾶλλον, γράφουσιν ἐπιστολὴν καὶ κατ' ἐπιταγὴν ἐνυπογράφεται ὁ Δράκος, ὡς νὰ ἦτον τὸ γράμμα ἐκ μέρους του, τὸ δόποιον μᾶς ἐδόθη καὶ μᾶς ἐζήτηθη ἀπάντησις· ἢ ἐπιστολὴ ἔχει οὗτω. «Σᾶς φυνερώνω τοὺς σκοτωμένους καὶ πιασμένους· ἐσκοτώθηκεν ὁ Καραϊτκάκης, ἐσκοτώθηκε τὸ Ἀρχοντόπουλον (ὁ Πιωάννης Νοταρᾶς), ὁ Κώτας Βότσαρης, ὁ Δάμπρος Βέΐκος, ἐσκοτώθηκε καὶ ὁ Βάσσος, καὶ ἄλλοι πολλοὶ καπεταναῖοι ἐσκοτώθησαν· ἐπιάσθησαν καὶ ὁ Δ. Καλλέργης, καὶ ὁ Γεώργιος Δράκος οἱ καπεταναῖοι. Διὰ τὸ καλὸν δόπον σᾶς θέλω νὰ παραδώσετε τὸ Κάστρον εἰς τὸν Βεζύρην, ἀν ἀγαπᾶτε τὸ σαλαμέτησας (σωτηρίαν). Ἐμεῖς ἀφοῦ ἀνεγνώσαμεν ταῦτα, ὅτον διὰ τοὺς ἀπαριθμημένους φονευμένους δὲν ἐπιστεύσαμεν δλους, δημως διὰ τὸν θάνατον τοῦ Καραϊτκάκη δὲν ἀμφιβάλλαμεν, τεκμαίρομενοι τοῦτο ἀπὸ τὸ συμβάν διστύχημα. Μόλον τοῦτο οἱ Οπλαρχηγοὶ τοῦ Φρούριον ἐπρέβαλαν νὰ γίνη ἡ ἀπάντησις ἀξία τοῦ Ἑλληνικοῦ χαρακτῆρος ὡς πρὸς τὸν ἔχθρον σταλησομένη· καὶ εἰς τοῦτο παρεκάλεσαν τὸν δημόσιον Γραμματέα νὰ γράψῃ δπως γνωρίζει καλόν. Γενομένη ἡ ἀπάντησις καὶ ὑπογεγραμμένη παρά

τῶν Ὀπλαρχηγῶν καὶ τῶν προκριτοτέρων τῆς Ἀκροπόλεως ἐστάλη εἰς τὸν Δράκον (α) μὲν, ἀλλ' οἱ Τοῦρχοι τὴν ἔλασθν, καὶ τὴν ἐκόμιταν εἰς τὸν Κιουταχῆν ἔχει δὲ οὗτω. «Καπετᾶν Δράκω! ἐλάσθομεν ἐν γραμματάκι σου, γραμμένον μὲν ἀπὸ ἄλλον, μὲ τὴν ὑπογραφὴν δύως τὴν ἐδικήν σου. Εἴδαμεν νὰ μᾶς σημειώνῃς τοὺς σκοτωμένους Καπητανέους ἀποροῦμεν διὰ τὸ μᾶς τοὺς ἐγράψατε κατ' ὄνομα εἰς καιρὸν διοῦ ἡμεῖς δὲν σᾶς ἐζητήσαμεν νὰ μάθωμεν ἀπὸ ἑστί;» καὶ ἀν αὐτοὶ ἐσκοτώθησαν, τοῦτο δὲν μᾶς ἀπελπίζει· ἵευρομεν καλὰ καὶ βλέπομεν φανερὰ, ἀν ἔχαθησαν μερικοί, τὸ ἔθνος ἔχει πολλοὺς καὶ στέλλει ἀντὶ διὰ ἓνα ἑκατόν· τὰ ἄξια παλικάρια δὲν χάνονται ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα· ἡμεῖς δταν ἐπιάσαμεν τὰ ἄρματα διὰ τὴν ἐλευθερίαν μας, ἐβάλομεν πρὸ δόφθαλμῶν καὶ δλα τὰ ἐναντία, καὶ δὲν λυπούμεθα ἀν χαθοῦν μερικοὶ ἀπὸ ἡμᾶς εἰς καιρὸν διοῦ ἔχομεν ἀπόφασιν νὰ ἀποθάνωμεν δλοι διὰ τὴν ἐλευθερίαν· καὶ ἀς μάθη ὁ καθένας, δτι ἐν δσῳ σκοτώνονται Ἑλληνες, τόσον ἐμψυχόνταί οι ζωντανοί, καὶ πολεμοῦν διὰ νὰ ἐκδικηθοῦν τὸ αἷμα τῶν ἀδελφῶν των. Ὁ πόλεμος ἔχει καὶ χαλαρύδν, ἔχει καὶ νίκην· καὶ ἀν ἔχθες ἐχαλάσθησαν οἱ ἐδικοί μας, αὔριον ἐλπίζομεν νὰ νικήσουν καὶ πάρουν διπλοῦν τὸ αἷμα τῶν ἀδελφῶν· ἡζεύρεις καὶ σù, καὶ δλοι, δτι ὁ ὄρκος μας εἶναι εῇ ζωὴ ἐλευθέρα, ή θάνατος ἐνδοξός.

Ταῦτα μὲν μέχρις ὥδε τὰ ἀπὸ τοῦ Πειραιῶς, καὶ τὰ τῆς Ἀρχηγίας καὶ τὰ τοῦ Θανάτου τοῦ ἀοιδίμου Καραϊσκάκη. Ήδη δὲ ἐπανέρχομαι εἰς τὸ Φρούριον διὰ νὰ διηγηθῶ τὰ ἀκόλουθα διατρέξαντα, ἀρχόμενος δθεν κατέλιπον τὴν διήγησιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

Παρῆλθεν δὲ οὗτος ἀπαγόμενος εἰς Χαλκίδα καθ' ὅδὸν εἰς Ἀνηφορίην κατὰ τὸ κατωφερὲς ἀπὸ ἀθυμίαν διερβολικὴν διὰ τὴν ἀποτυχίαν καὶ τὸ δυστύχημα τῶν Ἑλλήνων.

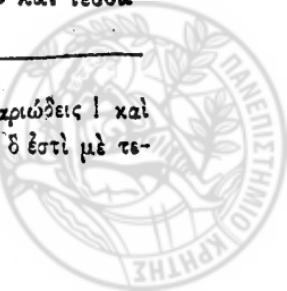
(α) Ἀπέθανε δὲ οὗτος ἀπαγόμενος εἰς Χαλκίδα καθ' ὅδὸν εἰς Ἀνηφορίην κατὰ τὸ κατωφερὲς ἀπὸ ἀθυμίαν διερβολικὴν διὰ τὴν ἀποτυχίαν καὶ τὸ δυστύχημα τῶν Ἑλλήνων.

καὶ πάντες κατάκεινται. Ή νύσσος διαρκεῖ τέσσαρας ὅλους μῆνας. ἀπόθηκουν πολλοὶ ὀλιγώτατοι τῶν πληγωμένων ἐθεραπεύοντο· καθ' ὅτι τὴν πληγὴν διεδέχετο νόσος. Ἐν τῷ μεταξὺ ἀρρωστεῖ δὲ Φαθῆιέρ, δὲ Κριεζίωτης, δὲ Μεμούρης, τὰ μέλη τῆς Δημογεροντίας, Γερ. Φωκᾶς. Δ. Εύμορφόπουλος. πολλοὶ ἀξιωματικοὶ καὶ ὁ Ἰατρὸς τοῦ Φρουρίου. Γενικὴ ἔλλειψις τῶν ἀναγκαίων· δὲ σθενής ἀνελάμβανε, καὶ δὲν εἶχε τί νὰ φάγῃ· περιπίπτομεν πάντες εἰς κακοπάθειαν, ταλαιπωρίαν, καὶ εἰς πᾶν δεινὸν; ἀποτελέσματα πολυχρονίου πολιορκίας. Μόνον δὲ τὸ θάρρος μᾶς ἔμεινε.

Τέλος ἀναλαμβάνει τὴν ὑγείαν του ὁ Φαθῆιέρ κατὰ τὸν Μάρτιον, καὶ ζητεῖ νὰ τῷ δοθῇ ἡ ἔξοδός του, ὑποσχόμενος (α) ὅτι ἐντὸς δέκα ἡμερῶν, ηθέλει λύση τὴν πολιορκίαν, ηθέλει πλησιάση εἰς τὸ Φρούριον νὰ δώσῃ βοήθειαν νὰ ἔξελθωσιν οἱ ἀποκλεισμένοι καὶ νὰ παραιτήσωσι τὸ Φρούριον· καθότι ἀν περάσωσι δέκα ἡμέραι καὶ δὲν γένη τίποτε, ἀς μὴν ἐλπίζωσι πλέον σωτηρίαν. Τέλος πάντων ἀπερασίσθη νὰ ἔξελθῃ τὴν 31 Μαρτίου. Περὶ δὲ τὰ μέσα τῆς νυκτὸς, ὅτε ἔξηλθε τοῦ Σερπεντίζε, καὶ ἐπροχώρησαν οἱ Φιλέλληνες μέχρι τῶν ἔχθρικῶν χαρακωμάτων, ὅθεν ἔμελλον νὰ διαβῶσιν, ιδοὺ παρέκτιαζονται δύο πεζοὶ σταλυένοι ἀπὸ τὸν Ἀρχηγὸν Καρχισκάκην. Διδεται η εἰδησις εἰς τὸν Φαθῆιέρ, ὅστις ὀπισθαδρομεῖ διὰ νὰ μάθῃ τί γράφουν ἀπέξω· καὶ οὕτως ἀναβάλλει τὴν ἔξοδόν του.

Κατὰ δὲ τὴν δεκάτην Ἀπριλίου γενομένης συνελεύσεως τῶν Ὀπλαρχηγῶν, προσκλεῖται καὶ ὁ Φαθῆιέρ, ἐνθα προβάλλεται περὶ τῆς ἔξοδου του, ὑποσχόμενος πάλιν ἐντὸς πέντε ἡμερῶν νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν· εἰ δὲ μὴ, νὰ ἔλθῃ διὰ νυκτὸς μὲ τὸ Σῶμά του νὰ βοηθήσῃ τοὺς ἀποκλεισμένους εἰς τὴν ἔξοδόν των, ὅτι ματαίως θέλει ταλαιπωροῦνται εἰς τὸ Φρούριον· ἔστερξαν δὲ πάντες νὰ ἔξελθῃ διὰ νὰ μὴν ἐνοχλοῦνται πᾶσαν στιγμὴν εἰς τὸ πρόβλημα τῆς ἔξοδου, ἀποστέλλοντες μετ' αὐτοῦ καὶ τέσσα-

(α) Αἱ ὑποσχέσεις του τῷ ὅντι ήσαν γελοῖαι καὶ παιδαριώδεις· καὶ πῶς ἐδόνατο νὰ κατορθώσῃ μὲ τὸ ὀλίγον του ταχικὸν, δέστι μὲ τετρακοσίους ἄνδρας, ἔργον μέγα καὶ δυσκατόρθωσεν;

ρας' ἄνδρας, διὸς νὰ περιστάσωσι τὰ πράγματα τοῦ Φρουρίου καὶ διὰ ζώης φωνῆς· καὶ περὶ τὰς ἔξι τῆς νυκτὸς ἐξέρχεται τοῦ Σερπεντζέ· οἱ ἔχθροι αἰσθόμενοι τὴν ἔξοδον, ἐτουφέκιζον ἀπὸ τὰς θέσεις των· καὶ ἀπὸ λάθος, λέγει, τοῦ πρώτου τάγματος ὁ πισθιδρομεῖ πάλιν. Οἱ δὲ προειρημένοι τέσσαρες ἐξῆλθον τὴν ἀκόλουθον νύκτα, καὶ ἐφθασαν ἀβλαβεῖς εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Στρατόπεδον· οἵσαν δὲ οὗτοι Συμεὼν Ζαχαρίτζας, Ν. Καρόρης, Γεώργιος Τίδραῖος, καὶ Ἰω. Καρατζᾶς Τακτικός.

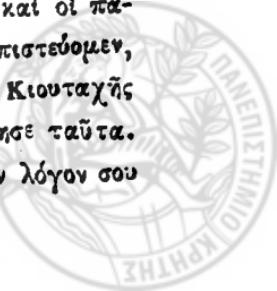
Ἐκτοτε δὲν ἔθλεπε δυνατὴν τὴν ἔξοδον δ Φαθηίερ, καὶ ἐπεθύμει μὲν νὰ μὴν ὑπάρχῃ εἰς τὸ Φρούριον, καὶ ηὔχετο ἀν οἵτον δυνατῶν νὰ στέρξωσιν οἱ ἄλλοι νὰ ἐξέλθωμεν μὲ συνθήκας· ἀλλὰ μὴν εὐρίσκων συναντέταις, ἐσιώπα.

Νέος δέ τις τοῦ Φαθηίερ ἀκόλουθος, Θράξ ἀνθρωπος, περιήρχετο ἀπὸ ἔνα εἰς ἄλλον, διδάσκων τὰς συνθήκας, καὶ προσπαθῶν νὰ πείσῃ καὶ ἀφοῦ ἐδοκίμασε νὰ φέρῃ εἰς τὴν γνώμην του τοὺς προχρίτους τῶν Ἀθηνῶν, οἵτινες τὸν ἀπέβαλον κακὸν κακῶς, ἐτράπη εἰς τοὺς ἀτάκτους στρατιώτας τοὺς ἴκανοὺς νὰ διεγείρωσι καὶ τοὺς ἄλλους· καὶ ἀπὸ Μάγχαν εἰς Μάγχαν (συντροφίαν ἢ συσσιτίαν, ἢ συνοικίαν) περιερχόμενος διὰ νυκτὸς, ἐδοκίμαζε τὰ πνεύματα τῶν στρατιωτῶν, καὶ κατήγει πολλούς. Μόλιον τοῦτο οἱ στρατιώται δὲν ἀπεφάσιζον ἀκόμη τὰς συνθήκας, ἀπιστοῦντες πολὺ εἰς τὸν ἔχθρον· καὶ ταῦτα ἐπράττον, ἐνῷ ἐζη δ Ἀρχηγὸς Καρχισκάκης, καὶ ἐνίκων οἱ ήμέτεροι εἰς Πετραῖα καὶ Κερατῆνι.

Ἐν τούτῳ δὲ σύνοικοι δύντες καὶ ὅμοδιαιτοι Νικόλαος Ζαχαρίτζας, Σταῦρος Βλάχος, καὶ Διονύσιος Σουρμελῆς, ἔχοντες πρὸ ὀφθαλμῶν τοὺς σκοποὺς τοῦ Φαθηίερ, καὶ ὑποπτεύομενοι τοὺς ταραχίας στρατιώτας νὰ μὴ φανῶσιν ἀπίστοι ἐν καιρῷ ἀνάγκης, θουλεύονται, καὶ κρίνουσι καλὸν νὰ προπαρασκευασθῶσιν ὑπόνομοις ὑπὸ τὰ τείχη τοῦ Φρουρίου, διὰ νὰ ἐξέλθωμεν μὲ τὴν καταστροφὴν αὐτοῦ, ἀν ἐλθωμεν εἰς τὴν ἀπελπισίαν τῶν πραγμάτων· καὶ οὕτω καλοῦντες τὸν ὑπονομοποιὸν Κώνσταν, χοινοποιοῦσι τὴν γνώμην, καὶ ὅμορφων ἡσαντος τούτου αὐθῷρι κράζονται δ Κριεζιώτης, δ Εύμορφόπουλος, καὶ Μεμούρης, εἰς τοὺς ὁπαδούς χοινοποιεῖται ἢ γνώμη. Ὅμογνωμόνων δὲ καὶ συμ-

ψήφων γενομένων καὶ τούτων, κοινοποιεῖται πάραυτα εἰς πάντας τοὺς ἐν τῷ Φρουρίῳ, ὅτι ἡ ἔξοδος τῶν ἀποκλεισμένων δὲν θέλει γένη ἄλλως, ἀν δὲν λυθῇ ἡ πολιορχία, εἰ μὴ μὲ τὴν καταστροφὴν τοῦ Φρουρίου, καὶ μὲ τὰ ὅπλα εἰς χεῖρας. Οἱ στρατιῶται τὸ δέχονται, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀμέσως ἐπιχειρίζονται τὰς ἐργασίας. Ὁ Φαββίερ θλέπων τὸ τολμηρὸν τοῦτο ἐπιχειρημα δὲν εἶχε τὸ νὰ εἰπῇ· καθότι δὲν ἐδύνατο νὰ φανῇ δειλότερός τῶν Ἑλλήνων, ἐνῷ ἐδειξε τῷ ὄντι ἀνδρίαν εἰς πολλὰς περιστάσεις.

Κατὰ δὲ τὴν εἰκοστὴν ἑννάτην τοῦ Ἀπριλίου Γάλλος τις, συνωδευμένος ἀπὸ τὸν Γραμματέα τοῦ Κιουταχῆ, καὶ τινας δορυφόρους ἐκείνου, παρρήσιαζεται ὑπὸ τὰ τείχη τοῦ Φρουρίου, λέγων ὅτι θέλει ὁμιλήσῃ πρὸς τὸν Συνταγματάρχην Φαββίέρον εἰδοποιήσεις δὲ οὗτος ἀποστέλλει τινὰ πρὸς αὐτὸν ἐρωτῶν, πόθεν δ Γάλλος, καὶ τὶ ζητεῖ· ἀποκρίνεται δὲ οὗτος ἐγγράφως οὕτω πως. « Ὁ Ἀρχιστράτηγός σας Τζούρτζης παρεκάλεσε τὸν Κυβερνήτην τῆς Γαλλικῆς Φρεγάτας Ἡρας Κ. Λεβλάν νὰ μεσιτεύσῃ πρὸς τὸν 'Ρεσίτ Πασσᾶν Σερασκέρην περὶ τῆς ἑζδου τῶν δυστυχῶν ἀποκλεισμένων ἐν τῷ Φρουρίῳ, γενομένων συνθηκῶν μεταξὺ τῶν δύω μερῶν· καὶ οὕτως δ Κ. Λεβλάν ἀπέστειλεν ἐμὲ πρὸς τὴν γενναιότητά σας νὰ σᾶς ἀναφέρω αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν. » Αφοῦ ἀνέγνωσε τὸ γράμμα δ Φαββίερ, πειραχθεὶς ὅτι δ Γάλλος ἔκάλει τὸν Τζούρτζην Ἀρχιστράτηγον αὐτοῦ κατεπιθῆτε περιφρονητικῶς κατὰ τοῦ Τζούρτζη. Ἰδού, λέγων πρὸς ἡμᾶς, δ Ἀρχιστράτηγός σας, Ἰδού ἡ ὑπηρεσία δοποῦ κάμνει εἰς τὸ ἔθνος σας· ἴδού αἱ ἀπερχαὶ τῶν ἀγώνων του, τὸ νὰ παραδώσῃ τὸ Φρούριον εἰς τὸν ἔχθρόν α. ἐπειράχθη δὲ περιπλέον, διώτι δ Γάλλος διεύθυνε τὸν λόγον πρὸς αὐτὸν περὶ παραδόσεως τοῦ Φρουρίου, ἐνῷ δ Φρουραρχία δὲν ἔτον εἰς αὐτὸν ὑποπτεύθη προσέπι μήπως δ Τζούρτζης ἐπίτηδες παρήγγειλε τὸν Γάλλον νὰ ἀναφερθῇ πρὸς αὐτόν· καὶ οὕτω μετ' ὄργης ἀποκρίνεται· θφώναξαν δμως πρῶτον οἱ 'Οπλαρχηγοί καὶ οἱ παρόντες στρατιῶται. « Δὲν στέργομεν συνθήκας, μήτε πιστεύομεν, ἀν δ φράγγος ἐστάλῃ ἀπὸ τὸν Τζούρτζην· βέβαια δ Κιουταχῆς προσπαθεῖ νὰ μᾶς ἀπατήσῃ· δ δὲ Φαββίερ ἀπήντησε ταῦτα. » Απορῶ πόθεν παρεκινήθης κύριε νὰ διευθύνῃς τὸν λόγον σου

πρὸς ἐμὲ περὶ συνθηκῶν, ἐνῷ ἐγὼ δὲν εἶμαι συνειθισμένος νὰ κάμνω συνθήκας, καὶ μάλιστα όποῦ εἶμαι ἐδῶ εἰς τὸ Φρούριον προσωρινὸς, καὶ ἡ φρουραρχὺς εἶναι εἰς ἄλλους, εἰς τοὺς ὄποίους ἡμπορεῖς νὰ γράψῃς περὶ τούτου. Μὲ κακοφαίνεται ὅτι δὲν ἔχω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς γνωρίζω· μόλιν τοῦτο δὲν πιστεύω, ἀν τὸ ὑποκείμενον ὅποῦ μοὶ γράφει, εἶσαι σύ· καὶ ἀν δὲ Στρατηγὸς Τζούρτζης παρεκάλεσε τὸν Κ. Λεβλὰν κιθερώνητην τῆς ὄποιας λέγεις Φρεγάτας, νὰ μεσιτεύσῃ πρὸς τὸν Πασσᾶν περὶ τῆς ἔξοδου τῶν ἐν τῷ Φρουρίῳ. Ἀφοῦ ἔλαβε ταύτην τὴν ἀπόκρισιν ὁ ἀξιωματικὸς Γάλλος πέμπει ἴδιαίτερον γράμμα τοῦ Λεβλὰν πρὸς τὸν Φαββιέρον, διαλαχυθάνον οὕτως.

«Ἐν τῷ Στρατοπέδῳ τῆς αὐτοῦ ἔξοχότητος τοῦ Σερασκέρη.

Τῇ 11 Μαΐου (Ν. Σ.) 1827.

Κύριε Συνταγματάρχα.

Ἐπεφορτίσθην ἀπὸ τὸν στρατηγὸν Τζούρτζην νὰ μεσολαβήσω παρὰ τῇ αὐτοῦ ἔξοχότητι τοῦ Σερασκέρη 'Ρεσίτ Πασσᾶ, διὰ νὰ ἀπολαύσω ἀπ' αὐτὸν τὴν ἔξοδόν σας ἀπὸ τὸ Φρούριον ὅποῦ διοικεῖτε, ἀφοῦ τὸν παρεκίνησα τὴν ἔξοχότητά του πρὸς χάριν σας, καὶ πρὸς χάριν τῆς Φρουρᾶς τῆς οὔσης ὑπὸ τὰς διαταγὰς σας. Ή ἔξοχότης του ἔλαβε τὴν καλοσύνην νὰ μὲ κάμη νὰ γνωρίσω τὴν θέλησίν της καὶ τὴν μόνην συνθήκην, μὲ τὴν ὄποιαν αὐτὴ ἡμπορεῖ νὰ στέρεῃ τὸ ἀδειασμα τῆς Ἀκροπόλεως. Σᾶς τελειώνω ἐδῶ τὸν σκοπὸν τῆς ἔξοχότητός του, καὶ προσθέτω προσέτι τὴν θεῖαιότητα διὰ τῆς ὄποιας ἔχετε τὴν κυριότητα παρὰ τοῦ Στρατηγοῦ σας Τζούρτζη νὰ πράξετε, ώς καταλαμβάνετε εἰς τὴν παρούσαν περίστασιν. Δὲν στοχάζομαι Κύριε Συνταγματάρχα! ὅτι ἡμπορεῖτε νὰ λάβετε ἄλλο τι πλέον ὡφέλιμον καὶ περιμένω τὴν ἀπόκρισίν σας παρὰ τῇ Ά. Ε. διὰ νὰ τελειώσω ἡ νὰ ἀποθάλω πᾶσαν διαπραγμάτευσιν ὑπὲρ ὑμῶν. Ἰδοὺ λοιπὸν αἱ συνθήκαι τὰς ὄποιας κελεύει ἡ 'Εξοχότης του. Α', Ο Συνταγματάρχης Φαββιέρος θέλει ἔχει τὰ ὄπλα του, καὶ ἡμπορεῖ ν' ἀναχωρήσῃ ἐλευθέρως, φέρων μεθ' ἑαυτοῦ τὰ πράγματά του. Β', Οι στρατιώται τῆς Φρουρᾶς θέλουν παραδώσῃ τὰ ὄπλα των, καὶ ἐπομένως ἡμποροῦν νὰ ἀναχωρήσωσιν ἐλευθέρως, δι' ὅπου

Θελήσουν. Όσοι τῶν στρατιωτῶν ὑπήκοοι τοῦ Σουλτάνου θελήσουν νὰ μείνουν εἰς δούλευσιν τῆς Ἰψηλότητός του θέλουν διευθυνθῆ εἰς τὸ Στρατόπεδον τῆς Ἐξοχότητός του τοῦ Σεραπέρη, πληρωμένοι καὶ μεταχειρισμένοι ως στρατιώταις τοῦ Σώματος, εἰς τὸ δόποιον θὰ καταταχθοῦν. Γ', Τὰ ἄλογα καὶ κάθε ἄλλο μέσον ἀναγκαῖον εἰς μετακόμισιν τῶν πληγωμένων καὶ ἀσθενῶν θέλουν προβλεφθῆ ἀπὸ τὴν Ἐξοχότητά του. Δ', Ἡ Φρούρᾳ θέλει ὁδηγηθῆ εἰς τὸ παράλιον διόπου ἔγεινε πελευταίον ἢ ἀπόδισις τῶν Ἑλλήνων· αὕτη θέλει ἀκολουθήσῃ τὴν δδὸν διόπου εἶναι μακρὰν τῶν θέσεων, τὰς ὁποίας κρατοῦν τὰ Τουρκικὰ Στρατεύματα. Ε', Συνοδία τις ἵππικου πολεμικοῦ τῆς Ἐξοχότητός του θέλει διορισθῆ νὰ διηγήσῃ τὴν φρουράν, ἔως εἰς τὸν τόπον τοῦ ἐμβάσματος εἰς τὰ πλοῖα, διὰ νὰ δώσῃ πᾶσαν ἀσφάλειαν. Ἡ Ἐξοχότης του ὑπόσχεται μὲ τὸν λόγον τῆς τιμῆς του τὴν ἀκριβῆ ἔκτελεσιν διλῶν τῶν ἄρθρων τῆς παρούσης συνθήκης.

Προσθήκη "Αρθρου.

Ἡ Ἐξοχότης του συγκρατανεύει περιπλέον νὰ δώσῃ ὅμηρους διὰ νὰ ἀποκριθοῦν περὶ τῆς πιστῆς ἔκτελέσεως τῶν ἄρθρων τῆς ρήθεισης συνθήκης, οἱ δὲ ὅμηροι οὗτοι θέλει λγφθῆσιν ἐπάνω εἰς τὴν φρεγάταν τοῦ Βασιλέως· "Ηραγ ἐμπιστευμένοι εἰς τὸν Κυβερνήτην αὐτῆς· καὶ θέλει ἐπιστραφῶν διὰ τῆς φροντίδος του εἰς τὸ Στρατόπεδον τῆς Ἐξοχότητός του, δταν αἱ συνθῆκαι λάθωσιν ἐντελεστάτην ἐκπλήρωσιν.

Ἐγένετο ἐνώπιον τῆς Ἐξοχότητός του καὶ τοῦ Κυβερνήτου π.

Οἱ Ἕλληνες στρατιώταις ἀκούσαντες τὸ Β'. ἄρθρον τῆς συνθήκης, ἐπλήσθησαν θυμοῦ, καθυβρίζοντες πάντας· εἴτα ἀκούσαντες τὸ Β'. ἄρθρον ἐγέλασαν, λέγοντες «καλὴν συνοδίαν θέλει μᾶς δώσῃ δ Κιουταχῆς, διὰ νὰ μᾶς κατασφάξῃ. Δὲν ἐγνώρισεν ἀκόμη δ Βάρβαρος, δτι οἱ Ἕλληνες δὲν εἶναι μωροί καὶ ἄνανδροι».

Ο Φαββίέρ ἐπειδὴ ἀπεκρίθη εἰς τὸν ἀξιωματικὸν Γάλλον, δὲν ἐνέκρινεν ἄλλην ἀπάντησιν.

Τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν μετὰ τὴν μεσημβρίαν προσκαλούμεθα νὰ λάθωμεν γράμματα, καὶ ίδοὺ μᾶς ἐγχειρίζεται διαταγὴ τις

τοῦ Ἀρχιστρατήγου Τζούρτζη, δι' ἧς μᾶς διέταπτε νὰ περαδώσωμεν τὸ Φρούριον κατὰ τὰς ἐγκλειομένας συνθήκας. αὗται δὲ ἡσάν αἱ ἄνω εἰρημέναι. Ή δὲ διαταγὴ εἶναι ἡ ἀκόλουθος.

*«Πρὸς τὸν φρούραρχον καὶ λοιπὸν ὁ π. λαργηγὸν
τοῦ Φρουρίου.*

*'Εκ τοῦ κατὰ Φαληρέα (γρ. Μουνυχίαν) Στρατοπέδου,
τῇ 30 Ἀπριλίου 1827.*

„Διὰ τῆς μεσιτείας τοῦ κυβερνήτου τῆς φρεγάτας "Ηρας τῆς Χριστιανικωτάτης αὐτοῦ Μεγαλειότητος ἡ Α. Ε. δ Σερα-σκέρης προσφέρει τὴν ἐγκλεισμένην συνθήκην, τὴν δποίκην ἐγγυά-ται ὁ ρήθεις Κυβερνήτης Γάλλος. Ἐπειδὴ πολλὰ ὑποκείμενα ἀδύνατα εἶναι κλεισμένα εἰς τὴν 'Ακρόπολιν, καὶ ἐπειδὴ εἶνε αὐτόθι τὰ μνημεῖα τῆς παλαιᾶς; Ἐλλάδος περιπόθητα εἰς τὸν πολιτισμένον Κόσμον, τὰ δποῖα ἐπιθυμῶ νὰ σωθῶσιν ἀπὸ τὸν δλεθρὸν τοῦ πολέμου, Σᾶς διατάξτω νὰ ἀκολουθήσετε κατὰ τὴν ρήθεισαν συνθήκην, καὶ ἔσεσθε βέβαιοι δτι ὁ κυβερνήτης τῆς ρήθεισης Φρεγάτας ἔλαθεν ὅλα τὰ ἀναγκαῖα μέτρα διὰ τὴν ἀσφάλειάν σας „.

Ἐξεπλάγημεν πάντες, ἀφοῦ εἶδομεν τὴν παροῦσαν διαταγὴν, καὶ κάνεις δὲν ἔπειθεν ἔχοτὸν νὰ πιστεύῃ ὅτι εἶναι τοῦ ἴδιου Ἀρχιστρατήγου. Ο Φαββίέρ δύνας καὶ ἐπίστευε καὶ ἐπροσπάθει νὰ μᾶς πείσῃ ἀλλὰ καὶ τὰ δύο μέρη εἶχαν αιτίαν, τὸ μὲν ἐν νὰ πιστεύῃ, τὸ δὲ ἔτερον νὰ ἀπιστῇ καὶ ὁ μὲν Φαββίέρ ἔλεγε «Βασιλικοὶ ἄνδρες, ἐννοῶν τὸν Λεβλάν, δὲν μετέργονται τοιαῦτα ἀτοπήματα, οὕτω δύνανται νὰ ψευσθῶσι, (α) διὰ ν' ἀπατήσουν ἔνα λαδὸν πολεμοῦντα διὰ τὰ δικαιώματά του ἔναντίον τυ-ραννοῦντος Δεσπότου» ἐνῷ μάλιστα ὁ πόλεμος οὗτος δὲν ἀφορᾷ

(α) Μόλον τοῦτο μετῆλθον ἵκανὴν ἀπάτην· καθότι τὸ ἰδιαιτέρον γράμμα τοῦ Τζούρτζη πρὸς τὸν Φαββίέρ δὲν τὸ ἀφανέρωσαν· ἐνῷ ἔπειτε νὰ τὸ ἐγχειρίσωσιν εἰς τοῦτο λοιπὸν τὸ γράμμα ἔλεγεν ὁ Τζούρτζης νὰ πρᾶξῃ ὁ Φαββίέρ συμφώνως μὲ τὴν περίστασιν, καὶ τότε νὰ ἐνεργήσῃ τὴν διαταγὴν, δταν ἡ ἀνάγκη τοῦ Φρουρίου εἶναι ἀναπόφευκτος. Οὕτω γράφομεν, ὡς ἀκούσαμεν νὰ λέγεται ὡς βέβαιον. Τοῦτο λέγει καὶ ὁ Τζούρτζης.

εἰς Βλάβην τῶν θασιλέων τῆς Εύρωπης π. Ἡμεῖς δὲ εἶχομεν αἰτίας τὰς ἔξης πρώτον μὲν ὅτι δὲ Ἀρχιστράτηγος δὲν εἶχε γράψη ἄλλοτε πρὸς ἡμᾶς, μήτε ἡμεῖς πρὸς ἔκεινον· ἡμεῖς ὡς ἀποκλεισμένοι δὲν ἤξεύραμεν μετὰ θεβαιότητος τὴν Ἀρχιστρατηγίαν του, οὔτε ἡ Διοίκησις εἶχε γράψη πρὸς ἡμᾶς ἐπισήμως περὶ τῆς Ἀρχῆς τοῦ Τζούρτζη· δεύτερον παρατηροῦμεν ἀσυμφωνίαν μεταξὺ τοῦ γράμματος τοῦ Λεβλάν καὶ τῆς διαταγῆς τοῦ Ἀρχιστρατήγου. Ο. Κ. Λεβλάν λέγει εἰς τὸ γράμμα του (ἴδε § 6.) « ἔχετε τὴν χυριότητα παρὰ τοῦ Στρατηγοῦ σας Τζούρτζη, πράξετε ὡς καταλαμβάνετε εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν. Ο δέ Τζούρτζης « Σᾶς διατάττω, λέγει, νὰ ἀκολουθήσετε τὴν ρήθεισαν συνθήκην, » χωρὶς ν' ἀναφέρῃ τίποτε περὶ χυριότητος, ἢ τοιοῦτον τις τρίτον δὲ περὶ ἐγκαταλείψεως τοῦ Φρουρίου καὶ περὶ τῆς ἔξιδου μας, μήτε ἡ Ἑλληνικὴ Διοίκησις μᾶς εἶχε γράψη, μήτε ἄλλος τις τῶν ἐν τοῖς πράγμασιν, εἴτε πολιτικὸς, εἴτε στρατιωτικὸς, μήτε καν τὸ στρατόπεδον τοῦ Πειραιῶς, μεθ' οὗ εἶχομεν συχνὴν ἀνταπόκρισιν.

Οὕτω λοιπὸν διὰ τὰ ρήθεντα αἵτια δὲν ἐδώκαμεν προσοχὴν εἰς τὰ διαταττόμενα, ἀλλ' ἀποφασισμένοι ν' ἀποθάνωμεν διὰ τὴν πατρίδα, ἀποκρινόμεθα ἡμεῖς πρὸς τὸν Λεβλάν οὕτω « Κ. Α. Βλάγκη, σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὸν κόπον ὃποῦ ἐκάμετε δι' ἡμᾶς. Τίπκοοι Σουλτάνου, ως διελαμβάνονταν αἱ προβληθεῖσαι συνθήκαι τοῦ Κιουταχῆ παρὰ τῆς ἔξοχότητός σας, ἐδὼ δὲν ηὐπέργουν· εἴμεθα Ἑλληνες, ἀποφασισμένοι ἢ ν' ἀποθάνωμεν, » ἢ νὰ ζήπωμεν ἐλεύθεροι. Ο Κιουταχῆς ἀν θελη τὰ ἄρματά μας, άς ἐλθη, ἀν εἶναι ἀξιος, νὰ τὰ πάρῃ μὲ τὴν δύναμιν του· ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ σᾶς χαιρετήσωμεν.

Τῇ 30 Απριλίου 1827».

Εἰς τὴν ἀπάντησιν ταύτην δὲν ὑπέγραψε, Βλέπων δὲ τὴν συμφωνίαν διων Όπλαρχηγῶν τε καὶ στρατιωτῶν, ἐσιώπα αὐτούς την συμφωνίαν ἀπέργεισαν.

Ο Κιουταχῆς ἀφοῦ ἀνέγνωσε τὴν ἀνωθεν ἀπάντησιν μας, ἐταράχθη τὰ μέγιστα, καὶ τοιούτῳ τρόπῳ τὴν ἀποπέμψι πρὸς τὸν Λεβλάν, συνοδεύων αὐτὴν μὲ ιδιαίτερον γράμμα του, ὅπερ περιεργεῖσας χάριν καταχωρίζεται.

'Εξοχώτατε Κύριε.

Τῇ 12 Μαΐου (N. E.) 1827, Ἀθῆναι.

Χάριν τῆς φιλίας, τὴν ὁποίαν ἔχουσι πρὸς ἀλληλα τὰ δύο Κράτη, εἰσηκούσθη ἡ παράκλησίς σας. Αὐτὸ τὸ γένος οὕτε τὴν φιλανθρωπίαν γνωρίζει, οὕτε τὰ χρέη του φυλάττει. Διὰ γάριν δύο ἡ τριῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ἔχουσι τὴν δύναμιν, κινδυνεύουσι νὰ συναπολεσθῶσι μετὰ τῶν λοιπῶν καὶ ἀθῶαι ψυχαῖ. Παρατηρήσατε κατὰ ποιὸν ὑβριστικὸν τρόπον ἀποκρίνονται. ὅσον ἔχει μέρους μου ἡμπορῶ νὰ εἴπω, ὅτι σᾶς ὑπηρέτησα, καθὼς μὲ παρεκαλέσατε· καὶ ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς ιδῶ πάλιν· ἔχω τὴν τιμὴν νὰ εἶμαι φίλος πρόθυμος.

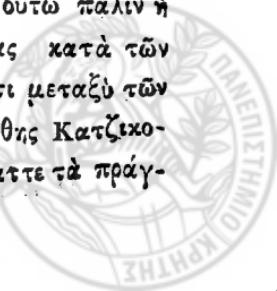
Βεζύρης Μεχμέτ 'Ρεσίτ Πασσᾶς.

Πληρεξούσιος Ἀρχιστράτηγος κτλ. κτλ.

Οὐ διατηρεῖται τρόπος, περὶ οὗ λέγει, εἶναι, ὅτι τὸν ὄνομά-
ζομεν Κιουταχῆν· ἐπειδὴ οὕτως ἀπ' ἀρχῆς οἱ Ἑλληνες τὸν ὄνο-
ματαν, διὰ τὸ νὰ κατάγεται ἀπὸ τὴν Κιουταῖαν. Περὶ τούτου
εἶχε δίκαιον νὰ παραπονήται· ὅχι δῆμως νὰ καυχᾶται εἰς τὴν
φιλανθρωπίαν του· ἐπειδὴ τοιαῦτα δείγματα δὲν ἔχομεν τοῦ
ἀνθρώπου.

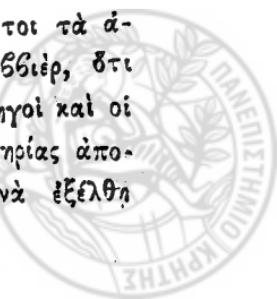
Τὴν ἀκόλουθον δὲ ἡμέραν συνελεύσεως γενομένης, ἀποφασί-
ζεται νὰ σταλῇ ἔξω ὁ Τριαντάφυλλος Τζουρᾶς διὰ νὰ παρα-
στήσῃ καὶ διὰ ζώσης φωνῆς τὰ πράγματα τοῦ φρουρίου, καὶ
νὰ ἐξετάσῃ ἀν ἀληθῶς ἔχωσι τὰ πραγματεύμενα παρὰ τοῦ
κιερήνητου Δεβλάν, καὶ ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν νὰ μᾶς εἰδοποιήσῃ
μὲ πεζὸν περὶ πάντων τῶν διατρεχόντων· καὶ οὕτω τὴν ἐπι-
ούσαν αὔκτονα ἔξηλθεν ἀσφαλῶς διὰ μέσου τῶν ἔχθρων.

Ἐπειδὴ δὲ παρῆλθον αἱ τρεῖς ἡμέραι, καὶ πεζὸς δὲν ἐφάνη
νὰ ἔλθῃ, ἀρχισαν πάλιν οἱ ψιθυρισμοὶ, καὶ ὁ καλὸς προμνη-
μονευθεὶς Θράξ, σπορεὺς ψυχρῶν καὶ ἀπελπισμένων λόγων, ἐ-
νησχολεῖτο νὰ κατορθώσῃ τὸ σκοπούμενον, καὶ οὕτω πάλιν ἡ
Φατρία τῶν φιλοζώων διήγειρε τοὺς στρατιώτας κατὰ τῶν
Ὀπλαρχηγῶν. Πρέπει δῆμως νὰ δομολογήσωμεν, ὅτι μεταξὺ τῶν
Ἑλλήνων Οπλαρχηγῶν ὁ ταραχίας ἦτον ὁ Στάθης Κατζεκο-
γιάννης, δοτις καὶ ἀπ' ἀρχῆς τῆς πολιορκίας ἐτάρασσε τὰ πράγ-

ματα, προφέρων ἀείποτε τὴν ἔξοδον. Σύμφωνοι μετ' αὐτοῦ ἦσαν καὶ τινες πρώτης Τάξεως στρατιῶταις εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ἐγνωρίσθησαν εἰλικρινῶς οἱ ἀληθεῖς φιλοπάτριδες. Οἱ ἄγαθοι Κριζιώτης ἐν δυώ διενοεῖτο τὴν παράδοσιν τοῦ φρουρίου, ἐγένετο ἔξω φρενῶν, καὶ ἀπὸ τὴν θλίψιν του καὶ νὰ δακρύῃ τὸν ἔδομεν. Τοιοῦτοι ἐφάνησαν καὶ οἱ Στρατηγοὶ Δ. Εὔμορφό-πουλος Ἰθακῆσιος, καὶ Γεράσιμος Φωκᾶς Κεφαλήν. Δὲν ἔχομεν ἵκανοὺς λόγους νὰ ἐπαινέσωμεν τὸ Ἐπτανησιακὸν Σῶμα, τὸ δ-ποῖον συμφώνως ἐπνεε διακαῆ ζῆλον, καὶ πατριωτισμὸν ἀνυπέρβλητον μεταξὺ δὲ τούτου ἦσαν οἱ προκριτώτεροι, Στέλιος Συνοδινός, Ἰω. Δ. Φωκᾶς, Ἀνδρέας Παύσης, Σπυρ. Ἀθηνέλος, Κωνσταντῆς Μακρῆς, Κεφαλῆνες. Δημήτριος Δελούδας Ἰθακῆ-σιος, καὶ Ἰω. Βουφάντες Κερκυραῖος καὶ μεταξὺ τῶν ἄλλων εἶνε εἰς ἐπαινον δ Παππᾶ Κώνστας Τζαμάλας, Νικόλαος Κα-νούστας, Βασίλειος Θεαγένης, Παν. Καλειδρᾶς, Θεοχάρης Μπά-φας, δ Γρηγόριος τοῦ Κριζιώτη καὶ δ Παν. Σ. Ἰγγλέστις. Προ-σέτι ἀγεδείχθησαν ἄγαθοι καὶ γενναῖ οἱ Δελιγεύργης Ίδρατος, Κυριάκος Σῶκος Σμυρναῖος, Ἀθηνάσιος Σμυρλῆς Σμυρναῖος, Πα-ναγιώτης Μαῦρος, Μάρκος Σκλαβοῦνος, Γιώντος Σκλαβοῦνος, Δημήτριος Κριεκούκης, Δημήτριος Ἅγιοπετρίτης, δ Παππᾶ Γε-ώργιος Σκικδᾶς, καὶ ἄλλοι πολλοί. Τὸν δὲ ἄριστον ὑπονομο-ποιὸν Κώνσταντον Ἀργυροκαστρίτην τίποτε δὲν δύναται νὰ τὸν διακρίνῃ ἀπὸ τοὺς διαληφθέντας. Διὰ δὲ τοὺς Ἀθηναῖους δὲν λέγω τίποτε, διὰ νὰ μὴ φανῶ ἐπαινέτης τῶν οἰκείων. Εἰς τοὺς Ἀθηναῖους κατατάττω καὶ τὸν ίωάννην Μεμούρην τὸν καὶ τοῦ Γκούρχ, ώς ἔχοντα τὰ συμφέροντά του ἐνταῦθα καὶ πολέτην γενόμενον διὰ νυμφιύσεως Ἀθηναῖας, ἀδελφῆς ίωάννου καὶ Σταύρου Βλάχου. Ήτον ἐπόμενον νὰ κλαίωσιν οἱ Ἀθηναῖοι! διότι ἔστεροῦντο καὶ πατρίδα καὶ κτήματα, ἔχαναν καὶ ἐπτὰ ἑτάνω πολυμόρχους ιδρῶτας.

Διὰ νὰ προκαταλάβωσι λοιπὸν οἱ Ὀπλαρχγοὶ οὗτοι τὰ ἀ-πευκταῖα, γνωρίζοντες δὲ καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Φαββίέρ, δτὶ ἐπειθύμει τὴν ἔξοδόν του, συνῆλθον οἵ τε Ὀπλαρχγοὶ καὶ οἱ ἔγκριτοι τοῦ φρουρίου, καὶ διασκεψάμενοι περὶ σωτηρίας ἀπο-φασίζουσιν οὕτως. Οἱ Συνταγματάρχης Φαββίέρ νὰ ἔξελθῃ

μετὰ τοῦ Σώματός του, φέρων μεθ' ἔχυτοῦ καὶ σσα ἥθελε δυ-
νηθῆ γυναικόπαιδα. Τοὺς δὲ στρατιώτας οἵτινες δὲν ἐπείθοντο
νὰ ἔξελθῃ μὲν τὸ Τακτικὸν Σῶμα, αὐτοὶ δὲ νὰ μείνωσι εἰς τὰ
φρούριον, τοὺς ἡγύχασαν μετὰ πολλὰς δυσκολίες μὲν δόσιν
χρηματικὴν, καὶ μὲν ὑποσχέσεις διπλασίου μηνιαίου μισθοῦ.
Οἱ Κρῖτις καὶ οἱ Μεμούρις ἐδείξαν τὸ παράδειγμα τῆς κα-
ταβολῆς τῶν χρημάτων μετά τινων Ἀθηναίων, ἐν οἷς ἡτον
καὶ ὁ Σταῦρος Βλάχος.

Συγχρόνως διορίζεται τετραμελής ἐπιτροπὴ νὰ συνεξέλθῃ
μετὰ τοῦ Φαβδιέρ θιὰ νὰ ἔξηγήσῃ καὶ διὰ ζώστης φωνῆς τὰ
τοῦ φρουρίου πρός τε τὴν Διοίκησιν, καὶ ὅπου ἀνήκει καὶ διὰ
νὰ γένη γνωστὸν τὸ φρόνημα, καὶ οἱ σκοπός τῶν περὶ οὓς ὁ λό-
γος πολιτῶν, συνάπτομεν ἐνταῦθα τὴν ἐπιστολὴν αὐτῶν πρὸς
τὴν Διοίκησιν.

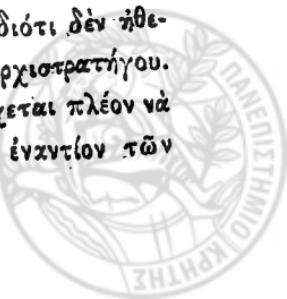
«Σεβαστὴ Διοίκησις!»

Απ' ἀρχῆς τῇς πολιορκίας τοῦ Φρουρίου ἐδοκιμάσθη ἐναρ-
γᾶς, ὅτι κακὸν ὅμμα κακοῦ Δαιμονος ἐπιβλέπει τὰ ἡμέτερα
πράγματα, ἀλλ' ἐξ ἐναντίκς ἀντεπιβλέπει καὶ τὸ παντέφορον
ὅμμα τοῦ Παντοδυνάμου Θεοῦ. Τὰ παρελθόντα πράγματα τοῦ
Φρουρίου σᾶς ἔγιναν γνωστὰ ἔως τώρα. Ήδη δὲ περὶ τῶν πα-
ρόντων θέλει γένη ὁ λόγος μας. Μόλον ὅτι Σ. Διοίκησις! πρὸ
πολλῶν μηνῶν κατεχόμεθα ὑπὸ παντελοῦς ἐλλείψεως φαγωσέ-
μων καὶ τῶν ἀναγκαίων εἰς θεραπείαν πληγωμένων καὶ ἀσθε-
νῶν, ὑπομένοντες πᾶν εἰδος ταλαιπωρίας καὶ κακοπαθείας·
μόλον ὅτι ἐδείξαμεν ἐπὶ πολὺν χρόνον ἔργα θαυμαστὰ καὶ πα-
τριωτισμὸν ἀνυπέρβλητον· καὶ μόλον ὅτι ἡδη τρεφόμεθα μόνον
ἀπὸ κριθῆν καὶ νερὸν ὀλιγώτατον, ὅπερ καὶ τοῦτο ἐλαττοῦται
παρ' ἡμέραν. Διὰ τὸ νὰ πνέωμεν ὅμως ἀληθῆ τῷ δόντι καὶ ἀνυ-
πόκριτον ζῆλον ὑπὲρ τῆς φιλτάτης καὶ γλυκυτάτης Πατρόδος
μας, ἀποφασισμένοι ὅντες ὅχι μὲ μόνον λόγον, ἀλλὰ μὲ ἔργον
εἰς θάνατον, ἀπερρίψαμεν τὴν διαταγὴν τοῦ Ἀρχιστρατήγου,
διὰ τὸ νὰ μὴν ἀνῆκον τὰ ἐνδιαλαμβανόμενα εἰς τὸν χαρακτῆρά
μας, καὶ διάσαντες τὰ ἀδύνατα νὰ γένωσι δυνατά, κατεπείσα-
μεν τοὺς πολυπαθεῖς στρατιώτας καὶ μὲ δόσιν χρημάτων, καὶ
μὲ ὑπότρχεσιν μεγαλητέρων ἐλπιζομένων, νὰ συμμείνωσι μεθ' ἡ-

μῶν, ἵσως ἐπιλάμψει ἐλπίς σωτηρίας τοῦ πολυτιμότου τούτου Φρουρίου. Σεβαστὴ Διοίκησις! ή τελευταῖα αὕτη ἀπόφασίς μας ἔγένετο διὰ νὰ σώσωμεν, εἰ δυνατὸν, τὰ σωζόμενα ἐνταῦθα λείψουν τῶν θαυμαζόμενῶν ἀρχαιοτήτων, ἔργα τῶν ἀξιονήσων πατέρων μας· ἐν ταυτῷ καὶ τὸν ἔχθρὸν ἀπελπίζομεν καὶ τὸν κάμνομεν νὰ μὴ παρασύρεται ἀπὸ ἀλόγους σκοπούς. Δείχνομεν καὶ εἰς τὸν Κόσμον, ὅτι οἱ Ἑλληνες δὲν πολεμοῦν δίκην ληστῶν. Οὐθενὶς εἶναι πεπεισμένη ἡ Σ. Διοίκησις, ὅτι χάριν τῶν πολυποθήτων καὶ πολυτιμήτων λειψάνων τῆς ἀρχαιότητος, καὶ χάριν τῆς Ἑλληνικῆς δόξης καὶ τιμῆς, θέλομεν ἀνθεῖη μέχρις ἐσχάτης δυνάμεως ἐναντίον παντὸς ἀντιπολεμοῦντος δεινοῦ. Ἄν δῆμος μέχρι τινὸς δὲν ἐπιφανῆ σωτηρίας ἐλπίς, καὶ τὸ ἔθνος δὲν δυνηθῇ νὰ δώσῃ ἀντίληψιν εἰς ἡμᾶς, τότε θέλει διαθῆ τὸ πῦρ εἰς τὸ Φρούριον, καὶ ἀς συναπολεσθῶσι μεθ' ἡμῶν καὶ αὐτὰ τὰ πολύτιμα τῆς ἀρχαιότητος ἔργα. Καθότι μήτ' αὐτὰ πλέον δὲν ἀνέχονται νὰ περιφρονῶνται καὶ νὰ καταπτύωνται ἀπὸ βάρησαρον στόμα· ὅχι, ὅχι! αὐτὰ ἀν καὶ ἄψυχα, ἀφίνουσιν δῆμος φωνὴν, καὶ μᾶς καταρῶνται, ἀν τὰ ἐγκατατείψωμεν καὶ αῦτις εἰς τὴν διάκρισιν τῶν Ἐαρξάρων ἔχθρων».

Ἐνῷ δὲ ἔγένοντο αἱ ἐτοιμασίαι διὰ νὰ ἔξελθῃ τὸ Ταχτικόν, καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ, στρατιώτικης τις τῆς Φρουρᾶς κλέψας σκεύη τινὰ ἀργυρᾶ, φεύγει εἰς τοὺς ἔχθρους τὸ δειλινὸν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ὥστε ἔκχει μὲν ἐμποδισθῇ ἢ ἔξοδος· διότι οὗτος θέλει τὸ διακοινώση εἰς τὸν ἔχθρον.

Τέλος κατὰ τὴν 16 Μαΐου συμβαίνει ἡ ἐγκατάλειψις τοῦ Πειραιῶς παρὰ τῶν ἡμετέρων, ἥτις μᾶς ἐπέφερε μεγίστην λύπαν, ὥστε ἀπελπίσθημεν πάσης σωτηρίας, καὶ μάλιστα ὅτι εἰς τὸν ἔξοδόν μας, ἀν ποτὲ θέλεις γένηται, ἐμέλλομεν νὰ συναχουσθῶμεν μετ' αὐτῶν, διὰ νὰ μᾶς συνδράμωσι· καὶ ἡμεῖς νὰ καταφύγωμεν ἔκει. Τότε δὲ ὁ Φαεβίερ πηδᾷ καθ' ἡμῶν, καταβοᾷ μετὰ τῶν συμφατριαστῶν του, ὅτι ἡμεῖς εἴμεθα ἡ αἰτία τῆς ἀπωλείας τῶν ἀποκλεισμένων, ὄνοματέσσας τινὰς ἐξ ἡμῶν διότι δὲν θελήσαμεν νὰ ὑπακούσωμεν εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Ἀρχιστρατήγου. Ἰδοὺ, λέγει, χανόμεθα, καθότι ὁ ἔχθρος δὲν δέχεται πλέον νὰ δώσῃ συνθήκας πρὸς ἡμᾶς· καὶ οὕτω διεγέρει ἐναντίον τῶν

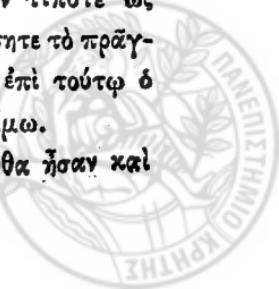
Όπλαρχηγῶν καὶ προκρίτων Ἀθηναῖών τοὺς στρατιώτας, λέγων, ὅτε, διὰ νὰ διορθωθῇ τὸ πρᾶγμα, πρέπει νὰ θανατωθῶσι πεντέξ οἱ πρωταίτιοι· καὶ ἀναφανδὸν κηρύττει νὰ στείλωμεν παρακλητικὸν γράμμα πρὸς τὸν ἔχθρον πραγματευόμενον τὴν ἔξοδόν μας.

Εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν ἐπ' ἀλγθείας ἐλάβαμεν τὰς πικρότερας λύπας καὶ μεγαλητέρας θλίψεις· εἰς δὲ τοὺς ἀγαθοὺς πολέτας τίποτε ἄλλο διν ἐδύνατο, εἰμὴ νὰ καταπραῦνωσι τοὺς στρατιώτας μὲ χρήματα, καὶ μὲ ὑποσχέσεις μεγάλων ἐπιζομένων, κινοῦντες πάντα λίθον πρὸς κοινὴν ἡσυχίαν.

Ἔνῳδὲ συνέβαινον ταῦτα ἐντὸς τοῦ Φρουρίου, δὲ ἔχθρὸς ἔξωθεν ἔβιάζετο ἔτι μᾶλλον, διὰ νὰ λάθῃ τέλος ἡ πιρὶ τοῦ Φρουρίου ὑπόθεσις μὲ συνθῆκας, διὰ νὰ μὴ γένη ἡ καταστροφὴ αὐτοῦ διὰ τῶν ὑπονόμων κατὰ τὴν ἀπόφασίν μας. Οὐθεν προσκαλεῖ τὸν κυβερνήτην Ἑγοὺς Βρικίου Καισαροβασιλικοῦ ὁρμουμένου κατὰ τὸ Κερατῆν, τὸν ὅποῖον πέθει· να μᾶς μηνύσῃ κατὰ τούτον τὸν τρόπον. Ἀποστέλλας δὲ τινα τῶν οἰκείων αὐτοῦ δι Κυβερνήτης οὗτος τὴν 18 Μαΐου πρὸς ἡμᾶς, τὸν παραγγέλλει νὰ εἴπῃ οὕτως. «Ἐπειδὴ ἐστήσατε σηματαν λευκὴν ἐπὶ τοῦ Ναοῦ Παρθενῶνος, ἐσυμπέρανεν δι Κυβερνήτης τοῦ Ἰμβρικοῦ τῆς Κ. Β. Α. Μ. δι· προσκαλεῖται παρὰ τῶν ἀποκλεισμένων εἰς τὸ Φρούριον, καὶ οὕτως ἥλθεν εἰς τὸν Σερασκέρην · Ρεσίτ Πασσᾶν νὰ ζητήσῃ τὴν ἀδειαν διὰ νὰ ἐρωτήσῃ ἀν ἔχετε χρείαν περὶ τινος προβλήματος· καὶ εἶνε πρόθυμος νὰ σᾶς ὑπηρετήσῃ». Ἡμεῖς δὲ μήτε σηματαν ἐστήσαμεν εἰς τὸν γαδν, μήτε ἄλλο τι σημεῖον ἔγένετο.

Ο Φαββίερ οὖρεν εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν εὐκαιρίαν νὰ ἐπιτύχῃ τὸν σκοπόν. Ἐρχόμενος δὲ πρὸς τὸν Δ. Εύμορφόπουλον, αἵ! τὸν λέγει, τί κάμνομεν τώρα; Σεῖς ιζεύρετε, τὸν ἀποχρίνεται δι Εύμορφόπουλος· ἡμεῖς ἐπροδόθημεν εἰς τοὺς στρατιώτας ὡς κακέσθουλοι, καὶ δὲν δυνάμεθα νὰ πράξωμεν τίποτε ὡς ὑποπτοι. Ή γενναιότης σας ἡμιπορεῖτε ν' ἀποτελειώσητε τὸ πρᾶγμα, ἀφοῦ ἀπαξ τὸ διεθέσατε οὕτως· ὅργισθείς δὲ ἐπὶ τούτῳ δι Φαββίερ, ἐγὼ τὰ ἔκαμα, λέγει, καὶ ἐγὼ θὰ τὰ κάμω.

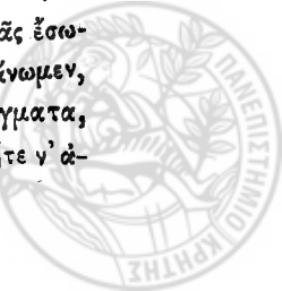
Γενιμένης δὲ συνελεύσεως τῶν Ὀπλαρχηγῶν, ξύθα ησαν καὶ

πολλοὶ στρατιώται. « Δέν μᾶς ἔμεινε πλέον κακόδοκίας, λέγει ο Φαββίερ, καὶ πάσα ἐλπίς σωτηρίας εἶναι ματαία: ἀς μὴ χάνωμεν τὸν κακόδοκον, ἀς παρακαλέσωμεν τοῦτον νὰ μεσολαβήσῃ πρὸς τὸν Πασσάν περὶ τῆς ἔξόδου μας: ἀς παύσουν πλέον οἱ προδόταις (προδόταις ἐκάλει τοὺς ἀντιφατριαστὰς), διτὶ ἐξ αἰτίας τούτων θὰ χαθῇ δῆλη ἡ Φρουρά: ἐγὼ, λέγει, διδωλόγον εἰς τὸ Ἐθνος περὶ τῆς παραδόσεως τοῦ Φρουρίου». Ο δὲ Κριεζιώτης ἀφοῦ εἶδε τοὺς στρατιώτας δυσαρεστημένους καὶ ἀπειθεῖς εἰς τὴν μεσολάβησιν τοῦ Ἀουστριακοῦ, « τοιαῦτα, λέγει, ήλπιζαμεν νὰ ἀκούσωμεν ἀπὸ ἑσένα τὸν Φιλέλληνα, ὅστις ἐπρεπε νὰ ἐμποδίσῃς ἡμᾶς ἀπὸ τοιαύτην κακὴν καὶ ἀτιμον πειάζειν, ἀν ποτε ἡμεῖς ηθέλαμεν ἀποφασίσῃ τὸ τοιοῦτον; » « Εἶσαι ἀνόητος, τῷ λέγει ο Φαββίερ, καὶ δὲν γνωρίζεις τοῦ Κόσμου τὰ πράγματα: εἴτα λέγει πρὸς τοὺς στρατιώτας. « Μὴ φοβεῖσθε διὰ τὴν μεσολάβησιν τοῦ Αὐστριακοῦ, ἐγὼ θέλω κάμη νὰ ἐρεθίωσιν εἰς τὴν μεσολάβησιν καὶ οἱ Γάλλοι καὶ οἱ Αγγλοί, οἵτινες παρευρίσκονται ἐδῶ », δεῖξας τὰ πλοῖα.

Ἀφοῦ λοιπὸν διέθεσε τοὺς στρατιώτας κατὰ τὴν γνώμην του, καὶ φοβεῖται τοὺς ἐναντίους του, διτὶ ἄλλος θὰ θανατωθῇ, ἄλλος θὰ δεθῇ καὶ θὰ φυλακωθῇ, καὶ ἄλλος θὰ παραδοθῇ εἰς τὰς χειρας τοῦ ἴχθρου, τοὺς ἔκαμε νὰ μὴ δύνανται οὕτε νὰ εἰσακούνωται εἰς τοὺς στρατιώτας, οὕτε νὰ τολμήσωσί τι, ἐπεχειρησόμενος καὶ ἐτελείωσε τὰς συνθήκας κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον: ἐν τοσούτῳ δὲς βεβαιωθῇ ὁ ἀναγνώστης, διτὶ τὰ ἀνταποκριτικὰ γράμματα τῆς Φρουρᾶς, ἐγράφοντο ἀπὸ τὸν Φαββίερ, ως ἐνέχρινεν αὐτός, ως γίνεται δῆλον καὶ ἐκ τοῦ γαλλισμοῦ αὐτῶν, καὶ ὑπεγράφοντο οἱ Ὀπλαρχηγοὶ Ἕλληνες θιασμένοι.

Προτοῦ δῆμως νὰ ἔκθέσω τὴν ἀνταπόκρισιν τὴν διαπραγμάτευομένην τὰ περὶ τῆς ἔξόδου, χρεωστὼ νὰ εἴπω σαφῶς εἰς ποίαν κατάστασιν ἀθλιότητος ήσαν οἱ ἀποκλεισμένοι, διὰ νὰ κρίνῃ ἐκ τούτου δ ἀναγνώστης, ἀν πρέπη νὰ κατακρίνεται ή νὰ ἐπαινῆται δ Φαββίερ, ἀν πρέπη νὰ εὔγνωμονδην διτὶ μᾶς ἔσωσεν, ή νὰ τὸν δυσφημῶμεν διτὶ δὲν μᾶς ἀφησε ν ἀποθάνωμεν, καὶ νὰ καταστρέψωμεν τὸ Φρούριον: ἐγὼ γράφω τὰ πράγματα, καθὼς ἔτρεζαν, καὶ δὲν δύναμαι μήτε νὰ προσθέσω, μήτε ν ἀ-

φαίρεσω τι. Τότε ἔγω ἐν τῷ Φρούριῷ ἡμην ἐναντίας γνώμης ἐκείνης τοῦ Φαθβίέρ, καὶ ηθελον νὰ ἔξελθωμεν δυνάμει τῶν ὅπλων χωρὶς συνθήκας, καταστρέφοντες τὸ Φρούριον, διὰ νὰ μὴ φανῶμεν κατώτεροι ἐκείνων τοῦ Μεσολογγίου. Ἐν ὑστέροις ὅμως ἄλλαξα γνώμην καὶ εὐγνωμονῶ τὸν Φαθβίέρ, διότι εῖδα καὶ ἔγνωρισα, ὅτι « ἐν ἵη τιμῇ ή μὲν ἐσθλής, ή δὲ κακός, λ. ή μᾶλλον εἰπεῖν, οἱ μὲν Κηφῆνες τρυφώσιν, αἱ δὲ μέλιτσαι λιμώτουσιν.

Οἱ ἀποκλεισμένοι λοιπὸν ἦσαν εἰς παντελῇ Ἑλλειψὶν τῶν ἀναγκαίων· φορέματα δὲν εἶχον, οἱ δὲ πλειότεροι οὕτε νὰ σκεπάσσουν τὰ μέλη των· οἱ πληγωμένοι δὲν εἶχαν οὔδὲ τὸ παραμήκρον ἰατρικόν· οἱ ἀσθενεῖς ὅμοιώς ή τροφή μας ἦτον ἀπ' ἀρχῆς Μαΐου ἐκ κριθῆς μόνον· τὸ νερόν ἐδίδετο μετρημένον εἰς τὸν καθένα μία όχλα εἰς 24 ὥρας, ἕξ ωὗ νὰ ζυμώνῃ τὸ ἀλευρὸν καὶ νὰ πλήνῃ· ἐπειδὴ δὲ τὸ αὐγὸν ἦτον χρησιμώτατον εἰς τὴν πληγὴν ἐνωμένον· μὲν ἄλλα εἴδη, ἔτρεφον τινὲς δρνιθας ἐπὶ τούτῳ, ὥστε ή τιμὴ μιᾶς δρνιθος· ἔφθαστεν εἰς τριάκοντα πέντε δίστυλα, τοῦ δὲ αὐγοῦ εἰς δύο· τὰ ἕύλα ἔξελιπον, καὶ ἐκαίουμεν τοὺς φούρνους ἀπὸ κριθάρι. Τὰ πολεμεφόδια δὲν ἦσαν, εἰμὴ 120 όχιδες βαρούτη. Οἱ ἀσθενεῖς μὴν ἔχοντες ἄλλο βοήθημα εἰς ἀνάρρωσιν, μετέλαθον τροφὴν τοὺς ἵππους, δόνους, ἡμιόνους· εἰσὶ δέ τινες τῶν φιλέλληνων Γάλλων οἱ φαγόντες γάτας, σκύλους, καὶ ποντικούς· Τινὲς τῶν ἀποκλεισμένων εἰς Μεσολόγγιον παρῆσαν καὶ εἰς τὸ Φρούριον· ἐλεγον δὲ οὗτοι, ὅτι τὸ Μεσολόγγιον τριάκοντα ἡμέρας μόνον ἐπαθεν ἀποκλεισμὸν, ἀρ' ὅτου ὁ Ἰμπραΐμος ἐκλεισε τὴν διαβασιν τῶν Ἕλληνικῶν πλοιαρίων· ή δὲ κακοπάθεια διηρκησε ἕξ μόνον ἡμέρας ἔως οὐ ἔξηλθον, μηδὲν ἔχοντες πλέον· ἐνταῦθα ὅμως ή ἔλλειψις τῶν ἀναγκαίων συνέβη τῶν μὲν πρὸ τεσσάρων μηνῶν, τῶν δὲ πρὸ πέντε, καὶ τῶν δὲ πρὸ ἕξ, ἑπτὰ, καὶ ὀκτὼ, ὥστε ἦτον ἀδύνατον νὰ ἐκτανθῇ παραπτέρω ή καρτερία τιν· πρὸς τούτοις τὸ ἐχθρικὸν πυροβολικὸν ἐπέφερε μεγάλην ζημίαν, καθότι ή έολὴ τῶν κανονιών, καὶ αἱ δόμεναι ῥιπτόμεναι κατὰ πετρῶν, διὰ τὸ νὰ εἶνε κατάλιθον τὸ Φρούριον, συνέτριβον τόσα τμήματα, ἀπερ πίπτοντα σφοδρῶς κατ' αὐθρώπων, θαυμάτονα πολλούς. Τοιαύτη ήν η περίστασις τῶν

ἀπόχλεισμένων, καθ' θν ἡ Φαββίερ ἐπεχείρησε τὰς συνθήκας· Γράφει λοιπὸν εἰς τὸν Αὐστριακὸν κυβερνήτην τοῦ ρηθέντος πλοίου αὕτω.

« Κύριε Κυβερνήτα!

Η φρουρὰ τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν σᾶς εὐχαριστεῖ διὰ τὸ κίνημα διοῦ ἔχαμετε. Δεχθεῖσα ἀπὸ τὸν Ἀρχιστράτηγον τὴν διαταγὴν νὰ παραδώσωμεν τὸ Φρούριον, ἀποφασίζομεν νὰ δεχθῇ τὴν μεσιτείαν, ἥτις καὶ ἐπροβλήθη. Η φρουρὰ πεπεισμένη ὅτι ἔκαιμε τὸ χρέος της, λογίζεται ὅτι δὲν θέλει λάβει ἄλλο, παρὰ συμφωνίας ἐντίμους· ἐὰν τὸ πρᾶγμα ἔχῃ ἄλλως, αὐτὴ ἥθελεν ἀκολουθήσῃ νὰ ὑπερασπισθῇ ὅσον τὰ περιστατικά τῆς ἥθελον τῆς τὸ συγγωρήσῃ. Εἴερετε Κύριε Κυβερνήτα, ὅτι δικοίων Λεβλάν, λοχαγὸς Δικρότου τῆς Χ. Α. Μ., εἶχε προσφέρη τὴν μεσολάθησίν του. Στοχαζόμεθα λοιπὸν συμφέρον νὰ σᾶς παρακαλέσωμεν νὰ λάβετε τὴν καλωσύνην, νὰ τὴν ἔξακολουθήσετε καὶ ὅτι εἶναι ὠφελιμώτατον ἀκόμη νὰ λάβουν μέρος εἰς αὐτὴν τὴν μεσολάθησιν καὶ οἱ Κυβερνήται τῶν τριῶν οἰκετέρων Δυνάμεων, Γαλλίας, Άγγλίας, καὶ Ἀουστρίας, οἵτινες εὑρίσκονται ἐδῶ πλησίον. Διὸ καὶ σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ λάβετε τὴν καλωσύνην νὰ τοῖς τὸ κοινοποιήσετε. Δαμάζανομεν τὴν τιμὴν νὰ σᾶς χαιρετήσωμεν.

Τῇ 18 Μαΐου 1827, Ἀκρόπολις».

Ἐδῶ δι Φαββίερ ἐπιστηρίζεται εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Ἀρχιστρατήγου, μὴ θέλων νὰ ἐνθυμηθῇ, ὅτι ἡ φρουρὰ τὴν ἀπέρρη· ψεν ἐπὶ Λεβλάν, ἀποκριθεῖσα τὴν γενναῖαν ἔκεινην ἀπόκρισιν.

Ο δὲ Αὐστριακὸς Κυβερνήτης ἀποκρίνεται. « Τὸ πρᾶγμα ἔχει ἀργηταν ἔως οὗ νὰ προσκληθῶσι καὶ αἱ ἄλλαι Δυνάμεις, ἀλλ' οὐδὲ δι Πασσᾶς τὸ δέχεται· ὑπόσχεται δῆμος ἡ Ἐξοχότης του νὰ δεχθῇ δι τι ἄλλο ζητήσετε. Σᾶς δῆμον δῆμος ἔγώ, δίδωντάς σας τὸν λόγον τῆς τιμῆς μου, ὅτι θέλετε ἔχει πᾶσαν ἀσφάλειαν εἰς τὴν ἔξοδόν σας, καὶ αὐτὸς ἔγώ ἔρχομαι ὡς δῆμος εἰς τὴν συνοδίαν σας, ἔως ὅτου νὰ ἐμβιβασθῆτε εἰς τὰ πλοῖα».

Τὸ εἰορμένον γράμμα γεγραμμένον εἰς Ἰταλικὴν γλῶσσαν δὲν μᾶς ἐδόθη νὰ τὸ ιδῶμεν· ἔγραψα δὲ ὡς ἡκουσα ἐκ στόματος τοῦ Γραμματέως τοῦ Φαββίερ.

· Ἀνταποκρίνεται δὲ ὁ Φαθβίερ. « Τὰ πνεύματα τῶν ἐδῶ Ἑλλήνων εἶναι διέφορα καὶ ὑποπτα. Οὕτε εἶναι ἀνάγκη νὰ παρευριθῶσι καὶ αἱ ἄλλαι δύο Δυνάμεις, ἢ τούλαχιστον ἡ μία ἀπὸ τὰς δύο· ἀλλέως ἡ φρουρὰ δὲν δέχεται συνθήκας ».

Τέλος ὁ Αύστριακός ἀναγκασμένος, ἢ διὰ νὰ εἰπῶ καλύτερα, ὁ Κιουταχῆς, παρέβησιάζει τὸ πρῶτον γράμμα τῆς φρουρᾶς πρὸς τὸν Δεριγνύν, διτὶς μετὰ χαρᾶς δέχεται τὴν πρόσκλησιν, καὶ γράφει τὰ ἀκόλουθα.

« Πρὸς τοὺς Ἀρχηγοὺς τῆς Ἀκροπόλεως.

Κύριοι!

Μολ ἔκοινοποιήθη μία γραφὴ γραμμένη εἰς τὸ ὄνομα τῶν Ἀρχηγῶν τῆς Ἀκροπόλεως, καὶ διὰ τῆς ὁποίας ζητεῖτε τὴν μεσολάθησιν τοῦ Γαλλικοῦ Κυβερνήτου. Κατὰ περίστασιν εὑρίσκομενος ἐδῶ, θέλω ἀναγκασθῆ κοντὰ εἰς τὴν ἔξοχότητά του τὸν Σερασκέρην νὰ ἀναφέρω ἵνα ἔξισασμόν,, διτὶς εἶναι ὠφέλιμος διὰ τὰ δύο μέρη. Εἶχω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς χαιρετήσω.

Προσθήκη — Ἐδῶ δὲν εἶναι κανὲν Ἀγγλικὸν πολεμικὸν πλοῖον.

Μαΐου 20 1827.

· *Ο Κυβερνήτης ΔΕΡΙΓΝΥΣ.*

Απάντησις.

« *Κύριε Κυβερνήτα!*

Η φρουρὰ τῆς Ἀκροπόλεως, σᾶς εὐχαριστεῖ κατὰ πολὺ Κύριε Κυβερνήτα, διὰ τὸν κόπον ὃποῦ ἐδωκες πρὸς δφελδς της. Μήν ἔχουσα τὸν κακιὸν ν' ἀποκριθῇ ἀπόψε λεπτομερῶς, θέλει τὸ κάμη αὔριον. Τέλος πάντων ἡ φρουρὰ λαμβάνει τὴν ἐλευθερίαν νὰ παρακαλέσῃ τὸν Κύριον Κυβερνήτην, ἀν τον δυνατὸν νὰ εἰδοποιήσῃ περὶ τούτου καὶ κανένα κυβερνήτην Ἀγγλον (α). αὕτη ἔχει τὴν τιμὴν νὰ παρέργησε τὸ σέβας της, καὶ νὰ παρακαλέσῃ τὸν Κύριον Κυβερνήτην διὰ νὰ στείλη αὔριον κἀνένα νὰ λάβῃ τὰ προβλήματά μας.

Κύριε Ναναρχε!

Κατὰ τὴν διαταγὴν τοῦ Ἀρχιστρατήγου μας Τζούρτζη, καὶ

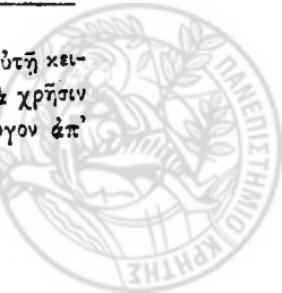
(α) Ο Φαθβίερ ἀναγκασμένος ἀπὸ στρατιώτας ζητεῖ Ἀγγλικὸν πολεμικὸν πλοῖον.

Ἐντελῶς ἐμπιστευμένοι εἰς τὴν μεσιτείαν, καὶ ἔγγύησιν ὅπου προσφέρετε, λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νὰ σᾶς δειλοποιήσωμεν, ὅτι εἴμεθα ἔτοιμοι νὰ ἔξελθωμεν ἀπ' αὐτὴν τὴν Ἀκρόπολιν μὲ ὅλην τὴν εἰς αὐτὴν φρουρὴν μὲ τὰς ἀκολούθους συμφωνίας. Α'. Ἡ φρουρὰ νὰ ἔξελθῃ μὲ ὅλην τὴν τελείαν τιμὴν μὲ τὰ ὅπλα καὶ πράγματά της, διὰ νὰ ἐμβαρκαρισθῇ εἰς τὸ παραθελάσσιον. Β'. Νὰ τραβεῖγθοῦν τὰ Τουρκικὰ στρατεύματα ἀπὸ τὰς θέσεις των εἰς τὸ Μενίδι, καὶ γὰρ ἀφήσῃ εἰς τὸ πυροβολικόν του διακοσίους. Γ'. Διὰ νὰ ἦναι πλέον ἀσφαλής ἡ φρουρὰ εἰς τὴν ἔξοδόν της, νὰ μᾶς δώσῃ ὁμήρους ἔκείνους ὅποιοι ἡμεῖς θέλομεν. Δ'. Νὰ μᾶς δώσῃ 60 ζῶα φορτηγὰ πρὸς μετακόμισιν τῶν ἀσθενῶν καὶ πληγωμένων. Ε'. Ὁσας ζωτροφίας (α) ἔχομεν, ἀν ἔχῃ εὐ-χαρίστησιν μὲ τὴν συμφωνίαν ὅποιοι θέλομεν κάμη νὰ τὰς κρατήσῃ, εἰ δὲ τούναντίον νὰ μᾶς δώσῃ τὰ ἀναγκαῖα ζῶα πρὸς μετακόμισιν αὐτῶν. Ζ'. Ὁ Κύριος Ναύαρχος Διέριγνυί θέλει λάβει ὅλα τὰ συμφέροντα μέτρα, ἐνῷ ἡ φρουρὰ ὅλη ἐμπιστεύονται εἰς αὐτὸν διὰ τοῦτο καὶ διότι ἡζεύρει ὅτι ἡ τιμὴ τοῦ Κυρίου Ναύαρχου καὶ τοῦ Γαλλικοῦ Ἐμποίου, τὸ ὅποιον παρρησιάζει, δὲν ἡμπορεῖ νὰ ὑποφέρῃ ὥστε ἡ συνθήκη νὰ λάβῃ τὴν παραμικροτέραν πείραξιν. Διὰ τὰ ἄνωθεν ἀρθρα ἀφίνομεν τὴν πληρεζουσιότητα εἰς τὴν ἔξοχότητά σας νὰ κάμη ὅπως γνωρίζει. Λαμβάνομεν τὴν τιμὴν Κύριε Ναύαρχε, νὰ σᾶς παρακαλέσωμεν, νὰ μᾶς πληροφορήσετε διὰ τὰ μέτρα ὅποιοι ἐλάβετε περὸ τῆς ἔκτελέσεως. ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ ἡμεθα μὲ τὴν πλέον Ἑ-ψηλὴν ὑπόληψιν.

Tῇ 21 Μαΐου 1827.

Ο Φαβένιερ δὲν ἥθελε νὰ προτείσῃ τὸ Ε'. ἀρθρον τούτων τῶν συνθηκῶν ἀλλὰ θιασμένος ἀπὸ τοὺς στρατιώτας γράφει μὲν, πέμπει δὲ κρυφίως ἀνθρωπόν του πρὸς τοὺς γραμματοφόρους, οἵ-

(α) Ἡν δὲ μόνον κριθῆ σεσητυῖα διὰ τὴν κόπρον τῶν ἐν αὐτῇ κειμένων, ήτις εἰς τὴν εἰσοδὸν τῶν ἔχθρῶν ἐπιβαλόντων χεῖρα διὰ χρῆσιν αὐτῆς, ἐπέφερε τὴν μεγαλητέραν ἀποφορὰν δυστῶίας, ὥστε ἔφευγον ἀπ' αὐτῆς κρατοῦντες τοὺς μυκτῆράς των.

τινες ἡσαν εἰς τὸν Ἀρείον Πάγον, καὶ λέγει· ὅτι τὸ Σῶμά του
δὲν ἔχει κριθάρι, καὶ περὶ τούτου τοῦ ἀρθροῦ ἀδιαφορεῖ.

'Απάρτησις.

«Κύριοι.

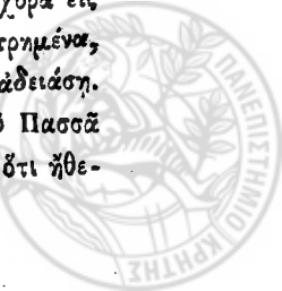
Ἡ Ἐξοχότης του δ 'Ρεσίτ Πασᾶς λαβὼν τὴν κοινοποίησιν
τῶν προβλημάτων ὃποῦ μοὶ ἔκαμψαν οἱ ἀρχηγοὶ τῆς Ἀκροπό-
λεως διὰ τὴν παράδοσιν τοῦ φρουρίου τῶν ἀθηνῶν, καὶ σεβόμε-
νος τὴν ἐδικήν μου μεσολάβησιν, καὶ ἔκεινην τοῦ Κυρίου
Κορνέρου Κυβερνήτου τοῦ Ἰμβρικοῦ τῆς ΚΒ Α. Μ. δέχεται
τὰς συνθήκας ὃποῦ φαίνονται εἰς τὰ ἀκόλουθα ἀρθρα, τὰ
ὅποιχ ἐσυμφώνησε μετ' ἐμοῦ, καὶ ἔγὼ τὰ περικλείω ἐνταῦθα
πρὸς πίστωσιν· ἔκαμψ δ, τι ἐκρέματο ἀπ' ἐμὲ, διὰ νὰ ἀπολαύ-
σω, ὥστε ἡ φρουρὴ νὰ εὔγη μὲ τὰ δηλα. Ἄλλ' δ Πασσᾶς δὲν
θέλει ἀπολύτως νὰ στέρεῃ εἰς τοῦτο, παρεκτὸς ἂν οἱ ἀθη-
ναῖοι δὲν ἐμβωσιν εἰς τὴν συνθήκην διὰ νὰ ἐξέλθωσιν ἐλεύ-
θεροι· δ, τι ἡμπόρεσσα νὰ κερδίσω, ἐστάθη τὸ νὰ ἀφήσω εἰς
τὴν ἐκλογὴν σας τὸ ἐκφραζόμενον τοῦ γ'. ἀρθρου. Καὶ τόσον
πιστεύω νὰ ἐκέρδισα δ, τι ἡμποροῦσα εὐλόγως νὰ ἐλπίζω.
Ἄροῦ τὰ πράγματα ἄλλαξαν μὲ τὸ ἀδείχσμα τοῦ Φαλη-
ρέως, καὶ δὲν ἡμπορῶ νὰ κάμω ἄλλο, παρὰ νὰ εἰπῶ εἰς τοὺς
Ἀρχηγοὺς νὰ παρατηρήσουν, δτι αἱ συνθήκαι ὃποῦ ἐδέσαμεν
τώρα, εἶναι καλήτεραι ἀπὸ τὰς πρώτας. Ήθελε μὲ λυπήσῃ
πολὺ, ἂν αἱ συνθήκαι δὲν σᾶς εὐχαρίστουν, ἐνῷ εἰς τὸν ἕδιον
καιρόν ἔχετε τὴν βεβαιότητα, δτι εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀπολαύ-
σετε καλητέρας. Εὐθὺς δποῦ οἱ Ἀρχηγοὶ ὑπογράψουν εἰς τὸ
ἔγκλειόμενον ἀντίγραφον, δτι δέχονται τὴν συνθήκην, ὁ Σε-
ρασκέρης θέλει τὴν στείλη εἰς τὸ Τουρκικὸν ὑπογεγραμμένην
καὶ έσυλωμένην (ἐσφραγισμένην) μὲ τὴν σφραγίδα του· καὶ ἔγὼ
θέλω μείνῃ παρών, ἔως εἰς τὴν τελείχν ἐκτέλεσιν, διὰ νὰ τὴν
ἀσφαλίσω δσον δύναμι.

**Τῇ 21 Μαΐου, 1827. Ἐκ τοῦ Στρατοπέδου τοῦ Σερασκέρη
·Ο Ναύαρχος ΔΕΡΙΓΝΥΙΣ.**

Ἐπονται τὰ ἀρθρα τῆς συνθήκης.

Ἀρθρ. A'. Οι Καπετάνοι καὶ στρατιώται τῆς Φρουρᾶς, δσοι

δὲν εἶναι Ἀθηναῖς, θέλουν ἐκβῆ μὲ τὰ δπλα, καὶ πράγματά των. Β'. Οἱ Ἀθηναῖς καὶ αἱ οἰκογένειαι Ἀθηναῖαι θέλουν ἐκβῆ χωρὶς δπλα, μὲ τὰ πράγματά των δικαὶας· καὶ θέλουν ὑπάγη εἰς τὰς οἰκίας των, καὶ εἰς τὰ χωρὶς των, ὅπου δὲ Πασσᾶς ὑπόσχεται νὰ τοὺς δώσῃ τὰ ὑποστατικά των, καὶ νὰ ἔγγυηθῇ τὴν ζωὴν καὶ ιδιοκτησίαν. Γ'. Ἐὰν οἱ Ἀρχηγοὶ τῆς Ἀκροπόλεως δὲν συμφωνήσουν νὰ δεχθοῦν τὰ δύο πρῶτα ἀρθρά, δὲ Πασσᾶς στέργει νὰ βάλῃ εἰς τὸν τόπον τὰ ἀκόλουθα· καὶ ἡ φρουρὴ ἀς ἐκλέξῃ ὅποιον θελήσει. Δ'. (δἰς) Οἱ Ἀρχηγοὶ δποῦ ὑπέγραψαν τὸ γράμμα ἐννέα τὸν φριθμὸν, θέλουν ἐκβῆ μὲ τὰ δπλα καὶ πράγματά των, καὶ δὲ καθεῖς ἐξ αὐτῶν θέλει ἔχῃ 15 ἀνθρώπους παρομοίως ὠπλισμένους. Οἱ ἄλλοι στρατιῶται θέλουν ἐκβῆ χωρὶς δπλα, καὶ ὅλα τὰ ἀτομα κάθε ἡλικίας καὶ γένους Ἀθηναίων καὶ ἄλλων, θέλουν ὑπάγη ἐλευθέρως διὰ νὰ ἐμβαρκησθοῦν μὲ δλα τὰ πράγματά των. Δ'. Όλοι οἱ θέλωμανοι κάθε ἡλικίας καὶ γένους ὅποιοι εὑρίσκονται εἰς τὸ Φρούριον θέλει σταλῶσιν εἰς τὸν Πασσᾶν. Ε'. Ο τόπος, δοτὶς χωρίζει τὸ Φρούριον ἀπὸ τὸ Ἀκρωτήριον Κωλιάς, θέλει μείνη ἀδειον ἀπὸ τὰ Τουρκικὰ στρατεύματα, ἐκτὸς τοῦ Φιλοπάππου δποῦ θέλουν εἶναι. Ζ'. Τρεῖς ἀξιωματικοὶ Γάλλοι καὶ Αὐστριακοί, καὶ τρεῖς τοῦ Πασσᾶ, ἐξ ὧν δὲ Καρτάνγας, δὲ Τζοχαντάραγας, δὲ Βοϊβόνδας Σαλήγη Μπεῖς θέλουν συντροφεύσῃ τὴν κολώναν (στήχον) ἔως εἰς τὸν τόπον τοῦ ἐμβαρκαρίσματος. Ζ'. Έξῆντα ἀλογα θέλει δώσῃ δὲ Πασσᾶς διὰ τὴν μετακόμισιν τῶν ἀσθενῶν καὶ πληγωμένων. Η'. Τὸ Φρούριον θέλει παραδοθῆ εἰς τὴν κατάστασιν ὅποιοι εὑρίσκονται μὲ τὴν πυροβολικὴν, πολεμεφόδια, καὶ τροφὰς ὅποιοι ἔχει μέσα. Θ'. Ο Πασσᾶς ἵζεύρων δοτὶ ἡμέρει νὰ εὑρίσκωνται ὑπόνομοι γεμισμέναι, θέλει στείλῃ τρία ὑποκείμενα ἐμπιστευμένα του, τὰ δποῖα θέλουν τὰ δεχθῆ, εὐθὺς δποῦ δεχθοῦν τὴν συνθήκην. Ι'. Αὐτὰ τὰ τρία ὑποκείμενα ἐπιειδὴ καὶ οἱ Ἑλληνες ἡμποροῦν νὰ στοχασθοῦν ὡς ἐνέχυρα εἰς τὰς χειράς των, θέλουν δώσῃ καὶ αὐτοὶ ἄλλα τρία μετρημένα, τὰ δποῖα θέλουν δοθῆ δπισω, εὐθὺς δποῦ τὸ Φρούριον ἀδειάσῃ. ΙΑ. Έὰν τύχῃ καὶ τὰ ἐμπιστευμένα ὑποκείμενα τοῦ Πασσᾶ δποῦ θὰ ἐμβωσι μέσα εἰς τὸ Φρούριον παρατηρήσουν, δοτὶ ἥθε-

λεν εύρεθοῦν κάποιαι ζημίαι γενόμεναι εἰς τὰς πηγὰς, τότε αὐτὴ ή συνθήκη θέλει ἀναιρεθῆ. IB'. Εὔθυνς δύο δεχθοῦν τὴν συνθήκην θέλουν συμφωνήσῃ διὰ τὴν ὥραν, εἰς ἣν ἔχει νὰ ἀρχίσῃ η ἐκτέλεσις.

Ο Ναύαρχος ΔΕΡΕΓΝΥΙ.

Ό καθεὶς ἀς κάμη τὴν κέισιν του ἐπὶ τοῦ γράμματος τοῦ Δερεγνυοῦ ἀς ίδη τὸν τρόπον δν μετέργεται διὰ νὰ διάση τοὺς ἀποκλεισμένους νὰ στέρζουν εἰς συνθήκας, ὅποιαιδήποτε ἡθελον εἶναι· ἡθέλησε καὶ δ Κιουταχῆς νὰ βάλῃ τὴν διχόνιαν μεταξὺ τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν ἄλλων· ἀλλὰ τοῦτο ἀν δὲν τὸ ἀπαντοῦσεν αὐτὸς, ἡθελε τῷ ἀποδῆ ἐναντίον τοῦ σκοποῦ του, καὶ ἡθέλε ματαιωθῆ ἡ μεσιτεία τοῦ Δερεγνυοῦ.

Ἀπόκρισις τῆς Φρουρᾶς.

«Κύριε Ναύαρχε!

«'Η Φρουρὰ τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν γνωρίζει, καθὼς λέγετε, δτι αἱ συμφωνίαι ὅποῦ παρρήσιαζονται διὰ τὴν συνθήκην εἶναι ὡφελιμώτεραι ἀπὸ ἐκείνας ὅποῦ ἐπαρρήσιασεν δ Κ. Δεξιλάν, μ' ὅλον δτι αἱ περιστάσεις μας εἶναι αἱ ἵδιαι. Αὕτη η Φρουρὰ γνωρίζει πόσον ζῆλον λαμβάνετε δι' αὐτὴν, καὶ σᾶς ἐκφράζει περὶ τούτου δῆλην τὴν εὐχαρίστησιν. Μία συμφωνία μας παρρήσιαζει, Κύριε Ναύαρχε, ἐν ἐμπόδιον ἀδιάβατον δὲν ἡμιπροῦμεν ἡμεῖς νὰ χωρίσωμεν τὴν τύχην μας ἀπ' ἐκείνην τῶν Ἀθηναίων. Μὲ τοῦτο ἡθελε λείψωμεν ἀπὸ τὰ γρήν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τῆς τιμῆς. Ἐὰν οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τὴν ἐλευθέρωσίν των (α) θέλησουν νὰ ἐπιστρέψουν διὰ νὰ χαροῦν τὰ καλὰ ὅποῦ τοῖς προσφέρετε, εἶναι κύριοι· καὶ δ σκοπὸς θέλει τελειώσει καλήτερα οὕτω. Νὰ τοὺς ἀφήσωμεν ὅμως ἡμεῖς, χωρὶς αὐτοὺς νὰ θελήσουν, τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀδύνατον· δσον διὰ τὰ δπλα δποῦ ζητεῖ νὰ μας ἀφαιρέσῃ, ἡμεῖς Κύριε Ναύαρχε, δὲν ἡμιπροῦμεν νὰ τὰ ἀφήσωμεν. Καπιτάνοι καὶ στρατιῶται, φρουρᾶ, καὶ Ἀθηναῖοι θέλομεν δοκιμάσῃ τὴν αὐτὴν τύχην· καὶ ἵσως διὰ νὰ ἀποφύγῃ κάνεν συμβεβηκὸς ὅποῦ ἡμιπορεῖ ἀκουσίως νὰ

(α) Ο Κ. Φαῦνιέρ γράφει ἐλευθέρωσιν ἀντὶ ἔξοδου...

Ελάψη τὴν τιμὴν τοῦ Σερασκέρη, εἶναι συμφερώτερον ἡ Φρουρά νὰ εἶναι ὡπλισμένη. Ἰζεύρετε Κ. Ναύαρχε, δτὶ μόνη ἡ διαταγὴ τοῦ Ἀρχιστρατήγου Τζούρτζη μᾶς παρακανεῖ νὰ δώσωμεν αὐτὸ τὸ Φρούριον ἀν δυως ἀπαιτοῦν ἀπὸ ἡμᾶς συμφωνίας ἀτίμους, ἔχομεν τοὺς τρόπους νὰ μακρύνωμεν τὴν ὑπεράσπισιν μας πλέον διεξοδικὸν καιρὸν, ἵσως ἀφ' δτὶ δ Σερασκέρης στοχάζεται— Ἐπιθυμοῦμεν δτὶ μὲ τοὺς τρεῖς Όθωμανοὺς ἀξιωματικοὺς ὃποις μᾶς σημειοῦτε, νὰ εἶναι καὶ δ Βελικογιάτζας, καὶ δ λιούλιαγας Τζαπάρης, καὶ Μουσταφάγας Γκέκας Σουγκαρίνης. Σᾶς παρακαλοῦμεν καθὼς σᾶς εἴπαμεν καὶ χθές, αἱ θέσεις νὰ εἶναι ἀδειαί.

Τῇ 23 Μαΐου 1827 »

Ἀπόκρισις.

Μετὰ τὴν χθεσινὴν σας ἐπιστολὴν καὶ τὰς ἔκφράσεις τῆς ἐμπιστοσύνης ὃποις μοὶ διευθύνετε τελειόνοντες, μετεχειρίσθην ὅλα τὰ δυνατά μου διὰ νὰ σᾶς κάμω τὰς πλέον ὠφελίμους συμφωνίας· ἀπέλαυσα ἀλληλοδιαδόχως ἀπὸ τὸν Πασσᾶν τὰ δπλα δι' ὅλους τοὺς ἀρχηγοὺς, ἐπειτα πέντε δέκα καὶ δεκαπέντε ἀνθρώπους ὡπλισμένους διὰ κάθε Ἀρχηγόν. Λαμβάνων τὴν ἐπιστολὴν σας σήμερον τὸ πρωὶ ἔβαλκ νέκ δυνατά. Ο Πασσᾶς δίδει τὰ ἐνέγυρα ὃποις σημειεῖτε, ἀλλ' εἶναι ἀποφασισμένος νὰ μὴν ἀφήσῃ τὰ δπλα εἰς ὅλην τὴν Φρουράν· δὲν τὸ θέλει, ἀλλ' οὕτε ἡμπορεῖ νὰ τὸ κάμῃ, καὶ θέλει νὰ περιμένῃ τὰς ἀμοιβὰς τοῦ καιροῦ — Εγὼ ἀρίνω τὸ Στρατόπεδον χωρὶς ἐλπίδα τοῦ νὰ ἴδω ν' ἀλλάξῃ ἢ ἀπόφασίς του· καὶ μὲ τὴν λύπην τοῦ δτὶ ἡμπόρεσα νὰ σᾶς ὠφελήσω εἰς ἓνα συμβολικόν, δστὶς ἀναφορικῶς πρὸς ἐμὲ ἡμπορεῖ νὰ εἶναι πολὺ τρυφερὸς (Δελικάτος) — Φοβηθῆτε (καὶ πρέπεις νὰ σᾶς τὸ εἰπῶ τελειώνων) δτὶ αἱ πολὺ μεγάλαι φιλαυτίαι σας μὴ σᾶς φέρουν ἵσως εἰς τὴν περίστασιν διὰ νὰ μὴν ἀπολάσετε πλέον κάμψιαν συνθήκην. (α) Εἶχω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς χαιρετήσω. ·Ο 'Αντιναύαρχος ΔΕΡΙΓΝΥΙ.

(α) 'Η τελευταία περίοδος αὗτη ὁμοιάζει τρόπον τινὰ τὴν τελευταίαν περίοδον τῆς πρὸς τοὺς Ἰωαννίτας προσταγῆς τοῦ Σουλτάνου Μουράτη περὶ παραδόσεως τοῦ Φρουρίου των τῷ 1431. ἔχει δὲ οὕτως. « Προσέξατε μήπως ἀποβάλλοντες τὸ ζήτημά μου δὲν ἔχετε πλέον οὐδὲ καιρὸν νὰ μετανοήσετε». (εδ. Ιστορ. 'Ηπείρου Πουχοβίλα τόμ. 6. ἔκδ. 4.)

Μὲ τὸν ἐπιφέροντα τὸ ἄνωθεν μηνύει, ὅτι θιάζεται ν' ἀναγωρήσῃ διότι ἔχει εἰς τὴν Φρεγάταν τὸν ἀδελφὸν τοῦ παρὰ τῇ Πόρτᾳ Πρέσβεως τῆς Γαλλίας, καὶ ὑστερὸν δὲν θὰ τὸν εὕρωμεν. Οὐχὶ ὀλίγον ὄμως καὶ εἰς τὸ γράμμα του μᾶς φοβίζει. Περὶ τὸ δειλινὸν ἔρχεται προσωπικῶς ὁ αὐτὸς Δεριγνῆς εἰς τὴν Ἀχρόπολιν συνωδευμένος καὶ ἀπὸ τὸν γραμματέα τοῦ Κιουταχῆ Ἐμμανουὴλ καὶ διὰ στόματος συμβιβάζουν τὰς συνθήκας τὰς τελευταίας, ἀφοῦ ἐνέκρινεν ὁ κύριος Φαββιέρος γὰρ ἀφήσῃ τινὰς οἰκογενείας εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ ἔχθροῦ ἐπὶ λόγῳ ν' ἀκουσθῆ, ὅτι οἱ κάτοικοι πολῖται Ἀθηναῖοι ἐπροσκύνησαν. Οὐ ἔχθρος εὐχαριστεῖται εἰς πεντέξ οἰκογενείας, ἀλλ' ὁ Φαββιέρος ἐφιλοτιμεῖτο νὰ τῷ δώσῃ περισσοτέρα; καὶ μὲν φυλακὴν αὐστηρὸν ἐπρόσεγε νὰ μὴ φύγῃ κάμμισα γυνὴ χήρα ἢ ὄρφανὸν παιδίον τὴν τρομερὰν ὅψιν τοῦ ἔχθροῦ. Μόλον τοῦτο γάρις εἰς τὴν τυφλότητα τῶν Τούρκων, εἰς τὴν ἔξιδον τῶν πολλῶν συνηκολούθησαν καὶ τινες ψυχαὶ τῶν ἐγκαταλειμμένων. Πρότερον ὁ καλὸς Φαββιέρος ἐλεγε, συμφέρει νὰ κάμωμεν συνθήκας διὰ νὰ σώσωμεν τὰ ἀδύνατα μέλη, τὰ γυναικόπαιδα. τώρα δὲ λέγει, συμφέρει ν' ἀφίσωμεν μερικὰς ψυχὰς διὰ νὰ σώσωμεν τὴν Φρουράν. Δάκρυα ποταμοῦδὸν ἔχύοντο ἀπὸ τὰς δυστυχεῖς γυναικας καὶ παιδία, κλαίοντα τὴν δουλείαν των, καὶ τὴν μετὰ Τούρκων ζωήν των.

Τέλος ἀφοῦ κατώρθωσεν ὁ Δεριγνὺς διὰ τῆς παρουσίας του τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἐμβάσματός του, ἀναγωρεῖ. Καὶ τὴν ἀκδλούθινην ἡμέραν καταστρώνει τὰ ἄρθρα τῆς συνθήκης δὲ Ἀρχηγὸς Φαββιέρος, καὶ μὲν γράμμα του ἴδιαίτερον τὰ ἀποσέλλει πρὸς τὸν μεσολαβητὴν Δεριγνύν· εἰς τὸ γράμμα του ἐλεγεν, ὅτι σήμερον εἴμεθα ἔτοιμοι νὰ ἔξελθωμεν εἰς τὰς 5 θέπτα ὥρας τῆς ἡμέρας.

Ίδου δὲ τὰ ἄρθρα τῆς συνθήκης τὰ ἐπικυρωθέντα καὶ ὑπογεγραμμένα ὑπὸ τοῦ Κιουταχῆ.

Ἄρθρ. Α'. Όλα τὰ στρατεύματα τῆς Φρουρᾶς θέλουν ἐκβῆ μὲ τὰ ὅπλα καὶ πράγματά των. Β'. Όλαι αἱ οἰκογένειαι Ἀθηναῖαι (α) θέλουν ἐκβῆ χωρὶς ὅπλα, μὲ τὰ πράγματά των ὄμως,

(α) "Ολοι ἐκβῆκαν μὲ τὰ ὅπλα ἐκτὸς 25 ψυχῶν ἀδυνάτων γυναικῶν,

καὶ θέλουν ὑπάγει εἰς τὰ σπηταῖα των καὶ χωρία των, δποι τοὺς ὑπόστρυχοι νὰ δάσω τὰς ιδιοκτησίας των, ὅμοι καὶ τὴν ἀσφάλειαν τῆς ζωῆς των, τιμῆς των, καὶ ὑπαρχόντων των. Καὶ ἐπειδὴ μεταξύ αὐτῶν τῶν οἰκογενειῶν εὑρίσκονται χῆραι, καὶ ἀνήλικα παιδία χωρίς τοὺς πατέρες των, ὑπόσχομαι καὶ δι' αὐτὰ ἵνα προστατευθῶσι, καὶ δοῦῃ ἐκ μέρους μας τὸ ἀναγκαῖον Ταγῆνί των. Γ'. Όλοι οἱ Μουσουλμάνοι κάθε ήλικίας καὶ γένους, οἵτινες εὑρίσκονται εἰς Ἀκρόπολιν, θέλουν δοθῆ εἰς τὰς χειράς μας. Δ'. Ο τόπος δλος, ἔκτος τοῦ Χαβαλὲ θέλει εἶναι εὔκαιρος ἀπὸ στρατεύματά μας, ἔως εἰς τὸ ἀκροθαλάσσιον τῶν Τριῶν Πύργων. Ε'. Τρεῖς τῶν ἀξιωματικῶν μας, οἱ λεγόμενοι Γεντικλίδες μας, ἐξ ὧν εἶναι ὁ Καφτάναγας, ὁ Τζοχαντάραγας, καὶ Σαλήγγυπτες, δμοῦ μὲν ἄλλους τρεῖς Ἀργηγοὺς Ἀλεχνούς, δοτμένοι ὡς ἐνέχυρα εἰς χειράς των, θέλουν συνοδεύσῃ τὰ σρατεύματά των, ἔως εἰς τὸν τόπον του ἐμβαρκαρίσματος, δποι θέλει παρευρεθῶσιν ἔως εἰς τὸ ἐντελὲς ἐμβαρκάρισμα. ΣΤ. Διὰ τὴν μετακόμισιν τῶν ἀσθενῶν καὶ πληγωμένων θέλουν δοθῶσιν ἐκ μέρους μας ἐξῆντα δλογχ. Ζ'. Ἡ Ἀκρόπολις θέλει μᾶς παραδοθῆ εἰς τὸν τρόπον καὶ εἰς τὴν κατάστασιν δποῦ εὑρίσκεται. δηλ. μὲ τὰ πολεμερόδια, πυροβολικά, καὶ τροφάς δποῦ ἡμιποροῦν νὰ εὑρίσκωνται εἰς αὐτήν. Η. Θέλει σταλθῶσιν ἐκ μέρους μας εἰς Ἀκρόπολικ ἐμπιστευμένοι τρεῖς ἀνθρώποις διὰ νὰ περιεργασθῶσιν ἀν ἦναι ὑπόνομοι, ὡς ἀκούσαμεν, καὶ τοῦτο θέλει γένει ὅταν ὑπογραψῶσιν αἱ συμφωνίαι ἐκ μέρους των. Θ'. Αὐτοὶ λοιπὸν οἱ τρεῖς ἀνθρώποι, ἐπειδὴ θέλουν λογισθῆ ὡς ἐνέχυρα εἰς τὰς χειράς των, θέλει δοθῶσιν ἐκ μέρους των εἰς ἀνταλλαγὴν τρία ἀριθμημένα ὑποκείμενα, τὰ δποῖα θέλει ἀποδοθῶσιν εὐθὺς δποῦ ἀδειασθῆ ἡ Ἀκρόπολις. Ι. Ἐὰν οἱ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ἀποσταλέντες τρεῖς ἀνθρώποις θελαν ἴδωσι κάμμιν θλάβην γενομένην μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τῶν συνθηκῶν, ἢ εἰς τὰς πηγὰς, ἢ εἰς τὸν Πύργον, ἢ εἰς ἄλλα μέρη τῆς Ἀ-

παιδίων, καὶ διὸ τριῶν ἀνδρῶν γερόντων, οἵτινες ἔμεναν εἰς τὴν Πόλιν καὶ ὑφελγήθησαν πολὺ. Τὸ ἀρθρὸν τοῦτο ἐγένετο δι' ἐπίδειξιν Τουρκικῆς φιλαυτίας.

χροπόλεως, θέλει αὐχυρωθώσιν αἱ συνθήκαι. IA'. καὶ τελευταῖον θέλει διορισθῆ μία ὥρα διὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐκτελέσεως κατὰ τὴν ἔξοδον.

Αὐτὰ λοιπὸν τὰ ἔνδεκα ἅρθρα ὑπόσχομαι μεθ' ὅρου νὰ φυλαχθῶσιν ἀπαρασταλεύτως χωρὶς νὰ γένη διαφορετικὰ ἐξ ἀποφάσεως.

Τῇ 24 Μαΐου 1827.

Βεζύρης Μεχμέτ Ρεσίτ Πασσᾶς
Πληρεξούσιος Ἀρχιστρ. κτλ.

Οὗτω δὲ ἔξερχόμεθα τοῦ φρουρίου ὁδεύοντες τὴν πρὸς τὸ ἀκρωτήριον Κωλιάς (1), δῆν ἀποπλεύσαντες ἐπὶ πλοίων τῶν μεσολαβησάν των εἰς τὴν ἔξοδόν μας, ἀπέβημεν εἰς Σαλαμῖνα, ὃπου ὁ Φαββίερ ὑπεδέχθη μετ' εὐφημίας παρὰ τῶν γυναικῶν, δσῶν οἱ ἄνδρες καὶ παιδες ἦσαν ἐν τῷ φρουρῷ δύοις καὶ οἱ ἐν Αἴγινῃ Ἀθηναῖοι ἀπεκάλουν τὸν Φαββίέρον σωτῆρα τῶν ἀποκλεισμένων, ἀλλὰ καὶ ἔκεινοι οἱ ἐν τῷ φρουρῷ δυσαρεστηθέντες εἰς τὰς συνθήκας, ἀπέδιմον εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν φιλέλληνα Συνταγματάρχην Φαββίερ, ἐξ ὧν εἰς καὶ ὁ τὰ παρόντα συγγράφων. Τοῦτον τὸν Ἄνδρα ἀς εὐγνωμονοῦν δλοι οἱ περιηγηταὶ τῶν Ἀθηνῶν, δσοι λαμβάνουσι τέρψιν καὶ εὐχαρίστησιν εἰς θεωρίαν τῶν ἀρχαίων τῆς Ἀκροπόλεως· αἱ ἐνταῦθα ὥραιαι ἀρχατότητες ἐξ ἀποφάσεως ἥθελον καταστραφῆ διὰ τῶν ἐτοιμασμένων ὑπονόμων, ἀν δὲν ἥθελεν ἐνεργήσῃ καὶ κατορθώσῃ ὁ Φαββίερ τὰς συνθήκας. Καὶ ἐκτὸς τούτου οἱ πλειότεροι τῶν ἀποκλεισμένων ἥθελον ἀπολεσθῆ εἰς τὴν ἔξοδόν των· διότι οἱ Ἐλληνες δὲν ἥθελον κάμη ποτὲ συνθήκας, ἀλλ' οὔτε ἥτον τοῦτο δυνατὸν νὰ κατορθωθῇ, ἐνῷ καὶ εἰς τὴν τελευταίαν ἥμέραν καθ' ἓν ἐγίνετο ἡ ἔξοδός μας, τινὲς ἀνέπεμπον ἀπὸ τῶν ἐπάλεων λοιδορίας καὶ ὑβρισίας κατὰ τοῦ Κιουταχῆ, τοῦ Μωάμεθ, καὶ τοῦ Σουλτάνου, ὡστε γελάσας τὸν Σαρδώνιον γέλωτα, ἀνεπόλητα κατὰ νοῦν τὰς κατὰ Σύλλα ὕβρεις τῶν Ἀθηναίων ἐν τῇ τότε πολιορκίᾳ.

Ωτι δὲ οἱ ἀποκλεισμένοι· ἐν τῇ Ἀκροπόλει τῶν Ἀθηνῶν ἔξεπλήρωσαν τὸ χρέος των μὲ πλήρη πατριωτισμὸν, ἐκτὸς τῶν μέχρι τοῦδε ιστορηθέντων ἀποχρώντως συνιστώντων αὐτούς,

οὐχ' ἡττον διομολογεῖ τὴν ἀλήθειαν ταύτην καὶ ἡ πότε Κυνέρη-
νησις τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὸ Ἐθνος ὄλοκληρον διὰ τῆς ἐν Τροιζῆνι
Γ'. Ἐθνικῆς Συνελεύσεώς του· καὶ ἡ μὲν Κυνέρηνησις διακηρύ-
τει ταῦτα.

»Πρὸς τὴν Σεβαστὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν.

«Ἀφοῦ μετὰ τὴν θλιβερὰν ἔκείνην πρὸ τῆς Ἀκροπόλεως
ἡ συμβάσαν ἀποτυχίαν τῶν ἡμετέρων διεδόθη πανταχοῦ ἢ ἀ-
λ πελπισία, ὁ Α' Στόλαρχος ἔκρινεν ἀναγκαῖον ν' ἀποτανθῆ
ἡ πρὸς τὸν Διοικητὴν τῆς Γαλλικῆς Ναυτικῆς Μοίρας, παρα-
δο καλῶν αὐτὸν νὰ λάβῃ ἀπόπειραν ἀνταποκρίσεως μετὰ τοῦ
»Κιονιταχῆ ὑπὲρ τῶν ἐν Ἀκροπόλει ἀποκλεισμένων, ὃ δὲ Κιον-
»ταχῆς ἐπρόβαλε συνθήκας, διοῖαι εἰς τὸ ἐσώκλειστον ἀντί-
»γραφον τῆς μεταφράσεως φάνονται. Ἀλλ' οἱ ἀνδρεῖοι ὑπερα-
»σπισταὶ τῆς Ἀκροπόλεως, ἀπορρίψαντες τοιαύτας χαμερπετεῖς
»συνθήκας, ἀπεκρίθησαν πρὸς τὸν μεσίτην Γάλλον δι' ἐπιστο-
»λῆς, ἀξίας τῷ ὅντι ἐλευθέρων ἀνδρῶν, τῆς διοίας ἀντίγρα-
»φον ἐγκλείεται ἐνταῦθα. Ἀφοῦ ὁ ἐχθρὸς ἔμαθε τοιαύτην ἡ-
»ρωϊκὴν καρτερίαν τῶν ἡμετέρων, ἀρχισε νὰ βάλλῃ ἀδιακό-
»πως μὲ βόμβας τὴν Ἀκρόπολιν, καὶ τοῦτο ἡκολούθησε καθ'
»ὅλον τὸ διάστημα τῆς νυκτὸς τοῦ Σαββάτου πρὸς τὴν Κυ-
»ριακήν. »

Ἐν Πόρῳ, τῇ 2 Μαΐου 1827.

Ἐπιτροπή. »

Ἀναγνωσθεῖσα δὲ ἡ ἀναφορὰ αὗτη τῆς Κυνέρηνησεως ἐνώπιον
τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως ἐν τῇ λή. Συνεδριάσει αὐτῆς, καὶ κατὰ
συνέπειαν αἱ ἀναφοραὶ τῶν Πληρεζουσίων Ἀναστασίου Αιδωρί-
κη καὶ Σπυρίδωνος Σκούφου, ὑπὲρ τῆς Φρουρᾶς τῆς Ἀκροπό-
λεως, ἐνεκρίθησαν παμψηφεῖ. Ἡ Συνέλευσις δὲ ἐξέδωκε προλα-
βούσα τὸ ΙΑ'. τοῦτο ψήφισμα.

η Θεωροῦσα δτι τὸ Ἑλληνικὸν Ἐθνος δρείλει εὐγνωμοσύνην
εἰς τὴν ἀξίαν ἀθανασίας καὶ δόξης Φρουρὰν τῆς Ἀκροπόλεως
τῶν Ἀθηνῶν διὰ τὴν πατριωτικὴν καρτερίαν καὶ διὰ τὰ ἀξία
τοῦ Ἐθνους φρονήματα, ἡ ἐδειξεν ὑπερασπιζομένη τὴν Ἀ-
κρόπολιν.

· ο Θεωροῦσά ὅτις κατ' ὄρειλὴν δικαιοσύνης ὄφείλει νὰ πιριθάλψῃ τὰς χήρας καὶ τὰ ὄρφανὰ τῶν ἐνδόξως πεσόντων καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς πολιορκίας αὐτῆς.

Ψηφίζει.

Α'. Προσδιορίζεται: ἀνταγωνίθη γῆς καὶ ἐλαῖῶν, ἐκ τοῦ ἐλαιῶνος τοῦ ἐν τῇ περιοχῇ τῶν Ἀθηνῶν πρὸς ἀπαντας τοὺς πολιορκημένους ὅσοι ἀθλήσουν ἄχρι τέλους εἰς τὴν Ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηνῶν, εἰς τὰς οἰκογενεῖας τῶν ὑπὲρ αὐτῆς θυντωθέντων, καὶ εἰς τοὺς πεζοὺς, ὅσοι διεκινδύνευσαν διακομίζοντες εἰδήσεις.

Β'. ‘Η ἀνταμοιβὴ θέλει γένη κατ' ἵστην ἀναλογίαν πρὸς ἀπαντας, τὸ δὲ μέτρον καὶ ποσὸν τῆς γῆς καὶ τῶν ἐλαιῶν θέλει ἀποφασισθῆ παρὰ τοῦ Βουλευτικοῦ Σώματος.

Γ'. Τὸ παρὸν ψήφισμα θέλει καταγρηθῆ εἰς τὸν Κώδικα τῶν ψηφισμάτων.

Ἐξεδόθη τῇ 8 Απριλίου 1827 π.

Μέλη δὲ τῆς Συνελεύσεως ταύτης ἐκ μέρους τῆς Ἀττικῆς ἦσαν ὁ Ἰω. Βλάχος καὶ ὁ Στάμος Σεραρέμης ἢ ἀποστολὴ τοῦ τελευταίου ἀπὸ τῆς Ἀκροπόλεως, ὡς ἐρχέθη ἐν τοῖς προηγουμένοις, συνετέλεσεν οὐκ ὀλίγον καὶ παρὰ τῇ Κυθερήσει καὶ παρὰ τῇ Ἔθνοσυνελεύσει. Μόλον τοῦτο καὶ αὐτὸς ἀγωνιστὴς ὃν καὶ μὲ δικαιώματα τοιαῦτα, ἀμηχανεῖ παρηγκωνισμένος ὑπὸ τὸ έρός πολυανθρώπου οἰκογενείας.

(1) ἐπειδὴ δὲ ἐκ Βρέμης Γερμανὸς Ἐνρίκος Οὐλερίγος, δὲ Ἑλθὼν εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ τῆς συνοδίας τῆς Ἀντιθεσιτικῆς, νέος πεπαιδευμένος, καὶ καλῆς ἀνατροφῆς, τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης κάτοχος, ἀφοῦ ἐμελέτησε περὶ τῶν λιμένων τῶν Ἀθηνῶν τρία δῆλα ἔτη, ἐξέδωκε περὶ αὐτῶν διατριβὴν, δι' ἣς μετέθετε τοὺς λιμένας κατὰ τὴν γνώμην τοῦ, παραχωρεῖσις εἰς τοῦτο ἀπὸ τοῦ Στράτωνος τὸ ὑπερόγραφον περὶ τῆς Ἀκρας Κωλιάδος, ἀναφέροντος αὐτὴν μετὰ τοὺς παραλίους δήμους τῆς νοτείας χώρας τῶν Ἀθηνῶν. Ἀναγνώσαντες δὲ ἡμεῖς τὴν διατριβὴν ταύτην, ἐπέστημεν παραχωτίκα εἰς τὴν φύσιν τῶν θέσεων καὶ ιδίντες ὅτι

δ δύτικός ἀνεμος ἀπὸ Σαλαμίνος τὰ συντρίμματα τῶν πλοίων δὲν φέρει κατ' οὐδένα τρόπου εἰς τὴν παραλίαν τοῦ ἁγίου Κοσμᾶ, ὅτις εἶνε ὁ παλαιὸς δῆμος Ἀλιμοῦς, (α) ἐπεχειρήσαμεν τὴν ἀνασκευὴν, ὅτις εἶνε ἡ ἐπομένη, δημοσίευθεῖσα διὰ τοῦ ὑπὸ ἀριθ- 427 φύλλου τῆς ἐφημερίδος ὁ Αἰών. Ἄμα δὲ ἀνέγνωσεν αὐτὴν ὁ μακαρίτης Οὐλερίχος, ἔδραμε πρὸς τὸ Φάληρον καὶ τὴν Κωλιάδα, καὶ παρατηρήσας ἴδιοις ὅμμασι, καὶ πληροφορθεὶς ἀπὸ τοὺς αὐτόθι παρευρθέντας θαλασσινοὺς ὅτι τὰ ἐκ Σαλαμίνος φερόμενα εἶναι τῶν ἀδυνάτων νὰ ἕρθωσιν εἰς τὸν ἄγιον Κοσμᾶν, ἔμεινεν ὥστε ἐμβρόστητος, καὶ φιλότιμος ὧν ἐλυπήθη κατάκαρδα.

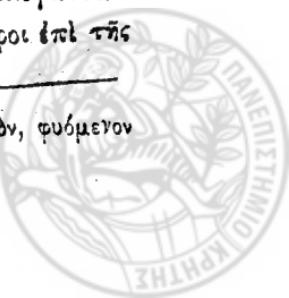
'Ανασκευὴ τῶν Οὐλεριχείων λιμέρων Ἀθηνῶν.

'Αναγινώσκων τὴν διατριβὴν τοῦ Κ. Οὐλερίχου «Οἱ λιμένες καὶ τὰ Μακρὰ τείχη τῶν Ἀθηνῶν ή, ἐπέστην εἰς τὴν παροῦσαν διάταξιν» «Οἱ, τι ἄρχει ο Γόρδων εἰς τὴν Ἰστορίαν τῆς (Ἐλληνικῆς) Ἐπαναστάσεως, ὁ Σουρμελῆς εἰς τὴν Ἰστορίαν τῶν Ἀθηνῶν, καὶ οἱ λοιποὶ ὄνομάζουσι Κωλιάδα ἄκραν, πρέπει νὰ ὄνομασθῇ Φάληρον· διὰ τοῦτο ὁνομάζουσι Φάληρον, πρέπει νὰ ὄνομασθῇ Μουνυχίαν (Ιδε Εύρωπ. Ἐραν. Φυλλάδ. Ζ. Τόμ. Α'. Φεβρ. 1843). καὶ ἐν τῷ τέλει τῆς διατριβῆς «Ἡ Κωλιάς ἄκρα εἶναι ὁ νῦν λεγόμενος Κάθος τοῦ Ἅγιου Κοσμᾶ.

Ο Κ. Οὐλερίχος συνέγραψε τὴν διατριβὴν ταύτην μὲ πολλὴν φιλολογίαν, καὶ μὲ ὅχι ὀλιγωτέραν φιλοπονίαν. Ἐπαινοῦμεν τοὺς κόπους του· καὶ ηθέλαμεν τὸν συγχαρῆ ἐπὶ ἐπιτυχίᾳ ὀλοκλήρων τῶν σκέψεών του, ἢν δὲν εὐρίσκομεν εἰς αὐτὴν ἀδιάβατον τὴν μετάθεσιν τῶν δύω λιμένων Φαλήρου καὶ Κωλιάδος, καὶ κατὰ συνέπειαν τούτων τὰ παρακολουθοῦντα ἐκτοπίζματα τῶν λοιπῶν.

Οἱ παλαιοὶ γράφοντες πρὸς εἰδότας περὶ γνωστῶν, δσάκις ὁ λόγος ἐπρόκειτο περὶ πραγμάτων ἀκινήτων, καὶ περὶ θέσεων ἢ τόπων, δὲν ἦτον χρεία νὰ λεπτομερῶσιν, ἢ ν' ἀκριβολογῶνται. Οἱ νεώτεροι δὲ περιγράφοι, ἢ Ἰστοριογράφοι ἐπὶ τῆς

(α) Ἐκλήθη Ἀλιμοῦς παρὰ τὸν Ἀλιμόν, χόρτον ἀλμυρόν, φυδμενόν αὐτόθι μέχρι σήμερον.

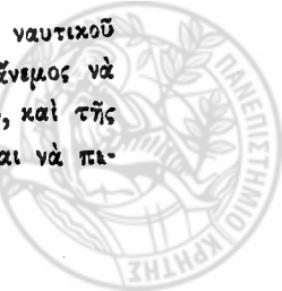
Ρώμαικῆς Δυναστείας περιγράφοντες ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ σύνεπτυγ-
μένως τὰς τοποθεσίας, ἔξεθετον μὲν μὲ πλειστέραν ἀκρίβειαν
τὰς ἀρχαιολογικὰς παρατηρήσεις των, δχι δμως εἰς τρόπον τοι-
οῦτον, ὃστε νὰ ἑκλείπῃ τὸ ἄπορον καὶ η ἀμφιβολία.

Αφοῦ δὲ ἔξελιπε καὶ δ παλαιὸς καὶ δ νεώτερος Κόσμος τοῦ
φωτισμοῦ, καὶ η ἀπαιδευσία κατέστρεψε τὰ πάντα, οἱ ἀνθρώποις
τοῦ ἀναγεννηθέντος ἥδη φωτεινοῦ Κόσμου τῆς Εὐρώπης, ὅσοις
διαιτῶνται τὸν ἀρχαιολογικὸν καὶ φιλολογικὸν θίον, προσ-
παθοῦσιν, ὡς οἱ θαλασσοδύται τὰ ἐκ ναυαγίων, τὰ μὲν ν ἀ-
νακαλύψωσι καὶ προσαγάγωσι, τὰ δὲ ν ἀναστήσωσι καὶ ἀπαρ-
τίσωσιν, ἀλλα δὲ νὰ ἐπιδιορθώσωσι καὶ ἐρμηνεύσωσι, καὶ ἀλλα
ἄλλως ἀλλὰ πάντοτε μὲ τόσην δυσκολίαν, μὲ τόσην ἀμηχα-
νίαν, ὃστε συμβαίνει πολλάκις νὰ περιπίπτωσιν εἰς ἀντιφάσεις,
ἀντιμαχόμενοι αὐτοὶ καθ' ἑαυτῶν. Οἱ ἀγῶνες αὐτῶν εἶναι
ἀγῶνες κρίσεως. Εἰς τὴν περὶ ἀρχαιολογίας πραγματείαν δ ἀν-
θρώποις πρέπει νὰ ἔχῃ ἐν πᾶσιν ἡγεμόνα τὸν νοῦν, διὰ νὰ μὴν
ἀκούσῃς καὶ οὐδὲν η μάθησις, ἀν μὴ νοῦς παρῇ καὶ νὰ προ-
τιμῇ πάντοτε τὰ πράγματα ἀπὸ τοὺς λόγους, καὶ τοὺς λό-
γους νὰ σταθμίζῃ ἐπὶ τῶν πραγμάτων. Τοῦτο εἶναι δ μίτος,
δι' οὗ δύναται νὰ διεξέλθῃ ἀποφλῶς τὸν λαβύρινθον τοῦτον
τῆς ἀρχαιολογικῆς πραγματεύσεως. Εἰς τὸν χριτικὸν τοῦτον
ἀγῶνα οἱ μὲν ἐφάνησαν τολμηροὶ καὶ ποτε θρασεῖς ὑπὲρ τὸ δέον,
οἱ δὲ συνεσταλμένοι καὶ μέτριοι, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπι-
τυχεῖς. Ἐτεροὶ δὲ κοῦφοι καὶ τὰ πάντα διαστρέφοντες. Δὲν ἀμ-
φιβάλλει τις, δτι περισπότεροι κόποι θὰ χρειασθῶσι τοῦ λοιποῦ
εἰς τὴν ἀνασκευὴν τῶν τολμηθέντων ἀκρίτως, καὶ εἰς τὴν ἀπο-
κατάστασιν τῶν ἔχόντων καλῶς, παθόντων ὑπ' ἐκείνων κακῶς,
παρ' ὅσους ἐδαπάνησαν αὐτοὶ οἱ οὕτω κακῶς ἀθλήσαντες.

Ἄς ἐλθωμεν δὲ ἥδη εἰς τὸ προκείμενον, καὶ τοῦτο εἶναι η
Κωλιάς. Ήσυ κεῖται δὲ αὕτη; δ παλαιὸς τῆς Ἰστορίας πατήρ,
αὐτὸς μᾶς δεικνύει τὴν θέσιν, καὶ δ Παυσανίας ἔπειτα μᾶς χει-
ραγωγεῖ εἰς τὸν τόπον. Καὶ δ μὲν Ἡρόδοτος λέγει «Τῶν δὲ
ναυαγίων (ἐκ τῆς περὶ Σαλαμῖνας ναυμαχίας) πολλὰ ὑπολεκόν
δ ἀνεμός Ζέφυρος, ἔφερε τῆς Ἀττικῆς ἐπὶ τὴν ησόνα, τὴν καλε-
ομένην Κωλιάδα» (Ούραν. Κεφ. 96). δ δὲ Παυσανίας σ' ἀπέχει,

φησὶ, καὶ σταδίους εἴκοσι Κωλιάς· εἰς ταύτην, φθαρέντος τοῦ ναυτικοῦ τῶν Μήδων, κατήνεγκεν δὲ χλύδων τὰ ναυάγια» (Βιβλ. 1. Κεφ. 1. 44). Καὶ πάλιν δὲ αὐτός «Αθηναῖοις μὲν δὴ σταδίους μάλιστα εἴκοσι ἀφέστηκε τῆς πόλεως ἡ πρὸς Φαληρῷ θάλασσα» (Βιβλ. 8. Κεφ. 10. 3. 4). Εἰκασίαι τῶν ἀνωτέρω θεοῖς οὐκέτι ταῦτα, διότι δὲ Κωλιάς καὶ τὸ Φάληρον ἔχουσιν ἐστημένα αἴσιαν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς πόλεως· καὶ εἰς τοῦτο συμφωνεῖ καὶ δὲῖδιος Οὐλερῆχος, ἔνθα λέγει, διότι τὸ διάστημα ἀπὸ τοὺς πρόποδας τοῦ Μουσείου μέχρι τοῦ ἀγίου Γεωργίου εἶναι εἴκοσι στάδια (σελ. 427). Οὗτοι δὲ δὲ Κωλιάς εἶναι δὲ νῦν ἄγιος Γεώργιος, επιθεθεῖαι τοῦτο Στέφανος δὲ Βυζάντιος οὕτω· «Κωλιάς ἄκρα, ἥτοι Φαληροῦ ἀκτὴ» (Ορχ Κωλιάς). Ἡ μαρτυρία αὕτη τοῦ Στεφάνου εἶναι ἀλάνθαστος· διότι ἀνὴρ Κωλιάς ἥθελεν εἶναι δὲ ἄγιος Κοσμᾶς, κατὰ τὸν Οὐλερῆχον, τότε ἀπὸ τῆς πόλεως μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου τούτου μετρῶνται στάδια δέκα εἴκοσι· ἀλλὰ 40 περίπου. Ἰδοὺ πῶς περιπίπτει εἰς ἀντίφασιν, καὶ ἀποτυγχάνει τοῦ σκοποῦ ἐξ ἀπροσέξιας.

Ἴσχυροτέρα δὲ ἀπόδειξις ὅτι δὲ Κωλιάς εἶναι δὲ ἄγιος Γεώργιος πρὸς τὸ Φάληρον, πηγάδει ἐκ τῶν ἔξης παρατηρήσεων, εἰς τὰς ὁποίες ἐπρεπεν δὲ Κ. Οὐλερῆχος νὰ προσέξῃ μᾶλλον, ὡςκειμένης τῆς Σαλαμίνος πρὸ τῶν ὄφθαλμῶν αὐτοῦ, διὰ νὰ ἀπηλλαττεν ἀπὸ τοὺς κόπους καὶ τὸν ἑαυτόν του καὶ ἡμᾶς αὐτούς. Εἶναι δμολογούμενον, ὅτι δὲ περίφημος ναυμαχία τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τοῦ Ξέρξου ἐγένετο περὶ τὴν νῆσον Σαλαμῖνα, καὶ μάλιστα περὶ τὸ στενὸν τῆς θαλάσσης. Ἡ νῆσος αὕτη κεῖται πρὸς τὸ δυτικοαρκτικὸν τοῦ Πειραιῶς· ὁ φυσῶν τότε ἀνεμος ἥτον δὲ Ζέφυρος, δὲ λεγόμενος Ἰταλιστὶ Πονέντες, πνέων ἐκ τῆς Δύσεως. Κατὰ τὸν Ἐρύδοτον καὶ Παυσανίαν, ὡς ἐρρέθη ἀνωθεν, δὲ ἀνεμος οὗτος ἐφερε τὰ ναυάγια εἰς τὴν Κωλιάδα. Τὰ συντρίμματα λοιπὸν τῶν πλοίων ἀπὸ Σαλαμῖνος δύναται νὰ φέρῃ δὲ Ζέφυρος εἰς τὸν ἄγιον Κοσμᾶν; Ἄς παρατηρήσῃ τις ἐπιτοπίως, καὶ θέλει βεβαιωθῆ ἴδιοις ὅμμασιν, διότι τὰ ναυάγια τοῦ Περσικοῦ ναυτικοῦ φθαρέντος περὶ τὴν Σαλαμῖνα, δὲν ἂδύνατο δὲ ῥιθεῖς ἀνεμος νὰ τὰ σπρώξῃ, εἰμὴ εἰς τὸν αἰγιαλὸν τοῦ ἀγίου Γεωργίου, καὶ τῆς Μεσσίας (Φαληρικοῦ) μάλιστα δὲ εὔχολώτερον δύναται νὰ πε-

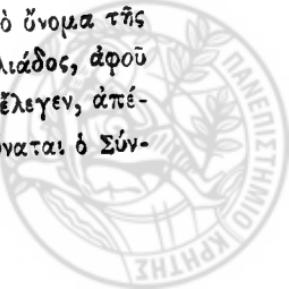
στεύση τις, διει λόδύνατο ὁ ἄνεμος νὰ τὰ φέρῃ εἰς Πειραιᾶ, παρ' εἰς τὸν ἄγιον Κοσμάν, ώς ἐκ τῆς θέσεως τῆς ναυμαχίας. Αὐτὸ τοῦτο ἔπεισε καὶ τὸν ἡμέτερον Γεωγράφον Μελέτιον νὰ θέσῃ, ἀν καὶ ἐσφαλμένως, ἀλλὰ πολὺ λογικώτερον, τὴν Κωλιάδα εἰς τὸν λιμένα Φωρῶν, ἵτοι τὸ Κερατήνιον· διέτι κεῖται ἀπέναντι τούτου ἡ Σαλαμῖς, νομίσας, διει λόδύνατο ὁ ἄνεμος ἔφερε τὰ ναυάγια.

Ο. Κ. Οὐλερῆχος δὲν πιστεύει, λέγει, διει οἱ ἀργαῖοι Ἀθηναῖοι « νὰ ἥσαν τόσον τυφλοί, ὅτε διὰ πολλῶν αἰώνων δὲν εἶδον τοὺς πληγίους Φαλήρου καταλληλοτέρους λιμένας Πασταλί μάνι καὶ Δράκον· διότι δικερδὸς λιμὴν Φανάρι περικλείεται ἡ ἀπὸ ὑψηλοὺς κρημνοὺς, καὶ ἡ θέσις αὕτη εἶναι τόσον δυσπρόσοδος (δυσανάρχτος), ὅτε εἶναι ἀδύνατον οἱ ἀργαῖοι Ἀθηναῖοι νὰ μετεχειρίσθησαν αὐτὸν ὡς ἐπίνειον (σελ. 431) ». Παράξενος συλλογισμός! 'Αλλ', ἀν οἱ Ἀθηναῖοι ἦθελ' εἶχον πρὸ πολλῶν αἰώνων τοὺς καταλληλοτέρους λιμένας Πασταλί μάνι ἡ Δράκον, διει Θεμιστοκλῆς ἦθελ' ἥτον τυφλότερος, μὴ γνωρίζων τὴν καταλληλίαν αὐτῶν. Ο Θεμιστοκλῆς διὰ τοῦτο δὴ καὶ μόνον κατεσκεύασε τὸν Πειραιᾶ ἐπίνειον διὰ τὸν στενὸν λιμένα τοῦ Φαλήρου, καὶ διὰ τὴν ἀκατάλληλον θέσιν αὐτοῦ, διει εἶναι διει λεγόμενος σήμερον Φανάρι. Καὶ διὰ τὸ τάχα τόση ἀριθμοκαλία τῶν παλαιοτέρων Ἀθηναίων; Ἠθελεν εἰπῆ τις· τὸν ἀποκρινόμεθα ἀ, διότι οἱ πρῶτοι ἀνθρωποι ζῶντες έιον ἀγριώτερον τρόπον τινὰ, ἐπροτίμησαν αὐτὸν τὸν λιμένα ὡς πλησιέστερον εἰς τὴν πόλιν, ὡς περιστοιχισμένον ἀπὸ ὑψηλοὺς βράχους, διὰ τῶν διοικώντο ὡς ἀπὸ φρουρίου νὰ ὑπερχεσπίζωνται καὶ τὸν λιμένα καὶ τὸν Δῆμον, ἀν τυχὸν Ἠθελε συμβῇ ἔχθρικὴ ἐπιδρομή. Καθὼς καὶ οἱ πρῶτοι κάτοικοι τῆς πόλεως Ἀθηνῶν κατώκησαν πρῶτον τὸ Ἀστυ, ἵτοι τὴν Ἀκρόπολεν, διὰ τὸ ὄχυρὸν τῆς θέσεως (α)· καὶ ἐπειτα μὲ τὴν πρόσοδον τοῦ

(α) Μαρτυροῦσι δὲ τοῦτο καὶ ἄλλοι πολλοί καὶ ὁ πολυμάθεστας Εὐστάθιος εἰς τὰ εἰς Διονύσιον τὸν περιηγητὴν ὑπομνήματά του, λέγων οὕτω. « Τὴν δὲ τῶν Ἀθηναίων Ἀκρόπολιν Κεκροπίαν ποτὲ κληῆναι φάσι, πόλιν οὐσαν μίαν τῶν ἐπὶ Κέκροπος ἐκτισμένων (σταχ. 423).

πληθυσμοῦ καὶ τῆς ἑξημερώσεως τῶν ἡθῶν ἐξηπλώθησαν καὶ εἰς τὰ κάτω, τὰ διμαλώτερα καὶ καταλληλότερα εἰς τὴν ζωήν· οὕτω συνέβη καὶ εἰς τὴν κατοίκησιν καὶ χρῆσιν τῶν λιμένων. Β', διότι οἱ Βασιλεῖς αὐτῶν δὲν ἦθελον παντελῶς τὸν θαλάσσιον έισιν, καὶ ἐπροτάθουν ὅλαις δυνάμεσιν ἀποσπῶσι τοὺς πολίτας ἀπὸ τὴν θάλασσαν, προτιμῶντες κατὰ πάντα τὸν γεωργικόν έισιν, καὶ ἔνεκα τούτου παρημέλουν τὴν θελτίωσιν τῶν λιμένων, διότι διλίγον ἐφρόντιζον περὶ τῶν ἐκ τῆς θαλάσσης ὥφελειῶν. Οἱ λόγοι οὗτοι δὲν εἶναι ἴδιοι μου· εἶναι λόγοι τοῦ ιστορικοῦ καὶ φιλοσόφου Πλουτάρχου, τοὺς ὅποιους παρέλαβε καὶ αὐτὸς ἀπὸ ἀρχαιοτέρους του συγγραφεῖς· λέγει δὲ «Ἐκ δὲ τούτου τὸν Πειραιᾶ κατεσκεύαζεν (ὁ Θεμιστοκλῆς) κατανοήσας τὴν τῶν λιμένων εὐφυΐαν, τοῖς παλαιοῖς Βασιλεῦσιν ἀντιπολεσύμενος· ἔκεινοι μὲν γὰρ, ὡς λέγεται, πραγματευόμενοι τοὺς πολίτας ἀποσπᾶσαι τῆς θαλάσσης, καὶ συνεθίσαι ζῆν μὴ πλέοντας, ἀλλὰ τὴν γώραν φυτεύοντας». (Πλούτ. εἰς Θεμιστ.).

Εἰς τὸν Κ. Οὐλερίχον συνέβη ν' ἀληθεύσῃ ἡ παροιμία «Ἐνὸς ἀτόπου δοθέντος, πολλὰ ἔψονται ἀτοπήματα». Εἰς τὴν σφαλερὰν ταύτην γνώμην, θν ἐξέθεσε περὶ τῶν λιμένων Ἀθηνῶν, ἐν καὶ μόνον λάθος τὸν ἔφερε· καὶ τοῦτο εἶναι τόσον εὔχολονότον, ὅσον μέγα ἀποτέλισμα παρήγαγε, τὴν μετατοπισιν τόσων λιμένων, ὡς καὶ αὐτῆς τῆς νήσου Σαλαμῖνος τὴν συγκένησιν. Τὸ λάθος δὲ τοῦτο εἶναι ὅτι ἐρμήνευσε κακῶς τὸ κείμενον τοῦ Παυσανίου· λέγει γὰρ ὁ συγγραφεὺς οὗτος «Ἀπέχει δὲ καὶ σταδίους εἴκοσι ἄκρα Κωλιάς». Ό Κ. Οὐλερίχος ἐρμήνευσε ταύτην τὴν ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ Φαλήρου μέχρι τῆς Κωλιάδος, ἐνῷ δὲ νοῦς τοῦ Παυσανίου εἶναι περὶ τῆς ἀπόστασεως τῆς Κωλιάδος ἀπὸ τῆς πόλεως· διότι οὗτος δὲν μετρᾷ τὰς ἀπόστασεις ἀπὸ λιμένος εἰς λιμένα, ἀλλ' ἀπὸ τῆς Πόλεως εἰς τοὺς λιμένας· διότι προηγουμένως εἶπε «Φαληρόνδε· ταύτη γὰρ ἀπέχει ἐλάχιστον τῆς πόλεως π.» (Βιβλ. 1. Κ. 1. §. 2), ὥστε δὲν ἦτον ἐπάναγκες νὰ ὀνομάσῃ ἐκ δευτέρου τὸ ὄνομα τῆς πόλεως εἰς τὴν μέτρησιν τῆς ἀπόστασεως τῆς Κωλιάδος, ἀφοῦ ἀπαξὲ τὸ μετεχειότθη εἰς τὴν τοῦ Φαλήρου, ὡς εἰ ἔλεγεν, ἀπέχει καὶ Κωλιάς ἄκρα σταδίους εἴκοσι· τοῦτο γὰρ δύναται ὁ Σύν-

δεσμος Και. Αν δ. Κ. Ούλερίχος ηθελεν ἐπιστήση τὸν νοῦν εἰς τὸν Στέφανον, (τὸν ὅποῖον ἔκρινεν ἐσφυλμένον), δοτις τὸν ἔδιδε πλήρη συνδρομήν: διότι λέγει εις Κωλιάς ἄκρα, ητοι Φαληροῦ ἀκτὴ », δὲν ηθελε καταντήση εἰς τόσον ὀλισθηρὸν κατήφορον.

Ἄς μετατεθῶσι λοιπὸν οἱ λιμένες εἰς τὰς προτέρας τῶν θέσεις, η Κωλιάς εἰς τὸν ἄγιον Γεώργιον, τὸ Φάληρον εἰς τὸ Φανάρι, η Μουνυχία εἰς τὸ Πασσαλιμάνι, δ Πειραιεὺς εἰς τὸν Δράχον· μετὰ ταῦτα ἀς τακτοποιήσῃ τοὺς λοιποὺς ἔκαστον εἰς τὴν ίδιαν αὐτοῦ θέσιν, ἐπομένως ἀς περιστείλῃ τὰ παρεσκελισμένα σκέλη τοῦ Φαληρικοῦ τείχους, καὶ ἀς θέση αὐτὸ, δποι οἱ παλαιοὶ τὸ οἰκοδόμησαν.

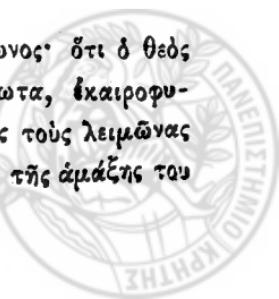
Δι εἰλικρινεῖς αὗται παρατηρήσεις μου πιστεύω, δτ: θέλει χρητιμεύσωσιν εἰς τὸν Κ. Ούλερίχον, διὰ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς ἐμ-βριθεστέρας σκέψεις, ώς δ Σολομώντειος λόγος « Διδού σοφῷ ἀφορμήν, καὶ σοφώτερος ἔσται »

Ἐν Ἀθήναις τὴν 9 Μαρτίου 1843.

Δ. Σ.

Εἰς μεγαλητέραν ἔτι ἀπάτην περιέπεσον καὶ οἱ ψλεινοὶ Ἀρχαιολόγοι, οἱ καλέσαντες τὸν λόφον τῆς Ἀκαδημίας Κολωνόν. Δὲν χωρεῖ εἰς τὸν νοῦν μου πῶς ἐπαθον τοιοῦτοι σοφοὶ ἄνδρες; τοσαύτην ἀπομώρανσιν! ἀφοῦ ἐμαθον ἐκ τῆς μυθολογίας, δτι αἱ εἰς ἄδου καταβάσεις ἐν Ἑλλάδι ήσαν δ Κολωνὸς τῆς Ἀττικῆς, καὶ δ Ταίναρος τῆς Λακωνίας. Καὶ διὰ νὰ πλάσωσιν οἱ Ἐλληνες τὸν μύθον τοῦτον, ἐπρεπε νὰ ἔχωσι διδόμενα φυσικά· δ ἔστι καὶ δ Κολωνὸς νὰ ἔχῃ ἀντρον Βαθὺ, ώς καὶ δ Ταίναρος ἔχει τοιαῦτα. Ἄλλως ήτον ἀδύνατον νὰ σχηματίσωσι τὴν ίδεαν αὐτὴν. Μητε ἐπιστήσαντες εἰς τοῦτο μόνον οἱ Ἀρχαιολόγοι οὐτοι, ὅρειλον νὰ ἐρευνήσωσιν εἰς ἀνακάλυψιν τοῦ ἀντρου ή σπηλαίου ή τῆς ὑπῆς τῆς γῆς, ἔχοντες Βάθος καὶ μυχοὺς ὑπὸ τὸν λόφον ή ἐπὶ τοῦ λόφου τῆς Ἀκαδημίας. Ἄλλα δ τόπος οὐτος δχι μόνον δὲν ἔχει ἀντρον, ή ἄλλον τοιοῦτον, ἀλλ' οὐδὲ ποντικότρυπαν.

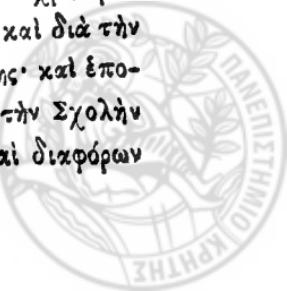
Ίδοιον τι λέγει η μυθολογία περὶ τοῦ Πλούτωνος· δτι δ θεὸς οὗτος ίδὼν τὴν Περτερόνην, καὶ τρωθεὶς εἰς ἔρωτα, ἔκαιροφυλάκτει νὰ τὴν συλλάβῃ, καὶ ἐπιτυχών αὐτὴν εἰς τοὺς λειμῶνας τῆς Αἴτνης ἀνθολογοῦσαν, τὴν ἥρπασε, καὶ διὰ τῆς ἀμέσης του

ἐν ἀκαρεῖ φθάνει εἰς Κολωνὸν τῆς Ἀττικῆς, ὅθεν ἔστιν εὐχερής ἡ εἰς ἄδου κατάβασις, καὶ διὰ τῆς χαλκόποδος ὁδοῦ τὴν ἥγα- γην εἰς τὰ βασίλειά του· Ἀμφιβάλλει λοιπὸν δὲ νοῦν ἔχων, ἃς μὴν εἶνε καὶ σοφὸς, δτὶ δὲ Κολωνὸς ἔχει διπλὴν βαθεῖαν, ἢ ἀντρον καταπληκτικόν;

Ίδου πόθεν ἐπῆλθεν ἡ ἀπάτη εἰς τοὺς Ἀρχαιολόγους τούτους ἐξ ἀκρισίας. Παρανοήταντες οὗτοι τὸν περιηγητὴν Παυσανίαν, ἐπίστευσαν ἄλλον ἀντ' ἄλλου. — Οὐ Παυσανίας ἐν τοῖς Ἀττι- κοῖς γράφων τὰ κατὰ τὴν Ἀκαδημίαν, λέγει « Ἀκαδημίας δὲ οὐ πρόρρω Πλάτωνος μνῆμα ἐστίν » εἴτα ἐπιφέρει « Κατὰ τοῦτο τῆς χώρας φαίνεται Πύργος Τίμωνος . . . Δείκνυται δὲ καὶ χῶρος καλούμενος Κολωνὸς Ἰππιος » (κεφ. λ'). Οὐ Παυσανίας ἀφοῦ ἐξῆλθε τῆς Ἀκαδημίας, ἀπήντησε τὸ μνῆμα τοῦ Πλάτωνος, καὶ ἐκεῖθεν προβαίνων βλέπει τὸν Πύργον τοῦ Τίμωνος, μακρόθεν φαινόμενον, διὰ τὴν λοφώδη θέσιν του, καὶ ἀνωθεν αὐτοῦ πρὸς τὸ ἀνατολικὸν εἰδεν ἐφ' ὑψηλοῦ ἰστάμενον τοῦ Πο- σειδῶνος τὸ ἄγαλμα ἐπὶ τοῦ Κολωνοῦ, ἐπονομαζόμενου ἐνταῦ- θα τοῦ θεοῦ τούτου Ἰππίου, ἐξ οὗ καὶ δὲ Κολωνὸς Ἰππιος. Ή παρανόσις λοιπὸν τῶν Ἀρχαιολόγων εἶνε εἰς τοῦτο « Κατὰ τοῦτο τῆς χώρας φαίνεται η κτλ. διότι ἐκλαμβάνουσιν αὐτὸν τὴν φράσιν οὕτω· « Κατὰ τοῦτο τὸ μέρος τῆς Ἀκαδημιακῆς γῆς φαίνεται η κτλ. Ἡ ἀληθὴς δύμας ἔννοια εἶνε αὗτη « Κατ' αὐτὸν τὸ ἀρκτικὸν μέρος τῆς χώρας, ἡτοι τῆς περιφερείας Ἀθη- νῶν φαίνεται Πύργος Τίμωνος », δέστι μακρόθεν δρᾶται· τοῦτο γάρ σημαίνει τὸ « φαίνεται », ὡσαύτως καὶ τὸ « δεικνύται ». διότι δὲ Κολωνὸς, καθὸ Κολωνὸς, ἡτοι δουνὸν, φαίνεται παντα- χόθεν τῆς χώρας τῶν Ἀθηνῶν. Ἀλλὰ τοῦτο εἶνε ἀδιάφορον, εἴτε τὸ « φαίνεται », εἴτε τὸ « ἔστιν » ή « κεῖται » ἀν γράψῃ. Πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν φύσιν του.

Α'. Ἡ Ἀκαδημία ἡτον καὶ εἶνε τόπος τερπνὸς καὶ χρήσιμος εἰς διατριβὰς (διασκεδάσεις) διὰ τοὺς κήπους της, καὶ διὰ τὴν δενδροφυτείαν της, καὶ τὰ λοιπὰ πλεονεκτήματά της· καὶ ἐπο- μένως κατέστη σημαντικωτέρα ἡ Ἀκαδημία διὰ τὴν Σχολὴν τοῦ Πλάτωνος, δπου συγέρρεε πλῆθος μαθητῶν καὶ διαφόρων ἄλλων ἀνθρώπων.

Β'. Ό Τίμων μισήτας τὸ ἄστυ διὰ τοὺς ἀγνώμονας φίλους του, τοὺς πονηροὺς καὶ τοὺς συκοφάντας Πολίτας, ἀπῆλθεν εἰς παράμερον τόπον, εἰς μοναχικὸν θίον, καὶ κατὰ μὲν τὸν Παυσανίαν πλησίον τοῦ Κολωνοῦ, κατὰ δὲ τὸν Λουκιανὸν καὶ παρὰ τὸν Γύμπττὸν ἐν τῇ ὑπωρείᾳ π (ἴδε Δουξ. Τίμωνα). Ό Τίμων ἦτον σύγχρονος τοῦ Ἀριστοφάνους: οὐ ἐστὶν ἔτη εἰς ἐποχὴν καθ' ἓν ἡ Ἀκαδημία ἦνθει λαμπρῶς, διου δὲ Τίμων δὲν ἥδυνατο νὰ ἔχῃ ποτὲ τὴν ὁποίαν ἐπεθύμει μοναχίαν, καὶ τὴν ἀποστροφὴν τῶν ἀνθρώπων, καθὸ μισανθρωπος: ἄλλως ἥθελε παρχμένη καὶ εἰς τὸ ἄστυ διεῖτι τὸ μέρος τῆς Ἀκαδημίας δὲν ἦτον δὲ κατάλληλος τόπος τῆς ποιητῆς μοναχίας του.

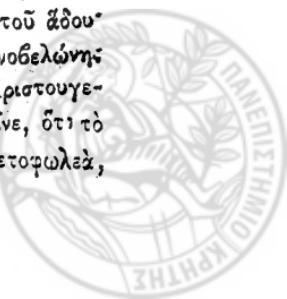
Γ'. Ό Οἰδίπους ἀμα ἴβισαιώθη τὸ δυστύχημα τῆς συζύγιας του, τὸ νὰ ἔχῃ παράκοιτιν τὴν γεννήσασαν αὐτὸν μητέρα, ἐγένετο ἔκφρων ἀπὸ τὴν ὑπερβολὴν τῆς λύπης του, καὶ ὑπὸ τὴν κατάστασιν ταύτην ἔδραμεν ἐκ Θεᾶς τοῦ τῆς γείτονος Ἀττικῆς τὸν Κολωνὸν, οὐχὶ πρὸς διασκέδασιν, ἀλλὰ να ριφθῇ εἰς τὸν θάνατον, νὰ καταβῇ διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ εἰς τὸν Ἀδην, μὴ δυνάμενος πλέον νὰ ζῇ εἰς τὸν Κόσμον ὑπὸ τὸ δάρος τῆς συμφορᾶς· ὅπου καὶ ἐτάφη.

Συμβιβάζεται λοιπὸν ἡ πολυάνθρωπος καὶ τερπνὴ Ἀκαδημία μὲ τὸν τρομερὸν καὶ φιλαΐδην Κολωνὸν, θεῖστ' ἀσθικτος, οὐδ' εἰκητός· αἱ γὰρ ἔμφοβοι θεῖαι σφ' ἔχουσι γῆς τε καὶ σκότου κόραις; (Σοφοκλ. Οἰδ. στήχ. 40). Συμβιβάζεται τὸ ἥθος τοῦ μισανθρώπου Τίμωνος μὲ τὰς τερπνὰς διατριβὰς τῶν κήπων τῆς Ἀκαδημίας, μὲ τὸν ἀκαδημαϊκὸν Σύλλογον, καὶ τοὺς ἐριστικοὺς λογιωτάτους; Ἐπειτα εἰς τὸν Κολωνὸν ἵσαν πολλὰ κτίρια, ἐκεῖ τὸ Ἱερὸν τοῦ Ἰππίου Ποσειδῶνος, ἐκεῖ τὸ Τέμενος τῶν Ἕρινών θεῶν, ἐκεῖ ἡ Ἰππία Ἀθηνᾶ, καὶ ἡ Δήμητρα, ἐκεῖ δὲ τάφος τοῦ Οἰδίποδος, ἐκεῖ ἡ χαλκόπους ὄδος, ἐκεῖ τὸ ἄλσος τοῦ Ποσειδῶνος, ἐκεῖ καὶ τὰ Ἡρῷα Θησέως, Πειρίθου, Ἀδράστου, καὶ ἄλλα διάφορα ἀντικείμενα. Ποῦ λοιπὸν χωρεῖ ταῦτα πάντα δικρόδιος λόφος τῆς Ἀκαδημίας; Ἄρχει εἰς πᾶν ἄλλο μέρος τῆς χώρας Ἀθηνῶν δύναται νὰ εἴνει δὲ Κολωνός, διχὸν δύμως πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν· ἥθελαμεν προτιμήσῃ μυριάκις μᾶλλον τοῦ Λουκιανοῦ τὴν ἀναφορὰν, θέλοντος τὸν Τίμωνα ὑπὸ τὴν ὑπώρειαν τοῦ

Τμητοῦ, παρὰ τὸν λόφον τῆς Ἀκαδημίας, ἀν δὲν ἐγνωρίζεται τὸν Κολωνὸν ἐξ αὐτῶν τῶν χαρακτηριστικῶν του.

Ποῦ λοιπὸν κεῖται; ποῦ εὑρίσκεται ὁ Κολωνός; θέλουσι μᾶς ἔρωτήσῃ οἱ φιλομαθεῖς· Ἐρχου καὶ ἵδε· ἀνάβηθι τὸν ἄνωθεν τῆς Γυψέλης (α) βουνὸν πρὸς τὸ ἀνατολικόβορειον· ἐρώτα ποῦ κεῖται τοῦ ποιμένος Ἀναστατίου Κίκιζα δ τόπος· ἐλθὲ εἰς τὸ ἐνδότερον αὐτοῦ, ὅπου θέλεις ἴδῃ θέσιν ἄχαριν, ἀρμόζουσαν εἰς νυμφῶνα τοῦ Ἄδου, ἡν ὁ Σοφοκλῆς χαλκόπουν καλεῖ δόδον· ἴδε τὴν ὄπην, καὶ τὸ στόμιον τῆς λαζαντόν· κατάβηθι, ἀν δὲν φοβηταὶ, « τὸν καταράκτην ὁδὸν χαλκοῦς βάθροισι γῆθεν ἐρρίζωμένον » (Σοφ. Στιχ. 1590), διὰ σχοινίων ὅμως, διότι ἔχει θάθος ἐξ ὄργυιων· εἶτα ἐρεύνησον τὰ κάτω, κρατῶν λαμπάδας ἀναμένας· προχώρησον καὶ θέλεις πιστεύσῃ, διτε ἀληθῶς ἔστιν ἡ δόδος αὗτη ἡ ἄγουστα εἰς τὸν Ἄδην· ἀφοῦ δὲ ἐξέλθης, βίψου τὸ θέλμυχον πρὸς ἀνατολὰς καὶ θέλεις ἴδῃ, ὃς ἐν κοιλάδι, τὸν τόπον τοῦ Ἅλσους· εἶτα ἀνάβηθι εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Βουνοῦ, φέρε κύκλῳ τοὺς ὄρθιαλμούς σου, καὶ θέλεις θοήσῃ « οὗτος ἔστιν ὁ Κολωνός, ὁ περίφημος Κολωνός ». Μάθε τοῦ λοιποῦ νὰ πιστεύῃς τὰ πράγματα καὶ οὐχὶ τοὺς ἀτυχεῖς Ἀρχαιολόγους· μὴν ἐκθαμβήσαι τὸ τρόπαιον αὐτῶν, ὅπερ ἔστησαν ἐπὶ τοῦ παραλόφου τῆς Ἀκαδημίας διὰ τὴν εὔρεσιν τοῦ Κολωνοῦ, τὸν περίφημον λέγω καὶ δεινὸν Ἀρχαιολόγον Γερμανὸν, τὸν μακαρίτην Μύλλερον, ἀνεγείραντες ἐνταῦθα τὸ μνημεῖον αὐτοῦ. Ο παράλοφος οὗτος εἶναι ὁ τόπος, ἐνθα δ ἔχει πρῶτος Ἀθηναίων έωμὸν ἀνέθηκεν Ἐρωτοῖς κατὰ τὸν Παυσανίαν, λέγοντα « Πρὸ τῆς

(α) Ἡ Γυψέλη παρὰ τὴν γύπην σημαίνουσαν γυποφωλαιάν, ὡς τὸ συνώνυμον « γύπη » ἐξ ἡς ἡ Κυψέλη· ἐκλύθη δὲ· τὸ χωρίον τοῦτο Γυψέλη ἀπὸ τούς ἑμφωλεύοντας εἰς τὸν χῶρον αὐτὸν γύπας· διότι ἔκει οἱ ἄνθρωποι μετὰ παρέλευσιν χρόνων δὲν ἐπλησίαζον διὰ τὸν φόβον, ὡς ἐκ προλήψεως, διτε κατόπινον ἔκει Δαίμονες διὰ τὴν κοινωνίαν τοῦ ἄδου· μάλιστα ἐδόξαζον αἱ πρὸ τῆμῶν πολαιαὶ γυναικεῖς, διτε ὁ Κολωνοβελώνης (Καλικάντζαρος) ἐρχόμενος εἰς Ἀθήνας τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγενῶν, κατέλυεν αὐτόθι τὴν πρώτην ἐσπερινήν. Τὸ παρόδοξον εἶναι, διτε τὸ Βουνὸν τοῦτο καλεῖται εἰς τὰ Τουρκικὰ ταπία καὶ χοτζέτια Ἀετοφωλαξ, ταῦτα τῇ Γυψέλῃ.

εἰσόδου τῆς Ἀκαδημίας ἔστι βωμὸς Ἐρωτος, ἔχων ἐπίγραμμα» κτλ. (Κεφ. λ').) Πρὸ τῆς εἰσόδου ἄρα τῆς Ἀκαδημίας κεῖται δὲ λόρος, ἐνθά τοῦ Μύλλερ ὁ τάφος ἀναπληροῦ τοῦ Ἐρωτος τὸν βωμόν. Ἐν ὑπάρχῃ συναίσθησις τοῖς νεκροῖς, ὁ Μύλλερ μαθὼν ἀπὸ τοὺς κάτω τὴν ἐπὶ παρχλόφῳ συνοικίαν τοῦ Ἐρωτος, ἀντὶ τοῦ Κολωνοῦ ἵππου, πρέπει νὰ ἐπαθεν ὅτι καὶ ὁ Οἰδίπους εἰς τὸ μάζημα τοῦ ἀτυχοῦς συνοικεσίου του.

Οὐ πύργος δὲ τοῦ Τίμωνος κεῖται κάτωθεν τοῦ βουνοῦ Κολωνοῦ πρὸς τὴν δυτικὴν πλευρὰν ἐπὶ λόφου, ὅπου φαίνονται τὰ ἐρείπια αὐτοῦ. Καὶ ἀν πρέπη νὰ παραδεχθῶμεν μυθικὴν διήγησιν ἐσχατογύρου ποιμένος, ὅτι αὐτόθι ἴστατο ποτὲ τὸ τιμῶν τοῦ Χάρου ὅποῦ ἔφερνε τὰς ψυχὰς εἰς τὸν Ἄδην, τεκμαχιρόμεθα σταθερῶς τὴν βεβαιότητα καὶ τοῦ Τιμωνείου Πύργου καὶ τοῦ Κολωνοῦ.

Ἄλλ' ἡμεῖς χάριν τῶν δισταζόντων παραιτούμεθα τῇ; Βοηθείας τῶν μυθικῶν παραδόσεων, καὶ ἐπιλαμβανόμεθα ἀκαταμαχήτων Βοηθημάτων. Μέτων δὲ ρχαῖος περίφημος Ἀστρονόμος τῶν Ἀθηνῶν σύγχρονος τοῦ Σωκράτους, δὲ κανονίσας τὸ μηνολόγιον καὶ τὸν ἡλιακὸν ἐνιαυτὸν, ἔκαμψε τὰς ἀστρονομικὰς παρατηρήσεις του ἐπὶ τοῦ Κολωνοῦ. Καὶ μάρτυς τούτου δὲ σύγχρονος Ἀριστοφάνης, λέγων ἐν Ὁρνισι (σίχ. 997) «Μέτων, δν οἶδεν Ἑλλὰς καὶ δὲ Κολωνός». δὲ στὶ συχνῶς ἀνέβαινεν δὲ Μέτων τὸν Κολωνὸν πρὸς παρατήρησιν τῶν ἀστρων καὶ μετεώρων. Θεόφραστος ἐν τοῖς μετεωρολογικοῖς λέγει, ὅτι δὲ Φαεινὸς, τοῦ ὅποίου τὰ μαθήματα ἤκουσεν δὲ Μέτων, ἀπὸ τοῦ Λυκαβηττοῦ παρετήρει καὶ συνέταττεν, ώς εἰ ἐλεγεν, ἀπὸ τοῦ Κολωνοῦ· διότι οὗτος προκάθηται τοῦ Δυκαβηττοῦ ἐν ὑψηλοτέρῳ, καὶ ἡ θέα τοῦ Κολωνοῦ εἶνε εὐρυχωροτέρα τῆς τοῦ Λυκαβηττοῦ, καὶ διὸ τοῦτο προτιμητέος παρὰ τοῖς Ἀστρονόμοις δὲ Κολωνὸς τοῦ Ἀγχέσμου (Δυκαβηττοῦ).

Διὰ νὰ κάμην λοιπὸν τὶς ἀστρονομικὰς παρατηρήσεις, ποῖον τῶν δύω θύειεν ἐκλέξῃ; τὸν μικρὸν καὶ περιορισμένον λόφον τῆς Ἀκαδημίας, κείμενον εἰς τόπον δὲλως ἀκατάλληλον πρὸς τοιαύτας ἐργασίας, ἢ τὸν Κολωνὸν τὸν ὑψηλότερον καὶ καταλληλότερον τοῦ Λυκαβηττοῦ; Ποῦ λόιπὸν τῶν μεγάλων Ἀρχαιο-

λόγων μας ή κρίσις; Τοιουτοτρόπως ἔξεχνιάζουσι καὶ τὰ ἄλλα ἀρχαῖα, τὰ παρ' ἡμῖν ἀγνωστα;

Εἶμαι δὲ τοσοῦτον σταθερὸς εἰς ἣν ἔξεθεσα γνώμην περὶ τοῦ Κολωνοῦ, ὡστε, νομίζω, ἀπασαὶ τοῦ Ἅδου αἱ πύλαι, ἐξ ὧν μία καὶ ἡ τοῦ Κολωνοῦ, δὲν θέλουσι δυνηθῆ νὰ κατισχύσωσι τῆς γνώμης αὐτῆς.

Ὕπερ δὲ καὶ δῆμος Κολωνὸς ή Κολώνη, κατοικοῦντες οἱ Κολωνεῖς κάτιθεν τοῦ Βουνοῦ πρὸς τὴν Γυψέλην. Μετωνομάσθη δὲ ή Κολώνη Γυψέλη διὰ τὴν ὡς εἴπομεν ἐμφώλευσιν τῶν πτηνῶν.

Μεταξὺ τῶν ἄλλων Περιηγητῶν Εὔρωπαίων πλατύτερον ἔγραψαν περὶ τῶν δήμων τῆς Ἀττικῆς ὁ Ἄγγλος Λήκ καὶ ὁ Γερμανὸς Δ. Ρός. ἀλλ' ὡς ξένοι ἢ τον ἐπόμενον ν' ἀποτύχωσι τὸ πλεῖστον μέρος, διότι δὲν ἦλθεν εἰς τὸν νοῦν των νὰ ἐρευνήσωσι καὶ μάθωσι τὰς ἀκατοικήτους θέσεις, τὰς πλησίον τῶν κατοικημένων χωρίων. π. χ. ὁ Γαργυρτός δύναμέται τὴν σήμερον κατὰ παράδοσιν Γαργυρτός· ἀν δὲ Λήκ ἐμάνθανε τὸ δύνομα τοῦτο δὲν ἦθελε δυσκολευθῆ νὰ εὕρῃ καὶ τοὺς πλησιοχώρους ἄλλους δῆμούς, οἷον Παλλήνην, Ἀγνοῦντα, Κύθηρον, καὶ Σφηττόν· ἔχων κέντρον τὸν Γαργυρτόν, εἶχεν ὑπ' ὅψιν καὶ τοὺς λοιποὺς, καὶ δὲν ἦθελε θέση αὐτὸν μεταξὺ Ἀμπελοκήπων καὶ Ίμηττοῦ.

Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ Γαργυρτός εἶνε ἀναμφιβόλως ὁ νῦν Γαργυρτός, ἥρα Παλλήνη εἶνε τὰ νῦν Παλλήσια, παρεφθαρμένα ὥς τοῦ ἀρχαίου Παλληνήσια, ἔορτὴ τῆς Παλληνίδος Ἀθηνᾶς, ὡς τὰ Βραυρώνια, κτλ. κτλ. Οἱ αὐτόθι Ναὸς τῆς Ἀθηνᾶς ἐγένετο ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ἥτις καὶ σώζεται. Ἀγνοῦς δὲ εἶνε τὸ Χαρδάτον· δὲ Σφηττός εἶνε ὁ νῦν Σταυρὸς λεγόμενος· καὶ τοῦτο βεβαιοῦται καθ' ὅλου ἀπὸ τὰ περὶ τοῦ Θησέως ἰστόροιμενα τοῦ Πλούταρχου, διότι ὁ Σταυρὸς κεῖται δπου ὁ Πλούταρχος θέτει τὸν Σφηττόν· καὶ τοῦτο μερτύρει ἡ θέσις· διότι ἡ ἀπὸ Μαραθῶνος καὶ ἀπὸ Μεσογείων ὁδὸς φέρει εἰς Ἀθήνας διὰ τοῦ Σταυροῦ, οὐ ἐστὶ διὰ τοῦ Σφηττοῦ κατὰ Πλούταρχον· δῆμον καὶ ἔκαλείτο Σφηττία ὁδός. Οἱ δὲ Κύθηρος εἶνε τὸ Σπάται· ὡνομάσθη δὲ Σπάται ἀπὸ Θεωμανοῦ Ἀλβανοῦ Σπάται ἐπονομάζομένου, γενομένου χωρίου καὶ ιδιοκτήτου τοῦ χωρίου τούτου κατ'

ἀμοιβὴν τοῦ Σουλτάνου διὰ τὰς πρὸς τὴν Θύραν ἔκδουλεύσεις του, ἐφῷ καὶ ἐκαλεῖτο Σουλτάν Σπάτα, καὶ ἡ κλῆσις αὕτη ἐφυλάττετο μέχρι τέλους τῆς Τουρκοχρατίας εἰς τὰ Τουρκ. Χοτζέτια.

Ίδου λοιπὸν ἀνεκαλύψαμεν τοὺς ἀνωτέρω δῆμούς, ἐνεκα τῆς διαφυλάξεως τοῦ ὄνοματος «Γαργετός» π. Ἐνταῦθα θέλομεν ἐξηγηθῆ ὁ διάλυσις τοῦ περιπλέον, ἀφ' ὃτι ἀνεφέραμεν εἰς τὸ Κεφάλ. Α'. τοῦ Δ'. Βιβλίου περὶ τοῦ δήμου Ἐχελιδῶν. Ἐπειδὴ δὲ δῆμος οὐτὸς ὀνομάσθη ἐκ τοῦ Ἡρωὸς Ἐχέλου, παραγομένου παρὰ τὸ ἔχειν ἔλος, ἐσυμπέρανε τις ὅτι δὲ δῆμος οὗτος ἔκειτο παρὰ τὸ ἔλωδες πεδίον τοῦ λιμένος Κανθάρου, ὅπερ ἡμεῖς οἱ Ἀθηναῖοι Βουρκάρι ἐλέγομεν. Ἁθέλαμεν καὶ ἡμεῖς θεοιασμένως παραδεχθῆ τοῦτο ἐνεκα τοῦ μεγάλου Ἐτυμολογικοῦ, διπερ δὲν ἔχει καὶ μεγάλην ὑπόληψιν, ἀν δὲ Στέφανος δι Βυζάντιος δὲν ἐλεγεν ὅτι «ἐν τοῖς Ἐχελίδαις ἦν ἱπποδρόμιον, καὶ ἄγων ἱπποδρόμιος» π. Ἐρωτῶμεν, δύναται εἰς τὸν βάλτον νὰ γένη ἱπποδρόμιον; Οὐδὲλος παρήχθη μὲν παρὰ τὸ ἔχειν ἔλος, ἀλλ' δὲ δῆμος δὲξ αὐτοῦ λαβών τὴν ὄνομασίαν δὲν ἐπετει δτι ἐνεργευεν εἰς τὸ ἔλος, εἰς τὸν βάλτον. Προτιμητέα λοιπὸν ή νῦν Χελιδού δπου εἶναι τόπος καὶ διὰ ἱπποδρόμιον καὶ ἱπποτροφεῖον, σάναλόγως τῶν δυνάμεων τοῦ Τόπου.

Χάριν τῶν φιλομαθῶν τῶν Δήμων καὶ Χωρίων Ἀττικῆς ἐν παρόδῳ ἐξετιγούμενα καὶ τὰ ἔξη.

Κοίλη τόποι, καὶ οὐχὶ δῆμος, ἐν Ἀθήναις πρὸς τὸ ἄρκτικὸν τῆς Πόλεως, ἐρημηνευθεῖσα ἐν ἐποχῇ ἀγνώστῳ Βάθειᾳ, οὗτω καλούμενη παρ' Ἀθηναίοις. Άν δὲ Λάκκιος, διατρίψεις πολὺν χρόνον ἐν Ἀθήναις, ἐμάνθανε τὴν Βάθηαν, δὲν ἔθετε τὴν Κοίλην παρὰ τὰ μακρὰ τείχη, οὐδὲ δῆμον ἐκάλει αὐτήν. Τὰ δὲ πλεστον τῆς Κείλης Κιμώνεται μνήμευτα ἔκειντο, δπου νῦν ή δύδες Βακράτους σταυρουμένου μὲ τὴν τοῦ Πειραιῶς, καὶ ἡ οἰκία τῆς Κομίσσος, Ἀγγλίδος, Ιάνθης Δίγηνη, καὶ ἡ τοῦ Βλαστούλου· ἐνθα ἔγνωτο ἀνασκαφὴ περὶ τὴν πρώτην δεκάδα τοῦ παρόντος αιῶνος, κείμενο δὲ πρὸ τοῦ Ἀστεως παρὰ τὰς Μελιτίδας Πύλας τῆς Πόλεως, οδυσας πρὸς τὴν νῦν Πλατεία τοῦ Πυρέθολικοῦ, ἔνθα διαδέοντο σημεῖα μέχρι τῆς Επαναστάσεως. Καὶ νῦν δὲ αὐτῶν θεμελεύονται οἰκία τοῦ Ν. Σούτζου, Βαλαθηναν δὲ Μελιτίδες διὰ

τὴν εἰς Μελίτην φέρουσαν δόδον. Δῆμος δέ ἦν ἡ Μελίτη, καί μενος ἔνθα νῦν τὸ χωρίον τοῦ Μελίτη.

Κυνόσαργες. Ἐπειδὴ τινὲς μὲν ἀμφιβάλλουσι, τινὲς δὲ ἐπιτυγχάνουσι, βεβαιοῦμεν ἡμεῖς τοὺς διτάξοντας, ὅτι τὸ Κυνόσαργες κεῖται ὅπου νῦν ἡ Μονὴ τῶν Ἀσωμάτων Πετράκη, ἀνασταλυθὲν τῇ ἀνασκαφῶν, καθ' ὃν χρόνον ἀνηγέρθη τὸ κατάστημα τοῦτο περὶ τὸ δεύτερον τέταρτον τοῦ Ι. οἰδῶνος.

Η δὲ Ἀλωπεκῆ ἀδιστάκτως εἶνε οἱ Ἀμπελοκήποι. Οἱ Παυσανίας ὅρίζει τὴν ἀπόσασινεis δώδεκα σαδίους ἀπὸ τῆς Πόλεως, καὶ τοσαύτη εἶνε ἡ ἀπόστασις. Ἰδοὺ δὲ πῶς ὁ δῆμος οὗτος τῆς Αλωπεκῆς μετεμφρόθη εἰς Ἀμπελοκήπους. Τὸ τοπικὸν ἐπίρρημα λέγεται Ἀλωπεκῆθεν· τοῦτο δὲ μὲ τὴν πρόσδον τοῦ χρόνου τῆς παραχρῆς μετωνομάσθη Ἀλωπεκῆπε· Τοῦτο δὲ διορθωθὲν ὡπό τῶν ἄλιγον γραμματισμένων τοῦ κάτω Μεσσιῶνος διὰ τὴν αὐτόθι ἀμπελοφυτείαν, ὧνομάσθη Ἀμπελοκήποι.

Ἡφαιστιάδαι. Οἱ δῆμοι; οὗτοι καλεῖται νῦν κατὰ μεθερμήνευσιν Χαλκοματάδαις, ὅπου μαρτυρεῖ ὁ τόπος ὅτι ἦσαν αὐτόθι μεταλλεῖα χαλκοῦ, ἵσως καὶ ὀλίγου ἀργύρου. Μήτε οἱ παλαιοὶ οἱ θηναῖοι ἀστόχως ἐκάλεσαν τὸν Δῆμον τούτον Ἡφαιστίαν, ἀν δὲν εἶχον ἀφορμὴν ἥφαιστου ἐργασίας, μήτε οἱ νεώτεροι τυχαίως μετωνόμισαν αὐτὸν Χαλκοματάδες. Μόνος δὲ Φαλμεράϊπερ δυσκόλως τίθεται περαδεχθῆ τὴν φυσικὴν αὐτὴν ἐρμηνείαν.

Ἴκαρια καὶ Ἰκάριος· δῆμος καὶ δρός. Διαφωνοῦσι περὶ τούτων οἱ Ἀρχαιολόγοι Δήκη καὶ Ῥόσ· δὲν μὲν πρῶτος τοὺς θέτει πρὸς τὴν ἀνατολικούροιεν πλευρὰν, κατὰ τὸν Μαραθῶνα, δὲ Ῥός τούναντίον κατὰ τὴν δυτικὴν μεταξὺ Κιθαιρῶνος καὶ Κεράτων. Ἀγνοοῦντες ἀμφότεροι τὴν σημερινὴν ὀνομασίαν τοῦ Τόπου, εὑρέθησαν εἰς ἀγιονίαν καὶ διχογονωτίαν. Οἱ δύο διμώς ἔφαντη ἐπιτυχέστερος, κρίνας ὀρθότερον κατὰ τὴν κοινωνικὴν συμπεριφορὰν περὶ τῆς Ξανίας τῶν δύο Θεῶν διογύσου καὶ Δημητρὸς παρὰ Κελεῶ καὶ Ἰκάριφ, τῷ μὲν ἐν Ἐλευσῖνι, τῷ δὲ τῷ Ἰκαρίῳ· ὥστε δὲν εἶναι τῆς λογικῆς κρίσισις, ἀφοῦ δὲ Κελεὸς ἔχει ἐν Ἐλευσῖνι, διτι δὲν Ἰκάριος νὰ μὴν ἡτον κάτοικος τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τῆς Ἀττικῆς, ἀφοῦ συνάμα θλίθον αἱ δύο εἰρημέναι Θεοί, καὶ οὐχὶ διηρημένως εἰς δύο διαφόρους ἴποχάς.

Ἡ Ἰκαρία ληιπὸν καὶ ὁ Ἰκάριος κείνται πρὸς δυσμάς τῶν Ἀθηνῶν, πλισίον τοῦ Δαφνίου πρὸς μεσημβρίαν, καὶ καλεῖται νῦν καὶ ὁ Δῆμος καὶ τὸ ὄρος Κανιάρο, ἀκτοτίχητον ὅμως. Πλισίον δὲ τούτου εἶνε καὶ τὸ χωρίον Ἀσώματοι, κατοικημένον ὑπ' ὀλίγων οἰκογενειῶν πρὸ τῆς ἐπανατάξεως, νῦν δὲ κτῆμα τοῦ Εὐμανουὴλ Κουτζηκάρη, καὶ δι' ἐπιμελείας αὐτοῦ ἡρξατο νέος οἰκισμός. Τοῦτο δὲ ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι Σημαχίδαι ἐκ τοῦ Ἡρωας Σημάχου, διστις ὡς γείτων μετὰ τὴν ξενίαν τῶν μνησθέντων Θεῶν παρὰ τῷ Ἰκαρίῳ ἔξενιστεν αὐτοὺς ἐν Σημαχίδαιν ἐν αὐτῇ τῇ ἐποχῇ τῆς πάρουσίας των. Μόστε οἱ Ἰκαριεῖς καὶ οἱ Σημαχίδαι ἡσαν ὅμοροι, γείτονες. Οἱ παραδεχόμενοι τὸ Κανιάρον ὡς Ἰκαρίαν καὶ τοὺς Ἀσωμάτους ὡς Σημαχίδας, δὲν θέλουσιν ἀπαντήσῃ εἰς τὴν ιστορίαν αὐτῶν ἀπορίαν τινά, εἰ μὴ τὴν ἔξης ἀμφιβολίαν περὶ τῶν ὄρέων, Ἰκαρίου, Κορυδαλλοῦ, καὶ Αἴγαλεω, ἣν καὶ διαλύομεν.

Ἡ Ἀττικὴ ἔχει ὅρη πολλὰ, ἀλλὰ τὰ ὄνομαστα εἶναι πέντε διὰ τὰς Ἀθηνὰς. Ἰμπττός, Βριληττός, Πάρνης, Δυκαβηττός, καὶ Κορυδαλλός. ἐν τούτοις ἀναφέρονται περὶ τὴν αὐτὴν χώραν Ἀθηνῶν καὶ ἄλλα Αἴγαλεως, Ἰκάριος, Ἡράκλειον, Ποικίλον, καὶ ἄλλα. Οἱ Ἰμπττός καὶ ὁ Πάρνης εἶνε ἀδιαφιλονείκητα. Οἱ Βριληττός καὶ Δυκαβηττός ἡσαν ὑπὸ ἀμφιεβήτησιν ἡμεῖς ἀπεδείχαμεν τὴν ταυτότητα τοῦ Δυκαβηττοῦ μετὰ τοῦ Ἀγχέσμου, καὶ τὴν ταυτότητα τοῦ Βριληττοῦ μετὰ τοῦ Πεντελικοῦ (Συνοπτ. Κατάς. τῆς Πόλεως Ἀθηνῶν Σελ. 48, ἐκδ. γ'). καὶ τὰς περὶ τούτων παρατηρήσεις μας παρεδέχθησαν οἱ δυνάμενοι νὰ χρίνωσι. Μένει ἡδην ἀποδείχαμεν καὶ τὴν ταυτότητα τοῦ Κορυδαλλοῦ, Αἴγαλεω, Ἰκαρίου, καὶ Ἡρακλείου.

Κορυδαλλὸς δὲ ἐλέγετο τὸ ἀπὸ τοῦ Καματεροῦ ἀρχόμενον ὄρος μέχρι τοῦ Δαφνίου, καὶ ἣν ὄνομαστὸν, διότι ἔκειτο ἀπέναντι τῶν Ἀθηνῶν, καὶ δὲν εἶχε, καθὼς δὲν ἔχει, ἄλλο τι πλεονέκτηρα. Ἡ δὲ ἀρκτικοδυτικὴ αὐτοῦ πλευρά, ἡ βλέπουσα πρὸς Ἐλευσίνα μέχρι τοῦ πορθμοῦ τῆς Σαλαμίνος ἐκαλεῖτο Αἴγαλεως. Οἱ Θουκυδίδης καὶ Ἡρόδοτος, οἱ δύο Ἀρχαῖοι περιφημότες ιστορικοί βεβαίουσι τὴν ὄνομασίαν αὐτοῦ, ἐν οἷς ἔχουσιν, ὡρίου πρῶτος, ὅτι οἱ ἀσκεδαψιδηνοι εἰσβάλλοντες εἰς τὴν

Α' ττικὴν ἐπρόβανον διὰ Κρωπεῖς; εἰς Ἀχαρνάς, ἐν διξιῇ ἔχοντες τὸ Αἰγάλεων (Συγγρ. Β'. 19). δ δὲ Ἡρόδοτος, ὅτι δ Ἐέρξης καθήμενος ὑπὸ τῷ ὄρει τῷ ἀπέναντι Σαλαμῖνος, δ καλεῖται Αἰγάλεως, θεώρει τὴν Ναυμαχίαν (Βιβλ. 8. 90). Ἡράκλειον δὲ ἐκαλεῖτο τὸ ἀπὸ τοῦ Κέρατοπόργου, μέχρι τοῦ πορθμοῦ Σαλαμῖνος· καὶ τοῦτο μαρτυρεῖ δ Πλούταρχος εἰς Θεμιστοκλέα· ἔνθι λέγει, ὅτι κατὰ τὸν Φανόδημον δ Ἐέρξης ἐποπτεύων τὸν στόλον καὶ τὴν παράταξιν, ἐκάθητο ὑπὲρ τὸ Ἡράκλειον, ἢ βραχεῖ πόρῳ διείργεται τῆς Ἀττικῆς ἡ Νῆσος (Κ. 1γ').

Ἑκάριον δὲ λέγεται τὸ νῦν Κανιάρον, ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς δόδοι Δαφνίου πρὸς νότον μέχρι τοῦ πορθμοῦ Σαλαμῖνος, τὸ δέπον πρὸς τὸ πεδίον Ἀθηνῶν, ἢ δὲ δυτικὴ αὐτοῦ πλευρὰ ἢ πρὸς Σαλαμῖνα διέπουσα, καλεῖται νῦν Σκαρμαγκᾶς. Ἡ δὲ Ἀμφιάλη Ἄκρη καλεῖται νῦν Φιλιατοῦρι. ὅτι τὸ δρός Κορυδαλλός καὶ Αἰγάλεως εἶναι τὸ αὐτὸν, μὲ τὴν διαφορὰν, ὅτι ἡ δυτικὴ πλευρὰ ἔχει ἄλλην ὄνομασίαν καὶ ἡ ἀνατολικὴ ἄλλην, δύναται τις νὰ τὸ θεωρήσῃ δυσπαράδεκτον. Πρὶν δμως λύσωμεν τὴν ἀπορίαν τοῦ διάλογουν ὑπὸ δψιν τὸ προγούμενον δροῦ, διπερ ήμεις οἱ νεώτεροι καλοῦμεν τὴν μὲν πρὸς Ἀθήνας πλευρὰν Κανιάρον, τὴν δὲ πρὸς δυσμάς Σκαρμαγκᾶν. Διὸ τί λοιπὸν οἱ νεώτεροι ήμεις ἐπὶ ἐνδεῖς καὶ τοῦ αὐτοῦ δροῦς ἐδώκαμεν δύο ὄνομασίας τὸ Κανιάρον καὶ τὸν Σκαρμαγκᾶν; Ἰδοὺ δὲ ἡ λύσις τῆς ἀπορίας· ἡ Ἀττικὴ πρὸς τοῦ Θησέως, καὶ ἐπὶ τῶν υἱῶν τοῦ Πανδίονος, διηρεῖτο εἰς τέσσαρα Κράτη, τὸ μὲν ἀπὸ τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τοῦ Δαφνίου μέχρι Μεγαρίδος, τὸ δὲ περιεῖχεν ὅλην τὴν χώραν τῶν Ἀθηνῶν μέχρι τοῦ Σφηττοῦ, τὸ δὲ τὰ Μεσόγεια· καὶ τὸ τέταρτον ἦν τὸ λεγόμενον σήμερον Κατάδεμα. (Στράβ. καὶ ἄλλοι). Οὕχ ηττον δὲ ἐπιθεβαῖοι τοῦτο καὶ δ Θουκυδίδης· εἰς τὸ Κέκροπος καὶ τῶν πρώτων Εασιλέων ἡ Ἀττικὴ ἐς Θησέα ἀεὶ κατὰ πόλεις φέρετο, Πριτανεῖα τε ἔχουσα καὶ ἀρχοντας, καὶ δόπτες μή τι διέσειαν, οὓς ξυνήσεαν Βουλευσόμενοι ως τὸν Εασιλέα, ἀλλ' αὐτοὶ Ἔκαστοι ἐπολιτεύοντο καὶ ἐθουλεύοντο». Οἱ παλαιοὶ καθὼς καὶ δλοὶ οἱ ἀνθρώποι δίδουσιν δυομά καὶ εἰς πράγματα καὶ εἰς τόπους, ἢ δρη, καὶ εἰς ζῶα, δπως λάθωσιν ἀφορμήν. Οἱ κάτοικοι λοιπὸν τῆς δυτικῆς Ἀττικῆς ἔχοντες πρὸς

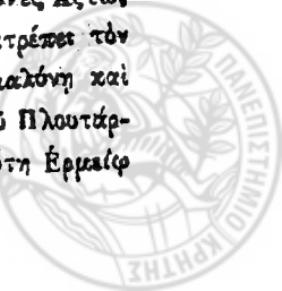
ἀνατολὰς τὸ δρός τοῦτο αἰγάλεων, ἔδωκαν τὸ δνομα ἐκ τινος παριστάσεως, εἰς δὴ οἱ τοῦ ἄλλου Κράτους Ἀθηναῖς δὲν μετεῖχον. Οὗτοι δὲ ἔχοντες οίκειον τὸν Πάρνηθα παραχθέντα παρὰ τὸν Πάρνωπα (εἶδος μεγάλης ἀκρόδος) ἔκάλεσαν τὸ ὑπὸ τὸν Πάρνητο δρός Κορυδαλλόν. Μίστε ἐπεκράτησαν τὰ δύο ὄντα πατέα καὶ μετὰ τὸν συνοικισμὸν τῶν δῆμων ὑπὸ Θησέως εἰς μίαν πολιτείαν.

Δαφνίον. Ἐνταῦθα ἐπὶ τοῦ λόφου ἔκειτο Ναὸς Ἀπόλλωνος Δαφνίου, ἢ Δαφνίτου, ἢ Δαφνηφόρου, λαβόντας τὸ ἐπώνυμον τοῦτο ἐκ τῆς ἱρωμένης του Δάφνης, μεταβληθείσης εἰς φυτὸν, διὰ νὰ μὴ προδώσῃ τὴν παρθενίαν της. Τὸ Δαφνίον ἔλεπει πρὸς τὴν θάλασσαν τῆς Σαλαμίνος· δταν οἱ Ἀθηναῖς ἐπόλεμουν αὐτῷ τὸν ἔχθρικὸν στόλον, «πρῶτος λαμβάνει ναῦν (πολεμίαν) Αυκομῆδης δ Ἀθηναῖς, τριπαρχῶν, ἢ τὰ παράσημα περικόψας ἀνέθηκεν Ἀπόλλων Δαφνηφόρῳ» (Πλούταρ. εἰς Θεμιστ. καφ. 1^ε). Ἐκ τούτου δηλοῦται, δτε τὸ Δαφνίον ἐλαβε τὴν ὄνομασίαν ἐκ τοῦ Δαφνίου Ἀπόλλωνος.

Ἐπειδὴ δὲ οἱ νέοι σχηματισταὶ τῶν νῦν δῆμων τῆς Ἀττικῆς, ἀκούσαντες τὸ δνομα τῆς Κιώνης Κοροπᾶς, ὄνόμισαν δτε εἶνα ἡ παλαιὰ Κρωπία ἡ Κρωπειὰ, καὶ ἔκάλεσαν τὸν νέον δῆμον Κρωπίαν. Ἡσταν δὲ οὗτοι ἐκ τῶν Καθηγητῶν τῆς Ἀρχαιολογίας. Τὸν Θουκυδίδην οὔτοι καὶ τὸν ἀνέγνωσαν καὶ τὸν ἐμελέτησαν. Πῶς λοιπὸν νὰ μὴν ἐνθυμηθῶσιν, ὅπερ ἀνεφέραμεν προηγουμένως, δτι οἱ Πελοποννήσιοι εἰσάλοντες εἰς τὴν Ἀττικὴν, καὶ τεμνόντες τὴν Ἐλευσῖνα καὶ τὸ Θριάσιον Πεδίον «προεχώρουν, ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸ αἰγάλεων δρός», διὰ Κρωπειᾶς, ἡώς ἀφίκοντο ἐς Ἀχαρνάς; λ Ἄρα θεραπεύτατα ἡ Κρωπειὰ κεῖται ὑπὸ τὰς ὑπωρείας τοῦ Πάρνηθος πρὸς τὴν δυτικὴν πλευρὰν, πλησίον τῶν νῦν Καλυβίων Χαστιᾶς. Τί κοινὸν λοιπὸν ἔχει τὸ τμῆμα τῆς Κοροπᾶς κείμενον δπισθεν τοῦ Ἰμηττοῦ μὲ τὸ τμῆμα τῆς Φυλῆς; Πόθεν λοιπὸν ἐλαβε τὸ δνομα ἡ Κοροπῆ, ηθελεν ἐρωτήσῃ τις; Τοῦτο εἶνε μὲν σκοτεινὸν, δμολογοῦμεν, θέλομεν ὅμως πλησιάσῃ εἰς τὴν ἀνεύρεσίν του. Ὁπισθεν τοῦ Ἰμηττοῦ ὑπάρχει δρός σχι μικρὸν καὶ ἐπὶ πολὺ ἐκτενύμενον ἀπὸ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ Ἰμηττοῦ, καὶ λῆγον πέραν

τῆς Κορωπῆς. Τὸ δρός τοῦτο ἐκάλειτο Κεκρόπιον, ὅπερ τινὲς, ἐν οἷς καὶ ὁ ἡμέτερος Γεωγράφος Μελέτιος, ἀποδίδουσι συνώνυμον τοῦ Ὑμηττοῦ. ἐκ τοῦ ὕρους λοιπὸν τούτου ἐκλήθη τὸ πρῶτον ἡ περὶ ἡδὸνής τοῦ λόγος Κώμη Κεκροπία, καὶ εἶτα Κοροπή, ὡς κειμένη ὑπὸ τὰς ὑπωρειας αὐτοῦ.

Ἔδη ἀς διμιλήτωμεν ἐνταῦθα καὶ περὶ τοῦ δῆμου Ἐρμος, ὡς ἀμφισσητομένου καὶ τούτου παρὰ τοῖς νεωτέροις, ἐνεκα τῶν τολμηρῶν διορθωτῶν τῶν κειμένων τῶν Ἕλλήνων θυγγραφέων. Ἐρμος παράγεται παρὰ τὸ ἔρμα, ὅπερ πρὸς τοῖς ἄλλοις σημαντεῖσι σωρὸν λίθων, χαλκιῶν, καὶ ἄλλης ὕλης, καὶ προσέτι μνημεῖον καὶ τάφον. Οἱ δῆμος οὗτος ἐθεμελιώθη πρὸ τριῶν χιλιάδων ἐτῶν πρὸ τοῦ Θησέως. Εἰς τὴν θέσιν, εἰς δὴν ἐκτίσθη ἡ Κωμηταῦτη, ἔκειτο, καὶ μέχρι σήμερον κείνται, πλῆθος δασέων ἀπολιθωμένων ἥδη, καὶ χαλκιῶν. Οἱ πρῶτοι κάτοικοι τοῦ τόπου τούτου βλέποντες τὰ ὄστα συσσωρευμένα, εἰκασαν ὅτι εἶνε μνῆματα καὶ τάφοι· καὶ ἐκ τούτου ἐκάλεσαν τὸν τόπον Ἐρμος. Εἰς ἔκεινην τὴν ἐποχὴν τὰ ὄστα ἦσαν βεβαίως εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, καὶ μὲ τὴν πρόσδον τῶν αἰώνων ἐκαλύφθησαν· διότι ἡ γῆ λαμβάνει στρώματα καὶ ἐπιστρώματα. Τὸ περιστατικὸν τοῦτο τῶν ἀπολιθωμένων δασέων καὶ τῶν μετ' αὐτῶν χαλκιῶν ἀνακαλύφθη πρὸ ὅλιγου δι' ἀνασκαφῆς, δὴν ἐνήργησεν ἀνήρ περιέργος παρατηρητής. Καλεῖται δὲ νῦν τὸ Ἐρμος τοῦτο Πιτζέρμι, παρονομασθὲν οὗτως εἰς ἐποχὴν βάρβαρον, διότι προτού ἐκάλειτο Ἐρμι μὲν εἰς τὴν προφοράν, ἄλλα γραφόμενον οὕτω Θέρμοι, ὡς τοῦτο βεβαιοὶ δὲ Ήσύχιος καὶ Φαθωρίνος. ἔχοντες λοιπὸν ἀφ' ἐνδεσ τὰ ἀνακαλύφθεντα, ὡς ἴρρεθη, Ἐρματα καλούμενα, καὶ ἀφ' ἐτέρου τὴν νῦν ὄνομασίαν τοῦ χωρίου Πιτζέρμι, διῆσχυριζόμεθα ὅτι τὸ Πιτζέρμι εἴη τὸ Ἐρμος τῶν παλαιῶν. Ἀλλ' ἀπαντῶμεν δισδιάβατον πρόσκομπα εἰς τὸν Πλουταρχὸν, ἔνθα λέγει εἰς Φωκίωνα περὶ τοῦ μνημείου τῆς Πιθαιονίκης, ὅτι «διαιμένει ἔτι νῦν ἐν Ἐρμει, ἡ Βαδίζομενέξ ἄζεως εἰς ἐλευσῖνα». Τὸ ρητὸν τοῦτο, ὡς ἔχει οὕτως, ἀνατρέπει τὸν ἀνωθεν διῆσχυροισμόν μας. Ήμεῖς δημως θελόμεν εἶζομαλόνη καὶ αὐτὴν τὴν δισκολίαν. Εἰς τὰς παλαιὰς ἐκδόσεις τοῦ Πλουτάρχου γράφεται τὸ «Ἐρμει» Ἐρμείψ, καὶ ἡ γραφὴ αὐτη Ἐρμαίψ

εἶνε ἡ γνησία, θνέξ αὐτούς κακώρθωσαν οἱ Τολμηροὶ εἴρρει π.,
κομίζοντες δὲ ὁ Συγγραφεὺς διμιλεῖ περὶ τοῦ δήμου Ἐρμοῦ,
καὶ οὐχὶ περὶ τοῦ Ἐρμείου Ναοῦ. Οὗτοι δὲ οἱ Πλούταρχος ἐννοεῖ
τὸν ναὸν ἢ τὸ ιερὸν τοῦ Ἐρμοῦ, οἷον δὲ λόγος· Ἡ μυθολογία μᾶς
διδάσκει, δὲ οἱ θεοὶ κρίνοντες ἐπὶ φόνῳ τὸν Ἐρμῆν, ἔρριπτον
πρὸς αὐτὸν τὰς φήρους τῶν ἀντὶ λίθων διὰ τοῦτο ἐπεκράτησεν
εἰς τοὺς Ἑλληνας νὰ κάμνωσι σωροὺς λίθων εἰς τιμὴν τοῦ Ἐρ-
μοῦ, ἐρμαίους λόφους καλουμένους· καὶ ταῦτα ἐπραττον πάρα
τὰς ὄδοις, ἐνθα οἱ παραπορευόμενοι ἔρριπτον λίθους· διὸ καὶ
Ἐνόδιος δὲ Ἐρμῆς ἐπωνυμάσθη. Μέστε τὰ Ἐρμεῖα ιδρύοντο πάρα
τὰς ὄδοις. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ Πλούταρχος λέγει, «Διαμένει ἐτε
νῦν ἐν Ἐρμείῳ, ἢ Βαδίζομεν ἐξ Ἀστεως εἰς Ἐλευσῖνα», δέστιν, ἢ
Βαδίζομεν ὄδῳ, διὰ νὰ φανερώσῃ εἰς ποίαν τῶν ὄδῶν κεῖται τὸ
Ἐρμεῖον, ἐνθα τέθαπται ἡ Πυθιονίκη· διότι δὲ δῆμος Ἐρμος δὲν
ἐκείτο εἰ μὴ εἰς ἐν μόνον μέρες τῆς Ἀττικῆς, καὶ ἦτον γνωσδὲ
πάρα τοῖς τότε· ὥστε δὲν ἦτον χρεία νὰ δηλώσῃ οἱ Πλούταρχος
τὴν ὄδον παρ' ἣν ἐκείτο τὸ Ἐρμος· ἐξ ἐναντίας μάλιστα γράφων
περὶ Ἐρμείου ὥφελε νὰ δηλώσῃ τὴν ὄδον, παρ' ἣν ἐκείτο, διότι
πάρα τὰς ὄδοις ἦσαν τὰ Ἐρμεῖα. Διὸ πρέπει τὸ κακῶς διορ-
θωθὲν καὶ ἐν Ἐρμείῳ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ἀρχαίαν του γραφὴν εἴν
Ἐρμείῳ. Καὶ παρακαλοῦνται οἱ ἐκδόται τῶν Ἑλλήνων Συγ-
γραφέων νὰ μὴν εἶνε παράπολυ τολμηροὶ εἰς τὰς διορθώσεις τῶν.
Καλεῖται δὲ νῦν τὸ Ἐρμεῖον τοῦτο «Διασωρείτης»· διὰ τοὺς
κειμένους ἐρμαίους λόφους, ἀργαίους δύτας, καὶ πάρα τὴν ὄδον,
ἢν μηδουμενεῖ δὲ Πλούταρχος, ἢτοι ὄδον Ἐλευσῖνος. Ίστεον δὲ
ὅτι οἱ ἐρμαῖοι οὗτοι λόφοι, οὓσοι ἦσαν πάρα τὴν ὄδον, ἔργα χει-
ρῶν ἀνθρώπων, ἀνεσκάφησαν ἄλλοι πρὸ πολλῶν ἐτῶν, καὶ ἄλ-
λοι μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων, καὶ ἐλήφθησαν
οἱ λίθοι εἰς χρῆσιν οἰκοδομῶν· οἱ μεγάλοι διμως λίθοι τοῦ ναοῦ
σώζονται τινές.

Ἐν ταύτοις ἀναγκαζόμεθα νὰ ἔξηγήσωμεν, ἀν δχι εὔσχημον
ἔξηγησιν, ἀναγκαῖαν δὲ, πόθεν σύγκειται τὸ δνομα Πυτζέρμι,
τοῦ ὀποίου ἡ σύνθετες εἶνε παράδοξος καὶ περίεργος. Εἰπομέν
ὅτι τὸ Ἐρμος παρήθη πάρα τὸ Ἐρμα. Τοῦτο δὲ πρὸς ταῖς
διαφόροις σημασίαις σημαίνει καὶ μόριον γυναικεῖον κατὰ με-

ταφορικὴν χρῆσιν τῶν Κωμικῶν (ὅρα λεξικὸν Φαθωρίνοῦ). Τὸ δὲ Πύτεῖ εἶναι φωνὴ Ἀλβανῶν καὶ Βουλγάρων, δέ ἐστι Σθλαβίκη, συμπάνουσα γυναικεῖον αἰδεῖον, παρὰ τὸ Ἑλληνικὸν Πύξ ταυτόσημον τῇ πυγῇ (κῶλος). ὥστε ἐκ δύω συνωνύμων κακεμφάτων ὄνομάτων συνετέθη εἰς ἐποχὴν βάρβαρον τὸ χωρίον Πυτζέρμι. ἐκ τούτου ἔξαγεται, διτὶ τὸ Ἐρμος καὶ Πυτζέρμι εἶναι μίας καὶ τῆς αὐτῆς καταγωγῆς.

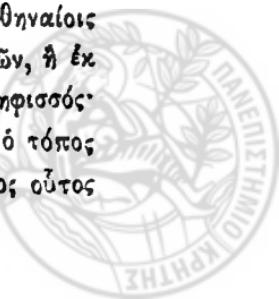
Κίκυννα· δῆμος παλαιὸς, δις ἐν τῇ παρακμῇ ἐκλήθη Κούκουνα· ἐπομένως Κουκουνάουνες, οὗτῳ γραφόμενον τὸ εἴδομεν εἰς παλαιὸν χειρόγραφον πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως. ἐσχάτως δὲ γράφεται καὶ λέγεται Κουκουβάουνες, νομίσαντες οἱ οὗτῳ προφέροντες, διτὶ παράγεται παρὰ τὴν Κουκουβάαιν.

Τὸ ἀκόλουθον εἶναι ἀστεῖον. ἔστι δῆμος Ἐπιεικέδαι, κείμενος ἀνιωθεν τῆς Φλύας (Φλέγας), καλούμενος νῦν Κακουργάνος. Τέ; δὲ ὄνοματοθέτης οὗτος, καὶ εἰς ποίαν ἐποχὴν ἔζη, εἶναι ἀδηλον. Πιθανὸν δμως γὰ εἶναι τῆς ἐποχῆς, καθ' ᾧ τὸ Ἐρμος ἐκλήθη Πυτζέρμι, καὶ ἡ Ἀχάρην Μαινίδιον.

Σφενδάλη· δῆμος κείμενος πρὸς τὰ σύνορα Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας μεταξὺ Τανάγρας καὶ Δεκελείας, κατὰ τὸν Ἡρόδοτον, εἶναι τὸ νῦν Κακοσάλιτι γωρίον τοῦ Ἰωσήφ Ασπιέρου.

Ἐκάλη· δῆμος ιστορικὸς διὰ τὴν ὑποδοχὴν καὶ ξενίαν τοῦ Θησέως ὑπὸ τῆς Ἐκάλης πρεσβύτερος γυναικὸς, εἰς τιμὴν τῆς ὅποιας συνέστησεν. ὁ Θησεὺς τὰ Ἐκαλήσια, Εὔρην. Τὰ Ἐκαλήσια ἐν τῇ παρακμῇ ἐρρέθησαν Καλέσια· οἱ δὲ φραγκοκρατοῦντες τῆς Αἰτικῆς ἐπρόφερον Kalesi ὡς τὰ Παρίσια Parisi καὶ οὕτω μέχρι τοῦ νῦν καλεῖται Καλέζι ἢ Καλέντζι. Κείται δὲ πρὸς τὰ δρια τοῦ Μαραθῶνος.

Τρινέμεια· δῆμος, καὶ οἱ κάτοικοι Τρινεμεῖς. Κατὰ τὸν Στράβωνα κείται ὁ δῆμος οὗτος ἀφ' ὃτου ἔχει τὰς ἀρχὰς του ὁ Κηφισσός. Ἡ σωζόμενη μέχρι τοῦδε παρ' Ἀθηναίοις λέξις, νομὴ, δεικνύει τὸν τόπον τοῦ δήμου τούτου. Νομὴ παρ' Ἀθηναίοις λέγεται προσδιορισμένον ποσὸν ὕδατος, βέον ἢ ἐκ πηγῶν, ἢ ἐκ δρυγῶν. Εἰσὶ λοιπὸν τρεῖς ρύακες, ἔξι ὡν σύγκειται ὁ Κηφισσός· οἱ ρύακες οὗτοι ἔφερον ἀνὰ μίαν νομὴν, διὸ ἐκλήθη ὁ τόπος Τρινέμεια, διότι παρὰ τὸ γέμω ἡ νομὴ κεῖται δὲ ὁ τόπος οὗτος

ἔνθα ἐνοῦνται οἱ τρεῖς ῥύσακες παρὰ τὸ χωρίον Μαούνια καλούμενον· ώστε ἀναμφιβόλως δὲ δῆμος Τρινέμεια εἶναι τὰ Μαούνια. Ιστέον δὲ ὅτι τὴν σήμερον οἱ ῥυθέντες ῥύσακες δὲν ἔρουσι διαρκῶς ὑδατα, εἰ μὴ μόνον δὲ εἰς, καὶ δὲ δεύτερος ὄλιγώτερον.

Παιονία. Οὐδὲν δῆμος αὐτὸς εἶναι τὸ χωρίον Βαρυμπόμπη, κληθὲν οὔτε ἔκ τοῦ ιδιοκτήμονος αὐτοῦ. Ἡ οἰκογένεια τούτου «Βαρυμπόμπη» σώζεται μέχρι σήμερον ἐν Ἀθήναις.

Ἐπειδὴ δύο χωρία τῆς Ἀττικῆς καλούνται νῦν Λαύρια, πρέτερι νὰ διακρίνωμεν τὸ ἐν τοῦ ἄλλου τὸ μὲν εἶναι δὲ Ἐλαιοῦντα, τὸ δὲ ή Λουσία, δῆμοι παλαιοί. Κατὰ δὲ μὲν Λουσία εἶναι φυλῆς Οἰνηΐδος, κειμένη ἀνωθεν τοῦ νῦν Καματεροῦ Λαύρια καλουμένη, κατοικημένη ὑπὸ Χαστιέων. Οὐ δὲ Ἐλαιοῦς εἶναι φυλῆς Ἰπποθωντίδος, κείμενος πέραν τῶν Δειράδων πρὸς ἀριστερὰν, νῦν κτῆμα τοῦ Γ. Φίνλεϊν.

Ἀρκοῦσι ταῦτα τὰ ἐν παρόδῳ πρὸς ὁδηγίαν τῶν ἐπιχειρούντων τὴν ἀνεύρεσιν τῶν παλαιῶν δῆμων τῆς Ἀττικῆς. Παρατηρεῖται, ἐξ ὧν ημεῖς ἐξεθέσαμεν, μεγάλη διαφορά μεταξὺ ἡμῶν καὶ τῶν πρὸ ἡμῶν Ἀρχαιολόγων Εύρωπαίων. Πόθεν δὲ τοῦτο, ἐνῷ ἔκεινοι εἶναι καὶ σοφοί καὶ ἀφοσιωμένοι εἰς τὰ γράμματα, κατατρίψαντες τὸν έισιν αὐτῶν εἰς τὰς μελέτας, ημεῖς ἐξ ἔναντίας ὀλιγομαθεῖς καὶ σπανίως μικρὰ φιλολογοῦντες, ὡς ἐν ἐτέρῳ έιώ σχολάζοντες; Ότι ἔκεινοι εἶναι ζένοι τοῦ τόπου, καὶ ὡς τοιοῦτοι δὲν δύνανται, ἀν καὶ πνεῦμα ἄγιον ἥθελον ὅχη, νὰ ἀνεύρωσι τὰ κεκαλυμμένα ὑπὸ ἄλλα δνόματα, τὰ μὲν παρακεκομμένα, τὰ δὲ παρεφθαρμένα, τὰ δὲ καὶ σωζόμενα εἰς γλῶσσαν ἀλλοτρίαν ἔκεινων διότι δσον καὶ ἀν γνωρίζωσι τὴν παλαιὰν Ἕλληνικὴν, δὲν δύνανται νὰ διπτυγχάνωσι καθ' ὅλα δι' ἄγνοιαν τῆς σημερινῆς τῶν Ἕλλήνων γλώσσης, καὶ μάλιστα τῶν τοπικῶν φράσεων, καὶ ὄνομάτων, καὶ μεταφορῶν.

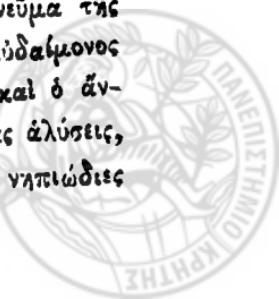
ΒΙΒΛΙΟΝ Δ'

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Οἱ Ἀθηναῖοι στεργμένοι τὴν πατρίδα τῶν, παροκενσαν τὴν Αἴγυναν, Σαλαμῖνα, Πόρον· μετέβησαν δέ τινες εἰς Σάρον, Τῆνον, Γύδραν, καὶ δποι τις εὗρε πόρον ζωῆς. Ἐπειδὴ δὲ εἰς Αγγίναν ἦσαν τὰ δύο τρίτα τῶν Ἀθηναίων, δποι ἦσαν καὶ οἱ προκριτώτεροι αὐτῶν, Βουλῆς γενομένης ἐνταῦθι, ἐνεκρέθη νὰ τελέσωμεν κατὰ τὸ χριστιανικὸν ἔθος τὰ νομιζόμενα εἰς τοὺς ὑπὲρ Πατρίδος ἀποθανόντας ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῶν Ἀθηνῶν ὅπδ τοῦ Κιουταχῆ. Καὶ διὰ νὰ γένη ἐπίσημος ἡ τελετὴ, προσεκλήθησαν νὰ παρευρεθῶσιν εἰς τὸ μνημόσυνον τὰ διοικητικὰ μέλη τὰ μέλη τοῦ Βουλευτικοῦ, καὶ οἱ παρεπιδημοῦντες προχριτώτεροι τῆς Ἑλλάδος. Καὶ δ μὲ: Ἐπίσκοπος Ἀθηνῶν Νεόφυτος Μεταξᾶς ἐτέλεσε τὴν ιεροπραξίαν, δ δὲ Ἰω. Βλάχος ἐπρόσφερε τὰ ἔξοδα τῆς τελετῆς δ δὲ Διονύσιος; Σουρμελῆς τὸν ἐπιτάφιον λόγον καὶ οὕτως ἐξετέλεσθησαν εὐσχημόνως τὰ πάντα κατὰ τὴν ἕκτην Νοεμβρίου 1827. Καὶ τὰ μὲν ὄνδρατα τῶν περὶ δύναμης τῆς Βίβλου καταταχθήσονται· δ ἐπιτάφιος δὲ αὐτῶν ἐπεταί οὕτος.

Ἄργος ἐπιτάφιος εἰς τοὺς ἀποθανόντας ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῶν Ἀθηνῶν.

Ἄειδεπεν δ Ούραγδς σεβαστοί μοι πολίται I ἔθλεπε τὴν τοσον αἰώνων θλιβερὰν καὶ ἀξιοδάκρυτον δουλικὴν τῶν Ἑλλήνων κατάπτωτιν· ἔθλεπε τὸ πολυχρόνιον παχύτατον σκότος, δπερ ἐκάλυπτε τοὺς ὄφθαλμοὺς τῆς καρδίας μας, καὶ τέλος μὲ λαμπρὰν τινὰ αἰθρίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ δρίζοντος ἐνέσταξεν εἰς ημᾶς τὴν δρόσον ἔκεινην, ητις ἀποκαθαίρει, ζωοποιεῖ, καὶ κάμνει νὰ γεννᾶται εἰς τὰς φυχὰς τῶν ἀνθρώπων τὸ πνεῦμα τῆς ἐλευθερίας ἔκεινο, καὶ τὸ αἰσθημα τῆς ἀνθρωπίνου εὑδαίμονος διαγωγῆς. Ἐντεῦθεν νοῦς καὶ καρδία φωτίζονται, καὶ δ ἀνθρωπός Ἑλλήν δὲν ὑποφέρει τὰς βαρείας τῆς δουλείας ἀλύσεις, συντρίβει τὰ δεσμά, τινάζει τὸν ζυγὸν, καὶ μὲ τὰς νηπιώδεις

ολίγας δυνάμεις του ἀγωνίζεται ἐναντίον τρομερωτάτης δυνάμεως γ' ἀποκατασταθῆ πάλιν ἐλεύθερος.

» Ἐπειδὴ λοιπὸν τὸ πεπτωκός τοῦτο ἔθνος, οἱ Ἑλληνες ἡμεῖς ἀνελάθομεν ποτὲ εἰς χεῖρας τὰ δῆλα εἰς ἀνάκτησιν τῆς χαρένης ἐλευθερίκης μας, καὶ εἰς ὑπεράσπισιν τῶν δικαιωμάτων μας, οἱ Τύραννος ὅμως ἔχθρος, ἔχθρος λυσσώδης τῆς ἀνθρωπότητος, ἀγανακτῶν καὶ μαινόμενος καθ' ἡμῶν, κινεῖται καὶ προσπαθεῖ νὰ ἐπιθέῃ καὶ αὖθις σκληρότερον καὶ βαρύτερον τὸ τυραννικόν του ζυγόν. 'Αλλ' οἱ Ἑλληνες, οἵτινες ἀπὸ φυγῆς ἐπροτίμησαν τὸν ἐνδοξὸν θάνατον παρὰ τὴν ζωὴν τὴν αἰτίμον καὶ δούλικήν, ἀντικινοῦνται καὶ ἀντιπολεμοῦν τὸν ἔχθρον καὶ δ' ἀγῶν οὗτος διαρκεῖ ἕδη ἐπτὰ δῆλα ἔτη; ἀγῶν, ὅστις ἐνέχυσεν εἰς δῆλα τῆς Οἰκουμένης τὰ ἔθνη μέγα θάμβος, τὸ ἀρνούν νὰ πολεμῇ τὸ θηρίον, καὶ τὸ θηρίον νὰ λαμβάνῃ τὴν ἡτταν.

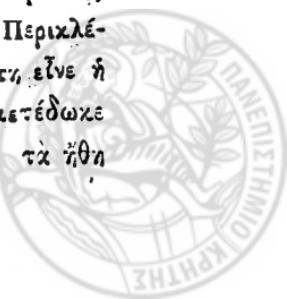
» Τέλος πάντων ἀφοῦ ἐνικήθη αἰσχρῶς καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, καὶ ἔλαθε ζημίας καὶ φθορᾶς τὰς μεγίστας, καὶ μόλις ἔγεινε κύριος τῆς γῆς τοῦ Μεσολογγίου, μὲ τὴν Ἑλληνικήν ὅμως δόξαν, ἐπηρομένος εἰς κτῆσιν πετρῶν καὶ χωμάτων, ἀναλαμβάνει ἐντόνως τὴν πολιορκίαν τῶν Ἀθηνῶν, ὑπολαμβάνων, ἀν κερδίσῃ ταύτιν τὴν πόλιν, διτιθέλει ἐπιθέσει εἰς τοὺς χόπους του τέλος, ἀποκαθιστάμενος πάλιν κύριος, ὡς πρότερον, τῆς Ἑλλάδος. « Άλλ' ἡ κακὴ Βουλὴ τῷ Βουλεύσαντι κακίστη». Οἱ ἥρωϊσμὸς τοῦ Μεσολογγίου, οἱ ἥρωϊσμὸς τῆς Ἀκροπόλεως Ἀθηνῶν, η ἀνδρία τῶν λοιπῶν ἐλευθέρων Ἑλλήνων, ἐπιφέρουσι τὸν δῆλον του, καὶ θεμελιοῦσι τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος. Τί γάρ ἀλλο ἰδύνατο, εἴ μὴ τοῦτο νὰ κινήσῃ τὰς μεγάλας τῆς Εὐρώπης Δυνάμεις εἰς τὸν ἀποφασίσωσι τῆς Ἑλλάδος τὴν τύχην;

» Ἐπειδὴ δὲ σῆμερον κατ' ἔθος χριστιανικὸν, καὶ χρέος ἀνθρώπινον, καὶ ἐξαιρέτως κατὰ χρέος ἡμέτερον τῶν σωθέντων μηνηδονεύομεν τοὺς ἀποθανόντας ὑπὲρ πατρίδος εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Ἀθηνῶν, προσφέροντες πρὸς αὐτοὺς τὰς ὄφειλομένας τιμὰς, συνεισφέρω καὶ ἔγὼ πρὸς τιμὴν καὶ ἐπαινού αὐτῶν τὸν ἀδελφικὸν τοῦτον λόγον μου. Γνωρίζω δτι τολμηρὸν τὸ ἐπιγείον μάκρου, καὶ ἀγώτερον τῆς ικανότητός μου· καθότι ἐπρεπε

μὲν τὸ προσφερόμενον νὰ ἔναις οὖν καὶ ἀρμάζον εἰς τὴν ἀξίαν τῶν πρὸς τοὺς ὅποιους προσφέρεται· ἀλλ' θ ἔχω τοῦτο διδικτεῖ εἰς τὴν κοινὴν εὐλογίαν τῶν ἀειμνήστων τούτων ἀνδρῶν. Εἴθε δὲ αἱ ἱεραὶ τούτων ψυχαὶ νὰ φανῶσιν εἰς ἐμὲ εὔμενεῖς, ἀποθλέπονται εἰς τὴν προκίρεσίν μου, καὶ οὐχὶ εἰς τὴν ἀδυναμίαν τῶν λόγων μου.

» Διὰ νὰ πληρωθῶσι τὰ γεγραμμένα, καὶ γίνωσιν ὅλα ὅσα ἐπροφῆτευσε τὸ πανάγιον Πνεῦμα, ἔως οὗ ἔλθῃ θ ἀπόκειται εἰς τοὺς Ἑλληνας, δ ἔχθρος, μ' δλον ὅτι δὲν ἡμπόρεσε κατὰ διαφόρους στρατελας τε καὶ ἐπιδρομὰς εἰς διάστημα ἑξαετοῦς πολέμου νὰ κρατήσῃ εἰς ὑποταγὴν μέρος τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος, ἀλλ' ἐφθείρετο καὶ ἐδυστύχει ἀείποτε, γνωρίσας δὲ ὅτι ματαιοῦται καθ' ὅλα, ἐν ὅσῳ ὑπάρχουσιν ἐλεύθεραι αἱ Ἀθηνας, ἐπιχειρεῖ μὲ δτην ἐδύνατο νὰ συστήτῃ δύναμιν, τὴν πολιορκίαν ταύτης τῆς πόλεως· καὶ ἐδὼ ἀνοίγει ἄλλο σχολεῖον τῆς Ἑλληνικῆς ἀνδρείας καὶ ἀρετῆς, εἰς δ γυμνάζονται καὶ ἀθλοῦσιν ἐνδόξως, δσοι δεν ὑπῆρξαν εἰς ἔκεινο τοῦ Μεσολογγίου.

» Τί δὲ οἱ ἀγωνισθέντες εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον, καὶ ἀπαθανάτες ἐνδόξως ὑπερασπισταὶ καὶ ὑπέρμαχοι τῆς Πατρίδος καὶ Πίστεως, οἱ ἀληθινοὶ καὶ γνήσιοι γόνοι τῶν παλαιῶν ἔκεινων πατέρων μας; ὡς νὰ ἔκουουν ἐξεργομένην φωνὴν ἀπὸ τῶν Ἱερῶν μυνημάτων, λέγουσαν πρὸς αὐτοὺς οὕτω. « Τέκνα μας φιλόστοργα καὶ ἀγαπητά! τοὺς καὶ ὁ Κόσμος σᾶς ἐγνώρισε γνωσίους γόνους ἡμῶν, ἴδού δ ὁ Βάρβαρος ἔχθρος ἀφρισμένος ἀπὸ λύσσαν πυραννικὴν, πατεῖ τὰ γχώματα τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν γῆς, οἵτις μόλις ἀνέπνευσε καθαρὸν τὸν ἀέρα, καὶ μέλλει πάλιν νὰ μολύνῃ τοὺς τάφους μας, νὰ μιάνῃ τοὺς ἀγίους νεοὺς, νὰ βεβηλώσῃ τὰ θυσιαστήρια τοῦ Θεοῦ, νὰ ὑδρίσῃ εἰς τὴν ἀμώμητον πίσιν σας, καὶ νὰ καταισχύνῃ ἡμᾶς τοὺς πατέρας σας, εἰς οὐδὲν λογισάμενος τὴν ἐλληνικὴν ἀνδρίαν· ἐνθυμηθῆτε τέκνα μας, δτι αὐτὴ ἡ γῆ εἶναι ἔκεινη οἵτις ἐγέννησε τοὺς ἥρωας καὶ ἀνδρείους, ἡ μήτηρ τῶν Μιλτιαδῶν, Θεμιστοκλέων, Αριστειδῶν, Περικλέων, Ἀλκιβιάδων, καὶ τῶν ἄλλων μεγάλων ἀνδρῶν· αὕτη, εἶναι ἡ γῆ οἵτις ἐφθασεν εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς δόξης, καὶ μετέδωκε τὰ φῶτα εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην, μεταρρύθμίσασα τὰ ἥθη

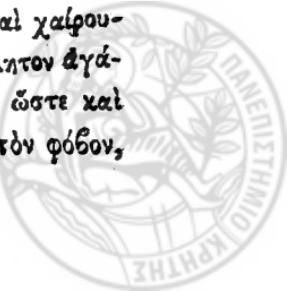

οὐλῶν τῶν Βαρβάρων Ἐθνῶν. Τέκνα μας ἀν μᾶς ἀγαπᾶτε, ἀν μᾶς γνωρίζετε ὡς πατέρας σας, καὶ Βράχει Ἑλληνικὸν αἷμα μέσα εἰς τὰς φλέβας σας, ἐκδικηθῆτε ἐναντίον τῆς πολιχρο-χρονίου Βαρβαρικῆς ὕδρεως· ἐκδικηθῆτε τὸ αἷμα τῶν ἀδελφῶν σας, διπερ εἰς τὴν ἑξατίαν τοῦ πολέρου τούτου ἔχύθη. Μὴν ὑποφέρετε, ὡς πότε νὰ καταπατοῦν Βάρβαροι πόδες τὰ κόκκα-λα τῶν πατέρων σας, καταφρονοῦντες τὴν ἴδιοκτησίαν σας! ὡς πότε τὸ λαμπρὸν ἔδαφος τῆς Ἕλλαδος, Βαστάζον τὴν Βαρ-βαρότητα, νὰ κεῖται ἀμυρφον καὶ ζοφώδες εἰς παντελῇ ἐρήμω-σιν τῶν ὕδων. Διὰ νὰ φυλάξετε τὴν τιμὴν μας, καὶ νὰ δεί-ξετε εὐγνωμοσύνην εἰς ἡμᾶς, καὶ ἀγάπην πρὸς τοὺς ἀποθα-νόντας ἐν τούτῳ ἀδελφούς σας, δεῖξατε ἔργα ἀνδρικὰ καὶ τώρα εἰς τοῦτον τὸν κίνδυνον, καὶ ἀνήκοντα εἰς τὴν γνησιότητα τῆς ἀπογονίας σας· καθότι εἴ τι ἀναγδόν καὶ ἀνάξιον, νομίζομεν Σνείδος καὶ ἀτιμίαν μας. Ἄν φανῆτε ὑπέρμαχοι, καὶ ἐνθερμοὶ ζηλωταὶ τῆς ἐλευθερίας, καὶ δὲν προδῶσετε τὸ πατριον φρόνη-μα, τοῦτο θέλει φέρη εἰς ἡμᾶς μεγαλοτάτην καὶ ἀνέκφραστον ἀγαλίασιν. Ἀρκεῖ τοῦτο μόνον ὅτι ἐπολεμήσατε ἀνδρείως, καὶ δὲν ἐνδώσατε εἰς τὸν ἔχθρὸν παντελῶς. "Αν καὶ τὴν γῆν χυ-ριεύσῃ πρὸς ὄραν, η καρτεροψυχία σας δύμας θέλει ἐξάψῃ ἀλ-λὰς ψυχὰς ἐναντίον του, ἵκανὰς νὰ τὸν καταστρέψωσι, καὶ νὰ καταστήσωσι τὴν γῆν αὐτὴν ἐλευθέραν. Ναὶ τέκνα μας! μὴ δειλιάσετε εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον, ὃν πρὸς ὑμᾶς ἐνίστησιν εἰς Λαθήνας, καὶ εἰς ὃν σᾶς προκαλεῖ ὁ Βάρβαρος ἔχθρός· ἐνθαρ-ρύνθητε, δρμήσατε, κτυπήσατε τὸν θεοτυγῆ Βάρβαρον, ἔχθρὸν τῆς Πατρίδος, ἔχθρὸν τῆς Πίστεως; τοῦ Θεοῦ».

ΘΑῦτη ἡ θεῖα φιωνὴ ἐκαυλος οὖσα εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἐνδόξων τούτων ἀνδρῶν, τοῖς ἐνέπνεεν ἐνθουσιασμὸν ἀμετρον, μεταίωρον αὗτῶν ποιοῦσα τὸ φρόνημα, καὶ ἀναπτεροῦσα τὸν νοῦν εἰς τὰ ἀφηλὰ καὶ ἀθάνατα. Καὶ ἀμα ἔκευσαν τὸν ἔχθρὸν κινοῦντα εἰς τὰς Λαθήνας, δὲν φοβοῦνται τὴν δύναμίν του, δὲν δειλιῶσιν εἰς τὰς ὑπερηφάνους του ἀπειλάς, οὔτε δελεᾶζονται ἀπὸ τὰς πλου-τίας καὶ μεγάλας του ὑποσχέσεις, ἀλλὰ θαρροῦντες εἰς τὰ σώ-ματά των, πεποιθότες δὲ εἰς τὴν ἐξ ὑψους θοήθειαν, μὲ μίαν γνώμην, καὶ μὲ μίαν οὐμπνοιαν, οἱ μὲν κάτοικοι τῆς Πόλεως,

ἀποθέτοντες εἰς Σαλαμίνα τὰ φίλτατα, γυναικάς, τέκνα, γονεῖς, καὶ πᾶν τὸ ἀδύνατον, οἱ δὲ ἔξωθεν ἐλθόντες συμβοηθοῖ, ἀφήσαντες καὶ αὐτοὶ τὰ οἰκεῖα καὶ ἴδια, ἀναμένουσιν αὐτὸν μὲ γενναίαν καὶ ζέουσαν ψυχὴν, ἀποφασισμένοις εἰς θάνατον ὑπὲρ τῆς σωτηρίας ταύτης τῆς Πόλεως, καὶ δῆλης γενικῶς τῆς Ἑλλαδὸς. Ὡς γενναῖαι δυντας, καὶ παντὸς ἐπαίνου ὑπέρταται ψυχὴ! δις ἐπροτιμήσατε νὰ ἀφήσετε ὄφραν καὶ εἰς λύπην βαθεῖαν τὰς γυναικάς σας, τὰ τέκνα σας, τοὺς γονεῖς σας, τοὺς ἀδελφούς σας καὶ φίλους σας, καὶ νὰ δεχθῆτε προθύμως καὶ μετὰ χαρᾶς τὸν θάνατον διὰ τῆς Πατρίδος τὴν σωτηρίαν.

Α Καὶ τὶ λέγω θάνατον! τοῦτο εἶναι ὄλγον καὶ τὸ ὄλοῦσερινόν! καὶ ποιὸν πρὸ θανάτου δεινὸν δὲν ἐδοκίμασαν; ποίαν ταλαιπωρίαν καὶ κακοπάθειαν δὲν ὑπέμειναν; ποίους τόνους καὶ ἀλγηδόνας συνεχεῖς δὲν ὑπέφεραν; ποίους κάπους καὶ ιερώτας διηνοκεῖς δὲν κατέβαλον εἰς τὴν πολυώδυνον ταύτην πολιορκίαν; καθότι δὲ πολιορκητής ἔχθρὸς σπεύδων νὰ ἐπιταχύνῃ τοῦ Φρουρίου τὴν ἀλωσιγ, τί δὲν ἐπενόσε, τί δὲν ἐμηχανεύθη, καὶ τί δὲν εἰργάσατο εἰς ἡμετέραν στενοχωρίαν; Τὰς καθ' ἡμέραν καὶ νύκτα Βόμβας καὶ κανόνια νὰ εἴπω, ή τὰς πανταχόθεν συγχάς καὶ ἀλλεπαλλήλους ὑπονόμους, καὶ τάφρους, καὶ χάνδακας, εἰς τῶν δοποίων ὅλων τὴν ἀποματαίωσιν ἀντεργάζοντο καὶ ὑπερεμόχθουν φιλοπονώτατα; Καὶ τὶ δὲν ἔχθρὸς καθ' ἡμῶν ἐπεχείρει, καὶ δὲν ἥσαν οὗτοι πρόθυμοι νὰ τὸ ματαιώσωσι; Ποσάκις ἔξω τῶν τειχῶν δὲν ἐπικόπησαν, φέροντες τὸ πῦρ καὶ τὸν σίδηρον κατὰ τῶν ἔχθρων; Ποσάκις δὲν κατέλαβον τὰς ὑπονόμους αὐτῶν, καὶ τάφρους, καὶ ὄχυρώματα, ἐκδιώκοντες, καὶ φονεύοντες αὐτοὺς, καὶ ζωγροῦντες ἔξ αὐτῶν; Ἐν ἐνὶ λόγῳ ποὺ ἐφανέτο τοῦ Φρουρίου δὲνίδυνος, καὶ αὐτοὶ δὲν ἐτρέχον ἐτοιμοί; ποὺ ή ἀνίγκη, καὶ αὐτοὶ δὲν ἀνεέχοντο; Ποὺ δὲν ἔχθρὸς ἐφανέτο δυνατώτερος, καὶ αὐτοὶ δὲν ἀντεῖχον γενναίως; Ἀλλὰ ποῖος εἰς δῆλα αὐτὰ δὲν ἔβλεπεν εἰς αὐτοὺς φαιδρὸν καὶ ίλαρὸν πρόσωπον; ποῖος δὲν ἔβλεπε ψυχὴν ἀγαλλομένην καὶ χαίρουσαν; Ἐπ' ἀληθείας ἔβλεπες ζωγραφισμένην ἀνυπέρβλητον ἀγάπην Πατρίδος εἰς τὰ ἐνθουσιασμένα τῶν πρόσωπα! ὕστε καὶ αὐτοὶ οἱ ἔχθροι κατετρόμαζον, καὶ ἐνεκροῦντο ἀπὸ τὸν φόβον,

όσάκις ἐδοκίμαζον τὴν ἀνδρίαν αὐτῶν. Δὲν μοὶ εἶναι εὔχολον ν' ἀπειριθμήσω, οὐδὲ νὰ εἰπῶ ἐμπειριστατωμένως τὰς μάχας καὶ ἔξορμήσεις τούτων ἐναντίον τῶν ἔχθρῶν, δοσας ἐν τῇ πολιορκίᾳ διέπραξαν· ἐν γένει ἔργα τόσαν πολύπονχ καὶ πολύμοχθι· ἀριστεύματα περικλεῆ καὶ ἀξιομνημόνευτα· ἀρετὴ σπανία καὶ ἀνυπέρβλητος.

〃 Βακταῖ! μέγα μου τὸ ἀμάρτημα, τὸ νὰ θέλω ν' ἀποδεῖξω τὴν ἀνδρίαν καὶ ἀρετὴν τούτων, διηγούμενος μόνον τὰ κατὰ τὴν πολιορκίαν τῶν Ἀθηνῶν. Σμικράνω τὴν δόξαν· σμικρύνω τὸν ἑπαινον· ἀδικῶ τοὺς ἀνδρας· παροργίζω τὰς ιεράς των ψυχάς. Μᾶξη χρόνοι παρῆλθον ἔως τότε, ἀφ' ὅτου ἤγοιχθη τὸ στάδιον τοῦ ἱεροῦ μας ἀγῶνος, καὶ ἐν πρώτοις εὐθὺς οἱ ἡρώικοι οὗτοι, παροξυνόμενοι ἀπὸ τὴν φυσικὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ζῆν ἐλευθέρως, κατηγρυμένοι νὰ φέρωσι τὸ σχῆμα τοῦ δούλου, ἀπεκδύθησαν ἐν μέσῳ ἀγωνίζομενοι, παλαίσοντες, πηδῶντες, καὶ τρέχοντες, καὶ κτυπῶντες τὸν ἔχθρὸν πανταχόσε, μιχόμενοι ἀνδρείως, διὰ τὸ ἄθλον, τὴν ἐλευθερίαν τῆς Πατρίδος. Καὶ ίδού αἱ πράξεις αὐταὶ, καὶ τὰ ἕδια αὐτῶν ἔργα δίδουσι προφανεστάτην ἀπόδειξιν.

〃 Ή γάρ Ἀκρόπολις Ἀθηνῶν, κρατουμένη ὑπὸ Βαρβάρων ἔχθρῶν, πολιορκεῖται ἀπὸ τοὺς Πολίτας, οἰκειοτάτους κατοίκους τις· καὶ τέλος μετὰ πολυκαίρινὴν πολιορκίαν κυριεύεται παρ' οἷμῶν ἐξ ἐφόδου, καὶ ἀπαλλάττεται ἀπὸ τὸ Βαρβάρον κράτος. Ἐδὼ ἀπεδείχθη ἀληθῶς ἡ Ἑλληνικὴ ἀνδρία καὶ καρτερία. Ἐδὼ ἐφάνη πόσον δύναται ὁ πατριωτισμὸς, καὶ πόσον ἴσχυει τὸ φελεύθερον. Εἰς τοῦτον λοιπὸν τὸν ἔξακουστὸν καὶ πολύκροτον ἀγῶνα ἐχρημάτισαν συναγωνισταὶ καὶ οἱ πλεῖστοι τούτων τῶν προκειμένων εἰς εὐφημίαν, πράττοντες ἀξέιδες τῆς ὑπολήψεως, μυρία παθόντες καὶ ὑπομείναντες τὰ δεινά.

〃 Μάχη ἀλλη σημαντικὴ καὶ περίφημος συγχροτεῖται εἰς τὰ Βασιλικά (τοποθεσίαν Φθιώτιδος) εἰσβαλόντων μὲν τῶν ἔχθρῶν μὲ στρατὸν περὶ τὰς δέκα χιλιάδας, τῶν Ἕλλήνων δὲ ἀπαντώντων περὶ τοὺς ἑπτακοσίους, ἀρχηγοῦντος τοῦ ἀειμνῆστου Γκούρα, φθείρεται μὲν κακὴ κακῶς ὅλη τῶν Βαρβάρων ἡ δύναμις, οἱ Ἑλληνες δὲ λαμβάνουσιν ἐνδοξον καὶ σπανίαν τὴν νίκην,

περιγραφέντες εἰς ποταμούς ἔχθρικῶν αἰμάτων, πεπληρωμένοις καὶ πλουσιωτάτων λαφύρων· καὶ τοῦτο δὴ ἔργον καὶ ἀνδραγά-
θημα τούτων τῶν ἡρώων περιφανέστατον.

ν Ἄλλη πάλιν μάχη ἐν Λάλᾳ τῆς Πελοποννήσου Ἑλληνική.
Οἱ κάτοικοι τοῦ τόπου ἐκείνου βάρβαροι, θέλοντες νὰ ὑπερασπι-
σθοῦν τὴν γῆν ὡς ιδίαν, ἐναντιοῦνται πρὸς τοὺς ἡμετέρους γεν-
ναίως, οἱ δὲ Ἑλληνες ὅλιγοι τὸν ἀριθμὸν, δεῖξαντες ψυχὰς Ἑλ-
ληνικὰς, ὁργῆσμενοι εἰς τὴν ἀδικον ἀρπαγὴν τῶν βαρβάρων,
ἔλαθον τὴν νίκην περίδοξον, κατὰ κράτος τοὺς ἔχθρους ἀναι-
ροῦντες· ήσαν δὲ καὶ ἐκεῖ σύμμαχοι νικηταὶ ἐκ τούτων τῶν ἡμε-
τέρων ἀνδρῶν.

ν Ἐτις δὲ καὶ εἰς Γραῦριάν, καὶ ἱερουσαλήμ, καὶ Ἀμπλια-
νὴν, καὶ ἄγιον Λουκᾶν, ἀλλὰ δὴ καὶ εἰς Σάλωνα ἐπολέμησαν
καὶ ἐνίκησαν τὸν ἔχθρὸν νίκας σημαντικάς. Αἱ νίκαι αὗται ἐξη-
τόνισαν μὲν τὸν ἔχθρον, καὶ τὸν κατέστησαν ἀνίκανον γὰρ ὑπο-
τάξῃ τοὺς Ἑλληνας, τοὺς ποτὲ ὑπηκόους του, ἐκράτησεν δὲ τὴν
Ἑλλάδα ἔλευθερον μέχρι τῆς σήμερον, ἀνώρθωταν δὲ τοῦ Ἔθνους
τὰ πράγματα, καὶ τὰ ἔρερον εἰς Βελτίωσιν, ὥστε ἔδωκεν βε-
βαίας τὰς ἐλπίδας τῆς ἔλευθερίας μας.

ν Καὶ πάλιν δτε ὁ Ὁμέρος Πασσᾶς τῆς Εὔβοιας πρὸς τριῶν
ἐτῶν ἐστρατοπέδευσεν εἰς Καπαδορίτι τῆς Ἀττικῆς μὲν ἐξ χιλι-
άδας στρατὸν ἐκλεκτὸν, διατεταγμένος νὰ ἐπιπέσῃ εἰς τὰς Ἀ-
θήνας, λεγλατῶν τὰ χωρία τῆς Ἀττικῆς, καὶ ἐγένετο ἡ μάχη
εἰς Μαραθῶν, τριακοσίων ὅντων τῶν Ἑλλήνων ἀνδρῶν, Γκού-
ρας δὲ εἰμνηστος ἐστρατήγει, κλέος μέγα νίκης ἀράμενος, αὐτῶν
τούτων συμμαχομένων κάκει.

ν Καὶ ποῦ ἀλλοῦ δὲν ἐπολέμησαν τὸν ἔχθρον; Ποῖα δρη,
ποῖα θουνά, ποῖα δάση δὲν περιῆλθον; Ποῦ ἐφρίνετο δὲν ἔχθρος,
καὶ δὲν ἐδίωκον οὖτοι; Ἀπ' αὐτοὺς τούτους δὲν παρῆσαν εἰς
ὅλας τὰς μάχας, ὅσαι ἐγειναν κατὰ κατρούς εἰς Κάρυστον, καὶ
ὅλην τὴν νῆσον Εὔβοιαν; Ὁλίγη ἔχθρικὴ δύναμις ἐνταῦθι κα-
τεισκόπη καὶ διεφθάρη τοσάκις; Ποσάκις τῆς Καρύστου οἱ βάρ-
βαροι δὲν ἦλθον εἰς ἐσχάτην στενοχωρίαν, ὥστε ὀλίγον ἔλειψε
νὰ παραδώσουν τὸ Φρούριον, ἀν ἀνωμαλίαι τινὲς τῶν τάτε πραγ-
μάτων δὲν τοὺς ἔβοήθουν; Τέλος πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος ἐπο-

λέμησαν τὸν ἔχθρὸν, μαχόμενοι, πάντα δεύτερα τῆς ἐλευθερίας νομίζοντες.

» Τελευταῖον δὲ, ὅτε τὰ Ἑλληνικὰ στρατεύματα, τάκτικά τε καὶ ἀτακτα ἐστρατοπέδευσαν εἰς Χαιδάρι τῶν Ἀθηνῶν, γενομένης τῆς μεγάλης ἐκείνης μάχης, ἐκέρδισαν τὴν νίκην μὲν μεγάλην ζημίαν τοῦ ἔχθροῦ, πολλοὶ τούτων, ἀφοῦ ἐκεῖ ἐπολέμησαν, ἥλθον νὰ θογήσωσι κινδυνεύον τὸ Φρούριον, ἐνθα δύματα τῆς ἐλευθερίας ἐγένοντο.

» Ταῦτα λοιπὸν καὶ τὰ τοιαῦτα ἀναπείθουσι τὴν Εὐρώπην νὰ μεταβάλῃ δόξαν περὶ τῶν Ἑλληνικῶν. Ἀναγνωρίζει τοὺς Ἑλληνας ἡμᾶς ὡς ἔθνος ἀξιού τοῦ διοικηταὶ αὐτόνομον καὶ ἀνεξάρτητον· κυρώνει τὰ δικαιώματά μας μὲ τὴν οὐδετερότητα. Καὶ τέλος μᾶς θεωρεῖ ἐλευθέρους, ἀποδεχομένη τὸ Πολίτευμά μας καὶ ἐπισφραγίζουσα τὴν ἀνεξαρτησίαν μας. Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα διαχύουσι τὴν χαρὰν ἀνὰ πᾶσαν τὴν Εὐρώπην εἰς τοὺς φιλέλληνας ἄνδρας, καὶ ἐξάπτουσι τὴν φιλοτιμίαν αὐτῶν, ὡστε οἱ μὲν μὲν χρήματα, οἱ δὲ μὲν σώματα, ἔρχονται νὰ θογήσουν τοὺς Ἑλληνας. Πεταὶ τῆς Ἑλλάδος ἡ φήμη πολύκοτος, καὶ περιτρέχει τὴν Εὐρώπην ἀνω καὶ κάτω. Κρούει τῆς ἀνω Γερμανίας τὰς θύρας, εὐαγγελίζομένη τὰ Ἑλληνικὰ, καὶ ἀμέσως ἐξήρθη τὸ πῦρ εἰς τὰς καρδίας τῶν Γερμανῶν, καὶ προθυμοποιοῦνται νὰ συνεισφέρωσι πρῶτοι εἰς τὴν ἐλληνικὴν ἐλευθερίαν. Διαβαλλεῖ τὴν Ἐλεύθεριν, καὶ σημαίνει τὴν Ἑλληνικὴν ἀναγέννησιν, κοινοποιοῦσα τὸν ἀγῶνα, διὸ ἐπεχείρησε τὸ Ἑλληνικὸν εἰς ἀνάκτησιν τῆς ἐλευθερίας του. Ἐδῶ διεγείρεται πνεῦμα μέγα Φιλελληνικόν, καὶ μετεωρίζει τοὺς Ἐλεύθερους, ὡστε πολλοὺς καὶ πολλὰ ἀπεφύγοσσεν εἰς Ἑλλάδα. Παραγίνεται εἰς Ἀγγλίαν, καὶ διαφημίζει εἰς τὸν Φιλελεύθερον ἐκείνον λαδὸν τὰ νικητικὰ ὅπλα τῶν Ἑλλήνων ἡμῶν. Κινεῖ τὸ Φιλότιμον, παροξύνει τὸ Φιλελεύθερον, κατασταίνει Ἐταιρείας Φιλελληνικὰς, καὶ κινοῦνται πολλά, καὶ μεγάλα, καὶ καλὰ, ὑπὲρ τῆς Ἑλλήνων ἐλευθερίας. Εἶτα διαφοριτὰ εἰς Γαλλίαν, καὶ ἐκεῖ ἀναγγέλουσσα τὰ Ἑλληνικὰ, μηνύει τὴν ὑποδοχὴν τῆς Ἀγγλίας καὶ Ἐλεύθερην, καὶ ἐξάπτει τὴν ἀντιζηλίαν αὐτῆς· καὶ ἰδοὺ ἀντιφιλοτιμεῖται καθ' ὅλα νὰ μιμηθῇ καὶ τὸν ἔνα καὶ τὸν ᾗλλον λαδὸν, ἀμιλλωμένη τὴν καλὴν

καὶ ἐπαινετὴν ἄμιλλαν. Ἀντίχησε καὶ εἰς αὐτοὺς τῆς γῆς τοὺς ἀντίποδας, καὶ ἡ Ἀμερικὴ ἀκούει μὲν θαυμασμὸν της τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν, καὶ ἐκπλήττεται, καὶ μετὰ χαρᾶς συντρέχει εἰς τὴν τούτων ἀναψυχὴν καὶ ἀνάζησιν. Τούτους τοὺς Φιλελληνας καὶ Φιλελευθέρους λαοὺς καὶ ἡ Ὀλανδία εἰς ὕστερον μεμονένη, φιλοτιμεῖται νὰ συναριθμηθῇ εἰς τὸν χορὸν τῶν Βοηθῶν τῆς Ἑλλάδος, διὰ νὰ συμμεθέξῃ καὶ αὐτὴ τὴν Οὐράνιον καὶ ἀθάνατον δόξαν, ἣν θέλουσιν ἀπολαύσῃ αὐτοὶ οἱ βοηθοὶ τῆς Ἑλλάδος. Καὶ ίδου κυκλικήτις περίοδος ἀδιακόπων εὐεργεσιῶν ἐκ περιστροφῆς τοῦ φιλελληνικοῦ ἀξιώνος τῆς Εὐρώπης ἔκειθεν ἐν καιρῷ ἀπαντᾷ τὰς ἀνάγκας μας. Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἀνακαλύπτουσι τέλος πάντων καὶ προάγουσι τὸν κεκρυμμένον διὰ τὰς περιστάσεις καὶ πολιτικὰ τέλη φιλελληνισμὸν τῆς μεγάλης ‘Ρωσσικῆς δυνάμεως, ἥτις μετοχετεύουσα τὸν χείμαρρὸν τῶν γαρίτων της, ἐνωμένον μ' ἔκείνους τῆς Γαλλίας καὶ Βρεταννίας, ἔρχεται νὰ σώσῃ τὴν Ἑλλάδα, κινδυνεύουσαν ὑπὸ δεινῆς ξηρασίας.

» Εἰς τοιούτους λοιπὸν ἄδρας, εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ὁποίων ἔνυπνηργε τόση φιλοπατρία, τόσος ἔνθερμος ζῆλος, τόσος ἡρωϊσμὸς, τοιαῦτα γενναῖα καὶ εὐγενῆ αἰσθήματα, τὰ δποῖα ἀνήγειραν μὲν καὶ ἐδόξασαν τὴν πατρίδα, ἐκίνησαν δὲ εἰς θαυμασμὸν καὶ εἰς τόσην ἄμιλλαν φιλοτιμίας τὰ πνεύματα τῶν ἐθνῶν· κατήσχυναν δὲ καὶ ἡτίμασαν, καὶ ἀπέδειξαν ἀληθῶς ἀναξίαν καὶ μηδαμινὴν τὴν ὑπερήφανον μεγάλην Τουρκίαν, εἰς τοιούτους ἄνδρας πολα φωνὴ εἶνε ικανὴ νὰ δώσῃ τοὺς ἀξίους ἐπαίνους; Ἕγὼ ἀπορῶ, καὶ ἀπορῶ, σιωπῶ, καὶ ἄλλος ἴσαγγελός τις μὲ ἀγγελικὴν σάλπιγκα ἀς διασαλπίσῃ τὸν πατριωτισμὸν, τὰ προτερήματα, καὶ ἀρετὴν τῶν ἡρωϊκωτάτων τούτων ἀνδρῶν.

Εἰς τούτους τοὺς ἄνδρας, σεβαστοί μοι πολεῖται! ἡ ἐπίγειος αὕτη τιμὴ εἶνε μικρὸν, ως πρὸς τὴν οὐράνιον ἔκείνην, ἣν ἔλαθον μεταξὺ τῶν ἀγίων. Εἶνε μικρὰ καὶ ὀλίγα, ὅσα καὶ ἀν προσφέρωσιν οἱ ἄνθρωποι πρὸς αὐτοὺς, ως πρὸς ἔκεινα τὰ δποῖα τοῖς ἔχαρισεν ἡ θεία Μεγαλειότης. Τούτων ἔκαστον ὑπεδέχθη ὁ βασιλεὺς τῶν ὅλων Χριστὸς μὲ τὴν πιθεινοτάτην καὶ γλυκοτάτην ἔκείνην φωνήν, « Εὖ δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστὲ, στρατιώτας

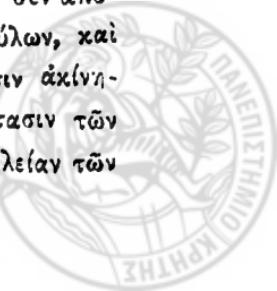
έκλεπτε καὶ Γενναῖε ! μιμητὰ τῶν προγόνων σου, ζηλωτὰ τῆς ἐλευθερίας, ύπέρμαχε τῆς πρὸς ἐμὲ πίστεως· τὸν ζυγὸν συνέτριψάς, τὸν δεσμὸν διέρρηξας, τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἡγωνίσθης, τὴν πίστιν τετήρηκας, τὸν δρόμον τετέλεκας, τελειοτάτην νικήσας τὴν νίκην, καὶ ἀτρεπτὸν καὶ ἀμετακίνητον μέχρι τέλους τὸν δρόκον φυλάξας τῆς Πατρίδος καὶ Πίστεως. Εὗ δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστὲ στρατιῶτα, τοῦ Οὐρανίου βασιλέως ἀκόλουθε, εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου· εἰσελθε εἰς τὴν κοινωνίαν τῶν ἀθανάτων· συγχόρεε εἰς τὰς Οὐρανίους χορέας, καὶ μεταξὺ τῶν Ἀγγέλων στεφανηφόρει τὸν στέφανον τῆς δόξης· ἀπολάμβανε ἀφθόνως τὴν ἀΐδιον μακαριότητα, κοινωνὸς γενόμενος τῆς βασιλείας; τῶν Οὐρανῶν. Ω̄ μακαριότης ! ω̄ δόξα αἰώνια ! ω̄ ζωὴ Οὐρανία καὶ ἀθάνατος ! Ω̄ Οὐρανὲ, ὅποιας ψυχὰς ἔλαθες εἰς τοὺς κόλπους σου ! ω̄ ἄγιοι καὶ Ἅγγελοι τοῦ Οὐρανοῦ, ὅποιους συνοίκους καὶ συνομιλητὰς ἐλάζετε εἰς τὴν συντροφίαν σας.

» Ἐπειδὴ δὲ ἐπεχείρησα ὑπὲρ τούτων τὸν λόγον, ἀν καὶ ἀνέκανος, ὡς εἶπον, νὰ θέσω εἰς τὰς λαμπρὰς κεφαλὰς λαμπρὸν τῶν ἐγκωμίων τὸν στέφανον, δὲν κρίνω μ' ὅλον τοῦτο ν' ἀποσιωπήσω ἴδιαιτέραν τινὰ ἔζοχον τῶν ἀνδρῶν ἀρετήν· θέλω νὰ συγχρίνω τοὺς σημερινοὺς τούτους μὲ τοὺς παλαιοὺς ἔκείνους, τῶν ὅποιων ἡ δόξα ἀνέβη ἔως Οὐρανοῦ. Καὶ ἀν οἱ σημερινοὶ ἀποδειχθῶσιν ἐπαινετώτεροι, ἵσως τις ὑπολάβῃ τὸ πρᾶγμα ὑπερβολήν· πλὴν δὲν εἶνε δύσκολον νὰ κάμη τὴν κρίσιν καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ ἔκαστος.

» Ἐκεῖνοι μὲν καὶ ἐγεννήθησαν ἐλεύθεροι, καὶ ἀπὸ γονεῖς ἐλευθέρους, καὶ ἀνετράφησαν ἐλευθέρως εἰς ἐλεύθερον πόλιν, καὶ συνηλικιώθησαν, καὶ συνεπαιδεύθησαν μετ' ἐλευθέρων εἰς σχολεῖα ἐλεύθερα, καὶ συνέζησαν καὶ συνεπολιτεύθησαν εἰς πολιτικὴν κοινωνίαν Πόλεως φωτισμένης, φιλελευθέρου, καὶ πολιτικῆς. Αὐτοὶ εἶδαν καὶ γυμνάσια, ἐν οἷς τῇς φιλοτιμίᾳς τὸ πνεῦμα διερεθίζεται, καὶ δ νοῦς περιφωτισμένος ζητεῖ πάντοτε τὴν ἐλεύθερον. Αὐτοὶ εἶδαν καὶ τακτικὴν ἐπιστήμην, ἐν ᾧ ἐδιδάσκοντο τῶν διπλῶν καὶ τὴν κτῆσιν καὶ τὴν χρῆσιν, ἐν ᾧ ἐμάνθανον πῶς νὰ καταφρονοῦν, καὶ νὰ μὴ φοβοῦνται ἐπερχόμενον τὸν ἐγθρὸν, συνειθισμένοι νὰ ἀρχωσι, καὶ οὐχὶ νὰ ἀρχωνται, νὰ σύ-

ροιν γάνδράποδα καὶ νὰ δουλεύωνται ἀπ' αὐτὰ, καὶ οὐχὶ νὰ σύρωνται καὶ νὰ δουλεύωσιν ἄλλους· ἐντὸν λόγῳ, ή μεγαλοφροσύνη τοὺς ἀνύψωνε καὶ τοὺς ἔκαμνε νὰ μὴ δέχωνται ποτὲ ἀνθρώπων ἄλλων ἡμεγονίαν, διὸ καὶ μὴν εἰπῶ τοῦτο τὸ Βαρύν, δουλοπρεπῆ τυραννίαν. Οὗτοι δὲ οἱ στρατεινοὶ καὶ ἐγεννήθησαν δοῦλοι, καὶ ἀπὸ δούλους γονεῖς, καὶ ἀνετράφησαν δουλικῶς, καὶ ἐπαιδεύθησαν δουλικώτερος ὑπὸ τὸν ζυγὸν, ἐκ σπαργάνων δεδιδαγμένοι νὰ δουλεύουν τυράννους, νὰ δουλεύουν αὐθέντας, καὶ συνέζησαν μὲν Βαρβάρους εἰς βαθεῖαν ἀπαιδευσίαν, προκτειλημμένοι ὑπὸ προλήψεων καὶ δεισιδαιμονίας, τὰς δποῖας γεννᾷς ἡ ἀμάθεια, μὴν ἔχοντες σχολεῖα ἐλευθερία, στεργμένοι τὰ φῶτα, καὶ ὅλα ἔκεινα τὰ μέσα, δσα ἀνάπτουσιν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων τὸν ζῆλον τῆς ἐλευθερίας, καὶ κρατοῦν ἐν Ἐθνος πάντοτ' ἐλευθερον. Ἐκεῖνοι λοιπὸν ἀν ἀπέθνησκον διὰ νὰ φυλάξωσι τὴν ἐλευθερίαν των, νὰ ἔκδικηθῶσιν ὑδριζομένην τὴν περικλεῆ των πατρίδων, καὶ νὰ μὴ γένωσιν αἰχμάλωτοι τῶν Βαρβάρων, καὶ χρησιμεύσωσιν εἰς θρίαμβον τῶν ποταπῶν καὶ ἀγενῶν οἱ εὐγενεῖς καὶ θεογέννητοι· τοῦτο ἀληθῶς δὲν εἶναι θαυμαστὸν, οὐδὲ παράδοξον. Οὗτοι δμως οἱ ταπεινοὶ καὶ καταφρονεμένοι μὲ μόνη τὴν φωνὴν τῶν νεκρῶν, ητὶς τοὺς καλεῖ ἀπογόνους ἔκείνων, καὶ ἐκ τούτου δὲν πρέπει νὰ εἴνε δεδουλωμένοι, οὗτοι νὰ ἀποθάνωσι διὰ νὰ ἐλευθερώσωσι τὴν πατρίδα, προτιμήσαντες κάλλιον τὸν θάνατον, παρὰ τὴν ζωὴν, ἐμβαίνοντες εἰς μάχην μετὰ τοῦ ἀγρίου θηρίου· τοῦτο εἶνε καὶ θαυμαστὸν, καὶ παράδοξον! τοῦτο ἔκπλήττει πᾶσαν ἀκοήν, καὶ σύρει κάθε εὐαίσθητον ψυχὴν εἰς θαυμασμὸν τῶν ἀνδρῶν τυύτων!

ν Εἶνε ἀληθὲς, καὶ ἐγὼ δὲν δύναμαι ν' ἀντείπω, δτι « πᾶς ἀνθρώπος καὶ δοῦλος ἦ, οὐδεται τὸ φῶς δρᾶν ο. Ήδεται ναι καὶ χαίρει, ἀλλ' εὔχεται τοῦτο νὰ τῷ δοθῇ ἀπὸ τύχης. Ἐπιθυμοῦσι τόσα ἀλλα ἔθνη νὰ ἴδωσι τοῦτο τὸ φῶς, τὰ ὁποῖα ποτὲ ἔχαιρον τὴν ἐλευθερίαν των, ἀλλὰ κανὲν δὲν προκρίνει, δὲν ἀποφασίζει τὸν ἔνδοξον θάνατον, παρὰ τὴν ζωὴν τῶν δούλων, καὶ ἀνδραπόδων· ἀλλ' ἐπειδὴ ἔπεισον μίαν φοράν, μένουσιν ἀκίνητοι, μένουσι νεκροί, προσδοκῶντες τὴν γενικὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν. Ο Ἑλλην δ' δμως, ἀν ὑπέπεισεν ὑπὸ τὴν δουλείαν τῶν

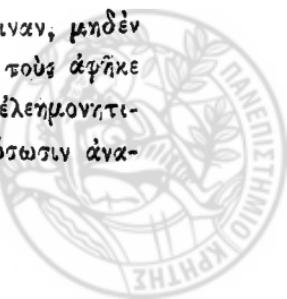

Τούρκων δμοῦ μ' ὅλα τὰ χριστιανικά ἔθνη τῆς Ἀσίας, καὶ μὲ πολὺλά τῆς Εὐρώπης, δὲν ἔχασε τὸν φυσικὸν χαρακτῆρά του, δὲν ἔχασε τὸ αἰσθημα τῆς ἐλευθερίας· καὶ ἴδον δὲν ὑποφέρει τὴν δουλείαν, δὲν ὑποφέρει τὴν ἀτιμονίαν· προτιμᾷ τὸν ἔνδοξον θάνατον. «Καλλιον, λέγει ν' ἀποθάνω καλῶς, παρὰ νὰ ζῶ αἰσχρῶς· ἀν δὲν κερδίσω ζῶν τὴν ἐλευθερίαν μου, κερδίζω κἀν τὸν ἔνδοξον θάνατον· δὲν θέλω νὰ ζῶ ὡς ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα δοῦλος καὶ ὑπόδοουλος· θέλω ἐν ἀπό τὰ δύο ή ζωὴν ἐλευθέραν, ή θάνατον ἔνδοξον». Ιδού τὸ Ἑλληνικὸν φρόνημα! Βαθεῖ! τῆς μεγαλοφροσύνης τῶν ἡμετέρων τούτων ἀνδρῶν· ἐπράξαν δυτικούς, ὡς ἕφρόνησαν καλῶς.

» 'Απ' ἀρχῆς τοῦ λόγου, σεβαστοί μοις πολίται! περιεστρέφετο ἡ ψυχή μου εἰς χορείαν τινὰ γυναικῶν χήρων, τέκνων δρφανῶν, καὶ γονέων ἐρήμων τε καὶ ἀπαΐδων· αὕτη δὲ εἶνε αἱ ἔνδοξοι οἰκογένειαι τούτων μας τῶν ἡρώων, τῶν ἀποθανόντων διὰ τῆς Πατρίδος τὴν σωτηρίαν. Πρὸς σᾶς, ὡς ιερὰ χορεία! ἀν πρὸς τὸ παρόν δὲν σᾶς ἔχω δλους παρόντας, πρὸς σᾶς δποῦ μὲ τὰ δάκρυά σας βρέχετε τὴν γῆν, κλαίοντες τὴν χηρείαν σας, τὴν ὄρφανίαν σας, καὶ τὴν ἐρημίαν σας, πρὸς σᾶς ἀποτείνομαι νὰ εἰπῶ. « Ή Πατρίς, ἀδελφοί! ἥτις δὲν ἔδύνατο ἄλλως νὰ σωθῇ, παρὰ μὲ τὰ αἷματα τῶν ἐκλεκτῶν της, σώζεται, σώζεται διὰ τὸν θάνατον τούτων τῶν ἔδικῶν σας· «διὰ νὰ σώσωμεν, εἴπον ίξ ὀλης ψυχῆς, διὰ νὰ σώσωμεν τὴν πατρίδα, ἀς στερηθῶμεν ἡμεῖς τὴν πατρίδα· διὰ νὰ μὴ γαθῶσι τὰ ἡμέτερα, διὰ να μὴ γένωσι τὰ φίλατα τὸ μῶν λάφυρα τῶν ἐχθρῶν, ἀς ἀποθάνωμεν ἡμεῖς ὑπὲρ τούτων. Ιξόρομεν δτι ὁ θάνατός μας θέλει γένη ζωὴ πρὸς αὐτοὺς, καὶ ἐξ ἐναντίας η ζωὴ μας θέλει εἶνε θάνατον. Τούτους η πατρίς, ἀδελφοί! γνωρίζει ἐκ τῶν σωτηρῶν της, τούτους γνωρίζει ἐκ τῶν εὐεργετῶν της, τούτους γνωρίζει ἐκ τῶν γνησίων της τέκνων, πρὸς οὓς χρεωστεῖ τὴν ἱδη εύδαιμονίαν της. Παρηγορηθῆτε, παρηγορηθῆτε ἀδελφοί! ίδου ἔρχεται ὁ καιρὸς ν' ἀπολαύσητε τὴν κοινὴν, ἄλλα καὶ πραγματικὴν τῆς Πατρίδος εὐχαριστίαν. Ως καὶ αὐτὴ η γῆ καλλιεργουμένη ἀπὸ χεῖρας Ἑλληνικᾶς, καὶ χαιρούσσα τὴν εὐαγθίαν της, θέλει εὐγνωμονῆ πρὸς αὐτοὺς, καὶ πρὸς σᾶς θέ-

λει δίδη παρηγορίαν καὶ χαρὰν μεγάλην. Τὰ πετεινὰ τοῦ Οὐρανοῦ θέλουν κελαδῆ μὲ εὔχαριστηρίους φωνὰς, ἀπολαμβάνοντα καὶ αὐτὰ καθαρὸν τὸν δρῖζοντα, ἀπαλλαγέντα ἀπὸ τοῦ ἔχθρικοῦ πυρὸς τοὺς καπνούς. Γυναῖκες! ἂν ἐμείνατε χῆραι ἀπὸ τὰ σώματα τῶν ἀνδρῶν σας, τὰς ψυχὰς των ὅμως δὲν τὰς ἔχασατε· εἰς κάθε θῆμα, ὃπου καὶ ἀν ὑπάγετε, ὃπου καὶ ἀν περιπατήτε, θέλει σᾶς παριστάνωνται, καὶ σᾶς συνοδεύουν πανταχοῦ αἱ ψυχαὶ τῶν ἀνδρῶν σας. Ό νοῦς σας καὶ ἡ ψυχὴ σας θὰ χαίρωσιν, ἐνῷ θὰ βλέπετε νὰ γελᾷ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς, καὶ οἱ ἀνθρώποι ν' ἀπολαμβάνωσι τ' ἄγαθὰ, χαρίσματα τῶν ἀνδρῶν σας. Τέκνα! ἡ δραγανία σᾶς ἐδώκε τὸ δικαίωμα νὰ μεγαλοφρονήτε μεγαλαυχοῦντες εἰς τὴν πατρικὴν ἀρετὴν καὶ εὐγένειαν. Σεῖς ἀποκατέστητε εύτυχεῖς καὶ περιβλεπτοί, διότι εἰς τοὺς ἐδικούς σας πατέρας χρεωτοῦμεν τὴν σωτηρίαν μας. Σεῖς θέλετε ἔχηρ, μὴν ἀμφιβάλλετε, ἐρχετε δικιός, θέλετε ἔχηρ τὰς τιμὰς καὶ ἀγάπην τῶν ἀνθρώπων οἰκειοτέρχς τε καὶ δικαιοτέρας, καὶ τὸν πρῶτον τῆς εὐγενείας θεριμὸν, ἔχοντες τὸν ἡρωϊσμὸν τῶν πατέρων σας οἰκειότερον. Ἐπὸ σᾶς ἡ πατρὶς, οἵτις ἔξ εὐγενοῦς καὶ ἐντίμου μετέπεσεν εἰς ἀγένειαν καὶ ἀτιμίαν, ἀπὸ σᾶς πρώτους λαμβάνει πάλιν τῆς εὐγενείας τὸ δνομα. Γονεῖς! τῶν παιδῶν σας ὁ Θάνατος οὗτος σᾶς ἀπέδειξεν ὅντως μακάρους καὶ εύτυχεῖς εἰς τὴν τεκνογονίαν σας. Αὐτὸς σᾶς προσφέρει τὴν τιμὴν καὶ τὸ σεΐχες ὅλων τῶν ἀνθρώπων, ὡς ἀναφαίρετον κτῆμα· καὶ ἡ Πατρὶς σᾶς εὐγνωμονεῖ, διτε ἀπεδώκατε εἰς αὐτὴν προσφορὰς θυσιῶν τὰς πολυτιμωτέρας. Χαίρετε καλοὶ γονεῖς! διτε σεῖς θέλετε ἔχετε λαμπρὸν τὸν τόπον, καὶ εἰς ἐκείνην τὴν οὐράνιον μακαριότητα, συνευφρασινόμενοι μετὰ τῶν ἀγίων παιδῶν σας εἰς τὴν συναναστροφὴν τῶν ἀγγέλων, καὶ αὐτοῦ τοῦ ἰδίου Θεοῦ, ὃν ἡ μνήμη ἔσται αἰωνία εἰς αἰώνας τοὺς ἀπαντας.

Οι πτωχοὶ τῶν Ἀθηναίων ἐλιμοκτόνουν εἰς Αἴγιναν, μηδὲν ἔχοντες νὰ ἐργασθῶσιν. Η θεία Πρόνοιας δὲν τοὺς ἀρῆκε μέχρι τέλους ν' ἀποπνεύσωσιν. Αἱ εὐεργέτιδες καὶ ἐλεημονῆτις καὶ χεῖρες τῶν Ἀμερικανῶν ἔφθασαν ἐκεῖθεν νὰ δώσωσιν ἀν-

ψυχήν τινα εἰς τεθλιψμμένους πτωχούς, χήρας, ὄρφανά, καὶ γέ-
ροντας. Συνεισέφερε δὲ εἰς ἀναψυχὴν ὅχι ὀλίγον καὶ η ἐνταῦθα
παρασύνα τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος.

Ἐπειδὴ οὗτος ἐπεχείρησε νὰ οἰκοδομήσῃ τὸ ἐν Αἴγινῃ Ὁρ-
φανοτροφεῖον, εὑρον πόρον μικρὸν τῆς τροφῆς των ὀκτακόσιοις
περίπου ψυχαῖς Ἀθηναίων, ἄνδρες, γυναικες, παιδες, καὶ κο-
ράσια, εἰργάζοντο εἰς τὴν οἰκοδομὴν ταύτην, οἱ πλεῖστοι μετα-
κομίζοντες λίθους καὶ χώματα. Οἱ καλοὶ ἐπιστάται δὲν ἔλει-
ψαν νὰ μεταχειρισθῶσι τὰς γυναικας τῶν ὑπὲρ Πατρίδος πεσόν-
των εἰς κάθαρσιν τῶν κόπρων, τῶν κατὰ τὰς ρύμας καὶ διό-
δους τῆς Πόλεως. Μόλον τοῦτο εὐπάτριδες τινὲς μὴν ἀνεχόμε-
νοι νὰ βλέπωσι τὰς συμπολίτιδάς των εἰς ἀκαθάρτους ἐργα-
σίας, ἐμπόδισαν τὸ τοιοῦτον, οἰκονομήσαντες ἄλλως τὸ πρᾶγμα.

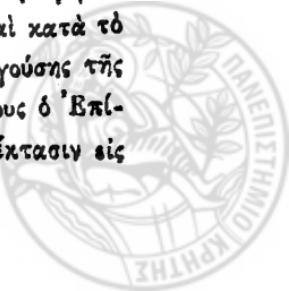
Ἄφοῦ δὲ ἀπεπερατώθη τὸ μέγα τοῦτο οἰκοδόμημα τοῦ Ὁρ-
φανοτροφείου, καὶ ἐκ τούτου ἐπαυσεν ὁ πόρος, ὁ Ἀμερικανὸς
Ἀου, ἐπίτροπος εὐεργεσιῶν Ἀμερικανῶν Φιλελληνίδων πρὸς τὰς
χήρας καὶ ὄρφανά τῆς Ἑλλάδος, διὰ νὰ οἰκονομήσῃ τὴν ἀπο-
ρίαν αὐτῶν, κατεσκεύσε λιμένα εἰς Αἴγιναν, ὃπου εἰργάζοντο
πάλιν οἱ πτωχοὶ Ἀθηναῖοι, μετακομίζοντες λίθους καὶ πᾶν τὸ
χρειῶδες εἰς τὴν κατασκευὴν. Δὲν εἶνε ἔργον μου νὰ εἰπῶ περὶ
τῶν καταχρήσεων τοῦ ἀνθρώπου τούτου εἰς τὴν χρῆσιν τῶν
εὐεργεσιῶν. Πολλοὶ πολλὰ λέγουσι, καὶ ἵσως τινὲς ἐκ τῶν πολ-
λῶν ιστορήσουσι τινά.

Ἐν τοσούτῳ φανερόνομεν, δτι ἐπέκεινα τῶν τριακοσίων Ἀ-
θηναίων ἦσαν εἰς τὴν στρατιωτικὴν τάξιν εἰς τὸ Στρατόπεδον
τοῦ Στρατάρχου Ὑψηλάντου, ἐξ ὧν οἱ μὲν ἦσαν εἰς τὸν πόλεμον
τῶν Θηβῶν ὑπὸ τὸν Δημήτριον Καψοράγην, οἱ δὲ παρευρέθησαν
εἰς τὴν πολιορκίαν καὶ παράδοσιν τῆς Ναυπάκτου, καὶ εἰς τὴν
ἔλευθέρωσιν τοῦ Μεσολογγίου ὑπὸ τὸν Σπύρον Δοντᾶν, ἔτεροι δὲ
ὑπὸ τὸν γενικὸν Πολιτάρχην τῆς Πελοποννήσου Μαχρυγιάνην,
διωρισμένον τότε ὑπὸ τοῦ Κυβερνήτου. Οὗτοι δὲ πάντες ἀνέ-
φεραν εἰς τὸν Στρατάρχην, ὅτε ἐγίνετο ὁ Στρατιωτικὸς ὄργανος,
νὰ σχηματισθῇ ἐξ Ἀθηναίων μία Πεντακοσιαρχία, οὗτος
δὲ διεύθυνε τὴν ἀναφοράν των πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, ἥτις δὲν
ἐγένετο τὸ τοιοῦτον, καθότι τὸ πνεῦμα τοῦ Κυβερνήτου ἦτον

νὰ διαλύσῃ καὶ ὅχι νὰ καταστήσῃ τὸ στρατιωτικὸν ἀτακτον.

Εἴπομεν προηγουμένως, ὅτι τὸ πλεῖστον μέρος τῶν δύο χωρίων Χαστιάς καὶ Μαινιδίου ὑπετάγησαν εἰς τὸν Τοῦρχον, ὅτε εἰσῆλθεν εἰς Ἀθήνας. Τούτους λοιπὸν θέλων νὰ ἐπαναστήσῃ ὁ Στρατάρχης κατὰ τοῦ ἔχθροῦ, ἀποστέλλει τοὺς δύο Όπλαρχηγοὺς Δημήτριον Δέκκαν, καὶ Νικόλαον Δανίλην Ἀθηναίους, διὰ νὰ ἐνεργήσωσι τὴν ἀποστασίαν. Ἀλλ' οἱ μισελεύθεροι οὗτοι, προδόσκαντες αὐτοὺς εἰς τοὺς Τούρκους, τοὺς κάμνουσι νὰ κλεισθῶσιν εἰς ἐν οἰκίδιον, καὶ παραδοθέντες μὲν συνθήκας, ἀντὶ ν' ἀφεθῶσι, φέρονται εἰς Εύβοιαν πρὸς τὸν Ὁμέρο Πασσᾶν, ὅστις προσταζει κατ' αὐτῶν τὸν ὡμότατον καὶ ἀπανθρωπότατον θάνατον. Καὶ ὁ μὲν Δέκκας κρεμασθεὶς ἀπὸ σιδηρᾶς ἀρπάγας (τζεγκέλια) ἔκδαιρεται ζῶν· ὁ δὲ Νικόλαος Δανίλης πατταλωθεὶς (παλουκωθεὶς) ἔκπνεεις ἀθλίως. ἐγένετο δὲ τοῦτο περὶ τὰ τέλη ἀπριλίου 1829· Ἐχρημάτισαν δὲ ἀμφότεροι Όπλαρχοι καὶ ὑπέρμαχοι τῆς ἑλευθερίας, ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος μέχρι τῆς τελευτῆς των· καὶ ὁ μὲν Δέκκας ἔχασεν εἰς τὸν ἀγῶνα τρεῖς ἀδελφοὺς καὶ πολλοὺς συγγενεῖς ὅλους ἄνδρας γενναῖους. Ὁ δὲ Δανίλης ἐπρόπεμψεν εἰς τὴν ἀθανασίαν πατέρα καὶ ἀδελφὸν ὑπὲρ πατρίδος ἀποθανόντας. Ὅδε μονογενὴς αὐτοῦ υἱὸς Ἀλκιβιάδης Δανίλης, μὴν ἀξιωθεὶς διὰ τὴν ὀρφανίαν τοῦ οὐδεμίαν προστασίαν οὐδὲ οὔστασιν τινὰ, ἀναξιοπαθεῖ παρχῆλεπόμενος, ὡς νὰ μὴν ἔχῃ δικαιώματα.

Ἡ διαγωγὴ τῶν Ἀθηναίων εἰς Αἴγιναν ὑπῆρξε χαρακτῆρος τιμίου. Δὲν ἐδούλωσαν τὸ φρόνημά των, δὲν ἔζουδενήθησαν, οὔτε ἔξεπεσον εἰς ἀτοπήματα. Ἐλεγε ποτὲ παλαιὸς Ἀθηναῖος ἐκ τῶν ἐπισήμων εἰς παρομοίαν ἵσως περίστασιν ἐλθὼν μετὰ τῶν λοιπῶν συμπολιτῶν του, ἐλεγε τὸ ἀληθὲς τοῦτο, «Εἰ τοῖς ἐν οἰκῷ χρήμασι λελείμεθα, ἀλλ' ή εὐγένεια καὶ τὸ γενναῖον μένει». Αὐτὸ τοῦτο, δὲν ψεύδομαι, προσφυῶς δύναμαι νὰ εἴπω περὶ τῶν ἐν παροικίᾳ Ἀθηναίων. Κατέστησαν ἐδῶ Δημογεροντίαν, ἥτις ἔζηχολούθει τὰς πράξεις της ταχικῶς· καὶ κατὰ τὸ Πολίτευμα συνελθόντες ἐψήφισαν Βουλευτὴν, ἐνεργούσῃς τῆς Ἑθνικῆς Βουλῆς, τὸν Ἰω. Βλάχον. Ἀφ' ἐτέρου δὲ μέρους ὁ Ἐπισκοπος Ἀθηνῶν ἔζετέλει τὰ καθήκοντά του κατ' ἔκτασιν εἰς

τοὺς ὑπὸ τὴν ἐπίσκεψίν του πολίτας. Μέχα ἀπὸ τὰς μεγάλας ἀρετὰς τῶν Ἀθηναίων ἐπάθη, τὸ νὰ μὴν ἐνδώσωσιν εἰς τὰς παρακλήσεις καὶ ἐπιθυμίας πολλῶν φιλοτιμούμένων νὰ πολιτογραφηθῶσιν Ἀθηναῖοι· καὶ ἐν ᾧ πολλοὶ ἄλλοι λαοὶ ἐμάνησαν ποῖοι πρῶτοι· ν' ἀδράζωσι τὴν εὐκαιρίαν νὰ πολιτογράψωσι τὸν μὲν καὶ τὸν δὲ, μῆνοι οἱ Ἀθηναῖοι δὲν κατεδέχυθησαν νὰ ταπεινωθῶσι· « γωρίς, ἐλεγον, ἥπτης πραγματικῆς ὀφελείας ἀναλόγου πρὸς τὴν Πόλιν τῶν Ἀθηνῶν, δὲν δύναται νὰ γένη τις Πολίτες Ἀθηναῖος». Καὶ τοῦτο κατὰ μίαντιν τῶν παλαιῶν, οἵτινες δὲν ἐπολιτογράφουν, εἴμι τοὺς μεγάλα εὔεργετοῦντας τὴν Πόλιν.

Ο Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος, δὲ διέλυσε τὴν Ἐθνικὴν Βουλὴν, τὸν μὲν Ἰω. Βλάχον διώρισε μέλος τοῦ Πανελλήνιου, τὸν δὲ Γ. Ψύλλαν ἕκτακτον Ἐπίτροπον Λακωνίας. Εἰς δὲ τὴν Δ' συγκροτηθεῖσαν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν ἐν Ἀργει, ἐξελέξαντο οἱ Ἀθηναῖοι πληρεξουσίους τὸν Γ. Ψύλλαν καὶ Ν. Καρόρην.

Ἐπειδὴ δὲ συνέπεσεν, ὡστε ὁ Γ. Ψύλλας νὰ εἴνε εἰς τῶν ἀπεσταλμένων πληρεξουσίων τῆς Ἀττικῆς εἰς τὴν πρώτην Ἐθνικὴν ἐν Πηγιάδῃ Συνέλευσιν ἡ Βουλὴν, καὶ ὁ αὐτὸς νὰ εἴνε εἰς τὴν τελευταίαν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν τοῦ Ἀργούντ, ἐνεθυμήθην νὰ παρενείρω ἐνταῦθα, διπερ κατ' ἀργάς παρέλειπον δι' ἔλλειψιν τοῦ ἐπιτήμου ἀκολούθου ἐγγράφου. Οἱ Ἀθηναῖοι συμφορφούμενοι καὶ αὐτοὶ κατὰ τὰ δεδογμένα τοῦ Ἐθνους, ἀπέστειλαν Παραστάτας τῆς Ἐπαρχίας διὰ τοῦ ἔξης ἐγγράφου· καὶ ἐπειδὴ τοῦτο εἴνε Ἀρχαϊκὸν, καὶ διὰ τοῦτο ἀξιοσημείωτον, δημοσιεύομεν αὐτὸν εἰς διαφύλαξιν καὶ γνῶσιν τῶν ἀναγνωστῶν.

» Ἀθηνῶν Διονύσιος ἐπιβεβιοῖ.

» Ἡ Ἀττικὴ ἐπιθυμοῦσα καὶ αὕτη τὴν ἀλληλένδετον Κυβέρνησιν τοῦ διοικοῦ Ἐθνους, ἐκλέγει καὶ ἀποπέμπει εἰς Πηγιάδα Παραστάτας τῆς Ἐθνικῆς Βουλῆς τὸν Σπυρίδωνα Πατούσαν, Διονύσιον Πετράκην, καὶ Γεώργιον Ψύλλαν, ἄνδρας ἐναρέτους καὶ φρονίμους, καὶ τοὺς συνοδεύει μὲ τὴν πληρεξουσιότητα εἰς πᾶν διπέρ γνωρίσωσι καὶ ἀποφασίσωσιν, ως συμφέρον εἰς αὐτὴν μετὰ τῶν λοιπῶν τῆς Ἐθνικῆς Βουλῆς, δίδουσα αὐτοῖς τὸ πα-

ρὸν εἰς ἔνδειξιν, ἐσφραγισμένον καὶ ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τῶν
ἔγκριτων αὐτῆς πολιτῶν.

Ἐν Ἀθήναις; τῇ 1 Ιανουαρίου 1822.

Ἄφοῦ δὲ ἐγένετο πεντηκόντα τῶν ἐγθυμοπραξιῶν μεταξὺ Τουρκίας
καὶ Ἑλλάδος, δλίγοι παρ' ὅλης οἱ κάτοικοι τῆς Ἀττικῆς ἐπα-
νήρχοντο εἰς τὰς ἐστίκες των.

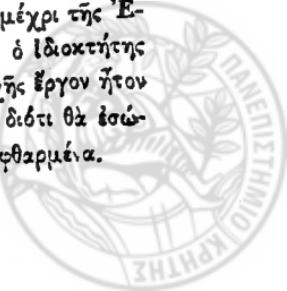
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Τέλος τὸ ἐν Δονδίνῳ Πρωτόκολλον τῆς τρίτης Φεβρουαρίου
1830 ἔκαμε νὰ ἐπανέλθωσιν οἱ πολλοὶ τῶν Ἀθηναίων εἰς τὴν
Πατρίδα αὐτῶν, καὶ ἀκολούθως μέγρι τέλους τοῦ ἔτους τούτου
συνῆλθον σχεδὸν πάντες εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπου εὗρον τὴν Πό-
λιν δλητὸν ἐρείπιον, τὸν ἐλαῖωνα κεκαυμένον τὸ πλεῖστον μέρος,
τοὺς κήπους, ἀμπελῶνας, καὶ ἀγροὺς ἐξηρανισμένους παντάπασι.
Τὰ λαμπρὰ Πατίσια (α) καὶ Συπόλια (β) κατεστημένα ἀμορφα,
γυμνά, καὶ εἰς θέαν ἀξιολόγητον. Η ζημία δὲ τῶν ἐλαιῶν τῆς
Ἀττικῆς καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ Πολέμου ἀγαθαίνει περὶ¹
τὰς ἔκατον πεντήκοντα γιλιάδας δένδρων.

Ἐπειδὴ δὲ τὰ παρεπόμενα τοῦ διαληφθέντος Πρωτοκόλλου
ἐπέτρεψαν εἰς τοὺς κατοίκους τῶν Ἀθηνῶν Τουρκούς, νὰ πωλή-
σωσι τὰ κατὰ τὴν Ἀττικὴν κτήματά των, δσοι θελήτουσι, συ-
νέρρευσαν πολλοὶ ἐκ παντοδαπῶν πόλεων ν' ἀγοράσωσι κτήμα-
τα· ὥστε πολλοὶ ἔξ αὐτῶν ἐγένοντο κτηματικοί καὶ δημόται

(α) Τὰ Πατίσια ἔκαλοῦντο τὸ πάλαι Κήποι κατ' ἔξοχήν· δπου ὁ Ἐ-
πίκουρος ἐδίδασκε τὴν Φιλοσοφίαν του. Εἶτα εἰς τὴν παρακμὴν ὡνομά-
σθησαν Παραδείσια. Ἀπὸ δὲ τοῦ πορθτοῦ τῶν Ἀθηνῶν Σουλτάνου,
ἐλθόντος εἰς Ἀθήνας τῷ 1459, καὶ καταλύσαντος εἰς τοὺς Κήπους αὐ-
τοὺς, ἐκλήθησαν Πατίσια ἐκ τοῦ ὄνδματος Πατισιάχ (μέγας Κύριος).

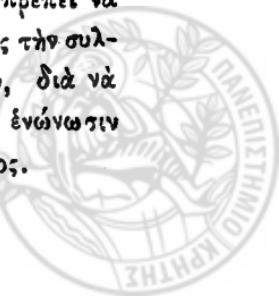
(β) Τὰ νῦν Συπόλια, τὰ ἐπάνω μάλιστα. παρήχθησαν ἐκ τοῦ δίμου
Συκαλητοῦ. Ο δῆμος οὗτος ἔκειτο, δπου νῦν τὸ χωρίον Λεβῆ. Ἐκπει-
δὴ ἡ γῆ τούτου συνορεύει μετὰ τῆς Ἀκαδημίας, καὶ οἱ κήποι τῶν δύω
τούτων γώρων συνέχονται, ἐκλήθη ἡ περιφέρεια αὐτῶν ἐν τῇ ἀπαίδευ-
σιᾳ Συπόλια, καὶ εἶτα Σεπόλια. ἡ δὲ Ἀκαδημία ἐλέγετο μέχρι τῆς Ἐ-
παναστάσεως Καδήμια. Ο μνησθεὶς ἀνώθεν Λεβῆς ήτον ὁ Ιδιοκτήτης
τοῦ Χωρίου, ζήσας περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΙΙ' αἰώνος. Ευχῆς ἔργον ήτον
νὰ μὴν ἔκαλοῦντο τὰ γωρά· ἐπ' ὄνδματι τῶν ίδιοκτητῶν διέτι θὰ ἔσω-
ζοντο εὰ ἀρχαῖα ὄνδματα τῶν δήμων, οὓς ήσαν καὶ παρεψημένα.

Άθηνῶν. Οἱ ἐντόπιοι δὲ Τοῦρκοι, ἀναχωροῦντες; ἐντεῦθεν ἔχουν πικρότατα δάκρυα, στερούμενοι τῆς γεννησαμένης καὶ θρεψάσης αὐτοὺς γῆς. Εἰς τὸν σκύψας κατὰ γῆς ἐν Πειραιεῖ, κατεφίλησεν αὐτὴν τρίς, αγλυκυτάτη μου, λέγων, Πατρίς, σὲ χάνω, χωρὶς πλέον νὰ σε ἴδω.

Ἐπειδὴ δὲ ὡδε γίνεται λόγος περὶ πωλήσεως τῶν Ὀθωμανικῶν κτημάτων τῆς Ἀττικῆς καὶ τῆς ἀπ' Ἀθηνῶν ἀναχωρήσεως τῶν ἐντοπίων Τούρκων: συνέπεσε δὲ νὰ λάβῃ εἰς χεῖρας, καθ' ἣν ἑδομάδα ἐμελλε νὰ τυπωθῇ τὸ ιή τυπογραφικὸν φύλλον τῆς παρούσης Συγγραφῆς, τὸν Ά Τόμον τοῦ νεοεκδοθέντος συγγράμματος τοῦ I. P. Ραγκαβῆ «Τὰ Ἑλληνικὰ» ἐπιγραφομένου, ἀνέγνωσα μόνον τὰ Ἀττικὰ, ὡς ἐδίαιφέροντά μοι. Ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν δύναμαι νὰ ἐκτιμήσω τὴν ἀξίαν τοῦ βιβλίου τούτου, τεκμαίρομαι δῆμως, ὅτι εἶνε πολλοῦ λόγου ἀξίου διὰ τὴν συλλογὴν τῆς ἀρχαιολογικῆς ὅλης, ἀναγκαίας παράπολι εἰς τὴν σημερινὴν Νεολαίαν. Ἡθελεν εἶναι ἀγνὸν τὸ σύγγραμμα, ἀν δὲν περιεῖχε τὰ λάθη καὶ τὰς ἀτυχεῖς κρίσεις τῶν νεωτέρων ἀρχαιολόγων. Ἐθαύμασα δὲ πῶς ὁ ἀγαθὸς οὗτος ἀνήρ Ραγκαβῆς παρένειρε μεταξὺ τῶν σπουδαίων καὶ μύθους περὶ Ἀθηνῶν, καθ' ὃσον ἀφορᾷ τὴν Ἐπανάστασιν. Τὸν εὐχαριστοῦμεν κατὰ τοῦτο, ὅτι τὸ ὄνειρόν του δὲν εἶνε διεξοδικὸν, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἔχομεν νὰ ὑποφέρωμεν πολύ. Παραλείποντες τ' ἀλλα ὄνειροπολήματά του, ἐπιλαμβανόμεθα μόνον τῶν οὔσιων εστέρων (δρα σελ. 198—202). ὅτι τριακόσιοι δέκα Ἑλληνες ἐκ Κουντούρων καὶ Βίλιας ἀφέλοντο ὑπὸ τὰ τηλεβόλα τῆς Ἀκροπόλεως τρεῖς χιλιάδας πρόσθιτα τῶν Ὀθωμανῶν. Εἶνε πανάλγθεις ὅτι οὕτε ἥλθον, οὕτ' ἔλαβον οἱ φημένες Ἑλληνες οὐδὲ ἐν πρόσθιτον. ὅτι τὴν ἐπιούσαν τῆς παραλαβῆς τῶν προβάτων ἐξἥλθον Ὀθωμανοὶ διακόσιοι ἵππεις πρὸς καταδίωξιν τῶν ἀρπακτήρων. Εἶνε πανάλγθεις καὶ τοῦτο, ὅτι οἱ Τοῦρκοι τῶν Ἀθηνῶν δὲν ἦσαν μήτε δέκα ἱππεῖς, πολλῷ μᾶλλον διακόσιοι. ὅτι εὐρέθησαν ἐν τῇ Ἀκροπόλει, καθ' ὃν καιρὸν παρεδόθησαν οἱ Τοῦρκοι, πλούσιαι ἐσθῆτες, καὶ μεγάλη ποσότης χαλκοῦ, δέκα χιλιάδες κοιλὰ σίτου, τριάκοντα χιλιάδες ὄκαδ. Βαμβάκι, τριάκοντα χιλιάδες δρ. κανάθι, τεσσαράκοντα καντάρια (κεντηγάρια). ἀργύ-

ρού, πληθυσμού πολυτίμων λίθων καὶ μαργαρίτων, ἑκατὸν χιλιάδες γρόσια εἰς μετρητὰ, καὶ μεγάλαι ποστήτης βουτύζου, τυροῦ, μέλιτος, κτλ. κτλ. Τὰ μεγάλα ταῦτα ποσὰ, ἀς ἀκούσῃ καὶ μάθῃ διθέλων τὴν ἀληθείαν· διτὶ οἱ Τούρκοι τῶν Ἀθηνῶν ἦσαν πένητες, καὶ δύο μόνον ἔξι αὐτῶν ἐθεωροῦντο πλούσιοι, καὶ τὰ πλούτη αὐτῶν συνίσταντο εἰς κτήματα ἀκίνητα. Καὶ τὰ κτήματα τῶν Ὀθωμανῶν δὲν ἦσαν μεγάλης ἀξίας, ὡς ἐν Ἀττικῇ κείμενα. Τὰ ἴματα αὐτῶν ἦσαν εὐτελῆ καὶ μικρᾶς ἀξίας, ὡς δὲν ἀνήκει νὰ τὰ μνημονεύῃ τις. Οἱ εὑρεθεῖς δὲ ἐν Ἀκροπόλει χαλκὸς ἦτον τῶν γριστικῶν Ἀθηναίων, ληφθεὶς ἐκ τῶν κρυψώνων κατὰ τὴν διάλυσιν τῆς Α' πολιορκίας, διτὸς ὁ Ὁμέρος Βριώνης εἰσῆλθεν εἰς Ἀθήνας· ὡσαύτως καὶ τὸ θεμβάκιον καὶ κανάβιον ἦσαν τῶν ιδίων γριστικῶν, ποσότης ἀστόμαντος, μόλις τριακοσίων δικάδων, καὶ οὐχὶ ἔξτικοντα χιλιάδων. Σίτος δὲ δὲν εὑρέθη οὐδὲ δέκα κοιλῶν, πολλῷ μᾶλλον 10,000. Ἄργυρος δὲ εἰς διάφορα Τουρκικὰ σκεύη σύμμικτα μὲ χαλκὸν δὲν ἐφθανε τὸ ἐν κεντητικάριον, πολλῷ μᾶλλον τὰ τεσταράκοντα. Χρήματα δὲ ἀριθμητὰ οὐδὲ τὸ πολλοστημέριον τῶν μετρητῶν τοῦ Ραγκαβῆν· διότι τὸ δλίγον χρηματικὸν ποσόν, διπερ εἶχον τινὲς ἔξι αὐτῶν, τὸ ἔθεσαν ἐν παραβύστῳ. Καὶ οἱ πολύτιμοι λεγόμενοι λίθοι ἦσαν καὶ ὄλιγοι καὶ εὐτελεῖς, σύμμικτοι μὲ ύάλους διὰ τὴν ἀπειρίαν καὶ ἄγνοιαν τῶν ἔχοντων βαρβάρων. Βούτυρον δὲ καὶ μέλι ἦσαν τοταῦτα, ὥστε μόλις ἥρκει νὰ κατασκευάσῃ τις ὀθωμανικὸν χαλβᾶν διὰ νὰ φάγωσι χορταστικὰ δύο Ἀρχαιολόγοι τῶν Ἀθηνῶν. Οὐχὶ ἥττον δὲ καὶ τὰ ἔξι ἕδρας πολεμεφόδια δόμοιαζουσι τὰ βούτυρα καὶ μέλια τῆς Ἀκροπόλεως. Λυπούμεθα, διότι εὑρέθημεν εἰς ἀνάγκην νὰ πικράνωμεν τὸν ἀξιοσέβαστον γέροντα 'Ραγκαβῆν διὰ τὸ ἀνωτέρω λάθη του. 'Αλλὰ τὸ πταίσμεν γέροντας; ἐπρεπε τάχα νὰ σιωπήσωμεν δημοσιευομένων τοιούτων παχυλῶν φεύδεων, ἀντικείμενον ἔχοντων τὴν περὶ ἣς πραγματευόμεθα ὑπόθεσιν; Οἱ γράφοντες ἱστορίαν πρέπει νὰ εἴνε ὅχι μόνον ἀμερόληπτοι, ἀλλὰ καὶ προσεκτικοὶ εἰς τὴν συλλογὴν τῆς ὅλης, ἔχοντες τὸ διαγνωστικὸν οὐκ ὄλιγον, διὰ νὰ μὴ συμπεριλαμβάνωσι μετὰ ρόδων ἀκάνθας, οὐδὲ νὰ ἐνώνωσιν ἀδάμαντας μὲ ύάλους, ὃ ἐστι μετ' ἀληθείας τὸ φεύδος.

Περὶ δὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἰαννουαρίου 1831 συνήλθον οἱ Ἀντιπρέσβεις τῶν Συμμάχων Δυνάμεων κατὰ τὸν Πειραιᾶ, μεθ' ὧν ὁ Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος Καποδίστριας. Κατὰ δὲ τὴν 12 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἡνέβησαν εἰς τὴν Πόλιν διὰ νὺν διαιλήσασι μετὰ τοῦ Πληρεξουσίου τῆς Θύρας περὶ ἐκκενώσεως τοῦ φρουρίου, Ἀφοῦ ἔκαμαν τρεῖς συνεδριάσεις, δὲν ἐμπόρεσαν οἱ Ἀντιπρέσβεις νὺν πείσωσι τὸν Πληρεξούσιον Τοῦρκον νὰ παραχωρήσῃ πρὸς αὐτοὺς τὰ φρούρια Ἀθηνῶν καὶ Εύβοίας, ἀν δὲν παρέδιδον ταύτοχρόνως εἰς γεῖτας Τουρκικὰς τὸ φρούριον τῆς Βονιτζῆς. Ἀλλ ἐπειδὴ δὲν ἔκριθη εὑλογον νὰ δοθῇ ἡ Βονιτζα εἰς τὴν ἔζουσίν τῶν Τούρκων, πρὶν λάβῃ τέλος ἡ ἀκολουθία τῶν ἐν Λονδίνῳ συνδικαλέζεων τῶν ἀντιπροσώπων τῶν τριῶν Συμμάχων δυνάμεων, ἀνεβλήθη τὸ πρᾶγμα μέχρι δευτέρων διαταγῆν. Ο δι Κυβερνήτης Καποδίστριας, συνωμευμένος ἀπὸ δύο ἐδικούς του, ἀνέβη εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, καὶ καταβάς εἰς τὴν Πόλιν, συνωμήλησε μετὰ τοῦ Πληρεξουσίου τῆς Θύρας περὶ τῶν πωλητηρίων ἐγγράφων, περὶ ὧν ὁ Τούρκος τῷ ἐπρύτεινε αἰτήσας τὴν ἐπικύρωσιν αὐτῶν ἀπὸ μέρους τοῦ Πληρεξουσίου τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως. Εἶτα ἀπελθὼν εἰς Πατίσια, ἐπανῆλθεν εἰς τὸν Πειραιᾶ, ἐπιβάς εἰς τὸ πλοῖον, ἐξ οὗ ἀπέβη. Δὲν ἦθέλησε δὲ νὰ γένη γνωστὴ ἡ ἐνταῦθα παρουσία του, καὶ οὕτως ἀπέψυγε τὴν ἐπίσημον ὑποδοχήν.

Οι κάτοικοι τῆς Πόλεως ἀρχισαν νὰ κτίζωσι κατοικίας, νὰ οἰκοδομῶσιν ἀποθήκας, ἐργαστήρια, νὰ ἐργάζωνται τὴν γῆν, νὰ καλλιεργῶσι κήπους, ἀμπέλους, ἐλαιόδενδρα, καὶ πᾶν τὸ καρποφόρον.

Κατ' αὐτὸ τὸ ἔτος τρεῖς Ἀμερικανοὶ Κίγκ, Χίλ. καὶ Ρόμερσών ἐπίτροποι τῶν πρὸς τοὺς Ἑλληνας εὐεργεσιῶν δύο ἐταιρεῖῶν κατὰ τὴν Ἀμερικὴν, ἀνέγειραν Σχολεῖα τῆς ἀλληλοδιδακτικῆς διὰ τοὺς ἄρρενας, Σχολεῖον παιδαγωγικὸν διὰ τὰ κοράσια. Κατέστησαν δὲ καὶ τυπογραφίαν πλουσιωτάτην, δι' ἣς ἐξέδιδον διάφορα βιβλία χριστιανικὰ, τὰ πλεῖστα μεταφρασμένα ἀπὸ Ἀγγλικὴν γλῶσσαν εἰς χρῆσιν τῶν σπουδαζόντων παιδῶν.

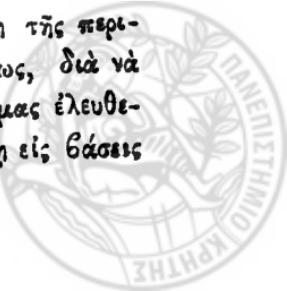
Οι Ἀθηναῖοι δὲ συνελθόντες τῇ δεκάτῃ τρίτη Μαΐου 1831 ἐκλέγουσι προσωρινὴν Δημογεροντίαν μέχρι ἀποκαταστάσεως τῶν

πραγμάτων τῆς Ἀττικῆς, καὶ οἱ ἐκλεχθέντες ἦσαν Ἀνάργυρος Πετράκης, Νικόλαος Ζαχαρίζης, Ἄγγελος Γέροντας, καὶ Μιχαὴλ Βουζίκης. Οἱ Κυθερίνητοι Καποδίστριας δὲν ἥθελον νὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν Ἀρχὴν ταύτην ὡς ὑπαλλήλον τῆς Κυθερίνησεώς του ἐν ᾧ οἱ συνελθόντες ἀθηναῖοι δυνάμεις του μνησθέντος Πρωτοκόλλου ἦσαν ἐλεύθεροι, ἀδικηροῦντες ἂν ὁ θράχος τῆς Ἀκροπόλεως ἔμενεν εἰσέτι εἰς χεῖρας τῶν Τούρκων· ἢ δὲ Δημογεροντία διοίκει τὰ κατ' αὐτὴν ὡς νὰ ἦτον ὑπὸ Κράτος ἐλεύθερον, ἀψηφοῦσα τὴν ἀδύνατον τουρκικὴν ἐξουσίαν.

Οἱ Καποδίστριας ἔπαιξε πολιτικὴν ἀνάρμοστον εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν, ὡστε οἱ ἀθηναῖοι συνέλαβον ὑπονοίας καὶ αὐτοῦ. Οὗτος θεωρῶν αὐτοὺς εἰς τοιαύτην διάθεσιν, δυσμενῶς ἐφέρετο πρὸς αὐτοὺς, καὶ διὰ τῆς τοιαύτης δικιγωγῆς του εἴλκυσε τρόπον τινὰ πρὸς τὸ μέρος του τὴν τουρκικὴν ἐξουσίαν, καὶ μέσον αὐτῆς ἀρπάζει ἀπὸ τὴν Πόλιν τὸν ἐνταῦθα προσφυγούμενα Δημήτριον Ζῆνον, τὸν νῦν Ταγματάρχην τῆς χωροφυλακῆς, διν δέσμιον φέρουσιν εἰς Ναύπλιον. Οἱ ἀθηναῖοι ἔχοντες ἀφ' ἐνὸς τὴν δυσμένειαν τοῦ Κυθερίνητου, ἀρ̄ ἐτέρου τῆς τουρκικῆς ἐξουσίας τὸν φθόνον, καὶ τὴν ἔχθρικὴν διάθεσιν τῆς διὰ τὰ γεγονότα τῆς Ἐπαναστάσεως, δὲν ἐμικροφύγησαν οὐδὲ ἐταπείνωσαν τὸ φρόντιμα, καὶ συμφώνως μὲ τοὺς ἄλλους λαχοὺς τῆς Ἑλλάδος ἐπισέλλουσι καὶ αὐτοὶ πρὸς τὸν Κυθερίνην τὴν παροῦσαν ἐπιστολήν.

« Ἐξοχώτατέ Κυθερίτα !

» Όταν τὸ Ἑθνος βεβαρυμένον ἀπὸ τὰ δεινὰ τῆς δουλείας, ἀνέλαβε τὸν μέγαν ἀγῶνα τῆς ἀνεγέρσεως του, ὡρκίσθη Ἱερὸν ὅρκον νὰ ἀνακτήῃ τὰ δίκαια του, καὶ νὰ συναριθμηθῇ μὲ τὰ διεύθερα ἔθνη τῶν δυοθρήτων του. Ή θυσίᾳ τῶν τέκνων, ἀδελφῶν, συγγενῶν, καὶ συμπολιτῶν μας, ἡ κατεδάφισις τῶν πολεών μας, ἡ στέρησις τῶν χρημάτων καὶ ὅλης τῆς περιουσίας μας μαρτυροῦσι τραγῶς τὴν σταθεράν μας ταύτην ἀπόφασιν ὅλα ταῦτα, μεταναστεύσεις συνωδευμένας μὲ ὅλα τὰ βάρη τῆς περιπλανήσεως ἔνθεν κάκεΐθεν ὑπεφέραμεν ἀγογγύστως, διὰ νὰ φθάσωμεν τὸν προκείμενον σκοπὸν, τὴν πολιτικὴν μας ἐλεύθερίαν, τὴν ὁποίαν τὸ Ἑθνος ἐσπούδαζε νὰ θεμελιώσῃ εἰς βάσεις

φρονίμου συνταγματικής πολιτείας. Καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν δεινοτέρων περιστάσεων τρεῖς Ἐθνικαὶ Συνέλευσεις συνέταξαν καὶ καθιέρωσαν τὸ πολιτικὸν Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος. Δυνάμει ἐνδεικνύοντα περιστάσεων τῆς τελευταίας συνέλευσεως προσεκλήθητε ἔξοχώτατε, Πρόεδρος, διὰ νὰ ἀναπτύξετε καὶ στηρίξετε τοῦτο τὸ Σύνταγμα. Τὸ Ἐθνος σᾶς ἐδέχθη μὲ ἀνοικτὴν καρδίαν, καὶ εἰς τὴν φρόνησιν καὶ ἐμπειρίαν σας ἀφιέρωσεν ὅλας τὰς ἐλπίδας τῶν πολυτίμων θυσιῶν του. Άλλ' ἐναντίον τῶν ἐλπίδων καὶ τῶν εὐχῶν του, τὸ Σύνταγμα, ὅπερ ἐγγυάτο τὴν μεταξὺ κυβερνώντων καὶ κυβερνωμένων ἐμπιστοσύνην, ἐφάνη ὡς πρόσκομμα. Ή Ἐθνικὴ Βουλὴ κατηργήθη; δήθεν κατεπατήθη τὸ πολίτευμα. Ή τυπογραφία ἐδεσμεύθη ἀκυρώθη δ περὶ ἐκλογῆς τῶν Δημογερόντων νόμος; παρεβιάσθη ἡ ἐκλογὴ τῶν Πληρεξούσων. Δικαστήρια ὡργανίσθησαν ἀτυχίεςτα εἰς Ἐθνος ἐλεύθερον πληθυσμοῖς Ἀστυνόμων τακτικῶν καὶ ἀτάκτων (κχλουμένων), καὶ ἄλλων δούλων τῆς Ἑξουσίας διωρισμένων νὰ πιέζουν τὴν φωνὴν τοῦ λαοῦ, τρέφονται παχέως, ἐνῷ τὰ παιδία τῶν πεσόντων ὑπὲρ Πατρίδος λιμώτουσι καὶ παραμελοῦνται. Ἐκ τούτων δυσχέρεσκειαί, ἐνοχλήσεις, παράπονα, καταδρομαὶ, ἐπειτα καὶ ἔξορίαι τῶν τιμίων πολιτῶν, νέκρωσις τοῦ ἐμπορίου, γενικὴ χαμηλανία, καὶ γογγυσμός.

» Εἰς τοιαύτην κατάστασιν μὴ βλέποντες ἄλλοι Ἐξοχώτατε, τὴν θεραπείαν ὅλων αὐτῶν τῶν δεινῶν τοῦ Ἐθνους, τὸ δόποιον χρεωστεῖ νὰ δικαιώσῃ καὶ τὰς μεγάλας εὐεργετίας τῶν Ὕψηλῶν Δυνάμεων, πολιτευόμενον ὡς Ἐθνος ἐλεύθερον καὶ κυβερνώμενον κατὰ τὸν τρέχοντα φωτισμένον αἰῶνα, χρεωστοῦμεν νὰ ἐπικαλεσθῶμεν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν, Σύνταγμα. Εἰς αὐτὸν οἱ Ἑλληνες θέλουσιν εὔρη τὴν ἐγγύησιν τῆς προσωπικῆς καὶ κτηματικῆς ἀσφαλείας των, ἀφειμένης σήμερον εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ ἐσχάτου ὑπαλλήλου τῆς Κυβερνήσεως· εἰς τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν ἐλπίζομεν καὶ τὴν λύσιν τοῦ αἰνίγματος, τὸ δόποιον μᾶς ἀφίνει ἀκόμη νὰ στενάζωμεν ὑποκάτω εἰς ξένην ἔξουσίαν, ὑστερον ἀπὸ τόσας καὶ τόσας θυσίας.

» Παρακαλοῦμεν, ἔξοχώτατε, νὰ δεχθῆτε εὔμενῶς τὴν κοινὴν μας ταύτην ἐθνικὴν αἵτησιν, καὶ νὰ θεραπεύσητε τὰς πλη-

γὰς τῶν Ἑλλήνων, ἐπικαλουμένων Ἐθνικὴν Συνέλευσιν, Σύνταγμα.

Τῇ 8 Ιουλίου 1831, ἐκ τῶν Ἐρεπίων ἀθηνῶν κτλ.

Η ἐπιστολὴ αὕτη ἐτάχαξε πολὺ τὸν Καποδίστριαν, καὶ ἐκεροφυλάκτει αὐτὸς νὰ ἔκδικηθῇ κατὰ τῶν ἐνεργησάντων τὸ τοποῦτον κίνημα. Ἀλλὰ χεῖρες ἀτρομήτων ἀνδρῶν ἀφαιροῦσι τὴν ζωὴν τοῦ ἀτυχοῦ; Κυθερῆτου, χρθὸν ἦν ἡμέραν εἰσέπλεεν εἰς τὸν Πειραιᾶ ὁ Ἀντιναύαρχος 'Ρικάρδος, διὰ νὰ συλλάθῃ τινὰς ἐκ τῶν προκρίτων ἀντικυθερητικῶν κατὰ τὴν μετὰ ταῦτα ἔξομολόγησιν τοὺς Διοικητοῦ Τούρκους.

Οἱ Τούρκοι ἐφοβήθησαν τὰ μέγιστα διὰ τὸν θάνατον τοῦ Καποδίστρια, μήπως οἱ Ἀθηναῖοι ἐγείρωσιν ὅπλα κατ' αὐτῶν. Τοιοῦτον τι δὲν ἐπρεπε νὰ ὑποπτευθῶσιν διότι η διερμονὴ αὐτῶν ἦτον προσωρινὴ, καὶ η Δύναμις των ἐλαχίστη. Διὸ καὶ οἱ Πολιτεῖται διῆγον ἐν ἀρροΐᾳ καὶ ἡσυχίᾳ, προσδοκῶντες τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως τῶν τριῶν μεγίλων Δυνάμεων.

Περὶ τοῦ ἀνδρὸς Ἰω. Καποδίστρια ως Κυθερῆτου τῆς Ἑλλάδος, ώμιλησαν καὶ ἔγραψαν πολλὰ πολλοῖ, καὶ οἱ ἐπαινέται του καὶ οἱ κατήγοροί του. Ήμεῖς δμως μετριοφρονοῦντες ἀπέχομεν τοῦ νὰ συμμερισθῶμεν οὐδετέρων τῶν κομμάτων τὸ φρόνιμα. Ἐπαινοῦντες τὰς ἄλλας του ἀρετὰς, μεμφόμεθα μόνον τοῦ ἀνθρώπου τὰς ἔξις τρις πράξεις, γνωστὰς εἰς δλον τὸ Ἐθνος, εἰς δλον τὸν Κόσμον, τὰς ὁποίας μηδ' αὐτοὶ οἱ σφόδρα ἐπαινέται του δὲν δύνανταις νὰ καλύψωσιν ὑπ' οὐδενὶ προσχήματι.

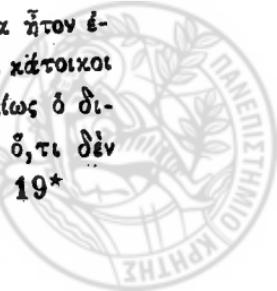
Α'. Ἀφοῦ καλῶς ποιῶν διώριτε κατ' ἔκλογήν του, κατὰ μὲν τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα Στρατάρχην τὸν Δημ. Ἰψηλάντην, κατὰ δὲ τὴν Δυτικὴν Στρατηγὸν τὸν 'Ρικάρδον Τζούρτζην, καὶ τὸ Κοινὸν ἐπερήμνησεν εἰς τὸν εἴστοχὸν τοῦτον διορισμὸν, καὶ κατὰ συνέπειαν προώδευον τὰ Πράγματα καθ' ἕκάτερα τὰ μέρη, διανοεῖται παράδοξον διανόημα, καὶ διορίζει ἀπόλυτον πληρεζούσιον καὶ τῶν στρατιωτικῶν καὶ τῶν πολιτικῶν δῆλος τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος. Ποῖον ἄνδρα; Ποῖον πολεμικὸν η πολιτικὸν διάσημον ἄνδρα; Τὸν ἀδελφὸν του Αύγουστίνον!!! Τίς δ Αύγουστίνος οὗτος Καποδίστριας; Ποῖου ἄρα γε βαθμοῦ μικρονοίας καὶ ἀναξιότητος ὑπολαμβάνει τις τὸν ἀνθρώπων τοῦτον; Ἐκ τῶν

πολλῶν ἐλαττωμάτων αὐτοῦ δύο μόνον ἀρκοῦσι· νὰ τὸν χαραχτηρίσωσιν ἐντελῶς. Καὶ τὸ πρῶτον εἶναι, ὅτε ἀποβιβασθεὶς ὁ ἀπόλυτος οὗτος Πληρεξούσιος εἰς Ἀσπρα Σπήτια, νεώριον ποτὲ τῶν ἀμέρωσέων (Διστόμου) πρὸς τὸν Κορινθιακὸν Κολπον, ἔνθα συνῆλθον, κατ' ἐπιταγὴν οἱ ἄρχηγοι τῶν στρατιωτικῶν Σωμάτων, καὶ οἱ Διοικηταὶ ἀμφοτέρων τῶν Τμημάτων τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος, μετὰ τὰς συνήθεις προσρήσεις, γενομένης συνεντεύξεως, μεταξὺ σχεδιαζομένων πολεμικῶν μέτρων κατὰ τοῦ ἔχθροῦ, προτείνει ὁ γενικὸς Πληρεξούσιος καὶ ἀρχιστράτηγος, παρευρεθέντος καὶ ἐμοῦ τότε ἑκεῖ, ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς Ὀπλαρχῆγούς· «Ἀνάγκη πᾶσα νὰ διατάξω, ἵνα τὸ Ἀτμοκίνητον, ἡ Καρτερία, εἰσέλθῃ εἰς τὸν θοιωτικὸν Κόλπον, καὶ κτυπήσῃ διὰ τῶν κανονίων τὸ Φρούριον τῆς Πουδουνίτζης»· κατεχόμενον τότε ὑπὸ τῶν ἔχθρων. Μετὰ διαθεῖσαν ἀπορίαν τῶν ἀκουσάντων, ἀποκρίνεται αὐτῷ γελῶν ὁ Στρατηγὸς Χριστόδουλος Χ. Πέτρου, «Τοῦτο εἶναι ἀδύνατον, Ἐξοχώτατε, διότι ἀπέχει τὸ Φρούριον πολλὰ μέλια ἀπὸ τὴν θάλασσαν, καὶ ἐν τῷ μεταξὺ εἶναι καὶ θουνά· ἀπαράλλακτα λαλῶν, ὡς τὸ δύμηρικὸν «Οὔρεά τε σκιδεντα, θάλασσά τε νήγεσσα». Τὸ δεύτερον δὲ εἶναι, διτιμετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ του Κυβερνήτου, ὅτε ἀνηγορεύετο ἀπὸ τὸ Ναπικὸν Κόμμα Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος, μεταξὺ τῶν ζητοκραυγῶν καὶ χειροκροτήσεων, ἴσταμενος οὗτος ἐν τῷ μέσῳ, ἔχειροκρότει καὶ αὐτὸς, καὶ τὸ ζήτω συνεκραύγαζεν ἐκπηδῶν, λησμονήσας διτὶ αὐτὸς ὁ Ἰδιος ἥτον τὸ ἀντικείμενον τῆς εὐφημήσεως, εἰς τρόπον ὥστε ἐκίνησεν δλους τοὺς παρεστῶτας εἰς γέλωτα (α).

B'. Ἐνῷ ὁ Στρατάρχης Ἄψηλάντης ἔμελλε νὰ ἐπιπέσῃ εἰς Εὔβοιαν καὶ Ἀττικὴν, διὸ καὶ κυριεύσῃ τὰς δύο αὐτὰς Ἐπαρχίας κατὰ τὸ 1829, καθ' ὃ ἔτος οἱ Τοῦρκοι ἤσαν πάντη ἀδύ-

(α) Ἐκτοτε ωνομάσθη δ Αύγουστῖνος Νάπας, διότι ὀμοίαζε συμπολίτην του τὴν Νάπαν καλούμενον, διατρίβοντα τότε ἐν Ἑλλάδι, διτὶς ἐπὶ μισθῷ ἐνὸς λεπτοῦ, καὶ ἀχέρευς, καὶ ἐπήδα, καὶ δισκόπευεν εἰς τὰς τρύπας, καὶ τρέχων ἔθετε τὸν λιχανὸν δέκτυλόν του· καὶ διὰ τὴν πρᾶξίν του ταύτην ἐφώνει «Ζήτω τὸ Πεληκάρι ὁ Νάπας».

νατοι διὰ τὸν καθ' αὐτῶν πόλεμον τῆς 'Ρωσίας, καὶ η ἐπιτυχία ἡτον θεοιοτάτη διότι καθ' ἀ; εἴχομεν πληροφορίας καὶ γνώσεις τῶν κατὰ τὴν Εὔβοιαν καὶ Ἀττικὴν Τουρκικῶν πραγμάτων, μόλις ἡδύναντο οἱ μὲν τῶν Ἀθηνῶν Τοῦρκοι νὰ ἀνθέξωσι μίαν μόνην ἑδομάδα, ἀν ἐποιορκοῦντο, δι' ἔλλειψιν τροφῶν· οἱ δὲ τῆς Χαλκίδος μόλις ἡδύναντο νὰ καρτερήσωσι δύο ἵσως μῆνας τὸ πολύ. Ο καλὸς Κυβερνήτης ἀπαρεσκόμενος εἰς τοῦτο, παραλύει τὸ Στρατόπεδον τοῦ Υψηλάντου διὰ τοῦ ἀπολύτου πληρεζούσιον ἀδελφοῦ του, ἐμβαλὼν εἰς τὸν Ἐλληνικὸν Στρατὸν τὴν διαίρεσιν καὶ τὴν διχόνοιαν, διότι τὰ ὑπὸ τὸν ἀρχιστράτηγον Σώματα εἶχον τὰς τροφάς των ἀνελλειπεῖς, καὶ τὴν πληρωμὴν τῶν μισθῶν ἐμπροθέσμως, τὰ δὲ ὑπὸ τὸν Στρατάρχην Σώματα ἀμελγμένα ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν ἐστεροῦντε τὰ πάντα. Ταῦτα δὲ πάντα ἦσαν πασίδηλα, καὶ δὲν ὑπάγονται ἡδη εἰς ἀνασκευὴν· ὥστε ἐναντίον καὶ τῶν ἐπιθυμιῶν τοῦ Στρατάρχου καὶ τοῦ ἔθνους ἀρίονται αὐταὶ αἱ δύο Ἐπαρχίαι διὰ νὰ συμπεριληφθῶσιν εἰς τὰ δωρεὰν δῆθεν παραχωρηθέντα μέρη. Ἡ ἀπὸ δεκάτης τετάρτης Αύγουστου τοῦ 1829 ἐπιστολὴ τοῦ Στρατάρχου πρὸς τὸν Κυβερνήτην γεγραμμένη ὑπὸ τοῦ Γραμματέως τῆς Στραταρχίας Φιλήμονος μὲ πολλὴν λεπτομερῆ ἀκρίβειαν καὶ σαφήνειαν, ἔξιστορει τὰς συνεπείξ τοῦ μέτρου περὶ τῆς ἀρχιστρατηγίας καὶ ἀπολύτου πληρεζούσιότηος τοῦ Αύγουστίνου Καποδίστρια. Τὴν πρᾶξιν ταύτην τοῦ Κυβερνήτου τὸ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Εὔβοιαν καὶ Ἀττικὴν ὑπὸ τὸ Κράτος τῆς Τουρκίας, θέλοντες τινὲς τῶν Ναπέων νὰ δικαιολογήσωσι, προτείνουσι τὴν πρὸς αὐτὸν διακοίνωσιν τοῦ Ἀγγλικοῦ Ἀντιπρέσβεως Δώνκες, ἐν ᾧ αὕτη δὲν ἐδύνατο νὰ ἔχῃ καμμίαν βαρύτητα, ως μὴ συναδουσῶν εἰς τοῦτο καὶ τῶν ἄλλων δύο Δυνάμεων Γαλλίας καὶ 'Ρουσίας. Ἐπειτα ἡ ἀξιότης τοῦ μεγάλου Πολιτικοῦ ἀνδρὸς εἰς τοιαύτας περιστάσεις πρέπει νὰ φάνεται· διότι ποῖα δύσαρεστα ἀποτελέσματα ἥθελε φέρη ἡ ἄλωσις τοῦ Φρουρίου τῶν Ἀθηνῶν, ἐν ᾧ χρόνῳ ἀπασα ἡ Ἐπαρχία ἡτον ἐλευθέρα, καὶ ἡ ἄλωσις τοῦ Φρουρίου Χαλκίδος, ἐν ᾧ οἱ κάτοικοι τῆς Νήσου ἦσαν ἐπαναστάται; Καὶ δὲν ἐγνώριζε θεοίσις διπλωμάτης ἐκεῖνος ἀνὴρ πόσον διαφέρει, νὰ ζητῶμεν δ, τι δὲν

έγομεν τοῦ νὰ θέλωμεν νὰ ἔχωμεν δ, τι κατέχομεν; Πόσον διασκόλως παραχωρεῖται εἰς ἑτερον δ, τι δ ἄλλος κατέχει εἰς χειράς του, δισον εύκολα ἀφίεται δ, τι δὲν κατέχεται. ἂν δημεῖς εἶχομεν Ἀττικὴν, Εὔοικην, καὶ Φθιώτιδα, αἱ σύμμαχοι Δυνάμεις ἥθελον φιλοτιμηθῆ νὰ μᾶς δωρήσωσιν ἀληθῶς δ, τι δὲν εἶχομεν, δ, τι δὲν ἐφθάτκμεν νὰ προσλάβωμεν, διὰ νὰ ἀναφανῶσιν δτι μᾶς εὐεργετῶτι πραγματικῶς.

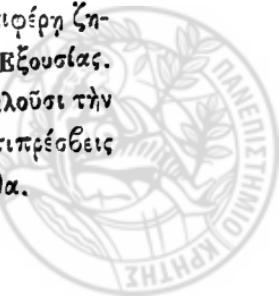
Γ'. Ότε αἱ τρεῖς μεγάλαι Δυνάμεις ἀνηγόρευσαν βασιλέα τὸν Λεοπόλδον, ἀντὶ νὰ ἐνθαρρύνῃ καὶ προτρέψῃ δ Κυβερνήτης τὸν νέον βασιλέα νὰ ἐπιταχύνῃ τὴν ἔλευσίν του, τὸν τρομάζει καὶ τὸν ἀπελπίζει διὰ τῶν γνωστῶν ῥαδιούργων ἐπιστολῶν του, ζωγραφίζων τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν καὶ τὴν κατάστασιν τοῦ Τόπου με τὰ πλέον μαῦρα καὶ δυσειδῆ χρώματα, καὶ ἐπὶ τέλους προτείνων διὰ τῆς δουλόφρονος Γερουσίας του πρὸς τὸν Λεοπόλδον τὸ βάπτισμα, τὸν ἔκαμε νὰ παραιτηθῇ τῆς βασιλείας. Καὶ ἐκ τούτου συνέβη ἡ κατ' αὐτοῦ ἀνταρσία τῶν Ἑλλήνων, καὶ κατὰ συνέπειαν δ θάνατός του· διότι ἀπελπισθέντες οἱ προσωποκρατούμενοι Μαυρομιχάλαι διὰ τὴν παρατηθῆ τῆς βασιλείας, διέπραξαν τοῦ φόνου τὸ τόλμημα. Ποῖος ἀμφιβάλλει δτι ζῶντος τοῦ Κυβερνήτου, ἡ Ἑλλὰς ἥθελε μένει ἀδιστίλευτος ἔνεκα τῆς προτάσεως τοῦ βαπτίσματος; διότι κάνενται τῶν βασιλοπατῶν δὲν ἥθελεν ἀνταλλάξῃ τὸ θρήσκευμά του μὲ θρόνον ἐνὸς Τόπου μόλις καταρτιζομένου, καὶ λαοῦ κτηκοσυστημένου ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Κυβερνήτου, ως ἐκ τῶν πρὸς Λεοπόλδον ἐπιστολῶν του διαδηλοῦται τραγώτατα. Ἡ Ἑλλὰς ἥθελε στερῆται τὴν σήμερον καὶ τὸν ἀγαθὸν ὅθωνα ώς καὶ τὸν Λεοπόλδον, διότι καὶ δ ὅθων δὲν ἥθελε φανῆ ὀλιγώτερον φιλότιμος καὶ εὐσυνείδητος τοῦ Λεοπόλδου, καὶ δὲν ἥθελε δεχθῆ τὴν πρότασιν τοῦ βαπτίσματος, μήτε αὐτὸς, μήτε δ βασιλεὺς πατήρ του· καὶ ἥθελε θυσιάσῃ δ ὅθων τὰ πατρικὰ δικαιώματά του, δ εἶχεν ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Ἑλλάδος· διότι μόνος δ πατήρ του μεταξὺ τῶν βασιλέων πρῶτος ἀνεδείχθη τῆς Ἑλλάδος Προστάτης καὶ Εὐεργέτης. Ἡ ἀπὸ πέμπτης Μαΐου 1827 πρὸς τὴν Α· Μ. ἐπιστολὴ (α) τῆς

(α) "Ορα Συλλογὴν Μάρμουρα τῆς ἀναγεν. Ἑλλ. Τόμ. Θ' Σελ 65. ἔκδοσιν Α'.

ἐν Τροίζην ἐθνοσυγελεύσεως τῶν Ἑλλήνων εἶνε μαρτυρία τρανωτάτη τῶν ἀποκτηθέντων δικαιωμάτων του. Ἐπειτα ἐνῷ ἀφ' ἐνὸς ἐπρότεινεν εἰς τοὺς Ὡγεμόνας τὸ βάπτισμα ὡς φόβητρον, καὶ ἐγνώριζε καλῶς τὸ ἀπραγματοποίητον τῆς προτάσιως διὰ τὸν σταθερὸν χαρακτῆρα τῶν Ὡγεμόνων εἰς τὴν διαφύλαξιν τοῦ πατρῷου Θρησκεύματος, ἀφ' ἑτέρου ἐπρότεινεν ἔκτασιν ὄρεων τοῦ Βασιλείου, καθ' ὃν χρόνον ἀφινε τὴν Ἀττικὴν καὶ τὴν Εὐβοίαν ὑπὸ τὸ Κράτος τῶν Τούρκων, καθ' ὃν χρόνον ἡδύνατο νὰ κυριεύσῃ ἐνδόξως διὰ τῶν δπλων καὶ αὐτὰς τὰς Ἐπαρχίας, καὶ προσέτι τὴν Φθιώτιδα. Μόνοι οἱ μωροὶ τῶν Ναπαίων δὲν δύνανται νὰ κατανοήσωσι τοῦ Καποδιστρίου τὸ πνεῦμα, γνωρίζοντος νὰ περιπλέκῃ τὰ πράγματα καὶ εἰς αὐτὰς τὰς αὐλὰς τῶν Δυνάμεων. Ταῦτα εἰσὶ τὰ τρία μεγάλα ἀλαρτήματα τοῦ ἐνδόξου ἀνδρὸς, ἀτινα δὲν ἐπιδέχονται τροπολογίαν, δσον καὶ ἀν Θελήτη τις νὰ τὰ κολάσῃ.

Βίς δὲ τὸν πόλεμον τῶν Συνταγματικῶν κατὰ τῶν Καποδιστριακῶν, αἱ Ἀθῆναι καίτοι ὑπὸ Τουρκικὴν ἔζουσίαν, συνεισέφερον τὸ πολύ. καθότι ἡ ἐν Μεγάροις Συνταγματικὴ Ἀρχὴ ἐνήργει τὰς ὑποθέσεις τῆς διὰ τῆς Πόλεως μας, διὶ ἵς καὶ Πληρεζούσιοι τῶν Ἐπαρχιῶν, καὶ χρήματα, καὶ πολεμεφόδια, καὶ Τυπογραφία, καὶ πάντα τὰ ἀναγκαῖα διεκομίζοντο εἰς Μέγαρο, προστασίᾳ καὶ ἐνεργείᾳ Ν. Ζαχαρίτζη, συμπραττόντων καὶ τῶν φίλων αὐτοῦ, οἵτινες καὶ διεβλήθησαν, ὡς ἀντιπράττοντες κατὰ τῆς ἔζουσίκης εἰς τὸν Πασσᾶν τῆς Εύβοιας ὑπὸ τῶν φίλων καὶ ὑπηρετῶν τοῦ Καποδιστριακοῦ Κόρμυκος. Ἄλλ' αὐτοὶ διέμειναν ἀτρόμητοι καὶ πρόθυμοι μέχρι τέλους τῶν Συνταγματικῶν ὑποθέσεων. Ὁ ἐστιν ἔως τῆς φυγῆς τοῦ Αύγουστίνου.

Μ' ὅλα ταῦτα ἡ διάδοχος τοῦ Ἰω. Καποδιστρία ἔζουσίκη, διὰ νὰ έλάψῃ τοὺς Ἀθηναίους, ἐπειψε δύο πλοῖα κατὰ τὸν Πειραιᾶ, ἀτινα παρεμπόδιζον τοὺς εἰσπλέοντας διὰ νὰ ἐπιφέρῃ ζημίαν εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ εἰς τὰ τέλη τῆς Τουρκικῆς ἔζουσίας. Ὁ δὲ Διοικητὴς καὶ οἱ ἐμπορεύμενοι Πολίται παρακαλοῦσι τὴν Δημογεροντίαν ν' ἀναφερθῇ περὶ τούτου εἰς τοὺς ἀντιπρέσβεις τῶν τριῶν Δυνάμεων, γῆτις καὶ ἐπέστειλε τὰ ἀκόλουθα.

» Σεβαστοί Ἀντιπρέσβεις!

· Εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν, καὶ εἰς τὴν θέσιν, καθ' ἥν ἡδη εὔρισκεται ἡ Πόλις ἡμῶν, δέν δύναται, εἰ μὴ νὰ φυλάττῃ οὐδετερότητα εἰς τὴν σημερινὴν ταραχὴν τῆς Ἑλλάδος· καὶ προσπαθεῖ, δσον δύναται, νὰ θαδίζῃ συμφώνως μὲ τὴν τοπικὴν ἔξουσίαν μέχρι τῆς γενικῆς ἀποκαταστάσεως.— Ἀλλ' ἐκ Ναυπλίου ἐστάλησαν πολεμικὰ πλοῖα, καὶ ἀποκλείουσιν ὅκτὼ ἡδη ἡμέρας τὸν Πειραιᾶ· κίνημα τὸ ὅποιον παρενοχλεῖ καὶ ἐμποδίζει καὶ αὐτοὺς τοὺς εἰσπλέοντας. Καὶ ἡ μὲν ἔξουσία παραπονεῖται διὰ τὴν στέρησιν τῶν ἀπὸ θαλάσσης κερδῶν της, οἱ δὲ Πολῖται γογγύζουσι ζημιούμενοι, ὅσοι μετέρχονται τὸ μικρὸν ἐμπόριον τοῦ Πειραιῶς. Κατὰ ξηρὰν δὲ οἱ ἐν Ἐλευσῖνι στρατιῶται πράττουσιν ἀνοισιουργήματα, καὶ ἀπογυμνόνουσι τοὺς διαβαίνοντας Ἑλληνάς τε καὶ οὗτινας ἐκ τῶν ἄλλων Ἐθνῶν.

» Όθεν κατ' αἴτησιν τῆς Τοπικῆς ἔξουσίας, καὶ τῶν Πολιτῶν ἀναφέρονται οἱ ὑποφαίνομενοι περὶ τούτων, καὶ παρακαλοῦσι θερμῶς τοὺς Κυρίους Ἀντιπρέσβεις, νὰ λάβωσι πρόνοιαν περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς τοπικῆς ἡσυχίας, ὥστε οἱ Πολῖται, γενόμενοι ἐλεύθεροι πάσης ἐπηρείας ἔξωτερηκῆς ἔξουσίας, νὰ μετέρχωνται τὰς ἐργασίας καὶ τὸ ἐμπόριον ἀκωλύτως.— Ἐν τοσούτῳ λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νὰ καλούμεθα τῆς Ἰμετέρας ἔξοχότητος.

Τῇ 3 Φεβρουαρίου 1833, ἐν Ἀθήναις.

Ταπεινοὶ Δοῦλοι

Οἱ Δημογέροντες Ἀθηνῶν.

N. ΖΑΧΑΡΙΤΣΑΣ ΑΝΑΡΓΥΡΟΣ ΠΕΤΡΑΚΗΣ.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΓΕΡΟΝΤΑΣ ΜΙΧΑΗΛ ΒΟΥΖΙΚΗΣ.

Ἄμα δὲ εἰδοποιηθέντες οἱ Ἀντιπρέσβεις, ἐνήργησαν τὴν διάλυσιν τοῦ ἀποκλεισμοῦ.

Οἱ Ἀθηναῖοι ἔξηντλημένοι εἰς χρηματικὰς δυνάμεις καὶ πάντη ἐνδεεῖς εἰς ἀνέγερσιν οἰκιῶν, καὶ εἰς καλλιέργειαν τῶν ἀγρῶν, ἔβουλεύθησαν νὰ ζητήσωσι δάνειον ἀπὸ τοὺς πλουσίους τῆς Ἀμερικῆς μέσον τῶν ἐνταῦθα Ἀμερικανῶν Ἱερέων Ἰλλου καὶ Ἅροβερσῶνος, ἐκφράζοντες τὴν ζήτησίν των διὰ τῆς ἀκολούθου γραφῆς.

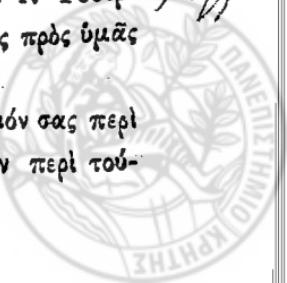
» Πρὸς τοὺς Κυρίους Φιλέλληνας τῷρ 'Ηρωμένωρ
 Ἐπαρχιῶτ τῆς Ἀμερικῆς.

Κύριοι !

» Ό υπέρ τῶν Ἑλληνικῶν συμφερόντων ζῆλός σας, τὰ φιλάνθρωπα ἔργα, καὶ αἱ μεγάλαι ἀγαθοεργίαι, τὰς δποῖας ἐπεδαψιλεύσατε μέχρι τῆς σήμερον εἰς τὴν πάσχουσαν, ἀλλ' ἀγαπητὴν σας Ἑλλάδα, ἐξηρέτως δὲ τὰ κατὰ τὴν Πατρίδα ἡμῶν Ἀθήνας χορηγούμενα μέσα εἰς τὸν φωτισμὸν καὶ τὴν παιδείαν τῶν τέκνων μας, (περὶ ὃν ὑποχρεωμένοις βαθέως, θελεῖ εὐγνωμονοῦμεν ἀείποτε), ταῦτα μᾶς ἐκίνηταν καὶ εἰς ἄλλας οὐσιώδεις ἐλπίδας, ἀποβλεπούσας τὴν ἀνόρθωσιν καὶ συντήρησιν τῶν ἐναπολειφθέντων κτημάτων μας. Κύριοι Φιλέλληνες ! Διοῦ δ πόλεμος, τὸν ὅποιον ὑπέρ τῆς Ἰδίας ἡμῶν ἐλευθερίας ἐπεχειρήσαμεν, κατεδάφισε τὰς οἰκίας μας, τὰ ἔργαστήρια καὶ ἀποθήκας μας, κατέφθειρε τοὺς κήπους καὶ τὰς ἀμπέλους μας, κατέχεσσε τὰς γαίας μας, καὶ τέλος μᾶς ἐγύμνωσεν ἀφ' ὅλα τὰ κινητὰ κτήματά τε καὶ γρήματα, μᾶς ἀφησεν ἥδη ἀπόρους καὶ στενάζοντας, ἐνῷ βλέπομεν τοιαύτην θλιβερὰν ἀμορφίαν καθ' θλην τὴν ἔκτασιν τῆς Ἰδιοκτησίας μας. == ὥστε διὰ νὰ ἀνεγερωμεν τὰ πεπτωκότα, νὰ δῶσωμεν μορφὴν εἰς τὰ ἄμορφα, καὶ νὰ καλλιεργήσωμεν τὰ χερσαμένα, ἔχομεν χρείαν δανείου καὶ ἐπειδὴ ἔως τῆς σήμερον δὲν ἐφάνη οὐδεὶς Τραπεζίτης εἰς Ἑλλάδα, διὰ νὰ μᾶς δανείσῃ ὑπὸ νόμιμον τόκον, δὲν μᾶς ἔμεινεν ἥδη ἀσφαλεστέρα ἐλπὶς, εἰ μὴ νὰ καταφύγωμεν, ἀν καὶ μαχράν, εἰς τὴν φιλοσούσαν ἡμᾶς Ἀμερικὴν, ἐνθα παρακαλοῦμεν τοὺς φιλέλληνας τῶν ἐνωμένων Ἐπαρχιῶν, νὰ χορηγήσωσι πρὸς ἡμᾶς καὶ ταύτην τοῦ δανείου τὴν χάριν, περὶ τῆς ἀσφαλείας τοῦ δποίου πληροφορεῖσθε ἀπὸ ἴδιαίτερον ἐπίσημον ἔγγραφον, διαλαμβάνον τὸν ὄργανισμὸν τοῦ δανείου, τὸ δποῖον παρεδώκαμεν πρὸς τοὺς αἰδεσιμωτάτους Κυρίους Ι. Ἰλλον καὶ Ι. 'Ροθερσών, παρακαλοῦντες αὐτοὺς νὰ φροντίσωσι περὶ τῆς πρὸς ὑμᾶς ἀσφαλοῦς διευθύνσεως.

Ἄν ἄρα εὑρωμεν κύριοι Φιλέλληνες, χάριν ἐνώπιον σας περὶ ὃν ἔχαιτούμεθα (ἀν μᾶς συγχωρῆται νὰ διστάζωμεν περὶ τού-

XIV

του, ἔχοντες προλαβόντως ἀφθονα τὰ παρ' ὑμῶν θοηθήματα·) Θέλομεν ἐγχαράξῃ καὶ τὴν παροῦσαν εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἄλλων ἀγαθοεργιῶν ἀθανάτου εὐγνωμοσύνης τεκμήριον.— Υποστημείον μεθικ μὲ τὴν ὁφειλομένην ἀγάπην καὶ εὐγνωμοσύνην.

Τῇ: Μαΐου 1832.

Ό δργανισμὸς, δὸν διαλαμβάνει τὸ ἀνωτέρῳ ἦν εἶδον τινὰ γνωμῶν περὶ συνθήκης τοῦ δανείου, ἀφειμένα εἰς τὴν προσάρεσιν τῶν δανειστῶν. Πλὴν ἀλλὰ ἡ αἴτησίς μας ἐγένετο ἐπὶ ματαίῳ μόδον ὅτι δὲ μεσολαβητὴς μᾶς ἀπεκρίθη ἐξ Ἀμερικῆς, ὅτι τὸ δάνειον στέλλεται ὄγλιγωρε εἰς Ἀθήνας.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ Ἰστορία ἀκολουθεῖ τὴν συνέχειάν της, δὲν δυνάμεθα ν' ἀποσιωπήσωμεν δποίαν δήποτε σχέσιν οἱ Ἀθηναῖοι ἐλαθον μ' ἀλλο τι ἔθνος, εὐεργετούμενοι ὑπ' αὐτοῦ. Ἰδιαιτέρως τῶν Ἑλλήνων ἡμεῖς χρεωστοῦμεν εὐγνωμοσύνην ἀθανάτον εἰς τοὺς Φιλέλληνας τῆς Ἀμερικῆς, διὰ τὴν προσπάθειαν καὶ φιλοτιμίαν των εἰς τὸν φωτισμὸν καὶ ἐκπαίδευσιν τῆς Νεολαίας μας. Πρὸν εἶπω τὰ περὶ τῶν Σχολείων, προεκθέτω τὴν ἐπιτολὴν τῶν μαθητῶν τοῦ Λυκείου ἐπονομαζομένου *Baileystōr* πρὸς τοὺς νέους, τῆς Ἑλλάδος, δπερ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀποτελενται πρὸς τὰς Ἀθήνας· προηγοῦνται δὲ τὰ διατρέξαντα τοῦ γράμματος.

Ἐν Συνελεύσει τῶν μαθητῶν τῆς εἰρημένης Σχολῆς τὴν παρασκευὴν 30 Ιανουαρίου 1832 δ Κύριος Ἰ. Κ. Ψισχόμδος νεώστι ἐπανελθὼν ἐκ τῆς Ἑλλάδος ωμέλησε περὶ συστάσεως ἐνὸς Σχολείου εἰς τὰς Ἀθήνας ὑστερὸν ἀπὸ σύντομον τινὰ, ἀλλὰ πολὺ ἀξιόλογον ἔκθεσιν τῶν ἡθῶν καὶ τῆς παιδαγωγίας εἰς αὐτὸν τὸν τόπον, καὶ ἐκαμει κατανυκτικὴν περιγραφὴν τῆς καταστροφῆς, ἢτις βασιλεύει εἰς τὰς λαμπρὰς Ἀθήνας. Ἐτελείωσε τὸν λόγον μὲ μίαν ἔκθεσιν τῶν πολλῶν καὶ μονίμων καλῶν, δσα καταστήματος. Οὕτων ἀφοῦ ωργανέσθη ἡ ἐγ τάξει συνέλευσις, ἀπεφασίσθησαν τὰ ἀκόλουθα.

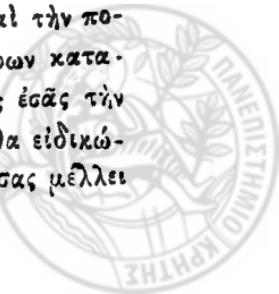
॥ Ἐπειδὴ ἡμεῖς οἱ ἴδιοι αἰσθανόμεθα έαθέως τὰ ἀγαθὰ τῆς παιδαγωγίας, καὶ ἐξαιρέτως ἐπιθυμοῦμεν νὰ συμμεθέξωμεν εἰς τὰς προσπαθήσεις πρὸς σύστασιν Σχολείου εἰς Ἀθήνας. Διὰ τοῦ-

το ἀπεφρεσίσαμεν νὰ συστήθῃ ἐπιτροπὴ σύνθετος ἀπὸ ὄκτω μέλη διὰ νὰ ἔταιμάσῃ ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς νέους τῆς Ἑλλάδος ἔκφραστικὴν τῶν αἰσθημάτων, τῆς συμπαθείας, καὶ τῆς ἀγάπης μας, καὶ τῶν μεγίστων εὐχῶν μας, διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ εὐγενοῦς των ἐπιχειρήματος.

Ἔπιτροπὴ ἐκπληροῦσατὸ χρέος ἔτοιμασε τὴν ἀκόλουθον ἐπιστολὴν.

ὦ Νέοι τῆς Ἑλλάδος! αἱ προσπαθήσεις τῶν φιλανθρώπων συμπολιτῶν μας εἰς τὸ νὰ συστήσουν εἰς Ἀθήνας κατάστημα πρὸς ἀμεσόν σας ὡρέλειαν, ἔξυπνησαν εἰς ἡμᾶς τὴν συμπάθειαν καὶ ἀγάπην, τὴν δοπίαν πάντοτε ἡσθάνθημεν διὰ τὸν δυστυχῆ τόπον σας. Τὸ εὔτυχὲς τέλος τῶν νέων ἀγώνων σας σᾶς ἔθεσεν εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τῆς ἐλευθερίας· καὶ τὸ πρᾶγμα, εἰς τοῦ δοπίου τὴν τελειοποίησιν τώρα συνεργοῦμεν, εἶνε ἡ ἔξυψωσις, αὐτῆς τῆς ἀπολαύσεως διὰ τὸν καλῶν τῆς παιδείας.

ἢ Σεῖς εἶσθε ἔνας λαδεύς, εἰς δν αἱ ὑπογρεώσεις μας; εἶνε πολλαὶ καὶ διάφοροι· διότι ἀπὸ σᾶς οἱ πεπαιδευμένοι μας ἔλαβον τὰς γνώσεις των, οἱ ποιηταὶ μας τὰς ἐμπνεύσεις των, καὶ οἱ Πατριῶται μας τὰ λαμπρότερά των παραδείγματα. Ἀπὸ σᾶς τῷ ὅντι ἐπήγασε τὸ φῶς εἰς τὸν πολιτισμένον Κόσμον· αἱ τέγγυαι σας καὶ ἡ φιλολογία ἡθοῦσαν, διε οὗτος ὁ τόπος, ὃ τόπος, ἡτον ἀγνωστος καὶ θάραρος. Όθεν αἰσθανόμεθα μίαν εὐγενῆ εὐγενῆ στησιν, ὅταν συντρέχωμεν εἰς τὴν ἀνέργειαν τῆς δόξης τῆς ποτὲ πεφημισμένης καθέδρας τῆς μαθήτεως καὶ σοζίας. Καὶ αὐτὸς δ στοχασμὸς τοῦ νὰ συστήτωμεν Στολὴν εἰς Ἀθήνας, ἔξυπνᾳ εἰς ἡμᾶς πολλὰς ἡδονικὰς σκέψεις. Ἀνήκοντες εἰς ἓν φιλολογικῶν Κλασικὸν κατάστημα, αἰσθανόμεθα τὴν χαρὰν, διε ἡ Κοινωνία μεταξὺ τῶν φωτισμένων ἴθνῶν, τὴν δοπίαν διέκοψε διὰ πολλοὺς χρόνους ἡ σκληρὰ Τυραννία, θέλει ἀνανεωθῆ, καὶ ἔξεκολουθῇ πάλιν πρὸς ἀμοιβαῖον δρελοῦ. Ζῶντες ὑπὸ Κυβέρνησιν, ἥτις χρεωστεῖ τὴν δόξαν της, τὰ ἀγαθὰ τοῦ φωτισμοῦ, καὶ τὴν πολιτικὴν εὐδαιμονίαν της εἰς τὴν σύστασιν τῶν ἐλευθέρων καταστημάτων της, ἐπευχόμεθα μὲ ἐνθουσιασμὸν καὶ εἰς ἑστίας τὴν ταχεῖαν διάδοσιν τῶν ιδίων ἀγαθῶν. Σᾶς ἐπευχόμεθα εἰδικώτερον τοῦτο, ἐπειδὴ ἀπὸ τὴν ιερὰν γῆν τῆς Πατρίδος σας μελλεῖ

νὰ ἔξαλειφθῇ τὸ Τουρκικὴ ἀμάθεια, καὶ δὲ χριστιανισμὸς νὰ ἀναφράγῃ εἰς τὴν φυσικήν του ὡραιότητα καὶ ἀπλότητα.

» Νέοι τῆς Ἑλλάδος, δὲν δυνάμεθεν νὰ σᾶς ἔξηγήσωμεν πόσα καλὰ θέλει προκύψωσιν ἀπὸ τῆς ἐν Ἀθήναις Σχολῆς. Διὰ τοῦ καταστήματος τούτου σᾶς προτρέπομεν νὰ προχωρήσετε εἰς τὴν τελειοποίησιν τοῦ ἔργου, ὅπερ τόσον καλὰ ἀρχήσατε. Οἱ πρόγονοί σας ἦσαν λαός ἔξαλετος, γενναῖος, καὶ εὐγενικός. Ἀποτελάζαντες τὸν ζυγὸν τῆς Τουρκικῆς Δυναστείας ἐδίεξατε διὰ τὸ λαμπρὸν πνεῦμά των δὲν ἐκρύωσε παντάπασιν εἰς τὰ στήθη τῶν πολυπαθῶν ἀπογόνων των. Ἡ ἀνάμνησις τοῦ διὰ τὸν Πατρὸς σας εἶχε τὸν ὑψηλότερον τόπον, ὅτε ὅλα· τὰ ἄλλα ἔθνη ἦσαν εἰς κατάστασιν δουλικὴν, χαίρουσα τοιαῦτα ἐλεύθερα καταστήματα, δποῖα ἀρχονται ἥδη νὰ κινοῦσι τὸν θαυμασμὸν ὅλου τοῦ Κόσμου. Ἡ ἀνάμνησις αὕτη σᾶς ἐνέπνευσε μὲν ἀπαραμείωτον γενναιότητα διὰ ν' ἀνακτήσετε καὶ νὰ ὑπερχεσπισθῆτε τὰ φυσικά σας ἀναφαίρετα δικαιώματα· ἀλλ' οἱ πρόγονοί σας ἦσαν ἀκόμη σοφοί, καθὼς καὶ γενναῖοι. Ἡ ἀνάμνησις αὕτη δύναται νὰ μὴ σᾶς ὀδηγήσῃ νὰ κάμετε τὰς ιδίας προσπαθείας, καὶ διὰ τὴν ἀνάκτησιν τῶν παλαιῶν σας τεχνῶν, καὶ γραμμάτων; μέλλει νὰ εἴπῃ τις, ὅτι ἀφοῦ ἐπολεμήσατε διὰ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ τόπου σας, δὲν κάμνετε ὅλα σας τὰ δυνατὰ, διὰ νὰ ἐπανακλέσετε τὰ φῶτα, καὶ νὰ ἀνορθώσετε τὴν δόξαν τῶν εὐτυχισμένων θμερῶν σας; Ὁχι Ἐλληνόπαιδες! ἡμεῖς ἐλπίζομεν καλήτερα πράγματα ἀπὸ μέρους σας. Γνωρίζομεν τὴν φυσικήν σας δραστηριότητα, τὸν ἡρωϊκὸν πατριωτισμὸν σας, καὶ τὴν διακαῆ δίψην σας πρὸς τὴν μάθησιν καὶ τὰς Ἐπιστήμας. Γνωρίζομεν διὰ δὲν θέλετε καταχροσθῆ τὰ φυσικά σας χαρίσματα, ἀλλὰ θέλετε παχυίσῃ νὰ θεμελιώσετε τὴν μέλλουσαν ἡθικὴν μεγαλειότητα τῆς Πατρίδος σας· διὰ δὲν θέλετε προσπαθήσῃ νὰ καταστήσετε δευτέραν φορὰν τὰς Ἀθήνας τὸ δῆμον τῆς Ἑλλάδος, τὸν Πόλιν τοῦ Κόσμου. Ἡ ἐπιφρήν τοῦ τόπου, τὸ κλίμα καὶ ἡ γῆ σας χορηγοῦσι καὶ σήμερον τὰ δποῖα ἔχορήγουν πάντοτε χαρίσματα. Συχνὰ οἱ τόποι γίνονται λάφυρον εἰς τοὺς κατακτητὰς, καὶ τὰ καταστήματά των μεταβάλλονται, ἢ ἀνατρέπονται, τέγην, δόξα, ἐλευθερία, πίπτει, ἀλλ' ἡ φύσις μένει πάντοτε

ώραιά. Ό αυτός λαμπρός Ήλιος όπου ἔλαμπεν ἐπάνω εἰς τὸν Σωκράτην καὶ Πλάτωνα, εἰς τοὺς Ἡρωας τῆς Σαλαμίνος, καὶ εἰς τοὺς Φήτορας τῆς Δημοκρατίας, τῶν Ἀθηναίων, λάμπει καὶ ἐφ' ὑμᾶς σήμερον μὲ τὴν αὐτὴν λαμπρότητα. Πόσον λοιπὸν χρεωστεῖτε νὰ προσπαθήσετε, ὅσον δύνασθε διὰ τὴν ἀνόρθωσιν τῆς προτέρας σας δόξης. Νέοι τῆς Ἑλλάδος! πλατύς ὥκεανός χύνεταις ἀνάμεσόν μάς ἀλλ' ἡμεῖς εἴμεθα φίλοι σας, ἀδελφοὶ σας. Σᾶς χαιρετοῦμεν ὡς γενεὰν ἐλευθέραν, γενναῖαν, καὶ εὔγενικήν. Σᾶς ἀγαπῶμεν καὶ σᾶς σεβόμεθα διὰ τὴν ἀγαθὴν μερίδα, θην ἐλάβητε εἰς τὴν μεγάλην ὑπόθεσιν τῆς ἀνθρωπότητος. Σᾶς ἀγαπῶμεν διὰ τὴν ἀνάμυησιν τῶν προγόνων σας, καὶ μᾶς εἰσθε προσφιλεῖς, διότι ἐνώθητε μαζύ μας καὶ μὲ κάθε ἡθικὴν καὶ νοερὰν σχέσιν· ὅχι μόνον ἡμεῖς σᾶς διευθύνομεν τὴν παροῦσαν ἐπιστολὴν μὲ τὰ αἰσθήματα τῆς συμπαθείας· εἰς ὅποιον μέρος οἱ θησαυροὶ τῆς φιλολογίας τῶν Κλασικῶν σας, καὶ ἡ Ἰστορία τῶν νεωτέρων ἀγώνων σας ἐφθασεν, ἐκεῖ εἶναι θαῦ μαζιθημα πρὸς βοήθειάν σας. Σᾶς παρχαλοῦμεν λοιπὸν νὰ μᾶς πιστεύσετε εἰλιχρινεῖς εἰς τὰς ὑποσχέσεις μας, ἔχοντες πάντοτε εἰς τὸν νοῦν σας, ὅτι οἱ φίλοι σας εἰς Ἀμερικὴν ἔστανται ἐνατείλοντες εἰς τὴν εύτυχίαν καὶ δόξαν τῶν Κοσμοβλέπτων καταστημάτων σας μὲ ἀδελφικὴν ἐπιθυμίαν καὶ ἀνυπομονησίαν.

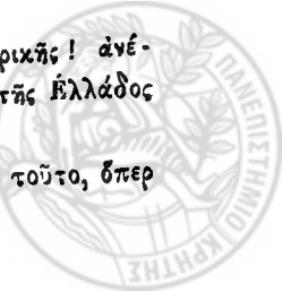
Τηγεγραμμέτοι. »

Οἱ φιλόκαλοι καὶ σπουδαῖοι τῶν Ἀθηναίων ἀμα ἀνέγνωσαν τὴν παροῦσαν φιλοφρονητικὴν ἐπιστολὴν, ἐνεπεύσθησαν διακαῶν αἰσθημάτων. Καὶ ἡμεῖς δρμήσαντες εἰς τὴν ἐκφραστὴν τῶν αἰσθημάτων μας, ἀπαντήσαμεν οὕτω διὰ τῆς Ἐφημερίδος, ὡς δι ἐφημερίδος ἀνέγνομεν τὴν ἐκείνων ἐπιστολὴν.

Ἀπάγησις Ἀθηναίων.

« Μὲ ἀνέκφραστον χαρὰν νέοι τῆς ἐνδόξου Ἀμερικῆς! ἀνέγνωμεν εἰς τὰς ἐφημερίδας τὴν πρὸς τοὺς νέους τῆς Ἑλλάδος ἐπιστολὴν τῶν μαθητῶν τῆς Σχολῆς Βάζικτων.

» Φιλέλληνες νέοι τῆς Ἀμερικῆς! τὸ ἔγγραφον τοῦτο, δπερ

δὲν ἀρίνει ὑπερβολὴν εὐγενικῶν αἰσθημάτων, καὶ ἀγωγῆς ἐλευθέρας, μᾶς κατέφλεξε τὰς ψυχὰς διὰ τῆς ἀναμνήσεως τῶν προπατορικῶν ἀρετῶν, διὰ τῶν πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ἐπαίγων ἔνεκκ τῶν ὑπέρ Ἐλευθερίας ἀγώνων μας, καὶ διὰ τῆς πρὸς τὰ καλὰ καὶ σπουδαῖα ἀδελφικῆς προτροπῆς εἰς ἀνάκτησιν τῆς παλαιᾶς ἡμῶν ἔκεινης εὐκλείας.

» Νέοι τῆς φίλης ἡμῶν Ἀμερικῆς! ἂν τὸ εἰορμένον γράμμα ἀποτελέντει γενικῶς εἰς ὅλους τοὺς Ἑλληνας, ἐπειδὴ ὅμως ἀποβλέπει τὰ τῶν Ἀθηνῶν, καὶ τὴν λαμπρὰν τύχην τοῦ τόπου μας, δὲν δυνάμεθα ἡμεῖς καὶ πρὶν συμβουλευθῶμεν τοὺς λοιποὺς τῆς Ἑλλάδος νέους, δὲν δυνάμεθα νὰ κρατήσωμεν τὴν προθυμίαν μας εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῆς εὐγνωμοσύνης μας καὶ εἰς τὴν δεῖξιν τῶν αἰσθημάτων μας. Οἱ Ἀθηναῖοι λοιπὸν ἡμεῖς (ἀς μᾶς συγχωρήθη τὸ μικρὸν τοῦτο, ἀλλ' ἀληθὲς κανχημα) μεταξὺ τῶν πολλῶν καὶ μεγάλων δεινῶν τῆς Ἐπαναστάσεώς μας, μεταξὺ τῶν τρομερῶν τοῦ Ἄρεως ἡμερῶν δὲν ἀμελήσαμεν τῆς νεολαίας τὸν φωτισμόν· ἐπεριποιήθημεν τὰς Μούσας, ὅσον τὸ δυναντόν· καὶ Σχολῆια ἀλληλοιδιδακτικὰ κατεστήσαμεν, καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Φιλολογίας δμοίως, μεθ' ὧν καὶ διδασκάλους τῆς Γαλλικῆς, Ιταλικῆς, καὶ Ἀγγλικῆς εἴχομεν γλώσσης. Συγχρόνως καὶ τὴν Φιλόμουσον ἀνεγείραμεν Ἐταιρείαν, γνωστὴν ἀνὰ πᾶσαν τὴν Εὐρώπην, πάντα λίθον κινοῦντες εἰς τὴν ἐκπαλδευσιν τῆς νεολαίας ἡμῶν, καθ' ὅσον μᾶς ἐσυγγέρουν αἱ καὶ καὶ περιστάσεις. Περὶ ὧν ἱκανῶς εὔρηται εἰς τὰς ἐφημερίδας τοῦ Ἐθνους, καὶ ἄλλοι περὶ τούτων εἰς ἄλλας ἐφημερίδας ὡμιλησαν. Ήδη δὲ ἐπανελθόντες προπέρυσιν εἰς τὴν γεννησαμένην ἡμᾶς, εὑρίσκοχεν τὴν φιλανθρωπίαν τῶν φιλελλήνων Ἀμερικανῶν, νὰ ὑποδέξεται μὲ ἀνοικτὰς ἀγνάλας τὴν τεθλιμμένην καὶ πολυπλήθη νεολαίαν μας. Οὐτούκοῦ καὶ ἀρσενικοῦ γένους εἰς καταστήματα παιδαγωγικὰ, συντηρητικὰ ψυχῆς τε καὶ σώματος.

» Καὶ ἐν τοσούτῳ αἱ ἐπόμεναι μετὰ σπουδῆς προσπαθήσεις τῶν φιλανθρώπων συμπολειτῶν σας εἰς σύστασιν καὶ ἄλλων λαμπροτέρων καταστημάτων εἰς ἡμετέραν ὡφέλειαν, μᾶς ἐγέμισαν χαρᾶς διαρύων, καὶ μᾶς ἐκίνησαν συγχρόνως ν' ἀναπέμψωμεν εἰς τὸν Γύψιστον ἐγκαρδίους εὐχαριστήσεις ἥνωμένχι μὲ

τὰς κατανυκτικὰς εὐχάς μας ὑπέρ τῶν ἡμετέρων εὐεργετῶν, δέστι τῶν εὐεργετῶν πάστος Ἐλλάδος. Ματείη εὐγνωμοσύνη ἡμῶν διὸ τὰ πρὸς ἡμᾶς ἐν καιρῷ ἀπειρχα ἀγχθά τῆς πατρίδος σας Φιλέλληνες Νέοι τῆς Ἀμερικῆς, εἶναι ἀπειροῦ! καὶ θέλει εἶναι ἀθάνατος; καὶ χνεζάλειπτος εἰς τοὺς αἰῶνας!?

» Πεπεισμένοι δὲ ὅτι θέλετε ἔχει πάντοτε τοὺς Ἀθηναίους εὐγνώμονας, καὶ προθύμους ἐκτελεστὰς τῶν πρὸς ἡμᾶς ὑμετέρων διαταγῶν, καταδεχθῆτε νὰ ἐγχαράξητε μέσα εἰς τὰς ψυχάς σας τὰς θαυμάτιες ὑποχρεώσεις μας, τεκμήριον τῆς πρὸς ἡμᾶς ἀγάπης σας.

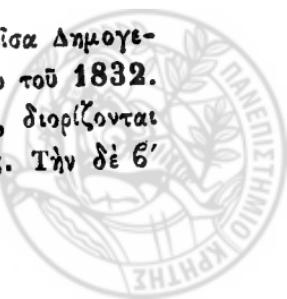
‘Ἐν Ἀθήναις, τῇ 20 Φεβρουαρίου 1832.»

‘Ἐν τούτοις αἱ δύο φιλελληνικαὶ ἔταιρεῖαι κατὰ τὰς ἡνωμένας Ἑπαρχίας τῆς Ἀμερικῆς, δισχετοι μὲν πρὸς ἀλλήλας, τὸν αὐτὸν δὲ ἔχουσαι συνόπτων τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου, καὶ τὸν φωτισμὸν τῆς Ἑλληνικῆς Νεολαίας, χορηγούσι τὰ μέσα διψιλῆς πρὸς τοὺς ἐνταῦθα ἐπιτρόπους των, οἵτινες ἐπούμαχον μετὰ ζύλου νὰ ὀφελήσωσι καὶ νὰ μεταδώσωσι τὰ φῶτα καὶ τῆς θρησκείας καὶ τῆς παιδείας, εἰς τοὺς νέους καὶ νέας τῶν Ἀθηνῶν, χωρὶς ποσῶς νὰ προσκρούσωσιν εἰς τὰ ἴδια-τερα δόγματα τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας· ἐπίτροποι δὲ ἀπεσταλμένοι ήσαν οἱ Ἱερεῖς Ἰω. Ἰλλος μετὰ τῆς σεμνοΐδου συζύγου του, ‘Ροδερτών, καὶ Ἰωνᾶς Κλήχ.

‘Ἐν τοσούτῳ χρεωστοῦμεν νὰ κηρύξωμεν εἰς τὸν Κόσμον διτοι οἱ Ἀθηναῖοι ὁφείλουσι μηρίκες εὐγνωμοσύνας πρὸς τοὺς Φιλέλληνας Ἀμερικανούς διὰ τὴν ἐν Ἀθήναις σύστασιν τῶν παιδαγωγείων, καθ’ ἣν ἐποχὴν ἔλειπον τὰ μέσα τῶν ἐντοπίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Η εἰς τὸ προηγούμενον Κεφάλαιον μνημονεύθεισα Δημογεροντία παύει τῶν ἔργασιῶν της περὶ τὰ τέλη Μαΐου τοῦ 1832. Καὶ γενομένης ἐν Συνελεύσει Ὁχλαγωγίας ἀπδοῦς, διορίζονται ἐκλογεῖς τῶν μελῶν τῆς ἐσομένης Δημογεροντίας. Τὴν δὲ 6'

Ιουνίου διορίζεται τριμελής δημοτική Άρχη ἐπὶ προσδιορισμένον χρόνον μηνῶν ἔξ, παραιτηθέντος δὲ τοῦ ἑνὸς μέλους μετὰ ἓνα μῆνα, ἀντικαθίστανται δύο, καὶ γίνεται τετραμελής· ἀλλὰ παραιτοῦνται δύοι περὶ τὰς 23 Σεπτεμβρίου, διὰ γενομένας πρὸς αὐτοὺς ὑβρισέας ἀπό τινας τῶν Πολιτῶν.

Κατεπείγουσαι δὲ ὑποθέσεις τῆς Κοινότητος ἀναγκάζουσι τοὺς Πολίτας νὰ διορίσωσι τὴν ἐννάτην Οκτωβρίου δωδεκαμελῆ Ἐπιτροπὴν, διὰ νὰ πράττῃ μετὰ τοῦ Διοικητοῦ τῆς Πόλεως εἰς τὰς κοινὰς ὑποθέσεις μέχρι τῆς πρώτης τοῦ ἐλευσομένου Ἰανουαρίου. Εἴ; δὲ τῶν τυχόντων ἐπρόσθετε καὶ δέκατον τρίτον, δοστις ἐφάνη δεκτὸς εἰς τοὺς δώδεκα. Συνελθόντα δὲ τὰ Μέλη ὑποδιαιροῦνται εἰς Τμῆματα τέσσαρα ἀνὰ τρεῖς τὰ τρία, καὶ ἀνὰ τέσσαρας τὸ τέταρτον, διὰ νὰ διοικῇ ἀνὰ ἑδομάδα ἔκαστον Τμῆμα περιοδικῶς, διὰ νὰ διοικῇ ἀνὰ ἑδομάδα τοῦ ὡνομάσθι Προεδρεύον Τμῆμα τῆς Ἐπιτροπῆς· κακῶς· ἀντὶ τοῦ Συνεδριάζον Τμῆμα τῆς Ἐπιτροπῆς.

Βίς μεγαλητέρας ὅμως ὑποθέσεις ἀπαιτούσας σκέψεις ἐμβριθεστέρας συνήρχοντο δλα τὰ Μέλη, καὶ συνυπεγράφοντο πάντες, ἀν ἔξεδίδετο ἐπίσημον ἔγγραφον. ὅμως « συνέλαβεν δρος καὶ ἔτεκε μηνῶν ἔκεινοι δὲ οἱ δυνάμενοι παρὰ τῇ Τουρκικῇ ἔξουσίᾳ, εἴτε ἦσαν Μέλη τῆς Δημογεροντίας, εἴτε δὲν ἦσαν, ὡφέλισαν ἐπὶ τοῦ παρόντος.

Τὸ 1832 ἔτος παρήρχοντο ἐν ἡσυχίᾳ καὶ εἰρήνῃ μεταξὺ τῶν Πολιτῶν καὶ τῆς Τουρκικῆς ἔξουσίας. Ἡ ἀδυναμία τοῦ ἑνὸς μέρους, καὶ ἡ ἀναρχία τοῦ ἄλλου μέρους ἐσυμβίβαζεν ἀμφότερα, καὶ τὰ ἐκράτει εἰς εὐταξίαν. 'Αλλ' ἡ εἰκοστὴ τοῦ Νοεμβρίου ἐγέννησεν ἀπευκταῖον. Οἱ ἑνταῦθα Ἀντιπρόσωπος τοῦ ἔξουσιαστοῦ τῆς Εύβοιας ἔκδοτος εἰς τὰ οἰνικὰ πνεύματα, δι' ἐκάστης νυκτὸς ἐγίνετο ὑπὸ μέθην ἐπασχε δὲ καὶ πλεονεξίαν, διὰ τὸ τελειοῦσθαι αὐτῷ τὰ πράγματα, καὶ εἰς πολλὰ ἐπειθάρυντε τοὺς κατοίκους εἰς τὴν σύναξιν τῶν προσόδων ἐπὶ λόγῳ παλαιᾶς συνηθείας Τουρκικοῦ δικαιώματος.

Θίεν εἰς τὴν νύκτα φέρουσαν τὴν 20 τοῦ εἰρημένου μηνὸς ὑποβρύχιος γενόμενος εἰς τὴν μέθην, προσκαλεῖ τὸν παραστάτην τοῦ Συναφίου (συντεχνίας τῶν Ὁψοπώλων ἀναγνώστην Σχο-

νᾶν, πρὸς δὸν λέγει. « Διὰ τὶ δὲν δίδεις τὰ κουκίχ μου εἰς τοὺς Μπακάλιδες; » τὸν ἀποκρίνεται ἔκεῖνος. « Δὲν τὰ θέλουν, ἐπειδὴ ζητεῖς τιμὴν ἀνθριθήν. » Ἐσὺ εἶται τὸ ἐμπόδιον, προσθέτων, ἀδράζει μανόμενος τὸν Βαλτάν (Πέλεκυν) καὶ τὸν κτυπῆ δεκαοκτώ, ὡστε ἐγένετο ἡμιθανῆς δ δυστυχῆς Σχοινᾶς. Μετὰ τοῦτο τὸν ῥίπτει εἰς τὸ δεσμωτήριον, ὅθεν ἀναλαβόμενος παρὰ τῶν οἰκείων φέρεται εἰς τὴν οἰκίαν του, ἐνīα τελευτῆ περὶ τὸ δεῖλον τῆς ήμέρας. Οἱ Ἀθηναῖοι μικροὶ μεγάλοι ἐπανίστανται κατὰ τοῦ τολμήσαντος τὸν φόνον, καὶ ἀναφερόμενοι εἰς τοὺς ἐνταῦθα Προξένους Ῥωσσαίς καὶ Γαλλίας, τὸν Βιάζουσι ν' ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, ὅπερ ἐγένετο, μὴ δυνάμεος νὰ διαμένῃ τοῦ λοιποῦ διὰ τὰς καθ' αὐτοῦ περιφρονήσεις· ταὶ θύραις τῶν τυχόντων. Ό δὲ νεκρὸς ἐνταφιάζεται μὲ δῆλην τὴν ἐνδεχομένην πομπὴν τοῦ λαοῦ, ἥτις ἦτον μία ἀπὸ τὰς σπανίας. κατ' αὐτὴν τὴν ήμέραν ἡ ὁλαγωγή ἐτάραξεν.

Ο φονεὺς δὲ νήρων γενόμενος καὶ αἰσθανθεὶς τὸ δεινὸν τῆς πράξεως του, μετενόησε πικρῶς, καὶ ἐφοβήθη μεγάλως. Ωθεν διὰ νὰ διαφύγῃ τὴν δίκην, ἐπρόσφερεν εἰς τὴν χήραν καὶ ὄρφανὰ τοῦ φονεύθεντος κριθάρι κοιλὰ 1250· ὅχι δμως ἐκ πραιέσσεως, ἀλλὰ θιασμένος.

Κατ' αὐτὸν τὸ ἔτος συνέβησαν πολλαὶ καταχρήσεις εἰς τὰ χωρία τῆς Ἀττικῆς ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας στρατιώτας, ὡστε διοικητὴς Τούρκος λαζήν τὴν ἀδειαν παρὰ τῆς Κοινότητος τῆς Πόλεως, καὶ παρὰ τοῦ Στρατηγοῦ Βάσσου Μαυροβουνιώτη ἀποκεφαλίζει δύο, καὶ συλλαμβάνει τέσταρας εἰς τὸ χωρίον Ἀμαρύσιον. Όχι ὀλίγας καταχρήσεις ἐπραττον καὶ οἱ ὑπάλληλοι τοῦ διοικητοῦ διὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἀναρχίαν.

Στρεισόσθω, διὰ δὲ εἰρημένος Βάσσος μετώκησε πανοικὶ εἰς Μαινίδιον μετὰ τὴν καταστροφὴν τῶν Καποδιστριακῶν, τοῦ διποίου οἱ στρατιῶται δέν ἔλειπον. τοῦ νὰ ἐνοχλῶσι τοὺς Ἀθηναίους, μετερχόμενοι τὴν ληστείαν. Τινὲς δὲ ἐφόνευσαν καὶ ἔνα χωρικὸν πάντη ἀθῶν, κάτοικον τοῦ χωρίου Κουβαρᾶ (α) κα-

(α) Ἐνταῦθα ἦν δῆμος Κυριοτάδαι τῶν παλαιῶν, καθ' ἣν ἔχομεν πεποιθησιν ἐξ ἀνασκαφῆς τυχαίας γενομένης τῷ ἔτει 1809, ἐνθα εὑρέθη λίθος τεθλασμένος, ἔχων γράμματα Κ υ ρ τ ι.

λοιμενον Κάνστα Παππᾶ. Χάρι; εἰς τὴν θεῖαν πρόνοιαν! διὶ
ἡ Ἀττικὴ δὲν ἐδοκίμασε τὰ κακὰ, ἀπερ ἔπαθεν ἡ λοιπὴ Ἑλλὰς
ἀπὸ τοὺς ἀτάκτους στρατιώτας ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τῆς πολυαρ-
χίας, ἢ ὅπως ἄλλως τι; οὐδὲν ὀνομάσῃ.

Τέλος πάντων φθάνει ἡ ἀγγελία, διὶ ὁ Βασιλεὺς τῆς Ἑλλά-
δος ἥλθεν εἰς Ναύπλιον. Οἱ λαὸς συνέρχονται τὴν 25 Ἰαννουα-
ρίου 1833 εἰς τὴν ἑκατηνάκην ὁ ἄγιος Γεώργιος Καρύκη, (6)
ὁ ἀριθμὸς τῶν διοίσων ἀναβαίνει περὶ τοὺς 500, καὶ δημηγο-
ρίας γενομένης τινῶν ἀτόμων, ἐσυμφώνησαν, ἀφοῦ ὡραίωσαν,
νὰ καταστήσωσι πρῶτον προσωρινὴν Δημογεροντίαν, καὶ ἐπειτα
νὰ ἔκλεξωσι τὴν Πρεσβείαν, ἵνας ἔμελλε νὰ φέρῃ τὰ σεβάσμα-
τα τοῦ λαοῦ πρὸς τὴν Α. Μ. τὸν Βασιλέα. 'Αλλ' ἐν τῷ μεταξὺ
τῶν ὑποψηφίων συμβαίνει διγόνοια, ὅτε ἀναχωροῦσιν οἱ πλεο-
νες· οἱ δὲ ἐπιμείναντες 153 τὸν ἀριθμὸν ἐκλέγουσι διὰ ψήφων
τρεῖς εὐυπολήπτους Πολίτας Δημογέροντας, Μ. Τυρναβίτην, Σ.
Πατούσαν, καὶ Σταύρον Βλάχον. Ἐπομένως διωρίσθη ἡ Πρε-
σβεία ἐπταμελής, καὶ ἀπῆλθεν εἰς Ναύπλιον, καὶ ἔξεπλήξωσε
τὴν ἀποστολήν της.

Τὴν δευτέρην Φεβρουαρίου γίνεται αὐτοσχέδιος δοξολογία
εἰς τὸν Θεὸν διὰ τὸν ἔρχομόν τοῦ Βασιλέως ἐν τῷ ναῷ τοῦ Θη-
σέως, ἔνθα ἀνεγνώσθη εἰς ἐπήκοον πάντων τὸ πρῶτον διάγγελ-
μα τῆς Α. Μεγαλειότητος τῆς 25 Ἰαννουαρίου ὡμοίησε δὲ καὶ
δὲ ἐπίσκοπος Ἀττικῆς κατὰ τὴν συνήθειάν του.

Κατὰ τὴν πρώτην δὲ Μαρτίου φθίνει εἰς Ἀθήνας ὁ Πρέσβευς
τῆς Βασιλείας, διωρισμένος εἰς τὴν παραλαβὴν τῶν ὑπὸ Τουρ-
κικὴν ἔζουσίαν Φρουρίων, Ἱάκωβος Ρίζης. Τὴν δὲ ἐπιοῦσαν ἐν
Σῶμα Τούρκων περὶ τοὺς ἐκατὸν ἀναγυροῦσιν εἰς Εὔβοιαν πρὸς
τὸν Πασσάν Όμερη.

(6) 'Ἡ Ἐκκλησία αὐτῇ ἐκτίσθη ἐπὶ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ τοῦ Α'. καὶ
δικτέωρ αὐτῆς ἐκαλεῖτο Καρύκης, εἰς ἐκ τῶν ὀνομαστῶν τῆς Κωνστα-
ντινουπόλεως, καὶ κατὰ συμβεβήκὸς δὲν ἦτον ἐκ τῶν εὐνοουμένων τοῦ
Αδυοχράτορος, ως ἔξαγεται ἐκ τῆς Ἀλεξιάδος τῆς Ἀνηγης Κομνηνῆς.
Ἡ οἰκογένεια τούτου τοῦ Καρύκη σώζεται μέχρι σήμερον ἐν Καρυτα-
νῇ τῆς Πελοποννήσου. Οἱ δεινοὶ ὀνομαστοθέται τῶν ἀγιων τῆς Πόλεως
μας ἀνέγραψαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς Ἐκκλησίας « Καρύκη », λαίτοι καυ-
χόμενοι ἐπὶ Ἀρχαιολογίᾳ, καὶ Τίτλου Καθηγητοῦ φέροντες.

Συγχρόνως ἦλθον καὶ δύο ἀπεσταλμένοι τῆς Βασιλείας διὸν Ἀρχιτέκτων, ὁ δὲ Γεωμέτρης, διὰ νὰ παρατηρήσωσι τὴν θέσιν τῆς Πόλεως καὶ τοῦ Πειραιῶς, νὰ κάμωσι τὰς περιγραφὰς καὶ καταμετρήσεις, καὶ ὅλα τὰ χρειώδη, τὰ δόποια νὰ τεθῶσιν ὑπὸ ὅψιν τῆς Βασιλείας, διὰ ν' ἀποφασίσῃ τὴν Καθέδραν τοῦ Βασιλείου.

Ἐπειδὴ ἡ Πόλις εἶχε κατασταθῆ ὅλη ἔρεπτον διὰ τὰ περιστατικὰ τοῦ πολέμου, ἥτον ἐπάναγκες νὰ διαγραφῇ ἐξ ὑπαρχῆς εἰς νέον σχέδιον ὁ σχηματισμὸς αὐτὸς πρὸς τὸ καταλληλότερον τῆς θέσεως μέρος· καὶ ἐνεκά τούτου οἱ Ἀρχιτέκτονες Σκιασούθερ καὶ Κλεάνθης ἐπεχείρησαν οἱ πρῶτοι τὸ ἔργον τῆς σχεδίασσεως. Ἐπομένως δὲ Βασιλικὸς τῆς Παυαρίας Ἀρχιτέκτων Κλαινὸς μετερρύθμισε παραλλάξας τὸ σχέδιον· καὶ τέλος ἡ Πόλις ἀνῳκοδομήθη μὲν κακόμορφον καὶ ἄχαριν σχηματισμόν.

Η είκοστη τοῦ Μαρτίου ὑπῆρξε χαρμόσυνος διὰ τὴν Ἐλευσιν τῆς Βασιλικῆς Φρουρᾶς τῶν Ἀθηνῶν. Ἐξῆλθον εἰς προϋπάντησιν ὅλοι σχεδὸν οἱ Πολῖται, τὸ Ἱερατεῖον, καὶ οἱ μαθηταὶ τῶν σχολείων. Οἱ λόφοι καὶ τὰ ὑψώματα ἤσαν γεμάτα ἀπὸ ἀνθρώπους ἐκφωνοῦντας τὸ «Ζήτω ὁ Βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος». η Φρουρὰ εἰσέρχεται διὰ τῆς Ιερᾶς ὁδοῦ τῆς Ἐλευσῖνος, καὶ ὠδηγήθη εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Θησέως, ὃπου τὸ Ἱερατεῖον ἐπρόσφερε τὰς ἀνευφημήσεις ἐκ μέρους τοῦ λαοῦ, καὶ ἀνεφώνησαν οἱ Βασιλικοὶ «Ζήτω ἡ Ελλάς! Ζήτω ὁ Βασιλεὺς!». Ήτα δὲ διαλυθεῖσις τῆς διηγύρεως, οἱ ἐπὶ τῶν καταλυμάτων ὠδήγησαν ἐκάστους εἰς ἴδια καταλύματα.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὁ Βασιλικὸς Ἐπίτροπος διώρισε προσωρινὸν Διοικητὴν τῆς Ἀττικῆς τὸν Κωνσταντίνον Μάνον, Ὅγειονόμον δὲ τὸν Ἀγγελὸν Γέροντα, ὃστις ἐνήργει καὶ τὰ χρέα τοῦ Διιμενάρχου. ἀστυνόμων δὲ Παντελῆ Βασιλείου ὕδρατον. Διατρίψας δὲ ὄλγας ἀναχωρεῖ ἐπὶ Εὔβοιαν, ἐνθα γενομένης συνδιαλέξεως τῶν ἀντιπρέσβεων τῶν συμμάχων Δυνάμεων μετὰ τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ Σουλτάνου, παραλαμβάνει τὸ Φρούριον· καὶ συγχρόνως ἔκειθεν πέμπονται γράμματα πρὸς τοὺς ἐδῶ περὶ τῆς παραδόσεως τῆς ἀκροπόλεως. Καὶ τῇ 31 Μαρτίου τὴν μεγάλην Παρασκευὴν ἀναχωρεῖ ἡ Ταυρικὴ φρουρὰ ἀπὸ τὴν Ἀκρόπο-

λιν, ἀφοῦ δὲ λαὸς καὶ οὐδεὶς ικανὸς τὴν Ἑλληνικὴν σῆραχταιν, τὴν δόποιαν ἔφερον στρατιωτικοὶ Ἀθηναῖοι, πυνθανευμένην ἀπὸ δύον τὸ ἱερατεῖον, προπορευομένου τοῦ Ἀργιερέως ἐν τελετῇ, ἀπονεμομένης εἰς τὸν γύψιστον τῆς προσηκούσσης εὐχαριστίας. Διαλυθέντος τοῦ πλήθους, οἱ Ἀρχηγοὶ τῆς Φρουρᾶς, οὐ τοπικὴ Διοίκησις, οἱ πρόκριτοι τῶν Ἀθηνῶν, διπλοκοποί, καὶ οἱ παρευρεθέντες Πρόξενοι τῶν Εύρωπαῖκῶν Δυνάμεων ἐκάθησαν εἰς δεῖπνον εἰς δόξαν Θεοῦ καὶ εἰς χρᾶν τῆς Πατρίδος· θην διαφυλάττοις ηθεῖα Δύναμις ἐλευθέρων καὶ ἀκαταμάχητον εἰς αἰώνας αἰώνων.

Toīs ἀπογόροις τῷr rūr 'Ellήnōr tō χαρτεῖ.

Οἱ παλαιοὶ τῶν Ἑλλήνων ἐλεύθεροι δύντες καὶ ἐλευθέρων ἔχοντες Πατρίδα, ἐλεγον «οὐδὲν γλύκιον γῆς Πατρίδος». Οἱ δὲ δοῦλοι καὶ δεδουλωμένης Πατρίδος γεννήματα, εἶπον ἀπὸ καρδίας «οὐδὲν γλύκιον τῆς ἐλευθερίας». Τὰ δύο ταῦτα μεγάλα καὶ οἰσθήματα ἔχοντες οἱ Ἑλληνες τῆς ἐπαναστάσεως διὰ τὴν στέρησιν τῆς Πατρίδος καὶ τῆς ἐλευθερίας, ἐρρίφθησαν εἰς τὸν ἄγωνα τοῦ νὰ συντρίψωσι τὰ δεσμὰ τῆς δουλείας, καὶ ν' ἀποκαταστήσωσι πάλιν τὴν Πατρίδα ἐλευθέρων. Καὶ ίδοὺ παρέδωκαν πρὸς ὑμᾶς τὴν ἐλευθερίαν ἔξαγορασμένην μὲν δώδεκα ἑτῶν ἀδιάκοπον κακοπάθειαν, μὲν συμφορὰς πικροτάτας, παλαίσαντες μ' ὅλα τὰ ἐναντία στοιχεῖα, τὴν γυμνότητα, τὴν πεῖναν, τὴν δίψαν, τὰς θλίψεις, τοὺς πόνους, τοὺς θανατηρούς ιδρῶτας, τὰς καταστροφὰς καὶ τὰς ἐρημώσεις, τὰς αἰχμαλωσίας, τὰς χύσεις αἷμάτων, σχηματίζοντες σωρούς νεκρῶν πεσόντων εἰς τὸν ἄγωνα.

Εἶσθε εὐδαίμονες καὶ τρισευδαίμονες οἱ εὐρόντες Ἐρμαίον τὴν ἐλευθερίαν· χαίρετε καὶ εὐγνωμονεῖτε τοὺς πατέρας ὑμῶν διὰ τὴν κληρονομίαν τῆς ἀνεκτιμήτου ἐλευθερίας. Ἀποτελειώσατε ὑμεῖς δὲ τοὺς πατέρες ὑμῶν κατελίποντας ἡμιτελές, διὰ τὰς ἐκνευρωθεῖσας δυνάμεις των, διὰ τὰς ἐλλείψεις τῶν μέσων. Πρὸ πάντων εὐγνωμοσύνης ἔνεκα, ἀνεγείρατε ἀνδριάντας ἀ) τῶν τριῶν μεγάλων Μάγειμόνων εὔεργετῶν· β') τοῦ Λουδοβίκου Βασιλέως Βαβαρίας, τοῦ Πρωθυπουργοῦ τῆς Ἀγγλίας Κάνγκρος, καὶ τοῦ Στολάρχου Ἀμιλτῶνος· διὰ τὸν ἀκρατεψῆ ζηλὸν καὶ

τὰς μεγάλας τινες προσπαθήσεις ὑπέρ τῆς Ἀναγεννήσεως τῶν Ἑλλήνων· γ') τὸν ἀνδριάντα τοῦ Ἐγερένος τῆς Μάνης Πέτρου Μαυρομιχάλη, τοῦ Στολοκτήμονος Δαζέρου Κουντουριώτου, καὶ τοῦ Στρατηγοῦ Ἀθανασίου Διάκου. Διότι ή μὲν Πελοπόννησος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ εἰπῇ ἐν τῷ μέσῳ τῶν Πρωταγώνιστῶν της περὶ τοῦ Πέτρου Μαυρομιχάλη ὅ, τι εἶπεν δὲ Ἰησοῦς ἐν τῷ μέσῳ τῶν Ἀποστόλων του περὶ τοῦ Πέτρου Σίμωνος, «ἐπὶ τῇ Πέτρᾳ ταύτῃ φωδόμησα τὴν Ἐλευθερίαν». Αἱ δὲ Ναυτικαὶ Νῆσοι δύνανται νὰ εἴπωσι δικαιωματικῶς περὶ τοῦ Κουντουριώτου, διτε σῶμα ἄνευ φύγης ὑφίσταται, οὔτε ἄνευ Κουντουριώτου νυκτικαὶ τῆς Ἑλλάδος δυνάμεις ἐδύναντο νὰ ὑπάρξωσιν. Ωταύτως καὶ η Στερεὰ Ἑλλὰς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ καυχᾶται διτε, ἀν δὲ Διάκος ἀρχηγὸς πεντακοσίων Ἐκλεκτῶν Παληκαρίων δὲν ὑψωνε πρῶτος εἰς τὴν στερεὰν Ἑλλάδα τὴν σημαίαν τῆς Βαπτιστάσεως, δὲν ἡθέλαμεν ἔχη τοὺς ἀναδειχθέντας ἀκολούθως μεγάλους στρατηγοὺς τῆς Ἑλλάδος, τοὺς καταπολεμήσαντας τὰ πολυάριθμα στρατεύματα τοῦ ἔχθροῦ.

Ἐν τούτοις ἐνθυμηθῆτε ν' ἀποτρίψητε ἀπὸ προσώπου ὑμῶν τὸ προπατορικὸν στίγμα τῆς δουλείας, διπερ ἐνεχάραξεν εἰς δλα τῆς Εὐρώπης τὰ ἔθνη ή παλαιὰ 'Ρώμη, καὶ φέρουσι μέχρι σήμερον τὸ στίγμα, ή χάραγμα, ἀπαντά αὐτὰ τὰ ἔθνη μικρὰ, μεγάλα, Ἐλεύθερα, δοῦλα, πλούσια, πτωχά, κατὰ τὴν ἐννοιαν τῆς θείας Ἀποκελύψεως (κεφ. ΙΓ'. 16). Εἶνε δὲ τοῦτο οἱ δώδεκα μῆνες τοῦ ἔτους. Μῶς πότε θὰ κρατῶσι δεδεμένους τοὺς Ἑλλήνας ὁ Ιούνιος, Ιούλιος, καὶ Αὔγουστος, οἱ 'Ρωμαῖοι; Ὄνομάσατε Ἑλληνιστὶ τοὺς δώδεκα μῆνας τοῦ ἔτους, οὐχὶ διμως κατὰ τὸ παλαιόν διότι ἔκαστος τῶν ἀρχαίων μηνῶν ὀνομάσθη ἐξ ιδίας περιστάσεως καὶ ιδίας ἀφορμῆς, αἵτινες δὲν ὑπάρχουσι πλέον εἰς ἡμᾶς. Όνομάσατέ τους ἐκ τῶν χρονικῶν ἐποχῶν. Π. Χ. Τὸν Μάρτιον Ἐαρινὸν διὰ τὸ ἔαρ, τὸν Σεπτέμβριον Τρυγαῖον διὰ τὸν Τρυγητὸν, τὸν Οκτώβριον Δημήτριον διὰ τὴν σποράν τῶν δημητριακῶν καρπῶν κτλ.

Ὕρο διάτων καταστήσατε τὴν κέ Μαρτίου ἡμέραν λαμπροτάτην, τριήμερον τούλαχιστον ἑορτάζοντες ἑορτὴν, ἑορτὴν ἑορτῶν καὶ πανήγυριν πανηγύρεων διότι ή ἡμέρα αὕτη εἶνε ὑψη-

λοτέρα καὶ τῶν Παναθηναίων, καὶ τῶν Ἐλευσινῶν, καὶ τῶν Διογυσίων· ἢ ἡμέρα αὕτη ὑπερτερεῖ καὶ τὰ Ὀλύμπια, καὶ τὰ Ἰσθμια, καὶ ὅλας τῶν Προγόνων τὰς ἑορτάς. Ἀποδώσατε λοιπὸν εἰς τὴν ἡμέραν αὐτὴν τὸ ἀνήκον μεγαλεῖον, καὶ ἐπιγράψατε τὸν Τίτλον, ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ, ΘΡΗΣΚΕΙΑ, ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ.

Ἐν τούτοις εὐχόμεθα ὑμῖν νὰ ἀναδειχθῆτε ἄξιοι τοῦ μεγάλου δωρήματος τῆς Ἐλευθερίας, καὶ νὰ διαφυλάξετε αὐτὴν εἰς αἰώνας, ἔχοντες εἰς την μνήμην ἀειποτε τὴν φοβερὰν τοῦ ἀλανθάστου τούτου χρηστοῦ ἀπειλήν. «Τότε δὴ ἔσται ἡ συντέλεια » τῆς Ἐλευθερίας, δταν ὁ Οὐρανὸς καταραθῇ τοὺς Ἕλληνας ἵνα «ζητήσωσι Δημοκρατίαν».

ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ

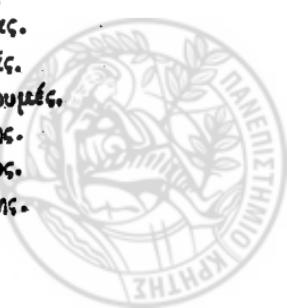
Ἐπειδὴ σελ. 258 στίχ. 30. Τὸ ἥμισυ τῶν ἀντιτύπων φύλλων ἔχει δρθῶς, τὸ δὲ ἔτερον ἥμισυ ἐλλιπῶς, διορθοῦται ὁ στίχος· «ὅπου νῦν ἡ ὁδὸς Σωκράτους, σταυρουμένη μὲ τὴν τοῦ Πειραιῶς, καὶ ἡ οἰκία τῆς Κομίσσης Ἀγγλίδος Ἰάνθης Δίγβη καὶ ἡ τοῦ Βλαστοπούλου.

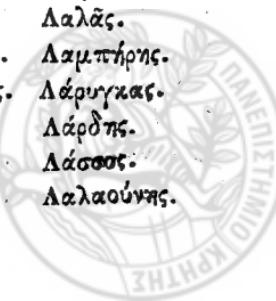
ΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΙ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΙ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΗΣΑΙ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΚΡΑΤΟΥΝΤΩΝ.

Άγάπιος.	Βάβαρις.	Βόρσας.	Γιαλούρης.
Άγγελης.	Βανάνας.	Βοτζαλούς.	Γκαστρωμένος.
Άγγελίδης.	Βαρβάρας.	Βουγικλῆς.	Γκίζας.
Άδαμάκης.	Βάρδης.	Βουζίκης.	Γκίκας.
Άδάμης.	Βαρελᾶς.	Βούχρας.	Γκικάκης.
Άδριανός.	Βαρυβόμηνος.	Βουλούκας.	Γκινοσιώτης.
Άθανάσιος.	Βαρώνος.	Βουλίκης.	Γόλφης.
Άιθαλιώτης.	Βαρναβιώτης.	Βουρνάζος.	Γκούκης.
Άισωπος.	Βαρούνης.	Βουραίμης.	Γουναράκης.
Άκακος.	Βασιλειᾶς.	Βοῦντρος.	(νῦν Φιλιππίδης.
Άλαγιάννης.	Βάσσος.	Βρετός.	Γουρδάκης.
Άλεξης.	Βαγχαλῆς.	Βουμένης.	Γράφιζας.
Άλεπούς.	Βεζιανῆς.	Βούσουλας.	Γριπιώτης.
Άλευρούκος.	Βεῖσαράπης.	Βουδουριώτης.	Γροσάρας
Άνατολίτης.	Βελεγρῆς.	Βουτζαρᾶς.	Δαβιδᾶς.
Άντάρες,	Βενάρδος.	Βρυζάκης.	Δάβαρις.
Άντινός.	Βενέτας.	Βυλιώτης.	Δαλέκκας.
Άτζαμης.	Βενιζέλος.	Βυρτόλης.	Δανίλης.
Άρχιμπατζῆς.	Βενούς.	Βυτσαράκης.	Δανούρδης.
Άρβαντάκος.	Βεκούσης.	Βώγκλης.	Δεδούσης.
Άργυρης.	Βέλπας.	Βώγκας.	Δέκας.
Άργυρός.	Βερσῆς.	Βώγρης.	Δελετάρης.
Άτέσης.	Βέρτζος.	Βώιστας.	Δελιγιάνης.
Άύλωνίτης.	Βερνέας.	Γαλάκης.	Δεμερτζῆς.
Άρσενικός.	Βηλαρᾶς.	Γαρδέλης.	Δελβεράκης.
Άγγερινός.	Βισταράκης.	Γαρεφάλης.	Δέρβος
Βάθης.	Βίκμος.	Γελαδάκης.	Διπλάρης.
Βαΐρακτάρης.	Βιστρίκος.	Γενήτης.	Δόγαρις.
Βάκκος.	Βιλδανιώτης.	Γέροντας.	Δόλκας.
Βακνανᾶς.	Βλασταρός.	Γεωργαντᾶς.	Δοντᾶς.
Βαχογιάννης.	Βλάχος.	Γεώργης.	Δουκουρές.
Βαλάμης.	Βλαχάκης.	Γιαγλῆς.	Δούης.
Βαλακάκης.	Βόλπατζας.	Γιαλίστρας.	Δοῦρος.
Βαλμᾶς.	Βονοπάρτης.	Γιαναράπης.	Δούσης.

Δρακάκης.	Καμπᾶς.	Κατζοράλης.	Κουντουριώτης.
Δράκαρος.	Κανόρης.	Κεφαλᾶς.	Κουκάκης.
Δραμισιώτης.	Κανάτας.	Κερσιμιδιώτης.	Κούνουπας.
Δωμοκότης.	Κανέλλος.	Κερατιώτης.	Κουνενές.
Εύθυμιος.	Κάνος.	Κηρύκος.	Κουρελιᾶς.
Ἐγγελις.	Κανάκης.	Κιμινιάτης.	Κουλουριώτης.
Ἐλμάζης.	Καναριώτης.	Κινάτος.	Κούβελος.
Ζαμανῆκος.	Κανακίδης.	Κιατίπης.	Κουκούπετρος.
Ζαχαρίτζας.	Καντζούρης.	Κλέζος.	Κουκουμάκης.
Ζαχαρίας.	Καπλάνης.	Κλισσαριστός.	Κουμουλέζας.
Ζηάτας.	Καπούλης.	Κοβελάνος.	Κουρτέσης.
Ζηνός.	Καπουράλλος.	Κόρδας.	Κούρτης.
Ζητουνιάτης.	Καπότας.	Κοπίδης.	Κουζογιάννης.
Ζηφος.	Καπαρόζης.	Κοπίκης.	Κούμας.
Ζουμαρίτης.	Καραδήμας.	Κονδύλης.	Κουντουμάδης.
Ζούνης.	Καράβελας.	Κολιάτζος.	Κροντηρᾶς.
Ζωγράφος.	Καραογλάνης.	Κορομηλᾶς.	Κοπούτζημάδης
Ζώης.	Καραθανάσης.	Κόσκορος.	Κόκκαλις.
Θαμβητικός.	Καράλλος.	Κολιζαλῆς.	Κροκιδᾶς.
Θεοδωρῆς.	Καραγιάννης.	Κορφίτης.	Κροκάτος.
Θεοδόσης.	Καρίδης.	Κωκώνας.	Κτενᾶς.
Θερμιώτης.	Καρόρης.	Κοκώσης.	Κυμβέζης.
Θηβαῖος.	Καραμαλλῆς.	Κιαμπρές.	Κυριακός.
Θιάσπρας.	Καραβάνας.	Κολοβός.	Κυκλίδης.
Καβαλάρης.	Κάρχες.	Κολοράχος.	Κυβισιώτης.
Καγγελέρης.	Καρακατζάνης.	Κολοτζῆνος.	Κύρτης.
Καζαντζῆς.	Καραβέλας.	Κόκκινος.	Κωλοκέντης.
Καισάρης.	Κάρλος.	Κοκκοδίνης.	Κωνστήνης.
Κανατᾶς.	Καρούμπας.	Κορδατζῆς.	Κωνσατιλάκης.
Κακούρης.	Καρταλᾶς.	Κοντός.	Κωντζᾶς.
Καλαμπόκης.	Κασκανδάμης.	Κοτσωρός.	Κωτζός.
Καλαντζῆς.	Κασίδης.	Κονταμανόλης.	Λαβουτιστής.
Κάλκος.	Κάσταγλις.	Κότωρος.	Ααγάνας.
Καλλιφρονᾶς.	Κασταλιᾶς.	Κοροπιώτης.	Λαγάνης.
Καλλιπολίτης.	Κατζανδρῆς.	Κοσμᾶς.	Δαγός.
Καλλιαδάμης.	Κατζαντώνης.	Κοφινᾶς.	Δαλᾶς.
Καλιοντζῆς.	Κατζίκας.	Κουβαριώτης.	Δαμπήρης.
Καλούδης.	Κάτζικας.	Κουλικούρδης.	Λάρυμγας.
Καλογερᾶς.	Καφαντάρης.	Κούτουφας.	Λάρδης.
Καλόγερος.	Καψήλης.	Κούρης.	Λάσσος.
Καλογρέκης.	Καψοράχης.	Κουσουφῆς.	Λαλαούνης.

Λεβῆς.	Ματουκᾶς.	Νάστος.	Πεφάνης.
Δεβαδίτης.	Μαργέτης.	Νεζάνιος.	Πηγαδίτης.
Λέβας.	Μαρίνης.	Νίκας.	Πικρός.
Λεβέντης.	Μαρκοπούλιώτης	Νερούτζος.	Πιττάκης.
Λέκκας.	Μαυράχης.	Ξένθης.	Πιτζούνης.
Αελούδης.	Μαντζάκος.	Ξενάκης.	Πιτούρης.
Δεώνης.	Μαντζάρης.	Ξεροτάγαρος.	Πολίτης.
Δημητής.	Μαυρομάτης.	Ξυληγόνας.	Πολιτάκης.
Διανοσταφίδας.	Μάστης.	Παγκῆς.	Ποριώτης.
Λιούλης.	Μαχαιρᾶς.	Παγώνης.	Πούλος.
Διούμπης.	Μβάτης.	Παλαιολόγος.	Πουλημένος.
Διάσκος.	Μεγαρτης.	Πάλλης.	Πιτάρης.
Δειώσης.	Μεθενίτης.	Παλούκης.	Πονηρός.
Διβανᾶς.	Μελές.	Πάνος.	Πρέντζας.
Διβέρης.	Μένεγος.	Παναγιωτάκης.	Πρέπας.
Διάσκας.	Μενιδιάτης.	Πανταζῆς.	Πρέσης.
Δούης.	Μερτρούδ.	Παππαμάρχος.	Πρεβάζης.
Δουκατζῆκος.	Μερτζάνης.	Παππαγιάννης.	Προβατάρης.
Δούντρας.	Μεταξᾶς.	Παππαχλέζος.	Πυρής.
Μάγειρας.	Μήτζος.	Παππαστάμος.	Πυρτζῆς.
Μαγκύρης.	Μισαραλιώτης.	Παππαδάκης.	Ραπτόπουλος.
Μαδαρές.	Μισέρέτουλος.	Πατούνας.	Ρέντας.
Μαζιώτης.	Μισήρης.	Παππούς.	Ρέτζας.
Μακρῆς.	Μιτυλιναῖος.	Πασσαλῆς.	Ρήγας.
Μαρμούνης.	Μιχελῆς.	Πάσσος.	Ρούλιας.
Μανδραβίλης.	Μονοτόβολος.	Παπούρας.	Ρουμπέσης.
Μαντάδης.	Μονοβρέκας.	Παράσχος.	Ροῦσσος.
Μανόλης.	Μόσχας.	Πασχάλης.	Ρουσάκης.
Μανούσης.	Μόσχος.	Παρδάλης.	Ροῦτος.
Μανταδάκης.	Μποτζῆσκος.	Παραθύρας.	Ρούφας.
Μαραθωνίτης.	Μοστρούς.	Πασπαλιάρης.	Ρύστος.
Μάρκος.	Μούμουζας.	Παυλίδης.	Ρώζης.
Μαρκουράκης.	Μπογιατζάρας.	Πειρασμός.	Ρωμανός.
Μανδρᾶς.	Μπρακιώτης.	Πέππας.	Σαββατιανός.
Μαρμαροτούρης.	Μπινιάρης.	Πέρβας.	Σαΐνης.
Μαρούλης.	Μουστάκης.	Περούς.	Σαΐτας.
Μαρούγκας.	Μουρίκης.	Πετράκης.	Σαμαρᾶς.
Μαρουλάκης.	Μυρτίκαλις.	Πέτρος.	Σαμαρτζῆς.
Μαρμαρᾶς.	Μωραΐτης.	Περδελῆς.	Σαντοριναῖος.
Μωλῆς.	Νάκος.	Πετροθεοδωρῆς.	Σαλίγκαρος.
Μασούρης.	Νάστης.	Πετρούτζος.	Σαράντης.

Σαρῆς.	Στέκας,	Τζίγκηρης.	Φουρτούνας.
Σφλιμένης.	Στέφος.	Τζίντζιφος.	Φυντικλῆς.
Σαλωνίτης.	Στέφας.	Τζιώτης.	Φύσας.
Σακκελάρης.	Στέρβος.	Τζούτζος.	Φυρῆγος.
Σαρδελᾶς.	Στιμόλας.	Τζούσης.	Φύτιζας.
Σαρκουδῆνος.	Στίνης.	Τζούτης.	Φυτζόνης.
Σαχανᾶς.	Στήρης.	Τζοπανάκης.	Φωκᾶς.
Σεῖζης.	Στρέφης.	Τζοκαντᾶς.	Φωτης.
Σεραφίμης.	Στράγκας.	Τομαρᾶς.	Φωτόπουλος.
Σερέτης.	Σταμέλος.	Τοτώμης.	Χαιδεμένος.
Σιέγκος.	Στευραίτης.	Τουτουντζῆς.	Χαιμαντᾶς.
Σκαπέσος.	Σταυριανός.	Τουφεκτζῆς.	Χαλκοχονδύλης.
Σκαρβούλης.	Συκουρῆς.	Τουλούμιος.	Χαρίτος.
Σκαρδιάκος.	Συριάρης.	Τούντας.	Χαρβούρης.
Σκαβάντζας.	Σύρμος.	Τομπρωτῆς.	Χασιώτης.
Σκιζαδᾶς.	Σφίνας.	Τομῆς.	Χατζηπαναγιά- της.
Σκουζές.	Σχοίνας.	Τζουτζούρης.	
Σκορδαρᾶς.	Σφαλτός.	Τζώκλης.	Χέλμης.
Σκλέπτας.	Ταβάνης.	Τρακάδας.	Χελιδώνης.
Σκουπέρης.	Τάγκος.	Τρέκας.	Χελιώτης.
Σκουρῆς.	Τακλαρᾶς.	Τρικκαλιώτης.	Χιώτης.
Σκοτιδης.	Τακλαγιάννης.	Τρίμης.	Χονδρός.
Σουλιώτης.	Ταραμένος.	Τριανταφύλλης.	Χορευταρᾶς.
Σουρμελῆς.	Τέγκλερις.	Τρικκαλιανός.	Χοϊμβός.
Σόύγκρας.	Τζάγκηρης.	Τρούγκας.	Χρόνης.
Σωφρῆς.	Τζάκωνας.	Τυρναβίτης.	Χρυσοχός.
Σπαντίδος.	Τζαμπάζης.	Τυροκούλος.	Χρυσομάλλης.
Σπαντῆς.	Τζίγκας.	Τζωέρης.	Χωματιανός.
Σπανός.	Τζίντζηκας.	Φαμελιάρης.	Χώρβαλις.
Σπηλαιώτης.	Τζιτζιμβάκος.	Φιλεππῆς.	Ψαρρᾶς.
Σμυρλῆς.	Τζικμεδάνης.	Φραντζέσκος.	Ψούφας.
Στάθης.	Τζίμπης.	Φρεούζης.	Ψύλλας.

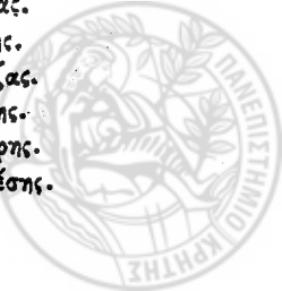

ΟΙ ΠΕΣΟΝΤΕΣ ΥΠΕΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΑΠΟ ΤΟΥ Α'.

ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ Ζ'. ΕΤΟΥΣ.

Άγγελος Βενιζέλος.	Α. Σκιαδᾶς.	Γ. Τρούγκας.
Άγ. Κωντζᾶς.	Α. Κιαμπρές.	Γ. Διάκος.
Άγ. Άργυρος.	Α. Καβαλάρης.	Γ. Δ. Γανωντζῆ.
Άγ. Νερούτζος.	Α. Χρόνης.	Γ. Βώσνας.
Άγ. Βουμβέσης.	Α. Γιαννορούσης.	Γ. Μωραΐτης.
Άγ. Λιούμπης.	Α. Ζούνης.	Γρηγόριος Πάστρας.
Άναγνώστης Π. Γε-	Α. Κουλουριώτης.	Γ. Πίντζος.
ωργαντᾶς.	Αποστόλης Βισσιρῆ-	Γ. Καντζούρης.
Άν. Ρουμπέσης.	κος.	Γ. Κωντζᾶς.
Άν. Βαυδουμιώτης.	Βασίλειος Κοῦκος.	Γ. Γκλιάτης.
Άν. Πετρακιανός.	Β. Καντζούρης.	Δανιήλ. Π. Άλεξη.
Άν. Παππᾶ.	Β. Κοντός.	Δημος Ρουμπέσης.
Άθανάσιος Μουρίκης.	Β. Σχράντης.	Δ. Κωντζᾶς.
Άθ. Άγγελος.	Βενέδικτος Καλαμι-	Δ. Βλάχου.
Άθ. Στουραΐτης.	ώτης.	Δ. Δηλβεράκης.
Άθ. Πολιτάκης.	Γεώργιος Μπάρπανος.	Δημήτριος. Μαχρῆ-
Άθ. Βωϊστας.	Γ. Σκουζές.	Δ. Χωϊμβός.
Άθ. Κουτζούρης.	Γ. Μαργέτης.	Δ. Κουτζογιάννης.
Άθ. Μανούσης.	Γ. Πολίτης.	Δ. Καράβελας.
Άθ. Κατζάπης.	Γ. Κοντομανώλης.	Δ. Σπαντίδος.
Άνδρεας Κανατᾶς.	Γ. Κοσμᾶς.	Δ. Διάσκος.
Άν. Χέλκης.	Γ. Άγγελος.	Δ. Κυμβέζης.
Άνανίας Κερατιώτης.	Γ. Κώττος.	Δ. Βεϊζαράπης.
Άνανίας Βάθυς.	Γ. Σύρμος.	Δ. Καλαμπόκης.
Άναζάπιος. Γ. Πούλος.	Γ. Δέρβος.	Δ. Δεμερτζῆς.
Άν. Κουτζούρης.	Γ. Κροκιδᾶς.	Δ. Βρετός.
Άν. Λέκκας.	Γ. Σπηλαιώτης.	Δ. Άρσενικός.
Άν. Σκουρτανιώτης.	Γ. Χώρβαλις.	Δ. Κουκουμάκης.
Άν. Κουλουριώτης.	Γ. Αλεποῦς.	Δ. Ρούλιας.
Άν. Βλάχος.	Γ. Τζημπάσης.	Δ. Μισίρης.
Άν. Γιάννη.	Γ. Τέγχλερις.	Δ. Πρέντζας.
Άναργυρος Κοντύλης.	Γ. Καπούλης Ιερεύς.	Δ. Διούμπης.
Άνθιμος Πετράκης.	Γ. Κουρτέσης.	Δ. Κακούρης.
Άντωνιος Κολοβός.	Γ. Ζηφος.	Δ. Κοροβέσης.

Δ. Αύγερινός.	Ι. Κακούρης.	Κωνσταντής Τζέγχρης
Δ. Βρύσος.	Ι. Σαρδελᾶς.	Κ. Χασιώτης.
Δ. Κλυσσάρης.	Ι. Καρβελᾶς.	Κ. Σαμαρτζῆς.
Δ. Κάτζικης Ιερεύς.	Ι. Χαϊμαντᾶς.	Κ. Κροκιδᾶς.
Δ. Δανούρδης.	Ι. Σπουργίτης.	Κ. Βιλιώτης.
Δ. Πρέπας.	Ι. Π. Νικολάου.	Κ. Ληστής.
Δ. Βουλίκης.	Ι. Π. Πετράκης.	Κ. Πολιτάκης.
Δ. Βαλτινός.	Ι. Κουτζουμάδης.	Κ. Καρβελᾶς.
Δ. Πάλλης.	Ι. Κουλουριώτης.	Κ. Μαργέτης.
Δ. Βελεγρῆς.	Ι. Τρούγκας.	Κ. Λαχός.
Δ. Καραγιάννης.	Ι. Πίνης.	Λάμπρος Κορομηλᾶς.
Δ. Κασταλιάς.	Ι. Ζούνης.	Δ. Καπουράλλης.
Δ. Στιψόλας.	Ι. Πρέπτης.	Δ. Τοτώμης.
Δ. Στέκχας.	Ι. Ζήφος.	Δ. Καζαντζῆς.
Δ. Βάρβανος.	Ι. Μακρομαρίας.	Δαυρέντιος Άδάμης.
Δ. Σκευᾶς Χασιώτης.	Ι. Στάθης.	Αιθέριος Βουζίκης.
Δ. Μπούκρας.	Ι. Καλλέργης.	Δουκᾶς Χατζῆς.
Δ. Χαρβάτας.	Ι. Χασιώτης.	Αουκᾶς Ρόυσσας.
Δ. Δέκχας.	Ι. Πέπας.	Μαρίνης Πέπας.
Δ. Τρούγκας.	Ι. Πρέπας.	Μάνθος Κούκος.
Ηλίας Χρόνης.	Ι. Μαυρομάτης.	Μητροφάντης Βούτζης.
Θεόδωρος Γόλφης.	Ι. Ρουμπέσης.	Μιχαήλ Καλαντζῆς.
Θ. Συρβάτης.	Ι. Σαχανᾶς.	Μ. Κερατιώτης.
Θ. Τσίκης.	Ι. Ρέτζιας.	Μ. Καμπέρης.
Θεοδόσιος Αελούδης.	Ι. Δούστης.	Μ. Χρήστου.
Θεόφιλος Φ. Γουναρά- κης.	Ι. Σιέγκος.	Μ. Ίωάννου.
Θωμᾶς Αρσενικός.	Ι. Καλλεργιώτης.	Μ. Γρηπιώτης.
Ισίδωρος Βεκούσης.	Ι. Κούκης.	Νικόλαος Σαρῆς.
Ιωάννης Γούμενος.	Ι. Πίντζος.	Ν. Δανιήλης.
Ι. Κοκκινογάιαννος.	Ι. Καρναμπάκος	Ν. Στίνης.
Ι. Δανιήλης.	Ι. Δήμας.	Ν. Σκαπέσσος.
Ι. Μεθενίτης.	Ι. τζούντης.	Ν. Σαντοριναῖος.
Ι. Βογιαντζέρας.	Ιωακείμ Ραπιτώσης.	Ν. Καπαρέλης.
Ι. Κόκκινος.	Ιωαννίκιος Τράσσας.	Ν. Βρετός.
Ι. Κουρίκαθλας.	Καλλίνικος Μοναχός.	Ν. Κιατίπης.
Ι. Μαρίνης.	Κυριακός Δελετάρης.	Ν. Κρητικός.
Ι. Φυρῆγος.	Κ. Αγάπιος.	Ν. Γκικάκης.
Ι. Δουτᾶς.	Κ. Παπαδήμου.	Ν. Π. Σπύρου.
Ι. Ρουμπέσης.	Κώλιας Βάθυς.	Ν. Άλβανίτης.
	Κόλιας Καρβελᾶς.	Ν. Δαμαριώνος.
	Κ. Καπουράλλης.	Ν. Μαρένης.

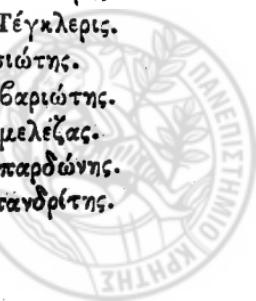
Ν. Συρβάτης.	Προκ. Κουρτέσης.	Στ. Εύθύμης.
Ν. Γκινοσιώτης.	Προκ. Καλαμπόκης.	Στ. Μωραΐτης.
Ν. Ἀλαγιάννης.	Σιδέρης Θωμᾶς.	Στ. Βώιστας.
Ν. Καλλιωντζῆς.	Σ. Δαλακούνης.	Στ. Δελετάρης.
Ν. Β. Μαρούλας.	Σ. Πάτρος.	Στ. Βούκουρης.
Ν. Τζοέρης.	Σ. Σαρδελᾶς.	Στ. Πρίφτης.
Ν. Δρύτζας.	Σ. Τρικκαλιώτης.	Στ. Γκίκας.
Ν. Συκκελάρης.	Σ. Κατζίκης.	Σταῦρος Κουλουριώ-
Ν. Ζαμανίκος.	Σ. Φουρτούνας.	ττς.
Ν. Μωραΐτης	Σ. Συρβάτης.	Σταῦρος Καλλιαδά-
Παῖσιος Λέκκας.	Σ. Μιχελῆς.	μης.
Π. Ίερομόναχος.	Σ. Πρέστης.	Σταῦρος Σπανός.
Παναγιώ. Τέγκλερης.	Σπυρίδων Βευλούκης.	Συμεὼν Ζαχαρίτζας.
Π. Τζούνας.	Σ. Γόλφης.	Συμ. Πάνος.
Π. 'Ρούλιας.	Σ. Δόγχρις.	Συμ. Τζάχονας.
Π. Μισήρης.	Σ. Σιέγκος.	Συμ. Καζάκης.
Π. Τζοπανάκης.	Σ. Κώνστας.	Συμ. Κόκκαλης.
Π. Ἀργύρης.	Σ. Ξιροτάγχαρος.	Σωτήρης Σαββατια-
Π. Δόγχαρης.	Σ. Βεριώτης.	νός.
Π. Καλούδης.	Σ. Μαντζάρης.	Σωτ. Καπουράλλιος.
Π. Παλούκης.	Τ. Κούρης.	Σωτ. Βουτζαρᾶς.
Π. Δ. Καλαμπόκης.	Σ. Βενάρδος.	Σωτ. 'Ρουμπέσης.
Π. Λάγκης.	Σ. Βελεγρῆς.	Σωτ. Αὐλωνίτης.
Π. Φώτης.	Σ. Βέλφας.	Σωτ. Μανδρᾶς.
Παῦλος Δανούρδης.	Σ. Καφανδάρης.	Σωτ. Κάσταγλης.
Πανούσιος Τούντας.	Σ. Λάμπρου.	Σωτ. Ἄθ Δρύτζας.
Παν. Βάκκος.	Σ. Κωντζᾶς.	Σωτ. Δειώσης.
Παν. Τοτώμης.	Σ. Γαλάκης.	Τριαντάφυλλος Κου-
Παν. Καλούδης.	Σ. Γριπιώτης.	κάκης.
Παν. Βουμβέσης.	Σ. Ληστής.	Χρῆστος Πάνος.
Πέτρος Δοντᾶς.	Σ. 'Ρέτζιας.	Χρ. Φιλιππῆς.
Πέτ. Κακούρης.	Σ. Νίκας.	Χρ. Δρύτζας.
Πέτ. Παναγιώτης.	Σ. Κουρτελᾶς.	Χρ. Εύθύμης.
Πέτ. Θεοδωρῆς.	Στάμος Διβέρης.	Χρ. Καλαμπόκης.
Πέτ. Πλειάκος.	Στ. Κουλουριώτης.	Χρ. Βερτζῆκος.
Πέτ. Δρ. Στιμόλας.	Σταμάτης Χωϊμβόης.	Χρ. Παππαδήμου.
Προκόπιος Κατζαν. Στ. Βρετός.	Στ. Κωντζᾶς.	Χρ. Ζώης.
πύντη.	Στ. Βόθας.	
Προκ. Τζούσης.	Στ. Κωντζᾶς.	

ΟΙ ΠΕΣΟΝΤΕΣ ΕΝ ΤΩ ΦΡΟΥΡΙΩ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

ΕΝ ΤΗ ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ ΤΟΥ ΚΙΟΥΤΑΧΗ.

-
- Αγγελῆς Κουσουρῆς. Ανδρῆκος Σχιαδᾶς. Γ. Τέγκλερις.
 Αγ. Μανδραβίλης. Ανδρ. Τζιώτης. Γ. Κολαράκος.
 Αγ. Βλάχος. Ανθιμος Ιερομόναχος. Γ. Καστίδης.
 Αγ. Κούρης. Αντώνιος Άκακος. Γ. Θεοδόσης.
 Αγ. Τακλαγιάννης. Αν. Αθ. Φουσαΐτης. Γ. Πεφάνης.
 Άθανάσιος Ιεροδιάκ. Αντ. Τζωλάκος. Γ. Κοκκώσης.
 Κολιάτζος. Αντ. Αιούμης. Γ. Καρακατζάνης.
 Αθ. Πολιτάκης. Αντ. Μεσογείτης. Γ. Ζαχαρίας.
 Αθ. Σεΐζης. Αντ. Μ. Μαρκοπο-Γ. Κτενᾶς.
 Αθ. Βάκκος. λίτης. Φ. Μάγειρας.
 Αθ. Βιλδανιώτης. Αποστόλης Παναγι-Γ. Κούρτης.
 Αθ. Σύρμος. ώτης. Γ. Βάθης.
 Αθ. Μενιδιάτης. Αργυρός Βουτζαράς. Γ. Φιλ. Τζιώτης.
 Ανδρέας Ξάνθης. Αργ. Κατσήκας. Γ. Λάσκος Έλευσ-
 Ανδρῆκος Δούσης. Αργ. Βαϊρακτάρης. νιας.
 Αναστάσιος Χασιώ-Άργ. Παππαγιάννης. Γ. Κατσήκας.
 της. Βασίλειος Κωλιάκος. Γ. Κούβελος.
 Αν. Καναριώτης. Βασ. Καπανδριώτης. Γ. Μαράκης.
 Αποστόλης Κοβελά-Βασ. Μεθενίτης. Γ. Αναστ. Καναρε-
 νος. Βασ. Π. Χαϊμαντᾶς. ώτης.
 Αναγν. Μάρκου Μα-Βασ. Ττιζίμβακκος. Γ. Λούης.
 ρούσης. Γαβριήλ Ιερομόναχος. Γ. Βλαχάκης.
 Αναστάσιος Διπλά-Γεράσιμος Μοναχός. Γ. Δεμερτζῆς.
 ρης. Γεώργιος Δούσης. Γ. Βισβίρηκος.
 Ανασ. Καλαιμόκης. Γ. Σκυματαριώτης. Γ. Σκουπέρης.
 Ανασ. Κοπίδης. Γ. Βουλούκας. Γ. Τριάθης.
 Αν. Πούλος. Γ. Χασιώτης. Γ. Καράβελας.
 Αν. Καπανδρίτης. Γ. Δ. Λέκκας. Γ. Παππαλιάρης.
 Αναγνώστης Μαρκο-Γ. Κ. Λέκκας. Γ. Δ. Τέγκλερις.
 πολίτης. Γ. Δελετάρης. Γ. Χασιώτης.
 Αν. Ν. Ζήνου. Γ. Γριπιώτης. Γ. Κουβαριώτης.
 Αν. Βουμβέσης. Γ. Βιλδανιώτης. Γ. Κουμελέζας.
 Αν. Σίδερης Μωράζ-Γ. Σταυριανού. Γ. Σκαπαρδώνης.
 της. Γ. Παντ. Θιάσπρας. Γ. Καπανδρίτης.

Γ. Κουρίκαβλας.	Θ. Κοτζιώρδης.	Κ. Ππαλεύκας.
Δ. Ξενάκης.	Θ. Γριπαΐδης.	Κ. Σακκελάρης.
Δ. Καζαντζῆς.	Θεοφάνης Π. Βλάχος.	Κ. Κουντουριώτης.
Δ. Βιλδανιώτης.	Θωμᾶς. Θηβαΐδης.	Κ. Θηβαΐδης.
Δ. Τουφεκτζῆς.	Ιερόθεος Π. Δημητρ.	Κ. Κουμουλέζας.
Δ. Σαλωνίτης.	Ιωάννης Καλλιφρο-	Κ. Ταραμαριώτης.
Δ. Βούκρας.	νᾶς.	Κωνσταντῖνος Κάρλος
Δ. Νάχος.	Ι. Φύτιζας.	Κ. Περδικάρης.
Δ. Κεραμιώτης.	Ι. Καζαντζῆς.	Κ. Μόσχας.
Δ. Κανάκας.	Ι. Δάσκας.	Κ. Τέγκλερης.
Δ. Ρούκης.	Ι. Παπαγιάννης.	Κ. Κωνστής.
Δ. Μαρίνης.	Ι. Λαζάρου Μενιδιά-	Κ. Μισαραλιώτης.
Δ. Σαρκουδίνος.	της.	Κ. Καπλάνης.
Δ. Λιούμης.	Ι. Δημητρακόπουλος	Κ. Χασιώτης.
Δ. Τζιτζιμβάκκος.	Ι. Στίνης.	Κ. Δούσης.
Δ. Κοροπιώτης.	Ι. Μάστης.	Κ. Καρακατζάνης.
Δ. Σαλύγκαρος.	Ι. Καλλιμιώτης.	Κώτζος Κουβαριώτης
Δ. Καλλιωτζῆς.	Ι. Πάλλης.	Κ. Χασιώτης.
Δ. Άδαμης.	Ι. Δργύρης.	Κ. Καπανδρίτης.
Δ. Καρβέλας.	Ι. Έλευθερούκος.	Κυριακός Σκιαδᾶς.
Δ. Έλευσίνιος.	Ι. Μαραθωνίτης.	Λάμπρος Κατζίκης.
Δ. Κιαμπρές.	Ι. Διάκουρας.	Λάμ. Ηλιασκόπουλος.
Δ. Γενήτης.	Ι. Ποριώτης.	Λάμ. Βλάχος.
Δ. Τουφεκτζῆς.	Ι. Πυρσής.	Λεονάρδος Καριδης.
Δ. Βελιαντζῆς.	Ι. Δαλέκος.	Λ. Γεωργαντᾶς.
Δ. Ζαμανίκος.	Ι. Γριπαΐδης.	Λ. Άναγνώστου.
Δ. Πανούσος.	Ι. Κουκουμάκης.	Λ. Λ. Βλάχου.
Δ. Βόρσας.	Ι. Ίερεύς.	Λουκᾶς Δραμισιώτης.
Δ. Μενιδιάτης.	Ι. Πέτρου Χασιώ-	της.
Δ. Καρταλᾶς.	Νερούτζος Βενιζέλος.	
Δ. Σακκελάρης.	Ι. Π. Σακκελάριος.	Νέστωρ Κοπίδης.
Δ. Καπανδριώτης.	Ι. Μενιδιάτης.	Νέστωρ Τέττιγας.
Δ. Αραμπαντζῆς.	Ι. Περσινός.	Νικόλαος Χαϊμαντᾶς;
Δ. Βαμβακᾶς.	Ι. Τουρκοδῆμος.	Ν. Ιω. τζιτζιφιᾶς.
Εύθυμιος Κτενᾶς.	Ι. Δριτζᾶς.	Ν. Πέτρου.
Εύθ. Ιερομόναχος.	Κόλικς Λιούμης.	Ν. Καλαντζῆς.
Έλευθέριος Ρέντας.	Κ. Μασούρης.	Ν. Κουμουλέζας.
Έλευθ. Βελεγρῆς.	Κ. Σπαντίδης.	Ν. Κουκάκης.
Ηλίας Μανόλης.	Κ. Κωντζᾶς.	Ν. Πιττάκης.
Ηλίας Τεκλαγιάνης.	Κ. Μαυράκης.	Ν. Παπούρης.
Θεόδωρος Φωκᾶς.		

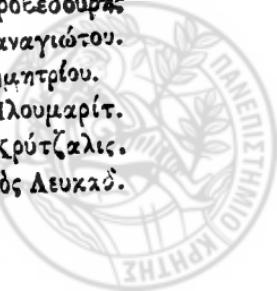
Ν. Παγώνις.	Πέτρος λούης.	Σπ. Τζύγκρης.
Ν. Κακούρης.	Σαμουήλ 'Ιερομόναχ.	Σπ. Ιω. Μαραθωνί-
Ν. Πετροῦτζος.	Σαράντης Σπαντίδος.	της.
Ν. Γόλφης.	Σ. τζίπης.	Στάμος Αδσσος.
Ν. Τρίμης.	Σιδέρης Στρέφης.	Στ. Μακελάρης.
Ν. Ἀδάμης.	Σ. Σαρδελάς. 'Ιερεύς.	Στ. Θεοδωρῆς.
Νικ. 'Ιερεύς.	Σ. Λιούμης.	Στ. Μυρτίκαλις.
Ν. Κούρης.	Σ. Συργιάτης.	Στ. Πάλλης.
Παναγιώτης Τζούνας.	Σπυρίδων Εεροτάγα-	Στ. Κωνσταλούντρας
Παν. 'Ρούλιας.	ρος.	Στ. Ζήνης.
Π. Τζαρουχᾶς.	Σ. Αθ. Εεροτάγαρος.	Σταῦρος Βλαχάκης.
Π. Τζάκωνας.	Σπ. Ν. Πετροῦτζος.	Στ. Κουτός.
Π. Μαγκανᾶς.	Σπ. Βενέτας.	Στ. Σπαντίδος.
Π. Σχεζετιανᾶς.	Σπ. Βέκας.	Στέφανος Καλαμπό-
Π. Μπίμπος.	Σπ. Φωκᾶς.	κης.
Π. Κωνσταλούντρας.	Σπ. Βωϊτσάρης	Συμεὼν Τρίμης.
Π. Ἀνδ. Σχοινᾶς.	Σπ. Βαρούς.	Σωτήριος Θηβαῖος.
Π. Χασιώτης.	Σπ. ἀντ. Αιούμης.	Σ. Δανιήλος.
Π. Σακκελάρης.	Σπ. Κακούρης.	Σ. Κάσταγλις.
Πανούσης Τοτώμης.	Σπ. Σαλύγχρος.	Σ. Λιούμης.
Π. Σιέγχος.	Σπ. Παράσχος.	Σ. Βόρσας.
Π. Καλούδης.	Σπ. Κανάκης.	Σ. Τρακάδας.
Π. Κιουρκατιώτης.	Σπ. Θηβαῖος.	Τριαντάφυλλος Βλα-
Π. Χασιώτης.	Σπ. Βάβαρις.	χάκης.
Πέτρος Π. Παναγιώ-	Σπ. Τζιώτης.	Φίλιππος Βάβαρις.
του.	Σπ. Κωντζᾶς.	Φυλακτὸς Εεροτάγα-
Πέτ. Κωντζᾶς.	Σπ. Μ. Δανούρδης.	ρος.
Πέτ. Λέκκας.	Σπ. Παν. Εεροτάγα-	Φυλακτὸς Μανδρᾶς.
Πέτ. Δράκαρος.	ρος.	Χρῆστος Γ. Μωραΐτης
Πιέρος Ἀραμπαντζῆς.	Σπ. Θιάσπρας.	Χρῆστος Γενήτης.
Προκόπιος Σαμαρτζῆς.	Σπ. Κουβαριώτης.	

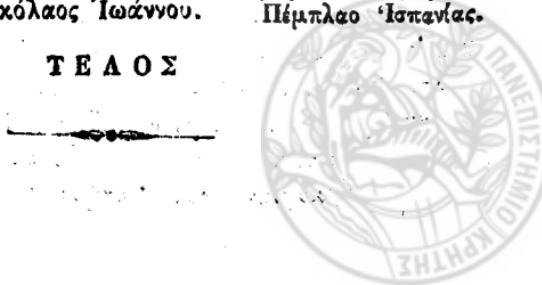

ΟΙ ΜΗ ΑΘΗΝΑΙΟΙ.

- Αθανάσιος Μ. Μου- Άπος. Βλάχος Κα- Δημ. Γ. Χυλᾶς.
σταφιώτης. λαρίτης. Δημ. Δέδες Εύβοεύς.
Αθ. Δραγμανκήος. Άπος. Αντζασίου. Δημ. Φιλίππου Λεβ.
Αθ. Ασπροπόταμήτ. Άπος. Κορίνθιος. Δημ. Λάμπρου Σχλων
Αθ. Μαμουλαΐος. Άπος. Δρακοσπηλ. Ηλίας Πάνου Σχλων.
Αθ. Αγραφιώτης. Αύγερη; Καζέλης. Ηλίας Κατζαρός Σαλ.
Αθ. Μουτατζής. Βασίλειος; Βλάση; Γ. Θεόδωρος Ερρόμενος
Αθ. Λάμπρος. δραίος. Θεόδ. Αμπελακιώτ.
Αθ. Φαράω Σχλων Γεώργιος Μουμτζής. Ιωάν. Γερογιάννης.
Αθ. Μιτυληναΐος. Γ. Κοκκιναΐος. Ιω. Κασνισαΐος.
Αθ. Καράλης εύβοεύς; Γ. Μουσταφιώτης. Ιω. Αγιωργίτης.
Αναγώστης Σχματα- Γ. Γερολουκᾶ. Ιω. Γραβανιώτης.
ρίτης. Γ. Καλούσης. Ιω. Δελιγιάννης.
Αν. Γεωρ. εύβοεύς. Γ. Ίερεύς Σχλων. Ιω. Ρεκές Θιβάτος.
Αν. Διδωρίκης πεν- Γ. Δραγμαναΐος. Ιω. Δελιγιάννης.
θ:ρὸς τοῦ Γκούρα. Γ. Λάμπρου Εύβοεύς. Ιω. Δρακοσπηλαιώ-
Αλέξης Καράθιος. Γ. Δελούδας Κεφ. της.
Ανδρ. Καλκαμέντζης Γ. Βενετζανθρυλος Ιω. Τοπιτζής.
Ανδρ. Ιωάννου Θη- Γ. Ιωάν. Πάτριος Ιω. Καράλας Εύβοεύς.
βαίος. Γ. Φροντιστής. Ιω. Σ. Ναύπλης.
Αντώνιος Καπνόριζ. Γ. Μαργεντίνης. Ιωακείμ Ίερεύς Κορής.
(Αντών. Φθ. Φαναρι- Γεροστάμος Θιβάτος. Ιωάννης Αθανασίου.
ώτης. Γεροζάχος Σχλωνίτης Ιω. Πιτρής Τζεσμελ.
Αντώνιος Σιδέρης. Γερομάροκος Σέρχασλις Ιω. Αντ. Τζακωνίτης
Αντ. δεδούσης. Γερογιάννης Λευκάδ. Ιω. Μιχαήλ Καρα-
Αντ. Λάμπρου Θη- Γούλας Αγραφιώτης. γιάννης.
βείος. Δημήτριος Πρεβέζανος Ιω. Π. Κουτρουβέλος.
Αντ. Κουτρούλης Εύ- Δημ. Καινούριος. Κοσμᾶς Βιζάντιος.
βοεύς. Δήμας Μαυροδήμου. Κοσμᾶς Κύτζου Βιζ.
Αντ. Τζιρυγγώτης. Δήμ. Γαβριά. Κώνστας Βούλγαρης
Αν. Καροκούζης. Δημ. Γεροδήμου. Σχλωνίτης.
Αν. Βαμβέέης. Δημ. Χαλιώτης. Κωνστάντιος Ιωάν.
Αντώνιος Κύπριος. Δημ. Πράκας. Κων. Ξεροεδούρας
Αναστάσιος Σχλων. Δημ. Δάγιος Σχλων. Κώτζος Παναγιώτου.
Ανας. Μαρτίνος. Δημ. Π. Γεωργ. Σχλ. Κώτζος Δημητρίου.
Αποστόλης Ζητουνι- Δημ. Καλιδιάρης Εύ- Κώνστας Πλουμαρίτ.
ώτης. Εοεύς. Κων. Δ. Κρύτζαλις.
Απος. Κατζικογιάν. Δημ. Βλαχοχωρίτης Κων. Θερμός Λευκάδ.

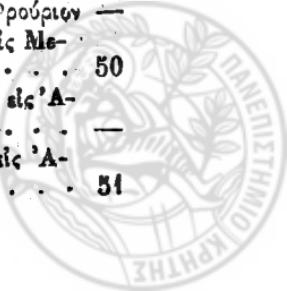

- Κωνς. Χρυσάτης. Σπυρίδων Δεδούσης. Ν. Καψοράκης.
 Κωνς. Ταλαμάγκας. Σπύρος Ἀναστασίου. Ν. Βασιλίου Κυδωνί.
 Κωνς. Κασάπης. Σπυρος Δημητρίου. Ν. Δημητρίου Ὁλύμ.
 Κωνς. Ἰω. Δεβαδίτης Σπ. Ψευδοσπύρος. Ν. Ἰωβάνης.
 Κώλιας Δημητρίου. Στάθης Ταγαράκης. Ν. Σαλάκας ἄνδρις.
 Λουκᾶς Ἀρετόπουλος Στάθης Δημητρίου. Πρωταρχιώτης Στέλιος.
 Λεονάρδος Κωνσταντίνος Ραχωβίτης. Στέργιος Βασιλείου.
 τούρης. Σταύρος Ἀλβάνης. Σταύρος Σταματάκη.
 Δουκᾶς Ἀρετόπουλος Σταύρος Πλιάτζηκας. Σωτήρης Γεωργίου.
 Μανώλης Αινίτης. Σωτήρης Στάμου. Χριστόδ. Παρδάλης.
 Μιχάλης Βλάχος. Τάσσος Βαϊώνης.
 Μηνᾶς Γεωργίου. Τριαντάφ. ἀργύρης. -----
 Μιχαὴλ Καζέπης. Τριαντάφ. Χρήστου. φΙΛΕΔΔΗΝΕΣ.
 Νικόλαος Κονιτζίωτ. Τριαντάφ. τζαβελέκη.
 Ν. Κιαπάτης Θηβαῖος Χρῆστος Πατούλης.
 Ν. Κίτζου Σαλωνίτης Χρ. Κεραμίδας. Αἰτιὲν Κλῶδ 'Ριγὰλ ἔξ
 Ν. Καράμαγλης. Χρῆστος Θεοδώρου. Αγκτὶ τῆς Γαλλίας.
 Ν. Ζοῦλφος Καρύ-Χαραλάμπες. Κεφ. ἀπέθανε τῇ 6. Φε-
 στιας. Αναστάσιος Γεωργ. βρουαρίου 1827
 Ν. Θεοδώρου. Ἄνδρεας Ἰωάννου. Βοαιρίων ἐκ Λεμέλ τῆς
 Ν. Μακρῆς Κεφαλήν. Ἐποστόλης Ἰωάννου. Γαλλίας, τῇ 25 Φεβ.
 Παναγ. Ταλιάρας Σαλ Γεώργιος Πεχλιβάν. Γαβρὶήλ 'Ρεβὰλ Γενου-
 Παναγ. Σ. Παυλιαίτ. Γεώρ. Τριπολιτζιώτ. Δαρμανίας ἐκ Τούλους
 Παν. Κωτζάνου. Γεώρ. Βασιλείου. τῆς Γαλλ. τῇ 5 Φεβ.
 Παν. Λημ. Καρύζιος. Γεώρ. Πίνης Κρήτης. Κλεμάν ἐκ Συαλών τῆς
 Παν. Μαῦρος Κιδων. Αημήτ. Σκιαδᾶς. Γαλλ. Λοχαγός τῇ
 Παν. Καραμυθιώτης. Δημ. Παρασκευᾶς. Λουΐ Κλῶδ 'Ραφαὴλ ἐκ
 Παν. Μανιάτης. Ἐμμακονούηλ Σχπαρίδ. Παρισ. τῇ 27. Φεβρ.
 Παν. Ζωσίμου Κεφαλ. Ἐμμαν. Γεωργίου. Πιέρ Παρά ἐκ Ζουνὶέ τῆς
 Πανόντος Κουλκιώτης Ἰωάννης Κοκκίνης. Γαλλ. τῇ 5 Φεβρ.
 Πανούσ. Τζύπα Εύβ. Ἰωάννης Καραγιάν. 'Ριβέρος Μεσιέλ Φερδι-
 Πέτρος Δερνικοῦ Σαλ. Ἰωάννης Κρητικός. νάνδος 'Ισπανὸς 'Υπο-
 Παῦλος Κακολιριανός Ἰωάννης Γκαζός. λογ. τῇ 3 Φεβρουαρ.
 Παρασκ. Κωτόπουλος Κωνσταν. Τόγεας. 'Ρομπέρ ἐκ Ναυσὶ τῆς
 Προκ. Παλαιολόγος. Λουκάκης Πατρινός. Γαλλίας Ταγματ. τῇ
 Σίμος Κουντάνας. Νικόλαος Ἰωάννου. 6 Δεκεμ.
 Σεραφῖνος Λιμάρ ἐκ Πέμπλασ 'Ισπανίας.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΒΙΒΛΩΣ.

Σελ.		Σελ.	
Οι Ἀθηναῖοι ἐπανίστανται	9	Ο Βριώνης ἀναχωρεῖ ἀπ' Ἀθηνῶν	25
Ο Καδῆς Τούρκος	10	Οι Ἐλληνες εἰς Ἀμαρύσιον καὶ Χαλάνδριον, καὶ περὶ τῶν παλαιῶν τούτων δήμων	29
Οι Τούρκοι συλλαμβάνουσι δῶδεκα Ἀθηναίους	10	Μάχη εἰς Χαλάνδριον	27
Ο Δημήτριος Ζωγράφος	11	Θάνατος τοῦ Ἀρχηγοῦ Λέκκα	28
Ο Καίσαρ Βετάλης	11	Οι Ἀθηναῖοι εἰσέρχονται εἰς τὴν πόλιν	—
Οι Ἀθηναῖοι ἀποκλείουσι τοὺς Τούρκους εἰς τὸ Φρούριον	12	Οι Ἀθηναῖοι καθίσσωσιν Ἀρχάς	29
Περὶ τοῦ Μαινιδίου	—	Οι αὐτοὶ χυριεύουσι τὸν Σερπετῖζεν	30
Περὶ τῆς Χαστιᾶς	13	Θάνατος τοῦ Γ. Γελύστη	—
Οι ὄπλαρχηγοι τῶν Ἀθηναίων	14	Θάνατος τοῦ Ἀγ. Εἰγγελί καὶ Π. Σ. Ἀργύρη	34
Περὶ τοῦ Δίμου Ἐχελιδῶν	—	Τὴν Τραγώδιον τῶν Τουρκιστῶν	32
Οι ἐν Ἀθήναις ἔλθοντες βοηθοί	15	Ο Ἄρειος Πάγος εἰς Ἀθήνας, καὶ ὁ δργανισμός	33
Οι Ἀθηναῖοι πρὸς τὸν Ὑψηλάντην περὶ Ἀρχηγοῦ	—	Ο δρχος τῶν Ἐφόρων καὶ ἡ ἐκλογὴ αὐτῶν	34
Ο Λιβέριος Διβερόπουλος καὶ τὸ δίπλωμά του	16	Ο Ἀνάργυρος Πετράκης Βουλευτής	36
Οι ἀποκλεισμένοι, στενοχωρημένοι πέμπουσι πρεσβευτὴν τὸν Φλιτζτον Γουναράκτην	17	Ο Ἰω. Εἰρηναῖος αὐτόθι ἐπικουρικὴ δύναμις τῶν Ἀθηνῶν	37
Μάχη τῶν διαμαχομένων μερῶν	17—18	Νερούτζος Βενιζέλος, καὶ Ἀντ. Πούλος εἰς Ὑπάτην	38
Οι ἀποκλεισμένοι ἀποκεφαλίζουσιν ὅπτῶν ἐκ τῶν δῶδεκα φυλακωμένων	18	Ἐξεις ὃνπονδρού κατὰ τῆς Πύλης τοῦ φρουρίου, αὐτόθι Θάνατος Λ. Νίκα καὶ Δ. Σκευᾶς	—
Περὶ τοῦ Φιλαρέτου Τριανταφύλλου	19	Ἡ παράδοσις τοῦ Φρουρίου καὶ ἡ συνθήκη τῶν ἀποκλεισμένων	40
Περὶ τοῦ Προκ. Βενιζέλου, Ἀγγέλου Γέροντα, καὶ Παλαιολόγου Βενιζέλου	—	Θάνατος τοῦ Π. Κτενᾶ	42
Οι ἀποκλεισμένοι ἐκπέμπουσι τοῦ Φρουρίου πέντε ἐκ τῶν οἰκείων εἰς τὸν Διοικητὴν Καρύστου	20	Ἡ σφραγὴ τῶν Ἀθην. Τούρκων	44
Μάχη τῶν Ἀθηναίων κατὰ τοῦ Βριώνης εἰς Λιάτανι	—	Ο Ἰω. Βλάχος καὶ Ν. Ζαχαρίεζας ἀρχηγὸς τῆς Φρουρᾶς τῆς Ἀκροπόλεως	46
Ο Βριώνης ἔρχεται εἰς Ἀθήνας	21	Τὸ φτιτίμα τῶν Ἀθηναίων	47
Οι Ἀθηναῖοι εἰς τὰς Νήσους, καὶ οἱ Τούρκοι εὑρίσκουσι τὰς χρυψῶν τῶν Ἀθηναίων	22	Ο θάνατος τοῦ Γ. Σκουνέζε	39
Μάχη εἰς Δραγυριάνων καὶ περὶ τοῦ Χωρίου τούτου	23	Ο Σαρῆς χυριεύει τὸ Φρούριον	—
Ο Ρουμπέστης καὶ ὁ Βριώνης	24	Οι ἐναντίοι τοῦ Σαρῆ εἰς Μεγαρίδα	50
Ἡ σπάθη τοῦ Βριώνη πρὸς τὸν Οδυσσέα καὶ Κολοκοτρώνην	—	Ο Ὑψηλάντης ἔρχεται εἰς Ἀθήνας	—
		Ο Οδυσσεὺς ἔρχεται εἰς Ἀθήνας	51

	Σελ.		Σελ.
'Ο Γκούρας Φρούραρχος 'Αθηγῶν	—	Tὰ Σχολεῖα τῶν 'Αθηγῶν καὶ ἡ Τυπογραφία καὶ ἡ Ἐφημερίς τῶν 'Αθηγῶν	87
'Ο. Όδυσσεας Ἀρχιστράτηγος καὶ ἡ ἑκστρατεία του	52	Η Ἐπιστολὴ τοῦ Στανώπ πρὸς τοὺς 'Αθηναίους	—
'Ο Σαρῆς συλλαμβάνεται αἰχμάλωτος καὶ ἐλευθεροῦται — Α' νεγείρεται δὲ προμαχῶν τῆς Πηγῆς, καὶ τὸ ἐπίγραμμα	55	Η πρὸς αὐτὸν ἀπάντησις τῶν 'Αθηγῶν	89
Περὶ τῆς Κλεψύδρας	—	Ἐπιστολὴ τῶν ἴδιων πρὸς τὴν ἐν Λονδίνῳ Φιλελληνικήν 'Επτιρέιαν	90
'Ο λόγος τοῦ Δ. Σουρμελῆ	55	Oἱ ἥγονοι εἰς τῶν Μοναστηρίων συνεισφέρουσιν ὑπὲρ τῶν Σχολείων	91
'Ο θίος τοῦ Γκούρα	63	Η Διοίκησις πρὸς τὸν Ἐπαρχὸν 'Αθηγῶν ἐπικυροῦσα τῶν 'Ηγουμένων τὴν συνεισφορὰν γρ. 5000	92
'Ο θάνατος τοῦ Σαρῆ	66	Oἱ Δημογέροντες 'Αθηγῶν πρὸς τὴν φιλόμουσον 'Επαρχείαν παραχωρεῖ τόπους, καὶ ἡ Διοίκησις τοὺς ἔγχρινει	93
Αἱ γυναῖκες Γκούρα καὶ 'Οδυσσέας ἐν τῷ Φρουρῷ, καὶ ἡ ἀντιζηλία αὐτῶν	67	O. Ταλαντίου Νεόφυτος Ἐπίσκοπος 'Αθηγῶν	94
'Ο Ομέρ Πασσᾶς τῆς Εύδοιας εἰς τὴν Ἀττικήν	69	H Φιλανθρωπικὴ Ἐπιτροπή	—
Περὶ τοῦ δήμου Πίθου, καὶ Ὁτις, καὶ Δεκελίας καὶ Υμηττοῦ 69 καὶ 70	—	Σύστασις δικαστηρίου	96
Συμφωνητικὸν τῶν 'Αθηναίων ἐν Κωλοπίθῃ	71	Περὶ Κερατίας Κώμης Ἀττικῆς	97
Tὸ ἔχθρικὸν Ἰππικὸν πληριάζει εἰς τὴν Πόλιν	72	O. Π. Ζαχαρίτζας Βουλευτής	—
'Ο Ιω. Σαντοριναῖος συλλαζύνανται αἰχμάλωτος	—	Ο Γκούρας διορισθεὶς Ἀρχηγὸς τοῦ Ἐλληνικοῦ Στρατοῦ ἐμβάνει εἰς τὴν Πελοπόννησον	98
'Ο Αγγλος Στανώπ	74	O. Π. Ζαχαρίτζας νικᾶ τοὺς Ἀντάρτας, διαλύει τὸν ἐμφύλιον πόλεμον	99
'Ο Π. Ζαχαρίτζας Βουλευτής καὶ ὁ Ψύλλας σύμβουλός του —	—	Oἱ Ψαριανοὶ ἥλθον εἰς 'Αθηνας διὰ νὰ ζητήσωσι τὴν γῆν τοῦ Πειραιῶς πρὸς οἰκοδομὴν Πόλεως	102
Περὶ τοῦ δήμου Φαφίδος καὶ τῆς Πειραικῆς	75	Συμεὼν Μαρμαροτούρη καὶ Ἀγγελ. Καγγελέρης	105
Πλαστογραφία τοῦ 'Οδυσσέως	76	Περὶ τοῦ κατ' 'Οδυσσέως πολέμου	—
'Η πρὸς τὸν Κολοκορώνην επιστολὴ τοῦ 'Οδυσσέως	77	'Αλληλογραφία Αθηναίων καὶ 'Οδυσσέως	107
'Ο ἔχθρος εἰς Ἀττικήν καὶ ἐπιστολὴ τῶν 'Αθηναίων πρὸς τὴν Διοίκησιν	78	Περὶ Κουντουριώτῶν καὶ Κουντούρων	110
'Ο Γκούρας εἰς Μαραθῶνας καὶ ἡ αὐτεῖθι μάχη	80	Τοῦ Γκούρα αἱ πρὸς τὴν Διοίκησιν ἐπιστολαὶ	112
'Η Διοίκησις εὐχαριστεῖ τὸν Γκούνα	82	O. Όδυσσεας παραδίδεται εἰς	—
Περὶ Καπαδρίτου καὶ Ὅθας	—		
'Η Κοινότης τῶν 'Αθηγῶν διορίζει φρούραρχον τὸν Γκούραν	83		
Tὸ Ἰππικὸν τοῦ ἔχθροῦ ἔξω τῆς πόλεως	85		
Oἱ 'Αθηναίοι καὶ ὁ Γκούρας εἰς Κάλαμον	86		
'Ο ἔχθρος ἀναχωρεῖ ἐκ τῆς Ἀττικῆς	—		

Σελ.

τὸν Γκούραν	146	Ο ἔχθρὸς στρατοπεδεῖς ἔξω τῆς πόλεως, ἀφ' ἣς ἅρχε- ται ἡ πολιορκία
Ἐπιστολὴ Ἀμπέζ Πασσᾶ καὶ Μουρχόμπεγι	147	Nικόλαος Ζαχχάτζας ἐμβαίνει εἰς τὸ Φρούριον
Ο δίος τοῦ ὁδούσεως	148	Η διαχύρησις τῶν ἀποκλεισ- μένων 147
Τοῦ Γκούρα ἐπιστολὴ πρὸς τὴν Διοίκησιν	122	Οἱ διπλαρχηγοὶ τῶν Ἀθηναίων καὶ οἱ Δημογέροντες
Ἐλευσίς τοῦ Τακτικοῦ εἰς Ἀ- θήνας	123	Α' λληλογραφίς Γκούρα καὶ Ἀλ- βανοῦ Τούκου 148
Η φύδη τοῦ Μάρκου Βότζαρη .	124	Ο Κώνστας λαγουμτζῆς ἐμ- βαίνει εἰς τὸ Φρούριον 149
Ο ἄρχηγὸς τοῦ Τακτικοῦ πρὸς τὸν Ἀθηναίους διακηρύσσει —		Μῆτρος Σαρκουρδίνος 151
Η μισθοδοσία καὶ τὰ αιτηρέσια τοῦ Τακτικοῦ	126	Δημήτριος Πρεβεζένος 152
Οι Τούρκοι φεύγουσιν ἀπὸ Σά- λωνα	128	Ἐπτὰ Ἑλλήνες στρατιώται συλλαμβάνονται ἐν Πειραιᾷ 152
Ο Γκούρας ἔκδιδει συστατικὸν ὑπὲρ τοῦ Τακτικοῦ		Ο Φερχάτης καὶ Ἰησούφης
Η Φιλόμ. Ἐταιρεία πρὸς τὴν Διοίκησιν	131	Οι Ἑλλήνες καταλαμβάνουσι τὸ Χαϊδάρι 153
Πρακτικὰ τοῦ διδατικάλου τοῦ Παρθενῶνος	132	Μάχη ἐν Χαϊδαρίῳ καὶ ηττα τοῦ ἔχθροῦ
Νεόφυτος Νικητόποδος	137	Περὶ τοῦ δήμου Ἀχερόδοντος —
Κατάστασις τοῦ Τακτικοῦ καὶ ὁ Σουνέρος	138	Ὑπόνομος ἐν τῷ Ναῷ τοῦ Ἀ- λεξανδρίνου 158
Ο Φαβδίέρ ἑκστρατεύει ἐπὶ Κά- ρυστον καὶ ἡ πρὸς τοὺς Προκένου διακονώσις του .	139	Ἀποστόλης Κουβελάνος
Ο Φαβδίέρ ἀποκλείεται στε- νῶς μὲ τὸ Σῶμά του	140	Αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Κιουταχῆ πρὸς τὸν Βεζύρην καὶ ἀλ- λον διουργὸν τῆς Θύρας 159
Ἐλληνικὰ πλοῖα καὶ ὁ Κριε- ζιώτης διαλύουσι τὸν ἀπο- κλεισμόν		Ο Στάμος Θεοδωρῆς 164
Ο Χρῆστος Σαρῆς		Ο Νέστωρ Κοπίδης 165
Γω Βλάχος καὶ Γ. Ψύλλις ἔχ- λεγονται βουλευταί	141	Τὸ Ἐπτανησιακὸν Σῶμα
Στάμος Σεραρείρα ἀντὶ τοῦ Ψύλ- λα βουλευτῆς		Μάχη ἐν Κωλιάδι καὶ ὁ Λε- λούδης 166
Η εἰδῆσις τῆς πτώσεως τοῦ Μεσολογγίου	142	Θάνατος τοῦ Γκούρα 167
Ο Μελέτιος Βασιλείου καὶ περὶ Χαστιέων		Τὸ συμπόσιον ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Ιωάν. Βλάχου 169
Κατάστασις τοῦ Φρουρίου καὶ τὰ ἐφόδια του	144	Ο Δάμπρος Νάκος 170
Φόρος ἐπιβληθεὶς εἰς Ἀθη- ναῖους ὅπο τοῦ Φρουράρχου	145	Περὶ διαθήκης τοῦ Γκούρα 171
Περὶ τῆς Αἰκατερίνης Ν. Κόρδα — Σπύρου Βενέρδου — Στέργιος Ποστολάκας		Περὶ τοῦ Ιω. Μεμούρη 172
Ο Στόλαρχος "Αγγλος Ἀμιλ- τών"	146	Θάνατος Νερούτζου Βενζέλου 175
		Εἴσοδος τοῦ Κριεζιώτου εἰς τὸ Φρούριον 176
		Οι δύο πατταλωμένοι "Ἑλλήνες 180
		Ο Φαβδίέρ μὲ τὸ Τακτικὸν ἐμ- βαίνει εἰς τὸ Φρούριον 182
		Θάνατος Παναγῆ Ζωτίμου 186
		Θάνατος Παππᾶ Εμμανουὴλ 187
		Η πτώσις τῆς στέγης τοῦ ἐρεχ- θίου καὶ θάνατος τῆς Γκού-

Σελ.	Σελ.
ραινας	189
'Η Ἑλλην. Διοίκησις, Ζαΐμης καὶ Π. Μαυρομιχάλης	190
Γω. Βλάχος	194
Τὰ Ἑλλην. Στρατεύματα εἰς τὴν Ἀττικήν	192
Γόρδων Ἐιδέκ., "Ἀστιγξ	192
Περὶ Καμπτεροῦ καὶ ὁ δῆμος Φρέαρροι	—
Οἱ Ἑλληνες ἐπὶ τῆς Μουνυχίας καὶ Καστίλλας	—
Θάνατος Προκοπίου Κατζαντώνηκαὶ Κιουρκατῶτη 193—194	—
Περὶ τοῦ Βάσσου Μαυροβουνιώτη —	—
'Επιστολὴ Κιουταχῆ πρὸς τοὺς ἐν Φρουρίῳ	195
Περὶ Δημητρίου Βενιζέλου καὶ Σπ. Δοντᾶ	197
"Ηττα τοῦ Κιουταχῆ ἐν Πειραιεῖ καὶ Μουνυχίᾳ	199
Περὶ Κερκηνίου καὶ Κερατίας 203	—
'Η ἐν Μετοχίῳ μάχη καὶ νίκη τῶν Ἑλλήνων	205
'Η παράδοσις τῶν ἐν Μοναστηρίῳ Τούρκων καὶ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Ἀρχιστρατήγου Τζούρτζη	208
Περὶ Καραϊσκάκη καὶ Διάκου 211	—
'Ο θάνατος τοῦ Καραϊσκάκη	212
'Η ἥττα τῶν Ἑλλήνων ἐν Ἀνάλεψφ	217
'Ο Σ. Δράκος καὶ ἡ ἀλληλογραφία	219
"Τόνομοι ἐν τῷ Φρουρίῳ περὶ ἀνατροπῆς αὐτοῦ	222
'Εμφάνισις Γάλλου μεσάτου περὶ ἀποδύσεως καὶ ἀλληλογραφία	223
'Η διαταγὴ τοῦ Ἀρχιστρατήγου Τζούρτζη	226
'Η ἕρωτικὴ ἀπάντησις τῶν ἀποκλεισμένων	227
'Η πρὸς τὸν Δεσπόταν ἐπιστολὴ τοῦ Κιουταχῆ	228
Aἰ συνθῆκαι ἐπικυρωμέναι ὑπὸ τοῦ Κιουταχῆ	242
'Η ἔξοδος τῶν ἀποκλεισμένων 244	—
'Η πρὸς τὴν Ἐθν. Συνέλευσιν ἐπιστολὴ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὸ ψήφισμα τῆς Ἐθνο- συνελεύσεως ὑπὲρ τῶν ἀποκλεισμένων	245
Ο Στάμος Σεραφείμ	—
ΦΙΛΟΔΟΓΙΚΑ.	
'Ανασκευὴ τῆς διατριβῆς τοῦ Οὐλερχοῦ	246
Περὶ Κολωνοῦ	252
Περὶ τιῶν δήμων καὶ ὄρέων Αττικῆς	257—266
Οἱ Ἀθηναῖοι ἐν Αιγαίη καὶ ἀλλαῖς Νήσοις	267
'Ο Ἐπιτάφιος λόγος εἰς τὸδε ὑπὲρ Πατρίδος ἀποθανόντας —	—
300 'Αθηναῖοι Στρατιῶται ὑπὲρ τὸν Στρατάρχη	280
Θάνατος Δέκκας καὶ Δανίλη	281
Ιω. Βλάχος Πανελλήνιος, Γ. Φύλλικς καὶ Ν. Καρέρης Βουλευταί	282
Περὶ Πατισίων καὶ Συπολίων καὶ Συπαλητοῦ	283
Περὶ Ιω. Ρ. Ραγκαβῆ καὶ τοῦ συγγράμματός του	284
Ο Κυβερνήτης εἰς Ἀθήνας	286
Περὶ Ἀμερικανῶν	—
Θάνατος τοῦ Κυβερνήτου	289
'Η πρὸς τοὺς ἀντιπρέσβεις ἐπιστολὴ τῶν Ἀθηναίων	294
Ἐπιστολὴ τῶν μαθητῶν τῆς Σχολῆς Ιασικῶνος πρὸς τοὺς Ἑλλήνας	297
'Ο Αναγν. Σχωᾶς	302
'Η Ἐλευσίς τοῦ Βασιλέως "Ο-θωνος	304
Παράδοσις τῆς Ἀκροπόλεως	305
'Επίλογος πρὸς τοὺς ἀπογόνους	306
Αἱ οικογένειαι τῶν Ἀθηναίων	307
Οἱ ὑπὲρ Πατρίδος ἀποθανόντες 310	—

ΟΙ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΣΥΝ ΔΡΟΜΗΤΑΙ.

ΚΛΗΡΙΚΟΙ

'Αθηνῶν Μητροπολίτης Νεόφυτος.	5	'Άλέξ. Α. Γεωργιάδης	.	.	.	1
Θύρας Ἐπίσκοπος Ἰερόθεος	1	'Άλέξ. Ματζήνης	.	.	.	1
Κορίνθου Ἀρχιεπίσκοπος Ἰωνᾶς.	2	'Άλέξ. Α. Σταματάκης	.	.	.	1
Οιτύλου Ἐπίσκοπος Προκόπιος.	1	'Άλκιβιάδης Ζήνης	.	.	.	1
Αμβρόσιος Ψιλογαλάνης Ἀρχιμανδρίτης.	1	'Αμβρόσιος Βαριαδάκης	.	.	.	1
'Αμφιλόχιος Γαρδέλης Ἱερομόναχος.	1	'Αγαστάσιος Λόντος	.	.	.	1
Βαρθολομαῖος Ἀσκάθερος	1	'Ανας Μαυρομιχάλης	.	.	.	1
Γεώργιος Παῦλος	1	'Ανας Καραμήχος	.	.	.	1
Διονύσιος Χουντουμάδης	1	'Α'. Κωστής	.	.	.	1
Δημήτριος Μασούρης	1	'Ανας Κωνοφάσ	.	.	.	1
Δημήτριος Σάμιος	1	'Α. Σκούφος	.	.	.	1
Ζαχαρίας Μαθᾶς Ἀρχιμανδρίτης.	1	'Α. Μητρόπουλος	.	.	.	1
'Ιωάννης Ἐφραίμεριος τοῦ Ἀγίου Γεωργίου	1	'Α. Λαζαρῆς	.	.	.	1
'Ιωάννης Ματζάκος	1	'Α. Παπαθανασόπουλος	.	.	.	1
'Ιάνθιας Δ. Θωμᾶς	1	'Ανας Χελιώτης	.	.	.	1
'Ιωάννης Χλωρός	1	'Ανάργυρος Πετράκης	.	.	2	
'Ιωάννης Ισιδώρου	1	'Ανδρέας Κομπατής	.	.	.	1
'Ιωσήφ Ταμβοκόπουλος	2	'Ανδρέας Πασχάλης	.	.	.	1
'Ιωσήφ Καλαμαράκης	1	'Ανδρέας Δ. Ιόμπρας	.	.	.	1
Κύριλος Πεντέλης Ἡγούμενος	2	'Αναγνώστης Παπαζήρης	.	.	.	1
Κωνσταντίνος Δημητρίου	1	'Αναγ. Κοντάκης	.	.	.	1
Μάρκος Μοσχάς	1	'Αντ. Β. Βενιζέλος	.	.	.	1
Νεκτάριος Πετράκη Ἡγούμενος.	2	'Αντώνιος Πραϊλώής	.	.	.	1
Προκόπιος Ἀρχιιδάκονος	1	'Αντώνιος Κρειδόπουλος	.	.	.	1
Σταμάτης Ἀργυρὸς Σακκελάριος.	1	'Αντώνιος Ἐμ. Βάσος	.	.	.	1
Φιλόθεος Οἰκονομόπουλος Ἀρχιμανδρίτης	1	'Απέστολος Χ. Κτενᾶς	.	.	.	1
Λαΐκοι.		'Απός. Βεκούστης	.	.	.	1
Τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἑκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Παιδείας.	50	'Αργύριος Πέπας	.	.	.	1
Ο Δῆμος Ἀθηνῶν	100	'Αργύρης Κωνσταντίνου	.	.	.	1
'Αγγελος Α. Χωματιανός	1	'Αριστείδης Ν. Διανοσταφίδης	.	.	.	1
'Αγγελος Ἰωάννου	1	'Αριστείδης Ἐμμανουὴλ	.	.	.	1
'Αγγελος Παλαιολόγος	1	'Αριστομένης Δρακόπουλος	.	.	.	1
'Αγγελης Χατζέρας	1	Βασιλείος Κοιμητηρίου	.	.	.	1
'Αθανάσιος Νιπερτζουάντης	1	Βασιλ. Κραστᾶς	.	.	.	1
'Αθαν. Κουτζανδρόπουλος	1	Βασιλ. Βασιλειάδης	.	.	.	1
'Αθαν. Γ. Κωστόπουλος	1	Βασιλ. Βασιλειών	.	.	.	1
'Αθαν. Σμυρλῆς	1	Βασιλ. Κυργιαζῆς	.	.	.	1
'Αθαν. Λέκχας	1	Βασιλ. Σφακιώτης	.	.	.	1
'Αθαν. Σ. Κατζανδρῆς	1	Γεώργιος ψύλλας	.	.	.	1
'Αλέξανδρος Βενιζέλος	1	Γεώργ. Σκούρος	.	.	.	1
'Αλέξ. Δ. Βενιζέλος	1	Γεώργ. Γεννάδιος δι' ἐκυτὸν	.	.	.	1
'Αλέξ. Δ. Σοῦτζος	1	Διὰ τὸ Α' Γυμνάσιον	.	.	.	1
		Διὰ τὸ Ἐλλην. Σχολεῖον	.	.	.	1
		Γ. Χρυσούργης	.	.	.	2
		Γεώργ. Ἀψθονίδης	.	.	.	1
		Γεώργ. Λάπας	.	.	.	1
		Γ. Γ. Βουλπιώτης	.	.	.	1

Γ. Κατζαρδς	1	Εμμ. Μαλιαράκης	1
Γ. Μωραΐτης	1	Εμμ. Στεφανίδης	1
Γ. Εύσταθόπουλος	1	Εύθυμιος Καστόρχης	1
Γ. Κανδυλιώτης	1	Εύστρατιος Βάγιας	1
Γ. Σύρπης	1	Εύστρ. Γ. Κλονιάδης	1
Γ. Δ. Νάκος	1	Ζαχαρίας Ἰωάννου	1
Γ. Β. Μωραΐτης	1	Ζωρζής Ζ. Περδίκαρης	1
Γ. Π. Λύμος	1	Θεόδωρος Μανούσης	1
Γ. Ν. Βερζέλης	1	Θεόδωρος Καγκελέρης	1
Γ. Π. Δι Φραγκούλης	1	Θεόδωρος Στάγκαλας	1
Γ. Βερόπουλος	1	Θεόδωρος Τερζάκης	1
Γ. Ματουκᾶς	1	Θωμᾶς Καγκελέρης	1
Γ. Σεμπτέλος	1	Θεμιστοκλῆς Ζωγράφος	1
Γ. Παυλίδης	1	Θεμιστ. Βάβαρις	1
Γ. Έμμηνδ	1	Θεμιστ. Ἡ. Φραγκούλης	1
Γ. Ν. Οίκονομόπουλος	1	Θεμιστ. Κυθαριόλος	1
Γ. Σάνθης	1	Ιορδάνης Νόσχος	1
Γ. Χριστοδούλου	1	Ιω. τοῦ Γκούρα	10
Γ. Κ. Τυπάλδος	1	Ιω. Οίκονόμου	1
Γ. Πάγκαλος	1	Ιω. Α. Χωματιανός	1
Γ. Πέρδικας	1	Ιω. Σ. Κυριακός	1
Γιανούκας Χ. Πέτρου	1	Ιω. Δ. Ξάνθης	1
Γ. Ν. Θεοφιλόπουλος	1	Ιω. Ρούκης	1
Γ. Φινάλης	1	Ιω. Προϊχος	1
Γ. Χ. Κοκουτζιμάδης	1	Ιωσήφ. Λατιέρος	1
Γ. Μασούρης	1	Ιω. Χαλκοκονδίλης	1
Δημιανὸς Ι. Βεκούσης	1	Ιω. Θεοδωρόπουλος	1
Δημήτριος Χατζησοκος	1	Ιω. Π. Δούκα	1
Δημ. Μισαραλιώτης	1	Ιω. Σαντοριναῖος	1
Δημ. Σκουζές	1	Ιω. Νικολαΐδης	1
Δ. Σακελλαράκης	1	Ιω. Τρίμης	1
Δ. Σερογιανόπουλος	1	Ιω. Πανούστος	1
Δ. Ι. Χαζηλίδης	1	Ιω. Σ. Κοντογιάνης	1
Δ. Κωνσταντινίδης	1	Ιω. Στεφανίδης	1
Δημ. Ζριεκικούχης	1	Ιω. Γ. Κράνος	1
Δημ. Κεμπρέκος	1	Ιω. Ἀντωνιάδης	1
Δημ. Κριεζ. ώτης	1	Ιω. Σεβαστόπουλος	1
Δημ. Παπᾶ Νικολάου	1	Ιω. Δ. Πλάκας	1
Δημ. Ζέζος	1	Ιω. Τζανέτος	1
Δημ. Ρούκης	1	Ιω. Γ. Κολοσούκας	1
Δ. Ι. Μερίκας	1	Ιω. Τυπάλδος	1
Δημ. Οίκονόμου	1	Ιω. Κοζαδίνος	1
Δημ. Σκουπέρης	1	Ιω. Χ. Θ. Κριτόδουλος	1
Δ. Χ. Κοκουτζιμάδης	1	Ιω. Διάγκας	1
Δημ. Κωνσταντίνου	1	Ιω. Π. Κανέλης	1
Δ. Α. Κοντάκης	1	Ιω. Ν. Καπετανάκης	1
Δ. Π. Κοντογιάνης	1	Ιω. Κ. Γεωργαντόπουλος	1
Δημ. Ν. Γούδος	1	Ιω. Π. Οίκονόμου	1
Δημ. Γ. Μάνεσης	1	Ιω. Τομαρόπουλος	1
Δρόσος Μαντζλας	1	Κάρολος Θών	1
Εμμανουὴλ Κουτζικάρης	1	Κάλορος Α. Γαλλάν	1

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΜΙΑΝΤΕΡΑ

Κυριακός Δ. Μυλωνᾶς	4	Π. Ἰωαννίδης	1
Κωνσταντῖνος Λεονίδης	2	Π. Βρανᾶς	1
Κωνσταντῖνος Σπαθῆς	4	Π. Μανολίδης	1
Κωνσταντῖνος Πιτάρης	4	Π. Η. Κοντογούντης	1
Κωνσταντῖνος Λεκάτης	1	Π. Ἀντωνίδης	1
Κωνσταντῖνος Φ. Μωραΐτης	1	Π. Χρ. Βόρτας	1
Κωνσταντῖνος Δ. Βλάμης	1	Π. Ἀρχοντούλης	1
Κωνσταντῖνος Κυπριάνης	1	Π. Γ. Κολοσουάκας	1
Κωνσταντῖνος Βελεμέζος	1	Π. Ἀγγελόπουλος	1
Κωνσταντῖνος Οι. Ἀφεντάκης	1	Π. Πυρῆς	1
Κωνσταντῖνος Πελάσκας	1	Π. Παππᾶ Ήλίας	1
Κωνσταντῖνος Γεωργιάδης	1	Π. Σκαλιζάκης	1
Κωνσταντῖνος Μαρκοπούλιώτης	1	Παντολέων Γαλανός	1
Δάμπρος Νά.ος	1	Παππᾶ Κώνστας Τζαμάλας	1
Λεωνίδας Λεβέντης	1	Παρασκευᾶς Ἀλεξόπουλος	1
Λεωνίδας Ἀργύρης	1	Περικλῆς Ζαχαρίτζας	1
Λεωνίδας Π. Εὐαγόρας	1	Π. Πετρόπουλος	1
Ματθιώς Λιανοσταφίδης	1	Πέτρος Ἰ. Βαλάστης	1
Μελέτιος Α. Μουρικίδης	5	Πέτρος Λ. Νάκος	1
Μιχαήλ Βουζίκης	1	Πέτρος Γεωργόπουλος	1
Μιλτιάδης Ν. Λιανοσταφίδης	1	Πέτρος Πολυκράτης	1
Ναούμ Βασιλείου	1	Ρήγας Ἀθ. Κοκοσλῆς	1
Νικόλαος Ζαχαρίτζας	2	Σάββας Π. Κυπριανίδης	1
Ν. Φλογοσίτης	1	Σπυρίδων Πατούσας	1
Ν. Γ. Μπλούκος	1	Σπ. Ζωγράφος	1
Ν. Μπόνης	1	Σπ. Σκούφος	2
Ν. Γ. Ζυγομαλάς	1	Σπ. Τριανταρύλης	1
Ν. Κροκίδας	1	Σπ. Σ. Βλάχος	1
Ν. Σταματίου	1	Σπ. Ἀβαντινός	1
Ν. Κούγκουλης	1	Σπ. Φιντικλῆς	1
Ν. Δανιήλ	1	Σπ. Α. Παυλίδης	1
Ν. Κοκόνης	1	Σπ. Δημητριάδης	1
Ν. Σερούνιος	1	Σπ. Α. Ἀνδρεόπουλος	1
Ν. Σουρβάλης	1	Στάμος Σεραφίμης	1
Ν. Χατζῆ Πέτρου	1	Σταμάτιος Κρίνος	1
Ν. Ἀναγνωστίδης	1	Σταρ. Ἰαννακόπουλος	1
Ν. Α. Ἰατροῦ	1	Σταρμ. Γεωργιανόπουλος	1
Ν. Κωνσταντινίδης	1	Στέργιος Ποστολάκας	1
Ν. Δίδυμος	1	Στέφ. Φιλιππίδης	1
Οδυσσεὺς Α. Χρυσοχόος	1	Στέφ. Κρήτης	1
Οδυσσεὺς Ἰάλωρος	1	Σταύρος Βλάχος	4
Οθών Ν. Σούτζης	1	Σταύρος Δεωνίδας	1
Παναγιώτης Πούλος	1	Στ. Βελισσάριος	1
Παν. Λ. Χωματιανός.	1	Στ. Δάδαρις	1
Παν. Σ. Κυριακός	1	Σωτήριος Βερσῆς	1
Π. Πικόπουλος	1	Σιωτ. Καρτέσιος	1
Παν. Σκαπέσσος.	1	Σωτήριος Δέδες	1
Παν. Α. Βλάχος	1	Τρύφων Παππᾶ Πέτρου	1
Π. Μ. Χροσοχόος	1	Τρ. Γ. Λιανόπουλος	1
Π. Γ. Σκούφος	1	Φίλιππος Ἰωάννου	1
Π. Ζωγράφος	1	Φίλ. Πυλαρινός	1
Π. Λ. Γεωργαντᾶς	1	Φίλ. Ε. Κανελόπουλος	1

Φίλ. Κολιάτζου	4	Χρ. Οίκονομίδης	4
Φίλ. Σκλέπας	1	Χρ. Δ. Τζαπέκος	1
Χαράλαμπος Χρυστόπουλος	1	Χρ. Χελμης	1
Χρήστος Λέκκας	4	Χρ. Α. Δρυτής	4
Χρ. Παυλίδης	1		

